Ion N. Oprea

BUCOVINA ÎN PRESA VREMII

CERNĂUȚI 1811-2004

Coperta: *Cristian Alexandru*

EDITAT CU SPRIJINUL MINISTERULUI EDUCAȚIEI ŞI CERCETĂRII

Redactor: Constantin Huşanu
Culegere text: *Constantin Huşanu*
Corector: *Ştefan Bogdan*
Bun de tipar: *Ramona Badea*
Tehnoredactor: *Cristian Alexandru*

ISBN: 973-86617-4-9

Iaşi, 2004

Tipărit la *Tipografia Moldova*

Ion N. Oprea

BUCOVINA ÎN PRESA VREMII

CERNĂUȚI 1811-2004

Edict

De acelaşi autor

Mari personalități ale culturii române într-o istorie a presei bârlădene;

În pregătire:

Bucovina pământ romînesc II – Presa din Rădăuți (1893-2004)

MOTO

De la Socrate…

Toate trec şi …
Toate vin…

La Sadoveanu

„Bucovina e mai mult a
amintirilor ş-a morților”

Cuvânt înainte

Privesc harta cu teritoriul şi populația din perioada strămoşilor noştri conduşi de Burebista…

Harta din perioada lui Decebal şi Traian, dar şi pe cea de după Unirea cea Mare înfăptuită de românii lui Ferdinand întregitorul…

Priviți-o şi dumneavoastră, pentru că v-o depun alăturat. Şi judecați!

Mă uit şi la harta, istorică şi geografică pe care învață copiii şi nepoții noştri… E bine că şi ei cunosc versurile lui Mihai Eminescu: „De la Nistru pân' la Tisa…”

Istoria, ca şi limba, cultura unui popor, sunt viață, o veşnică mişcare ce lasă sedimente…

Bucovina îşi are istoria sa.

În conflictele Rusia – Turcia de la 1768, Rusia, sub motiv că ne apără de turci, încă de la începutul conflictelor, ocupase cele două Principate, nădăjduind să le păstreze pe veci. Înfrântă, Rusia le evacuează. Pânditoare, Austria, care îşi tot muta hotarele înspre est, ajunsă după pacea de la Karlovitz (1699) vecina noastră, îşi înfige stâlpii de hotar mai spre sud –est, pretextând realizarea unei legături mai apropiate între Galiția şi Ardeal, iar la 1 octombrie 1774 ocupă întreaga Țară de Sus a Moldovei, până la Roman. Acțiune motivată de necesitatea potolirii holerii din Moldova, dar realizată fără voia turcilor ori a domnitorului de atunci al Moldovei – Grigore Alex. Ghica, în ciuda protestelor boierimii locale.

Cu peşcheşuri sau fără, în luna mai 1775, Turcia avea să recunoască formal cedarea către Austria a teritoriului ocupat, botezat mai târziu Bucovina.

De la 1774 la 1786 Bucovina a stat sub administrație militară. Încercarea stăpânirii de a câştiga şi sufletul populației ocupate, de la episcop până la țăran, prin depunerea jurământului de credință către împărat, a întâmpinat aceeaşi împotrivire ca şi proiectul ruperii Bucovinei în două părți: cea de nord să treacă la Galiția, iar cea de sud la Transilvania.

După vizitele în Bucovina, împăratul Iosif al II-lea dispune ca începând cu 1 noiembrie 1786 această provincie să fie alipită guberniei poloneze din Lvov – un cerc administrativ al Galiției. Măsură boicotată de băştinaşi şi care are drept consecință ca Bucovina să nu mai fie socotită parte integrantă din Galiția, dar să rămână dependentă administrativ şi juridic de aceasta.

Astfel, situația românilor din Bucovina s-a înrăutățit şi mai mult. Cârmuirea Bucovinei de către Lvov timp de 64 de ani, adică până în 1850, a fost „o robie, mai mare decât aceasta, nu se putea alta" – se aprecia în *Deşteptarea*, gazeta lui Ion Grămadă în articolul „Din istoria românilor din Bucovina."

Noroc am avut – spunea presa, închipuit binevoitoare, că prea bunul nostru împărat Francisc Iosif a dezlipit în anul 1848 Bucovina de Galiția, după care a început a se face mai cu hărnicie şcoli româneşti prin sate, biserica şi şcoala fiind stâlpii de foc ai susținerii românilor. Şcoala le-a luminat mintea, iar biserica a sfințit lumina venită de la şcoli.

Cabinetele de lectură, gazetele, petrecerile populare şi chiar şezătorile au deşteptat poporul şi l-au strâns în casele naționale ridicate de țărani fără nici o contribuție a autorităților, l-au ferit de focul crâşmelor, iar băncile şi societățile culturale şi studențeşti de tipul „Arcaşul" l-au scos din ghearele cămătarilor şi l-au îndreptat spre înainte.

Poeți şi prozatori, absorbiți de înalta datorie a scrisului închinat idealului politic, ideile promovate în ziarele timpului, i-au făcut pe oameni să se apropie, să ştie să se apere, să reziste la înfruntări, să-şi revendice drepturile cu maturitate, unii dintre ei, înrolați în Armata Română, printre care Lascăr Lutia şi Ion Grămadă au sfințit în 1916 cu jertfa lor tranşeele dezrobirii.

Numai decât dragostea de neam, de limba română a fost mobilul şi rostul îndărătniciei muncii gazetăreşti a unor condeie care au pregătit şi contribuit politic şi moral la Marea Unire.

Stăpâniți peste 200 de ani de asuprirea austriacă şi ungurească în Țara Oaşului şi Maramureş, de cea austriacă 144 de ani în Bucovina, de cea rusească 106 ani în Basarabia, România de la 1918 visa veşnica neatârnare în hotarele ei fireşti....

Cât priveşte Bucovina Hurmuzăcheştilor şi a „Arboreştenilor" ieşită din temnița de la 1877, susținută apoi de bărbați din familiile Morariu, Berariu, Bucevschi, de personalități ca Ieraclie Porumbescu, Dim. Petrino, Vasile Bumbac, preotul Constantin Morariu, T. Robescu (dr. Gh. Popovici), Constantin Berariu, Sextil Puşcariu, Ion I. Nistor, Nicu Dracea, Mihai Teliman, Em. Grigorovitze, Ion Grămadă, Vasile Gherman ş.a., cu mână harnică şi slovă trudnică, ei au făcut ca Bucovina istorică, beletristică şi ziaristică, a culturii în general, să continue ceea ce a însemnat, întotdeauna, dragostea de neam şi limba strămoşească.

Cum sutelor de ani de supuşenie li s-au adăugat în 1940, după Dictatul de la Viena şi Pactul Ribentrop – Molotov, ocuparea aproape a o sută de mii de kilometri pătrați şi o populație de circa 7 milioane de locuitori în Basarabia, Bucovina de Nord, dar şi în sudul Dobrogei, tragedia românească a continuat să sporească. Încheierea războiului şi a tratatului de pace au lăsat urme adânci pe trupul amputat al României, nu numai în est şi nord-est, râul Nistru devenind Prut – şi nici atât, iar de la Marea cea Mare, din Balcic, aşezările şi inima reginei Maria, încă tresar şi cheamă...

Presa timpului s-a alăturat şi ea strigătului lor şi a neliniştii de mormânt a întregitorului Ferdinand...

Datoria noastră de a cunoaşte trecutul şi prezentul presei româneşti, dar mai ales a celei din zonele ocupate, ne dă legitimația dacă nu a cercetării, măcar a cunoaşterii atitudinii ei şi a populației, a purtătorilor ei de idei, a personalităților vremii, a partidelor şi organizațiilor care au activat.

Seismograf al mişcării opiniilor, presa din Bucovina de Nord a fost şi este la post. Ziarele şi revistele consultate şi prezentate în lucrarea de față, uneori şi cu detalii nesemnificative politic, dar reținute şi redate ca fapte de viață, indiferent de apartenența politică, a lor şi a celor care le-au dat viață ori le-au dirijat, niciodată, chiar în focul luptei dintre ele, n-au pierdut din vedere esențialul: să militeze pentru românism în ființă, limbă şi port, cu riscul intrării lor în conflict cu justiția şi suportând consecințele, atunci ca şi astăzi...

Presa n-a putut decât să strige, să analizeze, să lupte, să deschidă breşe, să desvăluiască, sperând cu credință indubitabilă că „în luptă se înalță, nu se cade...”

Întocmai cum visa gazetarul Mihai Teliman, ieşit de la catedră şi pătrunzând în „breasla jurnaliştilor care e ca adâncul de mare, cine pică o dată înăuntru, nu mai scapă”...

„... Dar sosi-va şi ziua noastră de înviere. Razele ei virginale se arată deja pe vastul orizont al neamului nostru. Atunci vom putea şi noi zice: „S-a împlinit!” „Şi încăruntiții noştri părinți şi protopărinți vor pune liniştiți capul spre odihnă, murmurând cu evlavie şi mândrie: „În mâinile tale generațiune bravă dau sufletul meu!” Iar codrii şi şesurile Daciei Traiane vor răsuna de un singur glas de biruință, glas ce va ieşi triumfal din mormântul Marelui de la Putna, răsfrângându-se în mii de ecouri de stâncile Ardealului, iar mândrul Olt va duce spumegând bătrânei Dunăre vestea reînvierii gloriei străbune...”

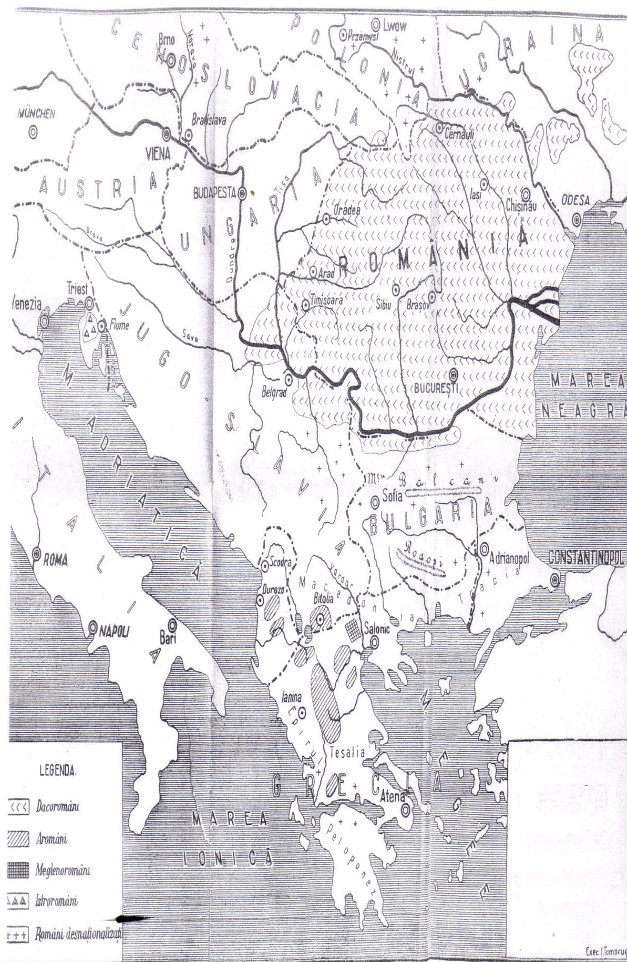
Spumegând bătrânei Dunăre... până la Balcic, am adăuga noi.

Cum au reuşit să stea la postul conştiinței naționale presa şi slujitorii ei, pas cu pas, numai paginile de ziar ne pot fi martore, care pe mine m-au îmbogățit.

Celor ce nu le sunt îndeajuns consemnările, le pot veni în ajutor cu supliment de documentare însăşi colecțiile, din păcate deja descompletate, ori lipsă la număr, poate şi din neglijența noastră că nu reuşim să le ştim utilitatea în timp. Dar istorie există, fie şi beletristică ori a presei române.

Autorul

HARTA ETNOGRAFICĂ A TERITORIULUI ROMÂNESC

Palatul reşedinţei mitropolitane din Cernăuţi

ZIARE APĂRUTE ÎN BUCOVINA

Adevărul Bucovinei

Adevărul Bucovinei, organ independent, apare la Cernăuți la 30 octombrie 1933, săptămânal. Proprietar şi redactor şef Simiom Hacker. Redactor responsabil I. Landesber; Tipografia A. Hornik, Cernăuți

*

Agricultorul

Agricultoriul apare la Cernăuți la 1 aprilie 1904, până în 1912 şi în anul 1914.

*

Agricultoriul

Agricultoriul apare la Cernăuți între 15 martie 1920 – 15 martie 1923, de două ori pe lună. Era redactat de către Secretariatul pentru Agricultură şi Domenii.

Colectivul de redacție: preşedinți – Filaret Doboş şi Eugen Motrescu, Silviu Zugrav, Loghin Nuțu – care avea şi responsabilitatea directă a ziarului din partea redacției.

Se realiza la Tipografia Institutului de arte grafice şi edituri „Glasul Bucovinei”, Cernăuți.

Începând cu numărul 1 din 10 mai 1922 purta subtitlul „Foaie pentru săteni”.

*

Albina

Albina, organ oficios al Centralei însoțirii economice române din Bucovina, 1909.

*

Amicul poporului

Amicul poporului, organul societății cu acelaşi nume, a apărut în perioada 1878 – 1896.

*

Apărarea Neamului

Apărarea Neamului, organ politic poporal, apare la 2 mai 1908. Săptămânal. Redactor responsabil: Dionisie Voronca.

*

Apărarea națională

Apărarea națională, (7 octombrie 1906 – 29 septembrie 1908), ziar al Partidului Național, care se îndârjeşte într-o luptă fratricidă cu cei de la partidul lui Aurel Onciul – Poporal independent, ajunsă la apogeu în campania alegerilor din 1907.

Atunci s-a desfăşurat cea mai dezgustătoare campanie electorală cu invective şi acuzații de tot soiul. „Se duce cea mai sfâşietoare şi dezgustătoare campanie electorală. Se face cea mai deşănțată agitație, se aruncă cele mai grele şi ireverențioase cuvinte, se poartă cel mai violent limbaj, se tipăresc cele mai murdare tablouri, se descoperă cele mai intime păcate familiale.”(Const. Loghin, *Istoria literaturii române din Bucovina 1775-1918,* Editura *Alexandru cel Bun*, Cernăuți, 1996, p.270). Limbaj folosit şi de alte gazete într-o situație ori alta.

Apărarea națională are meritul totuşi că a avut un filon literar bun. Explicabil, de altfel, pentru că la acest ziar au colaborat: I. Grămadă, Sever Beuca – Costineanu, Valuță (Val. Dugan), B. Lucescu (T. Bocancea), V. Kalmucki, C. Corbescu (prof. Ernest Rabener), V. Loichiță, A. Lian, Niță Sânziană, Fulger – ultimii cu posibile pseudonime neidentificate.

Tot Const. Loghin apreciază că lupta a fost atât de înverşunată, încât intervențiile de împăciuire ale lui N. Iorga, prin *Neamul românesc* şi ale lui T. Bocancea prin *Buciumul* din Câmpulung n-au dat rezultate.

*

Arcaşul

Arcaşul, publicație independentă românească, anul I nr.1, apare la Cernăuți în 1994. Director Vasile Tărâțeanu.

Primul număr debutează cu articolul „România – repere geografice”, care are drept moto: „Să ne cunoaştem patria istorică”.

Cel de al doilea număr al ziarului este dedicat, aproape în întregime, poetului Mihai Eminescu.

Colaborează: Mihai Cimpoi, Ion Cozmei, G. Muntean, V. Rareş, George Damian, Ion Mărgineanu, Emil Satco ş.a.

Din *Arcaşul* nr.4/1998 aflăm despre profesoara Elena Calancea de la Liceul „Mihai Eminescu” din Carapciu, raionul Hliboca, o deosebită interpretă a melosului popular, despre apariția unui abecedar pentru şcolile româneşti din regiunea Cernăuți.

Bucovina

Romanische Zeitung für Politik, Kirche und Literatur.

N°. 1. — Czernowitz. — Montag den 16 October — 1848

Bucovina, gazetă românească pentru politică, religie şi literatură (*Romänische Zeitung fűr Politik Kirche und Literatur),* apare la Cernăuți săptămânal (***1 mai 1848 – 20 septembrie 1850***), cu text bilingv (român şi german) având ca redactori responsabili pe Gheorghe şi Alexandru Furmuzaki, tipărită la tipografia lui Ioan Ekxardt şi fiul.

Bucovina folosea alfabetul chirilic şi în numărul 1 găzduieşte în foileton un documentar despre religie, iar număr de număr are un supliment în care încap nu numai ştiri politice dar

îndeosebi literatură. Suplimentul din 4 – 16 octombrie publică un proiect al drepturilor fundamentale înfăţişate Parlamentului austriac de Comitetul constituţional, dar şi multe informaţii din Ţara Românească.

Suplimentul nr. 2 cuprinde ştiri despre situaţia din Transilvania, o cronică a săptămânii cu informaţii din Turcia, Serbia, Paris; ştiri locale, opinia jurnalelor străine şi mai ales a celor austriece despre starea din Moldova.

De subliniat că această gazetă românească reflectă pas cu pas situaţia economică şi revoluţionară a anului 1848 şi de după, din Transilvania, Valahia şi Moldova. În cele 12 numere apărute din săptămânalul cernăuţian s-au scris în 1848 un număr de 88 pagini. În 1849 au apărut 45 de numere cu 292 de pagini, iar în 1850 – anul III de activitate – 60 de numere până la 20 septembrie cu 196 pagini.

Citim în *Bucovina* documentarul: „Din istoria românilor din Transilvania” (până la adunarea de la Blaj din 15 iunie 1747); „Seminarul de la Socola”; „Jurnalistica din Moldova” – cu trimitere la *Albina românească, Buletinul oficial, Alăuta românească, Foaia sătească, Dacia literară, Icoana lumei, Arhiva românească, Arhiva albinei româneşti, Jurnalul Dunărea”*, „Faptele belice ale românilor transilvăneni în anul 1849”; „Epistola pastorală a episcopului Andrei Şaguna”; „Despre deregotariatul din timpul de faţă”; „Neatârnarea limbii române în dezvoltarea sa şi în modul de a o scrie” cu: 1. Endreptarul cel mai nalt în vorbire, scrierea şi formarea limbei române”, 2. „Literele corespunzătoare firei limbei române şi modul de a scrie cu ele” cu semnătura lui Arune Pumnul, profesoriu cesariu regiu de limba şi literatura românească. Serialul semnat de Aron Pumnul continuă cu publicarea de „Fragmente din literatura românească” referitor la „Prefaţă”, apoi cu „Observaţiuni” ale cititorilor la articolele publicate.

Paginile gazetei au găzduit poezii ale numeroşi autori români precum: *Lăcrămioarele, Strigoiul, Adio Moldovei* – de Vasile Alecsandri, *O fată tânără pe patul morţii, Mircea cel Mare şi solii, Ştefan cel Mare şi maica sa* de D. Bolintineanu, *Ruinele de la Târgovişte* şi *Păstorul întristat*, de Vasile Cârlova, *Profeţia scrisă în anul 1839 şi împlinită în 1849* – de Vasile Pogor, *Umbra lui Mircea La Cozia* de D. Alesandrescul (în loc de Grigore Alexandrescu) dar şi poezia *Dorul Ţării* – o colecţie de poezii ce se va publica peste curând”...

În Bucovina s-au publicat primele poezii populare ale românilor: Toma Alimoş la 13 ianuarie 1850, Balada Mioarei (Mioriţa), la 18 februarie 1850, Mihu Copilu la 22 martie 1850, cu menţiunea din nota redacţiei: „acestea constituie un drept la recunoştinţa naţiei pentru asemenea îmbogăţire a literaturii naţionale.”

Vasile Alecsandri trimiţând lui Al. Hurmuzachi poeziile populare culese de Alecu Russo în munţii Vrancei şi încredinţate lui, le însoţeşte de o scrisoare către redacţie în care, referindu-se la Mihu Copilu şi la Mioriţa spune: „Românii vor rămânea şi vor dovedi că sunt români prin limba lor, prin tradiţiile, prin obiceiurile lor, prin chipul lor, prin cântecele lor şi chiar prin jocurile lor.”

*

Viaţa politică, socială şi culturală din acei ani s-a grupat în jurul familiei Hurmuzachi, pe care dr. I.G. Sbiera o caracteriza astfel: „Tustrei – adecă Eudoxiu, George şi Alexandru erau de o inteligenţă rară, inspiraţi de idei înalte şi liberale şi conduşi de simţăminte nobile şi generoase. Pe lângă aceste calităţi comune mai avea fiecare câte una particulară; În Eudoxiu era încarnată temeinicia, în George iscusinţa diplomatică, iar în Alexandru iniţiativa şi spiritul motor şi aţâţător.” (dr.I.G. Sbiera, *„O pagină din istoria Bucovinei din 1848-1850 dimpreună cu nişte Notiţe despre familia Hurmuzachi, Cernăuţi, 1899”).*

„Năzuinţa spre existenţă naţională”, aceasta a fost „principala problemă şi steaua conducătoare de la întemeierea Bucovinei” şi acestei tendinţe am subordonat pe celelalte.” – se spune în *Bucovina* nr. 41 din 14 septembrie 1849.

Ţinând seama de ponderea populaţiei româneşti în Bucovina, ziarul devine reprezentantul acestor români faţă de statul austriac. De aceea, număr de număr *Bucovina* oferă informaţii din Sibiu, Blaj, Alba Iulia, Oradea, Năsăud, Arad, fapt explicabil pentru că în redacţia ziarului scriau doi ardeleni: Gh. Bariţ şi Aron Pumnul. *Glasul Bucovinei* devine şi mai prezent după ce *Gazeta Transilvaniei* a lui Gh. Bariţ este sistată de regimul maghiar.

Deosebită atenţie era dată şi evenimentelor politice din Principatele Române Moldova şi Muntenia. *Bucovina* răspunzând pribegilor moldoveni din Cernăuţi înfierează „terorismul fără pildă

al lui Mihai Sturza – atitudine care va duce la moartea ziarului, datorită intervenției consulului rus de la Iași la ministerul de interne „austriac”.

Bucovina mai avusese întreruperi în activitate, în 1849, timp de două luni din cauza decretării stării de asediu în Bucovina, în iunie – iulie 1849, din cauza unor articole în care se vorbea „în mod obraznic și răzvrătitor” despre arestarea lui Bariț și „Poziția ierarhiei române în Austria”, iar altădată pentru articolul iscălit E.H. (Eudoxiu Hurmuzachi). Atunci Hurmuzachi a executat trei zile de temniță militară.

Al. Hurmuzachi

Gh. Hurmuzachi
președinte (1865—1882)

GH. HURMUZACHI

ALEXANDRU HURMUZACHI

Redactor responsabil
la ziarul Bucovina în perioada 1848-1850 și
președinte al Societății pentru
literatură și cultură română în Bucovina

Secretar de redacție la *Bucovina* a lucrat studentul teolog Iracle Porumbescu (numele adevărat Golembiovski), pe atunci poet.

Mai colaborau: A. Treboniu Laurian, A. Mureșanu, Vasile Alecsandri.

Există aprecierea că în redacţia ziarului *Bucovina*, comitetul era totodată consiliul de familie al Hurmuzăchenilor.

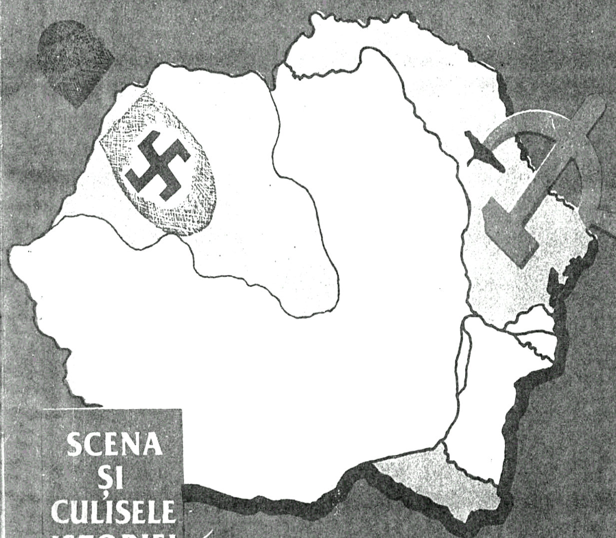

Vasile Alecsandri pribegeşte la Cernăuţi unde sprijină străduinţele naţionale ale fraţilor Hurmuzachi şi colaborează la ziarul lor *Bucovina* (1848-1850), cel dintâi ziar al românilor bucovineni.

*

Prin presiuni de tot felul, Dictat şi ultimative, dar şi negocieri nedorite, puterile lumii au impus României „dreptul forţei" faţă de „forţa dreptului", cedând teritorii după teritorii, transferul provinciilor nefiind niciodată acceptat de români şi conducătorii la care, în faţa forţei, s-au autoevacuat, nelăsând stricăciuni…

(„***Bătălia pentru Basarabia, 1918-1940***"
de Valeriu Florin Dobrinescu,
Editura Junimea Iaşi, 1991)

Tragedia 1940 pentru România…

*

Bucovina

Ziarul Românilor bucovineni.

In fiecare zi de lucru. Telefon Nr. 243. Editura şi propr. societăţii „Unirea".

Abonamentul: 60 Lei (84 cor.), pe jumătate an 30 Lei (42 cor.), ...ni 15 Lei (21 cor.) Pentru ţarani preţul jumătate. ... număr costă 40 bani.

Redacţia şi administraţia: Cernăuţi, Piaţa Unirii Nr. 3 (Palatul Naţional) etajul I. Scrisori nefrancate nu se primesc.

Anunciuri şi reclame: se calculează după tarif şi se primesc la administraţie: Piaţa Unirii Nr. 3, scara I., în biroul tipografiei şi la toate agenţiile din ţară. Pentru inserate în interiorul ziarului se urcă taxa cu 50%.

...ul I. Cernăuţi, Marţi în 18 Martie n. 1919. Nr. 1.

Programul Românilor bucovineni.

Fraţi Români,

Bucovina, ziarul românilor bucovineni, apare la 18 martie 1919, programat pentru fiecare zi de lucru, redacţia şi administraţia – Piaţa Unirii nr. 3 (Palatul Naţional) Cernăuţi. Editor şi proprietar Societatea „Unirea" care îşi motivează alegerea numelui foii pe două considerente:

a) În timpul stânjenirii aproape depline a vieţii româneşti pe acest pământ, atunci, când la 1848 un curent generos de idei noi, umanitare, a străbătut până la ruginitul imperiu austriac, s-au ivit fraţii Hurmuzaki ca apostoli fervenţi ai acestui curent – organul lor a fost *Bucovina* care a trăit puţin timp;

Bucovina a luminat ca un far nestins şi generaţiile următoare pe acest colţişor de ţară. Includerea acestui nume – Bucovina – pe fruntea acestei foi este, aşadar, un tribut de recunoştinţă, expresia voinţei ţării de a simţi şi făptui româneşte;

b) Astăzi menirea acestui colţişor de ţară s-a schimbat. El trebuie să redevină ce a fost sub domnia Marelui Ştefan Vodă, pază harnică la frontierele ţării mari româneşti.

În interesul statului unitar am cerut în programul nostru să se înfiinţeze şi la nordul ţării, dincoace de Carpaţi, un centru propriu administrativ, ca pe teritoriul Bucovinei, ţinutul Hotinului din Basarabia şi pentru unele părţi ale celor trei judeţe Dorohoi, Botoşani şi Suceava ale vechiului regat, să se înfiinţeze un nou Centru administrativ propriu care nu poate fi decât la Cernăuţi.

Numele foii *Bucovin*a simbolizează aceste necesităţi.

*

Cu prilejul apariţiei ziarului *Bucovina*, în ziua de 28 martie, a avut loc botezul foii la care au luat parte comitetul redacţional al ziarului în frunte cu dl. Dr. Dori Popovici, prof. Univ. Gheorghiu, publicistul Berariu, redactorii şi personalul tehnic.

Redactor responsabil - Dimitrie Bucevschi, care era şi diriguitorul Societăţii tipografice unde se tipărea foaia.

Începând cu 10 mai 1919, directori şi redactori responsabili ai ziarului *Bucovina* devin Pamfil Şeicaru şi Cezar Petrescu, care semnează editorialul „Pe noul front" dar şi protestele adresate Sindicatelor Presei precum şi tuturor ziarelor din Capitală împotriva cenzurii, clarificând poziţia ziarului şi a lor faţă de ideile momentului în chiar cuprinsul publicaţiei: „Dl. Doctor Iancu Flondor şi Societatea Unirea prin preşedintele ei dl. Dr. Dori Popovici dau orientarea atât în politica Bucovinei cât şi în politica generală a ţării. Ziarul *Bucovina* e organul care rezumă aceste atitudini politice (nr.44/1919).

Secretar de redacţie era Const. Cehan Racoviţă, nimeni altul decât autorul cărţii *Ardealul*, dramă istorică în 4 acte, cel care semna documentare deosebit de interesante la Foiţa ziarului *Bucovina.*

În *Bucovina* publică Oswald A. Teodoreanu, avocat – Iaşi, articolul *Dreptate.*

Imediat ziarul clarifică prezenţa la Cernăuţi a avocatului din Iaşi: „Dl. Avocat din Iaşi Oswald Teodoreanu, cunoscutul luptător democrat, a sosit în Cernăuţi unde va avea o întrevedere politică cu dl. Iancu Flondor. Dsa este şi membru al Uniunii Democratice Naţionale. De aici va pleca la Bucureşti pentru a avea o întrevedere cu dl. ministru de război generalul Vaitoeanu pentru a admite dreptul de apărare şi avocaţilor civili la Curtea Marţială din Bucovina."

Era şi o explicaţie a pledoariei din articolul intitulat „Dreptate" semnat şi publicat în *Bucovina* de Oswald Teodoreanu.

În acele zile (14 mai) Pamfil Şeicaru semna în *Bucovina* un alt editorial clarificator în politica timpului: „De la Petre P. Carp la dr. Iancu Flondor.” La inițiativa ziarului, tot atunci, se deschid listele de subscripție pentru a se ridica în Bucovina un monument marelui poet român Mihail Eminescu – primul care a subscris fiind dr. Iancu Flondor cu 2000 de coroane.

Dimitrie Bucevschi

Dimitrie Bucevschi redactor responsabil şi diriguitorul Societății tipografice unde se tipărea ziarul Bucovina.

În *Bucovina* şi foița lui, dar şi în suplimentul de duminică „Gazeta țăranului”, apar nume diverse: Simeon Reli, paroh în Rogojeşti, la rubrica „pagini istorice” semnează serialul „Oraşul Siret - Capitala Moldovei şi reşedința voievozilor moldoveni; Mihail Sadoveanu: „În Bucovina”; Al. Vlahuță – „Noi vrem pământ”, preluat din Luceafărul şi explicând vorbele lui Coşbuc împrumutate de la o femeie din ... dealul Paşcanilor; prof. Dr. Emilian Voiutschi – „Ceva despre administrarea averii bisericeşti din Bucovina”; Isidor Ieşeanu – „Patriotism şi umanitarism”,; Octavian C.Taslăuanu - „Ardealul” cules din *Luceafărul*; N.Iorga – texte din Neamul Românesc”; Ionel Teodoreanu – „Bunicul” – din „Însemnări ieşene”; D. Anghel – „Fata din Dafin”; St. Petică – „Poeme în proză”; Ilarie Chendi, la rubrica Critică literară, documentarul „La moartea lui Ştefan Petică”; „Unui viteaz”, „Alarma”, „Tranşeea

cântă”, „Doina”, „Pentru țară”; „Grigorescu”, sunt doar câteva din poeziile care poartă semnătura poetului bârlădean George Tutoveanu, dar se publică şi recenzii ale revistei „Florile Dalbe” editată de acelaşi la Bârlad...

Alte nume de autori în *Bucovina*: St. Vlădescu, D. Spânu, Valentin, corespondentul multor scrisori de la Iaşi, Artur Gorovei, Demostene Botez, I.U. Şoricu, Tit Liviu, Aurel Răşcanu, G. Bogdan-Duică, Lascăr Antoniu, Otilia Cazimir, Th. D. Speranția, Mihai Codreanu ş.a.

Foița *Bucovina*, intitulată mai târziu „Literatură” sau „critică literară” cu acelaşi conținut, publică şi republică texte literare, versuri, proză din revistele *Luceafărul* (1902-1920), *Gazeta de Transilvania, Ramuri (*1905-1947) *Semănătorul* (1901-1910), *Însemnări literare*: „Amurg de toamnă” de Demostene Botez, „În Bucovina” şi „Noapte de april” de M. Sadoveanu, „Cu G. Coşbuc” de G. Bogdan-Duică. Apar republicări ale scrierilor lui D. Anghel, Ilarie Chendi, T, Ştefanelli, studiile lui Titu Maiorescu despre Ioan Popovici Bănățeanu – nr.60/1919 din revista *Convorbiri literare* de la Iaşi, fragmente din „Amintiri din copilărie” de Ion Creangă, din opera lui George Bacovia sunt reproduse poeziile „Nervi de toamnă” şi „Amurg antic”, „Note de toamnă”, „Nervi de primăvară”; Duiuliu Zamfirescu semnează un articol de fond intitulat „Bucovina” în ziarul cu nr.65/1919.

Bucovina a stat mereu la dispoziția cititorilor cărora le-a cerut să-i scrie ce se întâmplă în localitățile lor de baştină. Număr de număr s-a solicitat aflarea de corespondenți pentru informarea largă a populației.

Din Bucovina ori de peste Carpați, din țară ori din străinătate, românii au fost informați cu de toate, într-o curată şi armonioasă limbă română.

*

„Orfanii neamului. Societatea „Ocrotirea”. Orfelinatele din Iaşi. Principesa Olga Sturdza. Şcolile Frőbeliene pentru copiii neamului. O vizită la orfelinatul din Miroslava” se intitula o corespondență trimisă de la Iaşi de Vladimir şi Publicată în *Bucovina* nr.14 din 2 aprilie 1919:

..."Cine nu-şi aduce aminte de adunarea cea mare de la Iaşi când principesa Olga Sturdza a fost proclamată preşedinta Societăţii „Ocrotirea"?

..."La Iaşi sunt 10 orfelinate, toate instalate bine şi cu tot confortul necesar. Fiecare orfelinat numără de la 80 la 120 copii între 3 şi 10 ani.

...pe lângă fiecare orfelinat funcţionează o şcoală frőbeliană – Grădină de copii – şi câte o şcoală primară, unde copiii, după vârsta lor, primesc educaţia necesară.

Orfelinatele se pot întreţine singure. În atelierele lor se va putea lucra pentru particulari şi institute. Copiii terminând şcoala primară imediat se apucă de un meşteşug.

... Am ajuns în faţa orfelinatului din Miroslava. Aici o clădire cât un munte, cu vreo 30 de odăi de toată frumuseţea.

La intrare am fost întâmpinat de dra Ella Nicolau, directoare, care m-a condus pretutindeni. În sala de lecţii la şcoala primară am găsit pe dnele Ana Vlădescu şi Vasiliu, învăţătoarele şcolii.

Cât de frumos am fost impresionat de cântul în cor, atunci când cei 60 de elevi de la Grădina de copii au început „Pe-al nostru steag!"...

..."Apelul fraţilor de peste Nistru" se intitula corespondenţa din *Bucovina* nr.16/1919:

„Românii de peste Nistru au trimis celor din Basarabia următorul apel: „Fraţilor moldoveni, ruşi şi alte neamuri din Basarabia. Nu mai putem duce viaţa de suferinţă şi chin la care ne-au adus anarhia de la noi.

Lăsaţi goi şi flămânzi, zilnic prădaţi de bandele bolşevice, copilaşii noştri mor, femeile şi fetele noastre sunt necinstite chiar în faţa noastră. Noi suntem veşnic purtaţi pe drumuri, bătuţi şi îngroziţi de muncă; nici un chip nu ştim nici ce o să mâncăm şi Domnii ce vin ne acuză că nu lucrăm pământul, dar toţi se ţin de prădăciuni şi blestemăţii.

Cu lacrimi în ochi vă rugăm fraţilor mijlociţi la staroşii voştri şi ispravnici şi guvernatorii voştri ca să ne primească în Basarabia cel puţin pe o vreme până o trece războiul ce ne arde şi dacă nu vor să ne primească pe noi, bărbaţii, cel puţin să ne primească femeile şi copii, ca să-i scăpăm cel puţin pe dânşii.

În voi ne este toată nădejdea, nu ne lăsaţi fraţilor!

Fraţii voştri de peste Nistru"

... Numărul 6 al ziarului *Bucovina* publică „Cântece poporale româneşti" sub semnătura V. Alecsandri cu asteriscul: „În *Bucovina* de la 1850 găsim această frumoasă scrisoare a bardului de la Mirceşti, adresată lui Alecu Hurmuzachie pe care o reproducem în foaia noastră, ca un omagiu adus vremurilor de regenerare culturală a neamului nostru în țara frumoasă a plăieşilor lui Ştefan Vodă..."

*Bucovin*a nr.86 din 5 iulie 1919 aduce vestea că „Dra Elena Popp, prima femeie avocat, a depus ieri cuvenitul jurământ, fiind înscrisă în Baroul din Iaşi."

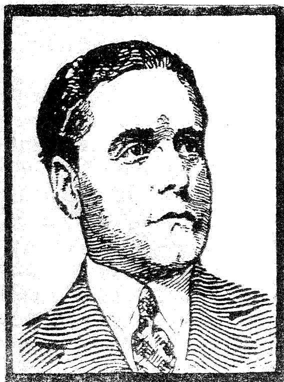
*

Dar ce reprezintă dl Iancu Flondor? – se întreabă *Bucovina*, parcă pentru a răspunde cititorului care-şi purta pe buze întrebarea.

..."Expansiunea în Bucovina a politicianismului s-a izbit de dârza împotrivire a dlui Iancu Flondor.

Două lumi se măsuraseră, lumea de proaspătă propăşire, ridicată în mocirla vechiului regat şi lumea tradiției româneşti. Una în zbaterea disperată a agoniei, cealaltă în impresionanta înverşunare a reînvierii.

Dl. Flondor a izbit scurt, masiv. Gestul său ne-a trezit nu ştiu de ce amintirea unei lovituri decisive de bâtă peste botul unui râmător." – spun Pamfil Şeicaru şi Cezar Petrescu în al lor „Pe noul front."

Scriitorul Cezar Petrescu director la ziarul *Bucovina*

Despre I. Flondor, N. Iorga nota în „Neamul Românesc": „Iancu Flondor, şeful vechiului partid național, era recunoscut de toți ca singurul conducător al întregii românimi bucovinene...

... În zilele când o mare parte din fruntaşii Bucovinei româneşti rătăcesc în pribegie, când atâta vlagă a țării oprită sub

steagul capitulării, când rutenismul ucranian întindea o mână lacomă până la Suceava şi avangarda sa obişnuită, a bolşevismului prădalnic, începea hâtra operă a jafului, din nou românismul din jurul mormintelor româneşti s-a strâns în jurul lui Iancu Flondor şi voința celor din cripte prin glasul lui a chemat oastea României liberatoare...”

Iar Pamfil Şeicaru concluziona în comentariul „De la Petre P. Carp la dr. Iancu Flondor” din *Bucovina* nr.45: „Fără menajamente dl. Iancu Flondor a repezit ce i-a căzut întâmplător în mână când a intrat în taverna politicianismului...

Putea foarte bine, ca în loc de dl. Al. Constantinescu, dr. I. Flondor să întâlnească alt politician, căci asemănarea între politicieni e surprinzător de mare. Toți seamănă ca nişte picături de noroi.

Asemănarea aşa de pronunțată între Petre P. Carp şi dl. Iancu Flondor a concentrat dintr-o dată toate simpatiile din vechiul regat în preajma lui. Moldova, în special, se simte măgulită că a doua intransigență morală răsare tot în ținuturi moldoveneşti.”

Iar în *Bucovina* nr. 82 se spune:

„Nedespărțit de pământul său iubit, a stat strajă neclintită în tot timpul de dominație a altor nații, a austriecilor şi ruşilor, apărând de-a pururi interesele neamului nostru .

Neclintit în acest post de onoare l-a găsit în momentul istoric al dezmembrării Austriei, când fără prezența lui, unirea Bucovinei ar fi întârziat poate total pentru noi. Persoana sa, însemnând apariția desăvârşită a tuturor naționalităților de respectare a drepturilor lor, a fost capabilă să strângă în juru-i toate naționalitățile, astfel ca să se poată vota Unirea necondiționată a Bucovinei”...

*

În suişurile sale *Bucovina* a fost mereu însoțită de sabia cenzurii. Numere întregi au fost oprite de la difuzare. Pagini după pagini au apărut cârpăcite cu plasturii: „CENZURAT!” Uneori cu explicații ale redacției, alteori cu tăcerea în care am citit lehamitea.

„Ce e cenzura?” – a izbucnit la un moment dat gazeta care le-a răspuns limpede cititorilor: ”Un lung prilej pentru tăiere. Creionul roşu aleargă în dreapta şi-n stânga deasupra coloanelor de ziar pentru a tăia la întâmplare, după fantezie, şi duhul cenzorilor...

Deşi..., motiva publicaţia, domnii cenzori vor fi observat poate că până astăzi ne-am ferit a ataca până şi administraţia Bucovinei şi persoanele însărcinate cu această administraţie. Era o delicateţe pe care nu a înţeles-o CENZURA!”...

În numărul 210 *Bucovina* scria: „Percheziţia de la redacţia ziarului nostru” şi continua: „Astăzi s-a prezentat la redacţia ziarului nostru dl. Dr. Focşaner, avocatul dlui Anhauch, însoţit de 3 poliţişti speciali, pentru a ne face o minuţioasă percheziţie, având împuternicirea Tribunalului penal.

Poliţia şi reprezentanţii dlui Anhauch ne-au cotrobăit toate sertarele şi manuscrisele redacţiei.” De altfel, tot în *Bucovin*a, Ziarul *Vremea nouă*, organul socialiştilor bucovineni, publică următoarea înştiinţare şi mai alarmantă: din cauza cenzurii „nu mai suntem în măsură să scoatem ziarul. Vom scoate totuşi ziarul la timpul potrivit. Redacţia şi administraţia.” (nr.207/ 7XII 1919).

*

„Dacă nu s-ar numi dl. N. Iorga „marele istoric” nici n-am răspunde la veninul strecurat într-un articol din *Neamul Românesc*, împotriva dlui Iancu Flondor.

Fost-a om mare, în toate domeniile, să nu fie batjocorit de dsa: Gr. Tocilescu, Hajdeu, A.D. Xenopol? Nici Nicolae Filipescu, nici Delavrancea n-au scăpat de ura dsale pentru că aceştia n-au intrat în partidul naţionalist-democrat, avându-l ca şef. Doar dl. Iorga nici pe Caragiale nu-l iubea căci era Tachist.

Istoricul după ce a grupat pe cele mai desăvârşite talente – la *Semănătoru*l – pe care el singur le-a ridicat, tot el a zvârlit cu noroiul din sufletul său în Octavian Goga, Chendi, Sadoveanu şi alţii care l-au părăsit.

E regretabil când dl Iorga joacă rolul unor anumiţi oameni politici scriind în felul cum a scris despre dl dr. Iancu Flondor. E din cale afară de trist când toarnă paharul fierii să-l bea omul care a dat României Mari, cu atâta curaj şi cu atâta iubire Bucovina sa” – scrie Const. Cehan – Racoviţă în „Răspuns dlui N. Iorga” – *Bucovina* nr. 198/26 noiembrie 1919.

Acelaşi Const Cehan-Racoviţă, dar în calitate de preşedinte al Sindicatului ziariştilor din Bucovina, în acelaşi număr, alături de

articolul „Moartea lui Vlahuță” reprodus din *Chemarea*, publică următoarea telegramă adresată doamnei Vlahuță:

„Adânc îndurerați prin pierderea marelui poet Vlahuță, care a lăsat una din dungile luminoase în viața noastră literară şi a fost pe lângă mare gânditor şi cel mai bun prieten al poporului pe care l-a iubit şi l-a înălțat în formă nepieritoare în scrisul lui, luând parte la toate suferințele războiului nostru, suferinți care l-au doborât, vă rugăm mult apreciată doamnă, să primiți din partea Sindicatului ziariştilor din Bucovina, cele mai adânci păreri de rău, întărindu-vă Dumnezeu în durerea negrăită ce o aveți. Ziariştii şi scriitorii din Bucovina sunt aşa de zdrobiți sufleteşte ca dvoastră. Dumneavoastră ați pierdut soțul, noi şi întreaga suflare românească pe cel mai mare gânditor. Ne plecăm genunchii înaintea sicriului şi vă trimitem condoleanțele noastre.”

La „Un an de la Unirea Bucovinei” numărul 202 din 30 noiembrie 1919 cuprindea editorialul „Unirea Bucovinei” de Const. Cehan Racoviță, cursivul portret „Iancu Flondor”, omagiu al ziarului *Bucovina* adus omului politic, articolul „O zi mare” semnat de Şt. Vlădescu, telegrame omagiale adresate lui Iancu Flondor şi semnate de Const. Cozmiuc, directorul ziarului învățătorimii *Tribuna* şi preşedinte al reuniunii învățătorilor din Gura Humorului, Adrian Boca, preot, din partea Asociației clerului Humor.

*

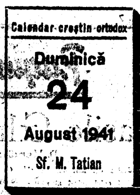
Până la 18 mai 1919, inclusiv Bucovina avea formatul 35/50 cm, după aceea 47/61 cm.

Cezar Petrescu a fost directorul ziarului până la 3 august 1919. „Dl. Pamfil Şeicaru, fostul director al ziarului *Bucovina,* nu mai face parte din redacția noastră de la 15 noiembrie 1919 – luau la cunoştință cititorii. Numele lui s-a menținut pe frontispiciu până la 2 decembrie. Începând cu 4 decembrie 1919, prim redactor şi redactor responsabil devenea Const. Cehan Racoviță...

ul I, Nr. 37 8 PAGINI – EXEMPLARUL 2 LEI

BUCOVINA

ZIAR DE AFIRMARE ROMÂNEASCĂ

Redacţia şi Administraţia Cernăuţi, str. I. Flondor 33 Telefon No. 210 | Apare sub conducerea unui comitet de direcţie | Costul abonamentului: Un an 500 lei, jum. de an 300 lei, trei luni 200 lei

Bucovina, ziar de afirmare românească, redacţia şi administraţia la Cernăuţi, strada I. Flondor nr.33, apare sub conducerea unui comitet de direcţie în 14 iulie 1941, purtând în colţul de sus, la dreapta titlului, calendarul creştin ortodox cu sărbătorile săptămânilor... (F.34x46 cm).

Tipografia şi editura care se ocupau de ziar erau Bucovina, tot în strada I. Flondor nr.33, cu inscripţia CENZURAT.

În articolul „Basarabenii şi Bucovina”, semnat A.B., se apreciază că: „ dacă în domeniul creaţiei legăturile dintre basarabeni şi bucovineni au fost, în special după Unire, trainice indestructibil, în domeniul cultural legăturile ce s-au manifestat au dat roade într-adevăr vizibile...

În diferite ocazii am încercat să facem chiar turnee cum a fost cazul vizitei Societăţii Scriitorilor Bucovineni la Hotin, ori reprezentarea operei Orfeu de Gluk de către Societatea Armonia pe scena aceluiaşi teatru...

Uneori, deşi numai sporadic, au existat şi legături între revistele şi scriitorii acestor provincii. Un exemplu ni-l prezintă revistele *Bugeacul* şi *Itinerar* – una apărută la Bolgrad, iar cealaltă la Chişinău, pe care le-am găsit adesea citite de către scriitorii bucovineni, iar revistele de aici trimiteau exemplare de schimb în Basarabia...”

Nr. 37 din *Bucovina*, cu 8 pagini, dedică una personalităţii profesorului Vasile Gherasim, colaborator al *Junimii literare*, „ pogorît la numi 39 de ani în pământul cimitirului de la Horecea”; altă pagină intitulată „Duh şi slovă” în proză (Un român de frunte – Bogdan Petriceicu Haşdeu – de Ştefan Movileanu şi recenzia revistei *Făt-Frumos* a profesorului Leca Morariu, de C. Loghin) şi versuri

(*Istorie* de Vasile Bradu şi *Ileană* de serg. T.R. B. Bocşa), articole de istorie şi literatură.

Într-o pagină „Viaţa duhovnicească” părintele Simion semnează „Ertarea păcatelor”, C. Goran poezia „Dumnezeu”, pr.ec. V.Grosariu – „Cinstirea sfintei duminici”; pagina mai cuprinde „Viaţa creştină în Uniunea Sovietică” dar şi informaţii cu titlurile: „Preoţii misionari între ostaşii de pe front” şi „Muzeul antireligios din Cernăuţi” – constituit de oamenii lui Stalin ca un mijloc de propagandă împotriva credinţei, dar devenit prin exponatele sale – icoane, crucifixe, sfeşnice etc., cel mai prielnic mijloc de întărire a ei pentru că „ceea ce e de la Dumnezeu nici o putere din lume nu poate dărâma”...

Cititorii află din alte pagini despre cei 200 mii de români deportaţi din Basarabia care aşteaptă să fie readuşi la căminele lor, despre subscrierile la împrumutul reîntregirii, popularizat chiar în prima pagină, despre şcoala sovietică, tabelele nominale cu martirii – grade inferioare, căzuţi în campania contra U.R.S.S., despre cum au trăit ţăranii în „raiul” bolşevic, ştiri interne şi externe, altele chiar de „ultima oră”, comuniştii care vor fi împuşcaţi pentru actele de sabotaj etc.

În *Bucovina* din 1941 (nr.65 din 26 septembrie) mai semnează: Alexei Dragu (Destin şi oameni), preot dr. E. Costea (Mormântul lui V. Gherasim), Dragoş Vicol („Domniţa ce s-a rătăcit” şi „Nord” – poezii), N. Tcaciuc-Albu (Despărţire de Sibiu – poezie), I. Dominte, Paul Mircea (Despre Biblioteca Universităţii din Cernăuţi – una din cele mai complete biblioteci din Europa) ş.a.

În anul doi de activitate – 1942 *Bucovina* îşi are sediul tot în Cernăuţi dar în strada General Mircescu nr.8. Apare în 12 pagini; în una George Druma semna la 1 iunie „Pulsul economic în provinciile dobândite”, Dragoş Luţă „Comedie şi şantaj” referitor la Franţa atrasă în arena războiului. În 1943 *Bucovina* continuă să apară doar în 8 pagini, numărul 775 din 29 decembrie cuprinzând articole dedicate Crăciunului şi Anului Nou cu Pastorala Î.P.S.S. Mitropolitul. Tit în prima pagină, Pomul de Crăciun la Instituţiile statului, veşti şi comentarii de pe frontul de est...

Colaboratori frecvenți: N. Tăutu, Const Loghin, Volbură Poiană Năsturaş, I. Dominte, Tr. Cantemir, Tr. Chelaru, George Voevidca, Dragoş Vicol, D. Vatamaniuc.

Bucovina a editat suplimentul „Bucovina literară”. De la 1 martie 1944 şi-a încetat apariția. Reapare la Timişoara în iunie 1944, din refugiu (M. Şesan, revista Bucovinei, iunie 1944).

*

Buk Pädagogische Blätter

Buk Pädagogische Blätter. Apare în perioada 1873-1902 şi cu articole scrise în limba română.

*

Bucovina pentru țărani

Bucovina pentru țărani era gazeta „tipărită pe înțelesul şi graiul poporal, o foaie pentru țărani, realizată din bunătate şi inițiativa lui Iancu Flondor, care a înfăptuit Unirea Bucovinei cu România, jertfindu-şi averea” şi apărea în fiecare sâmbătă începând din august 1919.

În articolul „Frați Moldoveni”, în numerele 1 şi 2 ale *Bucovinei*, Constantin Cehan – Racoviță stătea de vorbă cu sătenii îndemnându-i ca, la fapt de seară, să citească *Foaia* pentru că „... Azi Bucovina e a noastră; azi jandarmul austriac nu te va mai urmări ca Iuda pe Hristos, azi nu vei mai fi străin, nici înaintea legilor, nici înaintea judecăților. Azi suntem cu toții egali şi la vot, şi la drepturi, şi la datorii”...

*

Anul I. Storojineț, D[...] 20 Octomvrie 1929. No. 2.

CLOPOȚELUL

Organ învățătoresc. — Apare bimensual.

Redacția şi Administrația: Storojineț, str. Spitalului

10 Lei.

Clopoțelul, organ învățătoresc, apare în octombrie 1929, ca ziar bimensual, redacția și administrația în Storojineț strada Spitalului, sub conducerea unui comitet compus din cinci persoane, în frunte cu dl.T. Zegrea „care va raporta despre activitatea sa viitoarei adunări generale a societății". Tipografia *Mitropolit Silvestru* – Cernăuți.

Evaluând că „presa e a patra putere în stat, *Clopoțelul* ca presă învățătorească crede că locul ei este de o deosebită și incontestabilă însemnătate, căci fără ea nu s-ar putea discuta pe larg diversele chestiuni locale care, deși mărunte, sunt de o deosebită importanță atât pentru ideea comună învățătorească cât și pentru întreg județul."

Îndemnând „Citiți și răspândiți" *Clopoțelul* care e pus în serviciul vostru al tuturor" redacția declară că „ziarul stă absolut în serviciul adevărurilor învățătorești și nu va ierta absolut pe nimeni care va îndrăzni să se atingă cu ceva în drepturile și demnitățile luminătorilor și îndrumătorilor poporului."

Din cuprinsul ziarului rezultă că abonamentele se realizează prin conducătorii cercurilor culturale care sunt rugați să încaseze și să expedieze suma în fiecare lună la sediul redacției.

Clopoțelul de Storojineț, tipărit la Cernăuți, a spus adevăruri fundamentale: „Presa a devenit școala mulțimii", „Presa e sentinela neadormită care luptă cu înverșunare contra minciunii, răului și tiraniei pentru izbânda dreptății și a binelui", iar dispariția ei „ar însemna o totală stagnare a vieții publice", care s-ar asemăna cu întreruperea „dintr-odată a căilor de comunicație, a firelor de telegraf și telefon etc."

*

NT FĂCĂTORII DE PACE

ONCORDIA

SOCIO-POLITIC, ECONOMIC ȘI CULTURAL AL ROMÂNILOR DIN UCRAINA

Nr. 4. Sâmbătă, 28 octombrie 1995. Prețul 5.000 crb.

CUGETĂRI

Binele public trebuie să fie cea dintâi și cea mai însemnată lege.

CICERO.

Concordia, săptămânal socio-politic, economic şi cultural al românilor din Ucraina, apare în septembrie 1995 ca supliment în limba română al gazetei Radei Supreme a Ucrainei „GOLOS UCRAINI”, adresa redacției de la Concordia fiind în oraşul Cernăuți, Piața centrală nr.9.

Fondatorii săptămânalului românesc sunt: Redacția ziarului *Golos Ucraini,* Alianța creştin-democrată a Românilor din Ucraina, Asociația ştiințifico-pedagogică „Aron Pumnul” – redactor şef Simion Gociu, redactor şef adjunct Ilie Gavanos, secretar responsabil de redacție Gheorghe Constantinovici, imprimare la Tipografia regională Cernăuți, str. Principală nr.200.

În fotografie fostul Palat cultural al românilor din oraşul Cernăuți

Înscriindu-şi în manşetă preceptul „Fericiți sunt făcătorii de pace” colegiul de redacție aduce la cunoştință tuturor că „responsabilitatea pentru veridicitatea faptelor şi datelor publicate în ziar o poartă autorul materialului” pentru că „punctul nostru de vedere nu întotdeauna poate să coincidă cu punctul de vedere al celui ce semnează, deoarece redacția respectă principiul democratic al pluralismului de opinii.”

Firesc demersul, pentru că asta şi înseamnă Concordia: concordanță, bună înțelegere, pace, unitate, a merge împreună.

În gazetă semnează materiale de substanță: Ilie Gavanos Cu „undă verde”, Florea Şapcă, profesor de istorie cu ale sale considerații de ordin juridic despre „Particularitățile stăpânirii pământului conform dreptului de preemțiune în Moldova şi reflectarea lui în documentele referitoare la Bucovina (sec. XVIII); Simion Gociu cu „Omniprezentul simț al datoriei”, de vorbă în doi, simțind savoarea discuției la o cafea; Nicolae Şapcă: „La Ionică şi

doina neamului?”, dar şi Opinii „Ar fi bine şi frăţeşte”; Vadim Bacinschi: „De la Tisa pân' la Mare. Sate, sate neuitate.”

Mai semnează în rubrici diverse, interesante: Simion Gociu la „Accente economice cu...; Ion Mihalca la „Concordia inform” Ivăr Siminoc la ”Divanul înţelepţilor”; Leon Pârpăuţ la „Talente tinere”, Alin Durere „In memoriam – Emil Cioran; Leonte Zvâncă – Opinii; Alexandra Popescu – „Deputaţi în cotidian”; Dumitru Hăjdău – „Viaţa, cum este ea” ş.a.

Dintr-o pagină cu versuri de Grigore Bostan am reţinut „Inscripţie veche” : Veţi citi „Plecat.../ să mai caut iară / zidul cufundat / în era cuaternară.../ Numai prin fântâne, /Dincolo de piatră /câinii, iarăşi câinii / se aud cum latră.../ Dincolo de-o seară / între ziduri strânsă / din cărbune iară / se aude plânsul...

Şi ca să trecem de la semnificaţii şi aluzive la altele din: „Cel mai mic om”:

Mai întâi / simt că cineva mă cuprinde fierbinte (mai mult decât frăţeşte) / Doar mai apoi îl şi văd /pe mititelul (aţi auzit de el?) / Poate e cel mai mic om din lume (sau cel puţin de prin partea locului) / Dar cu degete mult mai lungi / decât rădăcinile copacului / de care mă sprijin. /.

Simt că mă iubeşte la nebunie (cel mai mic om din lume / sau cel puţin de prin partea locului, / Strălucesc în iarbă licuricii.../ De fapt, cine ar putea să iubească / aşa cum iubeşte cel mai mic om din lume / sau cel puţin de prin partea locului? / Şi-a aruncat hlamida verde de pe umeri / şi mă ţine pătimaş, mă ţine / la ceea ce s-ar putea numi / pieptul său - / cu degete mult mai lungi / decât toate cărările...

Interesant mi se pare, date fiind condiţiile, că frumoasa şi apetisanta *Concordia*, cu alură literară de adevărată revistă, este redactată şi realizată într-o curată limbă românească, pentru că, vorba profesoarei de română Maria Herghelegiu, care stând de vorbă cu Simion Gociu, la întrebarea provocatoare explică: ”vorbirea frumoasă, curată şi coerentă e de datoria tuturor.”

Adică am înţeles, a tuturor românilor de „mai pe unde” s-ar afla ei...

*

„Asociaţia a fost sponsorizată de câteva ori de colectivul şcolii medii nr.10 din oraşul Cernăuţi, de firma Rerom şi o singură

dată (28.05.1995) de administrația regională" spune în încheierea comentariului din *Concordia* docentul Aurel Constantinovici.

Exact ca în România, Administrația statului nu prea năvăleşte la sponsorizarea culturii...

Anul I - No. 1. 4 pagini 2 lei. Cernăuți, Vineri 30 Octombrie 1

Crainicul Bucovinei

Redacția și Administrația : CERNĂUȚI str Regina Maria No. 15

Ziar politic independent

Apare săptămânal
Abonamentul 1 an 100 l
Inserate după tarif

Precuvântare.

Privilegiul pe care ni-l dăru-ie asprimile cotidiane, de a fi mai circumspecți în acțiunea noastră și, deci, a pune la temelia lor gândul trainic de bună credință, este ispita care s'a furișat între ocupațiunile noa-

Vom cere ca biserica strămoşească, singura rază care a adus mângăerea Românului în vremurile de restrişte, să pornească temeinic — prin slujitorii ei — la spiritualizarea întregii societăți româneşti, pentru a opune valului de materialism practic idealismul ei curat și izbăvitor

prea serioase, pentru a nu stărui în a căuta plăcerea pe muchiea împreunării a două tăiuşuri. Cu duşmanii țării şi ai credințelor ei, ne vom purta aşa cum trebue: denunțându-i. Şi suntem conştienți noi, că isbind în năzuința de anarhizare a acelor ce se inspiră din răsăritul însângerat, vom aduce în colțul acesta de țară vântul trebuitor de în-

De necrezut.

Guvernul d-lui Iorga, car rupt cu tradiția politicei de hala, căutând să se înfăptu că pe linia unui plus de ş ştiință și de pregătire, a hăr posturilor de răspundere oa ni de elită intelectuală, isbut astfel să scoată din turnu de fildeş pe slujitorii ştiinței

Crainicul Bucovinei, ziar politic independent, anul I, nr.1, apare la Cernăuți la 30 octombrie 1931, săptămânal, redacția şi administrația în strada Regina Maria nr.15, redactor responsabil I. Teodorescu, la început, apoi Gh. A. Vasiliu.

În editorialul de inaugurare redacția scrie: „Asprimile cotidiene de a fi mai circumspecți în acțiunea noastră și a vedea nelinişti produse de neînțelegerea brutală a formelor înşelătoare ce s-au succedat în arena de conducere a vieții noaste publice şi setea după un ideal de superiorizarea procesului de unificare sufletească, şi-au dat întâlnire, sintetizându-se în formula nouă: *Crainicul Bucovinei...*

„De aceea vom căta să cultivăm cu răsfăț specificul spiritual al solului bucovinean şi vom invita societatea acestui cuprins să-şi potrivească o vibrație unică după nevoile psihice ale României moderne; ... vom arăta cu laudă, tuturor, fapta cinstită şi dreaptă, precum nu ne vom sfii de a da în vileag ceea ce va fi contrariu..."

Şi încheia cuvântul de început cu urarea încurajatoare: „Asprimile vremii pe care o trăim să aducă folosul unei bune chibzuiri şi formarea elanului de încredere în propriile noastre tării.”

În spiritul acestei credinţe au fost scrise articolele: ”De ce este România săracă?”; „Sfârşitul unei operete prea lungi – căderea politicianismului bucovinean”; „Adunarea clerului ortodox din Bucovina”; „Sărbătorirea domnului profesor Nicolae Iorga la Sorbona” cu ocazia conferirii diplomei şi a insignei de *doctor honoris cauza* la cinci mari savanţi, inclusiv profesorului român, prim-ministru şi ministru al instrucţiei; „Conversiunea datoriilor agricole şi partidele politice – o sesiune parlamentară agitată, o lege buclucaşă şi o opoziţie dezorientată”; „Bugetul municipiului Cernăuţi şi soarta funcţionarilor săi” etc.

În Crainicul Bucovinei, 1931-1932 au apărut semnăturile: N. Iorga, Sandu Plavic, Th. Andronic, A. Tomşa, Gh. Culei, V.N. Florescu, dar şi nume ca acestea: Ţepeş, Argus, Sever, D.P., A.B., A.O., M.N., A.T.A., PAN şi altele.

Promovând ideea revistei *Gândirea*, condusă de Nichifor Crainic, de a crea o organizaţie a tuturor artiştilor români care, sub denumirea de *Liga artelor,* în baza unui program, „potrivit sufletului nostru” să ducă la „solidarizarea elitei creatoare în jurul unui ideal menit să însufleţească nevoile sale cărturăreşti”, ziarul se alătură acestui demers şi-l însufleţea. Erau în ziar şi articole demascatoare, poate de vendetă politică precum cel cu titlul: „Banda Teodorovici” - „Luptătorul” capturată de poliţie” din numărul 2 al săptămânalului, unde citim: „Luptătorul”, oficiosul lui Teodorovici, îşi îndreptase atacurile împotriva unităţii noastre naţionale, iar pe de altă parte căuta să învrăjbească populaţia, denigrând autorităţile, desigur pentru a înlesni operaţiile lui Teodorovici.

... Acest ingenios bandit prinsese rădăcini în Cernăuţi şi pentru izbânda ideilor sale îşi organizase ziarul „*Luptătorul*” unde grupase oameni de teapa sa spre a face apologia banditismului şi şcoalei crimei...

...După prinderea faimosului asasin Teodorovici şi a celor trei membrii din banda sa, poliţia a arestat astăzi alt complice, care este Iancu Procopovici, redactor principal la *Luptătorul.”*

Anul I Duminică, 29 Martie 1931.

Cronica

Românească la Cernăuţi

Redacţia şi Administraţia: Cernăuţi, Piaţa Unirii No. 3 (Tipografia Mitropolitul Silvestru) | Apare în fiecare Duminică | Abonam

Cronica Românească la Cernăuţi apare la 29 martie 1931; redacţia şi administraţia Piaţa Unirii nr.3, Tipografia Mitropolitul Silvestru, cu următorul citat din N. Iorga pe frontispiciu: „Între violenţa pentru patrie şi contra patriei, eu mă înscriu pentru prima,” citat care număr de număr, va fi altul şi aparţinând unor personalităţi cunoscute cititorilor.

Pentru început, *Cronica Românească de la Cernăuţi* se adresează cititorilor săi cu cunoscutul mesaj de suflet şi de simţire românească: „În Bucovina postbelică, împânzită de străini şi în care Românii împărţiţi în tabere, pierd tot mai mult din prestigiu şi interese naţionale;

În Bucovina unde presa minoritară denaturează adevărul după cum îi convine, fără ca să existe împotriva ei o energică acţiune românească unitară; se simte necesitatea unei publicaţii intransigente româneşti.

Toţi românii, fără deosebire de culoare politică şi interese personale, pe care îi doare durerea neamului lor, trebuie să fie alături de noi.

Suntem un mănunchi de tineri. Nu facem o firmă din tinereţea noastră, dar suntem siguri că această tinereţe ne va da entuziasm şi mai ales ne va da putinţa de a spune adevărul fără înconjur.

Apărem cu încrederea ce ne-o dă dreptatea cauzei pe care vrem să o servim. Dacă ne vom opri la mijlocul drumului, ruşinea nu va cădea asupra noastră, ci asupra acelora care prin nepăsarea lor, vor stânjeni realizarea unei fapte româneşti. Nu suntem prinşi în

angrenajul angajamentelor politice. Nu suntem decât români şi numai români."

Mai româneşte nici că se putea. Un citat din M. Eminescu „Inimă foarte caldă şi minte foarte rece se cer de la un patriot chemat să îndrepteze poporul său" ori o chemare „Români, sprijiniți-vă Români!" înscrise la vedere în ziar n-au fost suficiente, iar redacția, periodic, a trebuit să revină cu clarificări declarându-şi iarăşi şi iarăşi independența ideilor şi a acțiunilor.

Se pare însă că tinerii de la *Cronica Românească* au trebuit să se oprească la mijlocul drumului... Până acolo însă au făcut o gazetărie de substanță, variată, plăcută cititorului – scriind şi politică, şi ştiință, şi literatură. Chiar pagini literare.

Ziarul apare în fiecare duminică. Director şi redactor responsabil a fost Eusebie Vicol, iar lângă el nume diferite: Barbu Sluşanschi, Octavian Ştefanovici, Dragoş Vitencu, Ilie I. Imbrescu, V.V. Gheorghiu, V. Doboş, Traian Chelaru, Ion Negură, Em. Haivas, Mircea Panaitescu, Silvia Preopovici, Liviu Rusu, M. Boldur, Teodor Plop, Neculai Pancovici, Pompeius Reut, Alexandru Isăceanu, Teodor Grăunte, Mircea Străinul, Vasile Botezat, dr. Al. Saghin, A. Răpceanu, Gaius Lutia, D. Costinescu – Beuca, Dragoş Rusu, Grigore Găină, G. Calatiuc, Octavian Olinici, Filimon Cârdeiu.

Ei au scris articole de atitudine politică şi clarificare ideologică: „Minoritari şi minoritari", „Ideal şi realizare", „Presă şi presă", „Ucraina Mare", „Românismul activ", materiale de îndrumare – „Antialcoolismul", „Cauzele externe şi interne ale crizei actuale", „Pericolul bolşevic", „Naționalismul", „Sisteme de guvernare" - pe teme religioase: „Duminica Floriilor, „Învierea" – culturale: „Şezători, conferințe, concerte; „Cronică sportivă", „Şcoala de pilotaj de la Cernăuți", dar şi poezie: *Epilog*, de Neculai Roşca, *Seara-n codru,* de Al Biletchi-Oprişanu, *Rânduri simple*, de Mircea Străinul, *Nocturnă*, de Aurel Repceanu, *Însurăței,* de Vasile Bota.

Portretele, în litere ori şi fotografie, ale unor personalități constituiau prilejuri de mândrie națională şi de patriotism: poetul Constantin Berariu (în fotografia de mai jos), dar şi gazetarul (de la Patria lui Valeriu Branişte, Deşteptarea, Tribuna, Gazeta Bucovinei, Încercări literare, profesor la Facultatea de drept din Cernăuți, primul director al Teatrului Național din Cernăuți (1922-1925), traducător

şi creator şi de literatură în proză; sărbătorirea savantului N. Iorga, cu ocazia împlinirii vârstei de 6o de ani ; Mişu Fotino, director la Teatrul Naţional din Cernăuţi; Mitropolitul Vladimir de Repta, dar şi cercetător al universităţilor din Viena, Bonn, München şi Zürich, arhiepiscop şi mitropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei din 1902; Dionise Bejan, preot, mentorul Societăţii Mazililor şi Răzeşilor, deschizător a acţiunii de trezire a Bucovinei rutenizate la sentimentele româneşti, ultimul preşedinte al Societăţii pentru Cultură din Bucovina; Tudor Flondor care, alături de Ciprian Porumbescu şi Eusebie Mandicevschi formează treimea de mari cântăreţi ai neamului românesc, autorul vestitei „Serenada" sau corurile bărbăteşti cântate la „Armonia" ori la Societatea care-i purta numele în Bucovina...

De interes erau şi materialele: „Prejudiciul vârstei" ori „Nietzsche şi feminismul (De ce nu trebuie femeile să fie „feministe"), dar mai ales cronica ştiinţifică *Televiziune*, publicată în numărul 4 din 19 aprilie 1931, pornit de la teoriile şi cercetările în domeniu ale Niejkov M. Leblanc, M. Brillouin, Eisstrimet, autorul conchide că „ e singura evoluţie a civilizaţiei omeneşti în care scepticismul nu are ce căuta, realizările întrecând de multe ori visurile celor mai optimişti."

Constantin Berariu

Cuvântul Adevărului

Cuvântul Adevărului, 1906, Cernăuți (Din rubrica „Reviste şi ziare" primită la „Doina"; revista Societății Tinerimii Române Răsăritul din Burdujeni, județul Botoşani, nr.2 august 1906.

*

Anul III. Cernăuți, Duminică, 6 Ianuarie 1924. Nr. 48—49.

Cuvântul Țărănimii

Gazetă săptămânală a Partidului Țărănesc.

Redacția și administrația: Cernăuți, strada Cucilurul mare Nr 4	Abonamentul: Pentru un an . . . . 50 Lei; Pentru 6 luni . . . . . . 25 Lei; Un număr 1 Leu	Anunțurile și reclamele se publică după învoială.

odorul Bucovinei, să se desvino-

Cuvântul Țărănimii este ziarul care apare la Cernăuți, anunțat de Glasul Bucovinei nr.920 din 17 februarie 1922, „redactat de un oarecare domn Aurel Hutu, tatăl său fiind din Câmpulung", cum ni-l recomandă gazda anunțului şi cu care avea să se războiască
adesea pentru opinii divergente...

Un nou ziar – anunța ***Dreptatea*** din 17 februarie 1922: „Marți 19 februarie 1922 a apărut la Cernăuți un nou ziar săptămânal ***Cuvântul Țărănimii***, organ al partidului țărănesc din Bucovina."

*

Duminică, 28 Martie 1937 — No. 577

expl.
Biblioteca Fundaţiunii Universitare „Regele Ferdinand I"
Iaşi, str. Carol, colţ cu Păcurari

...l Ţărănimii

Organ al Partidului Naţional-Ţărănesc

...lei
...esc înainte
...icole iscălite
...înapoiază
... ziarului

Apare Duminica

Redacţia şi Administraţia:
Cernăuţi, Piaţa Ghica-Vodă No. 3.

ABONAMENTE:
Pentru intelectuali: 150 Lei. — Pentru ţărani: 80 Lei
Pentru instituţii 500 Lei.
Anunţuri, reclame şi inserţiuni se socotesc după tarif şi se primesc la Administraţia gazetei.
Pentru inserate în interiorul ziarului se urcă taxa cu 50%.
Forul de judecată la Cernăuţi.

Nicolae Lupu

spre nenorocirea acestui fond, duc Eparhia la prăpastie, iar ţărănimea la ruină sigură, pentru ca ajungând la ţintă, să poată justifica şi desfiinţarea Eparhiei, dar şi trecerea acestor bunuri în alt patrimoniu.

Traian Copelman — Brăileanu, gardist

Cuvântul Ţărănimii, gazetă săptămânală a partidului ţărănesc, iar apoi, după fuziunea din 22 iunie 1924, a celor două partide democratice - naţional şi ţărănesc într-un singur partid, a Partidului Naţional Ţărănesc , apare la Cernăuţi în 1922, redacţia şi administraţia în strada Cuciurul Mare nr.4, unde era locuinţa şi domiciliul lui Aurel Hutu, liderul periodicului, iar după plecarea acestuia la Câmpulung, sediul redacţiei este în strada Flondor nr. 7, fost strada Domnească...

Optimist, Cuvântul, în ianuarie 1924, se întreabă într-un fel de editorial: „Cum stăm? şi îşi răspunde: Stăm destul de bine. Pe când liberalii (partidul domnului Nistor din Bucovina) se ceartă pentru ministere şi gheşefturi, partidul averescan s-a rupt în două iar celelalte partide mai mici, aproape nu mai ştiu ce rost au pe lume, partidul ţărănesc şi-a întărit organizaţiile sale în toate ţările din România."

Apoi vorbeşte despre intrarea dlui Matei B. Cantacuzino, fost ministru de justiţie, în Partidul Ţărănesc, publică cererea deputaţilor din Partidul Ţărănesc de chemare în judecată a fostului ministru averescan C. Argentoianu pentru fraude, face referiri la intrarea în cel de al III-lea an de existenţă a gazetei *Cuvântul Ţărănimii*, care urmează ca de la 1 ianuarie 1924 să apară în format mare; mai inserează fapte din istoria cooperativelor, veşti de tot felul, scrisori de la ţară, informaţii editoriale, culturale, momente şi producţii folclorice, literatură, poezie...

Redactor responsabil al gazetei Nistor Fetilă, iar mai târziu dr. Ion Iacoban; Tipografia *Astra*, iar din aprilie 1926 – *Hornik – Birubaum* strada I. Flondor nr.1 – Cernăuţi.

„A murit Lenin” titrează *Cuvântul Țărănimii* din 3 februarie 1924, unde citim: „Ajutat de o nevastă cuminte şi cu pricepere pentru străduințele înalte ale soțului ei, nevastă sârguincioasă şi cumpătată cum puține se mai găsesc astăzi, în mijlocul atâtor patimi şi atâtor porniri sălbătăcite de război, Lenin a avut în creierul şi pe umerii săi conducerea cea mare şi anevoioasă a unei republici sovietice ruseşti.

Dar, „în vâltoarea marii revoluții, cuprins de îngrijorări şi gânduri... era normal ca o minte de om muncitor să slăbească.

Aceasta a fost tragedia lui Lenin, ca înainte de a vedea roadele muncii sale, a trebuit să se cufunde pentru totdeauna în întunericul minții care lucrase prea mult şi năzuia pentru repaus.

Au fost speranțe de însănătoşire, medici mari veniți din centrele Apusului să lecuiască pe domnitorul neîncoronat al Rusiei dar totul a fost în zadar...”

În Foița gazetei I. Şefănescu semnează materialul „Piciorul de lemn”, cules din Aurora, pe care-l redăm parțial, situația fiind de actualitate încă:

„L-am văzut aruncându-se în căruță din mersul ei. S-a proptit deodată în piciorul de lemn şi cu celălalt înfipt în căruță, făcând un efort, s-a cocoțat sus, cu hățurile în mână. Am văzut mulți comedianți a căror agilitate m-a uimit, dar acest țăran tânăr ce îşi ducea cu atâta avânt piciorul de lemn m-a emoționat.

Tot el, la Dragoslavele, la Oituz, la Mărăşeşti, cu figura arămită de soare şi trasă de suferință, cu ochii dilatați, se ridica din şanțuri cu grenada în mână şi cu o dexteritate de jongleor azvârlea mingea omorâtoare în duşmanul țării sale.

A pierdut piciorul, cum ar pierde o gheată, un lucru de nimic. Nu s-a bocit, n-a cerut semenilor săi milă, şi dârz s-a ridicat în piciorul de lemn cerând... dreptul la muncă.

Suma ridicolă cu care sunt plătiți azi invalizii de război, lui de abia îi ajunge de tutun...”

„Împărțirea averii defunctului rege Ferdinand” era o ştire în care interesații aflau: „La tribunalul Iaşi, secția a III-a, s-a autentificat actul de împărțire a averii defunctului rege. Aceasta întrucât în județul Iaşi se află moşia Poeni care a căzut în lotul principesei Ileana. Totalul averii rămase e evaluat la 387.476.714 lei, revenind fiecărui moştenitor 76.095.343 lei.” (ziarul din 1 ianuarie 1928).

În numărul următor, 8 ianuarie, se publica vestea că „În ziua de Anul Nou 1928 la Lugoj a închis ochii pentru totdeauna un erou al Ardealului – Valeriu Branişte.

„Ca ziarist, a înfiinţat în anul 1894 ziarul Partidului Naţional din Ardeal „Dreptatea”, la Timişoara., dar numai un an de zile l-a putut conduce, căci în 1895 a fost implicat de guvernul ungur în 23 procese de presă şi condamnat la 2 ani temniţă, pe care a ispăşit-o până în anul 1897 în închisoarea din Vaţ.

Cu trupul slăbit de regimul aspru al temniţei ungureşti, Branişte trece în 1897 Carpaţii în Bucovina, şi cu ajutorul regretatului Iancu Flondor, întemeiază la Cernăuţi ziarul *Patria*. Activitatea ziaristică a lui Valeriu Branişte în Bucovina, în timpul celor aproape 3 ani cât a condus ziarul partidului naţional român a fost din cele mai fericite pentru poporul român din Bucovina.”...

„Agresiune contra domnului Pamfil Şeicaru”: „marţi 6 martie 1928 un anume Ghika s-a prezentat întovărăşit de un boxeor de meserie, la redacţia ziarului *Curentul* şi în cabinetul directorului a tăbărât asupra dlui Şeicaru, lovindu-l în cap cu un box. Agresorul a fost dat pe mâna Parchetului de către personalul de redacţie a ziarului.” (Nr.13/1928).

Regele Ferdinand I

„Boala din născare leac pe veci nu are” lasă să-i scape un neadevăr referitor la activitatea primarului Gavril Drelliuc din Frasin care „ până şi în banii bisericii şi-ar fi băgat mâna”: „Părintele nostru s-a oferit ca să termine lucrarea bisericii cu suma de 200.000 lei, dar primarul punându-se în legătură cu anumiţi pictori au făcut o socoteală de 620.000 lei, apoi a avut neruşinarea ca să se prezinte la bătrânul şi cinstitul părinte Bocca şi să-l îmbie cu 40.000 lei bacşiş numai să tacă, să-i lase lui mână liberă să gătească

biserica, având nădejdea să pună el mâna pe restul de 380.000 lei" (nr.25 din 3 iunie 1928).

Dar la 17 iunie, în numărul 27, *Cuvântul Țărănimii* relevă Lămurirea venită de la preotul Adrian Boca: „vă rog să constatați că nu am nici un amestec în lucrarea bisericii din comuna Frasin". (Din Bucşoaia la 8 iunie 1928).

„Un escroc pedepsit cu doi ani temniță ajunge magistrat", „Un hoț, primar și ctitor de biserici", „Pentru javrele de la Glasul Bucovinei", „Primarul Romul Cândea condamnat la 10 zile închisoare", erau titluri care reflectau nu numai combativitatea celor de la Cuvântul Țărănimii, cât mai ales lupta politică a acestora cu liberalii de la cei cu... *Glasul*.

Totuşi, articole ca „Sporirea impozitului global", urmare a modificării Legii pentru unificarea contribuțiilor directe ale populației, „Însemnătatea cooperației (tovărăşiei) – de T. Cristureanu, „Singura soluție practică şi liniştitoare" care cerea o lege de revizuire a averii demnitarilor dar şi a aşa numitelor gazete independente, unele dintre ele devenite simple organe de şantaj şi îmbogățire mascată" erau direcții de orientare a electoratului şi de combatere a unor stări de lucruri în societatea creată prin Marea Unire.

O rubrică permanentă era cea intitulată informații şi unde apăreau ştiri diverse din localitate. Iată una: „De la căminul cultural G. Tutoveanu" Bălceni – Tutova publicată la 2 decembrie 1934 şi cuprinde apelul locuitorilor de acolo: „Dintr-un simțământ de dragoste pentru poetul George Tutoveanu din Bârlad, care a trăit o mare parte a copilăriei sale în satul Sălceni, am hotărât să dăm căminului nostru cultural numele de George Tutoveanu. Şi vă rugăm să aveți bunăvoința şi să ne trimiteți câte un exemplar din cărțile scrise de domnia sa, asigurându-vă că dați astfel un mare sprijin strădaniilor noastre, fapt pentru care vă rămânem recunoscători. Preşedinte D. Hobjilă, învățător – directorul şcolii Sălceni – Tutova; secretar T. Nechifor."

La Foița s-au publicat şi alte rânduri care generau emoții: *Semănătorul şi sfânta muncă* – versuri de Alexandru Vlahuță, *Pâinea* – după Maurice Bouchor de Sarvary, *Doine*, de George Coşbuc, *Linişte* de Şt. O. Iosif, Sluga, de Mihail Sadoveanu, *Justiție – numele tău e o minciună* de D. Călinescu, Figuri din trecutul Bucovinei (Alexandru Petina la 20 iulie 1924, de exemplu), *O vizită*

la principele Carol – de Ion San Giorgiu, preluat din *Lupta Națională* din Focşani, foarte multe materiale semnate de I. Dominte: *Moşneagul şi baba, Povestea beției, Legenda Sfântului Ilie, Borş din coadă de topor* ş.a. dar şi cântece, bocete, glume, cugetări culese din popor.

Au fost însă perioade (anii 1929-1930) în care *Foița* ziarului în loc de literatură a publicat, oferind cititorilor, sfatul medicului, al agricultorului, gospodarului, al veterinarului ori al zootehnicianului, ziarul devenind un periodic al vehiculării edictelor judecătoreşti, convocator pentru diferiți particulari ori societăți economice sau sociale, un fel de publicitate lărgită...

Aceasta cu atât mai regretabil, deoarece săptămânalul apărea acum joia şi duminica ori miercuri şi sâmbătă, ba chiar miercuri, vineri şi duminică... ca să rămână în cele din urmă, tot săptămânal.

Reproşul pentru *Foița* îşi pierde din importanță când citim rânduri ca cele care urmează de sub titlul „Presa jugoslavă despre Bucovina”:...toată istoria Moldovei, de la prima organizație de stat şi până acum un secol şi jumătate, când austriecii au făcut răpirea, poate fi urmărită pe lespezile principilor care le închid mormintele. La Rădăuți, în biserica clădită la 1360 de primul principe moldovean, se află mormintele tuturor principilor moldoveni, până la Ştefan cel Mare – cel mai important principe moldovean – al cărui mormânt este la mănăstirea Putna. Iar urmaşii lui Ştefan cel Mare sunt îngropați la mănăstirea Sucevița, o adevărată raritate, cu icoane extraordinar de bine conservate. Fiecare mănăstire îşi are muzeul ei cu documente şi arhivele moldoveneşti de până la 1775. Mănăstirile acestea, de o deosebită importanță istorică sunt multe. Obiceiul era ca după fiecare război victorios, principii să ridice mănăstiri ca mulțumire Domnului. Numai Ştefan cel Mare a clădit 44 de mănăstiri (din care cauză a fost numit „cel Sfânt”), fiindcă 44 de războaie a dat în

timpul lungii lui domnii şi pe toate le-a câştigat. În jurul acestor mănăstiri şi împrejurul acestor monumente sfinte pentru români au stat strâns uniţi moldovenii în timpul ocupaţiei austriece şi la aceste morminte, ca la o adevărată Meca a românismului, s-au dus naţionaliştii din Regatul vechi să se închine şi să-şi întărească credinţa în ziua eliberării fraţilor lor. Aşa se explică încă un fapt: de ce populaţia moldovenească din Bucovina n-a primit pecetea altor religii străine care căutau s-o cucerească. În ortodoxism, confundat cu însuşi naţionalitatea ei, şi-a găsit această populaţie puterile de a trăi" (nr.242 din 1 ianuarie 1931, anul X de apariţie).

În anul 1931, la rubrica „artistice", apar premierele de la Teatrul Naţional din Cernăuţi (cu *Ion*, după romanul lui Liviu Rebreanu), repertoriul săptămânal al instituţiei despre reprezentaţiile extraordinare cu revista „Bravo Cărăbuş" a Companiei Constantin Tănase, reuniunea muzical-dramatică „Ciprian Porumbescu" din Suceava şi activitatea sa, despre „Ziua mamei", cea mai frumoasă sărbătoare pe care a avut-o vreodată omenirea, care se aniversează la noi în Bucovina în a doua duminică din luna Mai" a fiecărui an calendaristic.

*

Cuvântul Ţărănimii din 28 februarie 1937 publica articolul „Naţionalism şi naţionalişti" de Th. Vasilache, iar în pagina tineretului a aceluiaşi număr, sub titlul „Metode barbare" ing. Liviu Blându nota că: „în noaptea zilei de 18 februarie a fost terorizat şi maltratat barbar de studenţii legionari în camera nr. 1 a căminului studenţesc din strada Xenopol 9, după ce a fost sechestrat cu forţa de pe culoar, prietenul şi colaboratorul nostru, studentul Vasile Parascan" referindu-se în continuare şi la alte monstruozităţi.

„Un atentat mişelesc la Iaşi", consemna *Foaia* la 7 martie 1937: „La 1 martie, seara, trei studenţi au săvârşit un sălbatec şi mişelesc atentat împotriva rectorului Universităţii din Iaşi, bunul român şi marele cărturar Traian Bratu. În drumul de la Universitate spre casă, spunea ziarul, acesta a fost atacat în stradă de cei trei studenţi, care au încercat să-l ucidă cu cuţitul. Victima are răni adânci şi grele la gât, în spate şi la frunte, iar urechea stângă i-a fost tăiată cu totul."

La 28 martie, în pagina întâi, redacția prezenta fotografia profesorului Petre Andrei de la Universitatea din Iaşi, fost subsecretar de stat al Ministerului Educației Naționale, care în calitate de deputat de Vaslui, cu prilejul dezbaterii în Parlament a legii învățământului superior , înfiera comportarea unor profesori şi studenți, fiind în afara normelor universitare. În concret se făcea referire la directorul ziarului *Gazeta Poporului.* Traian Brăileanu care curios lucru, nepotul unui evreu şi al unei evreice, colaborator la revista *Wahrheit* şi profesor de ştiințe sociale, dădea lecții de fals patriotism studenților săi. În acelaşi număr ziarul informa: condamnarea a 10 studenți gardişti la câte 3 ani închisoare iar doi la câte un an de către Consiliul de război din Cernăuți.

D-l prof. Petre Andrei

Criticând fascismul şi în special rasismul, Petre Andrei a căzut în 1940 victimă terorii legionare.

*

De interes pentru cititorii Foiței din *Cuvântul Țărănimii* este şi Carmen Sylva, de Filimon Taniac (nr.522 din 8 martie 1936) din care redăm partea articolului referitoare la operele literare ale reginei, necunoscute multora, înşirate, cum spune F.T. „câte le cunosc şi despre care ştiu că au fost publicate înainte de război:

POETA. Elisabeta a României către 1880, pe cale de a debuta literar

..."Din Regatul Carmen Sylva, o serie de tradițiuni şi legende poporale conține: Fiica lui Decebal, Insula Şerpilor, Dragomirna, Legenda lui Bucur, Mama lui Ştefan

cel Mare, Movila lui Burcel, În Vrancea, Meşterul Manole, Miorița, Şalga, Doncilă, Oprişan, Pietrele doamnei, Petru Cercel, Mihu Copilu, Călugărița, Moşul şi Baba, Dragoste de țigan, Neaga, Căderea Vidinului, Cum a aflat Alecsandri baladele sale; această carte a fost dedicată poetului Vasile Alecsandri.

Poveştile Peleşului conțin următoarele legende: Peleşul, Vârful cu dor, Furnica, Piatra arsă, Jipii, Caraimanul, Peştera Ialomiței, Ceahlăul, Valea rea, Balta. Râul doamnei, Dâmbovița, Puiul.

Poeme romneşti, traduse în limba germană, publicate de Mite Kremnitz, prietena şi în multe colaboratoarea Reginei.

Trei romane: *Din două lumi, Poşta de război, Astra*, scrise în colaborarea ambelor scriitoare şi publicate sub pseudonimul Dito şi idem.

O serie de novele, tot de Dito şi Idem sub titlul *În rătăcire* conțin: *Răzbunare, Romanul Zoiei, Pablo Domenec, Vera, Noria* şi tot în aceeaşi colaborare tragedia istorică *Ana Boleyn.*

Volumele de poezii germane originale: *Furtune, Liniştea mea, Vrăjitoarea, Iehovan, Patria, Cântece de meseriaşi, Rheinul meu, Cântece de Mare* şi *Cartea mea;* multe din aceste poezii au fost traduse în limba românească de Coşbuc şi publicate în *Minerva,* 1906, sub titlul *Valuri alinate*. Trebuie să mai existe traduceri din poeziile Carmen Sylvei şi de alții, căci de exemplu, eu cunosc poezia *Cina cea de taină* în două versiuni româneşti, una de Coşbuc şi una de A.Toma.

Dramele: *Ulranda, Vârful cu dor, Curaj femeiesc şi Meşterul Manole*; aceasta din urmă a fost reprezentată cu mult succes la **Burgteatru** din Viena şi la Leipzig.

... Pentru completare mai amintesc următoarele opere literare ale reginei şi poetei Carmen Sylva: *În luncă*, o idilă românească, traducerea în limba germană a romanului lui Pierre Lotti *Pescarii din Islanda,* în româneşte de C. Sandu-Aldea; *Pe Dunăre,* descriere în limba germană a călătoriei familiei regale pe Dunăre în anul 1904; lucrarea mai sus amintită despre Naşterea dramei Meşterul Manole şi în sfârşit, autocomemorarea cu ocazia celei de-a 60-a aniversare a Carmen Syilvei în *Leipziger Illustrierte Zeitung* din decembrie 1903."

... O laudă germanii fiindcă a fost dintre ai lor, o laudă românii fiindcă a devenit a lor – ar zice un necunoscător sau un

suflet acru. Dar opera literară a Carmen Sylvei care a fost tradusă în limbile armeană, bulgară, cehă, daneză, engleză, franceză, grecească, italiană, maghiară, neoirlandeză, polonă, română, rusă, spaniolă, suedeză şi turcă, această operă nu are nevoie de apărători. Nici nu s-ar putea găsi atâţi vrăjmaşi care să poată ţine piept lumii deprinse a-i adora talentul şi a se închina în faţa muncii sale neobişnuit de mari.

... se zice că în Palatul Regal, dimineaţa în zori de zi, toată lumea dormea încă; dormea în adâncă linişte întreaga cetate a lui Bucur... În lumină plumburie şi răcoroasă din faptul zilei numai păsările prindeau a ciripi şi numai regina Elisabeta era trează şi lucra...

I.E. Torouţiu

(din Junimea Literară nr. 3-4/1924:
„Carmen Sylva în literatura română")

Foiţa la Cuvântul Ţărănimii din 5 august 1934 scrie „Despre Tezaurul român de la Moscova" preluând afirmaţiile din lucrarea „Tezaurul român de la Moscova" scrisă de Gr. Romaşcan la Cartea Românească, sub egida Institutului economic românesc, realizată după semnarea pactului de neagresiune de la Londra din 3 iulie 1933, din care rezultă: ..."el a fost încărcat în 18 vagoane între 25 şi 27 decembrie 1916 şi expediat la Moscova, valoarea lui se cifra la 321.580.456, 84 lei aur, cuprins în:

- 1740 casete cu lire engleze în valoare de 22.357.076, 04 lei aur;
- 530 casete în coroane austriece în valoare de 92.188.488;
- 726 casete cu mărci germane în valoare de 143.321.750;
- 48 casete cu lire otomane în valoare de 8.604.996,82;
- 7 casete cu Carolini (lei româneşti în valoare de 1.065.705;
- 288 casete cu Napoleoni în valoare de 46.117.140;
- 3 casete cu monede ruseşti în valoare de 471.384,20;
- 1 casetă cu monede diferite în valoare de 103.605,12;
- 3 casete cu lingouri de aur în valoare de 337.247,80;
- 1 casetă cu diferite valori în valoare de 13.063,86;
- 2 casete cu bijuteriile M.S. Regina Maria în valoare de 7.000.000;

Între 23 şi 27 iulie 1917 a plecat al doilea transporrt spre Moscova încărcat în 24 de vagoane.

Acest transport cuprinde în 188 casete:

a) aur efectiv al Băncii Naționale lei 574.523,57;
b) arhiva Băncii Naționale în valoare de 500.000;
c) titluri, efecte, depozite şi alte valori ale Băncii Naționale în valoare de lei 1.593.762.197,52;
d) 1.621 casete, numerar, bijuterii, tablouri şi alte depozite ale Casei de depuneri, făcute de instituții publice şi private lei aur: 7.500.000.000;
e) 3.549 casete în valoare de lei aur 9.416.417.177,93.

*

La vremea transferării tezaurului, leul românesc era una din cele mai puternice monede europene; leul aur era reprezentat de 0,3226 grame/aur – la stabilizarea din 1929, 1 liră sterlină = 813,6 lei; 1 dolar SUA = 167,2 lei, 1 franc elvețian = 32,26 lei; 1 marcă germană = 39,8 lei.

Valoarea tezaurului românesc ajuns la Moscova în 1917 a fost estimată în anul 1938 la suma de 432 miliarde lei, adică bugetul țării pe 14 ani, la suma de 50 de miliarde dolari americani după calculele din 1994; valoarea rămasă la Moscova, după 1956, recunoscută de Comisia reparațiilor se estima la suma de 31.099.835.761 lei aur (Vezi România în relațiile internaționale Editura Junimea, Iaşi, 1980, p.457).

Când s-a decis evacuarea tezaurului, Guvernator al Băncii Naționale era I.G. Bibicescu, Th. Capitanovici era membru al Consiliului de Administrație a BNR, delegat al BNR în Comisia Ministerului de Externe român care a semnat protocolul cu partea rusă pentru efectuarea transferului, depozitarea şi siguranța la Kremlin, omul care a aplicat sigiliul de siguranță şi garanție la predarea tezaurului în depozite la Moscova.

Din Consiliul de Administrație al BNR mai făceau parte: G.G. Danielopol, G. Radovici, inginer Dobrovici, Corneliu Cioranu.

*

Decizia de trimitere a tezaurului românesc la Moscova a fost luată de Consiliul de Miniştri care era compus din următoarele

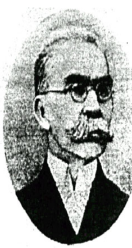
personalități: Ion I.C. Brătianu, M. Pherekide, Take Ionescu, Barbu Ştefănescu Delavrancea, Emil Costinescu, Dimitrie Greceanu, Al. Constantinescu, M.G. Cantacuzino, N. Titulescu, I.G. Duca, Gh. Mârzescu, Vintilă Brătianu şi Constantin Iancovescu.

G.G.Danielopolu

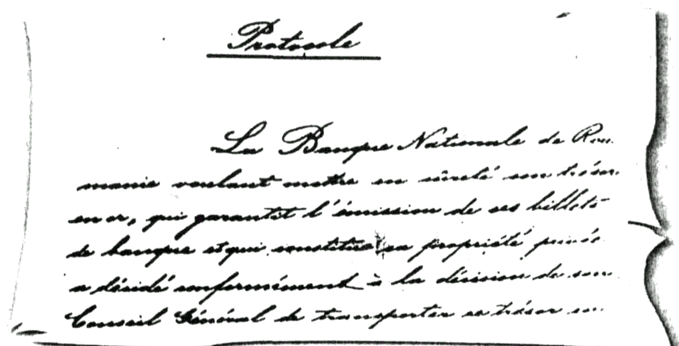
Corneliu Cioranu

I.G.Bibicescu
Guvernatorul Băncii Naționale

Th. Capitanovici

Protocole

La Banque Nationale de Roumanie voulant mettre en sûreté son trésor en or, qui garantit l'émission de ses billets de banque et qui constitue sa propriété privée a décidé conformément à la décision de son Conseil Général de transporter sa trésor ...

ÎNȚELEGERE. Protocolul româno-rus, în limba franceză, prin care reprezentanții imperiului se angajează să înapoieze tezaurul românesc după război

Explicații foto:
De la stînga la dreapta:
G.G.Danielopolu;
Corneliu Cioranu;
I.G.Bibicescu;
Th. Capitonovici;
Protocol;
Ing. Dobrovici;
G. Radovici

Inginer Dobrovici
Șeful serviciului fabricării biletelor

G.Radovici

*

Din tezur, la 31 mai 1935, urmare a demersurilor diplomatice, ni s-au înapoiat 1443 lăzi cu documente de stat sau private, fără mare valoare materială, iar în anul 1956 – al doilea şi ultimul transport din tezaur, pentru care Gheorghe Gheorghiu – Dej s-a mândrit îndelung, ziarul Scânteia sub titlul „Un măreț gest de prietenie al URSS față de poporul român" consemna la 12 iunie întreg comunicatul Agenției TASS din URSS în legătură cu acest „eveniment istoric", iar în vara lui 1956, la Bucureşti, la Muzeul de Artă sunt expuse valorile de artă returnate care însemnau doar 33 kg/aur (monezi istorice şi 12 piese din Tezaurul de la Pietroasa), din cele 93 de tone de aur depozitate.

*

Mereu poporul nostru a avut ceva de pierdut. În condițiile ocupării militare a unei părți din Dacia de către armatele romane, în urma războaielor din 101/102 şi 105/106 a fost posibilă şi acapararea tezautului dacilor care consta din aproximativ 165.000 kg. aur (lingouri, monede, bijuterii etc.) şi circa 330.000 kg. de argint.

În lucrarea „România în vâltoarea vitregiilor istorice" din „Analele de istorie" nr.3/1978, M. Muşat susține, pe bază de documente, că „de la încheierea primului tratat între Țara Românească şi Imperiul Otoman, în timpul domniei lui Mircea cel Bătrân (1386-1418) şi până în 1877, tributul plătit de Țara Românească s-a ridicat la suma de 1.061.305.780 lei aur, ceea ce echivalează cu 341.021 kg. aur."

„Imperiul habsburgic, ocupând Transilvania (1687-1918), Banatul(1718-1918), Oltenia (1718-1738) Bucovina (1775-1918), a scos de pe pământul românesc peste 2.450.000.000 lei aur, echivalând cu 857.500 kg. aur."

„Moldova şi Muntenia au fost ocupate periodic între anii 1769-1854, de trupe ale imperiului rus care şi-au însuşit produse şi valori în sumă de 200.000.000 lei aur, adică 64.516 kg. aur";

„Bunurile şi valorile însuşite de către cele trei puteri ridicându-se la suma totală de 340.006.305.780 lei aur, ceea ce echivalează cu cantitatea de 13.827.254 kg. aur, adică aproximativ 14.000 tone aur sau 1.400 vagoane" (Pentru o mai completă cunoaştre a se vedea şi documentarul „Tezaure cultural-istorice şi creştine româneşti înstrăinate" de conf. dr. Constantin Cloşcă în revista „Teologie şi viață" nr.7-12, 1999, Iaşi).

Valori în natură sau în lei/aur au de recuperat românii şi de la prietenii americani, iugoslavi etc.

*

Încercările lui Ion Antonescu de recuperare a valorilor confiscate de sovietici, ca şi tratativele cu conducătorii sovietici purtate de delegaţia R.S.R., în frunte cu Nicolae Ceauşescu, între 3 şi 11 septembrie 1965, ca şi cele două tratate de bună vecinătate cu U.R.S.S., semnate de Ion Iliescu, n-au fost decât aprinzătoare de slabe speranţe.

În luna aprilie 2004, Mugur Isărescu, guvernatorul general al BNR, declara: „Nu renunţăm la tezaur”, perpetuând poziţia ireconciliabilă a demnitarilor BNR. Printr-o nouă încercare, Guvernul român desfăşoară astăzi tratative diplomatice de recuperare a ceea ce a depozitat în urmă cu 87 de ani la Kremlin, pe bază de protocol, garantat de marile puteri, reaprinzând candela speranţelor românilor.

*

*

Când contingentele 1917-1956 îşi mai spălau ochii privind unele manuale, ori în paginile de literatură, lucrarea lui Nicolae Grigorescu „Gornistul”, puţini ştiau că acesta continua să rămână până în 1956 prizioner în Rusia – vecina noastră de la răsărit.

*

*

Ziarul din 27 iunie, 1937, sub semnătura D. Moldovanu publica articolul „Ctitorul bisericii din Arsura cu fotografia dr. Nicolae Lupu, vicepreşedintele partidului național țărănesc. Era vorba despre biserica din Arsura „un sat aproape de Prut, în județul Fălciu”, construită după o chetă, din casă în casă, organizată de fiul satului şi familia, înzestrat cu clopote, picturi şi icoane, cu candelabre, policandre şi alte odoare scumpe, sfințită la 21 iunie de către Î.P.S.S. Mitropolitul Nicodim al Moldovei şi de către P.S.S. episcopul Tit Simedria de la Bălți şi P.S.S. episcopul Nifon de la Huşi”...

D-l Dr. Nicolae Lupu

În anii 1962-1967, când lucram ca secretar al Sfatului Popular din raionul Huşi, având şi calitatea de şef al subredacției ziarului *Flacăra Iaşului* în teritoriu, am scris despre oamenii din satul Arsura, care se declarau beneficiarii Băii Populare din localitate, construită de profesorul medic Nicolae Lupu, dar nu se refereau la biserică.

Deci Nicolae Lupu s-a ocupat nu numai de construcția bisericii de la Arsura, ci şi de clădirea Băii Comunale dotată cu toate cele necesare...

*

În bătălia diplomatică pentru Basarabia şi Moldova de Nord, la 26 iunie 1940, Schulenburg, ambasadorul Germaniei în Uniunea

Sovietică, comunica oficiului german de relații externe despre convorbirea sa cu Molotov:

..."La afirmația mea că o soluție paşnică ar putea fi atinsă mult mai uşor dacă Guvernul sovietic ar înapoia Băncii Naționale a României rezerva de aur, care a fost transferată pentru păstrare în siguranță la Moscova, în timpul primului război mondial, Molotov a declarat că aceasta e absolut exclus, de vreme ce România a exploatat Basarabia vreme îndelungată"...

*

Democratul

Democratul este ziarul de sub conducerea lui Constantin Cehan – Racoviță, care a lucrat la ziarul Bucovina şi îşi face apariția la Cernăuți la 15 august 1920. Se editează de două ori pe săptămână, în limba română şi germană şi îşi „începe activitatea cu apostrofări la adresa întregii prese din capitala Bucovinei" – apreciază *Glasul Bucovinei* nr.495 din 17 august 1920.

*

Democratul, 1921, gazeta care-l avea ca director pe Constantin Cehan – Racoviță.

Ziarul *Dreptatea* nr.237/17 noiembrie 1921, consemna că „dl. Constantin Cehan – Racoviță a fost condamnat de Curtea cu Juri la şase săptămâni închisoare sau una mie lei amendă pentru calomnie. Procesul a fost intentat de către preotul I. Tihon în urma unui articol din ziarul Democratul."

*

ANUL I. Câmpulungul-moldovenesc, Duminică 20 Ianuarie 1929 Nr. 1.

DESROBIREA

Gazetă săptămânală a Partidului Țărănesc de sub preşedinția D-lui Dr. N. Lupu.

Director: AUREL HUTU.

ABONAMENTE: Pentru 1 an: 200 Lei — Pentru ½ an: 100 Lei Un număr: 4 Lei.	Redacția şi Administrația Câmpulungul-Moldovenesc	Anunțurile şi reclamele se primesc la Administrația Gazetei şi se socotesc după învoială.

Către Cetitori

Ascultând de sfatul cumpănit al mai multor cărturari de prin părțile noastre ne-am hotărât să scoatem la Câmpulung o gazetă săptămânală scrisă mai mult pe înțelesul poporului, pe care am botezat-o „DESROBIREA".

Rostul Partidului Țărănesc.

La 12 Februarie 19.. am scos la Cernăuți primul număr din gazeta „Cuvântul Țărănimii" arătând în precuvântare că aceasta „va apărea de obiceiu Duminica. şi va fi îndrumată să lupte pentru izbânda drepturilor țărănimii, aşa după cum şi-a pus de gând să-o facă Partidul țărănesc din vechiul regat al României."

de rău constrâns să se despartă de vechiul său tovarăş de lupte Ion Mihalache, şi urmat de aderenții săi credincioşi să reînființeze din nou vechiul Partid Țărănesc curat, convins fiind că fuziunea cu Partidul Național nu poate produce decât încurcături.

Evenimentele de astăzi vedem că i-au dat dreptate dlui Dr. Lupu. întrucât guvernul actual național-țărănist are o mare slăbiciune, adecă nu e omogen, ceia ce înseamnă că miniştri, veniți dela țărănişti.

Desrobirea, gazetă săptămânală a Partidului Țărănesc de sub preşedinția D-lui dr. N. Lupu, redacția şi administrația în Câmpulungul – Moldovenesc, apare la 20 ianuarie 1929. Director Aurel Hutu ; Tipografia Bucur Orendovici – Suceava. Redactor responsabil Ion P. Răiescu.

În cuvântul „Către cititori”, redacția „ascultând de sfatul cumpătat al mai multor cărturari” a hotărât să „scoată o gazetă săptămânală scrisă mai mult pe înțelesul poporului” şi are ca țintă „nu numai să dezrobească pe cei pentru care este editată, din cătuşele asupritorilor, ci mai vârtos să rupă rețeaua de minciuni şi fărădelegile deşarte cu care „a fost îmbătată de capitularea, în timpul din urmă”...

Gazeta publică editorialul „Rostul Partidului Țărănesc”, un partid al căilor de mijloc, între sistemul liberalilor şi acțiunile uşuratice şi pline de contrazicere a național țărăniştilor.”

Desrobirea face referiri la sporirea birurilor, nenorocirea politicianismului, politica externă a statului, situația economică, publicând şi ştiri din țară, reclame comerciale etc.

Are – ca toate ziarele – şi o foiță la care publică: Memoriul locuitorilor din Ocolul Câmpulung Moldovenesc referitor la menținerea prefecturii locale; Doctorul Lupu şi țăranii, Scrisoare către țărani, reproduceri de versuri din *Adevărul artistic şi literar* versuri de Alex. Vlahuță (*Hristos a înviat*), G. Coşbuc (*Blestem de mamă*), D. Anghel (*Spaniole*), Şt. O. Iosif (*Tălmăciri*), Nicu Dracinschi (*Sihastrul, Copii fără vină*).

Cu numărul 36, duminică 16 noiembrie 1930, *Desrobirea* îşi schimbă sediul redacției şi administrației la Cernăuți, Hotel Central şi apare „după o întrerupere de 4 luni”. Tipografia Guttman – Zuckermann str. I. Flondor nr.28, redactor responsabil V. Procopovici, dar păstrează pe frontispiciu mențiunea: FONDATOR: Aurel Huțu care continuă să semneze articole şi în corpul săptămânalului.

Mai semnau: Iuliu Enea, dr. Reuț, Nicodim Cronicaru, Ioan Borcea, Ion Bucovineanul, dr. Alex. Pohoață, prof. A. Buzdug.

Unele semnături sunt ale celor cu reproduceri din presa vremii. Sunt şi „înțepături”, ca în cazul epigramelor din *Satiricul* din Cernăuți:

Lui Alvirescu: De la Dorna pân' la Vama
Răspânditu-ți-s'a faima

Că „pădurea noastră” vrai
Ca pe „Măcieş” s-o tai!”

Ori lui Spânu: Peste Coşna – Frasin – Suha
Zi şi noapte cântă buha;
Cântă buha pe-ndelete
De parchet şi de parchete...

*

Anul I. Cernăuţ, 15/27 Aprilie 1893. Nr. 8.

DEŞTEPTAREA

Gazetă pentru popor.

Esă la 1 şi 15 a fie-cărei luni.

Preţul gazetei	Redacţia şi administraţia	Scrisorile sînt de trimis la redacţie
Pentru monarchia austro-ungară	strada Iosif Nr. 5	Banii la administratorul Dimitrie Bucevschi
Pentru străinătate	Scrisori neplătite nu se primesc.	in Cernăuţ

Limba noastră

Deşteptarea, gazetă pentru popor, „iese la 1 şi 15 ale fiecărei luni, redacţia şi administraţia – Cernăuţi, strada Palatului nr. 14, editor şi administrator Dimitrie Bucevschi, realizată la „Însoţirea Tipografică” din Cernăuţi, în format 36/27 cm.

Scopul ziarului „Este timpul să ne trezim cu toţii şi să ne ridicăm ochii ca să vedem ce se petrece în jurul nostru.” Ziarul îşi propune să publice articole referitoare la trecutul Bucovinei, poezii populare, povestiri istorice, ştiri diverse din imperiul Austro-Ungar şi din România.

Anul IV. Cernăuţ, 1/13 Iulie 1896. Nr. 13.

DEŞTEPTAREA

Gazetă pentru popor.

Esă la 1 şi 15 a fie-cărei luni.

Preţul gazetei:	Redacţia şi administraţia:	Scrisorile sînt de trimis la redacţie.
Pentru monarchia austro-ungară: pe un an 2 fl. pe jumatate an 1 fl.	strada Palatului ţerii Nr. 14a.	Banii la administratorul:
Pentru străinătate: 8 franci pe an. Un număr 10 cr.	Scrisori neplătite nu se primesc.	DIMITRIE BUCEVSCHI în Cernăuţ.

Domnica lui Leonti Ieremiciuc.

Deşteptarea apare în anul 1892, redactor responsabil Ilie Dimitrevici.

Numărul 13 al gazetei (1/13 iulie 1896) se deschide cu publicarea fotografiei şi a unui lung reportaj despre „Domnica lui Leonte Ieremiciuc” din Ipoteşti, mamă a doi băieți şi două fete, elevi la o şcoală din Suceava, proprietari a câtorva fălci de loc de fânețe, prezentând-o: „Domnica în focul luptelor pentru limba românească”, „La procesul Domnicăi”, cum „Domnica se plimbă” prin Suceava cu un polițai, căutând pe scriitorul pârei”, „Domnica la ispitire din limba nemțească”, „Recursul Domnicăi rămâne baltă, iar Zierhofer o părăseşte ca şi cum ea l-ar fi clevetit”, Iar „Urmarea procesului” „Domnica a fost osândită să şadă şase săptămâni în arest”, dar la recurs, „ea a fost scutită de pedeapsa căpătată la Suceava, în timp ce dl. Zierhofer a fost pedepsit să poarte cheltuielile procesului. „

Se publicau fragmente din istoria lumii a dr. T.H.B. Wetlfer, tălmăcită de preotul Constantin Morariu, în folosul poporului român din Bucovina, dar şi rubrici: Corespondența Deşteptării, ştiri mărunte, teatru, Higenă, Bibliografie, Poşta redacției, Prețul Pânelor în Cernăuți, Dări de seamă, publicitate...

Deşteptarea avea paginile numerotate ca la o carte. La 27 octombrie 1896, la cel de al 20-lea număr, parcursese 162 de fețe...

*

DEȘTEPTAREA

Foaia partidului poporal național

Apare de două ori pe săptămână: Joia și Duminica

Anul XII. Cernăuț, Joi, 1. (14) Ianuarie 1904. Nr. 1

Deşteptarea în septembrie 1900 era Foaia Partidului Poporal Național, apare de două ori pe săptămână, joia şi duminica, în format 35/26 cm., avea redacția şi administrația în Cernăuți, str.

Ambros nr.3, editor administrator şi redactor responsabil era Atanasie German.

Deşteptarea înlocuia fostul ziar *Patria* în care Partidul Poporal Național îşi publicase programul. Îşi propunea „să fie scrisă într-o limbă care va fi înțeleasă de tot Românul şi va avea un supliment care va cuprinde materii menite anume pentru creşterea politică a sătenilor noştri."

De la 1 octombrie 1900, Deşteptarea va apare de 3 ori pe săptămână, iar de la 5 ianuarie 1903 în format mai mare: 44/29 cm. Ea era purtătoarea opiniilor intelectualilor dr. Iancu Cavaler de Flondor şi dr. George Popovici, creatorii Partidului Poporal Național şi sprijinea să devină deputați doi bărbați deosebiți: dl. Baron Eudoxie Hurmuzachi şi dl. George Popovici.

Din 6 aprilie 1903, *Deşteptarea* avea un supliment literar de patru pagini, cel din 6 aprilie publicând: „Probleme ale culturii româneşti" de I.A. Rădulescu Pogoreanu, cu referire la limba şi cultura oraşelor şi chestiunea evreiască în România; ştiință, artă, literatură – Friederich Nietzsche" – de Eugenia Ianculescu (Reus); „Suveranitatea publicului" de Isidor Ieşan; „Iubirea unui scriitor" de Rotică şi versuri semnate de D. Popescu, V. Huțan, Iustin Cârdei, O. Loichiță, Vasile Vitescu, Aline de Bogusz (principesa Bibescu).

Apăreau reproduceri inedite de G. Coşbuc, Şt. O. Iosif, recenzia *Almanahului literar* editat de Întrunirea Academică Română „Bucovina", făcută de George Tofan în numerele 87, 89, 90 şi 91 din *Deşteptarea*, materialul „O glumă a lui Eminescu" de T.V. Ştefaneli, coleg cu poetul, Nicolae Iorga – schiță biografică de Ştefan Orăşanu, „Un roman de Eminescu" (*Geniu pustiu,* atunci de vânzare la redacția *Deşteptarea* n.n.) de N. Iorga, „Spiritul bisericii ortodoxe" de Rădulescu Motru, „Bisericile moldoveneşti şi pictura moldovenească din Galiția, (Era lui Ştefan cel Mare) de Dionisie Olinescu; „Epoca pictorală a lui Ştefan cel Mare" de G. Ocăşanu; „Ştefan cel Mare şi Mihai Viteazu" de D. Onciul.

Utilă se prezintă rubrica Informațiuni, foarte diversă. Din ea se află că ziarul *Deşteptarea*, cu ocazia Congresului şi Expoziției din 1903, a fost distins cu diploma şi medalia de colaborator, de către „Asociațiunea română pentru înaintarea şi răspândirea ştiințelor", aducându-se astfel, un omagiu public serviciilor făcute de presă în cauza românească (nr.15/1904). Cei premiați însă, în vremurile acelea, trebuiau să-şi plătească distincțiile, Diploma cu medalie de

aur şi medalie de colaborator, costa 20 de lei, iar dacă solicitai să o primeşti prin poştă, suportai cheltuielile de transport; pentru că era anul Ştefan cel Mare – 400 de ani de la moartea Domnitorului, se anunța un concurs pentru „modelul unei medalii”, Societatea Numismatică Română fiind însărcinată să o realizeze iar Grigore C. Tocilescu să pună la dispoziție creatorilor elementele de referință necesare. Comitetul central executiv studențesc emite un apel către studențimea română cu această ocazie:

Copii răzleți ai mândrei noastre nații
De mai trăieşte-n voi simțire vie
Veniți atunci de vă cunoaşteți frații,
Sădiți în inimi vechea bărbăție
Avânturi mari, eterne aspirații
Şi numele pe veci slăvit vă fie!...

„Cu prilejul ceremonialului de la Putna lui Ştefan cel Mare, Deşteptarea a scos numere speciale, revenind asupra momentului şi în paginile din zilele următoare.

Mănăstirea Putna în anul 1904

Se publică legenda-n versuri scrisă de Vasile Alecsandri:
„Zbârnăe coarda din arcu-i, fulgeră săgeata-n vânt
Piere, trece mai departe şi –ntr-un paltin vechiu s-a frânt.

„Acolo fi-va altarul – zice falnicul monarc
Ce se-nchină şi se pleacă pe războinicul său arc.
„Să trăiască Domnul Ştefan! – Mii de glasuri îi urează.
Şi poporul jos, pe vale, umilit îngenunchează!

De la rubrica Informaţiuni se puteau afla şi alte veşti: că „Bucovina”, organul român-german pe anii 1849şi 1850, redactată la timpul său de fericiţii mari bărbaţi ai românilor bucovineni Hurmuzachi, se află de vânzare. Ambele colecţii sunt complete, legate şi foarte bine conservate. A se informa la redacţie...”; că „*Făt-Frumos* în grădina sfintei Vineri”, de Constantin Berariu la jubileul de 25 de ani ai Societăţii Literare Junimea de la Cernăuţi, a fost editată în 100 de exemplare vândute, fiindcă nu se poate face altmintrelea”, iar revista *Încercări literare*, apusă acum 10 ani din cauza lipsei materialelor literare”...

Deşteptarea era şi gazeta surprizelor: la rubrica Bibliografie publica din când în când sumarul revistei *Făt-Frumos* care apărea la Bârlad. În numărul 76, în sumarul *Făt-Frumos* de la Bârlad, numărul 12, este publicată schiţa *Puiul* de Emil Gârleanu. În acelaşi număr 76, Emil Gârleanu semna şi materialul „Boerul Furtună.” Drumul către *Deşteptarea* din Bucovina îl deschisese însă George Tutoveanu, care la 23 septembrie 1900, în suplimentul, publica poezia „Cetatea Nemţului.”

Deşteptarea avea rubrici diverse: editoriale, ştiri mărunte, poşta redacţiei, foiţa, revista politică, istoria lumii, Bibliografie literară, uneori pagini literare, recenzii de cărţi.

„În luncă” este intitulată lucrarea cea mai nouă a Carmen Syilvei, M.S. Regina Elisabeta a României, scrie ziarul. Noul volum de nuvele este dedicat artistului favorit al M.S., lui Enescu. Presa străină se pronunţă entuziastă despre noua lucrare. Opul e împodobit cu tablouri colorate după originalele renumitului pictor Grigorescu. Un distins critic german salută această operă prin cuvintele următoare: „De mulţi ani n-a mai scris Carmen Sylva nici un roman sau nuvelă şi aproape se părea că ar fi voit să se dedice tot mai mult şi mai mult studiilor ştiinţifice şi filosofice; când iată, că soseşte deodată această povestire plină de romantism, plină de simţire, şi de poezie, o idilă cu un efect aşa de puternic, plină de vrajă şi totuşi aşa de naivă şi de blajină încât captivează cu totul pe cititor şi acesta nu poate să se sustragă unei puternice emoţiuni. Povestea despre Soare

şi Evanghelia şi despre iubirea lor nesuferită de oameni se poate pune alăturea cu cele mai însemnate creații poetice din literatura universală. Ea mişcă cu atât mai mult inimile, cu cât însăşi Carmen Sylva spune în prefață: această istorioară este adevărată şi s-a petrecut astfel cum este istorisită. (Deşteptarea nr.77/28 septembrie 1903).

Foiletonul gazetei este foarte bogat şi el este realizat de colaboratori cu talent: M. Teliman, C. Berariu, T. Bocancea, G. Rotică, Sever Beucă – Costineanu, N. Dracinschi, V. Vitescu (V.Vitencu), Codreanu (G. Tofan), Leandru (I. Cocârlă), Taniu (Dracinschi) ş.a.

Dar foiletonul ziarului are şi foarte multe reproduceri din scriitori de seamă din suplimentele literare mai cătate...

Ca şi alte gazete, *Deşteptarea* a mai avut o rubrică: CENZURAT ori CONFISCAT. „Urgisirea ziaristicii se face nu numai prin confiscare, ci şi prin procese de presă şi un bombardament întreg de rectificări „ scrie editorialul din 10 august 1903, după „sistemul dacă voi scrieți că soarele apare la răsărit, eu pot rectifica şi scrie: nu este adevărat, soarele răsare de la apus şi voi trebuie să publicați rectificarea"...

Proprietar-editor la *Deşteptarea* în această perioadă era Eusebi Ştefanelli iar redactor responsabil George Bor.

La 1 februarie 1921, purtând numărul 1, anul III de la reapariție *Deşteptarea* – gazetă pentru popor, avându-l pe I. Iacoban la pupitru, se adresa „dragilor şi cinstiților săteni" spunându-le că tinerii studenți din societatea studențească „Junimea" din Cernăuți, scot gazeta pentru popor *Deşteptarea* pe care a înființat-o în 1907 Ion Grămadă, fecior de țăran din comuna Zăhăreşti, mort pentru țară în războiul de la Mărăşeşti într-o bătălie cu nemții." (vezi *Deşteptarea* lui I. Grămadă la capitolul reviste).

Editor şi proprietar era *Societatea Academică Junimea*, redacția şi administrația în Cernăuți – Piața Unirii nr.3; apare sub conducerea unui comitet la 1 a fiecărei luni.

Publicau: Simeon Reli, prof. Victor Morariu, Ovid Țopa, I. Iacoban, redactor responsabil era Ioan Hreniuc.

În 1922 au apărut 11 numere, iar la redacționalele din nr. 10 şi 11 – noiembrie – decembrie se comunica: „Redacția *Deşteptării* aduce la cunoştință onoraților cititori că Deşteptarea nu va mai apare!"

De acum erau cunoscute de către săteni numele publiciştilor: Şerban Grigorovici, dr. Vasile Gheorghiu, Adrian Olinic , Ştefan Năchescu, S. Silcovan, Ilie Dugan. Liviu C. Tcaciuc, Căpitan D.T. Răteanu cu versurile „Dulcei Bucovine" le adusese mereu în casă amintirea camaradului lor sublocotenent I. Grămadă mort la Cireşoaia în 1917 în fruntea unității sale din Regimentul 8 Vânători, pe care o conducea la atac:

„Unirea cea sfântă te cheamă-n livadă;
Ascultă cum buciume sună!
Feciorii ți-adună ; te-ndeamnă Grămadă
Sositu-le-a ziua cea bună."

Gazetă pentru popor, *Deşteptarea* din 1921 mărturisea în numărul de început că „ nu se va amesteca în politică".

Era redusă la mărimea unei foi de carte şi a numărat152 de pagini.

*

Deşteptarea apare în 1893, mentorul ei fiind Constantin Morariu, născut în 1854 la Mitocu Dragomirnei – „Sfântul de la Pătrăuți" – cum avea ca să i se zică mai târziu , şi era destinată sătenilor.

Cum se întâmplă uneori, *Deşteptarea* era scoasă aproape în întregime de preotul şi publicistul Constantin Morariu, în ea citindu-se articole cu caracter instructiv din domeniul agricol, economic şi istoric, bucăți educative şi literare, întâlnite şi în „Biblioteca Deşteptării".

Independent de voința fondatorului, *Deşteptarea* avea să devină ziarul politic al Partidului Poporal Național.

La ziarul *Deşteptarea* din Cernăuți a colaborat şi scriitorul Mihai Teliman, un bun cunoscător al literaturii universale, un ironist îndrăzneț, cu un umor care aminteşte de pana lui C. Negruzzi. Colaboratorii ei au fost şi Artemie Berariu şi Vasile Cilievici.

*

A se vedea documentarul: „După moartea parohului meu Olinschi – pagini inedite rămase de la preotul C. Morariu," publicate

în *Făt-Frumos* nr. 5-6/1933 cu prilejul comemorării a 30 de ani de la apariția celui mai de seamă periodic popular al Bucovinei.

*

Apelul Comitetului de întemeiere a foii poporale *Deşteptarea* a fost publicat în „Gazeta Bucovinei" nr.57 din 1892, comitet fictiv la data publicării, dar devenit în curând realitate: Artemie Berariu, preşedinte, iar ca membri Vasile Morariu, profesorul Grigore Halipa, spiritualul seminarial Vasile Calancea, prefectul seminarial Gavril Teleagă, predicatorul bisericii catedrale dr. Ştefan Saghiu, directorul tipografiei arhiepiscopale Dimitrie Bucevschi şi Constantin Morariu.

*

..."adevărata redacție am primit-o cu cu bucurie. Nimic în viață n-am lucrat cu aşa sete şi cu aşa dor fierbinte ca la *Deşteptarea* şi entuziasmul – deliciu, din timpul acela îmi va rămâne pururi neuitat. Chiar noaptea prin somn visam planuri de îmbunătățire a sorții poporului şi atunci repede mă sculam, aprindeam lumina şi mă apucam de lucru." – spune C. Morariu.

„Aproape tot ce s-a publicat în primii trei ani şi jumătate ai foii, a trecut prin mâna mea, atât ca corectură de manuscris cât şi de tipar, şi cel puțin a treia parte din cuprinsul acelor ani e produsul meu, inclusiv 9 prim-articole din 1893, toate prim-articolele din 1894 şi 1895 şi din jumătate a anului 1896, afară de cel din numărul 2, apoi Regulamentul de alegere comunală care în zădar m-am interesat să-l scrie un jurist, căci poporul ni-l cerea, mai departe Istoria românilor bucovineni, Constituția împărăției Austriei, Pământul nostru.

Şi atâta laudă prin foi şi cu graiul viu n-am mai auzit. ... Economul țăran Alecu Burlă din Cireş – Opaieț zice în scrisoarea sa publicată în nr. 24 din 1893, pag.191: ...Mă poți crede, domnule Morariu, că cunosc şi eu multă literatură românească şi chiar de aceea trebuie să-ți spun, că foaie poporală ca *Deşteptarea* noi românii n-am avut şi nu avem... Trimite-o în toate provinciile locuite de români, tot poporul va înțelege-o, afară poate de al 50-lea sau al 100-lea cuvânt care la dv. e provincialism..."

(din Gazeta Poporală „Deşteptarea" –
pagini rămase de la preotul Constantin
Morariu – revista Făt-Frumos nr. 5-
6/1932, Suceava)

*

„Deşteptarea a apărut ca ziar poporal până la încetarea ziarului „Patria" în 1900 când a devenit ziar politic." A fost o pierdere care nu a putut fi reparată nici prin scoaterea altui jurnal poporal – *Deşteptarea Poporului"*

George Tofan
din *Viața Românească* nr.3, 1906)

*

Deşteptarea, gazetă pentru țărani, (1893-1904) are merite deosebite în problema susținerii cabinetelor de lectură, publicând articole de fond, statutul tip (27 iulie 1895), regulamentul (în nr.7/1899), continuând ceea ce a făcut pentru sate revista politică (1886-1891) de la Suceava.

*

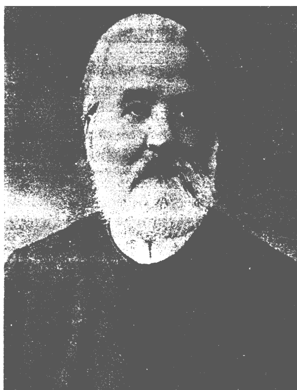
Constantin Morariu (1854-1927), poet, preot, traducător şi gazetar, era nepotul mitropolitului Silvestru Morariu-Andrievici, el însuşi autor de versuri şi de scrieri cu caracter teologic.

Constantin Morariu a făcut parte, ca student, din societatea *Arboroasa* şi a fost închis pe motive politice.

Ca preot, a slujit mai întâi în satul Toporăuți, după care a fost numit preot în Cernăuți. În 1896 a fost exilat la Pătrăuți lângă Suceava. Persecuțiile oficialităților de la Cernăuți i-au dat o aură de legendă, fiind supranumit Sfântul de la Pătrăuți, el fiind o figură simbolică de luptător pentru drepturile românilor.

A contribuit la apariția în 1893 a *Deşteptării*, gazetă destinată educației sătenilor, pe care a condus-o şi a scris-o.

A publicat versuri şi tălmăciri în *Aurora română, Amicul familiei, Candela* etc.

Constantin Morariu
(1854- 1927)

Casa care a adăpostit
Deşteptarea în anii 1892-1904

*

Deşteptarea

Deşteptarea, gazetă pentru popor, apare la Cernăuţi între 1 februarie 1921 şi decembrie 1922, lunar. Editor şi proprietar: Societatea academică Junimea.

Redactor responsabil: Ioan Hreniuc. Se tipărea la Societatea Tipografică „Bucovina”, Cernăuţi.

*

Deşteptarea

Deşteptarea, foaie pentru luminarea poporului, organ de propagandă culturală al Fundaţiei culturale Regele Mihai I, regionala Bucovina, anul II , nr.5-8, 15 mai 1944; apărea la

Râmnicul Vâlcea, ca şi revista *Făt-Frumos* a lui Leca Morariu, periodice plecate de la Cernăuţi în refugiu...

Cernăuţi, Duminică Februarie 1923. No. 1 şi 2.

DEŞTEAPTĂ-TE ROMÂNE

Gazetă pentru luminarea poporului

:: Apare săptămânal. — Sub conducerea unui comitet ::

singur 2 Lei.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Strada Veteranilor No. 1 b, CERNĂUŢI, Strada Veteranilor No. 1 b
Se primesc numai articole iscălite. — Manuscriptele nu se înapoiază.

ANUNŢURI ŞI RECLAME
se calculează după tarif, cu preţurile cele mai modeste
şi se primesc numai dela creştini.

âni,

Cenzurat!

ne luminăm mintea, să ţinem unii la alţii, să ne ajutăm, să întrebuinţăm noi şi bogăţia sufletului

Deşteaptă-te Române, gazetă pentru luminarea poporului, apărea la Cernăuţi, numerele 1 şi 2 cumulate, la 14 februarie 1923, sub conducerea unui comitet, redactor responsabil Gheorghe Băiţan, redacţia şi administraţia în strada Veteranilor nr.1 b, cu un anunţ chiar pe frontispiciu: anunţurile şi reclamele se calculează după tarif, cu preţurile cele mai moderate şi se primesc numai de la creştini.

Gazeta debuta chiar din pagina întâi cu spaţiul destinat editorialului ocupat cu trei „ochiuri libere" ce cuprindea cuvântul „Cenzurat", termen înscris încă de 15 ori în alte trei pagini.

Românii erau încunoştiinţaţi că „această gazetă, condusă cu cele mai curate simţăminte româneşti, a deschis lupta făţişă contra duşmanilor împotmoliţi în fărădelege şi păcate.:

„Talpa ţării, biata gloată
Ridica-vom din nevoi,
Ridica-vom ţara toată,
Ridica-ne-vom pe noi."

„Tăria țării noastre” este intitulat un articol, semnat de R. Cândea, care explica: „Temelia țării noastre este țăranul”...

„Programa noastră, a gazetei, o constituie Legea ca temelie a statului, Constituția care dă drepturi deopotrivă străinilor ca şi românilor, fiecare având voie să scrie şi să predice ce vrea prin gazete, dar rămânând rezonabil de ceea ce spune şi ce face” – se spunea într-un articol.

Altele purtau titulatura: „Deşteaptă-te române”, de Oct. Danieleanu, „Să cucerim ce avem de cucerit”, de Leca Morariu, „Legea noastră strămoşească”, de G. Ciupercă, „Gazetăria în țara noastră”, de Şt. Păvelescu, „Un strigăt deznădăjduit de acum 50 de ani”, de S. Netea - un comentariu al cărții „Înfruntarii” tipărită în 1871, „Istoria banului şi datoria României”, de Şt. Moldovan, care făcea referiri concrete şi la Tezaurul României depus la... Moscova; „Socialismul şi formele lui” de N. Sorin, „Chemare către gospodarii şi gospodinele din Moldova întreagă” de Petre Poni, membru al Academiei Române, prilejuit de marea Expoziție agricolă a Moldovei întregi ce avea să se deschidă în septembrie 1923 la Iaşi.

Mai semnau: Maxim Boscoianu, At. Mitric, D. Prosincu, Tucu Călin, Orest Horea Paşcanu – poezii, P. Mălin, M.P. Florescu, Radu R. Dimitrescu, I. Dominte, Gh. Diaconu.

Contrar tematicii patriotarde ale unor articole, când s-a votat Constituția din 1923 M.P. Florescu şi-a intitulat şi publicat articolul „Zile de doliu național.”

De la îndemnuri: „Să nu vă calce piciorul în case jidoveşti”, „Nu dați bani la jidani”, făcute în mai fiecare număr, *Deşteaptă-te Române* mai târziu abundă în materiale antievreeşti; în nr.9-10 din 8 aprilie 1923 publica „Proiectul de statut al Societății Corpul foştilor legionari şi voluntari bucovineni din războiul pentru Unirea tuturor Românilor”, dar publica şi articolul „Marea adunare constitutivă a Ligei Apărarea Națională Creştină în Suceava (22 aprilie), iar la 24 aprilie apela: „la toate organizațiile județene şi comunale ale L.A.N.C să-şi îndemne membrii să se aboneze la gazeta noastră care este gazeta Ligei ANC.”

În numărul 20, *Deşteaptă-te române* anunță că intră în vacanță în perioada 22 iulie – 16 septembrie 1923, pentru că, „membrii colectivului redacțional pleacă fie pentru a-şi reîmprospăta

puterile de muncă, fie pentru a organiza județele în Liga Apărării Naționale Creştine."

*

La 18 noiembrie 1923, cele două pagini care formau ziarul *Deşteaptă-te Române*, gazetă pentru luminarea poporului, apare în 4 pagini care însemnau numerele 29 şi 30 cumulate, nu la Cernăuți ci la Câmpulung Moldovenesc, având ca director pe Dr. T. Cătălin şi redactor responsabil Oct. Dănieleanu, garant responsabil Corneliu Halip şi se tipărea tot la Societatea Tipografică Bucovina în Cernăuți, Piața Unirii nr.3, dr. T. Cătălin fiind preşedintele Consiliului regional al LANC din Bucovina.

Ca vechi redactor la *Deşteaptă-te Române* Oct. Danieleanu semna articolul „Rămas bun vouă, celor vechi" iar T. Cătălin materialul „Cuvânt hotărât".

Deşteaptă-te Române din 16 decembrie 1923 publica aspecte de la Marea Adunare Publică a Ligii A.N.C. din Iaşi care avusese loc la 18 noiembrie în Sala Bejan, menită să hotărască asupra noilor măsuri de luptă şi Moțiunea de protest „asupra prelungirii fără cauză a detențiunii dlor Ion Zelea Codreanu, I. Moța, Bandac, Popescu Teodosie, Gârneață, Vernicescu şi Dragoş, trimițând acestor martiri ai cauzei sfinte de apărare național-creştină, expresia dragostei lor şi asigurându-i că vor stărui cu toată energia ca să li se facă dreptate."

Cu numărul 31 din 2 decembrie 1923, gazeta se tipărea la Câmpulung Moldovenesc – Tipografia „Şcoala Românească" – director Gh. Măzgăreanu.

Deşteaptă-te Române nr.33 din 23 decembrie 1923 avea scris pe frontispiciu completarea: Organul Ligei ANC – zvastică – apare săptămânal.

*

Deşteptarea poporului

Deşteptarea poporului apare la 1/14 decembrie 1901, foarte neregulat, până la 10 aprilie 1904. Scris anume pentru popor.

Unele surse susțin că ziarul a apărut la 14 ianuarie 1902. La Iaşi lipseşte din arhivă în acest periodic.

Dreptatea

Dreptatea, Cernăuți, apare în perioada 1909-1910 (a se vedea materialul cu frontispiciul/1920.

*

Dreptul Țărănimii

Dreptul Țărănimii, organ independent, editat şi redactat de către un comitet de preoți, învățători şi țărani care la 1914 dădea două veşti senzaționale: a) contopirea Partidului Național cu Liga Poporului de sub conducerea dlui general Averescu; b) prădarea fondului religionar.

Redactor şi secretar de redacție – Aurel Dumbrăveanu, publicist, membru al sindicatului ziariştilor.

În el semnau: Ion Dragoslav, Th. Speranța, I.E. Torouțiu, Eugen Melik.

*

Scopul ziarului *Dreptul Țărănimii* „să creeze acea legătură sufletească între țărănimea noastră şi cărturarii ei (intelectualii), îndeosebi între ea şi preoți şi învățătorii satelor, care e cea mai firească şi de care avem atâta lipsă.” (Din *Tribuna* 1919).

*

Dreptul Țărănimii este ziarul despre care *Glasul Bucovinei* (nr.329/1920) spunea că „după încetarea din viață a ziarului *Bucovina*, având aceeaşi tendință şi aceeaşi cinste profesională, îl acuză pe deputatul Ion Nistor că ar primi o leafă şi de la firma Anhanck, ceea ce e total neadevărat.”

*

Foaia ordinelor

Foaia Ordinelor a Direcțiunii regionale a poştelor, telegrafelor şi telefoanelor din Bucovina, anul 23, nr. 6 din 1920 (Reviste şi ziare primite la redacție din „Cugetări" nr.13/6 iulie 1920

*

Anul V. Cernăuți, Duminică, 17 Februarie 1924. No. 525.

Dreptatea

Organ al „Partidului Poporului" de sub preşedinția d-lui General Al. Averescu

Abonamentele se achită inainte. Provincia prin mandate.
Un număr Lei 1'50
Adresa telegrafică: „DREPTATEA", Cernăuți.

Redacția şi Administrația:
Cernăuți „Palatul Național"
Etajul I. — Telefon No. 243.

Abonamente: Pentru un an 120 Lei. Pentru 6 luni 60 Lei Pentru 3 luni 30 lei. — **Reclame:** Un şir'de petit în partea anunciurilor 2'50 Lei, în corpul ziarului 6 Lei. **Anunciuri:** Pentru un an se face reducere 25 proc., pentru jumătate an se reduce 15 procente.

Reforma învățământului

Situația politică

Dreptatea, organ al Partidului Poporului de sub preşedinția dlui General Al. Averescu, apare în anul 1920, redacția şi administrația în Palatul Național Cernăuți, redactor responsabil D. Sidoriuc, până la 10 martie 1922, iar de la această dată, respectiva responsabilitate o are Nistor Fetilă, iar în 1926 – Pavel Haureliuc.

Se tipărea la Societatea tipografică bucovineană, iar din ianuarie 1922, la Tipografia *Renaşterea* str. I. Flondor nr. 24 Cernăuți dar apoi şi la alte unități de tipografie.

Până la 15 iunie 1921, ziarul a apărut în două pagini, format 64/45cm., iar după aceea în patru pagini, format 46/32 cm., trecând de la o apariție la 2-3 zile, la cotidian.

Nu lipseau editorialele zilnice şi avea rubrici diversificate: situația politică, externă şi internă, Dreptatea la țară, Ultima oră, Din public, Informaționale, Bibliografie, publicitate, reportaje parlamentare, telegrame, spectacole, Buletinul bursei, Revista – revistelor, Cugetări, Ca la noi la nimeni, De ale zilei etc.

Cu numărul 169, din 25 august 1921, apare în cuprins şi Foița ziarului cu „O excursie la Poiana Ițcanilor" de Illy, „A fost odată" de Crivos Dem Cruceanu, „Stațiunile noastre balneare:

Techirghiol 1921” – de M.C., „În lupta cu sifilisul” – de dr. Popescu Vulcanu, „Castelul de vânătoare din Poiana Ițcani” – de Delamunte, „Limba românească” de Victor Lazăr, reproducere din *Cultura poporului*.

Dintre editoriale amintim titlurile: „Problema emigrării”, „Prietenii poporului”, „În urma împroprietăririi şi publicarea Legii agrare pentru Bucovina”, „Ridicarea valutei”, „Legea despăgubirilor şi dăunații de război”, „Prăbuşirea economică a țărănimii noastre”, „Răbdarea funcționarilor administrativi”, „Grevele muncitoreşti şi noua plasare a muncii” ş.a.

Bogată era rubrica Informațiuni din care referim:

„Taxe pentru celibatari. Un proiect de lege prevede următoarele taxe pentru celibatari: bărbați – de la 26 la 30 de ani, 500 lei anual; de la 30-35 ani – 1000 lei; de la 35-40 ani – 1500 lei şi de la 40-45 ani – 2000 lei anual (la un venit maxim de 18.000 lei anual, când salariul unui învățător era în jurul a 1000 lei lunar). Femeile: de la 21 – 25 ani, 100 lei pe an; de la 25-30 de ani, 150 lei pe an ; de la 30 – 36 ani, 200 lei pe an (la un venit de maxim 6000 lei anual) . Bărbații peste 45 de ani şi femeile peste 35 de ani sunt scutiți de impozitul pentru celibat)”

Alta: „Poet rus mort de foame” Alexandru Blok, unul dintre cei mai mari poeți moderni ruşi a murit zilele trecute de foame la Petrograd. El a căzut victimă foamei, deoarece guvernul sovietic i-a refuzat autorizația pentru plecare în străinătate” (Dreptatea nr.191).

Tot la Informațiuni: „Maxim Gorki despre comunism. Corespondentul lui „Doily News” în Rusia a intervievat pe Maxim Gorki. Celebrul scriitor este convins că în Rusia Comunismul va dispare, dar va aprinde, zice el, pentru lumea muncitoare, flacăra care nu se va stinge uşor. Gorki prevede stabilirea în Rusia a unei forme de republică socialistă sau aceeaşi republică democratică, analogă Republicii Statelor Unite, însă de aici înainte – după el regimul sovietic– nu mai are perspectiva să reînvie. El a fost o „fază necesară însă trecătoare în evoluția poporului rus” (*Dreptatea* nr.209/1921).

La 11 mai 1924 *Dreptatea* publica o variantă despre „Cum a fost ucis țarul şi familia sa.”, susținând că evenimentul s-a întâmplat la 12 noaptea, în podul casei unde „se afla țarul, țarina, moştenitorul țarului, principesele Olga, Tatiana, Maria şi Anastasia, fiicele țarului, dr. Botkin, medicul țarului, guvernanta Demidova, servitorul Trupp

şi bucătarul Charitonev. Plutonierii Jurovschi şi Nicucin au adus soldaţi înarmaţi, au comandat foc, cadavrele au fost transportate în dosul fabricii IFETZKY, unde li se săpase groapa de seara, şi au fost îngropaţi."

Politica socială şi justiţia stăteau şi ele în condeiul ziariştilor de la *Dreptatea*. De pildă, *Dreptatea* scria în numărul său 538 din 1924:

„În verdictul dat în procesul studenţilor au fost puşi în libertate cinci dintre ei, rămânând arestat numai Ion Moţa, care, pe când se afla la închisoarea Văcăreşti a tras 8 focuri de revolver asupra studentului Vernicescu, care le-a trădat cauza. Dl. judecător Papadopol, însărcinat cu instrucţia, a emis mandat de arestare împotriva lui Moţa, care a fost confirmat de Tribunalul Ilfov. Instrucţia continuă pentru a stabili cine a procurat revolverul..."

Şi tot *Dreptatea* în nr. 602 din 31 mai 1925, cu titlul: „Corneliu Zelea Codreanu achitat."

„Marţi, 26 mai a.c. s-a terminat procesul Corneliu Zelea Codreanu la Curtea cu Juri din Turnul Severin. Cazul Codreanu e îndeobşte cunoscut., precum e cunoscut că în noaptea de 8 iunie, când s-a produs omorârea fostului prefect de poliţie Manciu, Corneliu Zelea Codreanu a fost arestat la Iaşi şi de acolo transportat la Focşani şi în fine la Turnul Severin, unde a fost judecat."

Dreptatea dă în continuare, după *Universul*, modul cum s-a produs achitarea lui Corneliu Zelea Codreanu:

„La 26 mai, ora 4,30 juraţii intră în deliberare; ochii tuturora îi urmăresc când ies pe uşă şi parcă vor să le pătrundă în suflet ca să citească cu o clipă mai devreme verdictul. Dra Elena Hihoiu, logodnica lui Codreanu, s-a strecurat în primele rânduri şi s-a lipit aproape de banca acuzaţilor în imediata apropiere a logodnicului ei. Îl priveşte cu înduioşare. Îi zâmbeşte şi pare mulţumită de marea manifestaţie de simpatie ce se face.

Deliberarea durează cinci minute. Clipele sunt solemne. O nerăbdare manifestată nervos domneşte în sală. Nimeni nu mai stă la locul său. E nevoie să intervină dl. preşedinte care face apel la spiritul de ordine al mulţimii, să restabilească linştea. Comisia juraţilor îşi face intrarea. O tăcere desăvârşită se face în sală. Fiecare jurat poartă la butonieră „zvastica" cu funde tricolor.

Primul jurat se ridică grav, profund emoţionat şi începe să dea citire verdictului. Când pronunţă sacramentala formulă „Pe

onoare şi conştiinţă în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor" şi când zice primul „Nu" sala izbucneşte în ropote de aplauze şi aruncă cu flori peste juraţi şi magistraţi.

Entuziasmul durează câteva minute. Preşedintele restabileşte din nou liniştea. Primul jurat dă citire emoţionat întregului verdict, prin care comisia de juraţi răspunde „Nu" la toate întrebările.

Preşedintele dă apoi ordin să fie introduşi acuzaţii. Corneliu Codreanu este dus pe braţe în sala de şedinţe de colegii lui îmbrăcaţi cu Pentă tricoloră. În sală izbucnesc din nou ropote de aplauze. Preşedintele restabileşte iarăşi liniştea şi dă cuvântul procurorului general care înainte de a-şi face datoria, rosteşte studenţilor o inimoasă şi patriotică cuvântare.

Pe baza verdictului juraţilor reprezentantul Ministerului Public cere achitarea. „Preşedintele citeşte sentinţa de achitare. Codreanu este ridicat pe braţe de studenţi şi scos din sală în aplauzele mulţimii entuziaste. Au mers cu toţii în parcul oraşului la statuia lui Traian unde s-a făcut o mare manifestaţie patriotică."

*

Despre prefectul Constantin Manciu iată ce scria ***Cuvântul Iaşiului***, din 27 octombrie 1924:

..."Constantin Manciu a fost numit în funcţia de prefect de poliţie al Iaşiului de ministrul justiţiei G.G. Mârzescu.

Prefectul era ofiţer în rezervă, în Regimentul 10 vânători, în caz de mobilizare urmând să fie numit şef al Atelierului de reparaţie al Corpului III de Armată.

„Ni-l închipuim pe dl. Manciu, prefectul poliţiei din Iaşi, ca pe unul dintre cei mai străluciţi poliţişti ai veacului trecut, ilustrat prin violenţă şi brutalitate." (*Universul* din 8 iunie 1924). „Manciu suprima întruniri, Manciu te împiedeca să intri la Mitropolie, Manciu bătea în stradă, la poliţie şi în pieţe, insulta pe cei care reclamau, ameninţa pe apărătorii lor, Manciu lovea cu o bestialitate de posedat la adăpostul cordoanelor de agenţi şi jandarmi. Iată omul datoriei şi iată ce fel de ordine făcea acest om! Iată omul care a murit, dar aceasta nu ne împiedică să spunem adevărul."

Şi din cartea „Pentru legionari" – spusele lui C. Zelea Codreanu:

..." m-am prezentat la Judecătoria Ocolului 2 Iaşi, ca avocat, alături de colegul Dumbravă, în procesul colegului Comârzan, schingiuit de Manciu. Prefectul s-a prezentat cu întreaga poliţie şi, în

plină şedinţă, în faţa avocaţilor şi a judecătorului Spiridoneanu care prezida, s-a năpustit asupra noastră... Cu riscul de a mă prinde, strivit de cei douăzeci de poliţişti înarmaţi, am scos revolverul şi am tras. Am ţintit în cine se apropia de mine. Primul a căzut Manciu...”

A fost arestat şi dus la închisoarea Galata. După şedinţă şi amânări, procesul de la Iaşi s-a mutat la Focşani, iar actul final s-a judecat la Turnu Severin. La 26 mai Codreanu a fost achitat.

„Procesul a fost fixat la 20 mai. Preşedintele Tribunalului a primit 193 înscrieri de apărători din toată ţara.

Dezbaterile procesului s-au deschis în sala Teatrului Naţional. Sala era arhiplină, iar afară, în jurul teatrului, aşteptau peste zece mii de oameni. S-au tras la sorţi juraţii. S-a citit actul de acuzare. Au urmat interogatoriile. Am povestit lucrurile aşa cum s-au întâmplat. Martorii acuzării au negat totul. Toate bătăile, toate schingiuirile erau pură invenţie. Negau chiar şi certificatul medical eliberat de profesorul Bogdan, medicul legist. În după amiaza zilei a şasea a procesului, 26 mai 1925, aşteptăm rezultatul. În sala cea mare s-au auzit tunete de aplauze, strigăte, urale. Mi s-a citit verdictul de achitare, după care am fost luat pe sus şi dus afară unde se aflau peste zece mii de oameni.”

*

Când în *Dreptatea* se scria despre *Ţăranul Român* se proceda aşa cum făcea Leo Claretie în 4 şi 5 ianuarie 1922, referindu-se la întreaga gamă a existenţei acestuia: „Ţăranul român în cadrul României Mari; împroprietărirea; industria şi comerţul; România pitorească; costumul naţional românesc, sărbătorile, bâlciurile şi târgul moşilor; poezia populară, doinele...”

„Ţăranul român este artist din instinct”, concluziona autorul şi perora în continuare: „Trebuie să vezi pe ţăran acasă la el, în fundul satelor depărtate, ascunse în văgăunile întunecate ale munţilor Carpaţi, unde legendele vechi mai plutesc încă în întunecimile tăcute ale pădurilor...”

Iată şi cum scrie D. Frunză la 7 august 1921 în Dreptatea, despre tineri care căutau fericirea în alte ţări ale lumii: „Foaie verde de negară / Mult te iubesc, dragă Ţară / Dar atât m-ai necăjit / Până ce m-ai hotărât / Să te las, Ţară, cu bine / Să mă duc, să scap de tine. / Cerui carte pentru dus / Din satul meu spre Apus, / Şi-am cerut-o

sâmbăta / Pentru dus la Canada... / Foaie verde de prin vie / Pleacă omul şi nu ştie / Află slabă bucurie / Aşa am plecat, şi eu / Cu nădejdea-n Dumnezeu, / C-am auzit o minciună / Că America e bună / Dar din ochi mult lăcrămez / Şi din inimă oftez...”

Dreptatea publică susținut la rubrica *Bibliografia* recenzii ori cuprinsul cărților, revistelor şi ziarelor primite la redacție. Despre *Mărăşti*, *Democratul, Şcoala, Calendarul copiilor, Poporul, Credința, Cuvântul țărănimii, Gazeta Bucovinei* din 1924, *Calendarul poporului* pe anul 1925„ , *Voința,* revistă ori ziar, *Dreptatea* a informat la timp la rubrica Revista-revistelor, la 31 iulie 1921 se bucura de succesul în poezie al poetului George Voevidca, publicat în *Mărăşti,* anul I, nr. 1 dar făcea trimitere şi la *Revista Moldovei* nr. 3-4 unde „desprindea poezia blajină şi nostalgică „Ascultând pe Mignon” de poetul bârlădean George Tutoveanu şi sonetul intitulat „Flageolet” al aceluiaşi – George Voevidca.

*

Dreptatea cam ducea lipsa semnăturilor ori le evita. Apăreau totuşi şi nume la articolele publicate: D.R. Ioanițescu, Ilie Tabrea, Laur Tomoioagă, dr. Euseb. Hotinceanu, I. Chirumanov, G. Ciupărcă, Şt. Moldovan, P. Jitariu, Mircea Sârbu, dr. Ioan Dumitrescu, I.I. Stoican, M. Cernescu. Deseori articolele apăreau sub nume ca acestea: Artemie Holban, gospodar din Mitocul Dragomirnei, Neculai Dănilă ori Iacob Vagola, tot de acolo; mai mulți locuitori din Câmpulung; un participant din Sirete; mai mulți oameni veniți la târgul de la Câmpulung, Nae Necăjitu, mai mulți vicoveni ori pur şi simplu Godacul de la Cernăuți.

Pseudonimele, deci lucru sub acoperire, erau justificate. *Dreptatea* era într-o permanentă luptă politică cu confrații de la *Glasul Bucovinei*, cărora le erau destinate articole ca acestea: „Cum prind agitațiile glasiste la țărani” de Gheorghe Moroşanu, fecior de țăran român; „Glasiştii <rectifică>”„ „Încrestările <glasului>”, „Infamiile *Glasului Bucovinei*”, „Campania glasistă”, „Glasismul şi reforma agrară”.

Erau numere de *Dreptatea* unde despre *Glasul Bucovinei* se vorbea acuzator în 4-5 articole, uneori în mai multe, lucru care nu servea unității româneşti.

*

Dreptatea din 1 ianuarie 1927 începe cu editorialul „Nădejdi noi” de Dragoş Protopopescu, alături un portret a omului politic Dori

Popovici preluat din ziarul *Politica,* de *Foița,* sub semnătura Gh.Topârceanu, -*An nou,* Em. Kososki scrie „Antiteza" – Gânduri prilejuite de Anul Nou, cărora li se adaugă: „La un sfânt Vasile" de Ion Creangă, veşti artistice, Premieră la Național, rubrica Gânduri, dar şi un elogiu adus „talentului de dramaturg" şi regizor la *Ciuta* – jucată de aproape toate teatrele naționale din țară., demonstrându-ni-se că Victor Ion Popa e şi un gingaş poet, cu versuri vioaie, de o plasticitate rară, cu ritm şi rimă bogată şi cu o fină nuanță de ironie", publicând două poezii: „Caricatură sentimentală" şi „Schiță de toamnă", reproducându-vi-o pe ultima:

Victor Ion Popa, dramaturg talentat, regizor, dar şi un poet al gingăşiilor.

O comoară de aramă
Şi de aur în văpăi
Arde-n galbena năframă
De pe dealuri şi pe văi.
Tata-şi doarme somnişorul
Sub căruță lângă boi
Numai piciul stă-n răzorul
Lanului de popuşoi
Şi ferit mai într-o parte,
Din mătase de cocean,
Crăcănat, adus de spate
Încruntat şi serios,
Cu sprâcenele-aplecate,
Piciul pufăie vârtos
Şi cu mucul de țigară
Între degete teşit
Printre dinți, ca omul mare,
Scuipă foarte mulțumit.
Şi-ntro filă dintr-o carte
O țigară-şi strânge avan.

*

Dreptatea din 2 octombrie 1927 îşi modifică crezul politic. Rămâne organ politic al organizației „Partidului Poporului" din Bucovina. Redactor responsabil devine Emil Cososki.

La 11 decembrie 1927, cu nr. 800, *Dreptatea* devine organ politic independent, iar în josul paginii publică articolul: „Un mare eveniment în viața politică a Bucovinei – demisia domnului Dori Popovici şi a organizației bucovinene din Partidul Poporului", cu o

fotografie în text, reprezentându-l pe domnul dr. Dori Popovici, fostul ministru al Bucovinei.

Numărul următor din *Dreptatea* înscrie în locul editorialului: „Noi îndrumări politice. Înscrierea domnului fost ministru Dori Popovici în Partidul Național – Țărănesc”.

*

Dreptatea este ziarul al cărui director – Al.V. Cazimir, cunoscut prin campania sa naționalistă din timpul neutralității, este arestat de autoritățile din Cernăuți în octombrie 1920 pentru că „a dus în ultimul timp o vehementă luptă împotriva abuzurilor comise de aceste autorități” este de părere *Glasul Bucovinei*, numărul 539.

Împotriva arestării gazetarului s-au trimis telegrame de protest domnului ministru de interne şi justiție, domnului general Averescu, domnilor Grigore N. Filipescu, Nicolae Iorga, A.C. Cuza şi Costa Foru.

În 1927, *Dreptatea* nr.794 din Cernăuți se adresa prim-procurorului din localitate cu rugămintea „să se sesizeze din oficiu asupra fraudelor săvârşite de domnii Teodor Tovarnițchi, dr. Valerian Şesan et consortes „ şi să nu întârzie cu „trimiterea la puşcărie a dlor Tovarnițchi - cumnatul actualului ministru Iancu Nistor şi dr. Valerian Şesan, consilier eparhal şi fost rector al Universității din Cernăuți.” Acelaşi ziar, în acelaşi număr, se întreba ”dacă e compatibilă cu situația de rector şi calitatea de escroc consacrat, după cum e părintele dr. Valerian Şesan.”

Cum Valerian Şesan fusese deja reales rector al Universității Cernăuțene, ziarul se întreba doar retoric: „Oare ce-şi va gândi studențimea cetind cele din *Dreptatea* despre rectorul lor?...”

*

Foaea Poporului

Foaea Poporului, când ziarul Patria a reapărut la 7 februarie 1909 – 27 noiembrie 1910, el consemna vestea preluată din publicația Tribuna de la frații noştri de peste munți”: „Azi a apărut nr.8 al bunei noastre foi poporale – Foaea Poporului. Din cele 22 articole şi articolaşe, care se cuprind în acest număr, remarcăm articolul „Bucovina.”

Foaea Poporului va da pe rând portretele mai multor fruntaşi români din Bucovina. În numărul de azi este portretul

tânărului şi zelosului luptător dr. George Popovici, deputat în Parlamentul din Viena. Cu acest prilej se face cunoscut trecutul Bucovinei şi starea poporului român din această ţărişoară, puţin cunoscute poporului român."

Prim redactor la *Foaea* a fost G. Tofan.

Foaea poporului (4 decembrie 1909-1918 nr.40) era ziarul românilor uniţi, un continuator al periodicului ce-i vestise sosirea.

*

Anul I — Cernăuţi, Duminică 2 Octombrie 1932 — No. 1

Foaia Săteanului

Un număr 2 lei.	Apare în fiecare Duminică	ABONAMENTE:
Se primesc numai articole iscălite	Redacţia şi Administraţia	Pentru ţărani : 100 lei anual
Manuscrisele nu se înapoiază	Cernăuţi, Piaţa Grigore Ghica-Vodă No. 3	Pentru intelectuali: 150 lei anual
Forul de judecată la Cernăuţi		Pentru instituţii : 300 lei anual
		Reclame şi anunţuri după învoială.

Crezul nostru | **Către cetitori** Trimitem acest număr al | Inceput de an şcolar

Foaia Săteanului apare la 2 octombrie 1932; redacţia şi administraţia Cernăuţi, Piaţa Grigore Ghica Vodă nr. 3 redactor responsabil dr. G. Jeleriu – Tipografia Universităţii.

În „Crezul nostru" – un fel de cuvânt înainte, redacţia îşi arată pe scurt ţinta pe care o urmăreşte: „Combaterea ceea ce ura şi zavistia o aruncă în lumea satelor mânuitorii de vorbe mieroase, prevăzute cu întonări patriotice, în care se ascunde sămânţa destrămării şi a dezordinii. Pusă în slujba acestei credinţe Foaia Săteanului se adresează în primul rând săteanului nostru, dar şi învăţătorului, preotului, intelectualităţii satelor".

Nu o spune, dar *Foaea Săteanului* este săptămânalul care se adresează în fiecare duminică cititorilor din partea Partidului Naţional Ţărănesc – dr. C. Jeleriu scriind şi la *Cuvântul Ţărănimii* – oficiosul acestui partid.

Foaea le oferă cititorilor săi mai de toate: politică, educaţie, cultură, inclusiv poezie, dar mai ales folclor, sfaturi agricole, informaţii diverse.

„Scăderea unor biruri” este un titlu care susține în text că de la 1 octombrie 1932 se reduc cu 50% cotele actuale ale impozitului agricol, impozitul pe clădiri scade de la 12 la 10%, cota impozitului pe profesii (avocați, medici, ingineri, arhitecți) de la 8 la 6%, iar de la micii industriaşi (meseriaşi) care lucrează singuri sau ajutați de cel mult şase persoane taxa cifrei de afaceri nu se mai percepe...

„O lege binevenită” este legea controlului averilor, trebuincioasă din toate punctele de vedere, că se va putea controla averea tuturor înalților dregători, a oamenilor politici care au ocupat sau vor ocupa posturi înalte în cadrul conducerii statului. Pe lângă că este chemată să scoată din viața politică pe cei necinstiți, legea are şi menirea să întărească încrederea cetățenilor în slujbaşii statului, în conducătorii lor politici şi administrativi...

„Pilde din alte țări” este un alt demers care vizează evitarea păgubirii țăranilor de „roadele muncii lor din cauza intermediarilor, adică a negustorilor care le cumpără produsele pe un preț de nimic ca să le vândă ei la oraş pe un preț înzecit.” (nr.2/9 octombrie 1932).

„Pilda ce ar trebui urmată” este una din ştirile paginii „Ce se întâmplă în Bucovina, în țară şi prin lume” şi din care se evidențiază fapta locuitorilor dintr-un sat din județul Bacău care au cerut primarului să închidă cele două cârciume din sat. Şi bine au făcut, spune *Foaea,* pentru că „mai ales acum, în aceste vremuri de sărăcie, acolo unde înfloresc crâşmele şi se îmbogățesc cârciumarii, înfloreşte şi sărăcia şi puturoşenia şi boala.” Ca în poezia *Răchia,* consemnată pentru săteni:

Blestemată eşti răchie,
Multă lume nu te ştie,
Cum o-nşeli cu viclenie.

Blestemată eşti răchie,
Vai de cei care din junie
Fac cu tine prietenie.

Blestemată eşti răchie
Tu faci multă nebunie
Şi la case sărăcie.

Blestemată eşti răchie
Tu strici traiu-n căsnicie

Şi desparţi soţ de soţie.

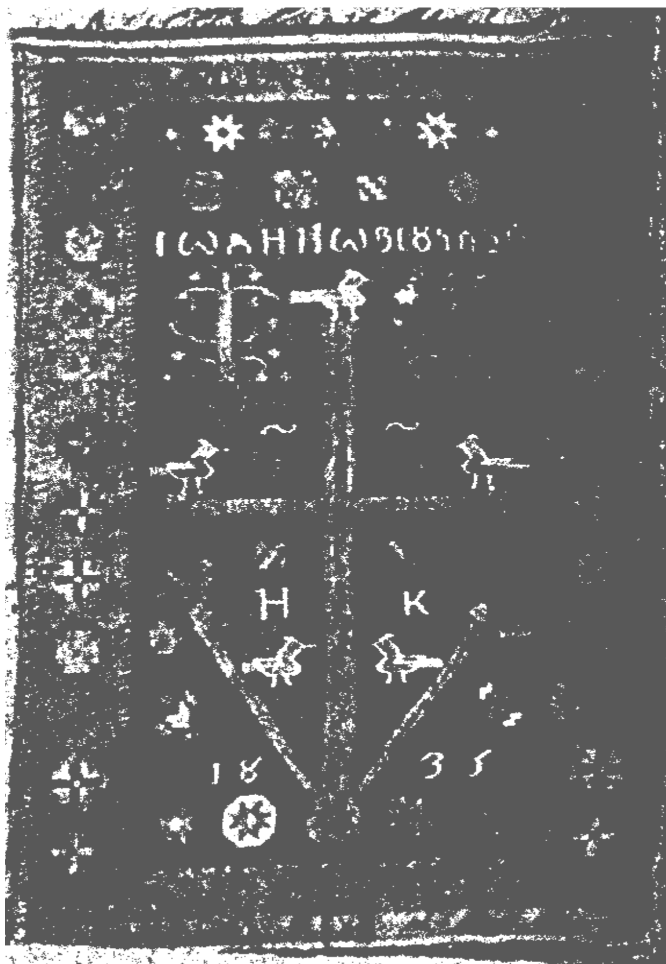
Blestemată eşti răchie,
Tu pe cel mai de-omenie
Îl poţi trage-n ... nerozie!...

Blestemată eşti răchie,
Tu bagi lumea-n puşcărie
Şi pui Ţării grea porţie.

Blestemată eşti răchie
Că Irod tot în beţie
S-a jurat cu nebunie...

Căutate trebuie să fi fost paginile literare şi vesele, apărute cu regularitate, conţinând proză, poezie, anecdote, ghicitori, strigături, fotografii de tot felul. Într-una din ele, pe lângă Legenda mănăstirii Putna, snoave, poezii populare, proverbe, este publicat un medalion despre „Un covor interesant" dăruit acum 100 de ani Bisericii Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava de soţia clucerului Iordache Herţanu, ţesut în 1835, după cum o spun chiar literele ţesute în el, izvod de perdea pentru Uşile Împărăteşti ale bisericii, în el văzându-se crucea pe care a fost răstignit Mântuitorul, dimpreună cu lancea cu care a fost străpuns de păgâni şi trestia cu care i-a dus la gură buretele muiat în oţet. În jurul crucii sunt şapte porumbei care înseamnă cele şapte daruri ale Duhului Sfânt. Mai sus de cruce se văd luna şi soarele, precum şi 12 stele care simbolizează pe cei 12 apostoli. De jur împrejurul icoanei ţesute este un chenar frumos în mai multe culori. În zilele noastre s-au cam uitat obiceiurile aceste frumoase ale realizării unor asemenea podoabe bisericeşti şi este păcat ... – apreciază publicaţia.

Acest covor este o dovadă a vredniciei bunicilor şi străbunicelor noastre, care se trudeau să împodobească bisericile.

Un covor interesant țesut în anul 1835

Unor asemenea bijuterii ale artei populare alăturăm alta urzită cu creierul – Urâtul – poezie populară:

Of, urât, urât, urât!
Boală făr-de crezământ,
De te-ai duce-n codri, duce,
Ursu-n labe să te-apuce!

Urâtul din ce se face?
Din omul care nu-ți place.
Urâtul din ce-i făcut?
Din omul care-i tăcut.

Cine a scornit urâtul
Să nu-l înghită pământul,
Că mie de mult urât
Sufletu-mi s-a amărât!.

Prețioase pentru săteni erau sfaturile care li se dădeau: privind îngrijirea trupului şi a locuinței, alegerea semințelor, combaterea căpuşelor găinilor şi a cailor, despre proba de înmulțire a semințelor, pregătirea gunoiului pentru îngrăşământ, curățirea broderiilor şi a cusăturilor în general, doftorii din buruieni, creşterea şi îngrăşarea porcilor, cum se vindecă zâmbrele (se umflă cerul gurii la cai), cum se pot păstra proaspete ouăle, boli de gură şi de picioare la vite (febra aftoasă etc.).

Se publicau şi atunci diferite curiozități ori fapte de viață ca acestea: un fiu îşi omoară tatăl; nuntă sângeroasă la Tătărăşeni; uciderea fiorosului bandit Tcaciuc; Voievodul Mihai avansat caporal în batalionul vânătorilor de munte etc.

Să insistăm mai pe larg asupra a două ştiri din pagina informativă a *Foaei* : „Copil ținut în cuşcă" cu detailarea: Poliția din oraşul Suceava, primind o reclamație, a făcut o descindere la casa comerciantului Herman Solomon din acelaşi oraş. În grajdul casei, poliția a descoperit o cuşcă în care era închis un tânăr surd şi mut, în etate de 18 ani. Din cercetările făcute s-a putut afla că bietul infirm era ținut închis în cuşcă de la vârsta de 6 ani...

„Înmormântarea unui erou" este altă ştire: La Vaslui s-a stins din viață Constantin Țurcanu plutonier-major, erou, care în toate cele trei războaie, la 1877, împotriva turcilor, la 1913, în campania din Bulgaria şi la 1916 în Războiul cel Mare, a purtat şi a apărat cu patriotism drapelul regimentului 25 infanterie... (nr.9/27 noiembrie 1932).

Numărul 13, ziar scos de Crăciunul lui 1932, cu un editorial „De Crăciun", scris de dr. C.Jeleriu, redactorul responsabil al foii, cu un sfat „Păziți-vă de netrebnici", cu un foileton „Maica Domnului şi Crăciun" din Colecția Simion Florea Marian, o pagină literară şi

veselă cu Ştefan Vodă Sfânt şi drept, vederi foto din judeţul Rădăuţi, dar şi de la Muntele Athos, cântări de stea şi colinde, snoave şi strigături, ce se întâmplă în Bucovina, în ţară şi prin străinătate, sfaturi pentru agricultori, un bacşiş de 92 milioane lei, informaţii „fel de fel” şi Poşta redacţiei; îi lipseşte un lucru: data editării ziarului.

*

Anul V — Cernăuţi, Duminică 1/13 Ianuarie 1895 — Nr. 1

Gazeta Bucovinei

Apare Joia şi Dumineca.

Abonamentele
Pentru monarchia austro-ungară:
Pe un an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl., o lună 80 cr.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 25 franci, 6 luni 13 franci, 3 luni 7 franci.
Abonamentele se plătesc înainte.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Strada Enzenberg Nr. 3.
Corespondenţele sûnt a se adresa la redacţie.
Epistole nefrancate nu se primesc.
Manuscriptele nu se înapoiază.

Inserţiunile
Un rênd petit sau spaţiul sêu costă pentru publicarea odată 6 cr., pentru publicarea de două-ori 9 cr., pentru publicarea de trei-ori 12 cr.
Prenumeraţiunile se primesc la administraţie inseratele la Tipo- şi litografia concesionată Arch. Silvestru Morariu-Andrievici în Cernăuţi.
Un număr costă 10 cr.

***Gazeta Bucovinei* cu numărul de sfintele Paşti 1897** îşi suspendă apariţia din cauze redacţionale, în locul ei înfiinţându-se ziarul *Patria* – scrie acesta din urmă în numărul său inaugural (1/14 iulie 1897)

Cu acest prilej, *Patria* se simte datoare „a releva deosebitele merite pentru cauza naţională din Bucovina ale antecesorului nostru care, în decurs de 7 ani, a fost sentinela credincioasă şi neobosită a Românismului.”

Într-o altă parte, *Patria* evidenţiind „Revista politică condusă de avocatul dr. Matei Lupu şi prof. Ştefureac se referă şi la *Gazeta Bucovinei*, ca antemergătoare a sa, „care a trecut prin atâtea faze diferite dar n-a fost alta decât luptătoarea Partidului Naţional Român şi a adevăratei opinii a publicului român cu sistemul învechit al politicii neactive de mai înainte.”

Gazeta Bucovinei care apărea la Cernăuţi la 1/13 ianuarie 1895 purta cu ea, înscrisă pe frontispiciu, vechimea celui de al V-lea an de existenţă, dar numerotată de la numărul unu în fiecare an calendaristic, cu sediul redacţional şi administraţia în strada

Ezenberg nr.3, fiind tipărită de două ori pe săptămână la tipografia concesionată de Arch. Silvestru Moraru – Andrievici din Cernăuţi, nimeni altul decât Arhiepiscopul Cernăuţilor şi Mitropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei, preşedintele Sinodului mitropolitan, membru al Dietei din Bucovina şi al Senatului imperial în Casa Magnaţilor.

Apărea sub conducerea politică a boierului Modest cavaler de Grigorcea.

Într-adevăr, *Gazeta Bucovinei*, periodic politic şi literar, bisăptămânal, a apărut la Cernăuţi de la 2 mai 1891 până la 6 aprilie 1897, dar şi între 2 aprilie şi 1 octombrie 1906 (Format 31/46 cm.), a fost o luptătoare a Partidului Naţional Român în Bucovina. Prin publicitatea care a promovat-o, ziarul a avut permanent drept ţintă „îndreptarea stării culturale, morale şi materiale a românilor, asanarea tuturor relelor de care a suferit, progresarea pe toate căile a vieţii sale publice şi private”... „Boieri şi preoţi, funcţionari, învăţători şi tot poporul au trebuit să înţeleagă că numai o solidaritate fermă ne va duce, cu paşi repezi, la realizarea dorinţelor noastre, mărind prestigiul şi autoritatea poporului nostru românesc din Bucovina, care ca băştinaş, are dreptul, menirea şi chemarea de a fi întâi în ţară.”...

Această gazetă înlocuia *Revista politică* de la Suceava, iar pentru a o organiza, membrii Societăţii bucovinene „Concordia” l-au chemat din Transilvania şi l-au folosit pe publicistul Pompiliu Pipoş, care redacta partea politică, iar după moartea acestuia direcţia periodicului va fi luată de G. Bogdan-Duică (mai 1893 – iulie 1894), ajutat de Vasile Marco, ca redactor responsabil.

După plecarea lui G. Bogdan-Duică, redactori la *Gazeta Bucovinei* vor lucra Eusebiu Ştefanelli, Dionisie Voronca, Mihai Teliman ş.a. care vor lupta pentru chestiunile naţionale ale românilor.

Revista Politică , publicaţie bilunară, politică şi literară (3 mai 1886 – 1 aprilie 1891) de la Suceava făcând loc periodicului *Gazeta Bucovinei* din Cernăuţi îi lasă şi colaboratorii: V. Bumbac, C. Morariu, T. Robianu, V. Codreanu, T.V. Ştefanelli, Gheorghe din Moldova, A.C.Cuza, Adela Xenopol, Averchie Macovei, Olimpia Iliuţ, C. Drăgulinescu.

În periodicul din 26 octombrie/7 noiembrie 1895, Comitetul Societăţii politice *Concordia* publică Apelul prin care face cunoscut

faptul „istoric că de la 1774 până pe la finele primului deceniu al secolului prezent, afară de limba germană, care se folosea numai în trebile interne ale oficialilor împărăteşti, româneasca a fost singura limbă în care s-a administrat țara noastră. Însă încorporarea cu Galiția de la1786-1848, urmată de o sistematică persecutare a limbei române a cauzat naționalității noastre dezastre care au făcut ca neglijarea limbii noastre să fie cauza celei mai mari şi mai dureroase răni pe capul nostru național.”

Este şi motivul pentru care se făcea apel la toată suflarea românească din Bucovina ca să persevereze la respectarea dreptului nostru inalienabil al păstrării limbei noastre în scris şi în viu grai.”

Într-un alt apel, *Gazeta Bucovinei* chema românii din Bucovina să ”comunice toate întâmplările importante, îndeosebi abuzurile comise pe la țară, dar fapte lipsite de patimă şi frecări curat personale.”

În acest sens, la rubrica „Ştiri mărunte”, printre alte veşti importante, mereu s-a scris despre dreptul românilor la folosirea graiului lor. S-a pus accent ca în colectivitățile românilor să fie încadrați secretari comunali competenți, cunoscători ai legilor şi limbii române. Ziarul informa: „ a apărut repertoriul pentru secretarii comunali – Comanda se face la administrația ziarului *Gazeta Bucovinei* Cernăuți, ziar care avea ca proprietar şi editor însăşi Societatea politică *Concordia*; redactor responsabil Vasile Marco.

„Pentru ocuparea postului de secretar în comuna Arborea din districtul Rădăuți condițiile sunt: leafă de 400 florini anual, locuință, 32 florini pentru încălzit şi 30 de prăjini ogor. Se cere cauțiune 300 florini, cunoaşterea deplină a limbii germane şi române scris şi vorbit” – spunea ziarul (aflăm că 100 kilograme de grâu costa 6,20 – 6,30 florini, iar 100 kilograme de popuşoi 4,80-4,90 florini).

Că ziarul urmărea demersurile sale, iată ce spunea mai târziu despre... alegerea secretarului de la Arborea:

...” în capul mesei şade vornicul cu Milcovici alăturea, 4 nemți deputați, doi epitropi bisericeşti, deputații Neculai Ursa şi Toader Grecu, un jidan; pe masă se află paharele cu bere şi mai multe şipuri cu Kirschgeist; toți mulțumeau domnului Milcovici pentru cinste. Lângă uşă şed trei polobocele cu bere din care aduce cu o cană şi toarnă în pahare pe masă şi vornicul ține cuvântare ca

să-l aleagă pe Milcovici, care este în cercetare pentru nişte bani luaţi de la Georgi Maxim...

... S-au cerut la concurs şi doi români dar vornicul nici nu-şi bate capul cu ei, el vrea să-l aibă pe Milcovici mâna lui dreaptă, deşi nu ştie a scrie româneşte nemica”...

*

„Vorbiţi şi scrieţi româneşte pentru Dumnezeu!” este chemarea ziarului pornită dintr-un fapt de viaţă: „Într-o afacere, dl. Grigorcea a depus o cerere în limba română la dregătoria financiară. La ea a primit o rezoluţie scrisă în limba germană. Contra acestei rezoluţii, dl. G. a făcut recurs la ministrul finanţelor al cărui rezultat a fost un emis ministerial prin care s-a ordonat ca rezoluţia să se dea în limba în care cererea a fost adresată, deci în limba română. Dl. G. a şi primit o rezoluţie în română şi pe baza ei a ridicat cauţiunea de la dregătoria financiară. Iată o dovadă palpabilă, spune gazeta, că numai de noi depinde aplicarea limbii române în viaţa publică...”

*

...”Zilele trecute – spune *Gazeta Bucovinei* – dl. Vasile Kogălniceanu, fiul repauzatului Mihail Kogălniceanu, a scos la lumină încă o scriere interesantă a părintelui său, intitulată: „Moldova şi Valahia, limba şi literatura românescă sau valahică”. Această scriere care a apărut la 18 ianuarie 1837 la Berlin în limba germană, în traducerea în limba română, a fost cea dintâi care a dat străinătăţii nişte lămuriri interesante asupra limbii române şi literaturii noastre – până atunci aproape cu desăvârşire necunoscute încă celorlalte popoare.”

” O conferinţă despre cauza română se publică în nr.6, anul XI din „Bulletin mensual de la Sociète d'etudes philosophiques et sociales” – în rezumat o conferinţă ce a ţinut-o dl. G. Ocăşianu la 8 mai în Paris asupra „chestiunei române din Transilvania şi Ungaria” – îşi informează *Gazeta Bucovinei* cititorii.

*

Apoi o informație despre etica comportamentală a unui preot cu titlul „Condamnat pentru les-maiestate”.

..."Luni s-a petrecut la Tribunalul din Budapesta procesul de les-maiestate al preotului român Nicolae Bistreanu din Var, Comitatul Caraş-Severin, acuzat că la 18 august, la ziua naşterii monarhului nostru, nu s-a rugat pentru iertarea păcatelor şi sănătatea Maiestății Sale, ci pentru eliberarea întemnițaților Rațiu şi Lucaciu. Denunțătorul a fost învățătorul român de acolo Ioan Balint despre care foarte potrivit zice „ „Magyarorszag” că numai prin cizmele ce le poartă se deosebeşte de ceilalți martori agravatori – țărani.

Denunțătorul a zis că , după celebrarea liturghiei a interpelat pe preotul Bistrean că pentru ce nu s-a rugat şi pentru împărat, la care preotul ar fi răspuns: pentru M.S nu merită să ne rugăm, fiindcă dânsul este pricina tuturor nenorocirilor noastre. Dânsul ne-a vândut pe noi păgânilor de unguri. În locul lui mai bine m-am rugat pentru martirii națiunii române care se luptă pentru ca să ne scoată din ghearele păgânilor de unguri”...

*

„Afară cu căluşii din gură!” spunea editorialul din *Gazeta Bucovinei* care confirma că „Ipoteştii declară că e comună de români, nu ruteană”.

Iată şi o constatare de la Oficiul şcolar Costâna din 18 iunie 1895 de la ...” ştiri mărunte” din aceeaşi gazetă:

..."Poporul nostru s-a lăsat în unele locuri de portul cel oacheş, frumos, trainic şi ieftin, înlocuind catrința cea frumoasă şi trainică, țesută de gospodine şi lucrată din lână în casă, prin fusta cea slabă, țesută în fabrică, cumpărând-o pe bani gata şi pe datorie din dughenile negustorilor. În unele comune nu mai vezi ştergarul cel frumos țesut în 5 şi 7 ițe de nevestele noastre, ci tulpane din dughene. Cultivarea şi prelucrarea inului şi a cânepei mai că încetă, fiindcă țărăncile noastre cumpără bumbacul de prin dughene prelucrat gata. În loc de cămăşi cu altițe şi pui, vezi nişte cămăşi încrețite şi lucrate fără gust. Pentru fuste şi polcuțe plătesc de cusut. Aşa se varsă multe parale din economie şi țărăncile se împrietenesc cu cea mai mare cucoană – lenea...”

*

Dincolo de editoriale cum ar fi cel referitor la „Chestiunea naționalităților”, articole susținând activitatea societății pentru cultura şi literatura română în Bucovina a Societății *Dumbrava Roşie* din Boian cu caracter şcolăresc, Societatea funcționarilor comunali din Bucovina ori „Armonia” – pentru cultivarea muzicii naționale şi Societatea „Lumina” – a cantorilor ziarul a pus accent pe folosirea literaturii în ce priveşte creşterea sentimentului românesc în Bucovina.

La *Foița Gazetei Bucovina* s-au publicat producții de tot felul în sensul acesta: „Credințe poporale bucovinene” de Dimitrie Dan, paroh în Lujeni, în 19 episoade; Glume şi poveşti de Dimitrie Stăncescu, cu o scrisoare din 16 octombrie 1894 semnată de Al Vlahuță, care apreciază că: „editorul n-a ştirbit nimic din podoabe şi arta lor pentru că n-a căutat să le dreagă, ci le-a scris sobru, natural, aşa cum le-a gândit şi spus autorul.”; Jipii – povestea Peleşului – de Carmen Sylva; Doina de George Coşbuc, „Soacră, soacră poamă acră”, de Sofia Nădejde – luate din volumul „Din chinurile vieții”; „De-a baba oarba” de Al. Vlahuță din „Novelele” apărute în editura Frații Şaraga din Iaşi; „Legendele privighetoarei” de Simion Florea Marian din Biblioteca pentru toți, Editura literară *Carol Műller* Bucureşti; „Logodna prin sărutat” de V.A Urechia; „Amintiri despre Eminescu” de Al. Vlahuță; „Piatră de opal” de Carmen Sylva; Dinastia voievozilor Calimach se trăgea din Câmpulung – de T.V. Ştefanelli; „Credințe şi datine evreieşti din Bucovina” etc.

La Gazeta Bucovinei publicau versuri: Vasile Bumbac, C. Berariu, C. Morariu, I. Popovici, Elena Niculiță – Voronca, T. Robeanu, I.G. Sbiera; nuvele, memorii şi însemnări de călătorie – I.V.Paşcan, Elena Niculiță – Voronca, Elena Stevastos, I. Popovici, M. Teliman, Dimitrie Dan, C. Stamati – Ciurea; literatură: C. Stamati – Ciurea, D. Dan, Simion Florea Marian; literatură populară: Simion Fl.Marian, Elena Sevastos, Elena Niculiță-Voronca.

Se tipărea şi retipărea, număr de număr, din: V.Alecsandri, M. Eminescu, I. Budai Deleanu, M. Kogălniceanu, G. Coşbuc, Al. Vlahuță, D. Nanu, G. Murnu, D. Petrino, A.C. Cuza, Tr. Demetrescu, O. Densuşeanu, Gheorghe din Moldova, Barbu Delavrancea, Sofia Nădejde.

În *Gazeta Bucovinei* erau prezente: critica teatrală, notițe bibliografice, ştirile literare, cronica presei.

Nelipsite din ziar au fost informațiile din publicațiile vremii preluate de la frații români: „A apărut nr. 24 al admirabilei reviste ilustrate pentru familie *Vatra*, iar la Orăştie apare un nou ziar cu numele Revista Orăştiei, proprietate Tipografia Minerva, redactat de domnii Aurel Popovici Bărceanu şi dr. Silviu Moldovan" se spunea; „Dl. Simion Fl. Marian, catechist la Gimnaziul din Suceava este stabilit de guvern ca profesor la numitul institut, acordându-i-se totodată şi toate veniturile şi remunerațiile ce i se cuvin"; „Ralian şi Ignat Samitea, editori din Craiova (România) fac cunoscut că editează publicația *Biblioteca de popularizare pentru literatură, ştiință şi artă"*. Biblioteca va publica din 15 în 15 zile un volum cuprinzând o operă întreagă a unui autor cu renume, primul volum cuprinzând *Nuvele Siberiene* de V. Korolenko. Cea dintâi grijă a noastră va fi ca traducerea să fie cât se va putea de conformă cu originalul; ca limba în care traducem să fie o românească literară, curată şi înțeleasă de toată lumea"...

Şi într-adevăr, scrisă în 1895, Gazeta Bucovinei, indiferent de natura articolului, oferă un stil literar de clasă aleasă.

Mici „ştiri mărunte" nu s-ar putea să fie altfel, când la rubrică se redactează articole ca cel intitulat „La ce vârstă au murit scriitorii noştri" şi pe care îl redau în întregime:

..."Dintre toți scriitorii noştri din veacul acesta, mai tânăr, a murit Alexandru Sihleanu, iar mai bătrân Gheorghe Asache; în vârstă de la 20 până la 40 de ani au murit: Sihleanu de 23 ani, Cârlova – de 30 de ani, Depărățeanu – de 30 de ani, N. Bălcescu – de 33 ani, Schelati – de 36 ani, Veronica Micle de 36 ani, Lambrior – de 37 ani, Niculeanu de 38 ani, M.Zamfirescu – de 40 ani, Petrino – de 40 şi Eminescu de 40.

În vârstă de la 40 până la 60 de ani au murit: Paris Momuleanu – de 43 ani, Conta – la 44 de ani; Gheorghe Lazăr - de 44 ani, Filiomon - de 46 ani, Andrei Mureşanu - de 47 ani, P.Ispirescu - de 51 ani, Papiu Ilarion – de 51 ani, Ion Creangă – de 52 ani, Vasile Aron – de 52 ani, D. Bolintineanu – 53 ani, I. Maiorescu – de 53 ani, George Crețeanu – de 56 ani, Anton Pann – de 60 ani, Costache Negruzzi de 60 de ani şi Donici de 60 de ani. În vârstă de la 60 la 80 de ani au murit: Sion – de 63 ani, Costachi Negri – de 64 ani, Cezar Boiliac – de 67 ani, Vasile Alecsandri – de 69 ani, Eliade Rădulescu – de 70 de ani, episcopul Melhisedec – de 70 ani, A.Tr. Laurean – de 71 ani, Conache – de 72 ani, Grigore

Alexandrescu – de 73 ani, Kogălniceanu – de 75 ani, Barac – de 76 ani, mitropolitul Veniamin Costache – de 78 ani şi George Bariţiu – de 80 ani. În vârstă de peste 80 de ani au murit: Florian Aron – 82 ani, Timotei Cipariu – de 82 ani, iar Gheorghe Asachi – de 83 ani. Toţi scriitorii noştri au murit în ţară, singur Bălcescu a murit în străinătate, în Italia, ca exilat.

Au murit de oftică : Sihleanu, Cârlova, Depărăţeanu, Bălcescu, Lambrior, Niculeanu, Zamfirescu şi Filimon. De alienaţie mintală: Andrei Mureşanu, Eminescu, Ilarion, Eliade Rădulescu şi Gheorghe Lazăr. Ceilalţi au murit de diferite boli şi de bătrâneţe...” (2/14 martie 1895).

*

Nu fără motivaţie, ziarul consemna şi evenimente din afara graniţei. Câteva exemple:

..."La inaugurarea canalului de la Kiel, care uneşte Marea Baltică cu Marea Nordului, ministrul de război român, scria *Gazeta* – a dispus ca încrucişătorul Elisabeta şi bricul Mircea să ia parte la această inaugurare. Comandantul încrucişătorului şi în acelaşi timp comandantul superior al acestor două bastimente întrunite va fi dl. Col. Vasile Urseanu, iar comandant al bricului Mircea dl. Maior Ioan Coandă. Bricul Mircea va pleca pe 20 martie şi încrucişătorul Elisabeta îl va urma după un interval de 10-15 zile"(*Gazeta Bucovinei* 5/17 martie 1895).

Ulterior, la 4/16 iulie *Gazeta Bucovinei* publica informaţii despre evenimentul care urma să aibă loc şi lista vapoarelor din escadrele străine, care vor lua parte la inaugurarea canalului: Anglia, Austro-Ungaria, Danemarca, Franţa, Italia, Norvegia, Portugalia, Rusia, Spania, Statele Unite, Suedia, Ţările de Jos, Turcia iar din România se preciza că participă încrucişătorul Elisabeta şi bricul Mircea.

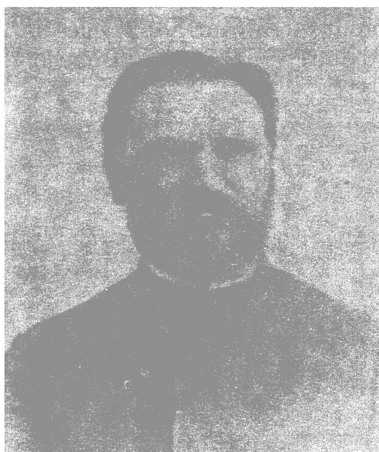
Despre serbarea inaugurării canalului de la Kiel, în Germania, *Gazeta Bucovinei* publică la 15/27 iunie 1895 informaţia că solemnitatea pentru punerea ultimei pietre şi deschiderea canalului a avut loc la 19 iunie – canalul fiind botezat canalul împăratului Wilhelm, în memoria împăratului Wilhelm cel Mare.

Şi o altă ştire tot referitoare la ... dimensiunile timpului:

..."Printr-un *Ukaz* al Țarului Rusiei se interzice pe viitor aplicarea cnutului. Se zice că în cursul ultimilor 10 ani au fost bătuți de moarte cu cnutul ca la 3 mii de țărani. Mulți se îndoiesc că *Ukazul* țarului va fi respectat, având în vedere starea destrăbălată ce domnește acum în Rusia...

*

Gazeta Bucovinei a avut sediul la început în strada Enzenberg nr.3, iar de la 1 mai 1895 în strada Florilor nr.11. Redactori responsabili au fost pe rând Vasile Marco, Eusebiu Ștefanelli, iar editori Societatea *Concordia*, iar de la 11/23 iunie 1895 – Zaharie Voronca.

Zaharie Voronca
(l851— 17 iulie 1920)

Zaharie Voronca este unul dintre autorii telegramei de condoleanță, trimisă primarului de Iași cu prilejul centenarului decapitării lui Grigore Ghica Vodă. Se știe că comitetul „Arboroasei" a fost aruncat în temniță și apoi achitat. Studentul Z. Voronca, însă, pentru dârzenia-i, atitudinea și îndrăznețele-i răspunsuri la dezbaterile procesului, a fost eliminat pentru un an de la Universitatea din Cernăuți, trebuind să stea în Regat. Ieșit preot, a perindat în acest post mai multe sate din Bucovina, până s-a fixat pentru mai multă vreme în fruntașa comună Mihalcea de lângă Cernăuți.

Ziarul s-a tipărit la început la tipografia mitropolitană, iar la 20 august (1 septembrie) 1895 la Tipografia Universitară Rudolf Eckhardt.

Gazeta Bucovinei își încetează activitatea în cel de al șaptelea an de existență, în 1897, în ajunul Paștelui și lasă loc ziarului *Patria* unde vin și colaboratorii de la ...*Bucovina*.

La 31/18 mai 1906, tot în anul VII de activitate, citim numărul 13 al bisăptămânalului *Gazeta Bucovinei* – proprietar şi editor fiind dr. Const de Onciul, iar redactor responsabil Dimitrie Sidoriuc. Redacţia şi administraţia în Cernăuţi, str. Carolinei nr.10 – Societatea tipografică Bucovina în Cernăuţi.

*

„Românismul de ieri şi de azi în Bucovina" este articolul semnat Av.V. în *Cronica Românească* la Cernăuţi în 1931, unde se spune: „*Gazeta Bucovinei* (1891-1897) se leagă de numele ardeleanului G. Bogdan-Duică, actual profesor universitar la Cluj şi de amintirea regretatului Pompiliu Pipoş" ...

Dar la *Gazeta Bucovinei*, alături de Tudor Flondor şi C. Berariu a lucrat şi Temistocle Bocancea, împreună fiind autori ai libretului de operetă „Moş Ciocârlan" (1901).

Gazeta Bucovinei, ziar întemeiat la Cernăuţi la 14 mai 1891 de către luptătorii bucovineni adunaţi în societatea politică „Concordia", sub conducerea boierului Grigorcea. Director al ziarului era Pompiliu Piposiu.

Prin articolele sale hotărâte, energice şi pline de avânt naţional, Gazeta Bucovinei a ştiut să mobilizeze întreaga conştiinţă naţională şi cuvântul său era socotit un adevărat îndreptar politic.

(Din aprecierile Revistei *Bucovina* nr.3/1943, p.146)

*

După obiceiul de la Sibiu sau Timişoara, la Cernăuţi *Gazeta Bucovinei* edita pentru săteni *Foaia Săteanului*

Foaia Săteanului, supliment pentru ţărani, a *Gazetei Bucovina* (1891-1897) a dat o deosebită atenţie românismului, a combaterii celor deveniţi prea puţin naţionali, a luminat satele şi le-a călăuzit să înţeleagă pericolul consumului de alcool. În această direcţie s-a folosit de cabinetele de lectură, pe care le-a încurajat şi orientat, scriind pentru ele chiar articole de fond, cum ar fi cel publicat la 26 martie 1893, dar şi ulterior. De altfel de la 1895 s-au deschis în Bucovina cele mai multe cabinete de lectură – ziarul şi

suplimentul său făcând ceea ce a făcut şi *Revista politică* în perioada 1886-1891.

*

Mihai Teliman (1863-1902 a învățat la şcoala din Siret, unde a avut printre profesori pe folcloristul S.Fl. Marian, şi la liceul de la Cernăuți.

Întors de la Viena, unde a frecventat Şcoala superioară de arte şi meserii, secția desen şi pictură, în 1888 este profesor suplinitor de franceză şi desen la gimnaziul din Suceava, coleg cu S.Fl. Marian, Vasile Bumbac şi Şt. Ştefurea.

Urmare a unui conflict cu conducerea şcolii, Teliman iese din învățământ şi este angajat la *Gazeta Bucovinei* ca foiletonist şi lucrează aici între anii 1891-1893 şi 1895-1896.

Când apare *Patria*, în 1897, scrie aici f*oiletoane politice.* După 1900 colaborează *la Timpul* şi la ziarul *Deşteptarea* din Cernăuți.

A semnat şi cu pseudonime: Argus, Amsis, Augural, Alma, Brutus, Catos, Coriolan, Mucenicul ş.a.

A scris cu ironie şi fantezie, cu umor, sarcasm şi causticitate, alteori aluziv, parodiind tonurile, anecdotic, un foileton literar-politic de ținută intelectuală.

*

Gazeta Bucovinei

Gazeta Bucovinei apare duminică 7 decembrie 1924 la Cernăuți, după cum spune *Dreptatea* nr.580 din 14 decembrie, care comentează: „Se spune că aparține partidului național de sub şefia dlui Maniu, fără a face cunoscut publicului bucovinean principiile sănătoase ale partidului național.

În loc să i se dea cuvenita cinste şi amploare partidului național din Bucovina, ei i-au dat un colorit mai mult romantic decât politic."

*

Gazeta poporului

Gazeta poporului, redactată de dl. Profesor Grigore Halip a apărut vineri – scrie ziarul *Patria* – şi se prezintă bine încât legăm frumoase speranțe de această întreprindere întocmită după trebuințele poporului nostru. Dar n-a fost să fie aşa! Astăzi (11 ianuarie 1899) citim în Buk-Post o declarație a dlui profesor Grigore Halip în care anunță sistarea foii, fiindcă în puținele zile de la apariție a ajuns la convingerea că „încă n-a sosit timpul să se editeze în Bucovina pentru poporul român o foaie agronomică."

Deci Gazeta poporului, editată de Grigore Halip, profesor la şcoala agronomică, în 1899, rămâne... număr unic.

*

Gazeta poporului

Gazeta poporului este un ziar în dezacord şi luptă cu ziarul Patria, organ al Partidului Creştin Social Român de sub conducerea lui Iancu Flondor, care reuşise să facă să-şi strângă mâinile cele două tabere româneşti cu idei şi fapte diferite în Bucovina acelor ani.

A fost editat în perioada 8 august – 14 noiembrie 1909.

*

:UL. I Cernăuţi, Duminică 29 Martie 1925. N-rul 1

IAZETA POPORULUI

Organ al Partidului Naţional.

Un număr 3 Lei.
onamentele se plătesc înainte
primesc numai articole iscălite
Manuscriptele nu se înapoiază.
sa telegrafică: „Gazeta" Cernăuţi.

Apare în fiecare Duminică.
Redacţia şi Administraţia:
Cernăuţi, str. Regina Maria N-rul 27.

ABONAMENTE:
Pe un an Lei 150. Pe şease luni Lei 80. Pe trei Luni 40,
Pentru străinătate 300 Lei anual.
Anunţuri, recl..ne şi inserţiuni se socotesc după tarif şi se primesc la Administraţia gazetei.
Pentru inserate în interiorul ziarului se urcă taxa cu 50%.
Forul de judecată Cernăuţi.

Gazeta Poporului, organ al Partidului Naţional, săptămânal, redacţia şi administraţia în Cernăuţi, strada Regina Maria, nr.27, adresa Tipografiei „Gazeta" Cernăuţi, apare la 29 martie 1925 şi fiinţează inclusiv în anul 1938.

Redactor responsabil – Ioan Bezuscu, apoi Vasile Filipciuc, T. Tcaciuc, Aureliu St. Morărescu.

În „Lupta începe"..." un fel de editorial, Traian Brânzeanu, care se dovedeşte pe parcurs a fi unul din preşedintele partidului rezultat din fuzionarea partidului naţional şi a celui ţărănesc, dar şi directorul ziarului care îşi înscrie numele pe frontispiciul foii deabia în noiembrie 1925, explică cum „organizaţiile din Bucovina ale partidelor naţionalist al poporului şi naţional au fuzionat formând o singură organizaţie a Partidului Naţional" iar *Gazeta Poporului* va apăra cu tărie interesele naţionale, va biciui fără cruţare relele care s-au încuibat sub cârmuirea liberală (Ion Nistor şi Dori Popovici n.n.), va deschide drum larg pentru toate năzuinţele de regenerare a vieţii noastre publice." Editorialistul crede că „ „şi cuvântului îi va urma fapta şi nădăjduieşte că toţi oamenii de bine vor fi alături de noi şi la sfat şi la muncă."

Adresându-se abonaţilor, *Gazeta Poporului* îi îndeamnă să-i fie alături, mai ales cei care au citit *Gazeta Bucovinei* şi *Poporul,* desconspirând că ea nu-i decât urmaşa celei dintâi. Era în dificultate şi pentru că „sub acelaşi nume mai apărea o Gazeta Poporului" şi cerea în noiembrie 1925 corespondenţilor să trimită scrisorile la actuala adresă a redacţiei – Piaţa Ghica Vodă nr.3 sau încasatorului periodicului – Francisc Matuşec.

De la 19 septembrie 1926, cu numărul 54, *Gazeta Poporului*, în cel de al doilea an de activitate, renunţă în a-şi

menționa apartenența politică, lăsând părerea că ar fi independentă. Ea însă cade în apologia Ligii Apărării Naționale Creştine care îl are ca preşedinte suprem pe A.C. Cuza, susținător „al eroului neamului nostru Ion Zelea Codreanu, devenit deputat de Rădăuți al L.A.N.C..”

De altfel, începând de la 23 ianuarie 1927, *Gazeta Poporului* cu cel de al 64-lea număr, devine organul Ligii Apărării Naționale Creştine iar numele şi faptele lui Ion Zelea Codreanu tot mai prezente în paginile sale: dezvelirea chipului de bronz al lui Mihai Eminescu în ziua de 8 august 1926 la mănăstirea Putna era doar preludiul aducerii osanalelor pentru familia Codreanu.

În Gazeta Poporului au mai semnat: prof. Univ. Eugen Botezat, prof. Constantin Isopescu-Grecul, dr. G. Jeleriu (Glasul urnelor), N. Simionovici (Orientarea politică a învățătorilor), Aurel Răşcanu (Liberalii şi camerele agricole), Alecu Patraş, Vasile Gherasim (proză literară şi versuri), dr. Pavel Felea, Aurel Nichitovici, Gh. Cârlan, Sp Poliacu ş.a..

Se scriau de toate în Gazeta Poporului, dar plasarea în devălmăşie a materialelor în pagină, fără o distribuire atentă a rubricilor, era greu să deosebeşti articolele economice şi pe teme agrare de cele referitoare la acțiuni culturale.

Avea *Gazeta Poporului* şi *Foița* sa, după cum era moda, şi se publicau materiale cu titlurile: „Expoziția națională de la Chişinău” de Vasile Gherasim, preşedintele Ligii Culturale Cernăuți; „Nicolae Iorga” de Virgil Cârstescu; „Arcăşiile din Bucovina” de Valerian Dugan; „Cântarea României” de Badea Toader; „Scrisori către gospodari” – un ciclu, dar *Foița* în cauză nu era la nivelul aşteptărilor, ca în alte periodice din Bucovina aceleaşi perioade.

*

Din administrația *Gazetei Poporului* a făcut parte şi prof. Constantin Zoppa, care la 11 iulie 1926 semna şi editorialul „Parlamentarism...”

*

Gazeta țăranului

Gazeta țăranului apare la Cernăuți între 7 martie-17 octombrie 1909. Este un ziar dizident la oficialul *Patria* de la 7 februarie 1909, care apărea ca oficios al Partidului Creştin Social Român de sub conducerea lui Iancu Flondor, care împăcase taberele româneşti din Bucovina acelei perioade.

*

Gazeta țăranului

Gazeta țăranului, organ al Partidului Național Democrat, redactat de Modest Scarlat. Îi este anunțată apariția în numărul 48 din 1/14 ianuarie 1919 al ziarului *Glasul Bucovinei.*

Numărul prim expune pe larg programul noii gazete a fostului deputat dietal şi consilier comunal în Cernăuți.

Începând cu numărul 52, *Glasul Bucovinei* înglobează şi periodicul anunțat, scoțând astfel numărul de duminică pentru țărani cu titlul *Gazeta țăranului.*

*

Gazeta țăranului

Gazeta țăranului ,supliment de duminică la ziarul Bucovina, apare în fiecare sâmbătă, director dr. Dori Popovici, prezidentul Ligii țăranilor români din Bucovina.

Numărul 14 din 12 aprilie 1919, în 8 pagini, cuprindea articole pe înțelesul cititorilor: „Muncă cinstită şi minte trează”, „În ogorul neamului”, „Articol țărănesc”, „Țăranii şi cartea”; la *Foiță* se putea citi: „Fiți uniți şi veți avea orice veți cere”; la rubrica „Partea glumelor” era tipărită „Povestea vorbei” de Anton Pan, iar Orest Horea Paşcanu semna versurile „Leibă cel cuminte”. Rubrica „Cuvinte de haz” găzduia „Neamțul la război”.

Gazeta mai oferea: „Ştiri din lumea mare”, dar şi „Ştiri mărunte”, poşta redacției, Calendarul săteanului, reclamă comercială.

*

Gazeta de Herța

Gazeta de Herța. Numărul 10 din 14 martie 1998, cu multe programe electorale, propagandă pentru candidații circumscripției nr.204 Noua Suliță.

*

Gazeta țăranului

***Gazeta țăranului* a domnului Florică Lupu** și *Țăranul* domnului Dori Popovici au fuzionat, devenind suplimentul de duminică al ziarului *Bucovina*, semioficialul editat de Societatea Unirea (*Glasul Bucovinei* nr.104).

*

Generala Foaea a Legilor şi a Guvernului Țării

Generala Foaea a Legilor şi a Guvernului Țării pentru Țara de coroană a Bucovinei. Cernăuți, 7 octombrie 185o, continuă. Anul 1853

*

nul I. Cernăuți, Miercuri, 11 Decemvrie 1918 Nr. 23.

ilasul Bucovinei

Organ de propagandă pentru unirea politică a Românilor de pretutindeni.

pare zilnic. Director: **Sextil Puşcariu.**

Abonamentul:	Redacția și administrația:	Anunțuri și reclame:
an 60 Lei, pe 1/2 an 30 Lei, pe trei luni 15 Lei. Un număr costă 40 Bani.	Cernăuți, Piața Unirii Nr. 3 (Palatul național). Se primesc numai articole iscălite.	se calculă în Petit; coloana în două, pe pag. a 4-a: un șir 30 b., de două ori 50 b., de trei ori 60 b. Pentru inserate în interiorul ziarului se urcă taxa cu 50%.

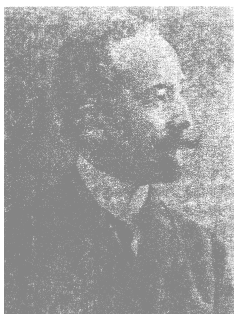
omo bucovinensis.

pecia aceasta de bipezi s'a desvoltat în pepi-

Intrarea trupelor române în Alba-Iulia.

Glasul Bucovinei, organ de propagandă pentru unirea politică a românilor de pretutindeni, director Sextil Puşcariu, cu apariție zilnică, își începe activitatea în 22 octombrie 1918, redacția și administrația în Cernăuți, Piața Unirii nr.3 (Palatul Național).

De la 20 septembrie 1919 până la 28 iunie 1940 apare de trei ori pe săptămână, apoi la Bucureşti, zilnic de la 1 iulie la 20 august 1940, săptămânal între 20 septembrie – 20 decembrie 1940 şi lunar în perioada ianuarie-iulie 1941. Formatul ziarului 32x44 cm.

„**Sextil Puşcariu**, titular al catedrei de limbă română de la Universitatea din Cernăuți (noiembrie 1906). Activitatea la Cernăuți a acestui om de inimă şi de largi cunoştințe a aruncat sămânța unui duh nou, mai conştient şi mai dârz, în rândurile intelectualilor şi studențimii de aici, sământă care a prins colți trainici.”

Din comitetul de redacție au făcut parte: D. Marmeliuc, G. Tofan, C. Berariu, Gr. Nandris, G. Rotică, V. Grecu ş.a., ținând seama de longevitatea ziarului.

În primii ani *Glasul Bucovinei* a apărut ca „un organ democratic al asanării morale”, independent de partide politice, dezbătând probleme legate de reforma agrară, acordarea votului universal, iar după 1930 – un ziar al Partidului Național Liberal, cu preocupări specifice platformei acestuia.

Nr.23 din 11 decembrie 1918 are în pagină telegrama domnului Iancu Flondor către domnul Iuliu Maniu, preşedintele consiliului regent al românilor din Ardeal şi Ungaria la Sibiu în care se spune: „Informat de solul Bucovinei la înălțătoarea serbare a Unirii Ardealului cu România despre mărețul act de la Alba Iulia, mă închin energiei nesecate a leagănului românismului care de un mileniu înfruntă cu eroism vijelia barbară a suprimării elementului românesc din vechea cetate a zămislirii noastre. În numele Bucovinei readuse la matca ei de origine, Vă rog să primiți pentru toți frații noştri din întreg cuprinsul Transilvaniei, Maramureşului şi Banatului, asigurarea înaltei noastre fericiri pentru ceea ce s-a săvârşit în Cetatea lui Mihai Viteazul şi o caldă îmbrățişare de frate ca simbol al prelucrării intime şi necontenite ce va trebui să se stabilească fără întârziere între Dumneavoastră şi noi pentru progresul statornic al marii noastre patrii comune.”

Ziarul din 22 decembrie 1918 publica editorialul „Armata regală română trece Nistrul” în care sublinia că „datorită sacrificiilor făcute până acum de poporul român” aliații „au recunoscut pe deplin dreptele pretenții ale românilor şi au hotărât definitiv ca granițele României să se întindă de la Nistru la Tisa şi de aici până la Dunăre

şi Marea-Neagră, armata română fiind chemată, ca alături de marii noştri aliaţi – Franţa, Anglia, America, Italia, Japonia, Serbia şi Belgia – să treacă peste Nistru pentru a restabili ordinea în Rusia anarhică”...

Glasul Bucovinei nr.42 din 3 ianuarie 1919 publica Decretul-lege din 19 XII 1918 a M.S. Regele Ferdinand prin care „Bucovina, în cuprinsul graniţelor sale istorice, este şi rămâne de-a pururea unită cu Regatul României”, precum şi actul normativ al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, prin care dl.Iancu Flondor şi Ion Nistor se numesc: miniştri secretari de stat fără portofolii.

La decretul regal pentru organizarea Bucovinei, publicat în ziar la 5 ianuarie 1919, se prevedeau printre altele:

- în Bucovina rămâneau în vigoare legile şi ordonanţele de până acum:

- pentru Bucureşti vor intra în Consiliul de Miniştri doi miniştri fără portofoliu – unul, ca delegat al guvernului pentru administraţia Bucovinei, îşi va avea reşedinţa la Cernăuţi, iar al doilea la Bucureşti;

- hotărârile Consiliului de Miniştri privitoare la Bucovina se vor lua cerându-se avizul ministrului delegat al Guvernului la Cernăuţi;

- pe lângă ministrul delegat al Guvernului la Cernăuţi se va numi un secretar general care va gira afacerile în numele ministrului absent, iar în lipsa secretarului general – un alt funcţionar împuternicit de ministrul delegat:

- pentru administrarea Bucovinei se instituia, sub conducerea şi organizarea ministrului delegat al Guvernului la Cernăuţi, un serviciu administrativ, cuprinzând următoarele secretariate de serviciu: interne, justiţie, finanţe, instrucţie publică, culte, lucrări publice, industrie, comerţ şi îngrijire socială; agricultură, domenii şi alimentare; salubritate publică;

- afacerile străine, armată, siguranţa generală a statului, căile ferate, poşta, telegraful, telefonul, circulaţia fiduciară, vămile şi împrumuturi publice în Bucovina vor fi administrate de către administratorul central din Bucureşti.

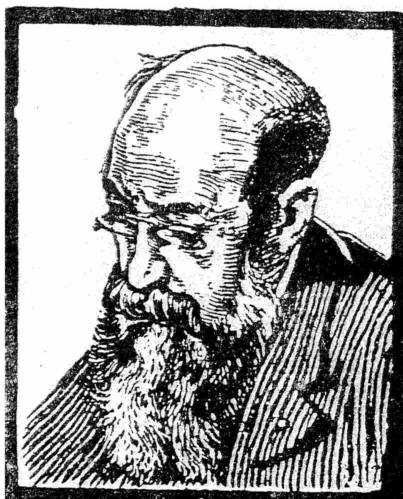
Despre I. Nistor numit ministru al Bucovinei, ziarul sublinia că „înţeleptul şi bine sfătuitul Rege al României Mari” a făcut o alegere potrivită „pentru că „Iancu Nistor este un reprezentant tipic al noii generaţii”.

Ziarele din România aduceau şi ştirea că ”dr. I. Nistor, profesor bucovinean, a fost numit profesor titular de istoria românilor la facultatea de litere şi filosofie din Iaşi.

O portretizare a profesorului bucovinean o făcea N. Iorga în Neamul Românesc, reprodusă la 5/18 februarie 1919 şi în *Glasul Bucovinei,* cu titlul „Opera lui I. Nistor”.

...”De acolo, de pe catedra Universității Centrale de la Viena – de unde drumul spre catedre putea să ducă şi prin anticamerele „influenților” de la Cernăuți, a venit profesorul cernăuțean cu o putere pe care nimeni nu putea să i-o ieie, fiului țăranului din Cârlibaba, fiindcă el singur şi-o dase...

Biruința lui culturală a fost o încurajare pentru inteligența românească din Bucovina, iar ieşirea lui în luptă a fost un hotărât îndemn pentru ruperea cu trecutul şi îndreptarea spre acel iredentism la capătul căruia sta Unirea”...

Cât despre Nicolae Iorga, Sextil Puşcariu în al său editorial care purta numele istoricului de la *Neamul Românesc* scria :

...” Iorga nu e numai un răzvrătit care nu cunoaşte cruțare în critica sa justă, şi un intransigent care nu stă de vorbă cu cei care nu-i dau şi garanția morală indispensabilă pentru o colaborare, ci este înainte de toate un clăditor, care în locul credințelor deşarte ce ți le-a spulberat îți toarnă în suflet credințe tari ce te oțelesc...”

„Nicolae Iorga (1871-1940) s-a născut la Botoşani. A făcut studii strălucite în Botoşani, Iaşi, Paris, Berlin şi Lipsca şi ajunge, numai cu 20 de ani, profesor universitar de istorie în Bucureşti. A fost deputat şi membru al Academiei Române, a fost prim ministru (1931). De cultură enciclopedică, cu o memorie fenomenală, N.

Iorga cunoaşte aproape toate limbile moderne din apusul Europei şi în multe a şi scris.”

*

„Bucovina dintre Prut şi Nistru” se intitulează editorialul semnat de Vasile Vitencu la 10/23 februarie 1919 în care se apreciază: „Nordul Bucovinei, pentru politicienii noştri nici nu a existat. Numai ici, colo se manifestă câte o acţiune particulară, ca broşura profesorului Ion Bumbac şi Halip, apoi influenţa binefăcătoare a unor preoţi români (care pentru aceasta au fost consideraţi de ruteni ca „românizatori”) şi, în cei din urmă 20 de ani, activitatea Societăţii Mazililor şi răzeşilor, sprijinită de Societatea pentru cultură.

Această dezbinare a adus mari daune pentru românii din Bucovina, fraţii noştri de dincolo de Prut fiind daţi uitării şi lăsaţi pradă rutenizării. De aceea, după Unire trebuie să ne folosim de bunele dispoziţii faţă de România ale acelor elemente ale populaţiei care au păstrat, într-un mod mai mult sau mai puţin lămurit, amintirea vechilor noastre legături cu Moldova. Aceste elemente sunt: numeroasa populaţie răzăşească de prin satele dintre Prut şi Nistru, şi vechea ţărănime băştinaşă, aceasta deosebindu-se în toate privinţele de populaţia importată.

Este datoria noastră, avertiza gazetarul, de a merge în mijlocul poporului şi a aduce, prin lămuririle noastre, fraţilor noştri înstrăinaţi bucurie şi mângâiere, iar străinilor neîncrezători şi chiar duşmănoşi dovada împăciuitoare a spiritului nostru de toleranţă şi a respectării drepturilor minorităţilor.”

Comentatorul N. Cotos, scria un documentar despre „Românii de peste Nistru”:

„Cei peste 500.000 de români din Chersan şi Podolia, limba lor este puţin împestriţată cu vorbe ruseşti, dar de altfel e moldovenească dreaptă ca în Bucovina, Moldova şi Basarabia. Ei au aceeaşi credinţă ca şi noi, aceleaşi datini, cântece şi poveşti şi, din nefericire, aceleaşi doruri şi dureri pe care le-am avut şi noi cât am fost sub stăpânirea austriacă. De sute de ani ei trăiesc acolo în cel mai negru întuneric, sub cea mai neomenească apăsare din partea fostei stăpâniri ruseşti.

... La 17 decembrie 1918 ei au ținut în oraşul Tiraspol, pe malul stâng al Nistrului, o mare adunare la care au cerut într-un glas: să ne unim cu țara. Cu frații noştri din Moldova.

Dar aceste cereri îndreptățite au rămas neîmplinite S-a ajuns ca un ostaş moldovean de peste Nistru, cu numele Toma Jalbă, a spus la un Congres din Basarabia că „dacă basarabenii vor uita pe frații lor de peste Nistru, aceştia vor săpa malul râului pe dincolo de unde trăiesc moldovenii, ca astfel să fie la un loc toți frații... dovadă că frații noştri de acolo ştiu cine sunt şi ce vor”...

Un documentar intitulat „Transnistrenii” semnează G.T. (George Tofan).

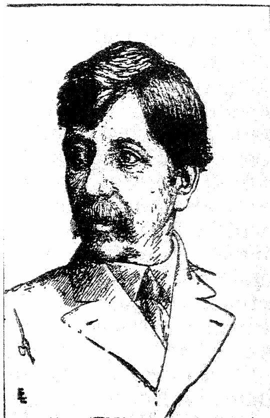
*

Pacea era semnată. Peste Nistru, ori în Ungaria focurile de armă continuau, demobilizarea nu sunase.

Aşa se explică audiența la cititori a poeziei „Într-o sară la cazarmă” scrisă de Al.Vlahuță la 28 aprilie şi publicată în *Glasul Bucovinei* la 9 mai 1919:

Într-o sară, la cazarmă, sub copaci abia-nfrunziți,
Dorobanții joacă hora, joacă brâul fericiți.
După haină-s muncitorii de la brazdă, de la sat;
După chiot sunt feciorii unui neam eliberat.
Mai de-o parte, pe cărare, trecătorii stau şi-admiră,
„Cum, se poate, atâta viață să stârnească-o biată liră?”

Un şcolar de latinească, îmbrăcat pe româneşte,
Cu ființa lui întreagă jocurile urmăreşte...
Şi-l întreb, de-i plac ostaşii, ăştia, ici, cu fețe supte
Şi de vrea şi el să fie dorobanț cu haine rupte.
El mă măsură cu ochii şi-mi răspunde mândru: „Da,
Şi-narmat cu-o armă bună, pentru răi, ca Dta!”

„Având temperamentul sensibil al lui Eminescu, Vlahuță şi-a început poezia sub influența marelui

contemporan. Cu vremea, înțelegând misiunea poetului ca pe cea de interpret al durerilor generale omeneşti, s-a rupt din ceata „tânguitorilor”, croindu-şi o cale proprie. După ce l-a pătruns adânc pe Eminescu, a ieşit din cercul de vrajă tras de marele înaintaş şi s-a dus pe calea-i proprie, nu împotriva, ci alături de el.”

Al. Vlahuță (1858-1919)

Încă un argument că armatele nu se odihneau:

...”Mare jale a cuprins pe toți românii ardeleni din pricina morții bunului român George Pop de Băseşti. Patruzeci de ani a luptat bărbatul acesta vrednic pentru țăranii români şi acum, la moarte, a lăsat toată averea lui cu testament pentru o şcoală românească, pentru țărani” – scrie *Glasul Bucovinei* de sâmbătă 16 februarie, 1 martie 1919, încheind: Duminică are să fie parastas la toate bisericile pentru pomenirea lui.” „...era un rămas bun din vremurile de lupte naționale pe care de mult ne-am deprins a le privi cu admirație; dar era în acelaşi timp şi al nostru, era şi omul prezentului, el simboliza continuitatea luptelor aprige pentru ființa neamului nostru” – scria R. Cântea în *Glasul Bucovinei* nr.86 din 19 februarie (4 martie) 1919.

Ca în acelaşi ziar, la 21 februarie/6 martie 1919 să citim:”În timpul înmormântării lui Gh. Pop de Băseşti bande ungureşti înarmate cu mitraliere au tras asupra norodului adunat în biserică. Lumea s-a împrăştiat înfricoşată şi mortul a rămas singur în biserică.

Oastea noastră, care tocmai înainta peste linia de demarcație, a împrăştiat pe atacatori cu salve de foc şi înmormântarea mult regretatului luptător român s-a făcut apoi cu onorurile militare ale armatei noastre pe care bătrânul o iubea atâta. Dumnezeu i-a dăruit această ultimă mângâiere.”

Şi încă una de la „Ultima oră” din nr.97 al ziarului: „În comuna Bădaciu din comitatul Sălajului au fost ridicate de către unguri, mama, sora şi o vară a dlui Iuliu Maniu, preşedintele Consiliului dirigent şi, în plânsetele populației din sat, au fost duse pe jos între baionete. Românii din Şimlău au văzut-o pe bătrâna doamnă Maniu istovită de oboseală şi suferință. Nu se ştie unde au fost duse...”

Deabia după două luni s-a anunțat eliberarea lor...

Cât de mult au aşteptat bucovinenii sosirea trupelor române ne-o spune şi necrologul profesorului Emil Forgaci, ultimul luptător căzut pe ogorul de glorie al muncii intelectuale în Bucovina, publicat în *Glasul Bucovinei* din 11 decembrie 1918:

„Mult a aşteptat acest suflet ceasul Mântuirii şi n-a vrut să-şi părăsească învelişul şubred, până nu s-a convins că în adevăr acest ceas a sosit. A aşteptat atât de mult încât în urmă nu vroia să creadă că a sosit.

„Trebuie să-i văd dacă au venit" şi sărea de pe pat la fereastră, dar strada liniştită avea acelaşi aspect străin şi neîncrezător, bolnavul îşi căta patul suferinței, căci nimic nu-i arăta sosirea acelora pe care îi aştepta. Prietenii i-au adus în casă câțiva ofițeri români pentru a-l convinge că da, oastea României a venit şi aceasta a fost ziua cea mai fericită în viața profesorului Forgaci."

Necrologul se încheia: „Du-te, suflet bun, în lumea nemuririi, acolo îți vei găsi prietenii de luptă pentru neam şi ei te vor primi în rândurile lor, iar românii bucovineni vor păstra amintirea veşnică."

*

De ziua Unirii, a eliberării şi a Bucovinei de sub jugul străin, *Glasul Bucovinei* face loc publicării cântecului Hora Unirii, partea întâi, alcătuită la 1860 de marele poet Vasile Alecsandri, partea a doua şi a treia adăugate de T. Teodorescu" – profesor de canto din Iaşi:

1

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română,
Să-nvârtim hora frăției
Pe pământul României.

Iarba rea din holde piară,
Piară duşmănia-n țară,
Între noi să nu mai fie
Decât flori şi armonie.

2

Basarabia iubită,
Transilvania dorită,
Bucovina-n veci frumoasă,

Temişana cea mănoasă,
Ţări cu fraţi de-un neam şi-o lege
Sub acelaşi falnic Rege,
Astăzi toate împreună
Vin la patria română.

3

Între Tisa, Nistru, Mare,
Cât e munte, câmp şi zare
Pân – la Dunărea albastră
Este iarăşi ţara noastră.
Mândra Românie mare
Azi e-n sfântă sărbătoare,
Să-nvârtim hora frăţească
Pe moşia strămoşească.”

*

Pentru ca moşia strămoşească să rămână statornică, indiferent că a fost organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor românilor, fie că s-a numit organ democrat al Unirii, *Glasul Bucovinei* a militat pentru publicistică diversă, cu autori pe măsură: Sextil Puşcariu purtător al primei baghete, iar în lipsa lui – Alecu Procopovici şi dr. D.Marmeliuc, fie dr. A. Morariu. A. Procopovici semna „De la Unirea Ardealului cu România” – un fel de note de drum spre ... Alba-Iulia; V. Şesan, profesor de drept canonic la Universitatea din Cernăuţi „Reorganizarea bisericii din România Mare.: I. Brădăţean – „Către învăţători”; George Tofan – „Reforma agrară în România şi Basarabia”; V.Vitencu – „Din moştenirea Austriei – funcţionarii”; dr. E. Botezat – „Problema democraţiei naturale”; V. Morariu – „Să reînviem cabinetele de lectură”; Const. Berariu –„Francul şi coroana”; D. Marmeliuc –„Ţărănimea”; Sextil Puşcariu în numărul 495 /3/16 ianuarie semna editorialul „Un poet: Lucian Blaga” şi „se felicita că poate număra între colaboratorii săi literari chiar de la început un talent atât de venerabil” şi prezenta şi dovada, publicându-i întâia poezie „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii” pe care o redăm în întregime:

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii
Şi nu ucid
Cu mintea tainele ce le-ntâlnesc
În calea mea

În flori, în ochi, pe buze ori morminte...
Lumina altora
Sugrumă vraja Nepătrunsului ascuns
În adâncimi de întuneric,
Dar eu,
Eu cu lumina mea sporesc a lumii taine
Şi-ntocmai cum cu razele ei albe luna –
Nu micşorează, ci tremurătoare
Măreşte şi mai tare taina-n spații.
Aşa îmbogățesc şi eu întunecata zare
Cu largi flori de sfânt mister,
Şi tot ce-i nențeles
Se schimbă-n nențelesuri şi mai mari
Sub ochii mei...
Căci eu iubesc –
Şi flori şi ochi şi buze şi morminte...

Au urmat, la distanțe mai mici ori mai îndelungate, alte şi alte poezii de Lucian Blaga: Gorunul... *Lumina, Veşnicul, Pământul, Zorile, Iisus şi Magdalena, Inima, Vreau să joc!, Visătorul, Ursitoarea mea, Eva, Fiorul..., Legenda, Izvorul nopții, Scoica, Martie, La mare..., Zamolxe, Ecourile, Dorul, Ghimpii* dar şi *Cugetări...* dintr-un viitor volum.

După care în numărul 143, Nicolae Iorga scria despre poetul Lucian Blaga:

... E aici un tânăr care întinde brațe de energie către tainele lumii. Tainele nu se prind niciodată, căci avem un singur chip de a le prinde – să le trăim. Dar avântul acestor brațe, drept şi nobil întinse, trebuie prețuit şi el ca şi distincția de o aşa de naturală grație, a formei.

... În rândurile, rărite îngrijitor, ale cântăreților simțirii noastre de astăzi, fii bine venit, tinere ardelean!”

„Poezia lui Blaga aduce un puternic suflu de noutate. În poezia sa vădeşte o viață interioară foarte zbuciumată, însuflețită de bucurii şi tristeți, de entuziasm şi resemnare, de efuziuni şi îndoieli.

Desprinzându-se de legăturile pământeşti, poetul evadează în universul infinit, unde pluteşte între vis şi realitate, între posibil şi miracol, apropiindu-se de domeniul misterului."

(*Literatura contemporană*)

Lucian Blaga (1895-1961)

Sextil Puşcariu, ca şi Nicolae Iorga, nu s-au înşelat când i-au deschis porțile celui care avea să rămână în literatura română Lucian Blaga.

Cântăreți ai simțirilor au fost puzderie la *Glasul Bucovinei:* G. Rotică, Vasile Drăguşanu, Sever Beuca Costineanul, G. Voievidca, Vasile Gherasim, Sasu Constantin, Toader a lui G. Țugui din Cupca, preotul C. Morariu, Ioan Biala – țăran din Pătrăuții de Jos, Mihai C., Elena Dobrozinschi, Ilie a Petre Timeş din Cupca, George Tofan ş.a.

*

„Bucovina Hurmuzăcheştilor" – astfel apărea la 1 mai 1848 „Bucovina, pe jumătate în haină nemțească, dar ea a adus în țărişoara noastră tot ce avea mai distins neamul românesc de pretutindeni pe care-l considera ca unul şi nedespărțit" , scrie Vasile Grecu în *Gazeta Bucovinei* la 4 aprilie 1919. Şi se şi explică: excelentul foileton al Bucovinei a fost un început strălucit al literaturii româneşti din Bucovina, „Junimea Literară", ai cărei întemeietori se numără printre conducătorii *Glasului Bucovinei,* susținută prin colaborarea aceleaşi grupări a fost continuatoarea vrednică a acelui foileton."

Bucovina, pe jumătate în haină nemțească, iar cealaltă scrisă în limba română, dar cu litere chirilice a constituit temelia românismului în Bucovina – pământ românesc...

Continuatoare a promovării românismului în Bucovina, gazeta *Glasul Bucovinei* a avut parte de experiențe de viață, unele dureroase...

În primele sale numere, D. Marmeliuc, unul dintre conducătorii ei, semna editorialul „Tot cenzura", în care cerea, „din motive bine stabilite, introducerea cenzurii pentru toate publicațiile

ce se tipăresc în cuprinsul ţărişoarei noastre, aşa dar şi pentru noi", pentru că, argumenta autorul, „gazetele germane răspândesc ştiri din toată lumea şi cu predilecţie ştiri neprielnice aliaţilor şi adesea duşmănoase nouă şi potrivnice aspiraţiilor naţionale şi ideii de stat român unitar."

Alăturі de cenzură, mai târziu, *Glasul Bucovinei*, în nr.74, reamintea cititorilor că în România Legea presei din 1862 declară cenzura desfiinţată, iar piedicile menţinute în materie politică au fost şi ele înlăturate de Constituţia de la 1866, lăsând pe fiecare scriitor răspunzător de scrierile sale înaintea Curţii cu Juraţi în cazurile prevăzute de Codul penal. Dar sublinia: „Cenzura în Austria însă există şi astăzi".

Rândurile de mai sus veneau după ce numărul precedent – 73 – din *Glasul Bucovinei*, destinat ţăranilor, începea chiar din prima pagină cu mari spaţii albe pe care se citea doar atât: Cenzurat, cenzurat...

Despre supărarea aşa de rău a cenzurii pe *Glasul Bucovinei* încât „n-a cruţat măcar nici titlurile şi iscăliturile" şi-au pus întrebări fel de fel mulţi cititori cărora G. Rotică le-a răspuns ori a lăsat răspunsurile în tăcerea timpului...

„Am cerut, o seamă dintre noi, cenzura, pentru ca apoi să ne vedem noi singuri cenzuraţi. Caraghioasă situaţie – nu-i aşa? – se întreba G. Rotică în numărul 80 într-un alt articol despre cenzură în ... general. Se uita, oare, că D. Marmeliuc scrisese clar: cenzură, „aşa dar şi pentru noi."?...

În cei 23 de ani de activitate (1918-1941) *Glasul Bucovinei*, redactorii, colaboratorii şi cititorii au avut prilejul să se confrunte şi cu alte amărăciuni care pot fi aflate numai recitindu-i paginile...

*

Publicat în 1965, Dicţionarul enciclopedic român, operă a Academiei R.P.R, scrie: Sextil Puşcariu (1877-1948) lingvist şi filolog român. A fost profesor la Universitatea din Cluj şi membru al Academiei Române. A întemeiat Muzeul limbii române şi revista *Dacoromânia.* A condus, între 1906 şi 1940, colectivul de elaborare a Dicţionarului Academiei Române...

Deşi este consemnat că „a colaborat la cele mai de seamă „reviste de specialitate româneşti şi străine" nimic nu se vorbeşte

despre activitatea sa politică, de gazetar patriot la *Glasul Bucovinei* unde şi-a pus mintea şi umerii la înfiriparea şi consolidarea din Cernăuţiul românesc a României Mari. Şi asta se ştie de ce, răsfoind cărţile de istorie, ziaristica vremii...

*

„Tezaurul românesc” este titlul unei informaţii din *Glasul Bucovinei* din 17 februarie 1920 în care se spune: ”În privinţa tezaurului, acesta constă din 315.179.980 lei la Moscova, 80.469.650 lei la Reich Bank din Berlin şi 98.105.800 lei la Banca Angliei.

Puterile aliate ne-au promis tot concursul lor ca să intrăm cât mai repede în posesia aurului din Moscova...

... În statele vecine României leul nostru n-a scăzut, ba dimpotrivă a primit o valoare de 5 şi chiar de 7 ori mai mare decât biletele lor proprii.”

„Aurul românesc de la Moscova în discuţiile anglo-ruse” este titlul altei ştiri din *Glasul Bucovinei* nr.453 din 25 iunie 1920 şi se spune că „marele ziar londonez *Times* comentând tratativele afirmă că aurul pângărit al bolşevicilor nu poate fi primit” pentru că „nu le aparţine”. „O parte este a României”...

„Bolşevicii pradă visteria românească rămasă în Rusia” spune *Glasul Bucovinei* nr.465 din 10 VII 1920: „Guvernul român a făcut de mai multe ori întrebarea la bolşevici asupra tezaurului rămas la Moscova, iar ei de tot atâtea ori au răspuns cu asigurări, că ei aurul nu-l slobod, că îl ţin în pază bună acolo la Moscova, până după încheierea păcii.

Acum scrie o foaie din Copenhaga – că bolşevicii ruşi au dus în Danemarca o grămadă de aur, l-au pus amanet (zălog) în băncile de acolo. Iar acest aur, în cea mai mare parte stă din galbeni româneşti de câte 20 lei. Împrejurarea aceasta arată că Lenin şi Trotzchi, care au pus mâna pe aurul Ţării Româneşti rămas în Rusia, l-au dat pe mâna bolşevicilor care îl fac mere-pere, zălogindu-l pe la băncile din Danemarca.

O dată va trebui să dea seama până-ntr-un galben de hoţia lor. Şi încă chiar la iscălirea păcii cu Rusia.”

Ziarul *Viitorul* publică următoarea informaţie preluată din *Glasul Bucovinei* nr.474/1920 în care citim: „Guvernul de la Moscova – propunând pacea guvernului român – se mai obligă să ne

restituie tezaurul şi toate obiectele de preţ rămase în Rusia, dar aceasta după ce vor fi aranjate conturile din timpul războiului, pentru furniturile de muniţii şi de mărfuri trimise de Rusia statului român.”

„Bolşevicii ne cer iarăşi pace” scrie *Glasul Bucovinei* nr.520 şi continuă: „Se ştie că aurul românesc a fost dus în anul 1916 la Moscova când înaintau nemţii spre inima Moldovei. Acest aur se găseşte încă şi astăzi sub garanţia aliaţilor. Dacă noi am face pace deosebită cu ruşii, apoi uşor s-ar putea întâmpla ca bolşevicii să-şi calce cuvântul cum au mai făcut şi în alte rânduri şi să nu ne deie aurul nostru, în preţ de mai multe miliarde. Şi atunci nici aliaţii nu ne-ar mai da ajutor să ajungem la aurul nostru, căci dacă ne apucăm să neguţăm cu bolşevicii, o putem face numai pe răspunderea noastră.”

La 7 noiembrie 1920, *Glasul Bucovinei* consemna în numărul său 558: „ Dally Telegraph” anunţă: după o telegramă din Moscova, România a cerut guvernului sovieticilor să intre imediat în tratative de pace cu ea. Cicerin a răspuns îndată că acceptă invitaţia şi că va remite României o sumă de 600 milioane de lei în aur care fusese transferată în băncile ruseşti în timpul războiului în momentul invaziei germanilor în România.”

*

Glasul Bucovinei nr.654 din 12 martie 1921 informează că „Bucovina” va cuprinde trei judeţe şi anume:

Judeţul Cernăuţi se compune din judeţele bucovinene Zastavna, Cotmani, Cernăuţi şi părţi din judeţele Hotin şi Dorohoi, cu capitala la Cernăuţi;

Judeţul Rădăuţi alcătuit din judeţele bucovinene Vîşniţa, Storojineţ, Vâscăuţi, Rădăuţi, Siret şi o parte din Dorohoi, are capitala Rădăuţi;

Judeţul Suceava alcătuit din judeţele Câmpulung, Gura Humorului, Suceava şi parte din Dorohoi şi Botoşani, cu capitala Suceava.

*

„Recursul ziariştilor” se intitulează o ştire din numărul 254 care spune: Ziariştii Ion Slavici, L. Theodorescu Arghezi, Dan

Theodorescu şi alții care au colaborat la gazete germano-ovreieşti au fost condamnați de Curtea Marțială la recluziune de câte 5-10 ani.

Recursul acestora înaintat la Curtea de Casație începe a se dezbate astăzi 1 octombrie 1919.

La 4 ianuarie 1920 se anunța: „Au fost puşi în libertate ziariştii condamnați: Slavici, Theodorescu, Arghezi, Grossman şi Karnasat.

Se vorbea şi despre întoarcerea în țară a poetului Cincinat Pavelescu: „Maestrul Cincinat Pavelescu s-a retras din Paris, unde a lucrat neobosit în folosul cauzei naționale, organizând în timpul războiului un birou de presă". În august 1921 se scria: „Le courier Franco-Roumain", organ politic, economic şi literar, dezvoltă sub direcțiunea distinsului poet Cincinat Pavelescu în Paris o intensă şi foarte folositoare propagandă franco-română."

*

Dar iată ce scria *Glasul Bucovinei* la 29 ianuarie 1924 în articolul intitulat LENIN:

„Vladimir Ilici Ulianov, zis Lenin, a murit. A murit definitiv...

... Lenin a fost una din figurile caracteristice ale revoluției ruseşti. Un doctrinar fanatic, cu apucături de tiran, un ireductibil marxist cu gândul de a desființa tot ce a clădit în lumea aceasta cultura de mai multe milenii. Un adept fără rezerve şi fără reticențe al înlocuirii vieții publice prin dictatura proletariatului, a dezlănțuit, în timpul democratizării armatelor ruseşti, cele mai crude instincte în țăranul rus, l-a făcut pe acesta iconoclast față de tot ce înainte îi era cunoscut, chiar sfânt. A gonit ca şi cu o baghetă magică orice scrupul din fundul conştiințelor tulburate; şi el a fost poate singurul bolşevic consecvent până la capăt.

Nici o jertfă n-a cruțat-o, nici un sentiment de umanitate nu l-a reținut. Doctrinar consecvent, a încercat cu violență extremă să introducă sistemul de viață construită după filosofia materialistă a lui Karl Marx. Şi în experimentarea acestei teorii, pur economice, n-a cruțat sângele semenilor săi.

... Nici teroarea, nici închisoarea, nici sângele vărsat, nici fraza marxistă repetată de guri zgomotoase şi capete goale, nici ferma „naționalizare" n-a ajutat. Lenin, dictatorul popular, a

îngenuncheat; în 1921 a trebuit să declare îngăduire (ce generozitate!) capitalismului. Iată spărtura sistemului comunist; o mărturisire de insuficienţă. Atunci a murit Lenin politiceşte. L-au ţinut ai lui, având nevoie de el, dar el nu mai era activ. L-au ţinut la conducere, l-au înălţat, l-au arătat poporului, au făgăduit în numele lui, au încercat să învăluie înfrângerea lui aşa cum încercau odinioară turcii să tăinuiască moartea sultanului pentru a nu demobiliza armatele. Urmaşii săi factici s-au văzut siliţi să întindă mai târziu mâna de împăciuire şi bisericii creştine persecutată mai înainte ca instituţie capitalistă şi învăţătura sa spirituală primejdioasă pentru materialismul proletar.

Şi dacă vor continua tot aşa, nu se ştie ce va rămâne din sistemul lor iniţial.

... Lenin a plecat văzând cu ochii cum se apropie de faliment teoria în care a crezut toată viaţa sa şi pentru care a jertfit cu atâta hotărâre nenumărate vieţi ale altora. Urmaşii săi, care n-au nici măcar privilegiul fanatismului întunecat şi al sincerităţii, nu se vor prea bucura de moştenirea grea ce le lasă...”

*

La „atingerea rotundului şi respectabilului număr 5000, *Glasul Bucovinei* se poate lăuda cu o păduroasă coroană de somităţi, cu răsunet literar, politic sau cultural: I. Nistor, Sextil Puşcariu, Lucian Blaga, Gh. Tofan, fraţii Aurel, Victor şi Leca Morariu, C. Berariu, Maximilian Hacman, G. Rotică, Lutia, V. Gherasim, D. Marmeliuc, E. Diti Tarangul, N. Tcaciuc- Albu etc., etc., pot fi găsiţi în coloanele din trecut ale ziarului, iar mulţi dintre ei continuă să dea contribuţia condeiului lor până azi.

O mulţime de tineri ai literaturii bucovinene au fost împinşi, dacă nu toţi, într-un public mai larg, cel puţin în cercurile din Bucovina datorită în bună măsură, tot acestui prea generos cotidian. Nume ca Iulian Vesper (Toader C. Grossu), Traian Chelaru, E. Ar. Zaharia, Petru Iroaie, Traian Cantemir, fraţii Em. Şi M.Haivas, G. Stratoiu, Ion Roşca, Cristofor Vitencu etc. se poate zice, fără teamă de a greşi, că au fost formaţi şi prin contribuţia *Glasului Bucovinei.*

Aşa că astăzi, ca şi ieri, când prin 1933 *Făt-Frumos* închina prima lui pagină celor 4000 de numere ale aceluiaşi ziar, sub semnătura lui Const.V. Popescu, un sârguincios cronicar cultural, -

Glasul Bucovinei este nu numai un obişnuit organ politic, ci mai mult: o virulentă afirmare naţionalistă... şi o foarte caldă vatră culturală:

(Ion Ştefan din *Junimea literară* nr. 1-9/1937)

*

La împlinirea a zece ani de activitate a ziarului *Glasul Bucovinei* au fost de faţă întemeietorii lui: prof. Univ. Sextil Puşcariu şi Ion. I. Nistor, dar şi D. Marmeliuc, redactor şef A. Dorofteiu, directorul tehnic Al. Parzer, redactorii A. Mohoreanu, Şt. Georgescu, M. Ionescu, M. Ungureanu, M. Snider, D. Torouţiu, G. Dumitrescu, N. Simionescu, T. Cernăuţeanu, I. Nichitovici, F. Czajkowik, E. Ghermin, V. Timingeriu, S. Hostiuc, L. Ostrowski, G. Voitecu, dr. A. Morariu, directorul ziarului.

În cel de al XXI-lea an , în ianuarie 1938, *Glasul Bucovinei* a procedat la reorganizarea activităţii sale devenind un ziar de informare publică, cu o pagină literară în fiecare săptămână.

*

Când intra în al 23-lea an de existenţă *Glasul Bucovinei*, înfiinţat de cărturarii şi patrioţii Sextil Puşcariu, Ion N. Nistor, Alecu Procopovici, Vasile Bodnărescu, dr. Isidor Bodea, ani de-a rândul cotidian, de data aceasta, la 14 ianuarie 1941, îşi avea redacţia şi administraţia în Bucureşti III, ca şi tipografia. El îşi continua activitatea aici din 28 iunie 1940.

Revista *Făt-Frumos* aflată şi ea în al 16-lea an, scria în nr. 1 din ianuarie-februarie 1941, şi tot la Bucureşti strămutată:

„Înăbuşit de puroi, în locul lui de baştină, ţâşnind însă imediat, plin de vigoare, în celălalt capăt de ţară, *Glasul Bucovinei*, din crunta şi eroica lui pribegie, răspunde nu numai nevoilor materiale şi tehnice ale acestor cumplite vremi, ci rămâne, în bună parte, înlocuitorul unora dintre revistele bucovinene, azi (şi oare până când?) amuţite."

*

Glasul Bucovinei se menţine onorabil la nivel cu foiletonul literar zilnic, unde am văzut, succesiv, pe aproape toţi tinerii scriitori bucovineni, de la fragmentele de roman ale dlui Mircea Streinul, până la admirabila „Corabie pierdută", tradusă de dl. N. Roşca (a

scris şi notificări). Poezia au reprezentat-o: G. Coca, Ion Roşca şi A.V. Sânger. De altfel, G. Antonovici şi George Drumur.

(din *Junimea literară* nr. 7-12 (iulie-decembrie 1932)

*

Cronica artistică în Bucovina. Oricine ar fi acel Sil (Silvestru Găină?), care de circa o jumătate de an încoace îngrijeşte cronica artistico-culturală (concerte, teatru, conferințe) din *Glasul Bucovinei*, el n-are dreptul să se mai ascundă într-o atât de discretă modestie. E atât bun simț şi maturitate în încondeierile acestui rar cronicar...

(**Leca Morariu** din *Cronică*
în „Junimea Literară" nr. 11/12/1927, Cernăuți)

*

..."Cu aparatul de fotografiat subsuoară, cu sacul cu merinde în spate şi cu ochii mai plini de bucurie ca în alte zile, astfel îl ştiau prietenii săi cutrierând în fiecare duminică şi zi de sărbătoare satele noastre, ici copiind un desen de pe o mobilă veche, colo fotografiind o poartă țărănească, iar mai departe cumpărând o ladă afumată descoperită de el în fundul vreunui pod pentru care plătea bucuros oricât i se cerea din puțina sa leafă"...

(**G.Rotică**, necrolog din 1921 despre profesorul arhitect Ion Ştefureac în *Glasul Bucovinei* din 7 iulie 1936 – care a colaborat şi la *Junimea literară*, unde a publicat un studiu despre construcția caselor româneşti în Bucovina – *Junimea literară*, anul V, 1909, nr.2 şi 3-4)

*

Glasul Poporului

Glasul Poporului, periodicul lui dr. Lupu, în 1911, în lupta electorală pentru alegerea deputaților în Dieta Țării.

*

Lupta

Lupta, organul partidului social-democrat din Bucovina, apare la 1 mai 1906 şi are deviza: „Muncitori din toate părţile uniţi-vă!” Are un program scris într-o românească curată şi are în foileton lucrarea „Socoteala” de Al. Vlahuţă.

ıul I. Cernăuţi, 13 Septemvrie 1931. No.

Luptătorul

Organ independent de nouă îndrumare politică

ONAMENTE: Un an . . 100 Lei
Jumătate an 60 „
Trei luni . 35 „

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
Strada: I. Flondor No. 24.

INSERATE: Se primesc la administr. ziarului.
Preţul unui exemplar 2 Lei

nărturisire de credinţă

Avem impresia că politica bucureşteană, reprezentată astăzi prin guvernul d-lui Iorga, are de scop o exterminare programatică a românilor

suferit o mai sistematică persecutare, astăzi în România Mare.
Şi pentru ce???

Luptătorul, organ independent de nouă îndrumare politică, apare la Cernăuţi la 13 septembrie 1931, ca săptămânal, cu redacţia şi administraţia în strada I. Flondor nr. 24, iar după 12 iunie 1932, „după o întrerupere forţată exact de 6 luni”, cum spune la reapariţie, la numărul 14, doar ca organ independent.

În „O mărturisire de credinţă”, editorialul semnat de Eugen Popovici, directorul şi redactorul principal al săptămânalului, se spune: „Războiul distrugând axa de viaţă, pe care se fixase echilibrul social-economic al secolului al XX-lea, ancorând la actuala „stare a lucrurilor” cita dintr-un memoriu public care se vede a fi şi credinţa redacţiei şi lucrătorilor ei: „Suntem un stat anarhist, lipsit de respectul legii şi al stabilităţii temeliilor sale constituţionale; suntem un popor needucat în disciplina muncii şi cu ierarhia valorilor morale; suntem o naţiune anemiată în energii şi paralizată în avânturile noastre sufleteşti; suntem o colectivitate haotizată şi văduvită de conştiinţa unei desăvârşiri morale, suntem un organism bolnav şi pe cale de descompunere”...

...”După 13 ani de la „unire”, întemeiată exclusiv pe expresia voinţei şi drepturilor noastre auto-determinatoare, suntem

siliți să constatăm că pentru noi, cei din Bucovina, atmosfera a ajuns înăbuşitoare, chiar mai mult, asfixiantă.” Şi aceasta pentru că, acuză *Luptătorul*, „guvernul Nicolae Iorga a deschis un război fățiş împotriva Bucovinei, hotărând distrugerea individuală a intelectualilor români bucovineni.”

De aceea, „îmbrăcat în platoşa unei conştiințe civice superioare, *Luptătorul* va lupta cu necruțătoare înverşunare împotriva a tot ce este putred, corupt, vicios şi ilegal, va stimula cu bărbăție toate tendințele regeneratoare şi va fi – în limita puterilor lui – o neclintită pavăză a democrației, în cadrul noilor orientări înspre care se îndreaptă astăzi omenirea.”

În „Cuvinte către cititori” ziarul cheamă pe cei „care împărtăşesc principiile şi vederile săptămânalului să informeze cu date precise asupra oricărui act de ilegalitate, samavolnicie, corupție şi imoralitate”, primul oferindu-se Radu Sbiera care pune la dispoziția redacției fondul adunat în scopul editării unui ziar pentru a continua „Acțiunea contra corupției întreprinse personal în anii 1924-1927”, suma adunată fiindu-i insuficientă dorințelor sale şi ale aderenților.

„Un aliat binevenit” este considerat pentru *Luptătorul* domnul Constantin Cehan – Racoviță care „în ziarul său personal „Timpul” din 13 septembrie 1931, deşi fiu al vechiului regat, se ridică împotriva acțiunii de a aduce în Bucovina „elemente care nu cunosc pasiunile, sufletul, problemele economice şi durerile Bucovinei. Să nu le importăm din altă parte şi mai cu seamă fără nici o valoare.”

Luptătorul se ridică nu numai împotriva omului politic Nicolae Iorga, dar şi a „istoricului” Iorga „care patruzeci de ani a cercetat trecutul țării, inspirându-se mai mult de la aşezămintele de stat din vremurile medievale, decât de la aşezămintele statelor moderne”, împotriva juristului C. Hamangiu şi „a colecțiilor sale de legi copiate din *Monitor* care îi poartă numele de obârşie asiatică” (născut la Pogoneşti, lângă Bârlad, dintr-o familie de răzeşi n.n.) dar şi împotriva lui Constantin Cehan – Racoviță care, dintr-un „aliat binevenit”, devine chiar în numărul 3 din *Luptătorul* purtător de „Aiurelile dementului C.C.R. – din viața unui calomniator condamnat” pentru ca, totuşi, acesta, tot în *Timpul* avea „să exalte de bucurie, preaslăvind pe toate gamele personalitatea supraomenească a profesorului universitar –dl. Nicolae Iorga.”

„Combativitatea” săptămânalului *Luptătorul* o citim nu numai în articole intitulate „Problema datoriilor agricole. Dezastrul agriculturii”, Situația disperată a agriculturii. Salvarea cămătarilor”, „Tragedia pensionarilor”, „Scandalul de la Casa de Economii”, dar mai ales în altele: „Suntem regionalişti? Exterminarea elementului bucovinean”; „Regățenismul agresiv”, „Să se desfiinţeze Universitatea din Cernăuți”, „Demența antibucovineană în acțiune”, ori în stilul jurnalist folosit număr de număr: „hingherul sufletesc”, „ființa animalică a țapului alcoolizat”, „behăe înfuriat”, „vampirul bancar”, „cocoşul familiar”, „alterat la creier” , „modul de a raționa vine de la spate şi nu de la cap”, „dementul C.C.R.”, „a murit paiața” (despre morți numai de bine! n.n.) etc.

La toate acestea adăugăm răfuielile gazetăreşti cu cei de la *Glasul Bucovinei, Crainicul Bucovinei, Informatorul Bucovinei, Timpul* etc.

În *Luptătorul* semnează preponderent Eugen Popovici – directorul, mai rar Constantin Vicol, Ion Bucovineanul, Dori Popovici, mai adesea: Deponent, dr.Ax, dr. Argus, ABY, Il, iar adesea materialele apar fără semnătură, dar mereu cu acuzări, chemând la luptă.

De aici şi întreruperile sale de activitate. Timp de şase luni înainte de 12 iunie 1932, ca apoi de la 17 iulie la 16 octombrie 1932 să fie iarăşi altă sincopă.

După ce *Luptătorul* a fost confiscat şi suspendat la sfârşitul anului 1931, la reluarea activității în iunie 1932, săptămânalul, înscriindu-şi pe frontispiciu numele directorului Eugen Popovici, iar în josul paginii pe al redactorului responsabil – Eugen Popovici, şi proclamându-se „organ independent”, anunța prezența în paginile sale a „experienței profesionale şi indestructibila prietenie a cunoscuților ziarişti Vasile Teodorescu şi Emil Kososchi, reputați corespondenți cernăuțeni ai marilor cotidiene din capitală.”

Noii sosiți au semnat articole cum ar fi: „Problema gospodăriei municipale” de E. Kososchi ori„Statul distruge exportul românesc”, iar redacția informează despre o anumită distribuire a sarcinilor: partea redacțională – domnilor E. Popovici şi E. Kososchi; partea administrativ-financiară – dl. Virgil Teodorescu.

În numărul 21 din 26 octombrie 1932 redacția constată că „1400 abonați refuză plata a 50 de lei datorați din trecut. Lăsăm soarta şi existența *Luptătorului* la aprecierea şi la discreția abonaților

săi.” Aceasta după ce mai înainte făcea cunoscut că „Administrația ziarului fusese fraudată şi excrocată de încasatorul ei Leova Caplun, dat pe mâna Parchetului”, veste care o întregea pe alta din 8 noiembrie 1931 referitoare la arestarea de către poliție a lui I. Procopovici, încasatorul abonaților la *Luptătorul*.

Tipografia *Mitropolitul Silvestru*, Cernăuți, Piața Unirii nr.3.

*

„Pentru libertatea presei” era publicat în *Glasul Bucovinei* din 20 decembrie 1931 protestul Sindicatului ziariştilor bucovineni care se ridica „cu ultimă energie contra confiscării ziarului *Luptătorul* din Cernăuți”.

NFORMATORUI

ia şi Administraţia : CERNĂUŢI a Unirii No. 3 Palatul Naţional)

BUCOVINEI

Ziar politic independent

Apare săptămânal Abonamentul 1 an 100 le Un exemplar 2 lei Inserate după tarif

Cernăuţi, 30 August 1931. No.

Informatorul Bucovinei, ziar politic independent, apare săptămânal cu începere de la 30 august 1931, redacția şi administrația în Cernăuți – Palatul Național, Piața Unirii nr.3, redactor responsabil George A. Vasiliu, Tipografia „Mercur”, strada Regina Maria nr.27.

În editorialul „Drumul nostru” redacția scrie printre altele: „Disperarea crescândă ce a pus în ultimul timp stăpânire pe masele populare şi prăbuşirea structurii economice, care a caracterizat tendințele sociale în epoca postbelică, au determinat şi au produs în opinia publică o dezorientare generală, chiar mai mult, o dezechilibrare psihologică.

... În fața acestor considerente... apariția unui organ de publicitate cu o conduită esențialmente pusă în serviciul opiniei publice şi cu un program lipsit de meschinărie politică este mai mult decât o necesitate morală.

Astăzi îşi face apariţia în viaţa gazetărească şi publică a provinciei noastre *Informatorul Bucovinei*, menit de a fi o nouă călăuză a opiniei publice şi un îndreptar nefalsificat al sentimentului obştesc întru consolidarea rosturilor noastre ca stat şi ca naţiune.

... Vom spune adevărul oricât de dureros – pentru unii sau alţii – ar fi el şi fără a ne atinge de aspiraţiile culturale şi etnice ale altora, vom tinde hotărâţi spre o restauraţie a ideii naţionale în drepturile şi privilegiile, nesocotite până astăzi, ale unui naţionalism împăciuitor, demn şi constructiv."

Iată cum salută apariţia acestui ziar săptămânal *Luptătorul,* organ independent de nouă îndrumare politică, din Cernăuţi: *Informatorul Bucovinei*, director – proprietar dl.dr. Al.P. din S. al cărui program este „de a nu ataca pe nimeni, de a sprijini politica edilitară a domnului Costeanu, (primarul Cernăuţiului n.n.) şi de a grupa în jurul acestuia câteva elemente – nu chimice (Costeanu profesor universitar, specialitatea chimie n.n.), ci politice, cunoscute sub definiţia de specimene – pentru a sta la dispoziţia fiecărui favorit al evenimentelor vieţii publice."

... Săptămânalul *Informatorul Bucovinei*, realizat cu „diferenţe de cost pentru imprimatele primăriei" este încadrat „în noul sistem de prigonire a Bucovinei", spune *Luptătorul*.

În *Informatorul Bucovinei* se publică în numărul 1 articolul „Eră nouă la primăria Cernăuţi" care priveşte instalarea ca primar a profesorului universitar Costeanu, o caricatură referitoare la Comisia interimară cu reprezentanţii minoritari faţă de care noul primar, făcându-se aluzie la profesia sa de chimist, se află în faţa desluşirii unei „analize buclucaşe" spunându-şi: „Ptiu... drăcie, multe analize am făcut în viaţa mea însă aşa ceva... nici pe cale chimică nu mai pot să aflu care-s reprezentanţii veritabili ai minorităţilor...; ceva despre „Criza economică şi financiară din ţară, incapacitatea din conducerea uzinelor electrice, o analiză despre fabricarea, consumul şi costul sifoanelor, dar şi deferirea justiţiei a unor speculanţi, ştiri locale, din ţară şi străinătate, veşti de ... Ultimă oră." Nici o semnătură de autor.

Numărul doi începe cu un editorial „Nerăbdare şi rea credinţă" (despre destrăbălarea banului public) semnat de Ion Vijelie, un material despre completarea comisiei intermiare de la municipiul Cernăuţi, multe informaţii locale, din ţară şi străinătate, inclusiv de la Neamţ şi Piatra Neamţ, dar şi de la Hiliţa de lângă Iaşi – unde „Costache Paşcanu de 70 de ani, îndrăgotit de o fată din

acelaşi sat, a fost împuşcat de soţia sa Maria Paşcanu de 75 de ani, omorându-l pe loc”...

Informatorul Bucovinei din 13 septembrie 1931 este realizat ca şi primele numere, cu o singură semnătură R.V., cu articole despre traiul zilnic din Bucovina, un material despre „o luptă cu bandiţii Teodorovici şi Tcaciuc a poliţiei şi jandarmilor, dar şi despre... cum se câştigă milioanele. Era vorba despre Romul Boilă, un nepot al lui Iuliu Maniu care avea datorii la Banca Albina din Sibiu mai multe sute de mii, dar, după venirea partidului naţional ţărănesc la putere, dl. Boilă „nu numai că şi-a plătit datoriile dar a agonisit şi peste 25 milioane lei”...

Numărul patru are mai multe semnături (Moş Ioan, Coresp., Reomir,V. Simiganoschi) dar şi articole de vendetă cu colegii de la *Glasul Bucovinei*, de la *Luptătoru*l, „un alt ziar apărut săptămâna trecută”, dar care nu-i nominalizat, şi iarăşi despre cei de la *Luptătorul* cărora Sandu Vârtej le închina o schiţă în trei strofe de poezie modestă.

La următoarele numere întâlnim şi alte nume de autori – Gh. Culei, M.N., G.V., Orest Horia Paşcanu, Mell – despre Deschiderea stagiunii Teatrului Naţional, cu o fotografie a dlui Mişu Fotino, directorul instituţiei, încercări literare cu „Soacra zălog”, comedie într-un act de Orest Horia Paşcanu, un portret-interviu cu regizorul Sică Alexandrscu, glume, anecdote şi condoleanţe şi iarăşi dispute gazetăreşti, de data aceasta cu C.C.R („Un miop răzvrătit” semnat G. Vas, dar şi o poezie-portret de Sandu Vârtej cu recomandarea „Să şi-l aleagă fiecare” dar individualizarea este gata făcută: „ Kohn – Cehan, căutător de subvenţii la Primărie nefiind altul decât Const. Cehan – Racoviţă de la ... *Timpul*.

Când *Informatorul Bucovinei* avea să-şi înceteze activitatea, primii care s-au bucurat au fost cei de la *Timpul*, dar nici *Luptătorul* n-a rămas indiferent, ci scria în numărul 8 din 1 noiembrie 1931: „ A dispărut fiţuica, dar aceeaşi, „conduşi de mânuitorul politic Dr. N.D. Costeanu editează un nou ziar cu titlul *Crainicul Bucovinei*”...

Mai apoi, participanţii la prohodul *Crainicul Bucovinei* – cei de la *Timpul* – scriau la 17 ianuarie 1932: „Oficiosul guvernului şi-a dat duhul. Ruşinea presei româneşti din Bucovina, editată cu banii primăriei Cernăuţi şi condusă de o nulitate politică Dandanache Costeanu a dispărut. Escrocul Pohoaţă şi cloaca prietenilor primarului a rămas îndoliată. Stârvul *Crainicul Bucovinei* a fost

zvârlit în valea plângerii. E un succes al ziarului nostru. Noi am fost groparii...”

Tristă deontologie de breaslă. *Informatorul Bucovinei* şi *Crainicul Bucovinei* mi s-au părut cu mai mult tact, mai ales cu cei de aceeaşi profesie...

*

Redactor responsabil al ziarului a fost George A. Vasiliu, iar redactor veritabil – Alexandru Pohoaţă-

Directorii gazetei au fost Nicolae Costeanu, preşedinte şi Const. Pârvulescu, membri în comisia interimară a Municipiului Cernăuţi.

*

3 Lei. Cernăuţi, Duminică 1 Ianuarie 1928. Anul I No. 2.

Îndreptarea

Organ al Partidului Poporului din Bucovina.

e semnate.
e înapoiază.
dministraţia

Apare în fiecare Duminică.
Redacţia şi Administraţia:
Cernăuţi, str. Episcopul Hacman 3.

Abonamentul pe un an:
Pentru intelectuali: 150 Lei,
Pentru ţărani 100 Lei.
Anunţuri, reclame şi inserţiuni se socotesc după tarif şi se primesc la administraţia ziarului

Îndreptarea, organ al Partidului Poporului din Bucovina, apare în fiecare duminică, primul număr la 25 decembrie 1927, redacţia şi administraţia – Cernăuţi, strada Episcopul Hacman nr. 3, redactor responsabil Ilie Neşca; tipografia H. Czopp, Cernăuţi, strada Nicolae Iorga nr.3.

„Anul 1927 era nu numai anul apariţiei ziarului *Îndreptarea,* ci şi al morţii regelui Ferdinand al României, al suirii pe tron a Micului Rege Mihai I, iar generalul Averescu singurul om care va salva patria de la prăbuşire” – spunea săptămânalul duminical.

Cernăuţi Strada Universitatea

Fiecare număr din *Îndreparea* publica un articol intitulat „Situaţia politică" care începea din perioada în care „ziarele din Bucureşti aduceau ştirea că dl. General Averescu a avut o întrevedere la domnia sa acasă cu dl. Vintilă Brăteanu, prim ministru, în urma căreia se pronostica „o schimbare de guvern imediată (ianuarie 1928) şi se duce până la 24 decembrie 1928 când *Politica* „prin preşedinţii organizaţiilor judeţene ale Partidului Poporului din Bucovina aduceau mulţumiri alegătorilor care şi-au dat votul partidului condus de generalul Al. Averescu."

Ziarul nu a avut prea multe semnături, nici ilustraţii în cuprins, dar am reţinut numele unor autori: Mihail Sadoveanu, Octaviam Goga, Şt. O Iosif, ing. Dim. Ţurcanu, Ştefan Boţoiu, Val Dugan. Se adaugă cei care semnau la *Foaia* : Ion Brătescu-Voineşti (Privighetoarea); N. Ganea (Dac-a vrea Dumnezeu; Astronomul şi doctorul); C. Sandu-Aldea (Revelion şi Pe câmp); B.P. Hajdeu (Elena fiica lui Ştefan cel Mare); N. Beldiceanu (Bucătarul Chipailă); Nicolae Iorga (Împrejurimi cernăuţene şi La moartea lui Ştefan cel Mare). Maria, Regina României (Lacrimi); Ion Creangă (Povestiri – Calicul de la Talpari şi Cum am furat cireşe, dar şi Cinci pâni), Petre Ispirescu (Balaurul cu şapte capete); George Coşbuc (poezia La Paşti, dar şi pagina culturală prilejuită de împlinirea a zece ani de la moartea lui George Coşbuc.

Îndreptarea publica multă politică, dar şi materiale pe teme economice, culturale dar mai ales informaţii.

Cernăuţi, Ianuarie 1929. Anul I. -- No 1

MESERIAŞUL DER GEWERBETREIBENDE

Organ pentru meseriaşii şi micii industriaşi din Bucovina. - Organ für Gewerbe und Kleinindustrie in der Bukowina

Organul de publicitate al sindicatelor I, II, III, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIV, XV, al gremiului Architecţilor în Bucovina şi al Uniunei micilor industriaşi şi meseriaşi din Bucovina.

Publikationsorgan der Genossenschaften I, II, III, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIV, XV, des Architektengremium in der Bukowina und der Union der Gewerbetreibenden in der Bukowina.

Apare lunar. Abonamentul pentru 3 luni: 15 lei. Exemplarul 5 lei.

Redacţia şi Administraţia: Cernăuţi, strada Regina Maria No. 27 (Tipografia „Mercur")

Erscheint monatlich. Bezugspreis: Vierteljährlich 15 Lei. Einzelnummer 5 Lei

Meseriaşul, organ pentru meseriaşii şi micii industriaşi din Bucovina, organul de publicitate al sindicatelor I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIV, XV al Gremiului Architecţilor în Bucovina şi al Uniunii micilor industriaşi şi meseriaşi din Bucovina, apare la Cernăuţi, ianuarie 1929, în limba română dar mai mult în germană, lunar, redacţia şi administraţia în strada Regina Maria nr. 27 (Tipografia „Mercur"), în patru pagini.

Editor Max Veissmann, giranţi responsabili Karl Mayerowicz şi Anton Zawada.

În editorialul scris pentru români, singurul material în întregul ziar, se apreciază „că nici o pătură a populaţiei n-a fost lovită atât de greu de criza economică mai mult decât breasla meseriaşilor, ceea ce explică starea decadenţei acestora. *Meseriaşul* propunea unirea tuturor meseriaşilor şi micilor industriaşi într-un corp unitar, încurajarea construcţiilor, obţinerea de credite ieftine de la Guvern şi Banca Naţională, cu dobândă suportabilă, susţinerea mişcării cooperatiste, cu reprezentanţi direcţi în toate corporaţiile publice – ca doleanţe minime.

Meseriaşul din septembrie 1932 era organ oficios al Uniunii Corporaţiilor meseriaşilor şi micilor industriaşi din Bucovina, şi al Uniunii Generale a micilor industriaşi din România, Filiala Cernăuţi, dar tot cu un singur articol în limba română: „Lupta pentru pâinea zilnică" – lipsa ei explicată prin scumpirea materiei prime.

Ziarul cu nr. 7 din noiembrie 1932 avea un spaţiu mai întins redactat în limba română, fiind şi ilustrat cu fotografiile „mai multor prieteni ai meseriaşilor": D.R. Ioaniţescu, ministrul muncii; Dimitrie Bucevschi „coleg şi conducătorul nostru" care, la cei 74 de ani ai săi

şi o vechime de 60 de ani în profesie, 50 ani în serviciu la aceeaşi întreprindere şi 40 de ani conducătorul ei, „face cinste lor şi familiei lui”: D. V. Pantozopol, secretar general la Ministerul muncii; Alexandru Samoil, preşedintele organizaţiei centrale şi D.N. Dimitrescu, vicepreşedinte (a Uniunii Generale a micilor industriaşi şi meseriaşi).

În decembrie ziarul publica, chiar în prima pagină, o relatare de la Întrunirea delegaţilor din întreaga Bucovină la Camera de Comerţ, cu participarea ministrului Ioaniţescu şi o fotografie de grup, reportaj care se întindea şi în pagina a II-a, iar în pagina a IV-a era şi un articol, tot în limba română, despre Organizaţia politică a meseriaşilor.

Meseriaşul nu a avut regularitate în apariţie, iar grija pentru acurateţe i-a lipsit, deşi editorul era însuşi preşedintele Uniunii Corporaţiilor Bucovinene: un număr în două pagini, oferită gratis, nici nu avea data calendaristică a editării lui, iar în româneşte nu-i aparţinea decât titlul şi apartenenţa de organ pentru... meseriaşi şi mici industriaşi.

Anul VI. — Nr. 55. EXEMPLARUL 1 LEU Luni 23 Ianuarie 1939

OBSERVATORUL

Gazetă de informaţie pentru Cernăuţi, Botoşani şi Dorohoi

Inscris la Tribunalul Dorohoi, sub Nr. 5505/1938

Scrisul nu se învaţă şi talentul nu poate fi stimulat.
Cezar Petrescu

Profesiunea de ziarist nu se învaţă în nici o şcoală.
Romulus Dianu

Fondator: I. B. DELADĂMILENI
Redacţia şi Ad-traţia: Dorohoi, str. I. Dimitriu 21
Redacţia pentru Cernăuţi, str. Lt. Breabăn 5

Director: GEORGE D. RÂNCU

ABONAMENTE: 200 LEI PE AN
Instituţii 500 lei. De sprijin şi autorităţi 1000 lei

Rânduri fără răspuns

In acest articol nu mă voi ocupa nici de actualitate, nici de chestiuni externe, nici de

ră într'o situaţie de asemenea natură.
Parcă nu pot crede nici acum

Dela regimul de haos de ieri la frontul regenerator al elitelor şi conştiinţelor româneşti.

Observatorul, gazetă de informaţie pentru Cernăuţi, Botoşani şi Dorohoi, redacţia pentru Cernăuţi în strada Lt. Breabăn nr.5, director, George D. Râncu, Tipografia „Şcoalelor” – Dorohoi. Înscris la Tribunalul Dorohoi sub nr.5505/1938, dar poartă anul VI de început. După cum fondator apare pe frontispiciu I.B.

Deladămileni, iar în corpul ziarului din 8 aprilie 1939 calitatea e declinată către D.I. Brăscăucianu.

În dreapta titlului său ziarul poartă citate din diferiți autori: „Scrisul nu se învață şi talentul nu poate fi stimulat" – Cezar Petrescu; „ Profesiunea de ziarist nu se învață în nici o şcoală" – Romulus Dianu; „Modestia e pavăza amorului propriu al incapabililor" – Yoritoma Iaşi; „Nu te baza pe cunoştințele căpătate în şcoală. Examenele, diplomele nu dovedesc nimic" – R.Gerling.

De la 26 februarie 1939 *Observatorul* este gazetă de informație pentru Moldova de Nord şi Bucovina, fiind înregistrată şi la Tribunalul Botoşani la nr.27492/1938.

În afara editorialelor, articole pe teme politicii interne şi externe, ziarul se distinge prin rubrici culturale animate de însuşi directorul G.D.Rc: „Carnet literar", „Idei şi cărți" la care semnează: Mircea Manoliu, E. Ar. Zaharia, Octav Viziteu, Octav Nandriş, Dim. Bolboacă, George Ionaşcu, Dutz Lazăr, Orest Horia Paşcanu, Const. Virgil Gheorghiu, Zamfir P. Corbea, Jean Pascal, versuri şi proză, dînd ziarului o tentă literară de ținută. Iată ultima strofă din poezia „Anii" de Octav Nandriş...

„Pe o cruce / Şi-un mormânt / S-aştern, / Nepăsători / În etern, / Anii.

Pornind de la spusele lui Panait Istrati că „poetul, scriitorul este predestinat să fie un veşnic înşelat" pentru că „Îl înşeală viața, îl înşeală oamenii, îl înşeală credințele, idealurile", cronicarul face referiri pertinente la volumul „Argint", „elegant tipărit şi aparținând lui George Lesnea", „acest fiu al melancoliei ieşene care este pe drumul creației de artă care îl va duce, curând-curând, la cununa Premiului Național de poezie" (Observatorul nr.73/1939).

La „Colțul debutanților" se publicau versuri: *Demon* de Eugen Roman; *Despărțire* de Gh. Senchiceanu.

La „Note critice" apăreau recenzii ale cărților publicate, ale revistelor şi ziarelor apărute, pieselor de teatru jucate în localități.

Exista o rubrică a femeii la care Dona Maria îşi spunea părerea despre diferite probleme, care le preocupă pe urmaşele Evei: Primăvara şi femeile; O şcoală de dragoste, unde, spunea susținătoarea ... „se predă arta de a face dragoste"...

Urmare dezbaterii pe asemenea teme, sub titlul „Cuvântul unei femei", Any Stela reproşa dlui G.D.Rc. care, se pare, contestase în *Observatorul* sufletul şi capacitatea femeii. În numărul imediat

următor, în replică, G.D.Rc. răspundea Annei Stella şi femeilor în general: „Femelele nu mă interesează. Eu caut femeia chiar aşa imperfectă cum e. Şi mai sunt convins că perfecțiunea emană numai de la Dumnezeire.”

Apăreau şi alte rubrici: Carnet cernăuțean, observatorul informează, inițiative bisericeşti, ştiri diverse, sport, teatru, cinematograful etc., la care mai semnau: D.C. Coteanu, Dem. Cernuşcă, Mircea T. Călinescu, Dragoş Vicol, Ion Ojoc, Har. Th. Țugui ş.a.

Nor Îngereanu – Anghel semna un serial Țiganii – din viața unui popor al nostalgiei.

La comemorarea a 50 de ani de la plecare a poetului la cele veşnice, Haralambie Țugui semna documentarul Eminescu.

Cernăuți Universitatea Regele Carol II

Avea *Observatorul* o poştă a redacției laborioasă, iar publicitatea era condusă cu grijă; se făcea nu numai reclamă comercială, ci se punea suflet pentru informarea bibliografă şi bibliofilă, semnalând orice noutate în domeniu: apariția revistei literare *Orizont* la Cernăuți în iunie 1939, ori *Cuvântul nostru*, organul Asociației învățătorilor dorohoieni înainte de Crăciunul anului 1938.

*

Observatorul, ziarul de la Dorohoi al domnului George D. Râncu a împlinit numărul 100. În acelaşi timp, directorul său

sărbătoreşte 10 ani de activitate gazetărească, 10 ani de muncă fără preget, de zbucium şi vis. Aniversarea dlui Râncu este un eveniment scump tuturor iar noi îl rugăm să primească cele mai sincere omagii de prietenie şi înţelegere.

În acest număr colaborează: prof.Al Bardier, Cezar Retezeanu, Mircea Streinul, Veronica Dimitriu, Octav Rusu, Dem. Cernuşcă, N.Tăutu, Dem. Abritculesei, Emil Antonovici etc.

(Din revista *Orizont* nr.8/1939)

*

Ordinaciunile cesaro – regeşti la oficiólate de ţară pentru ducatul Bucovinei

Ordinaciunile cesaro – regeşti la oficiólate de ţară pentru ducatul Bucovinei .Apare la Cernăuţi, 12 octombrie 1861 – 1862.

*

Patriot

Patriot, apare la Cernăuţi, la 30 aprilie – 24 decembrie 1872, săptămânal, în limba germană.

Cernăuţi, Mercuri în 2/14 Iulie 1897. Nr. 1

PATRIA

Apare: Mercuri, Vineri şi Duminecă.

Administraţiunele ... Strada Transilvaniei ...

Preţul de abonament:
Pe an 12 fl., pe jumetate an 6 fl., pe 3 luni 3 fl.
Pentru România şi străinătate: Pe an 30 franci.

Patria apare la Cernăuţi la 2/14 iulie 1897 (format 33x48 cm), redacţia în strada Domnească nr.35 iar Administraţia în str. Transilvania nr.7 – unde există şi tipografia. În fruntea mişcării

pentru *Patria* stăteau dr. George Popovici şi dr. Iancu cav. de Flondor şi colaboratorii A. Deseanu, Victor Branişte, A. Gherman, A. Berariu, Mihai Teleman.

„Pătrunşi de măreția cauzei în al cărei serviciu am intrat, conştienți de marile greutăți cu care avem a ne lupta şi cuprinşi de sentimentul responsabilității ce ni-l impune lucrarea pentru care ne angajăm, desfăşurăm noul stindard al luptei naționale politice pe pământul Bucovinei şi ca buni creştini şi români adevărați zicem: Doamne ajută, căci dreaptă este cauza pentru care luptăm şi drepte vor fi mijloacele cu care căutăm să luptăm" – se spune în editorialul primului număr din *Patria* – 2-14 iulie 1897.

Referindu-se la intensitatea şi dimensiunile lucrării proiectate, ziarul îşi face cunoscute direcțiile luptei sale: „voim, acolo unde va fi încă nevoie, să trezim, să răspândim şi să dezvoltăm conştiința națională; voim să dezvoltăm şi să întărim sentimentul solidarității naționale între toate clasele poporului român bucovinean, voim să creăm şi să asigurăm condițiile necesare pentru ridicarea nivelului cultural, moral şi religios al poporului român din Bucovina, ca astfel pornind din singura bază corectă, lupta noastră să devină un factor important în sublima lucrare a civilizației şi prin aceasta să-şi afirme în chip neîndoielnic, clar şi pozitiv pentru toate timpurile şi împrejurările, dreptul său de existență pe acest pământ."

Luptând pentru „deplina şi libera dezvoltare a limbii noastre materne, egala ei îndreptare pe toate terenurile vieții publice a localităților locuite de români", „ pentru ca învățământul în şcoalele poporale, primare şi secundare să se aşeze pe singura bază pedagogică primită şi recunoscută de ştiință", să „facem ca biserica să fie pusă în posibilitatea de a urma şi în viitor a fi pentru Români ceea ce a fost în trecut – un scut puternic şi neînvins în zilele de restrişte şi un izvor limpede de viață dătător de zile senine." – dezvoltând şi întărind elementul românesc pe teren economic, dezvoltarea agriculturii prin realizarea principiului de asociațiune pentru o economie rațională, iar pe teren politic – păstrarea neştirbită şi dezvoltarea autonomiei țării, țintim organizarea politică a întregului popor român din Bucovina, închegarea într-un partid național puternic, fără nici o deosebire de clasă socială, să putem astfel continua cu succes calea pe care am pornit"...

Patria este înființată în locul ziarului *Gazeta Bucovinei* care „cu numărul de Sfintele Paşte îşi suspendă apariția din cauze

redacționale, înființându-se acum ziarul de față”. Cu acest prilej *Patria* se simte datoare a releva deosebitele merite pentru cauza națională din Bucovina ale antecesorului nostru care în decurs de şapte ani a fost sentinela credincioasă şi neobosită a Românismului”.

Din anunțurile redacționale aflăm că ziarul politic *Patria* este urmarea „unei necesități politice pentru trebuințele poporului român din Bucovina, ca organ eminamente național, propunându-şi să fie expresia voinței nefalsificate şi ferme a poporului român din Bucovina, menit să emancipeze publicul român de sub influența stricăcioasă a jurnalelor străine, fiind interesată să dezvolte gustul pentru limba română, să ridice dorința literară a publicului cititor”.

Referindu-se la ceea ce se întâmplă dincolo de Austria-Ungaria, la Bucureşti *Patria* (editor dr. Emilian Criclevici; redactori responsabili Dimitrie Bucevschi (2 iulie 1897 – mai 1898); Erast Levescu (1 mai 1898 – 21 aprilie 1900) citează de fiecare dată evenimente culese din ziarul *Epoca*:

- numărul ordinelor naționale ale României se va îmbogăți cu înființarea distincției „Medalia Salvărei” destinată să răsplătească meritele celor care se vor remarca prin curaj şi devotamentul lor în accidentele grave;

- vizita prințului Ferdinand al Bulgariei care va sosi în România la 15 iulie mergând direct la Sinaia, după care, la întoarcere, se aşteaptă vizita lui la regele Carol al României, dându-se astfel o dezmințire tuturor aserțiunilor despre duşmănia între aceste două state, provocate doar de campania neprietenoasă ziaristică care s-a purtat mai ales din partea Bulgariei;

- ancheta literară din ziarul *Epoca* referitoare la starea actuală a literaturii române, intervievat fiind colaboratorul ziarului B.P. Haşdeu, referitor la Eminescu, Alecsandri şi Eliade.

Dl Haşdeu crede că literatura unei națiuni nu se poate ridica la o treaptă într-adevăr înaltă până când societatea națională şi statul național n-au ajuns la cea mai înaltă treaptă de putere, Societatea noastră şi statul nostru sunt pe drumul de suiş.

În ce priveşte literatura română de astăzi, zice Haşdeu, iată exemple: „Eminescu este incontestabil un talent cu toate defectele lui. El crede însă că Alecsandri este „reprezentantul cel mai puternic, cel mai complet al gândirii şi simțirii româneşti. Alecsandri este gloria nediscutabilă a literaturii româneşti în veacul acesta la o aşa înălțime nu văd alta”.

- Da altul, tot mare, nu avem? – se lansează ziarul în a afla adâncimile.

- Eliade, desigur... Eliade n-a fost, poate, niciodată, un mare scriitor; ceea ce însă e indiscutabil, este că a fost o minte mare, o voință mare – un om căruia generațiile actuale, cu judecata lor încă nesigură, nu pot înțelege cât îi datoresc, dar pe care o generație cu conştiința mai limpede şi cu mintea mai înzestrată îl va onora ca pe una din cele mai strălucite figuri ale renaşterii române".

Intervievat pe tema aceasta criticul literar Dobrogeanu Gherea considera că „ cele mai marcante figuri ale literaturii române sunt Mihai Eminescu şi George Coşbuc."

*

Deşi fără de fotografii şi semnături la materialele publicate (excepție făcând cele literare), *Patria* avea rubrici diverse, cu locuri bine statornicite şi era agreabilă pentru citit: un foileton literar număr de număr la *Foişoara* originală a *Patriei*, informațiuni de tot felul – economice, din zona agricolă, culturală – cu o altă subliniere „Şcoala şi biserica", ştiri justițiare, de la cabinetele de lectură, editoriale ori articole de atitudine – „Limba românească la judecătorii"; „Desconsiderarea limbei române la dregătorii"; „Rusificarea completă a districtului Siret"; „Maghiarizări de nume", „Prozelitism în Rădăuți" – reportaje de la adunările publice şi mai cu seamă de la cele electorale etc.

Într-o rugare către onor publicul român, Patria declara în paginile sale că „ s-a înființat ca ziar curat național" şi pentru a putea „satisface îndatoririle duce lipsă de informații sigure şi precise în care scop se adresează întreg publicului românesc „să binevoiască să servească cauza națională oferindu-i cunoştințele şi informațiile sale", devenindu-i cumpărător şi cititor. Ziarul are nevoie de la români să-i „comunice scurt şi precis faptele, fără nici o înfrumusețare, dar numai adevăruri."

Şi ziarul a avut fapte şi adevăruri dozate în rubrici diverse: pe de o parte din Austria-Ungaria, pe de altă parte din România şi... din străinătate. Când alăturarea rubricilor desconspira anumite tendințe, redactorii spuneau ce aveau în gând – versuri tot cu subînțelesuri: ca în cazul versurilor „Cuibuşorul meu" semnat E.N. Cernăuți, octombrie 1897 la rubrica Foişoara: Paiu de paiu cu

sârguință / Păsărica le-împletește / Și măestru cuibușorul / Ea sub streșină-l lipește / Și se bucură sărmana / Că un soț cu-a sa iubire / Va preface cuibușorul / Într-un raiu de fericire/...

Adunat-am și eu paie / Și-ntr-un cuib mi le-am lipit, / Și nu pot să zic că-ntr-însul / Numai rele-aș fi găsit; / Însă raiu de fericire / Cuibul meu n-o să mai fie / - Prins în laț puiuțu-mi lacom / Cântă-n cușcă.../ ...Cui? / ... El știe/...

Foișoara a fost locul unde au semnat nume sonore: Simion Florea Maricu, Șt. O. Iosif, George Coșbuc, Carmen Sylva, Ioan Al Brătescu – Voinești, V. A. Urechea, dr. V Branisce, Luisa I Neamțu, Donna Sarmarella, Domnica Bodnariu, Dimitrie Dan, Al. Antemireanu, Al. Ciura, Virgil Onițiu, Th.D. Speranția, D. Nanu, J.B. Hetrat, Const. Berariu, Elena Niculiță – Voronca, Valeriu și Victor Braniște, Ioan A. Basarabescu, Grig. I. Alexandrescu, Duiuliu Zamfirescu, Mihai Teliman, Emil Grigoroviță ș.a.

Iată și câteva titluri ale lucrărilor publicate la subsolul de ziar Foișoara: „Cosminul și Dumbrava roșie”, „Codrul Cosminului”; „Agata Bârsescu în teatrul „Raimund” – voci de presă”; „Războieni” de V. A. Urechia, cu prilejul solemnității dezvelirii monumentului ridicat de ofițerii regimentului XV de Războieni spre comemorarea marelui război susținut la 26 iulie 1476 de Ștefan Vodă cel Mare contra sultanului Mahomet”; cursivul „Constantin de Stamati – Ciurea”, urmare a faptului că „în vremea din urmă, prin revistele noastre săptămânale, numele acestui scriitor basarabean a venit să ne aducă aminte că și în imperiul Autocratului „tuturor Rușilor mai sunt Români care vorbesc limba românească și știu să o scrie”; *Mărioara* – dramă în două acte de Carmen Sylva tradusă în versuri de H.G. Lecca;

Cu succes a fost folosit procedeul publicării unor articole și studii din ziare și reviste ca: *Opinia* – Iași, *Voința Națională, Gazeta Transilvaniei, Convorbiri literare, Floare-Albastră, Arhiva* ș.a.

Au apărut traduceri de Schiller și Haine, Lenau și Uhland. În vederile redactorilor de la *Patria,* cultura fiind un mijloc de confruntare politico-națională, ziarul oferea cititorilor lecturi literare, politice, științifice, informații concrete, într-o corectă limbă română, materialele fiind redactate cu grijă, dând o deosebită atenție atragerii și folosirii unor colaboratori valoroși, prețioși în cultivarea gustului literar.

Redăm în cele ce urmează un fragment din interesantul studiu „Din istoria oraşului Cernăuţi” de Mihai Teliman:

...” Numele oraşului Cernăuţi provine în documente pe acelaşi timp ca şi numele oraşului Ţeţina. Conform tradiţiei, Cernăuţii au fost situaţi pe malul stâng al Prutului şi anume pe teritoriul de azi al satului Julica Nouă, numită „Genesauca”, lucru lesne de crezut, dacă cugetăm că pe acel loc se întrunesc şoselele de la Liov, Iaşi şi Hotin, şi dacă nu uităm însemnătatea strategică a acestui punct. Localitatea aceasta ar fi crescut şi înflorit, de nu suferea prin războaie dese, prin năvălirea popoarelor învecinate, prin inundaţii şi incendii. Păţaniile acestea i-au determinat pe locuitorii şi negustorii acestui orăşel, să-l părăsească şi să se aşeze pe malul drept al Prutului, adică pe locul de azi al Cernăuţilor. Când s-a întâmplat aceasta, nu se poate constata din documente. Dar din documentele din anul 1407 reiese că oraşul se afla deja pe malul drept al Prutului şi că locuitorii lui primeau de la negustori şi străini bani de rohatcă.

Cernăuţii au început a se ridica abia după decadenţa oraşului Ţeţina (aşa dar de la 1456), precum reiese aceasta dintr-un document al lui Petru Aron (1456). În anul 1457 se numeşte pentru Cernăuţi primul staroste. Din acel an el devine oraş districtual.

Districtul Cernăuţilor cuprindea mai multe cercuri şi acestea mai multe sate. În fruntea unui cerc sta un „namestnic; în fruntea satului un „vornic”. De se iscau certuri între ţărani, intervenea în primă instanţă vornicul, în a doua namestnicul, în a treia starostele. În certurile dintre boieri între-olaltă sau cu ţăranii decidea întâi starostele, în linia a doua Voievodul, apoi Divanul.

Starostele sau pârcălabul era locţiitorul domnitorului. El avea trei logofeţi (scriitori sau secretari) şi până la 8o de scriitori din oficiu. Poruncile le primea de la Divan, căruia avea să şi raporteze. La dispoziţia lui stau şi 100 călăreţi, comandaţi de un căpitan şi 4 vice-căpitani.

De la începutul secolului al 15-lea şi până la împreunarea Bucovinei cu Austria ne sunt cunoscute numai puţine nume de ale starostilor din Cernăuţi. Din documentele care stau la dispoziţie, s-au aflat numai 9 şi anume: Ion Grumaz (1499), Enakaki (1760), George (1765), Grigoraş (1767), Potocki şi Turcul. La aceştia se adaugă: Sidorie (1595), Gavrilaş (1767) şi Nicolai Costin.

Cernăuţii au rămas Centrala districtului de la 1457 pînă la împreunarea cu Austria, cu toate că a fost des dărâmat de duşmani.

Mult a suferit oraşul acesta în octombrie a anului 1497, când cu intrarea regelui polon Albert în Moldova. El fu nimicit de Ştefan cel Mare în Codrul Cosminului. Retrăgându-se, a trecut peste Cernăuţi şi Prut, unde a fost ajuns de oastea lui Ştefan şi din nou bătut la Linţeşti şi Şipenţi.

Bogdan întreprinse la 1508-1510 o campanie în Polonia, devastând toată ţara până la Liov. Spre a se răzbuna, polonii intră pe altă parte în Moldova şi devastează multe oraşe, între care Cernăuţii, Ştefăneştii, Dorohoiul, Botoşanii şi Hotinul.

Sub Petru Rareş, care devastase şi el la rândul său Polonia, bătut fiind la Obertin (1531), Cernăuţii se prefac în cenuşă de polonii biruitori.

Vasile Lupu stând în război cu tătarii, aceştia intră şi pradă Moldova. Lupu îi trimite oaste înainte care îi nimiceşte. Tătarii, zădărâţi prin aceasta, adună altă oaste formidabilă, intră în Moldova, o pradă şi ard Cernăuţii la 1650.

Nu mai puţin a suferit capitala Bucovinei sub poloni, turci şi tătari în anii 1685 şi 1686. În anul din urmă se refugiase Dosoftei, mitropolitul Iaşilor, cu moaştele Sf. Ioan cel Nou şi cu multe documente şi odoare la regele polon Sobieski (întâi la Strey, apoi la Zolkiew), unde rămase mult timp de frica Turcilor. Peste scurt timp, vin însă şi alte nenorociri asupra Cernăuţilor. După dezastrul lui Carol al XII-lea din Suedia, 1709, care fugise în Turcia, o parte a suedezilor fugiţi vin împreună cu 300 de cazaci la Cernăuţi. Neaflând aici destulă hrană, se răsfiră prin împrejurimile oraşului. Scurt timp după aceasta intră 3-4000 de ruşi peste Cuti şi Mihalcea în Cernăuţi, care îi surprind pe aceştia şi-i nimicesc.

Acestea deabia trecute, iată că intră în Bucovina la anul 1739 o armată de 120.ooo de ruşi, cazaci şi calmuci sub comanda lui Munich, luând drumul peste Zastavna, Subraneţi, Jucica spre Rarancea, unde-i bat pe turci şi încheie pacea. La întoarcere vin la Cernăuţi şi duc o mulţime de locuitori la Rusia. Cu dânşii părăseşte ţara şi Antonie (mai pe urmă mitropolit), fostul eremit şi fondator al bisericii de lemn din Horecea. 30 de ani mai târziu apar ruşii pentru ultima dată ca duşmani în locurile noastre de aici, asuprind ţara prin contribuţiuni. Însă sosirea oştirii austriece (1 septembrie 1774) redă nu numai Cernăuţului, ci întregii ţări lung dorita pace... Cernăuţiul dezvoltându-se dintr-un oraş cu 2000 de suflete la impozanta metropolă de azi cu 60.000 de locuitori”...

*

Din Dicționarul enciclopedic român, Editura Politică București, 1962: Cernăuți (Cernovți), oraș în URSS, reședință regională în R.S.S. Ucraineană, pe râul Prut. 147.000 locuitori în 1961. Centru al industriei textile, alimentare, al industriei construcțiilor de mașini agricole, al industriei de prelucrare a lemnului. Important centru cultural (Universitate, teatru, muzee etc.).

*

Ocupându-se de cultivarea limbii române *Patria* dă o deosebită atenție societăților și cercurilor de lectură. La rubrica „Petreceri" ziarul informează că la „nou înființata societate „Stejarul" din suburbia Cernăuților-Horecea se aranjează pentru duminică 13/25 iulie 1897 o petrecere împreunată cu teatru de diletanți și un concert în casele domnului Lomoș – proprietar în Horecea", iar „poporenii din Siret aranjează la 18 iulie o petrecere poporală împreună cu o reprezentațiune teatrală, cântări și declamațiuni..."

Societăți de cetire au fost încurajate și susținute și în localitățile din Suceveni, Ceapor, Pătrăuți pe Suceavă, la pădurea Cirîncău, Corecti, Marginea.

„Scopul cabinetelor de citire" se intitulează un articol semnat Radu Sbierea.

Rubrica de susținere a limbii române se îngemănează cu alte inițiative ale ziarului. La rubrica „Biserica și școala" citim despre „O nouă desconsiderare a limbei române". Czernowitzer Zeitung din 21 iulie 1897 publica un concurs pentru ocuparea mai multor posturi de învățători la școlile poporale ale Cernăuților și Caliceanca." Și de data aceasta limba Țării este total desconsiderată, căci nici un singur cuvințel nu se cere de la competenți cunoștințele lor. Drept dovadă sunt admiși nu mai puțin de patru învățători pentru limba ruteană, singurul – Rusnak mai știe două-trei boabe românește. Și cu toate acestea sunt peste 130 de copii care învață limba română. Ce fel de învățământ va fi și acesta își poate oricine închipui." Încheie acuzator ziarul.

Ca ulterior, cu ocazia împlinirii a jumătate de secol de la Adunarea de la Blaj de pe Câmpul Libertății ziarul să publice Apelul către Români pentru serbarea din luna Mai –semnat de dr. Ioan Rațiu, George Pop de Băsești, Iuliu Coroian, Dionisiu Vaida, dr. Teodor Mihali, Rubin Petița şi dr. D. Ciuta – iar apoi la împlinirea a 125 de ani „de când românii bucovineni aparțin glorioasei monarhii austro-ungare", la 13 ianuarie 1900, *Patria* vede şi spune deschis în paginile ei că limba română este persecutată: „copiii noştri care îndrăznesc a vorbi în şcoală limba maternă sunt persecutați în modul cel mai neomenesc, îndurând pe lângă pedepse trupeşti şi torturi sufleteşti; cine este surprins că vorbeşte româneşte trebuie să poarte un măgar de lemn aninat de grumaz."

Originea românească este exprimată şi aşa: „Din Hadic la Seletin / Numai Jalbe şi suspin..." Chiar dacă în suplimentele literare ale *Patriei* semnează cuvinte alese Colivescu, C. Berariu, C. Morariu, Nicu Dracineschi, Nico Cărăuş, Leonida Bodnărescu, Delavamă, G. Coşbuc...

*

Iată câteva informații de la rubrica de „specialitate" a ziarului menite a mângâia sufletul şi mintea cititorilor. Informații referitoare la „Focul din comuna Ştefăneşti din Județul Botoşani; despre „ofițerii români în armata austriacă spre a studia instituțiile armatei noastre", dar şi despre faptul că „de babele române se teme şi moartea": „la Telega, Gherghina lui Gozu, după ce a zăcut două luni a închis ochii, dar cântându-i să „veniți frați să-i dăm sărutarea cea de pe urmă" s-a trezit, ceea ce demonstrează că „ deprinderea din tinerețe e mai puternică decât boldul morții"...

... Vinul din Vinerea , Transilvania, de lângă Orăştie, trimis de domnul Alexandru Herlea de Bordaux în Franța la o mare expoziție a dobândit „crucea de aur şi diploma de onoare"...

--- „Institutul pedagogic din Cernăuți participând la Congresul al treilea pedagogic cu o colecție de manufactură la Linz – unde au participat toate institutele pedagogice din monarhia austro-ungară, dar şi o mare parte a celor din Germania – a obținut diploma de recunoştință, colecția lor fiind socotită cea mai completă, conducător al Institutului din Cernăuți fiind zelosul şi competentul prof. Florea Cârstiuc."

... „duminică 18 iulie 1897 se săvârşeşte în catedrala mitropolitană din Iaşi chirotonia în arhiereu a P.C.S. Părintelui arhimandrit dr. Conon Aramescu-Donici. Noul arhiereu, care e absolvent şi doctor al facultăţii teologice din Cernăuţi, va lua titlul Băcăuanul şi va fi ataşat episcopiei de Roman.”...

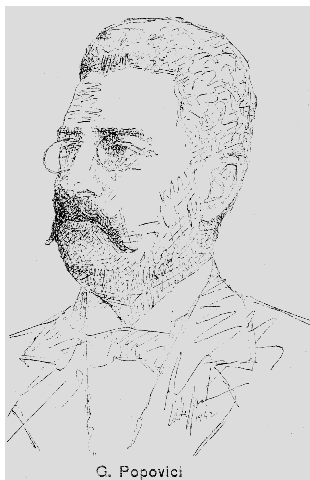
... Cum se rezolvau în vremea aceea conflictele de idei se arată în ziarul din 15 decembrie 1897: „ o polemică ziartistică care, în focul discuţiilor, a trecut marginile obiectivităţii s-a încheiat cu o catastrofă” în sensul că „George Emanoil Lahovary, directorul marelui ziar din Capitala României *L'independence roumaine* a căzut victimă unui duel cu spada.”

Urmare polemicii dintre ziarele conservatoare *L'independence roumanine* şi *Epoca* de sub conducerea domnului Nicu Fulipescu, ultimul ofensat ca urmare a unei aluzii a recurs la satisfacţia cu ...spada. „Întâlnirea pe teren a avut loc sâmbătă înainte de amiază şi la repriza a doua a împuns atît de nenorocit dl. N.F. pe regretatul G.E.L. încât acesta a căzut la pământ rănit grav, sfârşind în vreo câteva minute”.

... Multe veşti priveau familia regală din România. O ştire vorbea despre discursul M. Sale Regina României Carmen Sylva rostit la recepţia profesorilor universitari cu ocazia inaugurării Universităţii din Iaşi (7 noiembrie 1897); Alta consemna: „Cu ocazia vizitei perechii regale române la Budapesta universitatea ungurească a oferit titlul de doctor de onoare M. Sale Regina pentru scrierile sale literare. Diploma legată într-un album splendid a fost deja trimisă de Universitatea din Budapesta contelui Goluchowsky, ca pe cale diplomatică să fie remisă M. Sale Regina. Diploma redactată în latineşte spune în rezumat că Universitatea, preluând alesele virtuţi, deosebita erudiţie şi marile merite ştiinţifice ale M. Sale Regina Elisabeta, conferea M. Sale, cu unanimitate de voturi, titlul de doctor onor în artele literare şi filozofice”.

...Acum, ceva şi despre veşnica dispută privind Domnia femeiască. „Aproape în fiecare zi se aud plângeri din partea femeilor că pe ele bărbaţii nu le lasă să-şi ocupe locul cuvenit în viaţa politică şi economică. Aceste plângeri însă sunt neîntemeiate deoarece 2/3 din omenire şi jumătate din întreg rotocolul pământului se află sub domnirea femeilor. Aşa avem pe regina Angliei Victoria care de la 1839 domneşte peste naţiunea cea mai puternică din lume.

Vilhelmina numai de curând a fost încoronată ca regină a Olandei. Cârma Spaniei, fiind încă regele

G. Popovici

*

George Popovici harnic întemeietor de cabinete de lectură

*

mic, o are în mână regina – regentă Cristina. Peste cele 400 milioane de locuitori ai Chinei domneşte, de asemenea, TSI AN, văduvă împărătească. Țarul Rusiei Nicolae II stă sub influența soției sale Țarina Alix care prin frumusețea şi cultura ei stăpâneşte asupra inimii Țarului. Regina Italiei, Margareta, fiind şi ea de o frumusețe rară, cultă şi de spirit, are de asemenea mare influență asupra soțului său Umberto. Regina României, cunoscută în lume ca scriitoare şi poetă sub numele de Carmen Sylva, încă trece ca o femeie foarte pricepută în ale politicii şi se zice că sfatul ei înțelept a contribuit mult la propăşirea României.

Ce ar mai putea obiecta sexul frumos de-am putea enumera toate cazurile speciale unde femeia poartă cârma şi nu bărbatul”?

*

Adunările electorale, inclusiv cele destinate întâlnirilor cu alegătorii ale deputaților dr. George Popovici, unul din cei şase reprezentanți ai românilor în Dieta Bucovinei, aleşi pe durata a şase ani, au fost total româneşti. La cea de la Câmpulung, desfăşurată în sala Palatului comunal au participat alegători din localitățile: Câmpulung, Fundul Moldovei, Pojorâta, Sadova, Breaza, Vama, Ciocăneşti, Valea Putnei, Vatra Dornei, Gura-Sadovei, Fundul-Sadovenii, Gura Humorului, Ruşi, Boca ş.a.m.d.

Altă adunare a deputatului dr. G. Popovici cu alegătorii a avut loc la Dorna cu participanți din Vatra-Dornei, Dorna Candrenilor, Iacobeni şi Poiana Stampei.

La adunarea de la Rădăuți au participat alegători din Rădăuți, Straja, Bâlca, Vilcovul de Sus, Galăneşti, Burla, Sucevița, Marginea.

Interesant că dezbaterile din Dieta Bucovinei erau purtate de deputații români în limba română, iar dacă nu erau înțeleşi pe deplin ei reluau discursurile ori replicile în limba celor din sală.

*

Combativitatea ziarului *Patria* n-a rămas fără urmări. Deşi articolele aveau titluri ca acestea: „Românul are şapte vieți în pieptu-i de aramă"; „Satrapul de la Rădăuți" – referitor la conduita conducătorului de district Patak, unde în locul legii domneşte volnicia şi bunul plac, după „sosirea în țară a baronului Bourgignon a început persecutarea Partidului Național al Românilor, inclusiv a ziarului, întrecând toate prestațiunile de până acum ale Guvernului local."

Pentru că *Patria* se făcea apărătoarea celor prigoniți pentru purtarea la vedere a tricolorului românesc, Bourgignon şi-a îndreptat toată urgia împotriva ziarului, l-a cenzurat şi supravegheat, iar pe Valeriu Branişte l-a exilat, deşi nu l-a găsit nicăieri. Dar cu cât înverşunarea baronului era mai mare cu atât mai dârză era rezistența românilor şi atitudinea ziarului.

Deşi la alegerile pentru Dieta Bucovinei Partidul Românilor a susținut lupta în şapte districte - Câmpulung, Rădăuți, Suceava, Gura Humorului, Storojineț, Siret, dar şi la Cotman, Sadagura, Vîjnița, Stăneşti, Zastavna, multe numere ale periodicului *Patria* au început să poarte inscripția „Confiscat", ulterior apărând ediții speciale după numărul confiscat de autorități.

În nr. 406 din 21 aprilie/4 mai 1900 Patria consemnează hotărârea dr. Valeriu Branişte de a se „retrage definitiv de la conducerea Foii. În acelaşi număr dr. Emilian Criclovici scrie dlui Branişte şi-şi informează cititorii că „sunt necesitat să suspend pe timp nedeterminat şi până ce amicii mei vor afla oportun apariția *Patriei.* Personalul redacțional promițând şi el: „când vom reapare vom face-o din nou ca un grup de bărbați dependenți de guvern şi partide, călăuziți de aceleaşi principii cu care am păşit acum trei ani pentru prima dată înaintea publicului românesc."

*

Valeriu Branişte

*

Şi astfel *Patria* apune, V. Branişte părăseşte amărât țara, iar Iancu Flondor şefia Partidului Național şi, împreună cu G. Popovici, chiar partidul.

Suficient ca ziarul *Deşteptarea* (an VIII, nr.11 din 13 mai 1900) să consemneze: „Linişte adâncă domneşte din nou peste plaiurile Bucovinei. E ca o linişte de cimitir această linişte grozavă. Trupul nației române îl văd duşmanii noştri zbuciumându-se pe patul morții. Şi tac toți privitorii, tac ca la un priveghiu, să nu tulbure liniştea românului, ca nu cumva să-i mai lungească zilele vieții. Ei ne văd secați de toate puterile noastre naționale. Văd deputați plecați, gazete stânse şi căpetenii nepăsătoare. Văd satele înecate de potopul rusesc, oraşele înfundate cu străini, ocoalele părăsite de copiii noştri, țărănimea română cufundată în datorii şi căzută în ghearele crâşmarilor şi cămătarilor; văd preoțimea română lovită peste față cu palma minciunii celei mai scârboase, văd învățătorimea în cătuşele de fier ale supunerii oarbe în fața căpeteniilor districtuale (prefecții n.n.), amploaiații români cu frica în spate, scurt, duşmanii noştri au ce vedea în Bucovina. Şi dacă pe toți românii acestei țări ne judecă după unii puțini, atunci au drept când ne văd în zbuciumările morții.”

*

În articolul „Românismul de ieri şi de azi în Bucovina”, semnat de Av. V., în ziarul *Cronica Românească la Cernăuți* în 1931 se precizează: *Patria* (1897-1900) era condusă de ardeleanul dr. Valeriu Branişte”.

*

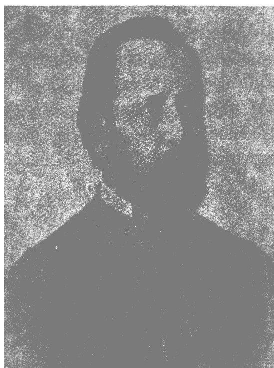
Patria reapare în perioada 7 februarie 1909-27 noiembrie 1910 ca organ al Partidului Creştin Social Român (1908-1910) de sub conducerea omului politic Iancu Flondor, partid care, pentru un timp, reuneşte cele două tabere româneşti (Onciul-Flondor) urmare a primejdiei pe care o prezenta evreimea.

Iancu cav. de Flondor
cel mai mare ctitor al Palatului cultural

Formaţia politică condusă de Iancu Flondor, ca şi ziarul *Patria,* duc o campanie puternică împotriva evreilor, lupta lor având un caracter pronunţat antisemit.

Deosebit, *Patria* întâmpina lupta dezidentă a publicaţiilor *Gazeta ţăranului* (martie – octombrie 1909) şi *Gazeta Poporului* (august-noiembrie 1909).
Dincolo de viaţa politică *Patria* cultivă cu succes foiletonul literar, colaborând la el nume ca N. Tcaciuc, I. Grămadă, Codreanu (Gh. Tofan), Ilie E.Torouţiu, L. Marian, T.Gârlă (Dim. Moldovan) ş.a.

*

Dimitrie Dan (1856-25 mai 1927), folclorist, istoric şi preot, din 1870 a fost membru al Societăţii pentru cultura şi literatura română în Bucovina. Dar şi preot consilier consistorial şi membru corespondent al Academiei Române.

În broşuri sau în periodice – *Aurora Română, Junimea Literară, Deşteptarea, Timpul, Patria,* - a publicat studii şi articole de etnografie,

lingvistică, istorie bisericească, poezii şi proză literară, dări de seamă, credințe populare şi tradiții.

A scris şi publicat despre monumentele şi familiile româneşti, schițe biografice ale arhimandritului Vartolomei Măzăreanu, Dosoftei, Mitropolitul Moldovei, monografii ale Ctitoriei hatmanului Luca Arbore, Mănăstirea Sucevița, Mănăstirea şi comuna Putna, monografia comunei Straja – unde a slujit Dumnezeirii.

Stâna la românii din Bucovina, comuna Straja şi locuitorii ei sunt lucrări şi de cercetare etnografică îmbinată cu cea folclorică. În lucrarea despre Straja, partea privitoare la ritualul naşterii, a nunții şi înmormântării ocupă spații largi, iar descrierea valoroasă. Strigăte şi chiote din Straja, bocete din Straja şi satire asupra țiganilor sunt părți ale monografiei.

Deosebit, Dimitrie Dan a desfăşurat şi o fructuoasă activitate de muzeograf şi conducător al unei astfel de instituții din Cernăuți.

*

Păstorul

Păstorul. V. Sesan, în *Glasul Bucovinei* nr.103 informa că „În baza mandatului primit din partea adunării comitetului redacțional din 13 martie 1919 invită pe ziua de joi 14/27 martie la Palatul Național din Cernăuți toți membrii acestui comitet la o consfătuire frățească, în scopul constituirii Biroului mai restrâns al

ziarului nostru. Se pot prezenta şi împuterniciţi printr-o scrisoare specială, spre a evita orice neînţelegere la alegeri.

Membrii care fac parte din Comitetul redacţional mai larg sunt cunoscuţi din numărul 5 al *Păstorului.”*

*

Plai Românesc, gazeta Societăţii pentru Cultura Românească „Mihai Eminescu” din regiunea Cernăuţi (Format 26x50 cm)

Apare lunar, la Cernăuţi, în 1990, redactor responsabil Vasile Tărâţeanu. Publică proză şi versuri, programe de cultură naţională, material didactic dedicat elevilor: Mircea Lutic în nr.13-14, 1994 publică „Programa cursului facultativ Cultura românească din Bucovina pentru clasele a IX-a şi a XI-a, iar în nr.17-18/1994 „Comunicatul Secţiei de Filologie şi Literatură a Academiei Române cu privire la limba română, sub titlul „Istoria nu poate fi ignorată, recapitulare din revista *Academica*.”

Sunt prezenţi în Plai Românesc: Mihai Cimpoi, Gr. Bostan, Ion Popescu, Alexandrina Cernov, Ilie Popescu, Arcadie Suceveanu, Nicolae Dabija, George Munteanu.

Încercarea de intentare a unui proces de presă revistei *Plai Românesc* în 1994 se soldează cu schimbarea lui Vasile Tărâţeanu din funcţia de redactor şef cu Arcadie Opaiţ.

*

ul IV. Cernăuţi, 27 Maiu 1923 N-rul

POPORUL

gan al partidului naţionalist-democrat de sub conducerea dlui Prof. N. Iorga

Un număr 1 leu 50 bani. Abonamente se plătesc înainte nscrisele şi informaţiunile ce ni se trimit trebue să fie iscălite. Adresa telegrafică: „POPORUL", Cernăuţi	Apare în fiecare Duminică Redacţia: Cernăuţi, Str. Stefan cel Mare 48 Administr.: Cernăuţi, Str. Petrovici 3, Telefon 81	Abonamente: Pe an . . . . 70 lei Pe şase luni . . . . 35 lei Pe trei luni . . . . 18 lei Anunciuri, Reclame şi Inserţiuni se socotesc după tarif şi se primesc la administraţia gazetei, Cernăuţi, str. Petrovici 3.

Poporul, organ al Partidului Naţionalist Democrat de sub conducerea dlui profesor Nicolae Iorga, apare la Cernăuţi în 1919, redacţia în strada Ştefan cel Mare nr.48, iar administraţia în strada Petrovici nr.3, Tipografia Universitară R. Eckhardt, strada Ghica Vodă nr.3.

Redactor responsabil, pe rând, Traian Brăileanu, Dumitru Creţu, Gheorghe Horşovschi, Anton Ionescu.

Apare în două pagini mari 64/45 cm. iar de la 27 mai 1923 în format mediu, 48/32 cm., dar în 4 pagini.

Cu numărul 33/7 ianuarie 1923, Anul IV, *Poporul* apare şi cu un supliment literar, în care, în afară de At.M. Lonel, mai semnează: N. Simionovici, Ion Iacoban, Vasile Gherasim (Se naşte Dumnezeu – versuri), C. Loghin („Douăzeci de ani de la moartea foiletonistului bucovinean M.Telean"), Traian Brăileanu („Naşterea naţiunii, fragment din Sociologia Unirii").

La modă, *Poporul* publica în *Foiţa*: „Familia Eminovici"de dr. Vasile Gherasim, dar nu numai, rubrica fiind susţinută asiduu de către acesta „Ce însemnează Caragiale pentru literatura noastră" este titlul altei cronici, urmare a cursului de popularizare ţinut de prof. Vasile Gherasim în zilele de 30 şi 31 martie 1923 la Universitatea din Cernăuţi şi din care redăm fragmentul care urmează:

..."Ca membru al Societăţii Junimea îşi publică Caragiale comediile sale în Convorbiri literare. La 1879 apare *Noaptea furtunoasă*, apoi Conul *Leonida faţă cu reacţiunea*, *Scrisoarea pierdută, De-ale carnavalului* şi la sfârşit – (1890) drama *Năpasta*. La 1909 Caragiale scria comedia într-un act *Începem* care fu reprezentată numai o singură dată...

... până la 1900, Caragiale pare să se fi ocupat parte numai ca scriitor, parte, pare să se fi ocupat şi mai multe posturi. Ni-i cunoscut că dânsul a fost un timp şi profesor la Liceul Sfântul Gheorghe, pe care, pe vremea aceea, îl conducea Anghel Demetrescu.

O aducere aminte de la un elev al lui Caragiale, scriitorul Radu Rosetti, din „Caragiale profesor” publicată în *Flacăra* I.16:

...”Ca natură distinsă ce este Caragiale nu e un profesor ca oaricare altul. Şcoala lui pedagogică ajunge la concluzia că nu elevul este vinovat atunci când nu ştie lecţia, ci profesorul, fiindcă n-a fost în stare să se facă îndeajuns înţeles de elev – şi atunci, fireşte, toată strădania lui tinde spre acest scop. Pe nici un profesor nu-l iubesc elevii ca pe autorul Scrisorii pierdute, pe nici unul nu-l stimează mai mult, nici unul nu-i răspunde mai bine şi mai inteligent.”

„ **Ion Luca Caragiale** (1852-1912) s-a născut în satul Haimanale, azi Vornicul Măgureanu, la mănăstirea Mărgineni, Judeţul Prahova, ca descendent dintr-o familie de actori. Nu are decât 4 clase de liceu făcute la Ploieşti. A urmat şi conservatorul. Şi-a făcut studiile la şcoala lumii, unde nu se cer examene. Este tipul omului nestatornic. A fost de toate: corector, redactor şi director de reviste, sufleur, copist, actor, cronicar teatral şi director general al Teatrului Naţional din Bucureşti, copist de tribunal, revizor şcolar şi profesor la un liceu particular din Bucureşti, funcţionar…”

Acelaşi Radu Rosetti povesteşte o întâmplare în care „totuşi a ajuns şi el – Caragiale – o dată la o încurcătură din care a putut ieşi numai graţie artistului care predomina în el. Cu verva-i bine cunoscută şi apreciată de toţi, explica maestru Viaţa lui Mihai Viteazu. Era o frumoasă dimineaţă de primăvară. Toată clasa asculta cu respiraţia oprită. Numai unul nu era atent, ci, privind pe fereastră afară „părea dus pe cea lume”. Profesorul observă aceasta şi îl

chemă pe nume: „Ce-am spus acum?” Băiatul se sperie. „Dacă-mi spui drept unde te gândeşti, te iert”, îi zice dascălul îngăduitor.

- Ascultam mierloiul din pom, mărturiseşte cinstit elevul.

Caragiale, voind să-şi urmeze cursul, observă că acum stau cu ochii la mierloi nu numai unul, ci mai mulți stau cu ochii la mierloi şi că nici el singur nu se poate stăpâni, din când în când, a face pauze pentru a asculta cântecul păsării.

- Ştiți ce, copii? – zice deodată profesorul – hai cel puțin s-o facem pe față. În grădină să auzim mierloiul!

- ... Caragiale a fost un timp oarecare, se spune că din august 1899, deci îndată după ce a demisionat din postul de director al Teatrului Național, - şi registrator în Centrala R.M.S.. La 30 martie 1901 însă i se aduce la locuința din strada Pitar Moşu nr.4 următoarea adresă:

Domnului I.L. Caragiale, registrator

„Postul de registrator ce ocupați în Administrațiunea Centralei fiind suprimat prin bugetul exercițiului 1901-1902, cu regret vă facem cunoscut că rămâneți în disponibilitate pe ziua de 1 aprilie 1901”. Director general, D. Mănescu

Căruia Caragiale îi răspunde printr-o scrisoare deschisă, publicată în *Moftul român*, revistă pe care o crease la 1893 şi o conducea el însuşi:

„Înțeleg şi dacă voiți, împărtăşesc chiar regretul dv. pentru aceea ce mi-ați făcut cunoscut pe ziua de 1 aprilie. Trebuie însă să ne resemnăm: țara are atâta nevoie de economii! Când mă gândesc că numai prin suprimarea postului meu de registrator, regatul face o economie enormă! Dv., ca om de calcule, veți înțelege îndată.

... Să nu regretăm dar, stimate domnule, când prin sacrificiul nostru, fie chiar silit, se poate aduce atâta folos Statului, înecat aproape în ruină prin atâtea risipe, atâtea lefuri exagerate şi pensiuni exorbitante”.

... Convins că împărtăşiți şi dumneavoastră sentimentele mele patriotice, sunt şi rămân al dv. Devotat servitor,

I.L. Caragiale, fost impegat cl.I în administrația Centrală R.M.S.

Trecând peste bruma de patriotism pomenită, gazetarii de la *Poporul* consemnau ştiri diferite la 25 decembrie 1926: „Cât costă pe țară un parlamentar? Din calcule făcute reiese că un parlamentar

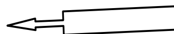
încasează anual aproximativ 312.000 lei. Din costurile lor personale, ce profit dau ei țării în schimbul acestor bani?”

Adică erau mult mai mulți bani decât cei 230.220 lei (140.220 lei leafa şi 90.ooo lei pensiune) cât ar fi primit Caragiale – şi alții ca el, alegătorii, ca funcționar la stat în 30 de ani de serviciu şi alți 30 de ani de viață ca pensionar!

Ziarul *Poporul* se ocupa şi de de alte probleme: Legea pentru organizarea Camerelor agricole, Comemorarea lui Beethoven, Legea chiriilor, problemele bugetare ale Cernăuțiului şi Bucovinei, neasimilabilitatea partidului național, noua reformă şcolară, proiectul de reorganizare a C.F.R., furturile din bugetul bisericesc, activitatea la Societatea Armonia, cronica politică la zi, pagini literare şi de artă, idei şi discursuri rostite de dl. prof. N. Iorga în diferite împrejurări.

Profesorul Nicolae Iorga despre care *Poporul* scria că a publicat 1.250 de volume şi articole

Adesea *Poporul* era în dispute de opinii cu *Glasul Bucovinei*, dar şi cu *Dreptatea*, uneori şi cu *Voința...* oficiosul Guvernului.

La 6 mai 1923 în loc de editorial în prima pagină apare articolul redacțional: „Cerem pedepsirea vinovaților” – în care se spune că în numărul trecut al ziarului s-a publicat o hârtie către judecătoria din Cernăuți în care se spunea că un oarecare domn Filaret Doboş, de profesie profesor la liceu, ajuns din mila liberalilor deputat, director general la agricultură şi domenii şi preşedinte al Comisiei Centrale pentru vânzare şi cumpărare în Cernăuți, ar fi cerut pentru înaintarea unei cereri de export un bacşiş de 600.000 lei, mulțumindu-se apoi cu mai puțin. Se mai spune acolo, că un oarecare domn Numitor Liteanu, funcționar înalt în administrație, unchiul domnului ministru Nistor, ar fi intrat în tovărăşie cu domnii Marcus Linker, Leon Barschaut şi Mihai Iacoban pentru a face

export şi că acest domn Liteanu ar fi făcut legătura între dl. Doboş şi tovărăşia amintită.

Se cerea în ziar ca parchetul să intervină şi să stabilească adevărul, cu consecințele sale.

Pe parcurs, din când în când, *Poporul* a revenit şi a cerut Parchetului soluția cercetărilor.

La 28 septembrie 1924 *Poporul* comunica cititorilor ce se întâmplase în cazul Doboş: în urma instrucției, parchetul i-a stabilit culpabilitatea, dosarul a fost înaintat la Ministerul Justiției; acesta l-a trimis Parlamentului pentru a-i ridica imunitatea, dar acolo s-a ...pierdut.

Între timp, adaugă ziarul, dl. Doboş are destulă vreme pentru a-şi termina vila de pe strada 11 Noiembrie...

Motiv, probabil, ca Al. Titric să publice patru versuri pentru un anumit senator P.P.:

Te-a ales senator satul
Tot în strigăte şi-n chiu,
Căci băuse fiecare
Câte-o ocă de ... rachiu.

Ridicându-se împotriva birocratismului şi bacşişurilor, la 24 iunie 1923, *Poporul* publica tot în prima pagină: „Vrem rânduială! Sistemul bacşişurilor – o ruşine națională. Un avocat se oferă să facă în trei zile ceea ce două ministere n-au făcut în şase luni. Cerem sancțiuni împotriva funcționarilor abuzivi.”

Era vorba de moş Axânte Penteleiciuc care aştepta să-i vină din America moştenirea rămasă de la fiul său. În decembrie 1922 a fost înştiințat că cecul său de 135 lire sterline se află pe drum, dar i-a fost reținut în sertarele ministerului de justiție ori ale celui de externe...

Avocatul Eug. Emanuel îl invita să treacă pe la cabinetul lui să-i rezolve în 3 zile toate problemele moştenirii şi în mod gratuit.

La câteva zile *Poporul* informa de 1 iulie 1923 că cecul pentru moş Axânte a apărut la Cernăuți, la judecătoria de ocol, unde poate se va găsi un Emanoil, care să-i descurce ... ițele.

Într-un documentar „Pensionarii”, N. Simionovici demonstra, pe bază de studii, că dacă reținerile de 7% de la salariați pentru vremea pensionării s-ar contabiliza într-un cont special, nu

cuprins în bugetul anual, ar fi depuse la bancă, s-ar realiza o rentă perpetuă, transmisibilă şi nepoţilor, iar la pensionare statul nu s-ar mai plânge că nu-s fonduri pentru plata pensiilor. Din contră ar putea plăti şi dividende!

În *Poporul* apăreau semnături care aduceau idei importante: A. Răşcanu, Vasile Gherasim, Pamfil Şeicaru, Nicolae Iorga.

A fost un ziar pentru ziua de duminică.

*

Poporul este ziarul care a început să se editeze la sfârşitul lunii octombrie 1920 de către dnii Trăian Brăileanu şi Ion Brăteanu. Apare în preajma unor schimbări în cârmuirea ţării şi de aceea numărul prim conţine „Cugetările" dlui Tr. Brăileanu care nu erau decât nişte atacuri la adresa opoziţiei politice.

„Cine nu şi-a îndreptat un gând de bună nădejde către dnii Tr. Brăileanu, docent, şi Ioan Brăteanu, profesor, care, acum, editează împreună *Poporul*, asigurându-ne că nu face parte din nici un partid, că n-are nici o legătură, dar că, sigur, nu ar putea sta izolat", scrie despre gazetă şi oamenii săi Alecu Procopovici în *Glasul Bucovinei* nr.522 din 31 octombrie 1920, pronunţându-se deschis şi cui aparţinea foaia: partidului aflat la putere.

*

Poporul a reapărut „organul săptămânal de mai deunăzi al dlor Tr. Brăileanu şi Ion Brăteanu, purtând acum firma de „organ al Partidului Naţionalist Democrat de sub conducerea dlui. N. Iorga.

(din *Dreptatea* 30 nov.1922)

*

Poporul apărea concomitent cu *Glasul Bucovinei, Dreptatea* şi *Cuvântul ţărănimii*, în anii 1919-1924 şi era scris şi tipărit de dl. Trăian Brăileanu.

*

Privitorul

Privitorul apare la 1 mai 1902, sub conducerea lui Aurel Onciul, de două ori pe lună, cu un motto – cunoscutele versuri din Glossa lui Eminescu: „Privitor ca la teatru...”

Scopul periodicului era: „Este timpul de a îndruma o direcție nouă şi de a ridica precum se face aiurea, în statele civilizate, politica dimpreună cu auxiliarele ei sociologice de la nivelul actual de meserii la rangul de ştiință. Scopului acestuia încearcă să-i servească revista prezentă *Privitoru*l. Ea tinde, pe bază inductivă şi în mod ştiințific, să analizeze condițiile etnice, economice, sociale şi politice de existență la Români şi astfel să constate faptele de care apoi să se poată trage consecințele pentru politica militantă de toate zilele...

Singurul ei program este, precum nu poate fi altfel în ştiință, constatarea adevărului...”

Privitorul a rămas credincios programului stabilit la apariție, în el scriind îndeosebi A. Onciul (A. Vrânceanu) şi Constantin Onciul, atâta vreme cât ziditorul periodicului n-a intrat în politica militantă a timpului.

A apărut mai întâi la Viena, Brűnn (Brno), apoi la Cernăuți; Aurel Onciul pretindea că prin presă şi analiza ştiințifică a condițiilor de trai ale românilor bucovineni se poate realiza armonia socială...

Privitorul, care a apărut până la 15 decembrie 1903 a fost stegarul luptei de clasă la sate, dintre preoți şi învățători luând apărarea ultimilor. A. Onciul încheind o înțelegere cu învățătorul M. Chisanovici şi rupând, încă odată, unitatea partidului românesc în Bucovina.

*

Reforma

Reforma, Ziar independent, apare la 1 noiembrie 1920 şi fuziona cu ***Democratul***, independent, sub titlul comun ***Democratul*** care la numărul 28, din 2 ianuarie 1921, apare cu titlul ***Democratul – Der Democrat*** (în limba română şi germană).

nul I Cernăuţi, 20 Februarie 1932 Nr. 2

RENAŞTEREA

Organul Federaţiei Salariaţilor şi Pensionarilor publici din Moldova de Sus.

Editor: General rez. Dr. AUREL MANIU

Redacţia şi Administraţia: ERNĂUŢI, STR. PETROVICI 5. | Apare la 5 şi 20 a fiecărei luni | Preţul 2 Lei ... 4 pagini, " ... 6 " — Inserate după tarif.

Renaşterea, organul Federaţiei salariaţilor şi pensionarilor publici din Moldova de Sus. Editor general rezervă dr. Aurel Maniu, redacţia şi administraţia Cernăuţi, strada Petrovici nr. 5, apare la 5 şi 20 a fiecărei luni, primul număr la 5 februarie 1932, redactor responsabil A. Iliescu, Societatea Tipografică Cernăuţi.

În articolul „Între arbitrar şi interese de stat" prof. Petre D. Toma afirmă că: „La noi, românii, toate se fac în numele statului, actul eroic, cinstit, patriotic, dar şi înşelăciunea, furtul, escrocheria, spiritul de gaşcă, duşmănia, corupţia etc."

Şi mai departe: „Iată unde se găseşte nefasta tradiţie a fanarioţilor, bizantinismul! Noţiunea de stat prin nechibzuinţă, prin toleranţa răului, prin guvernare pătimaşă, fără scrupul în jefuirea bunurilor publice, au îndepărtat această instituţie de inimile tuturor. Statul apare acum ca ceva tiranic, ca un exploatator al nevoilor noastre, ca ceva duşman, ca o bestie nesăturată, cruntă, nemiloasă, sângeroasă şi nedreaptă".

După război, „s-au înmulţit partizanii partidelor politice, au crescut averile particularilor, au călătorit mai mulţi în străinătate, sunt mai mulţi sinecurişti, sunt mai multe automobile în ţară şi mai multe localuri de perdicţie unde îmbuibaţii din sudoarea poporului îşi petrec ceasurile şi-şi descarcă pungile lor uşor umplute"...

..." I se cere poliţaiului să lupte contra hoţilor , el flămând şi neplătit. I se cere jandarmului să apere ordinea, el care de multe ori n-are cu ce să-şi cumpere o bucată de pâine, i se cere învăţătorului să facă operă culturală, când se hrăneşte cu murături de căpătat şi n-are săpun să-şi spele faţa şi necăjitul lui trup; în timp ce colegii lor de la Ministerul de Finanţe primesc mai mult decât lefurile la zi, primesc

chiar prima de recompense de felul măiestrit cum au izbutit să înşele şi să-i lipsească de lefuri pe colegii lor mulţi şi în mizerie din îndepărtatele colţuri ale ţării...”

Soluţia: „Să ne strângem rândurile şi prin acţiune să facem să fim auziţi şi respectaţi.”

General în rezervă dr. A. Maniu semnând articolul „Contra politicianismului” apreciază că „metodele acestei molime politice – politicianismul - sunt originea tuturor relelor, a neînţelegerilor şi învrăjbirilor între membrii uneia şi aceleiaşi naţiuni” că „partidele politice au fost cele care au zădărnicit reformele sociale benefice.”

În *Renaşterea* mai semnau: Artemie Nastasi („Armonizarea salarială şi noua încadrare a funcţionarilor publici”), T. Negrea („O nedreptate fără precedent – neplata sporurilor cuvenite prin gradaţii şi definitivarea corpului didactic”), Mihail D. Bottez („Cine are urechi să audă – neorganizarea încă a funcţionarilor publici ca grup social şi de interese”). Se insista pe reducerea chiriilor, a impozitelor şi taxelor comunale pentru funcţionari şi pensionari.

Renaşterea din 5 martie avea titluri şi articole mult mai incitante: „Eftinirea traiului se va face! Nu însă de guvern, ci de organizaţiile cetăţenilor exasperaţi şi aruncaţi în mizerie de indolenţa şi nepriceperea conducătorilor”; „Tragedia continuă”; „Reducerea datoriilor la puterea de plată a debitorului de astăzi”; „Cum îşi bate joc ministrul de finanţe de salariaţii publici”.

În materialul „Un îndemn” Ştefan Morariu, licenţiat în drept, consilier în Societatea Centrală a funcţionarilor publici Cernăuţi afirmă că „apariţia ziarului *Renaşterea* este salutată de publicul funcţionăresc. El umple un gol pe cât de mare, pe atât de simţit în rândul salariaţilor publici. El va fi organul de comunicare între slujbaşii diferitelor autorităţi, glasul public al celor obijduiţi, săraci şi nevoiaşi, va fi strigătul de alarmă a soartei lor, mijlocul de a face să răsune la urechile celor surzi disperarea lor.”

Ziarul era socotit organul salariaţilor şi pensionarilor publici din Cernăuţi. De aici actualitatea altor titluri: „O învăţătoare înnebuneşte din cauza mizeriei”; „Să ne apărăm drepturile” – de avocat Zeno de Herbay, secretarul general al Federaţiei funcţionarilor publici din Moldova de Sus; „Un memoriu predat primarului Costeanu de o delegaţie a Federaţiei salariaţilor şi pensionarilor.”; „Înfiinţarea unei case de credit pentru funcţionari”. Cum au fost acordate reducerile pe C.F.R., Cum a fost primită

delegația pensionarilor la Ministerul de Finanțe, informații din viața pensionarilor şi a funcționarilor, erau alte probleme consemnate de ziar.

Renaşterea apărea scrisă în limba română şi germană.

*

Românul

Românul, organ național creştin-social al românilor bucovineni, apare între 16 octombrie 1908 – 4 februarie 1909, organ de presă al Partidului Național Român. Redactor responsabil: Emanoil Samuşca. Proprietar şi editor: Atanase Gherman.

*

Sentinela

Sentinela, organ independent al românilor bucovineni, sub direcția lui Dionisie Voronca şi cu colaborarea lui Mihai Teliman, apare cu prilejul alegerilor din 1898, la 11 septembrie până la 9 aprilie 1899.

Apare în perioada când preşedintele țării este baronul Bourgignon (1898-1903) care a rămas de pomină în amintirea românilor din Bucovina, el a dus cea mai aprigă luptă împotriva elementului românesc. A căutat să slavizeze şcolile primare împotriva voinței populației, să introducă spiritul antiromânesc până şi în universități.

Ridicându-se împotriva tricolorului românesc, Bourgignon l-a coborât din vârful clădirilor, l-a rupt din pieptul şi de pe reverul hainelor tinerilor, l-a smuls din costumul fetelor, de la cingătoarea bătrânilor.

La onomastica împăratului de la 18 august 1899 preoțimea a fost învinuită că poartă ostentativ tricolorul şi amenințată cu măsuri disciplinare.

*

Sentinela apare la un an după ziarul *Patria,* adică în 1898 şi este un rival al acestuia. Îl conducea Dionise Voronca şi avea ca redactor pe Mihai Teliman. Programul *Sentinelei* era cel al ziarului *Patria* şi îl prezenta cu căldură. El se opunea oricăre politici exclusiviste pe care credea că o practică nou înființatul partid democratic.

*

Atunci, în 1899, în *Sentinela*, ziar independent al românilor bucovineni (septembrie 1898 – aprilie 1899) M. Teliman semna în foița: „Agata Bârsescu în Cernăuți" şi scria: „Când te pui să scrii despre Agata Bârsescu nu ştii ce să zici mai întâi şi nu ştii în ce mod să vorbeşti, ce atribute să întrebuințezi spre a caracteriza această zână a artei dramatice. Ai putea pune un preț de o sută de galbeni pentru inventarea unui adjectiv nou, ce n-ar fi fost deja întrebuințat pentru Agata Bârsescu şi nimenea n-ar câştiga premiul". El o proclamă „îngeroaică" – „cuvânt nou care împreuna gingăşia femeiască cu puterea bărbătească în sufix", concluzionând: „Neamțul n-are aşa ceva. El are Engel, Engelschen, Engelein, Kiebes Engelein sűsses Engelchen, însă îngeroaică n-are."

(**Victor Morariu** „Agata Bârsescu şi Bucovina" în revista *Făt-Frumos* nr.5/1936, Cernăuți)

*

„La *Sentinela*, condusă de frații Dionisi şi Zaharia Veronca a lucrat Mihai Teliman, unde a stat scurt timp: din 11 noiembrie 1898 până la 9 aprilie 1899, cât timp era şi redactor responsabil al ziarului. Aici şi-a dezvoltat Teliman salva sa social-culturală, foiletonul care lovea cu nemiluita în societatea contemporană."

(Din „Mihai Teliman – foiletonistul Bucovinei" de V. Paşchivschi- Bănățeanu în *Junimea Literară* nr.11/12/1925, p.413, Cernăuți).

*

Sfatul nostru

Sfatul nostru, gazetă săptămânală editată de Aurel Huțu, unul din membrii de frunte ai organizației țărăniste din Bucovina care s-a rupt de organizație şi care în articolul program spunea că

disidența se datorează „tendințelor de curățire și primenire a partidului."

Gazeta noastră e astăzi independentă. Ea nu-şi asumă nici titluri, nici glorii, căci nu are de unde" spunea în martie 1926.

Până la urmă s-a ajuns la o colaborare între naționaliştii conduşi de prof. Tr. Brăileanu şi țărăniştii de sub conducerea dr. A. Huțu, avocat, iar Botezat de la naționalişti s-a alăturat partidului generalului Averescu.

*

Silvicultorul

Silvicultorul, organul Societății forestierilor din Bucovina; redacția şi administrația Vama. În nr. 2-3/1921 din sumar: M.P. Florescu: Răspuns la un apel sincer – Naționalizarea industriei lemnului în Bucovina; Permisul de portul armelor; Unde e dreptatea? ; La adresa pădurilor; Statutele şi consignațiunea membrilor Societății forestierilor din Bucovina; Informațiuni şi Suplimentul german.

(Din *Dreptatea* nr. 199/1921)

*

Suceava

Suceava, organ al ținutului, apare la Cernăuți de la începutul anului 1939, în condiții tehnice şi grafice deosebite, aparatul redacțional având în frunte pe profesorul universitar R. Cândea împreună cu scriitorul Mircea Streinul, ziaristul Const. Cehan-Racoviță, prețuiții George Fonea, George Z. Antonescu, Liviu Rusu, Leon Țopa, Em. Voinescu, Drumur.

Este normal ca această tribună de înaltă şcoală civică să aibă succes, să se impună, ceea ce îi şi dorea mai marelui lor confrate, redacția *Orizont* nr.1. A fost redactat până la 28 iunie 1940. Începutul războiului face ca Cernăuțiul să trăiască îngrozitorul exod polonez, suflarea românească fiind grav şi dureros afectată. Mare

centru cultural românesc, Cernăuțiul devine un teritoriu al bejeniei, al pribegiei, al împrăştierii valorilor, un refugiu, neaşteptat…

*

Steluța

Steluța, foaie pentru poporul român de la țară, ziar poporal, era scoasă de două ori pe lună de Simeon Cobilanschi, paroh în Chorovia – județul Cernăuți. Ea purta ca motto: „Luminează-te şi vei fi. Lucrează şi vei avea." Primul număr a apărut la 9/21 septembrie 1883.

Cuprindea sfaturi economice, învățături morale, rubrici: Cugetări asupra evangheliei, care se citea în duminica respectivă, despre legi, bani, despre case şi ce se aude nou în viața zilnică a țăranului; Simeon Cobilanschi publica o istorisire ajunsă şi în volum – „Dumitru Stan" iar Artemie Berariu „Norocul unui Satulmărean.".

La *Steluța* au mai colaborat: V.T. Ştefanelli, Ştefurac, Artemiu Berariu, Constantin Morariu.

Steluța a apărut doar un an, iar în al doilea an doar un singur număr.

Gazeta *Steluța*, „foaie pentru popor" a lansat ideea cabinetelor de lectură, dar meritul principal în această privință îl are „Revista politică" de la Suceava (1886-1891) şi tipărită la Cernăuți.

În foia poporală, *Steluța* nr.15 din 18 aprilie se relatează că în ziua de 11 martie 1884 s-a deschis un cabinet de citire în satul Toporăuți, județul Cernăuți; la îndemnul şi sub îndrumarea preotului Grigore Vorobchevici. „Cabinetul a hotărât să închirieze în cele 4 coturi ale satului câte o casă, unde să se adune sătenii în duminici şi sărbători, pentru a li se citi gazete şi cărți.

Venind în întâmpinarea nevoii de a se lupta împotriva alcoolizării țărănimii, interes al boierimii, intelectualii satelor şi *Steluța* , „Foaie pentru poporul român de la țară" (21 septembrie 1883 – 20 septembrie 1884) au purtat campanii sistematice împotriva istrăvilor ce le fac „cu hramurile, cu conăcăriile, cu botezurile, cu mesele cele mari, cu cumătriile şi cu altele ca acestea."

*

Timpul

Timpul, apare la Cernăuți în iulie 1900, ca urmare a dispariției gazetei *Patria* (aprilie 1900) şi reprezenta „pe cei care au încheiat pactul de aderare cu cei ce au fost”.

La el au colaborat şi Dimitrie Dan (8 X 1856 – 25 V 1927), Mihai Teliman, cel care a mai lucrat la *Gazeta Bucovinei* (1891-1893 şi 1895 – 1896), la *Deşteptarea* din Cernăuți, Dionisie Voronca, Leonida Bodnărescu.

Conducătorul politic al ziarului *Timpul* era dr. Fl. Lupu.

Ca organ al partidului împăcat cu guvernul, cu baronul Bourgilnon – care propusese românilor pacea pe temeiul unor avantaje mărunte, de ocupare a unor posturi şcolare neînsemnate şi satisfacții platonice în ce priveşte în folosirea tricolorului - românii renunță la violența de presă.

Ziarul, deşi nu se deosebea prea mult de programul pe care îl avusese *Patria,* n-a fost suficient acceptat, ziarele din Ardeal şi din România făcându-i o primire puțin favorabilă,chiar neprietenoasă.

Lupta dintre ziarele *Timpul* şi *Deşteptarea,* care se transformase din organ poporal în organ politic, trecut sub conducerea lui Atanase Gherman, era fățişă, ireconciliabilă.

După 75 de numere, *Timpul* a înclinat totuşi armele slavei, în nr.75 al său, sub titlul „*Timpul* se află pe patul de moarte” citim: „Mărturisim fără înconjur acest adevăr. Boala este aceeaşi de care au apus toate gazetele româneşti din Bucovina în ultimele două decenii: nesolvirea abonamentului.” *Timpul* dădea vina pe lipsa de sprijin material, în realitate însă era rezultatul a ceea ce *Timpul* spusese altădată, în gura mare: „Rezultatul fiinal al actualei tactici politice a Românilor bucovineni: înăuntru neuniți, în afară în duşmănie cu toți factorii politici din țară”...

În general *Timpul* nu a avut răsunetul dorit. A rezista până la 4 ianuarie 1901. Nici n-a fost un ziar literar, era puțin îngrijit şi găzduia mai mult reproduceri din alți scriitori decât din cei bucovineni.

o. 1 PREȚUL 4 LEI Duminecă 28 Septemvre 1930

TIMPUL

iecare Duminecă Director : Const. Cehan-Racoviță

Redacția și Administrația : Palatul Național, Piața Unirii No. 3, Cernăuți

Timpul apare ca ziar la 28 septembrie 1930, redacția şi administrația în Palatul Național din Cernăuți, Piața Unirii nr3, director Constantin Cehan – Racoviță, care este şi redactorul responsabil al săptămânalului ce-şi propune să fie la cititori în fiecare duminică.

„Nici program, nici promisiuni – curaj şi primenire socială" este titlul primei pagini a primului număr sub care apar altele mai mici: „O eră nouă", "Destul!", „Guvern de pomină", care învederează venirea pe tronul României a M.S. Regele Carol al II-lea (care renunțase la tron în 1925 şi se afla la Paris), dar titlul general s-ar putea referi şi la faptul că *Timpul* nu afişează în numărul de debut nici un program, nici o promisiune. Ziarul critică guvernul Partidului Național Țărănesc al lui Iuliu Maniu, articolele principale fiind semnate de Const. Cehan Racoviță.

E drept, în pagina a doua *Timpul,* prin C.C.R., directorul şi redactorul responsabil, se adresează „Satelor noastre", „funcționarilor sacrificați" celor „speculați prin piraterie" – spunându-le că ziarul e al lor şi îndemnându-i: „spuneți-vă păsurile prin scris, nu cruțați pe nimeni, drepturile sociale se câştigă prin presă, condeiul e o armă, folosiți-o!", dar ținând seama de experiența gazetărească a celui care în 1919 lucrase la ziarul *Bucovina* ca secretar de redacție, apoi prim-redactor şi redactor-responsabil, iar în 192o ca director la *Democratul* a pleca la drum în 1930 fără un program concret al ziarului *Timpul* este un mare ... handicap. De aici şi explicația că săptămânalul *Timpul* scrie de toate, nu numai din Cernăuți ori toată Bucovina, ci şi din Basarabia, Maramureş, Bucureşti, mai ales, din Iaşi, Vaslui, Galați, din Transilvania, dar

fără o tematică, fără respectarea genurilor gazetăreşti, departe de ceea ce fusese gazetăria la ... *Bucovina* din 1919, de exemplu.

Se realizează un ziar plat, fără a corespunde gazetăriei cu care fuseseră obişnuiţi ori citeau din *Glasul Bucovinei*, un ziar profesionist în perioada aceea. Pe bună dreptate, încă de la 15 februarie 1931, într-un articol „Ziaristica şi snobismul", un oarecare, U.N. Critic, răspundea unui cititor care acuza că articolele din Timpul „nu ies din cadrul impus", că aceasta se întâmplă pentru că „ nici relele pe care le divulgă nu se îndreaptă îndată." „Ce putem face cu o apariţie săptămânală, restrânsă la patru pagini? Să ne ocupăm numai de critică de artă, de serbări şi jubilee într-o vreme de atâta anarhie administrativă?" Se întreba şi-i răspundea retoric, într-un fel, „U.N. critic" cititorului dornic să vadă în *Timpul* ceea ce oferea, de exemplu, *Glasul Bucovinei* ori *Foaia săteanului* – un ziar mic dar care avea de toate, inclusiv literatură şi încercări de prezentare a trecutului istoric al Moldovei...

În ciuda faptului că are colaboratori pe Gr.V Coban (medalion Nichifor Crainic), D. Florea-Rarişte, Volbură Poiană Năsturaş, Iustin Ilieşiu, D. Murăraşu (cu un fragment dintr-un articol Mihai Eminescu), Ion Pas, *Timpul* (32x48 cm; 44x62 cm) continuă să rămână tributar nu numai în ce priveşte sărăcia tematică şi a genurilor gazetăreşti dar şi în privinţa vocabularului, a modului de a se adresa mai ales celor acuzaţi într-o problemă sau alta.

„Presa primarului Costeanu" se intitulează un articol din 11 octombrie 1931 unde citim: „Dl Pohoaţă e însărcinat cu conducerea ziarului *Informatorul Bucovinei*. O ruşine a presei cum e redactat. Guvernul dlui Iorga nu merită să aibă asemenea oficios, o asemenea porcărie tipărită care compromite guvernul. *Informatorul* e ridicol. E prost. Murdărie politică." „Şantaj şi ruşine ziaristică e *Luptătorul* inspirat de Dori Popovici, prieten de luptă al tinereţii", scrie C.C.R în *Timpul* din 25 octombrie intitulat „Strigoiul. Primar de paie şi nătăfleaţă politică." „La al şaselea număr a fost îngropat *Informatorul Bucovinei*. Proful universitar Trahanche Costeanu nu se dă învins. Fericeşte presa bucovineană cu un nou ziar: cataplasma naţională – *Crainicul*. Firmă nouă sub care se ascunde acelaşi reformator al ideilor politice – escrocul Pohoaţă", „salută" Timpul apariţia noului ziar din Bucovina.

„Dobitocia dlui Costeanu" (nr.56/29 mai 1931); „Dl. Costeanu borfaş al presei";"Dl. Costeanu e absolut dobitoc la primărie";

„Secătură universitară”, „Stupiditate. Reclamagiu de profesie. Secătură universitară!” „Primarul dr. Costeanu, linguşitorul şi pupă mâna dlui Nicolae Iorga” sunt doar câteva titluri care arată cum nu trebuie să se ducă lupta de idei între doi intelectuali, *Timpul* continuând cu alte şi alte epitete la adresa primarului Costeanu: „O figură caraghioasă. E de o prostie care supără; e o nătăfleață; un măgar închipuit, îndărătnic ca şi acest dobitoc.”

„Ruşine!” – se intitulează un alt material şi cităm: „sub guvernarea marelui învățat N. Iorga se întâmplă aceasta, ca cretinul Mişu Fotino să fie director al Teatrului Național din Cernăuți. Ruşine! Nulitate artistică şi ultima expresie a dobitociei e acest parvenit, susținut de cineva din jurul unui minister atotputernic… (nr.66 din 21 februarie 1932).

Şi tot despre Mişu Fotino la 7 februarie 1932 din cursivul „Ticăloşia de la Teatrul Național”: „Incultul Fotino. Un privilegiat al fustei, un actor bâlbâit, un analfabet, un şmecher în mânuirea fondurilor băneşti. Acest peşte al favoritismului de la Bucureşti. Linguşitor, valet de casă, traficant sentimental… El i-a adus la Cernăuți pe regizorii Dan de la Craiova, Maican şi Sică Alexandrescu de la Bucureşti, iar Bucevschi al nostru nu are ce lucra”…

Din cele de mai sus rezultă că Const. Cehan Racoviță nu era de acord cu aducerea la Cernăuți a unor specialişti din vechiul regat, dar opiniile sale trebuiau susținute nu înotând în noroiul vorbelor, ci cu argumente, cu vorbe alese, de intelectual.

Pe bună dreptate revista *Satirul* din localitate a publicat, iar *Timpul* a preluat epigrama „Lui Cehan Racoviță:

Timpul a făcut ca noi
Să-ți cetim şi *Timpul*
Dar de scrisul – de acest soi,
Vom scăpa cu timpul.
Căruia i se răspunde: Dlui Hotinceanu, directorul *Satirului* :

Vrei să scapi de Timp – amice?
Fii sigur, vei scăpa;
Căci de-ai trăi chiar mii de ani,
Tot Timpul te-o 'ngropa.
Citircu N.

Să fi fost o premoniție spusa dlui Hotinceanu şi a altora? În numărul 64 din 1932 *Timpul* scria: „*Timpul* se luptă cu mari greutăți băneşti.” În ziar nu apăreau prea multe semnături. Nici prietenii *Timpului* care scriau la început n-au mai revenit cu opiniile lor. Timpul era un ziar al lui Const. Cehan Racoviță care scria de toate, adesea acuzator față de persoane, instituții, ziare, guvern şi partidele politice.

„În fața primejdiei” C. Cehan Racoviță scria:

…”Guverne ticăloşite. Ce reprezintă acestea de acum? Continuitatea decadenței. Mediocritate. Ministeriabili, fie cu barbă, fie impotenți, fie cu ițari, tidve de haimanale intelectuale, în loc de creatori, o țară bogată, cu stafii. Munca frustrată de prostituția clasei dominante. Boțul de mămăligă pe care nu-l poate avea şomerul român, prefăcut în rubinul amantei prostituate în brațele foştilor care se numesc parlamentari, miniştri, subsecretari de stat şi toți pălimarii situațiilor înalte. Țară în care pensionarii sunt tratați ca şi câinii, iar funcționarul e fleandură pentru ticăloşia din automobile.

… Poporul e dobitoc; se poate lua şi cămaşa de pe el. Funcționarul e sclav, poate fi umilit. Militarul a jurat credință şi ordine, deci poate să rabde de foame…

… Guvernul vinde covata la mezat în care se leagănă plodul țăranului şi menține saloanele în care fiecare fotoliu, fiecare statuetă, fiecare sărut al amantei, înseamnă furtul şi înşelăciunea din truda dezmoşteniților, care dacă ar putea ar trage la răspundere şi pe Dumnezeu”…

Const. Cehan Racoviță, fireşte, avea dreptate. Situațiile se perpetuează. El însă, se pare, nu avea echipă la *Timpul*. Era o voce singulară… Din cauza aceasta „În fața primejdiei” era însoțit în pagină de un alt titlu: „Ziarul *Timpul* e dat în judecată” în baza legii alarmismului”, situație în care, până la urmă ziarul *Timpul* revoluționar a trebuit să cedeze. Prea cântase prohodul altor ziare, altor confrați… şi-a încetat apariția la 25 decembrie 1940.

*

Într-un ziar din 19 decembrie 2003 se află titlul: „Profesoară reclamată pentru limbaj murdar”. Se spune că studenții din anul I ai secției de pedagogie din cadrul Facultății de Psihologie din

Universitatea Babeş-Bolyai Cluj reclamă că profesoara de engleză foloseşte un limbaj „prea puţin ortodox": „părinţii se screm să strângă banii din c…să vă ţină pe voi la şcoală şi voi ieşiţi din facultate, după patru ani, tot proşti."

Licenţele folosite sunt mult mai dulci, să recunoaştem, decât cele întrebuinţate în paginile ziarului *Timpul* la 1931-1932.

*

Timpul. La Cernăuţi apare de mai mult timp foaia săptămânală *Timpul*, condusă de cunoscutul ziarist Const. Cehan Racoviţă. În prietenia sa pentru şcoală şi învăţători dsa a cedat de câtva timp două coloane din foaia sa pentru „Timpul învăţătorilor…"

(Din *Voinţa Şcoalei*, 20 iulie 1935)

*

Tribuna

Organul învăţătorimii române din Bucovina.

I. — No. 19.	Apare săptămânal.	Cernăuţi, 8 Noemvrie 191
Abonamentul: 32 Lei; [...]matate an 16 „; [...] luni 8 „; [...]emplar 60 bani.	Redacţia şi Administraţia: Cernăuţi, strada Römer No. 2. Telefon No. 74 Telefon No. 74 Articole şi informaţiuni neiscălite nu se primesc.	Anunţuri şi Reclame se calculează după un tarif anumit şi se primesc la administraţie: Strada Römer No. 2. Pentru inserate în interiorul ziarului se urcă tax[a] cu 50%.

Tribuna „Ziar nou" consemnează ştirea din Bucovina nr.85 din 4 iulie 1919. Şi în continuare: „Ne bucură mult apariţia ziarului *Tribuna* , organul oficios al învăţătorilor români din Bucovina. Comitetul redacţional se compune din domnii: C. Cozmiuc, V. Olinici, P. Popescu, D. Ruşceac şi Lazăr Roplean. Urăm noului confrate spor la muncă".

În acelaşi ziar se publică şi elogiul binemeritat adus profesorului universitar dr. Eugen Botezat care „după o activitate rodnică de mai bine de 20 de ani părăseşte şcoala normală din Cernăuţi pentru a se dedica cu totul înaltei sale chemări de profesor universitar."

*

„Moralitatea moralizatorilor de la Tribuna" se intitulează o ştire din *Glasul Bucovinei* nr.268 din 19 octombrie 1919, din care redăm: „Acu câteva zile domnii învăţători Constantin Cozmiuc, Ifrim Popescu, E. Brahă şi V. Olinici s-au înfiinţat la domul ministru I.Nistor şi pretinzând a fi „reprezentanţii" învăţătorimei din Bucovina, au formulat cu destulă naivitate şi lipsă de modestie următoarea cerere: domnilor Cozmiuc şi Ifrim Popescu să li se dea câte un mandat de deputăţie în Cameră şi în plus un loc de senator pentru un al treilea învăţător,şi atunci dumnealor declară că întreaga învăţătorime intră în partidul democrat al unirii.

Li s-a răspuns din partea noastră în chipul următor: dacă dv. sunteţi convinşi, că programa partidului nostru e bună şi în conformitate cu vederile politice ale dvs., intraţi în Partidul Democrat al Unirii fără condiţiuni."

… târgul nefiind încheiat, - „astăzi *Tribuna* dumnealor – căci această Tribună nu este, nu poate fi a învăţătorimii române din Bucovina – ne aruncă cele mai îndrăzneţe insulte."…

Ulterior, la alegerile din luna mai 1920, rezultatele pentru Senat au fost următoarele: în oraşul Cernăuţi a câştigat Gh. Grigorovici; în judeţul Cernăuţi – Constantin Niculiţă; în Cotmani-Zastavne – dr. Eugen Kozac; în Gura Humorului – Câmpulung – Const. Cozmiuc; în Suceava – Siret – dr. Erast Tarangul; în Vojniţa – Văscăuţi – Căpităneanu, în Rădăuţi – dr. Ipolit Tarnavschi; în Storojineţ – George Lemna.

*

La 8 noiembrie 1919, *Tribuna*, organul învăţătorimii române din Bucovina era la al 19-lea său număr, apărea săptămânal, avea redacţia în Cernăuţi str. Römer nr.2 şi avea ca redactor responsabil pe Dimitrie Sidoriuc. Folosea Tipografia „Orient", str. Schiller nr.5.

Era un ziar plat, fără prea multe rubrici, cam lipsit de poezie, dar, după cum era acuzat de confraţii timpului, destul de arţăgos şi confuz uneori.

Răspunzând acțiunii unor învățători care „în ziua de 16 noiembrie 1919 au intrat în Partidul Democrat al Unirii şi au cerut desfiinţarea organului nostru *Tribuna* (vezi *Glasul Bucovinei* nr.291). „sufletul mi-a fost cuprins de durere față de aceşti colegi care au încercat să lovească în noi." Şi continua: „Tribuna n-a luat ființă în sala de desen de la Şcoala normală din Cernăuţi într-o adunare deschisă de deputatul F. Bujor, ci în nenumăratele adunări districtuale cu învăţătorimea, cu cetăţenii" (22 noiembrie 1919) se apărau cei de la organul învățătorimii.

La 15 noiembrie *Tribuna* publica o scrisoare a învăţătorului Ilie Doboş-Boca şi propunea atragerea de fonduri pentru ridicarea unei pietre funerare pe mormântul „mult regretatului nostru anteluptător Mihai Chisanovici", propunând ca *Tribuna* să adune şi să administreze fondul până se va putea începe ridicarea lucrării. În pagina alăturată *Tribuna* critica investirea învăţătorului superior din Bălăceanca – Ilie Doboş-Boca în calitate de revizor şcolar districtual.

Deosebit, *Tribuna* publica şi ea articole specifice profesiei celor cărora le era destinată, avea o poştă a administrației, prezenta bibliografie, făcea publicitate.

*

UNIVERSITĂȚII IAȘI

50 bani numărul

ANUL I. Nr 1.

Cernăuți, 19 Junie 1920.

ABONAM... E
Un an . . . Lei 80
6 luni . . . 40
3 luni . . . 20
Pentru străin...

Redacția și adminis...ția
CERNĂUȚI
Strada Dr. Jancu Flondor Nr. 18.

Director: Achille Scânteie

Tribuna

Organ politic independent

PUBLICITATEA
se primește la
ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CERNĂUȚI
Strada Dr. Jancu Flondor Nr. 18
ȘI LA AGENȚIA DE PUBLICITATE
„MERCUR"
București, Strada Sărindar Nr 12.

Administrator delegat:
C. I. Marcu

O gazetă nouă presupune a necesitate, ca se

Secundo: „Tribuna" va fi, așa după cum

Cântec de noapte

Tribuna, organ politic independent, anul I, nr. 1, apare la 19 iunie 1920, redacția şi administrația Cernăuți, str.dr. Iancu Flondor nr. 18, director şi redactor responsabil Achille Scânteie, administrator delegat – C.I. Marcu.

Tipografia Hermann Czöpp, Cernăuți, str. Gregor nr. 3.

Tribuna, în manşetă la primul său număr, schiţându-şi şi dezvăluindu-şi programul, viza: „o independență strictă şi fără

reticențe” prin care „să-şi câştige încrederea cititorilor, devenind un organ de control – având ca far dreptatea şi imparțialitatea”, fiind „o tribună publică de pe care să se audă doleanțele celor mici şi nevoiaşi, cu un singur judecător: opinia publică”…

În materialul „Datoria noastră”, din aceeaşi pagină, se afirma că „cele două ziare mai principale şi oficiale ale românilor bucovineni – *Glasul Bucovinei,* al fostului guvern şi Dreptatea – al actualului guvern, nu fac decât să aducă invective şi acuzații în locul unirii desăvârşite – şi sufletească, şi politică, şi culturală”… Aceasta este direcția – spre binele şi prestigiul, românismului bucovinean…

Greu însă a face publicistică independentă. În chiar numărul respectiv de ziar, Achille Scânteie publică articolul „În fața juraților” în care acuză pe Arnold Schwartz, redactorul lui *Allgemeine Zeitung* din localitate, cu care ajunsese la tribunal; sub semnătura *Cremene* , la rubrica „Caricaturi contemporane”, în articolul „Omul zilei” era satirizată activitatea unui director de teatru, iar Mursache era nemulțumit că este învinuit că-şi apără clienții de la… bară.

Ziarul mai făcea referiri la: „Sărbătorire modernă”, informații externe, Cuvântul Regelui, informații despre repartiția portofoliilor guvernamentale, urmare a colaborării Partidului Poporului cu Partidul Democrat de sub şefia dlui Take Ionescu.

Pagina a IV-a era acoperită de publicitate comercială.

*

Anul I. No. 1 Cernăuți, Vineri, 1 Noemvrie 1929 8 pagini 4 lei

TRIBUNA

COTIDIAN INDEPENDENT

Abonamente:
Pe an . . . . 750 Lei
Pe 6 luni . . . 400 „
Pe 3 luni . . . 200 „
Pe o lună . . . 75 „
Abonamentele incep la
1 şi 15 ale fiecărei luni

Redacția şi Administrația:
Cernăuți, Piața Unirii No. 3
(Palatul Național).
TELEFON No. 903.

Tribuna, cotidian independent, anul I, numărul 1, apare la Cernăuți la 1 noiembrie 1929; redacția şi administrația – Piața Unirii nr. 3 (Palatul Național); redactor responsabil – Emil Cososchi; Tipografia „Eminescu” – Cernăuți.

În „Cuvinte de drum”, *Tribuna* se consideră „un cotidian românesc de informație şi îndrumare cetățenească”. „Vom face

politică?” – se întreabă ziarul. „Desigur, vom face, ca orice om care se respectă – vine răspunsul. O politică a românilor şi cu români: nu suntem cu nimeni, şi suntem cu toţi. Voim să fim o ureche atentă la plânsul mulţimii româneşti.”

Grigore Nandriş în articolul „Ce vrem” speră la „o gospodărire bună într-un stat puternic”, ca punct cardinal al vieţii noastre de stat. „Valorile sociale, care constituie adevăratul patrimoniu de bogăţie al sufletului acestui popor, să rămână în afară de politică, nu însă neglijându-şi datoria cetăţenească, care-i obligă la un sever control şi supraveghere a faptelor politicienilor” – completează Eugen Liteanu în tableta sa „Comentariu”

Tribuna independentă publică: „Problema reformei agrare în Bucovina” de C. Loghin; „Sufletul românesc al moldovenilor basarabeni”, amintiri de Ovid Ţopa, „Tribuna informativă” de Emil Cososchi, „Deschiderea stagiunii Teatrului Naţional cu „Înşiră-te Mărgărite” de Victor Eftimiu etc.

Se publică în genuri şi rubrici diverse: Spectacolele zilei, cronici teatrale („Omul care a văzut moartea” de Victor Eftimiu, Conferinţă despre G. Topârceanu, de prof. univ. dr. Leca Morariu, Cărţi apărute, Politice, Ultima oră, Oglinda cu imagini, Anchetele noastre, Ce se întâmplă în Cernăuţi, Din partea administraţiei, *Tribuna literară* o dată pe săptămână – duminica, pentru că, motivează redacţia, a avea o revistă literară independentă nu s-ar citi…

În *Tribuna*, cotidian de informaţie şi educaţie cetăţenească de la 1929-1930 semnau: Grigore Raţiu, dr. Ovid Topa, C. Loghin, Lorin Popescu, Em. Cososchi,George Voevidca, Costache Plugaru, Ion Bucovineanul, G.S. Stupcanu, I.D. Ursescu, V. Velicu-Adam, E. Jemna, P. Jitariu, C. Frunză, T. Negrea, Costachi Duhovnicu, dr. S. Fâşcu, G.M. Zamfirescu – unii materiale politice ori pe teme economice şi gospodărire, alţii literatură – proză ori poezie…

Şi, de la 3 noiembrie 1929, în afara articolelor politice, economice, de informare, săptămână de săptămână, *Tribuna* are pagina sa literară care, în afară de proză şi versuri cuprinde ştiri teatrale, artistice, recenzii de cărţi sau reviste, bibliografie, cronici ale spectacolelor, critică literară… La 3 noiembrie, de exemplu, semnează poezii George Voevidca (Închinare), Dragoş Vitencu(Rverie autumnală), iar proză Eugen Liteanu (Inima – schiţă); reviste noi – o recenzie a unor reviste, printre care şi *Făt-*

Frumos de la Suceava a dlui L. Morariu, ajunsă în al 4-lea an de la fondare în septembrie-octombrie 1929.

Materiale literare mai semnau: G.P. Stupcanu, T. Balan, A. D. Lungu, V. Velicu, I.U. Şoricu, Mircea Streinul, Ion V. Apostol, Carol Drimer, Teodor Ulmeanu, N. Vlad, Grigore Pallă, Neculai Roşca, Voinea Lunaru, Mielu Negură, S. Bejan, Sorin Mihai, V.D. Cudlă, Arcadie Cerneanu, B.I. Bogdan etc.

Destăinuire se intitula o poezie semnată T. Ulmeanu:

„Nopți în argint / Fete ce mint / Lumea mea! / Mâini de peluze, / Cântec pe buze / Draga mea! / Carte deschisă, / Inimă-nchisă, / Viața mea!"

Gustate trebuie să fi fost epigramele pe care le publica *Tribuna:* Unui profesor universitar:

Se manifestă ca savant
Citind în chip de diletant
Ce-a scris cu dubios talent
… ca student.

Ori unui ex-ministru:

Cu vârful ghetei sictirit
te plângi că-n față fuşi lovit;
O, jalbă care-şi are hazul:
- Stimate, unde-ți porți obrazul?

Şi tot George Voevidca semna următoarele două:

Fapt divers: Un tip zănatec mi-a furat
în tren valiza durdulie…
Când va deschide-o-s răzbunat:
ticsită-i de … filologie!

Unui profesor de matematică:

E practic cum pereche n-are:
adună cifre şi avere.
Dar numa-n adunare-i tare,
încolo nu-i decât … scădere…

Dar la una din ele i se răspunde de către l.i.t., autorul rubricii Oglinda cu imagini:

Te bucuri că ți s-a furat
În tren valiza durdulie.
Ce-ai zice dacă hoțu-ar fi
profesor de filologie?

La comemorarea a 10 ani de la moartea lui Al. Vlahuță, organizată de Societatea Studențească „Dacia”, printr-un festival la Teatrul Național, C. Loghin scria în *Tribuna* din 21 decembrie 1929: „Vlahuță a fost un cântăreț al vieții, un semănător al ideilor generoase, un artist al stilului, un eliberator al poeziei româneşti din cătuşele pesimiste ale eminescianismului, un deschizător de orizonturi noi. El a fost cel mai autentic afirmator al sufletului românesc, încântat şi generos.”

Viața artistică la Cernăuți – o pagină (nr.46 din *Tribuna*) cu Ailim de Victor Eftimiu, pe scena Naționalului de C. Loghin; Teatrul Național din Cernăuți după o jumătate de stagiune, convorbire cu prof. univ. Eugen Bădărău, directorul teatrului, de Eugen Cososchi; o pagină a filmului în sărbătorile Crăciunului. *Tribuna* nr. 50 din 1 ianuarie 1930 începe cu un editorial semnat de C. Loghin având ca moto un citat din Gr. Alexandrescu şi continua cu o pagină literară şi artistică, alta cu „Anul literar 1929”, apoi „Anul teatral 1929” cu medalioane Victor Ion Popa şi Mişu Fotino, o cronică a „Junimii literare de la Cernăuți, o pagină a politicului şi alta a sportului. Victor Ion Popa era omagiat pentru că „ne-a dat realizări de mare şi impresionantă artă. Este de ajuns să amintesc de „Iedermann” a lui Hofmansthal, de „Ratații” lui Lenormand, de „Oedip-rege” a lui Sofocle şi de „Volpare” a lui Ştefan Zweig.” În ce priveşte Mişu Fotino se sublinia că: „succesul unor comedii ca „Prostul”, „Ginerele domnului prefect”, „Punctul negru” rezidă şi în faptul că acesta este nu numai interpretul prețios al rolurilor principale dar şi un priceput animator al ansamblurilor de comedie.”

Ulterior, când s-a jucat „Muşcata din fereastră” V.I. Popa adresa o scrisoare publicului din Cernăuți mulțumindu-i, printre altele, pentru că piesa „e o lucrare făcută în Bucovina”, unde a stat 3 ani, rugându-l „s-o privească aşa cum se cuvine, ceva ieşit din sânul

lui, şi ceva datorat lui. Bunei lui prietenii i-o datorez, bunei lui prietenii i-o dedic”. (*Tribuna* nr.87/26 februarie 1930).

Tribuna din 3 ianuarie 1930 informa despre premiera filmului județului Câmpulung „turnat de o casă de filme din Bucureşti din inițiativa prefecturii locale”, față de care cetitorii şi gazeta se întrebau: „Film îi lipsea Câmpulungului, nu se putea oare da o mai folositoare întrebuințare celor 140.000 lei cheltuiți cu turnarea filmului, când oraşul capitală de județ n-are nici o stradă pavată, toate ulițele începând cu strada principală fiind o mare de glod când plouă?” După ce aduce şi alte acuzații, interogatul încheie cum ar fi făcut orice român: „Îi lipsea chelului tichie de mărgăritar!”

Panait Istrati şi „Raiul rusesc” de P. Rădulescu, un comentariu după articolul „L'affaire Roussakov ou L'U.R.S.S. d'aujourd'hui” din revista franceză „La Nouvelle Revue Francaise” – drama unui muncitor rus care-şi pierde locuința şi familia, înfundând puşcăriile în statul în care Sahia se convinsese că puterea sovietică nu coincide cu ceea ce crezuse el la un moment dat .

*

„Cum a fost ucis țarul Nicolae şi întreaga lui familie?’ este titlul din *Tribuna* nr.58/12 ianuarie 1930, mărturie a destăinuitorului Besedowschi, aflată de la ambasadorul Voicov la revelionul din 1925 când, beat fiind, a dezvăluit nu numai că „inelul cu diamant pe care-l avea pe deget, l-a luat la Ecaterinenburg, în casa lui Ipatiew, după uciderea fiicei țarului, ci chiar filmul uciderii lor a cărei vină cea mare o poartă un anume Jurowschi, însărcinat cu execuția.”

…”În noaptea de 17 iulie, Voicov s-a prezentat la orele 2 noaptea în casa lui Ipatiew. Voicov era însoțit de preşedintele comisiei executive din Ecaterinenburg, Jurowschi, de-a raportat că întreaga familie a țarului fusese deşteptată şi dusă într-o odaie subterană. Se spusese țarului că urmează să fie transportat, cu toată familia, în altă regiune mai îndepărtată, spre a li se asigura liniştea.

La ora 2 şi 45 noaptea țarul s-a apropiat de Jurowschi şi l-a întrebat: „Iată-ne adunați. Ce faci cu noi?”

Parte din membrii familiei țarului stăteau în picioare, iar altă parte şedeau pe scaune.

Voicov a făcut un pas înainte spre a citi sentința de moarte, dar Jurowschi l-a întrerupt, s-a apropiat de țar şi i-a spus:

- Nicolae Alexandrovici, conform deciziei Consiliului din Urali vei fi împuşcat împreună cu toată familia ta.

Fraza a fost atât de neaşteptată pentru țar, încât acesta nu a putut decât să zică: „Ce?” Apoi, fulgerător, se întoarse cu mâinile întinse în disperare spre familia sa. În aceeaşi clipă Jurowschi a tras câteva focuri de revolver asupra țarului. Victimele cădeau una după alta. Numai două fiice ale țarului şi o servitoare nu fuseseră atinse. Ele alergau de jur împrejurul odăii în plânsete şi strigăte disperate. Ca prin minune gloanțele nu le atingeau. Jurowschi, Voicov şi alți câțiva cekişti s-au apropiat de ele şi le-au pus revolverul la cap, trăgând cât mai multe focuri.

… Nici o victimă nu se mai mişca, dar bandiții tot au mai străpuns trupurile cu baionetele spre a se asigura că nimeni n-a mai rămas în viață. Trupurile celor în agonie se mototoleau pe jos în poze înfiorătoare şi cu fețele desfigurate de groază şi de sânge. Podeaua devenise alunecoasă, ca la un abator. Aerul era de nesuferit. Totuşi Jurowschi a avut sângele rece să fure de la cei morți toate lucrurile prețioase. Era urmat de Voicov care încerca să scoată inelele. În momentul când a scos inelul din degetul unei fiice a țarului, a auzit un suspin ciudat şi dureros şi a văzut cu groază cum țâşneşte sângele din gura sărmanei victime. Voicov a fugit plin de groază…

Cadavrele au fost transportate în pădure cu un automobil acoperit, apoi tăiate în bucăți de către o comisie specială… de 15 oameni înarmați cu topoare ascuțite… Masa aceea informă de carne – amestecătura de picioare, mâini şi capete, a fost stropită cu benzină şi cu acid sulfuric şi apoi i s-a dat foc. Timp de două zile au ars aceste rămăşițe…”

*

Iar acum, o epigramă semnată X.Y; unui senator local:

Şi Ionel e orator
Pe vorbă e stăpân şi domn;
Când la Senat e cald şi bine
Vorbeşte în somn…

Domnului Eug. Liteanu, anunțat cu un… volum, peste ani…

Volumul ce l-ai anunțat
Nu-i scris, desigur, pentru bani;
De aceea m-am şi abonat
Să-l cumpăr… peste câțiva ani

A.D. Lungu

Tribuna din 28 februarie 1930 informa că „după numărul de azi îşi sistează temporar apariția.

*

În suplimentul literar al *Tribunei* cernăuțene de sub conducerea domnului profesor Const. Loghin se evidențiază scrisul dlor V.D. Cudla A.D. Lungu, I.V. Apostol care au dispărut din circulația literară a Bucovinei. Nici Ioniță Puiu n-a perseverat.

Din *Junimea Literară* nr. 1-3/1933

Țărănimea

Țărănimea, organ al Partidului Țărănesc, apoi al Ligii poporului de sub preşedinția dlui general Averescu, fondat în 1919 de Nicolae Mintencu din Cernăuți.

(*Voința Poporului,* 18 aprilie 1920)

*

Țăranul

Țăranul, supliment lunar la foaia LANDWIRT-SCHAFLICHE BLÄTTER -1873-1902.

*

Țăranul

Țăranul, ziar editat la Cernăuți de Dori Popovici, care a fuzionat cu ***Gazeta țăranului***, editată de Florică Lupu, devenind

suplimentul de duminică al ziarului ***Bucovina***, editat de Societatea *Unirea* din Cernăuţi.

*

Anul I. Cernăuţi, 24 Decembrie 1919. Nr. 2.-3.

Abonamente:
Pe un an Lei 50·—
„ jum. an „ 30·—
„ trei luni „ 18·—

Redacţia şi Administraţia:
Cernăuţi, Regele Ferdinand 25.

UNIREA
(DIE EINTRACHT)

Inserate:
Anunciuri şi reclame după tarif.
Publicaţiuni 2 Lei rândul petite.
Mica publicitate 25 Bani cuvântul.

Directori:
S. Glassmann, Achille Scântee.

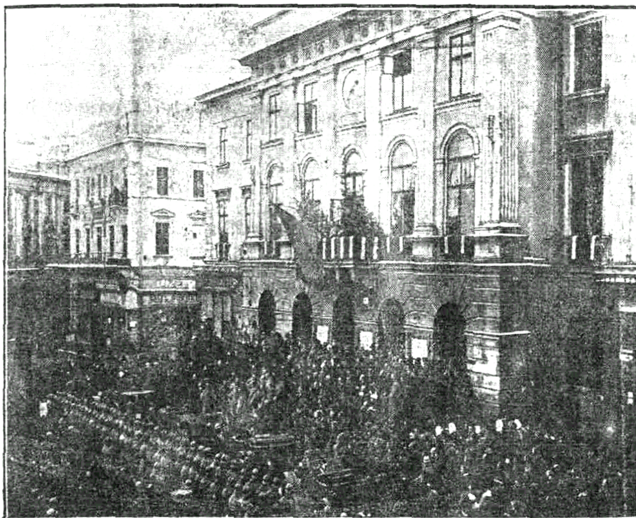
Organ săptămânal pentru consolidarea politică şi culturală a tuturor cetăţenilor Rumâniei-Mari.

Wöchentliches Organ für den politischen und kulturellen Zusammenschluss aller Bürger Gross-Rumäniens.

Unirea, organ săptămânal pentru consolidarea politică şi culturală a tuturor cetăţenilor României Mari, redacţia şi administraţia Cernăuţi, Regele Ferdinand 25, directori S. Glassmann şi Achile Scântee, anul I, nr.2-3, 24 decembrie 1919.

Redactor responsabil - S. Glassmann.

Ziarul din 24 decembrie 1919 se deschide cu un „La mulţi ani!" adresat tuturor cetăţenilor de confesiune catolică cu ocazia Sărbătorilor de Crăciun şi fotografia cu Actul Unirii Bucovinei, comunicat mulţimii de către fostul primar al Cernăuţilor, Şandru, în ziua de 28 decembrie 1918, de pe balconul primăriei".

Actul Unirii Bucovinei comunicat mulţimii de către fostul primar al Cernăuţilor, părintele Şandru, în ziua de 28 decembrie 1918, de pe balconul primăriei.

Într-un articol „Răspunsul edificator" ziarul evidenţia Şedinţa Camerei din 12 decembrie, unde de pe înălţimea tribunei Parlamentului reprezentanţii saşilor, rutenilor, slovacilor şi evreilor şi-au spus cuvântul lor, drept şi loial, afirmând cu tărie că alegerile s-au făcut libere spre mulţumirea naţionalităţilor care sunt bucuroase, a trăi în cuprinsul României Mari", semnificativ fiind „faptul că deputaţii minoritari au grăit fiecare în limba lor", în contrast „cu parlamentul de tristă memorie din Viena şi Budapesta, unde nimeni şi pentru nimic în lume n-ar fi îndrăznit să vorbească într-o limbă străină, afară de germană şi maghiară."

Unirea cuprinde rubrici multe: „Galeria oamenilor politici – Octavian Goga – de Hero; „Crăciunul din punct de vedere istoric" – semnat Clericul; „Epopeea română – Războiul nostru pentru întregirea neamului" de generalul C. Găvănescul; „Bolşevicii din punct de vedere soacial-politic" de dr. Leo Goldfarb; „Cronica economică – Criza financiară şi economică" de Andrei Popovici; „Cronica literară – Ţara fagilor" de Mihail Sadoveanu; „Cronica artistică – reprezentaţiile trupei, de Paul Guttmann"; o pagină cu „Ştirile Săptămânii", reclamă comercială.

Ziarul cuprindea şi un material despre „Importante declaraţii ale domnului ministru dr. I. Nistor – „Ce-i cu profesorii de la Universitatea din Cernăuţi"; Cenzura şi starea de asediu din Bucovina."

Cititorii luau cunoştinţă că „ ziarul şi-a schimbat formatul. Cu începere de la 24 decembrie apare în 8-12 pagini, format mare, deocamdată săptămânal, iar mai târziu cotidian."

Credincioşii aflau că „Sinodul a hotărât împărţirea Basarabiei în mai multe parohii care să fie alipite pe lângă episcopiile din Iaşi, Huşi şi Galaţi, cum era înainte de 1812."

Ziarul *Unirea* era realizat la Tipografia H. Gzopp – Cernăuţi, str. Gregor 3, în 12 pagini, câte 5 în limba română şi germană, iar 2 pagini – reclamă comercială.

*

ıl I. Cernăuţi, 6 Ianuarie 1912. No. 1.

/IAȚA NOUĂ

ORGAN POLITIC NAȚIONAL.

Abonam
ıtru monarhia ngară:
12, pe 6 lun 3 luni 3 cor.
ıtru străinătate România:
fr., pe 6 lu fr., pe 3 luni 4 fr.
ıamentele se pl înainte.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Cernăuţi, Piaţa Principală No. 3. (Palatul Naţional).
Apare în fie-care Sâmbătă.

Inserţiunile:
Un rând petit sau spaţiul său costă pentru publicarea odată 12 bani, de două ori 18 bani, de trei ori 24 bani.
Epistole nefrancate se refuză. Manuscripte nu se înapoiază.
Un număr costă 20 bani.

Viață nouă, organ politic național, apare la Cernăuți la 6 ianuarie 1912; redacția şi administrația strada Piața Principală nr.3 (Palatul Național), editor şi proprietar dr. Ipolit Tarnovschi, redactor responsabil Teofil cav. de Manescul. Se realiza la Tipografia bucovineană din Cernăuți, dar şi sub conducerea lui George Stoica, menționat la nr.27/1912 (Format 20x32 cm. – 42 x 51 cm).

Apărea în fiecare zi de sâmbătă.

În „Să ne regăsim" redacția îşi propunea ca „în locul pizmei şi urii" şi să ne „împrietenim, să păşim spre regenerare, punând temelii noi pentru o viață nouă!"

Invitați să facă abonamente, cititorii aflau şi mai clar că menirea ziarului era „de a strânge rândurile românilor de bine pentru organizarea energică şi dezinteresată a intereselor româneşti din Bucovina."

Ziarul vorbea despre cei cinci ani de când democrații dlui Fl. Lupu „au pus mâna pe Centrală"; despre adunarea preoților români pentru o organizare mai sistematică a lor, despre gazeta *Freielhareazeitung* care „s-a năpustit asupra dlui inspector Simionovici pentru că a cutezat să fie în afacerea decretării noilor inspectori şcolari districtuali de altă socoteală decât alții", cu rubrici de informații diverse, revista politică, ştiri mărunte, invitare la abonamente dar şi la colaborare pentru scoaterea ziarului, plus ceva reclamă comercială.

Ziarul următor (13 ianuarie 1913) aducea Salut noului şef al țării – contele dr. Rudolf de Meran care urma să sosească la Cernăuți spre a ocupa cea mai înaltă funcție în administrația politică a țării iar

în *Foița* se spuneau cuvinte potrivite „Arhiepiscopului nostru la împlinirea şaptegenariului."

Săptămânalul se voia a fi „scris pe înțelesul poporului şi menit în prima linie pentru el" (nr.4/1912).

De la nr.117/1914 *Viața nouă* pe plan politic era ziarul Partidului Național aflat în luptă politică cu Partidul Țărănesc a lui Fl.Lupu şi Aurel Onciul care avea *Foaia poporului*, bine redactată şi răspândită în popor, *Viața* fiind participantă până la capăt a înfruntării taberelor româneşti.

În „Câteva vorbe" G. Stoica afirma: „În nădejdea închegării cât mai strânse a rândurilor noastre şi călăuzit de cele mai frumoase îndemnuri, m-am înrolat şi eu, modest ostaş sub floarea luptelor ce ne aşteaptă… Un popor care nu luptă pentru idealul lui nu are dreptul la existență."

Partidul național şi *Viața nouă,* identificându-se cu voința majorității românilor au reuşit constituirea românilor într-un Consiliu Național de sub conducerea lui Iancu Flondor şi „a găsit soluția încetării învrăjbirilor ideologice dar şi teritoriale; a fost chemată armata română când Austria era în prăbuşire, iar peste capul partidelor politice, poporul a votat, însuflețit de gândul atâtor ani, Unirea necondiționată a Bucovinei cu România.

Unirea era deci rodul conştiinței naționale în expresia ei firească.

Mai erau rubrici: vorbe şi fapte, Cugetări şi maxime (de Oton Tarnavschi), Din Ardeal, Corespondențe din localitățile Bucovinei, Veşti din Basarabia.

În afara informării cititorilor despre evenimentele politice şi administrative; în *Foița Viața nouă* publica şi texte literare, cum ar fi articolul lui I. Slavici „Din slăbiciunile lui Eminescu, nesațiul în discuții (nr.134/1914), „A murit Caragiale – de Octavian Goga (nr. 30/1912), dar şi poezii semnate de N.N. Beldiceanu, I.U. Soricu, Volbură Poiană. Este republicată proză din alte periodice: „Şah mat" de Ion Luca Caragiale în nr.125/1914 din *Flacăra*; „Un joc periculos" de Al. Vlahuță în nr.114/1914, tot din *Flacăra* (1911-1923).

În numărul 129/1914, urmare a atentatului de la Sarajevo, ziarul publică o ediție specială.

Au mai colaborat: Constantin Morariu, George Voevidca.

Viața nouă şi-a încetat activitatea la 17 decembrie 1914.

*

Temperament de luptător, Ion Grămadă se angaja la începutul anului 1914 ca redactor la *Viața nouă,* unde rămâne până după izbucnirea războiului. A scris aici articole de lămurire românească, politice împotriva membrilor celuilalt partid, cel democrat, ne-a cerut articole şi nouă, lui Lițu şi mie, - şi astfel am ajuns toți trei să fim denunțați chiar de şeful democraților dr. Aurel Onciul, ca iredentişti.

… Cât am stat la Cernăuți, o zi, m-am întâlnit cu Ion Grămadă. Era deprimat… Mi-a citit atunci articolul „Presa din România”, care avea să apară în *Viața nouă* din 30 august 1914.

(„Ion Grămadă, scriitorul şi luptătorul”
de D. Marmeliuc în *Junimea literară* nr. 1-3/1936).

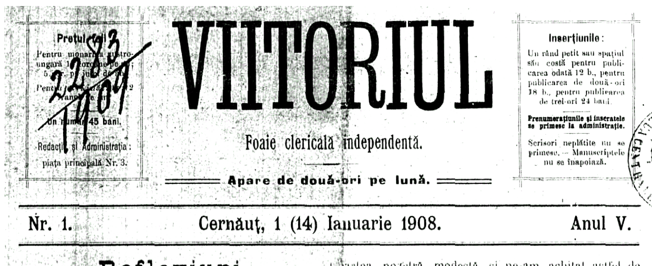
*

Vremea nouă

Vremea nouă, începând cu 17/30 ianuarie 1919 apare la Cernăuți, în fiecare joi, organul socialist, având ca editor şi redactor pe d.George Grigorovici.

„Suntem convinşi că *Vremea nouă* va inaugura, de fapt, o epocă nouă în viața societății româneşti din Bucovina” - saluta periodicul *Glasul Bucovinei* din Cernăuți.

*

VIITORIUL

Foaie clericală independentă.

Apare de două-ori pe lună.

Prețul foii:

Un număr 45 bani.

Redacția și Administrația: piața principală Nr. 3.

Insertiunile:
Un rând petit sau spațiul său costă pentru publicarea odată 12 b., pentru publicarea de două-ori 18 b., pentru publicarea de trei-ori 24 bani.

Prenumerațiunile și inseratele se primesc la administrație.

Scrisori nepłătite nu se primesc. — Manuscriptele nu se înapoiază.

Nr. 1. Cernăuț, 1 (14) Ianuarie 1908. Anul V.

Viitorul, foaie clericală independentă, apare la Cernăuți de două ori pe lună începând cu 1(14) ianuarie 1908 (nr.1 – anul V);(În iunie 1904 a apărut primul număr din *Viitorul,* nr.26 din 28 iunie 1912 aniversa împlinirea a 8 ani de când exista Jurnalul).

În „Reflexiuni" redacția amintește cititorilor: „Cu numărul de astăzi intrăm în anul al V-lea de la apariția jurnalului nostru" şi că şi în viitor „fideli programului", cu „un ton moderat, demn de un organ publicistic care reprezintă interesele clerului" vom contribui la realizarea postulatelor noastre: regularea dotației clerului, asigurarea locuințelor preoțeşti, dar şi lăcaşuri dumnezeieşti corespunzătoare, stabilirea de raporturi juste între paroh şi pastoria sufletească, îmbunătățirea stării religioase-morale şi materiale a poporului nostru, conlucrarea între pastorii sufleteşti şi învățătorii localităților, administrarea averii fondului bisericesc etc.

Erau de citit articole cu titlurile: „Cum stăm noi românii față de ruteni", „Ceva despre socialismul modern", „Necesitatea cunoştințelor juridice la preoțimea noastră", „Patima beției",sfaturi igienice, bibliografie, reclame comerciale, „Muzică bisericească", „Protopresviterești", „Preoții şi învățătorii", „Preotul trebuie să facă politică" ş.a.

Foaia găzduia multe rubrici: Cuvânt de deschidere la conferințele pastorale, corespondențe din teritoriu, ştiri mărunte, Mulțumiri publice, Din public, poşta redacției etc.

De la ştiri mărunte aflau cititorii vestea din revista religioasă bucureşteană *Amvonul* că în Capitală „s-a înființat şi constituit o societate pentru patronajul condamnaților, al cărei scop creştinesc, întemeiat pe cuvintele Mântuitorului: „Veniți binecuvântații părintelui ceresc căci am fost în temniță şi m-ați cercetat" este de a face ca şi condamnații să fie redați societății oamenilor cinstiți, după ce vor ieşi din închisoare. Societatea îşi va îndrepta privirile, îndeosebi, către copiii abandonați moralmente, căci ei sunt cei care fac să crească numărul criminalilor şi al tâlharilor, prin regimul la care sunt împinşi în închisori şi prin disprețul ce le arată societatea după ce ies din închisori. Inițiativa de înființare a acestei societăți de filantropie a luat-o domnul Scarlat Ferichide, preşedintele Curții de Casație Bucureşti şi domnul Rădulescu, subdirectorul închisorilor, având şi sprijinul unor persoane din cler."

Unde sunt cei mai mulți oameni bătrâni? era titlul altui material din rubrica ştiri mărunte: „Oficiul de higenă din Berlin

publică o statistică despre numărul oamenilor trecuţi de 100 de ani în Europa: Bulgaria are 3883 oameni trecuţi de 100 de ani; România 1074, Serbia 573, Spania 410, Franţa 213, Italia 179, Austro-Ungaria 113, Anglia 92, Rusia 89, Germania 76, Norvegia 23, Belgia 5, Danemarca 2.”

Viitorul răspundea şi unor întrebări venite din public :are preotul cel ce botează dreptul de a hotărî arbitrar numele copilului nelegitim?; durata predicii, simbolul tămâiei şi calitatea ei, recăsătorirea preoţilor, pensionarea preoţilor – „un preot nu poate fi pensionat. Preoţia îi este dată pentru toată viaţa. Pe paroh îl poate pensiona numai moartea.”

„Lipsa cunoştinţelor juridice nu i se ia nici unui laic în nume de rău ca preotului. Vaza preotului, care nu caută să-şi împrospăteze cel puţin în câtva prin studiu privat cunoştinţele juridice, trebuie să scadă atât înaintea poporului pe care-l păstoreşte cât şi înaintea celorlalte clase cu care vine în contact.”

…”Spre a scuti biserica de asemenea daune n-ar fi rău dacă s-ar institui cel puţin pentru seminarişti un curs de drept în felul cursurilor de igienă şi pomologie” spunea foaia referitor la necesitatea cunoştinţelor juridice la preoţime.

„Cu privire la durata predicii e bine ca să fie scurtă şi nu lungă; e destul dacă predica durează o jumătate de oră.” pentru că „dacă viţa produce mulţi rami, lemn va fi mult, iar fruct mai puţin”; „prin predici lungi memoria auzitorilor se încarcă prea tare şi se înăduşă, ca şi o candelă, când torni prea mult ulei întrânsa şi ca o plantă când o uzi prea mult. Maxima predicatorului trebuie să fie: scurt şi bine.”

…”A obişnui ca preotul să aleagă pentru copiii nelegitimi numele după placul său contra voinţei neamurilor respectivilor copii nu-i o procedură corectă pentru că:

- maica, dacă a născut copilul şi afară de cununie posedă dreptul natural a hotărî numele copilului său, fie ea sau prin naşii aleşi de ea;

- preotul ce botează are dreptul să exprime sfatul său în privinţa numelui copilului, dar în contra voinţei părinţilor ori naşilor n-are voie să-i impună numele. Preotul trebuie să se îngrijească ca copiilor la botez să nu li se dea nume păgâne, nume inventate, nume nepotrivite”…

Referitor la căsătoria şi recăsătorirea preoților foaia clericală independentă *Viitorul* scrie:

„Dumnezeu a legiuit: nu-i bine să fie bărbat singur pe pământ. Ce-i pomul fără poame ; ce-i traiul fără viață: aceea-i bărbatul fără muiere. Preotul e bărbat; - oare poate să fie voia lui Dumnezeu: ca preoții să surpe sau măcar să ştirbească legea fundamentală a lui Dumnezeu, adică legea: „nu-i bine să fie bărbatul singur" şi „creşteți şi vă înmulțiți?"

Cât priveşte recăsătorirea preoților, aş cuteza să-i întreb pe aderenții necăsătoriei preoților: „n-au întins ei nicicând mâinile lor după femei străine?"

Dacă da, atunci se potrivesc minunat la dânşii cuvintele Mântuitorului: „Fățarnicilor!, strecurați țânțarul şi înghițiți cămila." (nr.16/28 august, 1908, pagina 12).

Despre faptul dacă preotul trebuie sau nu să facă politică, foaia clericală din 22 februarie 1912 dezaproba „politica militantă, acel soi de politică ce distruge fără îndurare, împiedică orice activitate cinstită, ce seamănă neghina urii personale şi a dezbinării între frați", dar, „din faptul că preotul şi învățătorul trebuie să evite mocirla politicii militante, în care se scaldă adesea ura şi răzbunarea pe contul bisericii şi al şcolii, urmează oare, ca preoții şi învățătorii, în general, să nu-şi facă de lucru cu politica?" Nu, răspunde editorialistul: „Şi preoții, şi învățătorii sunt obligați chiar să se ocupe de politica adevărată şi curată, tocmai pentru că ei sunt lucrătorii cei mai harnici ai neamului nostru. Şi dacă li-e scumpă munca, şi o prețuiesc,munca pentru întărirea neamului , trebuie să şi vegheze ca această muncă grea să nu se destrame prin puterea valurilor furioase ale politicii militante. Munca trebuie păzită şi ferită, de altfel ar fi în zadar jertfa ce se aduce de unii şi de alții pentru prosperitatea noastră. Deci preotul şi învățătorul sunt chemați să fie activi şi pe terenul politic."

*

În *Viitorul* nr.7 (14 aprilie 1908) se răspundea întrebării: Care este cea mai veche gazetă românească?

„Cele mai vechi gazete româneşti sunt: *Curierul românesc* a lui Eliade Rădulescu şi *Albina românească* a lui Asachi. Cea dintâi a apărut la Bucureşti,a doua la Iaşi, amândouă începând la 1829.

Dintre ziarele care apar şi azi, cea mai veche e *Gazeta Transilvaniei* din Braşov.”

Din *Viitorul* au apărut în anul 1908 24 de numere în 188 de pagini – numărul pe decembrie încheindu-se cu un Aviz: „Îndată după sărbătorile de iarnă, toți membrii comitetului redacțional din țară vor fi invitați la o şedință în care se va decide ce atitudine şi ce măsuri ar fi de luat ca jurnalul nostru să poată apare mai departe sau să se decidă sistarea lui definitivă, eventual poate numai pe un timp hotărât.”

În 1912 *Viitorul* îşi reîncepe activitatea tot de la numărul 1, dar în anul IX de la fondare şi totalizează încă 45 de numere cu 180 de pagini, cu apariție săptămânală.

„Din cauza lipsei de bani” jurnalul n-a apărut în perioada 1 august – 12 septembrie 1912.

Proprietar şi editor era Ambroziu Gribovici; redactor responsabil Teodor Andoni.

„Profesorul universitar dr. Vasile Găină a fost întemeietorul şi totodată colaboratorul cel mai sârguincios şi mai valoros al jurnalului nostru” se aprecia în Viitorul nr.23/14 XII 1908, pagina 175. Pe obeliscul din granit negru al acestuia, se propunea inscripția: „Întemeietorului foaiei clericale *Viitorul* - Dr. Vasile Găină, protopresviter şi profesor de teologie. Preoțimea ortodoxă română din Bucovina.”

Redacția şi administrația în Cernăuți, Piața Principală nr.3. Se realiza la Societatea tipografică bucovineană din Cernăuți.

Nu purtau semnătura decât articolele venite din public.

*

Faptele au arătat că marii cărturari, dintre care o bună parte fețe bisericeşti, dedicându-se culturii şi deşteptării neamului, au făcut politică activă cu bune rezultate: Andrei Şaguna în Ardeal Miron Cristea în România, Veniamin Costache în Moldova, Morariu – Andrievici Silvestru în Cernăuți şi Dalmația, or tot acolo, în Bucovina, o pleiadă de ierarhi ai ortodoxismului românesc au făcut ştiință, cultură şi politică; frații Constantin, Aurel şi Leca Morariu, Artemie Beraiu, Dionise Bejan, Dimitrie Dan ş.a.

Andrei Şaguna (1 I. 1809, Miskolc – 28.VI. 1873, Sibiu) cărturar, îndrumător cultural. Era fiul unui negustor macedonean.

Termină gimnaziul la Pesta şi tot acolo a făcut studii de filozofie şi drept .La Vârşeţ urmează secţia română a Seminarului teologic .În 1833 se călugăreşte, primind numele de Andrei. A fost profesor de teologie la Karlowitz şi Vârşeţ .În 1848 este confirmat episcop. În 1850 primeşte titlul de baron,iar în 1871 e numit membru onorariu al Societăţii Academice Române. Meritele lui ţin de emanciparea bisericii române în Ardeal. Sprijină înfiinţarea de şcoli, este întemeietorul *Astre*i (1861), deschide la Sibiu o tipografie, unde se tipăresc lucrări canonice, printre care şi Biblia. Orator desăvârşit este ales deputat de două ori în Parlamentul de la Viena şi Pesta. Îndeamnă preoţimea să culeagă colinde, poveşti şi cântece populare. Activitatea sa gazetărească la Foaia pentru minte, inimă şi literatură, la gazeta Transilvaniei, la Telegraful român tot muncă politică şi de deschidere a minţii maselor a fost şi de natură să trezească conştiinţa de sine a maselor.

*

Veniamin Costache (20 XII 1768, Roşieşti, judeţul Vaslui – 18 XII 1846 – mânăstirea Slatina, judeţul Suceava). Elev al Academiei domneşti, este călugărit la o mănăstire din Huşi. În 1789 este egumen al mânăstirii Sf. Spiridon din Iaşi, în 1792, episcop de Huşi, apoi episcop de Roman, iar în martie1803 este ales Mitropolitul Moldovei. Descindea din marea boierime moldovenească. reorganizează învăţământul,înfiinţează seminarul de la Socola, trimite tineri dotaţi

la studii în străinătate printre care şi pe Gh. Asachi, duce o susținută activitate de tipărire a cărților, participă la întocmirea Regulamentului Organic în 1828. În 1842 demisionează şi se stabileşte la Mânăstirea Slatina, ducând o viață aureolată de legendă. Nu este un literat dar a contribuit la crearea unei atmosfere prielnice dezvoltării culturii şi literaturii în Moldova.

Dionisie Bean
preşedintele Adunării Naționale Române din Bucovina

Ion Heliade – Rădulescu (1802 – 1872)

,

Gheorghe Asachi 1821-1900. La 1 iunie 1829 editează publicația *Albina Românească* prima gazetă din Moldova, profesor, autor de cărți, ctitor de școală românească, inclusiv Academia Mihăileană, promovează știința și cultura în Moldova.

Despre istoricul şi folcloristul Bucovinei Dimitrie Dan s-a scris prea puțin în presa Bucovinei cu atâția cărturari. Un student vrednic, absolvent al Seminarului din Dorohoi, nădăjduim să ne dea un studiu asupra vieții şi lucrărilor harnicului cercetător. Până atunci, sub titlul „Cei care au creat România" dl. N. Iorga aşează între alți fruntaşi cărturari şi pe preotul Dimitrie Dan, diaconul. „Acelaşi, din aceeaşi generație care s-a consacrat mai mult trecutului moldovenesc de mânăstiri şi biserici, preotul Dimitrie Dan a trecut neobservat la cele veşnice… Istoria, desigur, se face cu unii din aceştia."

(*Cronica* din revista „Tudor Pamfil" nr.1-6/1928, reprodus din *Neamul Românesc* din 6 ianuarie 1928).

*

Voința poporului

Voința Poporului, (1 octombrie 1902 – 11 octombrie 1908), organul poporal independent, este ziarul noului partid condus de doi luceferi noi ai vieții politice din Bucovina – Florea Lupu şi Aurel Onciul, care jucându-le țăranilor înaintea ochilor mirajul unor revendicări economice şi sociale, condiții de trai prospere, dar introducând lupta de clasă la sate, deocamdată între preot şi învățător, se organizează într-o societate politică „Unirea", se leagă politic cu evreimea şi rutenii într-un club liberal-țărănesc, având de partea lor învățătorimea prin M. Chisanovici şi reuşesc şi prin ziar să-şi câştige simpatia satelor, rupând însă unitatea partidului românesc.

Iată cum descrie Nicolae Iorga în"*Neamul românesc*" din Bucovina, Bucureşti 1905, p.215 situația politică din Bucovina acelui timp:

„De o parte aristocrația, alcătuită din coborâtori ai mazililor, boiernaşilor celor mici şi mai mici ai Moldovei, din armeni şi evrei bogați, care au fost şi ei înfăşurați în mătasa unui titlu de cavaler şi baron – culmile până la care se înalță „aristocrația" băştinaşă. În sfârşit, din străinii pe care îi aduc funcțiile, căsătoriile cu bucovinene şi afacerile (…).

Aristocrații au pierdut în mare parte moşiile lor, pe care le țin evreii, ei s-au ruinat repede, adică românii şi armenii sunt siliți a

începe cariera administrativă obişnuită şi se văd întrecuți de alții ce se ridică din rândurile celor „mai jos” decât dânşii (…). Toate neamurile se înfrățesc în „aristocrație” prin vorbirea limbii germane. Româneşte vorbesc cei mai mulți români când nu vor să-i înțeleagă cineva. Toate neamurile se înfrățesc prin spoiala culturii germane şi prin închinarea față de cetatea cetăților, unde sunt cravatele, acele de cravată, nasturii de manşetă etc., etc. cei mai buni: Viena.

„Inteligența” se socoate ca a doua castă a țării, castă de preoți şi învățători mai ales, la care se adaugă câțiva avocați şi funcționari mai mici. Ei nu se simt una cu poporul, pe care nu-l înțeleg şi-l iubesc prea puțin. Crescuți „austriaceşte”, adică formalist şi materialist, ei vreau înainte de toate „mai mult”, cât mai mult. Multă vreme ei nu-şi găsiră călăuzi şi fură astfel siliți a da ajutor acelor pe care-i numeau încă şi cu respect şi în batjocură „boieri”. Dar iată că dl. Aurel Onciul, un om încă tânăr (…) se întoarce în Bucovina, de unde era de baştină şi, unindu-se cu o rudă, care era şi el un om grăbit, dl. Florea Lupu, se puse în fruntea acestei a doua, întemeind aşa zisul „partidul democrat”. „Boierii, fură atacați cu înverşunare de foaia de scandal *Voința poporului.* Împotriva lor se făcu alianță,mai mult sau mai puțin acoperită, cu rutenii, cu evreii, cu cârmuirea… Jos zace poporul, a cărui *Voința* se tipăreşte, al cărui nume se speculează, dar al cărui bine nu-l caută nimeni. Societățile de citire pentru dânsul sunt nume (…) oamenii din sate orbecăiesc între ispitele deznaționalizatorilor, ei gem greu sub povara cametei evreieşti (…)”

*

…”Ramura Onciuleştilor din Vilance şi Zamostie reține ca importantă linia lui Grigoraş Onciul al cărui fiu Constantin, devine preot şi care a avut ca fiu pe Mihail – tatăl lui Isidor Onciul, fost profesor universitar la Facultatea de teologie din Cernăuți şi care are ca fii pe Aurel Onciul, fost deputat în Bucovina, Titus, fost inginer, Constantin, avocat la Cernăuți şi fost senator român, inginerul Adrian şi Elena, căsătorită cu… Florea Lupu”

*

Anul I. Cernăuţi, 26 April st. n. 1919. Nr. 1.

VOINŢA POPORULUI

Organul partidului democrat-naţional din Bucovina.

Apare în fiecare Sâmbătă. Editor: Partidul democrat-naţional din Bucovina.

Abonamentul:	Redacţia şi administraţia:	Anunţuri şi reclame:
Pe 1 an 20 cor., pe ½ an 10 cor., pe 3 luni 6 cor. Un număr singurit 50 bani.	Cernăuţi, Strada Reis Nr. 19 a. Numai scrisori iscălite se bagă în samă.	se calculă în petit; un şir 30 bani, de 2-ori 50 bani, de 3-ori 60 bani. Pentru anunţurile în interiorul ziarului se urcă taxa cu 50%.

Voinţa poporului, organul Partidului Democrat – Naţional din Bucovina, editor însuşi Partidul, apare la 26 aprilie 1919, redacţia şi administraţia Cernăuţi, strada Reis nr. 19 A, cu apariţie în fiecare sâmbătă.

Redactor responsabil Dimitrie Sidoriuc, tipografia Klüger str. Schiller nr. 5.

Primul număr, format 23/31 cm. avea două pagini.În prima pagină, în Comunicatul partidului democrat naţional din Bucovina, semnat de dr. Florea Lupu, dr. Romul Renţ şi George Băncescu se arăta: „Partidul democrat naţional nu se identifică cu felul de luptă practicat de către cotidianul *Bucovina* în afacerea crizei ministeriale din Bucovina.", ci „acest jurnal înfiinţat ca organ al Românilor bucovineni şi nicidecum al unei grupări politice, credem, că este dăunător cauzei româneşti în grelele momente de faţă a lua fosta criză ministerială ca punct de plecare pentru o dezbinare între românii bucovineni."

Declarându-se că „nu este în măsură a judeca o administraţie a cărei operă încă nu o cunoaştem – „Partidul Democrat Naţional făgăduia că şi în viitor va „stărui din răsputeri pentru strângerea rândurilor tuturor românilor la opera de consolidare a României Mari."

„Cu ziua de azi, spune *Voinţa poporului*, *Gazeta ţăranului* a încetat a fi organul partidului democrat – naţional."

Pe verso erau publicate Hotărârile partidului din 26 aprilie: „ Partidul democrat-naţional în şedinţa Sfatului mai larg a ales în unanimitate pe dl. Florea Lupu ca şef al partidului. Declarând dsa că din cauze familiare nu poate primi de astă dată această funcţie, a fost

ales în unanimitate dl dr. Romul Renț ca şef al partidului, iar dl. George Băncescu,locțiitor al şefului."

Sfatul partidului a hotărât să observe deplina neutralitate față de lupta care este în curs între grupările Flondor – Nistor şi declară că este gata să colaboreze cu toți care năzuiesc la înfăptuirea adevăratelor principii democratice."

Numărul următor din *Voința poporului* cuprindea 8 pagini iar articolul „Năzuințele noastre", ca editorial, constituia platforma program a partidului democrat național. Într-un comunicat al partidului se stabilea poziția acestuia în conflictul Flondor – Nistor, grupare care a rămas cu *Gazeta țăranului* (Modest Scarlat) stabilindu-şi deja adeziunea la gruparea Flondor şi ziarul *Bucovina.*

Ulterior, la 18 octombrie 1919, într-un alt comunicat, semnat de dr. Romul Răuț şi George Băncescu cititorii erau înştiințați că partidul democrat național s-a contopit cu partidul democrat al Unirii şi că împreună vor lupta mai departe pentru înfăptuirea principiilor democratice care le sunt comune.

„În calea noastră" se sublinia că „înființarea partidului democratic al unirii, a cărei şefie a fost încredințată domnului ministru Nistor, a fost salutată în rândurile noastre cu toată dragostea"…

Articole de clarificare a poziției politice, altele referitoare la situația economică ori din agricultură, de activitatea culturală şi în special de viața teatrală, dar şi rubrici cu titulatură permanentă avea periodicul: revista presei, poşta redacției, poşta administrației, voci din public, gura satului dar şi spații goale – semn al activității cenzurii care elimina până şi versuri din poeziile reproduse din Eminescu.

Semnau la Foița ziarului: J. Postulache, D. Iov, Emil Gârleanu, G.V.Şuşnea, A. Melin, iar poezii:I.U. Şoricu, Const Asimini, Adrian C. Roşianu,Eliade Covalschi, V. Lainiceanu, S. Aiudeanul, Orest Horea Paşcanu, Octavian Goga, Th. Speranța ş.a.

Prezenți cu scrisul în *Voința poporului* şi : Emil Nicolau, G. Țitelea, George Savu.

La 26 iulie ziarul trecea la formatul 27/40 cm., iar de la 4 octombrie la 31/47 cm.

La 18 aprilie 1920 *Voința poporului* devine organ al Partidului democrat independent din Bucovina, fondator, dr. Floca

Lupu (Anul IX), redactor responsabil Vasile Lupu. Apărea în fiecare duminică.

Continuau a semna versuri Th. Speranța şi Orest Horia Paşcanu, iar alte materiale Ion Dragoslav, I.E. Torouțiu, Eugen Melik.

*

ıl I DUMINICĂ, 13 MARTIE 1927 N

Voința Țărănimii

ɜANUL PARTIDULUI ȚĂRĂNESC ORGANIZAȚIA BUCOVINEI ŞI H

Redacția şi Administrația: ıăuți, strada Gen. Er. Grigorescu No. 4 TELEFON No. 276.

Director: Dr. R. REUȚ.

ABONAMENTUL: Pentru un an: intelectuali, 150 Lei, pentru țărani 120 UN NUMĂR 3 LEI.

Chemare câtre Cetățenii Romaniei.

In urma întregirei patriei, după marele războiu problema prin- | Statului român, în scopul de a-i asigura liniştita desvoltare şi

Voința Țărănimii, organul Partidului Țărănesc, organizația Bucovinei şi Hotin, redacția şi administrația în Cernăuți, strada General Er. Grigorescu nr.4, director dr. R. Reuț, redactor responsabil Vasile Miclescu, apare la 13 martie 1927. Tipografia Eminescu, strada Iancu Flondor 11.

Ziarul publică din prima pagină „Chemarea către cetățenii României", având încrustat în text chipul dr. N. Lupu, chemare care este o prezentare a platformei program a Partidului Țărănesc „dinastic şi fidel principiilor monarhiei constituționale", în care „ Biserica ortodoxă este pavăză morală a sufletului românesc, dar şi scutul său național."

Deosebit, ziarul publică articole: „Năzuințele noastre", „Dr. Nicolae Lupu în Basarabia", „O scrisoare a lui Badea Gheorghe, gospodar, „Gura satului", „Către Țărănime" – versuri de Gh. Roboță, gospodar, Informațiuni – din care printre altele, aflăm că „membrii vechii organizații a partidului țărănesc din Bucovina şi Hotin s-au întrunit la 2 martie 1927 şi au hotărât desfacerea de Partidul Național, reactivând Partidul Țărănesc şi decizând editarea unui

organ al partidului cu numele de *VoinţaŢărănimii* care va apare o dată pe săptămână la Cernăuţi.

Preşedinte al comitetului de organizare a fost ales dl. dr. Romul Reuţ, fost deputat şi decanul baroului bucovinean, având ca locţiitor pe dl. Vasile Reus, inginer, Cernăuţi.”

Săptămânalul chema ţăranii la Congresul Partidului Ţărănesc, ce urma să aibă loc la 3 aprilie 1927, la „Casa germană” din Cernăuţi.

În ziua desfăşurării Congresului, 3 aprilie 1927, în articolul „Bine aţi venit” redacţia reamintea că Partidul ţărănesc din Bucovina s-a născut în zilele lui 1907, când s-a înfiinţat votul universal, direct şi secret, chemându-se populaţia întreagă la viaţa politică, partidul fiind condus de „ dispărutul Aurel Onciul şi fruntaşii acestui partid Florea Lupu, Romul Reuţ, Mihai Chisanovici şi Vasile Reus, care au luptat până la izbucnirea marelui război pentru drepturile şi năzuinţele ţărănimii.”

În *Viaţa Ţărănimii* au continuat să apară număr de număr rubrica lui Badea Gheorghe în „Gura satului”, desluşiri despre rostul partidelor politice, lămuriri privitoare la „Preţul banului”, manifestări diverse de adeziune ale ţăranilor la cuvintele şi acţiunile dr. Nicolae Lupu.

*

Cernăuţi, 9 Decemvrie 1923. Nr. 4.

ointa Şcoalei

Organ învăţătoresc

ptămânal sub conducerea unui comitet de redacţie. — Redactor responsabil: Niculae Simionovici.

bonamentul: 10 lei pe lună
plar 2 lei 50 bani.

Redacţia şi Administraţia: Cernăuţi, Căsuţa poştală Nr. 87.

Reclame şi anunţuri se primesc după înţelegere.
Manuscrisele nu se înapoiază.

Voinţa Şcoalei, organ învăţătoresc, apare săptămânal din noiembrie 1923, sub conducerea unui comitet de redacţie – redactor responsabil Niculae Simionovici, redacţia şi administraţia Cernăuţi, Căsuţa poştală nr.87, Tipografia Univesităţii, Piaţa Grigore Ghica-Vodă nr.3.

Publicau şi semnau articole E. Tocariu, Vasile Turculeț, Iancu Brădățan, V.Olinici („Politica sufletului”), N.C. Enescu (Îndrumări la lecturi profesionale), I.V. Viorescu (Casa corpului didactic), Filimon Rusu (Încălzitul în şcolile primare), Aglaia Botezat (Sfaturi practice pentru excursii), Petru Teleagă (Salarizarea), Epaminonda Tocariu (Drepturile politice ale românilor).

Ziarul avea şi rubrica *Foița* la care au publicat: Florin Cristescu din Turnul Măgurele-Teleorman (Scrisori către un învățător tânăr), V. Turculeț (S-a dus un prieten drag), Apostol D. Culea (Literatura copiilor şi şezătorile cu copiii).

Existau şi alte rubrici: cărți, cărți şi reviste, informațiuni, poşta redacției, mulțumiri publice, cronică-teatrală, cinematografică şi muzicală, concerte, răspundem ş.a.

Voința Şcoalei era mereu în conflict de opinii, mai ales cu *Glasul Bucovinei*.

De alt fel, la Congresul învățătoresc din 13 iulie 1925 de la Suceava s-a decis, deşi se simțea lipsa fondurilor băneşti, ca ziarul să apară în continuare, cu următoarele obiective: 1) Să fie ziar de luptă; 2) organ de specialitate care să lămurească din punct de vedere ştiințific toate chestiunile profesionale cu arătarea soluțiilor; 3) buletin de informații care cultivă legăturile între organizațiile învățătoreşti şi între membrii acestora.

Comitetul de conducere la *Voința Şcoalei* era format din: Niculae Simionovici, director; Epaminonda Tocariu, redactor; Eufrosina Marcheş, secretară, Anatolie Clain, administrator, Filimon Rusu, cenzor, Dimitrie Bordian, cenzor, Ion Țigară şi Eugeniu Vărzariu, membri.

De la 1 ianuarie 1929, la 30 septembrie 1931, ziarul trece de la format 31/47 cm. la 22/31 cm. şi apare de 2 ori pe lună în 8 sau 12 pagini, redactor responsabil Mihaiu Dunic şi este lucrat la Tipografia Mitropolitul Silvestru, Cernăuți.

În ianuarie 1932, redactor responsabil este Ioan Hoştiuc, iar Voința Şcoalei începe cu numărul 1 (anul X) este foaia învățătorilor din Bucovina, cu apariție de 3 ori pe lună, format 31/47 cm., sub conducerea unui comitet care în cele din urmă este denumit cerc de colaboratori, care activează începând cu 4 ianuarie: Emil Boca, Eusebie Braha, Cicerone Mucenic, Teofil Reus, Filimon Rusu, Nicolae Simionovici, George Ucraineț, Vasile Olinici şi Ion Turliuc.

Corespondenții noştri sunt domnii – spunea redacția: T. Zegrea şi I. Marcu pentru județul Storojineț, V. Olinici pentru județul Suceava şi C. Mucenic pentru județul Câmpulung.

…" Când drepturile noastre se desființează şi se calcă cu picioarele, când potlogăria legiferării se azvârle atât de furibundă şi asupra vechilor aşezăminte de şcoală din țara noastră, când, sus, se manipulează banul public cu atâta uşurătate, iar jos, lumea e lăsată pradă mizeriei, când se creează atâtea posturi de necesitate mai mult decât dubioase… iar nouă, învățătorilor ni se taie suma din leafă şi suntem sugrumați de neplata cu lunile a acestei lefi minuscule… astăzi nu ne prea arde de lecții model şi de chestiuni teoretice, de metodică."

…" Ne vom schimba atitudinea când vor veni alte vremuri, când legile şi drepturile vor fi sfinte pentru oricine şi când nu vom avea nevoie să le apărăm noi" – se spunea la 10 februarie 1932 în …"O lămurire".

Deci imperativă era lupta! De aici şi titlurile: „Situația disperată a învățătorilor", „Celor care încă nu ne înțeleg", „O nouă lovitură".

„În loc de salarii – decorații" se intitula sfidător dar şi acuzator una din ştirile de la „Informațiuni" care vestea că dl. prof. univ. Nicolae Iorga era hotărât să decoreze 71 de învățători cu „Coroana României": …"ar fi mult mai bine să hotărască achitarea efectivă a salariilor învățătorilor care nu pot trăi din decorații. Ori cât de măguliți ar fi învățătorii de atenția ce o acordă ministrul instrucției celor 71 de colegi propuşi pentru decorare, ei cer în loc de decorare să li se dea posibilități de existență." (11 mai 1932).

În preajmă erau alte articole : „Vrem dreptate" (Alexandru Popovici, învățător), „Bacşişul" (V. Vicol), „Să nu deznădăjduim" – scria mai conciliant Al. Simota.

După Congresul învățătorilor bucovineni de la Rădăuți din august 1933, Foaia îşi propunea ca în afara paginilor cu articole profesionale, pedagogic-didactice, informații, să aibă o dată pe lună şi un supliment literar de 2 pagini.

Cât timp a apărut în supliment au publicat versuri şi proză: V. Olinici, Roman Cetină, Teofil Lianu, Ghe. Craiuțu, Mircea Grunechevici, Erost Cosmiuc, Arcade Şt. Borşanu, C. Tănase, Alex Popovici.

*

„Voinţa Şcoalei şi-a spus cuvântul clar şi caustic, fără părtinire, ori de câte ori interesele vitale ale şcolii şi ale slujitorilor ei au fost persecutate ori lezate, lucru ce s-a petrecut mai ales în ultimii ani” – erau aprecierile din Revista Asociației corpului didactic medico-pedagogic din Bucovina nr.7-9/1935.

*

Ceea ce înseamnă şcoala şi învățământul şcolar pentru menținerea şi promovarea sentimentului răspunderii de a fi români îl aflăm şi din spusele prof. Const. Loghin (Societatea pentru cultură şi literatură română în Bucovina, Cernăuți, 1943, p. 164 ş.u.).

…”Nu ştiu cum se făcea că învățam numai cântece cu Ştefan cel Mare, cu Tudor Vladimirescu şi habar nu aveam cine sunt aceştia…

… Ce entuziasm pe noi, când într-o bună zi ne-am pomenit cântând, nici nu ştiu de unde, „Pe-al nostru steag” a lui Ciprian Porumbescu. Ne plăcea la nebunie, mai ales că se preta foarte bine la marş. Şi-l cântam la orice ocazie, alternându-l cu „Deşteaptă-te române”, care ni se părea prea puțin aprins. Dar ce bucluc aveam cu profesorii noştri când au prins de veste de refrenul:

Iar scumpa noastră Românie
Etern, etern va înflori!...

Dar şi întâlnirile sportive îşi aveau avantajele lor:

„Cine dintre noi nu-şi aducea aminte cu câtă înfrigurare aşteptam un meci de fotbal între echipa română şi alta străină. Iar când se întâmpla – şi aceasta se întâmpla foarte des – să învingă echipa română, atunci noi, spectatorii, în entuziasmul nostru juvenil, luam pe jucători pe umeri şi-i duceam aşa de pe platoul Horecei până la intrarea în oraş, în cântece ca: „Tricolor”, „Deşteaptă-te române”, „Pe-al nostru steag” etc. Duceam parcă pe umerii noştri cine ştie ce izbândă a neamului românesc din Bucovina…”

*

1 Marţi, 8 Martie 1932 Anul I.

OLUNTARUL BUCOVINEAN

GANUL UNIUNEI FOSTILOR VOLUNTARI, REGIONALA BUCOVINA, CERNĂUŢI

cţia și Administraţia: ŢA UNIREI No. 3. | APARE ODATĂ PE LUNĂ | ABONAMENTUL: 40 Lei pe an.

Ce vrem!

Comitetul Uniunei Fostilor Voluntari. niti în jurul steagului Uniunei noastre vom

Naţiune, Patrie şi Rege, sunt pentru noi dogme indiscutabile. Mă adresez foştilor voluntari bucovineni, fraţi de suferinţe, de

Voluntarul Bucovinean, organul Uniunii foştilor voluntari, regionala Bucovina, Cernăuţi, apare o dată pe lună, începând cu 8 martie 1932. Redacţia şi administraţia: Piaţa Unirii nr.3, Societatea tipografică Cernăuţi, str. Iancu Flondor nr. 47; redactor răspunzător dr. Constantin Zoppa, preşedintele comitetului de redacţie.

„Prin editarea acestei modeste gazete vrem să întindem sute şi mii de fire invizibile care să ne lege pe noi, comitetul de la Centru, cu sutele şi miile de voluntari bucovineni, prin care gândurile şi voinţa noastră să ajungă la ei, ca o energie electrică”… spunea I. Axani, preşedintele Uniunii în articolul de început: „Ce vrem!” El încredinţa pe cei cărora se adresa că nu se urmăreşte „alt scop decât organizarea noastră pentru respectarea noastră şi a drepturilor noastre.”

Comitetul Regionalei Bucovina, pe lângă preşedinţii celor 5 despărţăminte judeţene, care fac parte de drept din comitet, mai cuprindea: Ioan Axani, procuror, preşedinte; vicepreşedinţi: dr. Constantin Zappa, profesor şi Silvestru Netea, director de bancă; secretari Teodor Bujor, institutor, Petre Masloschi, director de bancă; casier – Teoctist Barbier funcţionar la primăria Cernăuţi; controlori - dr. Emanuel Săveanu, medic. Constantin Bucevschi, funcţionar la primăria Cernăuţi. Mai făceau parte din comitet: dr. Grigori Nandris, prof. univ., dr. Valerian Tarnovschi. preşedinte de tribunal, Mihai Mitronovici, institutor în Cozmeni şi George Sbierea, plugar în Toporăuţi.

La *Voluntarul Bucovinean* s-au publicat normele de organizare şi

funcționare a U.T.V. Regionala Bucovina, statutele sale, legile privind drepturile voluntarilor, articole referitoare la „Situația coloniştilor şi a locurilor de colonizare”, „Cum şi când poate fi cineva colonizat”, despre „Împroprietărirea voluntarilor”, „Ideea voluntariatului”, „Îndrumări, întrebări şi răspunsuri” cu subiecte care îi interesau pe abonați, informații diverse în domeniu, arătarea „Contribuției Bucovinei la dezrobirea ei – prin jertfele de sânge, prezentând portretele unora dintre cei căzuți pe câmpul de onoare: sublocotenenții Dumitru Mihăilaş, Vasile Popescu, locotenenții Ambrozie Micutaru şi Silvestru Micutaru, eroii Teodor Turtureanu şi Lascăr Luția.

Lascăr Luția

(18 august 1895 – 6 decembrie 1916)

Fiind încă elev în liceul din Suceava, a început să publice corespondențe din Bucovina sub pseudonimul I.T. Lais, în revista *Luceafărul* şi în ziarul *Tribuna* (Arad). El năzuia către o țintă mai înaltă, care să aibă în vedere numai binele neamului.

În 1934 redactor responsabil şi preşedinte al comitetului de redacție era Teodor Bujor. Se folosea Tipografia Guttman, Cernăuți.

La *Voluntarul Bucovinean* a lucrat şi gazetarul Vasile Plavan, mort la 49 de ani şi înmormântat la cimitirul din Cernăuți.

Ziarul trăia din subvenții publice şi cotizația de la membrii Asociației voluntarilor bucovineni.

Au mai semnat: Grigore Drăgan, institutor, S. Drăghici, Bucureşti, dr. George Gherman, C. Dragomir.

Din *Voința Şcoalei*, 20 martie 1936, reiese că *Voluntarul Bucovinei* ajunsese în anul V la nr.2/1936.

Iconar 1.9.1936 aprecia şi o vedea interesantă, gazeta Voluntarul Bucovinean, condusă de Vasile Plăvan, sublinia că are „polemici bătăioase” numai că, pentru că era „naționalistă”, o considera cam… „suspectă”…

*

Zorile Bucovinei

Zorile Bucovinei organ al regionalei de partid Cernăuți, apare în 1967, prim redactor era poetul Vasile Levitchi, înlocuit pentru că… avea vederi deschise. Ziarul devine o tribună a politicii nomenclaturii.

Au lucrat la această publicație personalități ca acestea: Ilie T. Zegrec, Dumitru Covalciuc, Simion Gociu, Vasile Tărâțeanu (mutat de la secția culturală la cea agrară, fără motive întemeiate), Ion Gheorghiță, Ion Țâbuleac, Ilie Motrescu, Maria Troacă, Ilie Gavanos, Ion Crețu ș.a.

A publicat și materiale interesante: despre trecutul istoric al Bucovinei, despre personalități bucovinene, deportări, destinul unor oameni, despre viața culturală și bisericească.

Puțin înainte de destrămarea U.R.S.S., publicația devine organ al Consiliului regional de deputați ai poporului, cu o apariție de două ori pe săptămână.

*

Vedere din Pojorâta - Bucovina

ALBUME, ALMANAHURI, ANUARE, BULETINE, CALENDARE ŞI REVISTE...

AGRICULTORUL

PREȚUL ABONAMENTULUI
Pe 1 an 18 lei
» ½ » 9 „
» 3 luni 5 „
Un număr 1 „
pentru toată România
Anunțuri de orice fel se primesc şi se socotesc după învoială.

EDITOR:
SECRETARIATUL GENERAL
PENTRU
AGRICULTURA SI DOMENII
BUCOVINA
STR. DR. REISS NO. 10

REDACȚIA ŞI ADMINISTRAȚIA
STRADA Dr. REISS No. 10
ABONAMENTELE ŞI ANUNȚURILE
se primesc în str. Reiss 10.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ — UN NUMĂR 1 LEU

N-rul 22 — CERNĂUȚI, 1 MARTIE 1921 — Anul XII

Agricultorul, foaie pentru săteni, editor Directoratul general pentru agricultură şi domenii în Cernăuți, apare în perioada 1909-1923, de două ori pe lună, sub îngrijirea agronomilor bucovineni. Redacția şi administrația în strada Dr. Reiss nr. 10, redactor responsabil inspector agricol Longhin Nuțu.

În numerele 3 şi 4, apărute la 15 februarie 1923, anul XIV, citim în cuprins: „Ceva despre pădurile Bucovinei” de George Bălan ; „Cultura mătăsarului” (viermele de mătase) de Iustin Onică; „Gălbeaza sau distomatoza” şi „Despre fătare la vitele cornute”, ambele de I. Bodnariuc, agronomul – regional; „Compostul” (gunoiul putred, mranița) de Eust. Moldovanu care semnează şi „Cultura alacului (soi de grâu); Din albinărit: Prinderea şi aşezarea roiului – de Ioan Vicoveanu; Cocoşeii de pe pruni – de Paul Scolobiuc; Sfaturi pentru gospodine; Vietăți urâte omului; Sfaturile unui plugar – Andrei Eftimie Mândru din comuna Pârliți, județul Bălți; Din toată lumea, Ştiri mărunte, dar şi poezia „La cărți, copii!” de P. Halippa din Foaia Plugarilor – Chişinău. Revista *Agricultorul* publica multă reclamă comercială, dar şi materiale de specialitate, de o mare varietate tematică, bine pregătite.

No. 1. Cernăuţi, Noemvrie 1922. Anul I.

ADEVĂRURI

Revistă politică independentă.

Wahrheiten

Unabhängige politische Zeitschift.

Eigentümer und Herausgeber: Zaharie Voronca.

Erscheint in zwangloser Reihenfolge.

Schiftleitung u. Verwaltung: Cernăuţi, Goetheg. 4, I. St., Türe Nr. 3.

Nr. 1. Cernăuţi, November 1922. Jahrg. I.

Adevăruri, revistă politică independentă, proprietar şi editor Zaharie Voronca, apare cu numărul unu în noiembrie 1922, cu promisiunea că…"apare după trebuinţă".

Redacţia şi administraţia în Cernăuţi, strada Goethe nr. 4 , etaj I, camera 3; Tipografia „Luceafărul", în Cernăuţi, strada Iancu Flondor nr. 24.

Redactor responsabil Vasile Hupca.

La „Cuvânt înainte" se spune: „În faţa dezastroasei realităţi, un grup de oameni, care ca spectatori imparţiali ai vieţii noastre

politice şi-au impus până acum o rezervă absolută, pătrunşi fiind de adevăratele sentimente naționaliste şi patriotice, au hotărât editarea acestei reviste politice care va cuprinde pe lângă un program politic bine studiat, pe lângă chestiuni de actualitate, demascarea tuturor briganzilor şi nulităților politice cocoțate la cârma şi în fruntea instituțiilor publice. Arma noastră neîndurată față de păcătoşii zilelor de astăzi, va fi… Adevărurile".

Cele câteva articole din primele două numere ale revistei: - Universitatea noastră, Şcolile din Vama, Voința – o prezentare a gazetei şcolare din Gura Humorului, adunarea fondurilor bisericeşti, comentarii politice cu titluri „Tempi passati" (Viața scumpă), „Banii lui Iuda" (Luptele politice din parlament prin presă, la adunări şi în cluburi politice), „Tipuri" (Cum li se urcă la cap titlul de docent până şi intelectualilor) sunt atacuri la adresa celor de la putere. Adesea a ziariştilor de la *Glasul Bucovinei*: D. Marmeliuc, George – Iorgu Toma, G. Rotari etc.

Fiecare ediție a revistei fiind redactată şi publicată şi în limba germană – Wahrheiten – ea cuprindea mai mult spațiu oferit celei din urmă, dar mai ales reclamei comerciale. Erau, bineînțeles, şi informații referitoare la decese, aspecte de la adunări studențeşti, răspunsuri în răspăr cu confrații de la alte periodice, urări de sărbători etc., fără însă ca publicația să se ridice măcar la nivelul unui ziar care se tipărea şi citea atunci în Bucovina.

Album aritmetic pentru spiritul şi inima copilului, realizat la Editura autorului Carol Nappe, Cernăuți, strada Sf. Treime 14 D,

este revistă destinată, după cum rezultă din antetul ei, copiilor. Şcolarilor activi, cum zice autorul.

Publicaţia periodică a apărut între anii 1927-1932 şi a fost deosebit de utilă şcolarilor şi învăţătorilor, dar şi părinţilor.

Iată ce îi scria inspectorul general şcolar Alexandru Gheorghiu din Piatra Neamţ la 14 iulie 1927 autorului Carol Nappe, institutor, strada Petru Rareş nr.35, Cernăuţi:

Stimate domnule Nappe,

Albumul Dumitale aritmetic no II B este o alcătuire cu adevărat ingenioasă, foarte interesantă şi foarte folositoare pentru elevii din cursul primar inferior, care prin ajutorul lui au prilejul să facă în chipul cel mai plăcut o sumedenie de exerciţii aritmetice. Azi am avut prilejul să-l experimentez cu un elev trecut în clasa a II-a primară. Am rămas foarte satisfăcut, constatând la acest copil silinţa spontană, plăcerea şi marea curiozitate de a lucra şi cât mai repede pentru a vedea ce desen îi va ieşi pe caiet de pe urma exerciţiilor aritmetice ce făcea.

Eu te felicit şi cred că ar trebui să dai acestor albume o răspândire cât mai mare. Ele nu numai s-ar putea vinde pentru premii, Anul Nou etc. dar şi ar putea fi întrebuinţate cu mult folos ca auxiliare ale cărţii de aritmetică. Cu plăcere voi recomanda corpului didactic aceste albume oricând ocazia se va ivi.

Cu multe salutări

A.Gheorghiu, insp. general şcolar

Din *Albumul* nr. 6 din 1932 rezultă că se editau şase genuri de albume, cu teme diverse, publicându-se şi lista copiilor care au trimis autorului executări reuşite ale exerciţiilor (din Bucureşti, Sibiu, Constanţa, Chişinău, dar mai ales din Cernăuţi). În ce priveşte răspândirea revistei *Albumul aritmetic* cu nr. 3 din 1930, rezultă că a avut tipărite 20.000 de exemplare. Iată şi o fotocopie dintr-o pagină a revistei:

9—6 =	8×4 =	18 : 9 =	6×3+9 =
6+3 =	7×3 =	24 : 3 =	15×2—7 =
9—5 =	9×3 =	27 : 3 =	12×3—6 =
7+3 =	27—5 =	25—10 =	3×3+7 =
9+5 =	7×4 =	28—8 =	4×4+5 =
9+6 =	40—7 =	15+11 =	
4×4 =	40—6 =		
9+8 =	18+6 =		
12+7 =	30—7 =		
5×4 =	18+11 =		
21+5 =	7×5 =		

Executare: 9—6 = 3; caut pătratul cu cifra 3 şi fac într'însul semnul: . 6 + 3 = 9; în pătratul cu 9 fac: . Procedând aşà mai departe, se capătă din **toate** temele unui sfert de pagină un tablou.

1\.

Un creion costă 2 lei; cât costă 7 creioane?

2\.

Un caet costă 4 lei; cât costă 8 caete?

3\.

Un copil are 40 nuci; el mănâncă din acestea 7 nuci; câte nuci i-au mai rămas?

Caracterul practic arată de ce sătenii, care mai trăiesc, şi au învăţat la şcoala primară prin anii 1930, reuşesc să rezolve lesne exerciţii aritmetice repede şi corect, fără întrebuinţarea calculatorului pe care-l folosesc şcolarii din zilele noastre. România a avut întotdeauna o şcoală şi un învăţământ serios, aplicativ.

*

Almanahul „Academia ortodoxă”

Almanahul „Academia ortodoxă”, Societatea studenţilor în teologie de la Universitatea din Cernăuţi; cincizeci de ani de

existență 1884- 1934,bogat ilustrat, face trimiteri la serbările jubiliare, Statutele societății, aduce contribuții prețioase referitoare la prezența lui Sextil Puşcariu la limba vorbită.

În cuprins: pagini de dr. S. Reli (Ceva despre artele frumoase religioase din trecutul românesc), dr. I. Puiul (Institutul biblic românesc în Bucovina), dr. V. Gheorghiu (Mai multă dragoste), preot Gh. Lanivschi (Reşedința mitropolitană din Cernăuți şi meşterul ei Iosif Hlavica), G. Tâțuc Levy Druhl şi posibilitatea unei tehnici murale raționale) etc.

Traian Chelariu semnează eseul „Dubla valoare a experienței în creația literară".

*

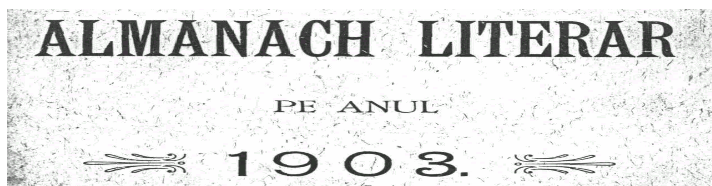
Almanach jubiliar „Academia ortodoxă..."

Almanach jubiliar „Academia ortodoxă..." Apare la Cernăuți în perioada 1884-1909, editat de Societatea studenților în teologie „Academia ortodoxă", realizat la Societatea tipografică bucovineană.

Are profil cultural. Conține articole de critică şi istorie literară, materiale pe teme de istorie şi istoria artei româneşti, lingvistică, versuri şi proză, cu semnăturile: N. Cotos, V. Bumbac, I. Slavici, I.E. Torouțiu, E. Voiutschi, O. Isopescul, Dan Dimitrie, S. Puşcariu, At. Gherman, O. Tarangul, I. Grămadă, V. Greciuc, R. Dăianu, V. Loichiță, I. Agârbiceanu, Const. Morariu, I. Cocirlă-Leandru, A. Cotruş, T.Murăşan, G. Vedeanu.

Câteva teme: Istoricul şi activitatea Academiei ortodoxe din Cernăuți", „Privire generală asupra literaturii beletristice româneşti", „Un odor din Mânăstirea Sucevița" ş.a.

*

Almanachul Literar pe anul 1903 era realizat de „Întrunirea academică română Bucovina”, la Societatea tipografică Bucovina, Editură proprie, care în prefaţa, nesemnată, spune că lucrarea „va avea menirea să fie răspândită şi citită în fiecare cabinet de lectură şi în fiecare familie românească”, adăugând: „Daţi-vă deci mâna dreaptă / Cu un sacru jurământ, / Că-n unire şi frăţie / Vom trăi pân' la mormânt.”

Cuprindea : aforisme de dr. Nica Ţucan, patru epistole de Mihai Eminescu din perioada 1872-1873, poezii de Adrian Forgaci, P. Dulfu, Ioan Popşior, Filimon Taniac, Sever Beuca-Costineanul, Amintiri despre Eminescu, de dr. Radu I. Sbiera, proză semnată de: Elena Voronca, Nico Cărăuş, S. Fl. Marian (Drăgeii şi cucu, tradiţie poporană din Bucovina), Adrian Forgaci (Concertul, nuvelă), anunţuri şi reclamă comercială.

*

Almanah literar pe anul 1903 cuprinde: 1.Prefaţă; 2. De la Prut, poezie de Adrian Furgaci; 3. Drăgoiu şi cucu, tradiţie poporană de S. Fl. Marian; 4. Poezii de P. Dulfu; Mihai Eminescu, patru epistole către părinţii săi din anii 1872-1873; 6. Schiţe din popor de Nico Cărăuş; 7. Strofe de Ioan Popşior; 8. Ziua şi noaptea la popor, credinţe poporane adunate de dna Elena Voronca; 9. Amintiri despre Eminescu, de dr. Radu Sbiera (conţinând tabele cu testimoniile şcolare ale lui Eminescu de la şcoala poporală şi gimnaziul+ din Cernăuţi; 10. Poezii de Filimon Taniac; 11. Concertul, nuvelă de Adrian Forgaci.

(Din *Deşteptarea* nr.47/1903)

*

Almanahul evreesc pentru România Mare

Almanahul evreesc pentru România Mare, cu calendarul pentru anul 5683 (1922-1923), anul I, editor dr. Markus Krämer, Tipografia „Orient”, Cernăuţi.

JUEDISCHER
ALMANACH
FÜR
GROSS-RUMÄNIEN
MIT KALENDER FÜR DAS JAHR 5683 (1922—23)
I. JAHRGANG
HERAUSGEBER: Dr. MARKUS KRÄMER

Almanahul evreiesc
pentru
România-Mare
cu calendarul pentru anul 5683 (1922—23)
anul I.
Editor: Dr. Markus Krämer

Druck und Verlag „Orient", Czernowitz.
Nachdruck nur mit Erlaubnis des Herausgebers gestattet.

*

Almanahul „Glasul Bucovinei"

Almanahul „Glasul Bucovinei" pe anul 1920, editat de Institutul de Arte Grafice şi editură „Glasul Bucovinei", Cernăuţi, str. I. Flondor nr.33 are colaborarea pentru împodobirea copertei cu una din creaţiile profesorului Arhip Roşca, dar şi cu găzduirea în cuprins a portretului – în text – lui Petre Liciu – glorie a Teatrului Naţional din Bucureşti – „ieşit din mâna însăşi a maestrului bucureştean M. Teişanu."

Almanahul avea în prima pagină portretul în foto a M.S. Ferdinand, Regele tuturor românilor, urmat de cele ale M.S. Regina Maria, I.C. Brătianu, preşedintele Consiliului de Miniştri care ne-a dat războiul de dezrobire, dr. Alexandru Vaida – Voievod prim-ministrul celui dintâi guvern parlamentar al României Mari, M. Kogălniceanu, unul dintre fondatorii României de ieri, întâiul luptător pentru împroprietărirea ţăranilor, Nicolae Iorga, preşedintele primei Camere a tuturor românilor, Dimitrie Onciul, profesor la Universitatea din Bucureşti şi director al Arhivelor statului, un mare fiu al Bucovinei, mormântul eroului dr. Ioan Grămadă, foto – Lascăr

Lutia, mort în luptele de întregire a neamului românesc la Neajlov, dr. Iancu Nistor, ministrul Bucovinei, preşedintele Partidului Democrat al Unirii şa.

*

Erau publicate articole interesante: „Trasnistrenii" – de G. Toma, „Dr. Ion Grigore Sbiera", de Alecu Procopovici, „Un proces de înaltă trădare în Bucovina de la 1780" de Victor Morariu, „Revoluția românească din Basarabia şi unirea Basarabiei cu - patria mumă" de dr. Ovid Țopa, „Şcoala din Bucovina", fragment dintr-o lucrare mai largă de George Tofan, „Mesagiul delegației bucovinene adresat M.S Regelui Ferdinand" de exprimare a voinței bucovinenilor de la Congresul general pentru Unirea cu Țara etc.

Poezia era prezentă în deschiderea cărții cu „Imnul regal" de Vasile Alecsandri, urmată de alte titluri cu versuri semnate de: George Voievidca, G. Rotică, V. Hutan, T. Robeanu, Constantin Berariu, Nicu Dracinschi, Taniu Dracinschi, Radu Sbiera, C. Morariu, Constantin Sasu ş.a.

Mai semnau materiale: T. Balan, V. Marmeliuc, Nicolae Costea, Vasile Grecu, Dimitrie Dan, Iracle Porumbescu, I. E.Torouțiu, I. Dominte.

Erau prezente rubricile: Haz, Ghicitori, Frângurele, Folclor, Sfaturi, Ilustrații (Ştefan Popescu – peisaj), reproduceri (Vifor de Al. Vlahuță), traduceri etc.

Dar iată, spre aducere aminte, textul lui Vasile Alecsandri la Imnul Regal:

„Trăiască regele / În pace şi onor, / De țară iubitor / Şi-apărător de țară! / Fie Domn / Glorios, / Peste noi. / Fie-n veci norocos / În război. / Trăiască patria / Cât soarele ceresc, / Rai vesel pământesc / Cu mare, falnic nume! / Fie-n veci / El ferit / De nevoi. /

Fie-n veci / Locuit / De eroi./ O Doamne sfinte, / Ceresc părinte, / Susține cu a ta mână, / Coroana română./ O Doamne sfinte, /Ceresc părinte,/ Întinde a ta mână /Pe țara Română.”

*

Almanahul poporului

Almanahul Poporului

În timp ce în anul 2004 mulți oameni cu dare de mână, în condițiile sărăciei de după '89, îşi etalează în public afecțiunea față de câinii de rasă ori comunitari, colocatari ai vilelor lor, Maria, Regina României, semna în Almanah tableta „Lacrimi” unde povestea că „de mai multe luni doi orfani trăiesc sub acoperişul meu, doi copii fără tată şi fără mamă, doi mieluşei rătăciți pe care Dumnezeu i-a trimis inimii mele”, Niculăiță şi Vasile.

*

Almanahul poporului, ilustrat, mică enciclopedie practică, carte folositoare pentru toți, pe anul 1930, pentru a treia oară întocmit de Ieremie Nichita, Cernăuți, la editura proprie a autorului, Piața Daciei nr.6 şi tipografiat la Institutul de Arte Grafice „Glasul Bucovinei”.

Începe cu o prefață semnată de autorul care crede „ că în fiecare an succede a edita un nou exemplar”, pentru că, „menirea almanahului este şi va fi, întotdeauna, a lumina ştiințele cele mai de înainte şi cele curente de la oamenii cei mai însemnați din lume” la care „le pun şi pe ale mele proprii.” Acest almanah – spune prfațatorul – nu este nimic altceva decât multe petricele prețioase ale literaturii din popor, din lumea întreagă.”

Almanahul era un mozaic de informații: calendar bisericesc, cu toate cele ale sale, răspunsuri la „Ce e calendarul?” – calendarul lunar întrebuințat numai de mahomedani, calendarul solar folosit de

egipteni şi perşi, calendarul luni-solar utilizat de creştini, budişti şi de israeliţi, îndemnuri pentru alungarea sectelor şi păstrarea credinţei strămoşeşti, date istorice şi literare, proză şi versuri, vorbe înţelepte, proverbe şi zicători, strigăte de joc etc., toate trecute prin filtrul autorului Ierimia Nechita, Cernăuţi.

IERIMIE NICHITA

Indiferent că era literatură, poezie folclorică, articole de ştiinţă, sfaturi medicale ori gospodăreşti, ce se publica, purta amprenta autorului. Nici un colaborator, nici o corespondenţă, cu nume atras, ci totul… Ieremia Nechita. Dacă vroia, cititorul afla de la proprietarul Almanahului şi „Cum iubesc diferite femei: Romånca – Din toată inima, Italianca – Cu foc, Engleza – Igienic, Spaniola – cu pasiune, Germana – cu senzualitate, Rusoaica – cu patimă, Americanca – cu socoteală, Evreica - cu interes, Franceza - din curiozitate, Polona – după întâmplare, Ţiganca – în continuu, Unguroaica – iute, Sârboaica – din când în când şi vecinic cântând, Elinela (din Grecia) – Nu pot iubi."

*

Împrumutând cronologia datelor istorice din „Calendarul poporului bucovinean" pe anul ordinariu 1906, realizat de Eugeniu Nesciuc, Cernăuţi, 1905, Almanahul poporului, ilustrat, pe anul 1931, realizat de Ierimia Nichita, în Cronologia pe anul 1931, repeta ceea ce se citise cu 25 de ani în urmă, oarecum actualizat.

În rest, date interesante despre câte scrisori se scriu în lume, câte căsătorii se oficiază, câţi locuitori are pământul, care sunt culmele de pe pământ, cât de felurite sunt veseliile, limba, capul, ochiul şi inima în proverbele române, care e natalitatea şi cât de mult se bea în România, dar şi ce trebuie să facem să ajungem la 100 de ani, toate, numai Ierimia Nechita din Cernăuţi le ştie şi le spune în almanah. Scria şi publica şi versuri: despre Dorul vieţii, Secretul viselor, despre parale şi oraşul industrial, despre Viorica şi Vântul,

despre O fantezie, oftat, lucruri bune şi rele, Din iarnă-n iarnă, despre „Ce zicea Eminescu despre femei” şi „Când e bucuria mare cu … soacra.”

Snoave, sfaturi pentru copii, mame şi pentru prevenirea îmbolnăvirilor, - sfaturi casnice, leacuri de casă şi folosirea plantelor medicinale, vrăjiturile sau crezurile băbeşti, cum este amorul, iubirea, suferinţele şi gelozia, buna cuviinţă şi igiena la masă, bucătăria românească, glume de tot felul, ghicitori, chiuituri, bocete – toate în Almanahul Poporului de Ierimia Nichita, Cernăuţi, adunate şi redate.

*

Almanahul statului din Principatul a toată Ţara Românească

Almanahul statului din Principatul a toată Ţara Românească, Buda, 1836-1837, apoi la Bucureşti, 1839-1858, tipărit la Zaharia Carcalechi, „editorul Bibliotecii Româneşti” şi „tipograful Curţii.”

*

Analele Dobrogei, revista Societăţii culturale **Dobrogea** (Format 17x24 cm), apare trimestrial, mai întâi la Constanţa (1920) apoi anual la Cernăuţi, în perioada 1924-1938.

Director Const. Brătescu.

Publicaţia era destinată „promovării studiului ştiinţific al trecutului şi prezentului Dobrogei" şi publică: studii şi articole de istorie, etnografie, geografie, folclor şi literatură originală, studii de istorie literară, traduceri, recenzii, note de carte.

Simion Mehedinţi publică descrieri geografice, I.Georgescu – studii de istorie literară (Noi documente privitoare la familia Haşdeu, 1920), M. Dragomirescu (Viaţa şi opera lui Panait Cerna, Lucian Predescu (Marea Neagră în poezia noastră populară,1929). Apare şi o prescurtată versiune a *Ţiganiadei* lui Ion Budai Deleanu, scrisă în 1928 de M. Pricopie.

Se publică folclor dobrogean, studii despre poetul latin Ovidiu: Carol Blum, Cauzele renegării poetului roman P. Ovidius Naso la Tomis (1928), Şt. Bezdechi, Din elegiile lui P. Ovidiu Naso (Epitaful lui Ovidiu, Dor de ţară, Atacurile barbarilor, Originea numelui Tomis, Iarna la Tomis ş.a.), Gr. Sălceanu traduce din Baudelaire (Omul şi moartea), din Verlaine şi din Victor Hugo (Napoleon), M. Pricopie traduce din Horaţiu, Eichendorff şi Victor Hugo.

Colaborează şi semnează versuri: Gr. Sălceanu, Al. Gherghel, Ion Bentoiu, N. Timiraş, R. Vulpe şi D. Iliescu, recenzii la cărţi şi reviste, iar necrologurile pentru Ioan N. Roman şi Vasile Pârvan apar nesemnate.

*

Analele Dobrogei, revista Societăţii culturale Dobrogene, apare în 1920 la Institutul de arte grafice şi Editura „Glasul Bucovinei", anul V şi VI (1924 şi 1925), director C.Brătescu.

„Dl. C. Brătescu, care fiind în învăţământul secundar din Constanţa, a iniţiat în Dobrogea un curent de preocupări culturale şi ştiinţifice remarcabile, chemat în celălalt capăt al României întregite, la Cernăuţi, unde i s-a încredinţat catedra de geografie de la Universitate"a ţinut să continue cu publicarea *Analelor Dobrogei*. În volumul de faţă, afară de bucăţile literare şi afară de programaticul curs inaugural asupra „Istoriei obiectului şi metodei geografiei" al dlui C.Brătescu de la care avem tot dreptul să aşteptăm aceeaşi entuziastă cercetare etnografică şi geografică şi a acestuilalt capăt de pământ românesc al Bucovinei noastre, precum s-a împărtăşit

Dobrogea, mai întâlnim interesante articole ce cad în cercul de preocupări ale institutului nostru şi anume:

I.Georgescu, 15 ani de transhumanţă în Ţările Române (1782-1797) pag. 30-48. În baza documentelor publicate de dl. Ion I. Nistor în vol. XIX, partea I din colecţia Hurmuzaki sub titlul „Corespondenţă diplomatică şi rapoartele consulare austriece 1782-1797", Bucureşti 1922, autorul studiază migraţiunile păstoreşti şi condiţiunile lor de desfăşurare din acel răstimp, migraţiuni atât de importante pentru istoria şi dezvoltarea neamului nostru.

C. Brătescu, Pecinezii, Pagini de istorie medievală de Georgios, Kedrenos, p.145-154. Sunt traduse din cronograful bizantin Georgios Kedrenos acele pagini relative la pecinezi, care cuprind interesante îndemnuri la cercetări în legătură cu istoria poporului românesc din acele îndepărtate şi întunecate vremi.

I. Georgescu, Un martor al datoriei către ţară: episc. Demetriu Radu, p. 158-189. Se dă biografia şi se apreciază activitatea bisericească şi culturală a episcopului de Oradea-Mare, Demetriu Radu, căzut jertfă odiosului atentat comunist de la Senat din 8 decembrie 1920. Semnalăm îndeosebi biserica ridicată de episcop în satul său natal, Rădeşti, cu pictura murală bizantină „datorită marelui pictor român Octavian Smighelschi."

V. Morfei, Din graiul dobrogean, p. 154-157. Se dă o listă de cuvinte particulare şi ideomatice graiului dobrogean.

C. Brătescu, Noile numiri de sate din Dobrogea – veche, p. 193-202. Interesantă contribuţie pentru încercările de a descoperi şi reînvia vechea toponimie românească din Dobrogea.

De semnalat ar mai fi partea asupra „Instrumentelor pescăreşti", p. 69-75 din articolul „Balta Ialomiţei" al dlui V. Morfei şi cap. VI Archeologice, p.127 – 136 din studiul „Coasta de argint" al dlui „I. Lepşi, precum şi recenziile lui Sals asupra studiilor dlor „Ionescu Dobrogeanu, Spicuiri şi tălmăciri de Herodot" şi „Ion Neicu, O infiltrare românească în Dobrogea Veche. Colonizarea Dobrogei-Noi cu macedo-români", apărute în Bulet. Soc. reg. rom. de geografie, Tom XLII (1923).

(*Din Codrul Cosminului* – Buletinul „Institutului de Istorie şi Limbă." – Universitatea din Cernăuţi, Anul I, 1924, Institutul de arte grafice şi editură *Glasul Bucovinei,* 1925; Bibliografie, pag. 620-621).

*

Înainte de a ajunge la Cernăuți, profesorul C. Brătescu, împreună cu alți intelectuali, în cadrul Societății Culturale Dobrogeana, în 1920, au pus bazele revistei *Analele Dobrogei*, tipărită la Constanța, volumul I, la Tipografia Dacia, str.General Lahovari nr. 1, vol. II la Tipografia Cooperativa Dacia, strada General Lahovari nr. 11, vol. III şi IV de Institutul de arte grafice „Victoria" str. C. Lahovari nr.11.

În Cuvânt către cititori, la primul volum, Ioan N. Roman face mențiunea că mulți din colaboratorii revistei de la Constanța au scris şi la Bucureşti, la revista „Arhiva Dobrogei"; cu preocupări asemănătoare, condusă un timp şi de prof. Const. Brătescu.

Continuarea activității la Cernăuți de către Analele Dobrogei de sub conducerea lui C. Brătescu, în anii 1924 şi 1925, când revista ajunsese la al V-lea şi respectiv al VI-lea an de activitate a fost benefică Cernăuțiului, Bucovinei şi României, fiind un act de longevitate ştiințifică şi de cultură nu numai pentru cei inițiați.

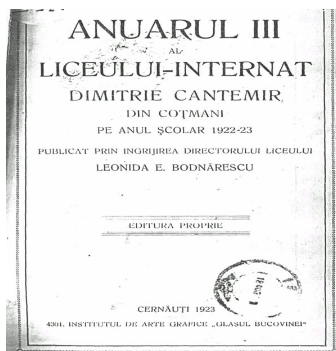
*

„Dl. prof. universitar C. Brătescu scoate de 19 ani revista „Analele Dobrogei". Prima la noi în acest gen, ea dezbate regulat, toate problemele provinciale, sub toate raporturile, dând o perfectă imagine a vieții din ținutul de sud-vest al țării.

A apărut vol.II pe anul 1938, cu articole scrise de specialişti despre însemnătatea istoric – geografică Cadrilaterului.

(Din revista *Orizont* nr.1/1939)

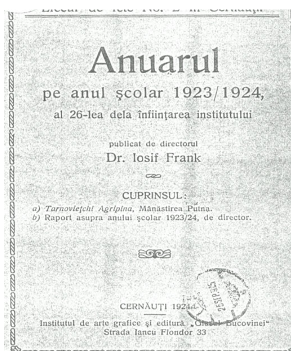
*

ANUARUL III
AL
LICEULUI-INTERNAT
DIMITRIE CANTEMIR
DIN COȚMANI
PE ANUL ȘCOLAR 1922-23
PUBLICAT PRIN INGRIJIREA DIRECTORULUI LICEULUI
LEONIDA E. BODNĂRESCU

EDITURA PROPRIE

CERNĂUȚI 1923
4301. INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „GLASUL BUCOVINEI"

Anuarul
pe anul școlar 1923/1924,
al 26-lea dela înființarea institutului

publicat de directorul
Dr. Iosif Frank

CUPRINSUL:
a) Tarnovlețchi Agripina, Mănăstirea Putna.
b) Raport asupra anului școlar 1923/24, de director.

CERNĂUȚI 1924
Institutul de arte grafice și editură „Glasul Bucovinei"
Strada Iancu Flondor 33

Seria II Anul I—II 1943—1944

Anuarul
Muzeului Bucovinei
Istorie — arheologie — etnografie — folclor

Publicat de
NICOLAI GRĂMADĂ
Directorul Muzeului Bucovinei

Anuarul Muzeului Bucovinei, istorie, arheologie, etnografie, folclor, seria a II-a, anul I – II, 1943-1944, realizat la Cernăuți 1944, la Tipografia „Mitropolitul Silvestru", Piața Unirii nr.3, a fost publicat de Nicolai Grămadă, directorul Muzeului Bucovinei.

În cuprinsul Anuarului: Cuvânt înainte, Nicolai Grămadă, „Sătenii şi stăpânii în Bucovina, între 1775 şi 1848"; Teodor Bălan: „Eudoxiu Hurmuzachi şi memoriul românilor ardeleni din luna lui februarie 1849; Gheorghe Duzinchevici: „Un episod din revoluția de la 1848-1849: trecerea generalului Bem în Moldova"; Leca Morariu: „Epaminonda" Bucevschi: Gloria picturii arborosene"; Aurel Vasiliu: „Eminescu şi folclorul"; Minodora Duzinchevici: „Noi

documente în legătură cu familia Hurmuzachi”; M. Sesan: „Episcopia Rădăuților”; Teofil Sauciuc- Săveanu: „Resturi de mamut în Clocucica, suburbia Cernăuților”; C. Ambrojevici: „Paleoliticul superior din Zamostea I pe Ceremuş, în județul Storojineț”; E. Botezat: „Simbolul de pe Stema Moldovei”; Ioan Zugrav: „Muzeul bisericesc al Mitropoliei Bucovinei”; Gheorghe Duzinchevici: „Contribuție la istoria şcoalei din Bucovina în anul 1816”; cronică; Indice; Errata.

Din cuvânt înainte reținem că în 1865 se întemeiază vechiul „Muzeu al țării Bucovina”, iar în 1877 muzeul îşi încetează activitatea şi existența, colecțiile instituției fiind predate Universității cernăuțene, întemeiată la 1875.

Întemeierea unui muzeu este hotărâtă în 1891, iar la 14 mai 1893 „s-a făcut inaugurarea solemnă a colecțiilor muzeului. De atunci şi până în preajma primului război mondial, se spune în documentar, „au apărut 21 Anuare cu diferite studii care constituie o valoroasă contribuție a Bucovinei în domeniul ştiințific.” În 1935 Muzeul Regional fuzionează cu vechiul muzeu industrial din Cernăuți, instituția căpătând o nouă organizare.

Reluarea firului întocmirii şi publicării anuarelor muzeului Bucovinei se realizează cu lucrarea de față.

În ce priveşte „Epaminonda Bucevschi”, gloria „picturii arborosene”, Leca Morariu, autorul studiului, îi aseamănă destinul cu acela care l-au avut Ion Creangă şi Mihai Eminescu în regat.

„Pornit de la țară (capodoperele „Îngândurare”, „Dar eu, bietul de mine”, „Poftiți! floricele” – creații izvorâte pe plaiuri bucovinene), fiul preotului Dimitrie Bucevschi, el însuşi om între oameni, s-a născut la Iacobeni, dar de la vârsta de 5 anişori creşte în Ilişeştii lui Simion Florea Marian, vecini cu Stupca lui Ciprian Porumbescu.”

Referindu-se la Expoziția Societății pentru Cultură de la 9 octombrie 1937, se apreciază că marea revelație a momentului a fost Portretul domnişoarei T. Flondor din Comăneşti, naşa pictorului – „deşi credem noi… se poate să-i fi fost şi fină…, fină în sensul folclorului nostru, adică:

Lelea albă cum îi caşu
Se iubeşte cu nănaşu”…

„Eminescu şi folclorul”, studiul lui Aurel Vasiliu este interesant şi pentru că aduce în prim-plan şi valorifică amintirile lui

Stefanelli, coleg de şcoală şi studenție cu cel care ne-a lăsat să înțelegem „Continuități bucovinene la Viena”.

Cât priveşte Eudoxiu Hurmuzachi, coautor la memoriul românilor ardeleni, adresat în februarie 1849 împăratului austriac Francisc Iosif în Olmütz, meritele îi devin tot mai mari, cunoscându-le. „El a crezut că a sosit momentul intrării românilor în concertul popoarelor europene” şi „a cerut”, după cum subliniază recenzentul Teodor Bălan în *Anuarul* la care ne referim, „ceea ce mai târziu Aurel C. Popovici” şi alți fruntaşi politici ai vremii au simțit precum românii din Ardeal, Banat, Maramureş şi Bucovina, săvârşind „cu elan şi curaj în memorabilele zile din toamna anului 1918.”

„Eudoxiu Hurmuzachi este un precursor al unirii tuturor românilor, ceea ce ne face să-i slăvim tot mai mult memoria.”

*

Prof. Ioan Zugravu zăboveşte a ne informa că există la Cernăuți şi un muzeu bisericesc al Mitropoliei Bucovinei.

Că după Unirea cea Mare din 1918 conducerea acestui muzeu a avut-o consilierul eparhial preotul Dimitrie Dan, scriitor, istoric al Bucovinei şi un frecvent om de presă în publicistica timpului.

După moartea preotului Dan, muzeul bisericesc a fost mutat în toamna anului 1939 într-o altă clădire iar „cunoscutul profesor de artă I.D. Ştefănescu a fost însărcinat cu aranjarea lui.”

Încorporat lui, ca secție specială, se află „Muzeul pictor Epaminanda Bucevschi”, inaugurat printr-o expoziție încă din octombrie 1937…

*

Anuarul Muzeului regional din Bucovina 1943/1944, reapare după întreruperea din 1914, datorită prof. dr. N. Grămadă, directorul muzeului”…

„Dar eu, bietul de mine?”

Nănăşica

*

Anuarul Universităţii „Regele Carol II din Cernăuţi

Anuarul Universităţii „Regele Carol II din Cernăuţi

… Spre a da o impresie cât mai evidentă despre activitatea Universităţii, al cărei mare rector este dl ministru Ion I. Nistor, a editat un Anuar pe anii de studiu 1933-1936 prezentând, aşadar, munca universitară a trei ani dintre cei mai bogaţi în evenimente mari şi din cei mai binecuvânaţi cu rod ştiinţific şi gospodăresc.

Anuarul este un important volum de peste 430 pagini, cuprinzând în afară de dările de seamă asupra solemnităţilor extraordinare prin amploarea lor, precum a fost şedinţa festivă a proclamării şi promovării M. Sale Regelui Carol al II-lea, ca patron şi doctor honoris cauza al Universităţii, în ziua memorbilă de 25 mai 1933, şi în care Majestatea Sa a binevoit să rostească un discurs

programatic pentru instituția al cărei proteguitor şi patron a devenit şi precum a fost inaugurarea solemnă a anilor de studii 1935-1936 şi sfințirea noului edificiu al Universității în prezența Majestății Sale Regelui şi a A.S. R. Marelui Voievod Mihai, - cuprinzând deci, în afară de aceste mari solemnități, toate datele câte constiuie un profil demn de numele de care s-a învrednicit Universitatea Carolină.

…Editorial, Anuarul al cărui vast material a fost conştiincios coordonat de dl. dr. Ilie Corfus, asistent pe lângă catedra de Istoria Românilor, dl. ministru Ion I. Nistor, rectorul Universității „Regele Carol al II-lea” a dat publicității o carte menită să câştige larg inimile şi sufletele noastre, ale tuturor prin dovezile concrete ale realizărilor d-sale şi ale tuturor vrednicilor d-sale colaboratori.

(**T. Cordun,** din *Junimea literară* nr.1-9/1937)

*

La Cernăuți s-au tipărit multe anuare dintre care ne referim la cel al Liceului de fete din Rădăuți (1919-1923), al Liceului „Ştefan cel Mare” din Suceava (1922-1923), al Şcolii normale din Văscăuți pe Ceremuş (1921-1922); 1922-1923) şi chiar al Liceului „Petru Maior din Gherla (1922-1923).

Nu ne oprim asupra lor şi a altor anuare pentru că obiectul lucrării noastre îl formează ziarele şi revistele care s-au editat şi difuzat la Cernăuți.

*

Arcaşul

Arcaşul publicație independentă românească Cernăuți (nr. 1 şi 2, fără mențiunea anului de apariție (probabil 1995). Director Vasile Tărâțeanu (Dicționarul presei literare româneşti de Ion Hangiu, Editura Fundației Culturale Române, Bucureşti, 1996, pag.542.

*

Arta

Arta, revistă realizată de C. Bivolaru, 1942. A apărut la Cernăuți doar într-un număr.

Arta grafică

Arta grafică, revistă pentru dezvoltarea culturii, artelor grafice moderne, a apărut cu numărul unu, anul unu de activitate, în martie 1920.

Redacția și administrația în Cernăuți, strada Regele Ferdinand nr.25.

*

Liceul Statului No. 1 „Aron Pumnul" în Cernăuți.

ANUARUL

pe anii școlari 1921/22 și 1922/23

(cuprinzând și date mai însemnate din anii 1914 —1921).

Redactat de Dirigintele Liceului

GHEORGHE PALAMARESCU.

Anuarul Liceului Nr. 1 Aron Pumnul din Cernăuți pe anii școlari 1921-1922 și 1922-1923, cuprinzând și date mai însemnate din anii 1914-1921, realizat de dirigintele liceului Gheorghe Palamarescu la Societatea Tipografică Bucovineană, Cernăuți 1924.

Liceul de băieți din Cernăuți s-a înființat în 1808, inaugurat cu clasa I, numit „Landgymnasium" – prima clasă românească la acest liceu fiind înființată în anul 1898. După alți trei ani, în 1901, cele patru clase românești au fost dezlipite și adăpostite împreună cu alte patru clase de limbă germană într-un local (separat, dar ca sucursală a Liceului de băieți, conducătorul sucursalei fiind prof. Ion Bumbac, căruia i-a urmat prof. Teodor Bujor.)

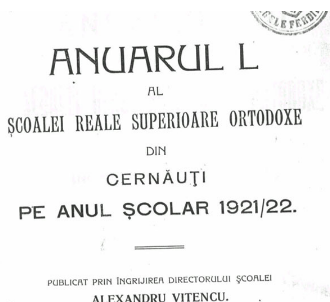
În anul 1906 a fost înființat Liceul românesc, cu titlul de Liceul de stat nr.III.

În toamna anului 1918 în sala Societății„Armonia" se hotăra ca Liceul românesc de odinioară să se numească „Aron Pumnul".

Anuarul pe anii şcolari 1925-1926 şi 1926-1927 a fost publicat de protopresviterul Petru Popescul, conducătorul liceului, ca şi cel pe anul 1927-1928 iar anuarul pe anul 1928-1929 de Emanoil Ilint, directorul liceului. Cel pe anul şcolar 1941-1942 a fost întocmit de Vasile Săveanu, director.

Anuarul realizat de V. Săveanu, deosebit de partea destinată situațiilor şcolare, cuprindea medalioane ale înaintaşilor: Ienăchiță Văcărescu (1742-1798) de N. Tcaciuc- Albu, „Directorul Emanoil Iliuț", „Profesorul dr. George Hoinic", „Profesorul Eusebiu Tudan", „Eroul Dumitru Răuț", „Eroul Silvestru Coniac", „Eroul Dumitru Pepelea", „Eroul Victor Grecu" „Profesorul Filaret Doboş"; studii: „Din trecutul liceului (Em. Iliuț), „Opinii europene despre DOR" (Z. Macovei), Cronica anilor 1941-1942 cu reliefarea celor mai importante evenimente.

*

ANUARUL L

AL

ȘCOALEI REALE SUPERIOARE ORTODOXE

DIN

CERNĂUȚI

PE ANUL ȘCOLAR 1921/22.

PUBLICAT PRIN ÎNGRIJIREA DIRECTORULUI ȘCOALEI

ALEXANDRU VITENCU.

CERNĂUȚI, 1922.

SOCIETATEA TIPOGRAFICĂ BUCOVINEANĂ.

ANUARUL LIII

AL

ȘCOALEI REALE SUPERIOARE ORTODOXE

DIN CERNĂUȚI

pe anul școlar 1924/25.

PUBLICAT DE DIRECTORUL ȘCOALEI

ALEXANDRU VITENCU.

CUPRINSUL:

I. *Loghin C.:* Anul 1848 în cultura și literatura Bucovinei.

II. *Vitencu Alexandru:* Documente.

III. Raport asupra anului școlar 1924/25.

CERNĂUȚI, 1926.

TIPOGRAFIA MITROPOLITUL SILVESTRU

Anuarul L al Şcoalei reale superioare ortodoxe din Cernăuți pe anul şcolar 1921/1922, publicat prin îngrijirea

directorului şcoalei Alexandru Vitencu la Societatea Tipografică Bucovineană, în 1922.

Lucrarea prelua, după 9 ani, seria anuarelor întreruptă după anul XLIX, pe anul şcolar 1912-1913, din cauza războiului, cel de al 50-lea fiind cel dintâi realizat în limba română şi care continua seria celui de dinainte de război.

Şcoala reală ortodoxă a fost inaugurată la 4 septembrie 1863, ca urmare a cererii intelectualilor bucovineni făcută încă din ianuarie 1849, dar tărăgănate.

Cursurile începeau în patru clase deodată, cu 148 de elevi, dintre care abia 18 de religie ortodoxă.

Cel dintâi director al şcolii a fost prof. dr. Hermann Tausch din Caşovia, iar urmaşul său, profesor de matematică dr. Wenzel Korh, deabea cel de al treilea director, numit la 20 martie 1896, fiind românul Constantin Mandicevschi.

Anuarul pe anul şcolar 1924-1925 cuprindea studiul „Anul 1848 în cultura şi literatura Bucovinei” de Constantin Loghin, „Documente” (din satele de Nord ale Bucovinei perioadei 1736-1839) de Alex. Vitencu, raport asupra anului şcolar 1924/1925.

Liceul Real de Stat No. 2 Cernăuţi.

ANUARUL IV—V
pe anii şcolari 1924/5—1925/6

Publicat de directorul liceului
Grigore Raţiu

CUPRINSUL:

G. Raţiu:	Anton Romanowsky.
I. Licea:	Poetul P. Cerna.
Dr. A. Butz:	Cursurile pedagogice din Germania.
G. Raţiu:	Reflexii.
***	Cronica Şcolară şi raport asupra anilor şcolari 1924/25—1925/26.

Cernăuţi, 1926.
Tipografia Mitropolitul Silvestru.

LICEUL REAL Nr. 2 CERNĂUŢI

ANUARUL VI—VII
PE ANII ŞCOLARI
1926/27—1927/28

PUBLICAT DE DIRECTORUL LICEULUI
EMILIAN GORAŞ

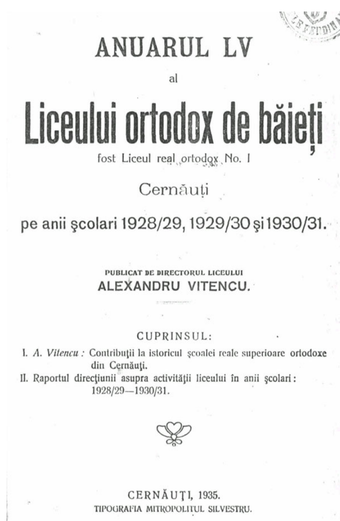
CERNĂUŢI 1928
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE ŞI EDITURĂ „GLASUL BUCOVINEI"
STRADA IANCU FLONDOR No. 33

Anuarul Liceului Real de Stat nr.2 Cernăuți (IV – V) pe anii şcolari 1924/1925 şi 1925/1926 publicat de directorul Liceului Grigore Rațiu avea în cuprins: medalion Anton Romanovsky de C.

Rațiu, „Poetul P. Cerna” de I. Licea, „Cursurile pedagogice din Germania” de dr.A. Butz, „Reflexii” de G. Rațiu, Cronica Şcolii şi raport asupra anilor şcolari 1924/25 şi 1925/26, anuar realizat în Cernăuți 1926, la Tipografia Mitropolitul Silvestru.

Anuarul VI-VII pe anii şcolari 1926/1927 şi 1927/1928 era publicat de directorul Liceului Emilian Goraş la Institutul de Arte Grafice şi Edituri „Glasul Bucovinei” şi cuprindea şi un studiu referitor la „Intuiția în învățământul ştiințelor naturale” de prof. Artur Bosch.

*

ANUARUL LV

al

Liceului ortodox de băieți

fost Liceul real ortodox No. I

Cernăuți

pe anii şcolari 1928/29, 1929/30 şi 1930/31.

PUBLICAT DE DIRECTORUL LICEULUI

ALEXANDRU VITENCU.

CUPRINSUL:

I. *A. Vitencu :* Contribuţii la istoricul şcoalei reale superioare ortodoxe din Cernăuţi.

II. Raportul direcţiunii asupra activităţii liceului în anii şcolari: 1928/29—1930/31.

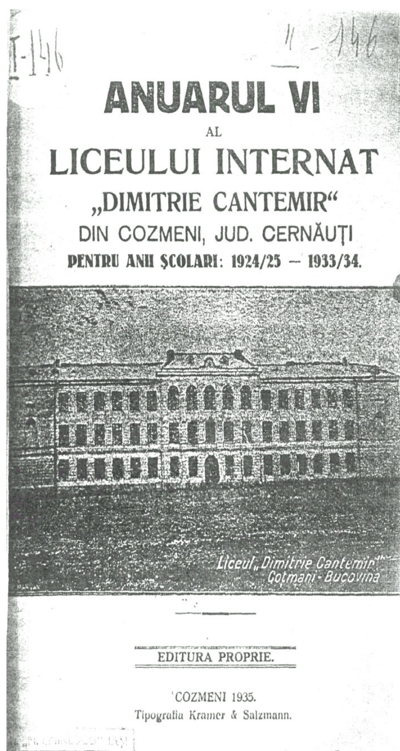
CERNĂUŢI, 1935.

TIPOGRAFIA MITROPOLITUL SILVESTRU.

Alexandru Vitencu Anuarul Liceului Ortodox de băieți (fost Liceul real ortodox nr.1), Cernăuți pe anii şcolari 1925-1926, 1927-1928 şi anii 1928/1929 1929/ 1930 şi 1930/1931 (Anii LIV şi LV) publicat de directorul Liceului Alexandru Vitencu avea în cuprins: Documente moldoveneşti din Bucovina, din colecția Ioan Baloşescul din Comareşti, parte publicate în Gazeta mazililor şi răzeşilor bucovineni (1667-1909), Dări de seamă şi rapoarte pe anii respectivi asupra şcolii şi situației şcolare, contribuții la istoricul şcolii reale superioare ortodoxe din Cernăuți. Realizat la Tipografia „Mitropolitul Silvestru”, Cernăuți.

Mai cuprindea: Adrese către Excelența şi Preasfinția Sa Domnul Episcop al Bucovinei Eugeniu Hacman, membru casei de sus al Senatului imperial, cavaleriu de ordine etc. în cauza şcoalei – 1862, tipărit la Ioan Eckhardt şi un „adaos la raportul anual despre şcoala reală superioară greco-răsăriteană din Cernăuți, la finitul anului şcolar 1864-1865.

*

ANUARUL VI
AL
LICEULUI INTERNAT
„DIMITRIE CANTEMIR“
DIN COZMENI, JUD. CERNĂUŢI
PENTRU ANII ŞCOLARI: 1924/25 – 1933/34.

EDITURA PROPRIE.

COZMENI 1935.
Tipografia Kramer & Salzmann.

Anuarul Liceului Internat Dimitrie Cantemir din Cozmeni, jud. Cernăuţi pentru anii şcolari 1924/1925- 1933/1934, realizat la Editura Proprie, în Cozmeni, 1935, la Tipografia Kramer & Salzmann, se înfăptuia la 10 ani de la deschiderea Liceului internat, care avusese loc la 1 decembrie 1920, după care fuseseră publicate cinci anuare pentru anii şcolari 1920/1921 -1924/1925, ultimul anuar – pentru anul 1924/1925 nefiind complet a rămas să fie înglobat în anuarul de faţă: 1933/1934.

Directorul liceului L. Maieran, motiva trecerea anilor şi întârzierea publicării lucrării pentru că la 1 septembrie 1931, liceul fusese desfiinţat şi reînfiinţat la 1 octombrie 1931 iar publicarea anuarului la finele anului 1931/32 a fost imposibilă.

El mulţumea colegului său prof. D. Sotniţchi care a adunat materialul şi a realizat anuarul de faţă.

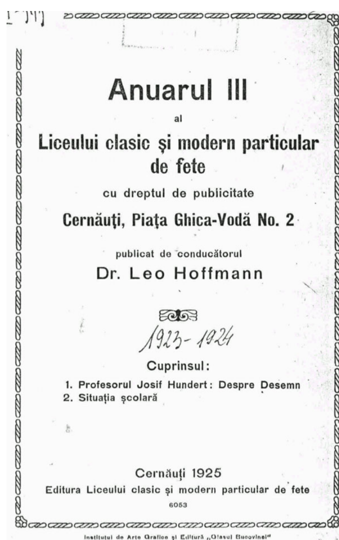
Lucrarea cuprindea în preambul un studiu intitulat „Creaţiunea lumii” semnat de prof. D. Rusu, foarte laborios, realizat la Cozmeni în februarie 1935. Apoi se referea şi cuprindea lucruri comune unui anuar şcolar: cronica liceului pe ani şcolari, tabele şi date statistice privitoare la cadrele didactice, personalul administrativ şi elevi.

*

Anuarul Liceului de fete nr.2

Anuarul Liceului de fete pe anul şcolar 1923/1924, al 26-lea de la înfiinţarea institutului, publicat de directorul dr. Iosif Frank, Cernăuţi, 1924, la Institutul de Arte Grafice şi editura „Glasul Bucovinei”, strada Iancu Flondor nr.33, avea în cuprins: „Mănăstirea Putnei, schiţă cultural istorică, de Agripina Tarnovschi, profesoară, şi „Raport asupra anului şcolar 1923-1924”, de directorul şcolii.

Anuarul VIII, pe anul şcolar 1928-1929 era publicat de directorul liceului Emilian Goraş, care era şi preşedintele Comitetului şcolar (Anuarul 1933-1934-1935) – director Silvia T. Bălan, prof. titular definitiv, doctor în literatură.„

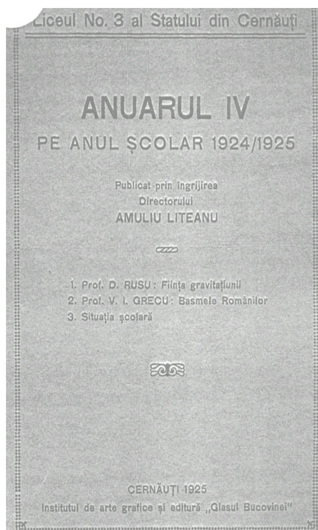
Anuarul III
al
Liceului clasic şi modern particular de fete
cu dreptul de publicitate
Cernăuţi, Piaţa Ghica-Vodă No. 2
publicat de conducătorul
Dr. Leo Hoffmann
1923-1924
Cuprinsul:
1. Profesorul Josif Hundert: Despre Desemn
2. Situaţia şcolară
Cernăuţi 1925
Editura Liceului clasic şi modern particular de fete
6053
Institutul de Arte Grafice şi Editură „Glasul Bucovinei”

Anuarul Liceului clasic şi modern particular de fete, Cernăuţi, Piaţa Ghica Vodă No.2 publicat de conducătorul Leo Hoffmann pe anul 1923-1924, Cernăuţi 1925, la Editura Liceului clasic şi modern particular de fete, tipărit la Tipografia Institutului de Arte Grafice şi Editură „Glasul Bucovinei”.

Începea cu o disertaţie: „Despre desemn” de prof. Josif Hundert, precizând chiar de la început că „disciplina aceasta… nu e o dexteritate”. Urma apoi Cronica anului şcolar, tabele, statistici…

Anuarul aceluiaşi liceu pe anul şcolar 1929-1930 publicat de acelaşi dr. Leo Hoffmann avea în cuprins un studiu „Din istoria satului Toporăuţi dar şi a satelor Lenţeşti, Rohozna şi Jucica, urmate de cronica anului şcolar şi situaţia şcolară.

*

Liceul No. 3 al Statului din Cernăuţi

ANUARUL IV

PE ANUL ŞCOLAR 1924/1925

Publicat prin ingrijirea
Directorului
AMULIU LITEANU

1. Prof. D. RUSU: Fiinţa gravitaţiunii
2. Prof. V. I. GRECU: Basmele Românilor
3. Situaţia şcolară

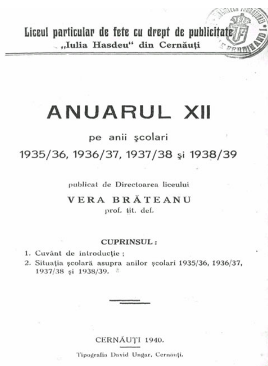
CERNĂUŢI 1925
Institutul de arte grafice şi editură „Glasul Bucovinei"

Anuarul Liceului No.3 al Statului din Cernăuţi pe anul şcolar 1924-1925 publicat prin îngrijirea directorului Amuliu Liteanu, Cernăuţi 1925 la Institutul de arte grafice şi editură „Glasul Bucovinei”. Începe cu lucrarea ştiinţifică „Fiinţa gravitaţiunii” de prof. D. Rusu, urmată de studiul „Basmele românilor” semnat de prof. V.I.Grecu. Cele două lucrări ocupau 56 de pagini, diferenţa până la 116 fiind destinată şcolii, cadrelor didactice şi elevilor pentru Anuarul propriu-zis: studii şcolare, personalul didactic şi administrativ, materii de învăţământ, material didactic, clase de elevi, examene, bacalaureat etc.

Anuarele de până acum, cel cu numărul 1 din 1922 cuprinsese lucrarea ştiinţifică „Istoricul Liceului” de dr. D. Marcus, numărul 2 pe 1923 „Despre frumuseţile limbii româneşti”, nr.3 pe 1924, „Activitatea morfologică a vârtejurilor fluviale (cercetări geofizicale) de dr. O. Tarnovschi, cu lucrarea anexă: „Teoria simţirii” a lui Galen”, în raportul ei cu părţile corespunzătoare din teoria lui Aristotel” de prof. D. Leschezer.

Anuarul V pe anul şcolar 1925-1926 nu mai cuprindea nici vreo lucrare ştiinţifică, nici table de materii, ci doar situaţii şcolare şi administrative, întocmit de acelaşi Amuliu Liteanu, care, aflăm dintr-o pagină, demisionase la 1 septembrie 1926, Ministerul Instrucţiunii numind director al liceului 3 pe profesorul de la Liceul real I din Cernăuţi – Vasile Vitencu, care a preluat conducerea în ziua de 10 septembrie 1926.

*

Liceul particular de fete cu drept de publicitate
„Iulia Hasdeu" din Cernăuţi

ANUARUL XII
pe anii şcolari
1935/36, 1936/37, 1937/38 şi 1938/39

publicat de Directoarea liceului
VERA BRĂTEANU
prof. tit. def.

CUPRINSUL:
1. Cuvânt de introducţie;
2. Situaţia şcolară asupra anilor şcolari 1935/36, 1936/37, 1937/38 şi 1938/39.

CERNĂUŢI 1940.
Tipografia David Ungar, Cernăuţi.

Anuarul Liceului particular de fete cu drept de publicitate „Iulia Hasdeu" din Cernăuţi pe anii şcolari 1931-32 ţi 1932 -33 publicat de directoarea liceului Constanţa Botez1935/36, şi tiărit la Tipografia David Ungar, Cernăuţi.

Cuprindea: Din istoria oraşului Cernăuţi – de prof. Alexandru Bocăneţ şi 2. Situaţia şcolară.

Anuarul XI pe anii 1933/34 şi 1934/35, al 25-lea an de la înfiinţarea Liceului, publicat sub conducerea aceleaşi directoare – Constanţa Botez, începea cu „Istoricul liceului particular de fete din Cernăuţi" de prof. dr. Leo Hoffmann.

Anuarul al XII-lea apărea abia după patru ani şi conţinea rapoartele asupra anilor şcolari 1935/36, 1936/37, 1937/38 şi 1938/39, motivat de faptul că între timp Constanţa Botez fiind numită la 1 septembrie 1938 directoare a Liceului de fete a statului „Oltea Doamna" din localitate, ca director fiind angajată din partea susţinătorului şcoalei, domnişoara Vera Brăteanu, prof. titular def. la Liceul de fete al statului „Elena Doamna", funcţionând ca profesor de limba latină şi elină la liceul particular de fete „Iulia Hasdeu" din anul şcolar 1932.

Anuarul, în afara situaţiilor şcolare pe anii respectivi, cuprindea doar un „Cuvânt introductiv".

*

ANUARUL
GIMNAZIULUI DE STAT DIN VIJNIŢA

ANUL ŞCOLAR 1924/25
:: DECEMBRIE 1925 ::

LIBRĂRIA „BUCUR ORENDOVICI" SUCEAVA.

Anuarul Gimnaziului de Stat din Vijniţa, anul şcolar 1924/25,

realizat la Tipografia „Bucur Orendovici" din Suceava, cuprindea 62 de pagini, din care 42 cu studiul „Peştii din apele Bucovinei" de Dimitrie Bucevschi, directorul şcolii.

Partea a doua cuprindea date referitoare la structura Comitetului şcolar, bugetul comitetului, internatul, cronica muncii pe anul şcolar 1924/1925, serbările date de şcoală, excursiile făcute de elevi.

Anuarul pe anii şcolari 1925/1926 – 1926/1927 întocmit de D. Bucevschi, director, avea în prima parte tot un studiu „Contribuţia la cunoaşterea Lostriţei în Ceremuş”, dar nesemnat.

*

ROMÂNIA

ANUARUL INSTITUTULUI DE ORBI ŞI SURDO-MUŢI „REGINA MARIA“ DIN CERNĂUŢI PE ANUL ŞCOLAR 1933—34

SCRIERE FESTIVĂ

TIPĂRITĂ CU OCAZIA IMPLINIRII A 25 ANI DE EXISTENŢĂ ŞI ACTIVITATE DEPUSĂ ÎN FAVOAREA ÎNVĂŢĂMÂNTULUI ORBILOR ŞI SURDO-MUŢILOR

1908—1933

Cernăuţi, 1934

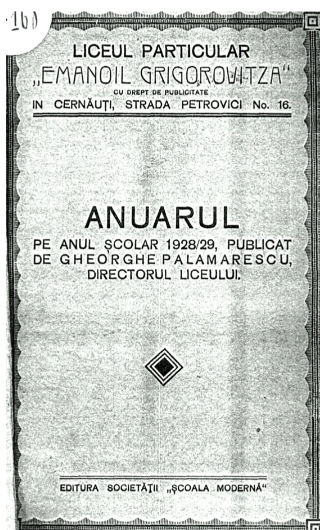
Tipărit în atelierul Institutului de orbi şi surdo-muţi

DIMITRIE RUSCEAC,
directorul Institutului.

Anuarul Institutului de orbi şi surdo-muţi „Regina Maria” din Cernăuţi pe anul şcolar 1933/34 cuprindea o „Scriere festivă tipărită cu ocazia împlinirii a 25 de ani de existenţă şi activitate depusă în favoarea învăţământului orbilor şi surdo-muţilor – cu arătarea momentelor serbării: cuvântătorii, pelerinaj la cimitirul oraşului, rugăciunea, depunerea de coroane.

Pentru anii următori 1935-1940, anuarul era realizat de către profesorul Dimitrie Rusceac, directorul institutului, absolvent cu diplomă de capacitate pentru această formă de învăţământ de la Blinden Erziehungsinstitut şi Taubstummëninstiut, ambele din Viena.

*

Anuarul Liceului particular „Emanoil Grigorovitza" pe anul şcolar 1928/1929 publicat de Gheorghe Palamarescu, directorul liceului, în Cernăuți strada Petrovici nr.16, Editura Societății „Şcoala Modernă", în 44 de pagini şi avea în cuprins: ordine care privesc înființarea liceului şi acordarea dreptului de publicitate, cronica anului şcolar 1928-1929, ordonanțe şi inspecții importante în anul respectiv, lista manualelor şcolare, bugetul, corpul didactic, examene, situații, tablouri şi statistici referitoare la elevi şi şcoală, discursuri în diferite ocazii etc.

Liceul ființa în baza ordinului ministerului austriac nr.22.260 din 31 mai 1913 şi i se acorda dreptul de publicitate la 18 ianuarie 1914 prin ordin al aceluiaşi minister, reînnoit ulterior.

Anuarul pe anul următor publicat de dr. Adam Hodel, directorul liceului, era întocmit cu respectarea aceloraşi coordonate de structură a cuprinsului.

*

Anuarul Liceului internat „Dimitrie Cantemir" din Coțmani pe anul şcolar 1922-1923

Anuarul Liceului internat „Dimitrie Cantemir" din Coțmani pe anul şcolar 1922-1923

publicat prin îngrijirea directorului liceului Leonida E. Bodnărescu, editură proprie, Cernăuți, Institutul de arte grafice „Glasul Bucovinei"

Cuprindea o „Dare de seamă ținută cu ocazia serbării şcolare de fine de an" de către directorul liceului, din care, printre altele,

aflăm că Leonida Bodnărescu, chiar în acele zile, a fost decorat cu „Răsplata Muncii” clasa I pentru învățământ, în afara oricărei ingerințe politice, absolut numai în baza meritelor sale pe terenul şcolar, dar şi despre vestea dureroasă a morții preşedintelui Academiei Române – profesor Dimitrie Onciul, întrupare a cinstei şi a muncii dezinteresată.

Ziarul „Universul” scrie despre şedința publică a Academiei prezidată de către dl. Pârvan, care a exprimat regretele Academiei pentru moartea preşedintelui ei – Dimitrie Onciul.

În programul sărbării erau cuprinse: Imnul Regal, Hora Unirii, Gaudeamus, „10 Mai”, poezie de Coşbuc „Unirea” – piesă de Serafim Ionescu, Marşul lui Iancu, Pui de lei, poezie de L. Nenițescu, Dacia, piesă de teatru, Hora Daciei, melodie.

*

ANUARUL
LICEULUI ORT. DE FETE
„ELENA DOAMNA“
CERNĂUȚI
ANUL ȘCOLAR 1942–1943
ÎNTOCMIT DE
E. TARANGUL
DIRECTOAREA LICEULUI
CERNĂUȚI
TIPOGRAFIA „GLASUL BUCOVINEI“

Anuarul Liceului ortodox de fete „Elena Doamna”, Cernăuți, anul şcolar 1942-1943, întocmit de E Tarangul, directoarea liceului, Tipografia „Glasul Bucovinei”.

Era al doilea an pe care şcoala îl încheia în Cernăuți, „după eliberarea Bucovinei de sub cnutul bolşevic.” Al doilea an de război, „în care profesoarele şi elevele au trebuit să-şi facă datoria cu inima strânsă, în fața durerilor pricinuite de această mare încleştare între popoare şi cu sufletul plin de nădejdi în vremuri mai bune pentru Țara noastră.” Guvernator al Bucovinei fiind Generalul de Corp de Armată Corneliu Dragalina.

Lucrarea se întindea pe 90 de pagini şi făcea referiri şi la revista „Elena Doamna” în anul şcolar 1942-43, elevele, sub îndrumarea profesoarei Constanța Botez au publicat trei numere ale anului II cu poezii, proză, articole ştiințifice, dări de seamă, jocuri, reproducând aprecieri ale unor personalități şi publicații literare care au încurajat năzuința elevelor.

… Lăudabilă este disciplinarea juvenilei predilecții pentru (mai dificilul) miraj al creației. Îndrumarea înspre latura critică-speculativă nu e mai puțin importantă. Foarte în notă mărunțişurile distractive: jocuri, şarade, paradoxuri etc.

(prof. univ. Leca Morariu,Revista *Făt Frumos* nr.1, anul XVII,1942)

*

„… această tânără revistă dă impresia sufletului primăvăratec, a cărei însuşire primordială este frăgezimea”…

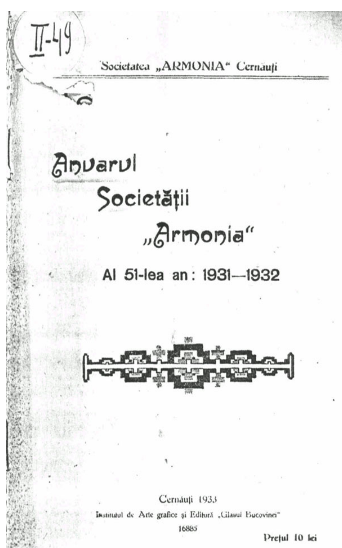
(C. Stelian în „Evenimentul zilei”, 12 aprilie,1942)

…”Liceul ortodox de fete „Elena Doamna” aduce prin publicația trimestrială *Elena Doamna* o plăcută surpriză. La al doilea număr şi-a croit un drum durabil în manifestările literare din Bucovina.

Ținuta tehnică ireproşabilă, conținutul variat şi bine selecționat, ne îndreptățeşte să-i aducem binemeritate elogii…”

(C. Bivolaru, ziarul *Bucovina*, 20 aprilie, 1942).

*

Anuarul Societății „Armonia”, al 51-lea an: 1931-1932, Cernăuți, 1933, apărea la Institutul de Arte grafice „Glasul Bucovinei”.

Din raportul general asupra „Armoniei”, an administrativ 1931-1932, înțelegem că Grigore Halip „intransigent luptător deşteptărist şi om de casă al”Armoniei” până în cele mai de pe urmă ceasuri ale sale”, a fost membru al „Armoniei” de la chiar înființarea ei, în 1881, iar Mihai Pitei, membru cu 51 de membrie activă în „Armonia” din 1897-1914, 17

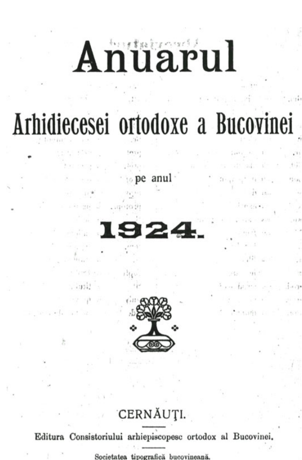
ani, 2 ani membru fără resort, iar din 1899-1914 (15 ani), economistul „Armoniei”.

Raportul era semnat de Leca Morariu, preşedintele Societăţii „Armonia”. Secretar al societăţii semna Eusebiu Jemna.

Anuarul pe anul LII 1932-1933 s-a publicat în revista *Făt-Frumos,* an X 1935, pg.144-153, se anunţa pe coperta anuarului din Râmnicu Vâlcea, 7 iulie 1944.

„Întru completarea Arhiei noastre căutăm (cumpărăm) Anuarele Armoniei din primii ei trei ani de existenţă, deci Raportul anual pe anii 1881-1883, Raportul pe 1883-1884 şi Raportul anual pe 1885” se anunţa la sfârşitul publicaţiei. Anuarul pe anul LXII 1942-1943 se edita la Cernăuţi-Râmnicu-Vâlcii 1944 – Adunarea generală din 14 octombrie 1943, preşedinte acelaşi Leca Morariu.

*

Anuarul

Arhidiecesei ortodoxe a Bucovinei

pe anul

1924.

CERNĂUŢI.

Editura Consistoriului arhiepiscopesc ortodox al Bucovinei.

Societatea tipografică bucovineană.

Anuarul Arhidiecesei ortodoxe a Bucovinei pe anul 1924, Cernăuţi, Editura Consistoriului arhiepiscopesc ortodox al Bucovinei, Societatea tipografică bucovineană.

Anuarul pe anul 1925 a fost tipărit la Tipografia „Mitropolit Silvestru” Cernăuţi şi reţinea:Biserica autocefală ortodoxă a României se compunea din 19 eparhii: Mitropoliile: Ungro-Vlahiei, Moldovei şi Sucevei, Transilvaniei şi Bucovinei; Episcopiile: 1.Chişinăului şi Hotinului 2. Râmnicului, Noului Severin 3. Argeşului, 4. Buzăului 5. Romanului, 6. Huşilor, 7. Dunării de Jos 8. Tomisului şi Dorostorului, 9.Aradului, 10. Caransebeşului, 11.Vadului, Feleacului şi Clujului, 12.Oradiei Mari, 13. Cetăţii albe, 14.Hotinului, 15.Oştirii.

În fruntea bisericii stă Sfântul Sinod care se compunea din toţi mitropoliţii, episcopii, eparhioţi şi episcopii locotenenţi (arhiereii).

Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Patriah al României, preşedintele Sfântului Sinod era D. Miron Cristea.

Anuarul pe anii 1927 şi 1931 purta menţiunea: „compus de dr.Constantin Şimotta, secretar la Consiliul Eparhial.

ANUARUL
MITROPOLIEI BUCOVINEI
pe anul
1937

Anuarul Mitropoliei Bucovinei pe anul 1937, realizat la Cernăuți de către Editura Consiliului eparhial ortodox al Bucovinei, Tipografia „Mitropolitul Silvestru", Cernăuți, cuprindea un material vast din care redăm cele ce urmează:

19. **Stăneştii pe Siret** de Jos şi de Sus. (Prefectura Rădăuți, plasa Şiretului (Siret), poşta şi gara Tereblecea 10 km. Biserica parohială „Sf. Paraschiva", zidită 1898 de parohieni şi cu sprijinul protopopului Ioan Gribovici şi Dr. Vasile Volan. Casa parohială de cărămidă, sesia 12 ha. Sesia cântăreţului 3 ha. Sesia ponomarului l ha.

Paroh: Constantin Tomescu, născut 1898, preot în 1923, paroh de la 1926.

Cântăreț: Nicolai Macovei, născut 1913, provizor 1931. Şcoala de 4 clase (Stăneştii de jos), de 3 clase (Stăneştii de sus). Familii 463, suflete 1828.

Biserica parohială din Siret.

3. **Bălăceana** cu Gropi. (Prefectura Suceava, plasa Ilişeşti, poşta Ilişeşti, gara Miron Costin 4 km). Biserica parohială „s. 3 Ierarhi", zidită 1894 de parohieni şi fondul bisericesc. Biserica filială în Gropi cu hramul „s. 3 Ierarhi", clădită la 1919 de parohieni. Casa parohială de cărămidă, sesia 13 ha. Casa pentru cooperator de cărămidă, sesia 6 ha. Sesia cântăreţului 3 ha. Sesia ponomarului 1 ha.

Paroh: **Daniil Hogea**, născut 1881, preot în 1914, paroh dela 1921.

Cooperator: **Onufrei Harena**, născut 1898, preot în 1930.

Cântăreţ: **Victor Jemna**, născut 1874, provizor 1901, definitiv 1904, lector 1926.

Şcoala de 7 clase (Bălăceana şi de 1 clasă (Gropi). — Familii 780, suflete 3200.

Biserica parohială din Bălăceana.

*

3.Câmpulung (Prefectura Câmpulung, plasa Moldova, poşta şi gara Câmpulung).

Biserica parohială la „Adormirea Maicii Domnului", zidită 1913 de parohieni şi fondul bisericesc. Casa parohială de cărămidă. Sesia parohială 12 ha. Casa cooperatorului de cărămidă. Sesia cooperatorului 6 ha. Sesia cântăreţului 3 ha. Sesia

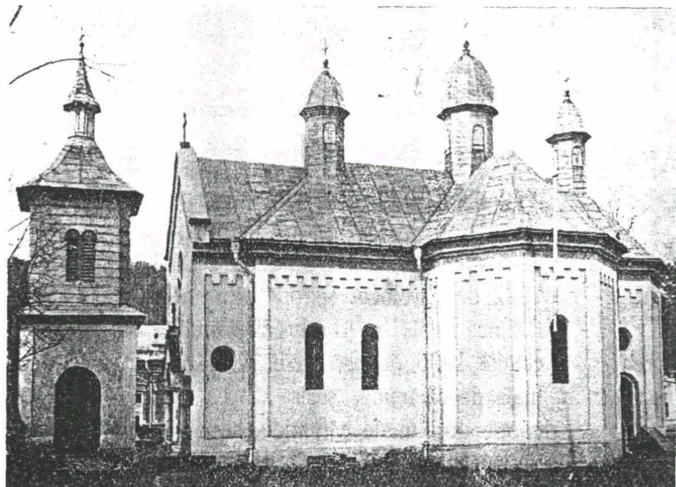

Biserica parohială la Adormirea Maicei Domnului din Câmpulung.

ponomarului l ha.

Paroh: Ioan Flaişer, licenţiat în litere şi filosofie, născut 1889 - preot în 1919, iconom 1937, paroh de la 1937.

Cooperator: Arcadie Huţa, născut 1909, diacon 1933, preot în 1934. Cântăreţ: Grigore Vrănău, născut l898, provizor 1923, definitiv-1928. Gimnaziu profesional de 4 clase şi o şcoală de 4 clase în Sâhlea. Familii 564, suflete 1835.

Biserica parohială din Gura-Homorului.

Gura-Homorului cu Bori, Vârvata şi Codru. (Prefectura Câmpulung, plasa, poşta şi gara). Biserica parohială „Sf. arhangheli Mihail şi Gavriil", zidită 1885 de parohieni şi fondul bisericesc. Casa parohială de cărămidă, sesia 12 ha. Sesia cântăreţului 3 ha. Sesia ponomarului l ha.

Paroh: Vasile **Iftodi,** asistent protoieresc, născut 1874, preot în 1900, paroh dela 1921, iconom 1926, protopresviter 1935.

Cântăreţ: **Vasile Flocea,** născut 1884, provizor 1908, definitiv 1911.

Un gimnaziu mixt de stat şi un gimnaziu industrial de fete, 2 şcoli primare de câte 7 clase şi o clasă (Bori).

Familii 245, suflete 1024.

*

ANUARUL
CONSERVATORULUI DE MUZICĂ ȘI ARTĂ DRAMATICĂ DIN CERNĂUȚI
DELA 1924–1928

Anuarul conservatorului de muzică şi artă dramatică din Cernăuți de la 1924-1928, Editura conservatorului, Tipografia Hornik & Birnbaum, Cernăuți, strada I. Flondor 1., întocmit pe baza hotărârii Comitetului şcolar al conservatorului, luată în şedința de la 2 martie 1925.

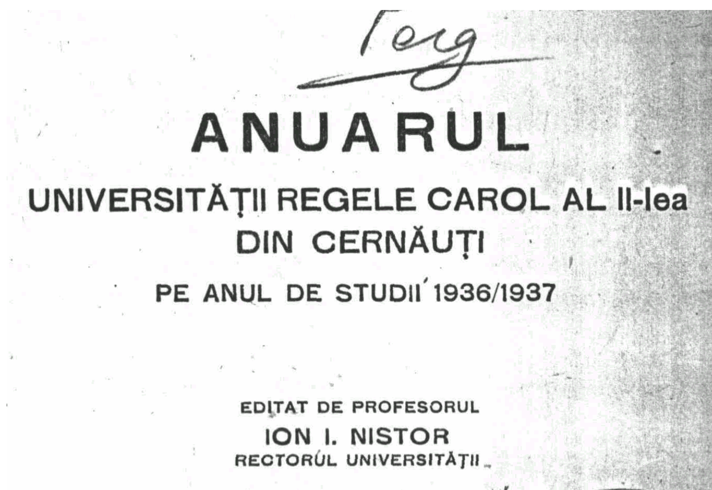
Conservatorul de muzică şi artă dramatică din Cernăuți lua ființă ca urmare a alegerii unui comitet de acționari în ziua de 3 februarie 1924, preşedinte fiind desemnat Aurel Căpățână, care a găsit că Alexandru I. Zirra, directorul conservatorului din Iaşi este persoana cu caltățile necesare de organizare a instituției, care soseşte la Cernăuți în iunie 1924.

Şcoala a fost inaugurată în ziua de 10 noiembrie 1924 în prezența lui Alexandru Lepădatu, ministrul cultelor şi artelor, şi Ion Nistor, ministru de stat pentru Bucovina.

Cursurile şcolare erau predate de 17 profesori.

Cât de serioasă era activitatea la şcoală rezultă din situația anului şcolar 1927-1928: efectiv de elevi înscrişi – 211. Absolvenții cursului – 32; retraşi – 27, promovați 93, repetenți 19, respinşi 3, eliminați 6, exmatriculați (cei ce n-au frecventat sau au rămas repetenți doi ani consecutiv la un curs) 19, amânați 12.

*

ANUARUL
UNIVERSITĂŢII REGELE CAROL AL II-lea
DIN CERNĂUŢI
PE ANUL DE STUDII 1936/1937

EDITAT DE PROFESORUL
ION I. NISTOR
RECTORUL UNIVERSITĂŢII

Anuarul Universităţii Româneşti din Cernăuţi

Anuarul Universităţii Romîneşti din Cernăuţi , cu primul său număr în anul de studii 1923-1924, cu o dare de seamă a prorectorului dr. Valerian Şesan.

Până atunci apăruse la Cernăuţi, 1922, volumul „Inaugurarea universităţii"… care începea cu „Serbările din 23-25 octombrie 1920 de inaugurare, la care a luat parte familia regală a României, prilej cu care s-a subliniat că „Menţinerea Universităţii din Cernăuţi şi transformarea ei într-o instituţie de cultură românească a fost şi rămâne o necesitate naţională din cele mai mari."

Volumul era tipărit la Institutul de Arte Grafice şi editură „Glasul Bucovinei"

Rezultă că în anul de studii 1919/1920 la această universitate au fost înscrişi 1672 studenţi, între care 184 studente, la teologie 80 studenţi, la drept 653, la Facultatea de filozofie (litere şi ştiinţe) 938 – 1328 fiind din Bucovina, 250 din Basarabia, 3 din Transilvania, 39 din vechiul regat, iar 51 din străinătate: 48 din Polonia şi câte unu din Austria, Cehoslovacia şi Rusia.

La editura universităţii Cernăuţi 1922, apărea volumul „Inaugurarea festivă a rectoratului pentru anul de studii 1921/1922, la 24 octombrie 1921, cu o dare de seamă complexă asupra evenimentului.

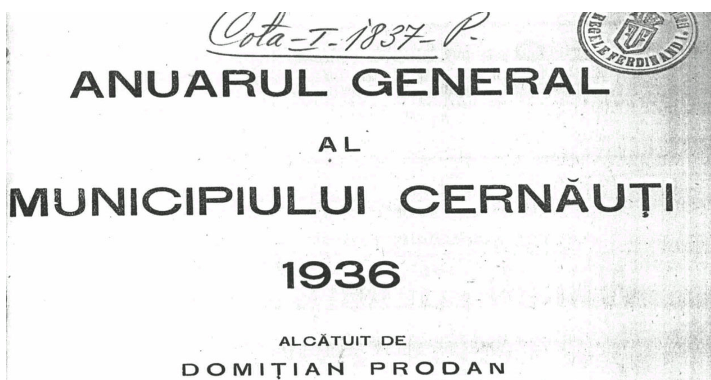
Inaugurarea solemnă a anului de studii 1922/1923, la 24 octombrie 1922, se făcea cu un alt volum la aceeaşi editură, care cuprindea „Dare de seamă asupra anului de studii 1921/1922 şi Discursul inaugural al rectorului dr. Eugen Botezat, profesor la Facultatea de filozofie.

Dr. E. Botezat, decanul Facultăţii de filosofie.

Dr. M. Hacman, decanul Facultăţii de drept.

Dr. I. Nistor, Rectorul Universităţii.

Volume asemănătoare au fost tipărite în anii de studii 1923-1924, 1924-1925 (când a apărut şi primul anuar al universităţii, la care şi-au adus contribuţia personalităţi cunoscute în lumea ştiinţei, cum ar fi: Ion I.Nistor, Maximilian Hacmann, Eugen Botezat, Valerian Şesan, Romulus Cândea, George Drăgănescu, Nicolae Cotos, Constantin Isopescu – Grecul, foşti şi rectori ai universităţii în diferite perioade).

Anuarul general al Municipiului Cernăuți 1936, alcătuit de Domițian Prodan, Cernăuți, Institutul de Arte Grafice şi editură „Glasul Bucovinei”, str. I. Flondor nr.33.

Lucrarea servea unei populații de 140.000 locuitori ai aşezării, dar şi vizitatorilor şi consta din trei capitole. În prima parte erau enumerate întreprinderile industriale, comerciale, profesionale, în a doua parte erau trecuți locuitorii municipiului, conform situației de la biroul populației, în ordine alfabetică, iar a treia, toate autoritățile, cu tabloul tuturor funcționarilor.

Anuarul constituie o operă de mare utilitate publică. În el se găsea indicatorul străzilor din municipiu, nomenclatoarele nouă şi vechi, comercianții, după specialități, industriaşii cu activitatea desfăşurată, tabloul rețelei telefonice (abonații), cu adresa locatarilor, în ordine alfabetică, inclusiv suburbiile, unitățile hoteliere.

Autoritățile erau înscrise pe ministerele de care aparțineau, cu arătarea locului de muncă al funcționarilor, numele acestora, funcția îndeplinită.

Lucrarea nu depăşeşte 300 de pagini.

*

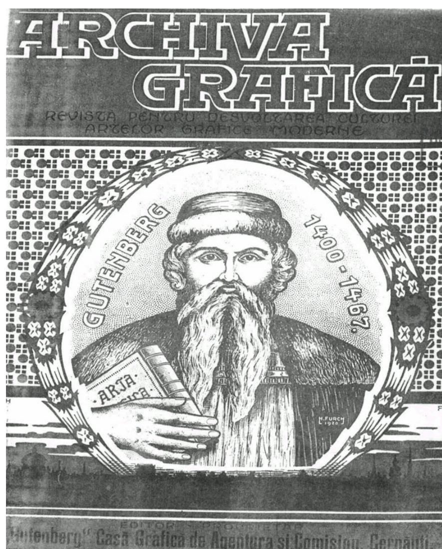
Anuarul Şcolii normale din Văscăuți pe Ceremuş

Anuarul Şcolii normale din Văscăuți pe Ceremuş pe anii 1921-1922 şi 1922-1923, de dr. Ovid Țopa, Cernăuți, „Glasul Bucovinei" 1923.

*

ARCHIVA GRAFICĂ

Archiva grafică, revistă pentru dezvoltarea culturii artelor grafice moderne, apare la 15 decembrie 1920, editor „Gutenberg", Casă grafică de agentură şi comision, Cernăuți, proprietar Marcel Romanescu, strada Regele Ferdinand nr.25. Era firma „cu cel mai mare depozit de: articole grafice, ustensilii, cerneluri negre şi colorate, clei de valuri, pânză de legătorie, sârmă, tot felul de maşini pentru tipografii şi fabrici de cartonaje. Specialitate în instalațiuni complete în timpul cel mai scurt şi în condițiunile cele mai avantajoase" – spune reclama revistei.

Era popularizată şi activitatea altor firme colaboratoare – Fabrica Patria de confecţiuni de hârtie şi carton de la Iaşi, strada Păcurari nr.73 bis, de exemplu.

Archiva grafică era singura publicaţie de acest gen şi era difuzată la toate tipografiile, litografiile, zincografiile, legătoriile, fabricile de cartonaje şi papetăriile din România Mare şi trata chestiuni tehnice referitoare la meseriile enumerate.

Primul număr, de exemplu, cuprindea informaţii despre dezvoltarea stereotipiei; sfaturi practice legate de denumirea corpurilor tipografice, istoricul şi originea lor, cu referire la: împărţirea materialului, unitatea de măsură tipografică, materialul alb; cauzele şi remediile ondulaţiilor hârtiei; informaţii cu privire la istoricul cărţilor scrise, a folosirii ilustraţiilor, comunicări către beneficiari ale directorului revistei, care era şi al firmei „Gutenberg".

Aurora Română, organ beletristic-literar al „Societăţii pentru cultură şi literatură română în Bucovina" a apărut lunar timp de 17 luni, între 1 august 1881- 15 decembrie 1882 şi ianuarie-august 1884, editor şi redactor responsabil – profesorul Ion I. Bumbac, dar finanţatorul era Societatea care, încă din adunarea generală din 1879, îi încredinţase această misiune.

Revista are meritul de a fi sacrificat, cum spune raportul societăţii, „pe altarul frăţiei şi al bunei înţelegeri principiul ortografic susţinut până atunci" de Societatea pentru cultură, adaptând ortografia stabilită de Academia Română din Bucureşti.

Publicaţia are un conţinut bogat un timp: proză, cronici literare, versuri, literatură populară, cercetări filologice şi lingvistice,

materiale istorice şi de critică literară, recenzii cuprinzătoare şi la obiect, iar din literatura folclorică – poezii poporale, datini, obiceiuri, descântece etc.

În *Aurora* semnau: Samson Bodnărescu, Enea Hodoş, Simion Fl. Marian, C. Morariu, T.V. Ştefanelli, N. Lazu, G.V. Ştefaneli, Dimitrie Dan, iar colaboratori externi îi avea pe I.I. Trutzescu şi T.V. Păcățeanu, nume necunoscute în literatură.

S. Fl. Marian semna articolele referitoaere la literatura poporală: obiceiuri, moravuri, datini.

Cu timpul, revista devine plină de teme ştiințifice, de studii filologice şi istorice, iar partea literară este redusă la câteva poezii semnate de I.I. Bumbac, ca şi partea ştiințifică. Doar T.V. Stefanelli mai publica câteva comedii.

Conştient de situație, probabil, I.I. Bumbac în 1884, schimbă subtitlul în: Revistă ştiințifică-literară. Aurora devenise un organ de presă aparținând persoanei I.I. Bumbac. Acesta publică manuscrisele codicelui de la Voroneț, studiul Din istoria limbii şi literaturii române, o critică la drama Despot Vodă, de Vasile Alecsandri, poezii de D. Petrino, alte şi alte studii de istorie şi filologie nesemnate.

Devenind o publicație fără răsunet, *Aurora*, ca şi Foaia Societății, îşi dă sfârşitul şi din lipsă de fonduri.

În raport cu „Foaia Societății”, *Aurora Română* n-a fost un pas înainte.

*

După ani, revista *Doina* nr. 4-5, octombrie-noiembrie 1906 (Burdujeni, Suceava) aducea mulțumiri „eruditului scriitor bucovinean C.S. Preotul Const. Morariu pentru următoarele volume donate bibliotecii „Răsăritul” din Burdujeni: Istoria Şcoalei Greco – orientale Cernăuți; Istoria lumii – în 3 volume; Părți din istoria Românilor din Bucovina; Herman şi Dorotheea; Poezii germane; Virtutea creştină; Omiliile părintelui nostru Ion Gură de Aur; August Herman Frencke, toate operele sale.”

V. Teodor Ştefanelli (1849-1920) a contribuit la întemeierea societăţii „Arboroasa” a studenţilor români din Cernăuţi, scriind textul unui imn compus de Ciprian Porumbescu.

A fost unul din întemeietorii Societăţii „Şcoala Română”

*

Judecător în Câmpulung Moldovenesc, magistrat la Suceava, sprijină înfiinţarea Societăţii „Şcoala Română”, a colecţiei „Biblioteca de petrecere şi învăţătură pentru tineretul român” şi a revistei politice în 1886.

Este autorul volumului „Documente din vechiul ocol al Câmpulungului Moldovenesc” (1915). A fost membru corespondent (1898), iar apoi prin alegere, membru al Academiei Române (1910).

A debutat în *Foaia Societăţii pentru literatura şi cultura poporului român (*1869) cu „Drăgăiţa şi Papaluga” un obicei popular.

În calendarele Societăţii dar şi în „Aurora Română”, „Revista politică”, „Arhiva” ş.a. a publicat versuri şi proză, nuvelele şi povestirile sale având, de regulă, personaje din mediul rural.

Piesele „După teatru” şi „Un trandafir în livrée” au făcut parte din repertoriul teatrelor de amatori.

Coleg cu Mihai Eminescu, de clasă, şi la Universitate, a publicat un volum de amintiri despre marele poet,oferind informaţii, fapte şi amănunte despre personalitatea Luceafărului.

A făcut traduceri din Heine, V. Umlauff, Em. Geibel, K.E Franzos şi Carmen Syilva.

MAIORUL V. M. ŞERBĂNESCU
Licenţiat în Drept şi Litere

Bibliografie Militară
cu
Indicator alfabetic
(analitic şi pe numele autorilor)

Bibliografie militară, cu indicator alfabetic (analitic şi numele autorilor) apare la Cernăuţi în 1934 la Institutul de arte grafice şi Editura *Glasul Bucovinei*, realizată de maiorul V.M Şerbănescu, licenţiat în drept şi litere.

Servea pregătirii cadrelor de la Liceul militar din Cernăuţi dar şi ca material didactic pentru aprofundarea cunoştinţelor teoretice ale cadrelor militare de carieră, pe genuri de arme, folosind şi celor care rămâneau cu amintirile: „Amintiri demult şi mai de curând”; „Amintiri de război. Tratamentul prizonierilor români în Germania”; „De la Mărăşeşti” – „Să cânte compania”; „Generalul Berthelot şi misiunea franceză”.

În funcţie de climă şi anotimp, de profesia armelor, se făceau trimiteri la literatura şi din Africa, America, Anglia, Franţa etc, la conducători de armate, arme şi bătălii, cu implicare la români.

Britanica, revistă literară pentru răspândirea culturii britanice, apare lunar, începând cu luna martie 1938, la Cernăuţi; redacţia şi administraţia ei fiind în strada Ştefan cel Mare nr.23; director fondator şi proprietar - profesorul Gh. Petrescu – Prim. Are un comitet de redacţie format din: Gh. Petrescu – Prim, profesor de limbă şi literatură engleză, director responsabil, Const. A. Calafateanu, profesor de limbă şi literatură franceză, redactor şef; M. Cosmineanu, profesor de limba română şi filozofie; A.H.R. Harris şi Patrik Barron, teologi de la „The College of the Resurrection” din Mirfielld (Anglia).

Revista venea ca răspuns la „inițiativa luată la Londra în timpul războiului de către un grup de intelectuali englezi care au pus bazele unei asociați anglo-române pentru a face cunoscută şi înțeleasă în Marea Britanie istoria şi viața poporului nostru şi pentru a-i susține aspirațiile sale naționale", dar şi a creării în Capitala României a Societății Anglo-Române, constituită în martie 1927, menită să răspândească cunoştințele despre poporul englez şi civilizația sa prin conferințe, publicații, învățarea limbii engleze, mijlocirea studenților români să acceadă la instituțiile de educație din Anglia.

Societatea Anglo – Română de la Bucureşti avea filiale la Cluj, Cernăuți, Galați şi Constanța, cu activitate multiplă: conferințe, expoziții, concerte, spectacole de teatru, publicații, servicii de informare reciprocă, difuzarea operelor literare şi cunoaşterea creatorilor de operă.

La Cernăuți filiala constituită avea ca preşedinte pe profesorul dr. I. Nistor, rectorul Universității Caroline. Exista şi „Asociația Tinerilor Amici ai Angliei", în cadrul căreia a luat ființă revista „Britanica", meritul înființării Asociației, a cărei preşedinte era prof. de engleză Gh. Petrescu – Prim, aparține lui Pavel Dăscălescu, un entuziast amic al Angliei.

În „Cuvânt introductiv" la revistă, redacția afirmă „că scopul ei nu este nici politic, nici social, nici de polemică, ci pur cultural şi educativ". De a alunga ignoranța, a scoate la iveală comorile literaturii engleze, de a căuta şi găsi modele de viață,

„Scopul acestei reviste nu este numai difuzarea culturii engleze; ea are şi un rost național, căci în acest colț al țării, unde suntem copleşiți de străini şi unde nu se aude vorbind decât evreeşte, nemțeşte, ruseşte etc, pe stradă, la restaurant, în prăvălii, la gazdă, în fine pretutindeni, aşa încât te simți străin în țară străină (în propria ta țară, probabil gândea redactorul! n.n.), o revistă în plus, tipărită în limba română, nu este o pagubă, ci o străjeră mai mult a românismului, la granițele de N. E. ale țării."

Într-adevăr, revista a reuşit să prezinte aspecte din viața Angliei, monumentele ei de artă, marea ei literatură şi corifeii ei – Geoffrey Chaucer, William Shakespeare, Lord George Gordon Byron, John Milton, Fr. Bacon, Charles Dikens ş.a. – personalități care au creat şi aureolat istoria Marii Britanii cum ar fi Horațio

Nelson, marele victorios asupra lui Napoleon de la Trafalgar, dar mai ales aprofundarea limbii engleze.

De subliniat tematica şi conţinutul materialelor din primele două numere mai ales, cu proză, poezie, lecţii de limbă engleză, cugetări, proverbe şi zicători în josul paginilor: „Nu risipiţi timpul, căci acesta e stofa din care e făcută viaţa"; „Fiecare om la locul lui"; „Trei mutări sunt mai rele decât un foc"; „Vinul bun nu are nevoie de reclamă"; „Comerţul este brâul de aur al lumii"; „Educaţia este ceea ce rămâne când s-a uitat ce s-a învăţat la şcoală „(Emerson); „O cameră fără bibliotecă e ca un trup fără suflet" etc.

Mutată de la Cernăuţi la Craiova, începând cu numărul 5 din octombrie 1938, *Britanica* n-a mai fost ceea ce îşi propusese, poate pentru că prea auzea vorbindu-se româneşte şi a căzut în improvizaţie. Numărul 5 al revistei nu mai afişa un comitet de redacţie, iar revista care se tipărea la Craiova în Calea Unirii nr.1, păstrându-i directorul fondator prof. Gh. Petrescu – Prim, transferat de la Cernăuţi la Craiova, cu catedră la Liceul „Banul Mihai", avea ca redactor pe Pamela Young, câştigătoarea premiului I instituit de revista *Britanica* pentru cea mai bună traducere şi îndreptare din Byron, urmare a concursului organizat de redacţie în martie 1938, reproducea texte din numerele sale precedente. Astfel, The Towe" – Fortăreaţa de prof. Gh. Petrescu – Prim nu era decât copia articolului „Aspecte din Londra" a aceluiaşi publicat în nr. 2/aprilie, Evely Hope şi Don Juan – cu scrisoarea Juliei, Cantoul II, Juan şi Hedea de Pamela Hope erau reproduceri fidele a ceea ce se mai publicase în numerele 1 şi 2, după cum „Trafalgar Square", „Columna lui Nelson" de Gh. Petrescu – Prim şi Marii Britanii – dedicaţie de Pamela Young din nr. 6 de la Craiova erau repetarea a ceea ce se citise în numerele 3-4 din *Britanica* de la Cernăuţi.

Britanica creată la Cernăuţi nu mai era suficient de fertilă şi la Craiova.

*

Un publicist Percy R. Clark, englez, care a lucrat ca industriaş şi comerciant timp de 12 ani în România, fiind membru al Consiliului Camerei de Comerţ Britanice în România, scria în *Britanica* nr.3-4 din mai-iunie 1938: …"eu am găsit întotdeauna pe români amabili, chibzuiţi, ospitalieri şi îngrijoraţi de a-ţi fi folositori

şi de a-ţi da ajutor, îndatoritori, şi cu cât funcţionarul public cu care vii în contact e mai mare, cu atât mai amabilă e consideraţia pe care ţi-o dă. Dacă unele întreprinderi străine au dat greş în această ţară, adevărata cauză trebuie căutată în altă parte. După părerea mea, dacă investitorul nu are omul care trebuie să conducă întreprinderea, atunci, de bună seamă, capitalul ar fi mai bine să rămână în patrie”.

De o mai mare actualitate nici nu se poate a fi părerea … britanicului!

*

Despre Asociaţia anglo-română din Cernăuţi – cuvântarea festivă rostită în aula Universităţii în ziua de 3 aprilie 1938 de Ion I. Nistor – vezi Junimea literară nr. 1-12/1938.

*

În centrul Londrei se află Trafalgar Square; piaţetă în care se înalţă Columna lui Nelson, care predomină maiestuos întreaga metropolă. Ea aminteşte de victoria generalului asupra lui Napoleon la Trafalgar.

…”Construită din granit, în stil corintian, înaltă de 6o de metri, având la bază basso-reliefuri în bronz, turnate din metalul obținut de la tunurile capturate de la francezi şi care reprezintă scene din bătăliile de la Copenhaga, Sf. Vicențiu, Nil, Aboukir şi Trafalgar, columna are deasupra statuia lui Nelson, înaltă de 6 metri ce pare că veghează asupra mărilor britanice pentru care s-a jertfit nemuritorul erou…”

*

Gh. Petrescu-Prim
directorul revistei *Britanica*

Pavel Dăscălescu, inițiatorul
Asociației tinerilor amici
ai Angliei

*

Dar pentru că se vorbea în *Britanica* că „suntem copleşiți de străini”, iată care era în perioada aceea structura administrativă şi a populației, pe etnii şi religie, în partea de nord a Moldovei:

Localitatea	Plăşi	Comune urbane	Comune rurale	Sate
Cernăuți	4	4	95	97
Dorohoi	5	5	50	211
Hotin	6	2	96	212
Rădăuți	3	2	69	83

Storojineț	3	3	63	70
Suceava	3	2	64	68

La Cernăuți funcționa o Curte de Apel cu două secțiuni, cu instanță de fond la Cernăuți, Câmpulung, Dorohoi, Hotin, Rădăuți, Storojineț, şi Suceava, cu 211 judecători şi 12 procurori de parchet locali şi Curtea cu juri.

După recensământul din 21 decembrie 1930, populația se prezenta astfel:

Localitatea	Număr de locuitori	Din care la oraşe
Cernăuți	306.194	112.427
Dorohoi	211.354	15.866
Rădăuți	160.778	16.788
Storojineț	169.894	8.695
Suceava	121.327	17.028
Câmpulung	94.816	10.071

După neamul declarat, populația se prezenta astfel:

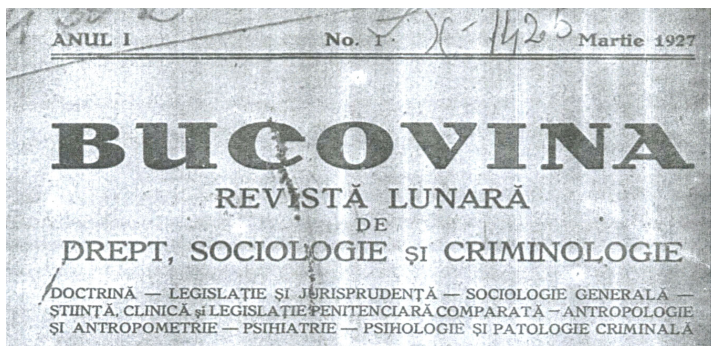
Localitat.	Total locuit.	Români	Unguri	Germani	Ruteni	Polonezi	Evrei	Țigani
Cernăuți	306194	78.589	-	19586	136380	15243	51247	112
Dorohoi	211354	94553	-	71404	12095	147	14720	235
Rădăuți	160778	89002	10291	17857	13916	2311	11508	352
Storojineț	169894	57595	-	8990	77382	7985	15322	287
Suceava	121327	96401	813	9991	2090	3311	6677	606
Câmpulng	94816	58104	105	19101	6362	1730	7738	807

După religie, în procente – 1930:

Localitate	Ortodo.	Greco-catolici	Roma-catolici	Evanghelişti	Lipoveni	Adven-tişti	Baptişti	Mozaic.
Cernăuți	67,0 %	3,7%	10%	1,7%	-	0,2%	-	11,9 %
Dorohoi	92,4 %	0,3%	-	-	-	-	-	7,1%
Rădăuți	70,6 %	1,3%	16,2%	2,6%	1,3 %	-	0,2%	7,2%
Storojineț	78,1 %	1,9%	9,1%	1,2%	0,3 %	-	0,2%	9,1%

Suceava	80,1 %	1,4%	8,4%	3,3%	0,5 %	-	0,2%	5,5%
Câmpu-lung	68,2 %	0,8%	16,9%	5,5%	-	0,1%	-	8,2%

*

ANUL I No. 1 Martie 1927

BUCOVINA

REVISTĂ LUNARĂ DE DREPT, SOCIOLOGIE ŞI CRIMINOLOGIE

DOCTRINĂ — LEGISLAŢIE ŞI JURISPRUDENŢĂ — SOCIOLOGIE GENERALĂ — ŞTIINŢĂ, CLINICĂ şi LEGISLAŢIE PENITENCIARĂ COMPARATĂ — ANTROPOLOGIE ŞI ANTROPOMETRIE — PSIHIATRIE — PSIHOLOGIE ŞI PATOLOGIE CRIMINALĂ

Bucovina, revistă lunară de drept, sociologie şi criminologie – doctrină, legislaţie şi jurisprudenţă – sociologie generală – ştiinţă, clinică şi legislaţie penitenciară comparată – antropologie şi antropometrie – psihiatrie – psihologie şi patologie criminală, apare în martie, 1927 la Cernăuţi, redacţia şi administraţia în str. Iancu Flondor nr.7.

Director C. Rădulescu, doctor în drept, profesor universitar şi avocat, prim redactor G. Alexianu, doctor în drept, profesor universitar şi avocat, secretar de redacţie şi redactor responsabil I. Iacoban, stagiar de avocat.

Din comitetul de redactori făceau parte: C.I. Parhon, profesor de psihiatrie la Universitatea din Iaşi, decanul Facultăţii de medicină; A. Ştefănescu – Galaţi, profesor de politică şi presă la Universitatea din Cernăuţi; Tr. Brăileanu, profesor de sociologie la Universitatea din Cernăuţi; Pyk Gălăşescu, profesor suplinitor de drept comercial comparat la Universitatea din Cernăuţi.

Principalii colaboratori erau profesori de la diferite universităţi şi instituţii de profil din ţară, dar mai ales din Cernăuţi: Th. Alexandru, Petre Andrei, Gh. Arghirescu,, M. Ariton, Roşiori N. Bădescu, N. Bălănescu, S. Bibiring, T. Bocancea, G. Boldişor, C. Botez, Brătescu Voineşti ş.a.

Continuatoare a revistei Richter-Zeitung, redactată de avocatul Anton Nevelerel în perioada 1904 – 1912, *Bucovina* îşi propunea să servească Curţii de Apel cu cele două secţiuni, trei tribunale, 23 judecătorii de ocoale şi extinderii circumscripţiunii Curţii Apelative şi în judeţele Dorohoi şi Hotin, celor 509 membri ai Baroului bucovinean, punându-le la dispoziţie studii de doctrină, critică juridică, prin publicarea şi adnotarea jurisprudenţei instanţelor vis a vis de litigiile ivite şi legile ţării. Tratând chestiunile doctrinare de drept interprovincial, de drept comun şi nouă legislaţie, dezbătând problemele sociale şi de criminologie, revista îşi propunea să fie o „tribună a Bucovinei juridice, în coloanele căreia fiecare magistrat, fiecare avocat va putea prin studii, articole sau adnotări de hotărâri ale tuturor instanţelor judecătoreşti să-şi spună cuvântul asupra acestor probleme, în cadrul obiectului ei pur ştiinţific."

Redactată sub forma mărimii unei cărţi obişnuite, numărul unu al revistei cuprinde 104 pagini cu articole teoretice: „Privire cronologică asupra pedepsei şi legiuirile represive şi penitenciare ale României" de dr. C. Rădulescu; „Natura juridică a cecului" – de dr. Gălăşescu – Pyk; „Pactul de qusta litis – după legiuirea în vigoare în Bucovina" de dr. S. Dische, avocat în Cernăuţi; „Observări asupra arvunii" – de dr. Ilie Popescu – Spineni; Buletin jurisprudenţial, Buletin legislativ, Situaţia pieţii economice şi financiare a României, Recenzii – revista revistelor.

Pe linia aceasta, cu materiale care de care mai interesante, *Bucovina* a apărut în 1927 în 6 numere, inclusiv luna octombrie, în total peste 600 de pagini.

*

Glasul Bucovinei, organ naţional român, din ianuarie 1932, spune că „Revista *Bucovina* apare la sfârşitul anului 1927 sub redacţia Const. Rădulescu, cu preocupări legislative şi apune la începutul anului 1928.

Unele publicaţii apreciau că „prof. C. Rădulescu n-a editat această revistă decât pentru reclamă personală." (*Glasul Bucovinei*, 3 martie 1932).

*

BUCOVINA FORESTIERĂ

PĂDURE — VÂNAT — PESCUIT

Bucovina Forestieră, revistă pentru studierea bogățiilor naturale ale Bucovinei, apare trimestrial, sub patronajul Eforiei fondului bisericesc din Bucovina, numărul 1 în ianuarie – martie 1943, cu referire la pădure, vânat, pescuit.

Din comitetul de redacție făceau parte: director – ing. Ilie Dan, redactor – ing. Ştefan Gârbu, membrii ing. Aurel Voloşciuc şi ing. Ioan Rătan, secretar de redacție ing. Teodorie Botezat.

Declarând „coloanele acestei reviste deschise nu numai pentru colaboratorii preocupați în special de problemele locale, ci tuturor membrilor marelui nostru Corp Silvic, răspândiți în toată țara, precum şi prietenilor pădurii şi vânătorilor, care prin binevoitoarea lor contribuție vor fi în măsură să lumineze problemele ce le tratăm şi calea pe care am pornit", revista *Bucovina Forestieră* publică studii şi documentări referitoare la Gospodărirea forestieră (ing. S. Gârbu) Istoricul regiei la păduri (ing. I. Rătan), Pădurile fondului bisericesc şi regenerarea lor (ing. A. Tcaciuc), Pregătirea personalului silvic (ing. N. Paşcovici), Comentarii referitoare la anii forestieri 1941-1942 (de ing. S. Gârbu), Problema lemnelor de foc (ing. I. Dan), Reflecții asupra prețului lemnului (ing. I. Rătan), Valorificarea vânatului (ing. A Voloşciuc), Organizarea transportului forestier (ing. V. Bivol), cronică, recenzii, informații din domeniu, norme, instrucțiuni, circulare.

Redacția şi administrația str. Iancu Flondor nr.30 Cernăuți.

*

Bukovenskii Jurnal

Bukovenskii Jurnal. Începând din 1991, Universitatea din Cernăuți, împreună cu societăți cultural-literare, editează revista cu titlul de mai sus.

În colegiul de redacție fac parte şi romaniştii prof. Grigore Bostan, membru de onoare al Academiei Române şi Olecsa Romaneț.

Numărul 3-4, 1994 cuprinde poezie, proză, traduceri din literatura italiană, evocări şi amintiri din istoria Bucovinei. Au lucrări şi scriitorii suceveni Iuri Lucan şi Ilie Cojocaru. Iuri Lucan semnează „Noapte fermecată”, fragment din romanul „Duelul neterminat”, iar Ilie Cojocaru eseul „Poezia sentimentală şi cititorul contemporan” prezentat ca omagiu adus scriitorului clasic ucrainian Silvestru Aricevski.

Periodicul, bogat ilustrat, cuprinde 170 de pagini.

*

BUCOVINA LITERARĂ

Redacția și Administrația
Cernăuți, str. General Mircescu Nr. 8
Telefon 20.10

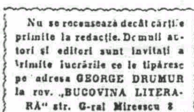
Suplimentul duminical al ziarului „Bucovina"
Prim redactor: George Drumur

Abonamente:
1 an 300 lei, 6 luni 150 lei
Pentru instituții dublu

Bucovina literară, supliment al săptămânalului Bucovina, ziar de afirmare românească, la Cernăuți, apare în perioada 1941-1944 şi a fost tipărit cu sprijinul Societății Scriitorilor din Bucovina.

Nu se recensează decât cărțile primite la redacție. Domnii autori și editori sunt invitați a trimite lucrările ce le tipăresc pe adresa GEORGE DRUMUR la rev. „BUCOVINA LITERARĂ" str. G-ral Mircescu 8

Ca şi ziarul de la care pleca – *Bucovina* – suplimentul a fost o publicaţie de atitudine românească şi conţinea articole de fond, de istorie, versuri şi proză, rubrici diverse.

Articolele de fond erau semnate de Gh. Noveanu, George Tudoran. Colaborau cu versuri:T.P. Stoica, N. Tăutu, Gh. Noveanu, Teofil Lianu, Dragoş Vicol, G. Voievidea, G. Drumar, Dimitrie I. Păcurariu.

În proză erau prezenţi: N. Tcaciuc – Albu, E. Ar. Zaharia, Mircea Streinul, Traian Cantemir.

Iacobeni, vedere din Bucovina

Articolele de istorie literară purtau semnătura: Const. Loghin (Epigonii lui Eminescu), Dragoş Vitencu (Cincinat Pavelescu. Cel din urmă trubadur), Aurel Vasiliu (Din lecturile lui Eminescu la Cernăuţi, Eminescu şi Rusia), Melania Livadă (Satul şi poezia lui Lucian Blaga, Nichifor Crainic, (Avram Iancu), Vasile Netea (Şt. O. Iosif în actualitate), Eugen Tudoran (Liviu Rebreanu) ş.a.

Rubrica „Paranteze" era îngrijită de Traian Chelaru, „File de calendar", de asemenea.

Mai colaborau: Paul Strihan, Augustin Z.N. Pop.

Formatul foii: 22x48 cm.

*

Suplimentul literar al singurului ziar bucovinean la acea dată era coordonat de George Drumar care a reuşit să adune şi să folosească talente cu lucrări bune, scrise mai ales de debutanţi.

Din suplimentul duminical *Bucovina literară* al ziarului *Bucovina* s-a dezvoltat un cerc literar cu activitate intensă care a editat în 1943 o meritoasă colecţie de broşuri propagandistice privitoare la mănăstirile Bucovinei: prof. S. Reli, Mănăstirea Putnei; prof. I. Mandiuc, Mănăstirea Suceviţa; păr. dr. E. Costea, Mănăstirea Voroneţ; prof. M. Şesan, Mănăstirea Dragomirna; prof. Chindriş Codrescu, Mănăstirea Vatra Moldoviţei.

(Din Revista Bucovinei)

*

„Sub noul ei aspect, *Bucovina Literară* mobilizează toate condeiele disponibile ale presei noastre. Eseurile sunt scrise de domnii Gh. Drumar, Tr. Cantemir, Mel. Mayek, I. Mandiuc ş.a., proza literară e vrednic reprezentată prin domnii: N. Tcaciuc, Albu E., Ar. Zaharia, S. Anton, G. Antonescu, Gr. Bodnărescu, I. Munteanu, N. Istrati ş.a., poezia prin domnii G. Noveanu, N. Tăutu, T. Stoica, G. Voevidca, Seb. Popovici, A. Bolohan, T. Lianu ş.a.

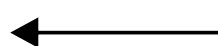

Este meritul domnului Gh. Drumur de a fi organizat această „mobilizare generală” a scrisului bucovinean.

Cronica foarte bogată şi extrem de vioaie.”

(C.L. – Cărţi şi reviste în *Revista Bucovinei* nr.3/1943.

*

George Drumur (1911-1992) – un intelectual de elită, absolvent al Facultăţii de drept din

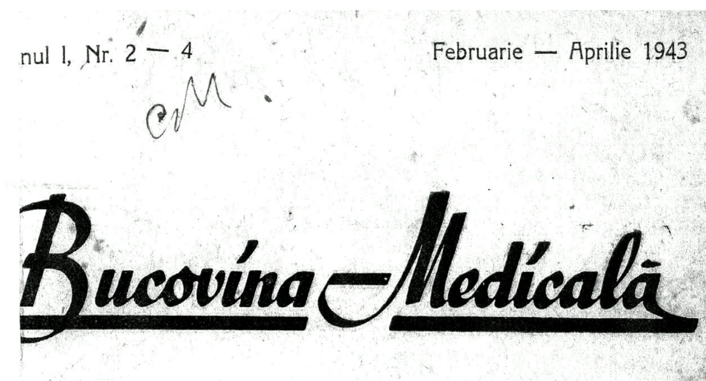
Bucureşti, al Conservatorului de muzică ş artă dramatică din Cernăuţi, al Facultăţii de matematică-fizică din Timişoara şi Bucureşti, poliglot recunoascut, scriitor şi ziarist, un poet cu merite în presa şi literatura română.

Născut în Horecea – Mănăstire – Cernăuţi a debutat în revista *Junimea literară*, a fost liderul de opinie şi unul din organizatorii ziarului *Bucovina* de după iulie 1941, prim-redactor la *Bucovina literară*, redactor şef la *Deşteptarea*, revistă bilunară de îndrumare a căminelor culturale, profesor la şcolile româneşti, director de cămin cultural la Mânăstirea Horecii.

După ani de succese devine un înfrânt în literatură şi ziaristică, ca şi în viaţa personală. Cu trei facultăţi ca pregătire, cu o activitate bogată, insuficient cunoscută de cei veniţi mai târziu în literatură, ziaristul agresiv şi scriitorul militant se întoarce la numele de început Gh. Pavelescu, lucrează ca administrator într-o cooperativă din Timişoara, nu uită o clipă că are familie şi cedează oportunităţilor.

Se stinge la 7 iunie 1992, fără să-i pese de schimbările istorice, dar cunoscut ca „poet bucovinean”, fără a i se sublinia toate meritele.

*

Bucovina Medicală apare în ianuarie 1943 la Cernăuţi, redacţia şi administraţia la Spitalul Central, str. Transilvaniei nr.21.

Director, dr. I. Nandriş, secretar de redacţie – dr. I. Găină, secretar de administraţie – dr. I. Câmpean şi un comitet de redacţie format din medici.

Era înscrisă ca revistă la Tribunalul Cernăuţi, sub nr.12/1942.

Se tipărea la Tipografia Mitropolitul Silvestru, Piaţa Unirii nr. 3 – Cernăuţi.

Bucovina Medicală nr. 2-4 din februarie – aprilie 1943 cuprinde: sumarul periodicelor medicale româneşti, lucrări originale – Asupra anevrismului arterio-venos – de prof. dr.Costăcescu şi dr. C. Stănescu; Patogenia şi tratamentul pelagrei, de dr. Gh. G. Constantinescu; Transfuzia sanguină intraosoasă la sugari, de dr. Astra Nandriş şi dr. I. Ţurcan; Cazuri clinice: Dermatoză papulo-foliculară în placarde papilomatoase şi cicatriciale, scorbutică, de dr. D. Petrovanu; O nouă revistă sau o nouă concepţie medicală?- se întreabă prof. dr. M. Kernbach, referindu-se la *Bucovina Medicală* cu „preocupări de ordin local.”; Medicină practică: contribuţie la studiul cancerului buzelor, de dr. A. Petriceanu.

În cele circa 130 pagini, revista publică şi alte materiale referitoare la igiena oculară, diferite infecţii, portretul dr. Ioan Volcinschi, date despre societăţi ştiinţifice, recenzii şi cronici, note şi informaţii medicale, cu referire şi la „Conferinţele profesorilor facultăţii de medicină din Iaşi „: prof. dr. Gh. Tudoranu, prof. dr. I. Enescu, prof. dr. L. Balif, prof. dr. Gh. Plăcinteanu, conf. dr. E. Hurmuzache, conf. dr. N. Constantinescu.

*

Buletinul administraţiei provinciale a Bucovinei

Buletinul administraţiei provinciale a Bucovinei apare la Cernăuţi între 1 septembrie 1941 până la 15 iunie 1942. Se tipărea de două ori pe lună, sub îngrijirea serviciului de presă şi propagandă al administraţiei.

Cu numărul 2, de la 1 octombrie 1941 îşi schimbă titlul în Monitorul Oficial al Bucovinei, iar de la 8 ianuarie 1942 se tipăreşte la Tipografia „Glasul Bucovinei”.

De la 15 martie 1942 are un supliment: Suplimentul la Monitorul Oficial al Bucovinei.

Anterior se tipărea la „Bucovina” Cernăuți.

*

BULETINUL

Asociaţiunii

„Cercul de studii de drept public“ din Cernăuţi.

Supliment la Revista „Pagini Juridice“ IV 2.

Anul III. No. 1. iulie 1934 15 Septembrie 1935

Buletinul Asociațiunii „Cercul de studii de drept public” apărea la Cernăuți în perioada 15 septembrie 1935 – 15 mai 1936 ca un supliment la Revista „Pagini Juridice” în al IV-lea an de activitate.

În 1935 au apărut două numere ale Suplimentului cu materiale specifice domeniului: „Responsabilitatea medicală civilă” de dr. N. Pelin; „Asupra proiectului de cod penal” de dr. Cornel Iubaş; „Ethosul politic în dreptul public modern” de Valentin Al. Georgescu, doctor şi Laureat al Facultății de drept din Paris; „Euthanasia în dreptul nostru penal” de dr. Hugo Schițter; „Suspendarea executării actului administrativ de către Instanța de contencios” de dr. V. Negru, avocat; „Conflictul italo-etiopian” de dr. Otto Brük; „Regimul fiscal” de Nicolae Pelin; „Psihanaliza şi raportul ei cu dreptul penal: de dr.I. Silbermann, avocat.

Au mai semnat: prof. dr. C. Rădulescu, O. Stadler, avocat, C. Alexandru, Andrei Munteanu, S.C.Pinkensohn, dr. S. Hafner.

Multe din materialele publicate în Buletinul Revistei „Pagini Juridice” erau rezumate ale conferințelor ținute de autori în fața publicului în diferite ocazii.

*

Anul I. No. 1 Septemvrie 1927

BULETINUL
CAMEREI DE AGRICULTURĂ
A JUDEŢULUI CERNĂUŢI

Buletinul Camerei de Agricultură a Judeţului Cernăuţi apare în septembrie 1927, redacţia şi administraţia Piaţa Arboroasă nr.2, Tipografia Institutului de arte Grafice şi Editură „Glasul Bucovinei”.

Camera de Agricultură a judeţului Cernăuţi are preşedinte pe Baron Otto Mustatza, proprietar mare; vice-preşedinţi:Braha Aristide şi Sorocean Ioan, agricultori; secretar – Prelici E. Temistocle, consilier agricol.

Din comitetul de direcţie al Camerei făceau parte alţi 7 proprietari, consilieri agricoli, medici veterinari, silvicultori, un primar precum şi alţi 17 membri aleşi, oameni cu preocupări în domeniu.

Buletinul era organul oficial al Camerei agricole şi publica rezumatul tuturor dezbaterilor cu caracter mai important, dar şi tot felul de informaţii, păreri şi practică agricolă.

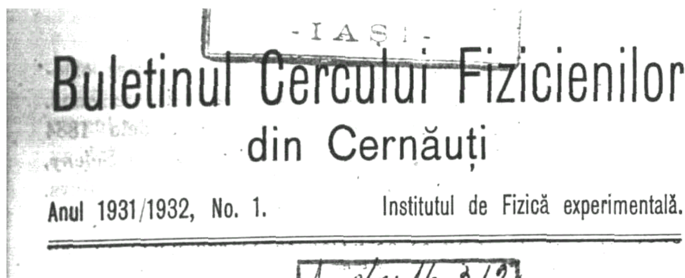
Numărul 1 din septembrie 1927 avea în cuprins: Scurtă dare de seamă asupra constituirii Camerei Agricole Cernăuţi; Expoziţia zootehnică din Zastavna şi Cozmeni; Congresul cultivatorilor de sfeclă din Cernăuţi; Modalităţi de procurare şi repartizare a animalelor de prăsilă; Regulamentul de serviciu pentru funcţionarii Camerei agricole din Cernăuţi; Regulamentul interior al Camerei Agricole din Cernăuţi; Informaţii diverse.

În decembrie 1927 s-a tipărit de către Tipografia „Mercur” Cernăuţi, strada Regina Maria nr.27, cel de al doilea număr din Buletinul Camerei agricole a Judeţului Cernăuţi. Se publicau informaţii despre „muncitorii agricoli din Polonia, din sericicultură, despre activitatea unei societăţi de avicultură şi Statutul asociaţiei crescătorilor de păsări şi animale mici.

*

Camera agricolă subvenţiona Asociaţia Albinarilor, Asociaţia generală a medicilor veterinari, arenda unele loturi zootehnice, finanţa organizarea expoziţiilor agricole şi în fiecare an dădea câte două burse studenţilor de medicină veterinară lipsiţi de mijloace. Contracta împrumuturi şi se ocupa de valorificarea şi restituirea lor

*

-IAŞI-

Buletinul Cercului Fizicienilor

din Cernăuţi

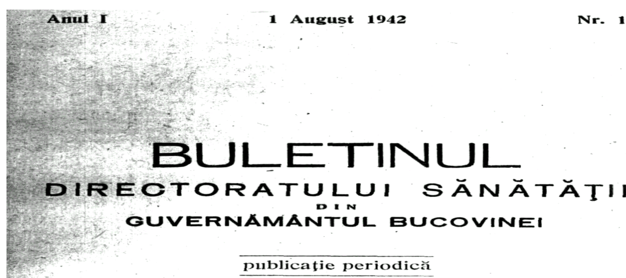
Anul 1931/1932, No. 1. Institutul de Fizică experimentală.

Buletinul Cercului Fizicienilor din Cernăuţi apare în anul 1931-1932 cu numărul unu la Institutul de Fizică experimentală şi punea la dispoziţie celor interesaţi rezultatul unor şedinţe ale fizicienilor.

Este vorba de două şedinţe, la 10 şi 16 decembrie 1931, iar comunicările aparţin fizicienilor A. Naherniac – „Electroliza prin Sticlă" şi D. Hacman „Experienţe de demonstraţie privind plasarea şi sarcina spaţială a ionilor în aer şi încărcarea plăcilor metalice prin efectul fotoelectric."

Anul 1932 este mai fructuos, se fac referiri la alte 8 şedinţe de laborator şi studiu, comunicările aparţinând: T.L.Câmpan, G. Maciuc, A. Naherniac, D. Hacman, E.Bădărău.

*

Anul I 1 August 1942 Nr. 1

BULETINUL

DIRECTORATULUI SĂNĂTĂŢII

DIN

GUVERNĂMÂNTUL BUCOVINEI

publicaţie periodică

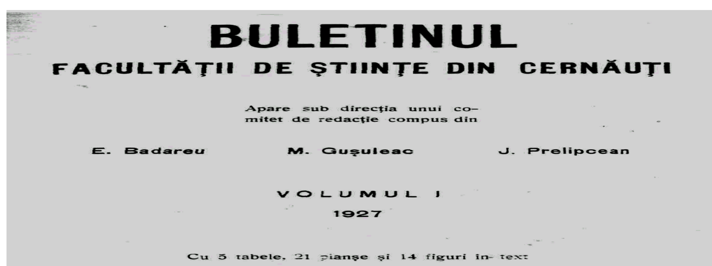
Buletinul Directoratului Sănătății din Guvernământul Bucovinei, publicație periodică, apare la 1 august 1942, editat de Directoratul Sănătății şi Ocrotirilor Sociale Cernăuți, Palatul Administrativ, realizat la Tipografia Mitropolitul Silvestru, Piața Unirii nr.3.

Se publicau materiale, îndrumări şi norme de muncă referitoare la prevenirea bolilor, combaterea tuberculozei şi altor factori de risc, alimentația medicală şi pentru copii, aprovizionarea cu alimente şi medicamente, activitatea lunară a medicului, a sorei de ocrotire, a moaşei de circumscripție, îndrumări cu privire la folosirea formularelor de înregistrare, foaia de ieşire din spital, ancheta socială.

Semnau: dr. Octavian Lupu, directorul departamentului Sănătății şi Ocrotirii Sociale, dr. Astra Nandriş, Ştefan I. Lungu, ş.a.

În 1942 au apărut două numere iar în anul următor alte 2 numere.

Buletinul servea şi ca sistem de contabilizare a statisticii medicale şi prilej de arhivare a acțiunilor organizate.

BULETINUL
FACULTĂȚII DE ȘTIINȚE DIN CERNĂUȚI

Apare sub direcția unui comitet de redacție compus din

E. Badareu M. Gușuleac J. Prelipcean

VOLUMUL I
1927

Cu 5 tabele, 21 planșe și 14 figuri in text

Buletinul Facultății de Ştiințe din Cernăuți, apare în 1927 (volumul I) sub direcția unui comitet de redacție compus din E. Bădărău, M. Guşuleac, J. Prelipcean, la Editura Facultății de Ştiințe din Cernăuți.

Fascicolele I-II ale cărții cuprinde mai multe comunicări aparținând: E. Bădărău, G.C.Bedreag, E. Botezat ş.a.

Lucrările sunt prezentate în limba română, franceză sau în germană.

Din cele 17 comunicări doar următoarele sunt prezentate în limba română: „Problema căldurii proprii a pământului" de N. Steleanu, Cernăuți; „Distrugătorii pădurilor Bucovinei. *Fam. Ipidae*

„de Orest Marcu, asistent la Institutul zoologic, Universitatea Cernăuți; „Contribuțiuni la cunoaşterea faunei Macrolepidopterelor din Basarabia” de Alexe Alexinschi, licențiat în ştiințele naturii; „Despre Citellus în România orientală” de Constantin Cehovschi, şef de lucrări la Institutul zoologic Universitatea Cernăuți; ”Contribuțiuni la distrugătorii pădurilor din Bucovina – Fam. Ipidae” de dr.O. Marcu, asistent la Institutul de zoologie, Universitatea Cernăuți, „Terminațiile nervoase din mugurii terminali şi alte aparate de la peşti şi amfibii” de Constantin Cehovschi, şef de lucrări la Institutul zoologic, Universitatea Cernăuți.

Unele lucrări prezentau figuri ilustrative în text şi bibliografia corespunzătoare,

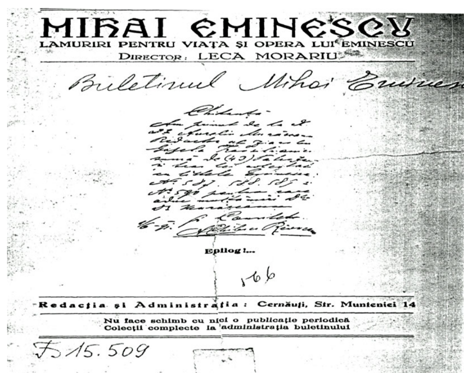
Volumul era realizat de Institutul de arte grafice şi Editura „Glasul Bucovinei” Cernăuți, strada Iancu Flondor nr.33.

*

În 1935 Buletinul ajungea la cel de al IX-lea volum, cu 11 planşe şi 244 figuri în text, comunicări cu autori diverşi: Valer A. Baciu: „Anatomia fructelor de boraginee, cu accentuarea ontogenerie caiosomului şi a detaşării meiicorpiilor”; Guşuleac M. şi Tarnovschi I.T.: „Cercetări asupra unui hibrid interspecific steril Nonnea Lutea Rchb XN rosea LK”; G.I. Popescu: „Regimul furtunilor la Cernăuți”.

*

Buletinul Mihai Eminescu

MIHAI EMINESCU

LAMURIRI PENTRU VIAȚA ŞI OPERA LUI EMINESCU

DIRECTOR: LECA MORARIU

Buletinul Mihai Eminescu

Epilog!...

166

Redacția şi Administrația: Cernăuți, Str. Muntenici 14

Nu face schimb cu nici o publicație periodică
Colecții complecte la administrația buletinului

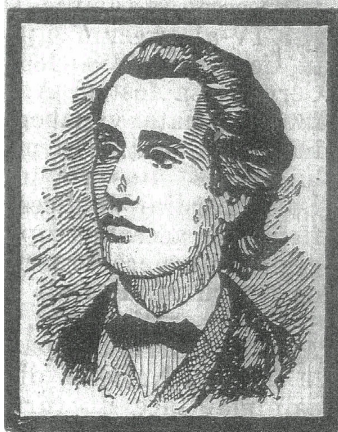
Buletinul Mihai Eminescu. Lămuriri pentru viața şi opera lui Mihai Eminescu, redactat de Leca Morariu, cu concursul lui Gh. Bogdan – Duică (1930-1934) şi G. Ibrăileanu (1930-1931).

A apărut la Cernăuți în perioada 1930-1940, la Piatra Neamț în 1941-1942 şi la Râmnicul Vâlcea -1943-1944.

Director:Leca Morariu (1935-1944); secretar de redacție: Octavia Lupu – Morariu (1940-1944); format 17x24 cm.

Era consacrat cercetării vieții şi operei poetului şi publica articole, studii şi note critice bazate pe extrase din manuscrisele poetului: Eminescu şi germanii (fascicola 2); Influențe literare la Eminescu: Eminescu şi Goethe (fascicolul 4); documente, scrisori, autografe, inedite (fascicolele 1,5,19). Rubrici: „Glose eminesciene"; „Biografie", „Multe şi mărunte", „De toate" ş.a. reunesc contribuții documentare, cum ar fi: Procesul lui Titu Maiorescu din perioada directoratului la Şcoala de fete din Iaşi (1864), o critică asupra ediției de Articole politice în „Note amoroase", relatări despre relațiile între Eminescu şi Veronica Micle – o ipoteză asupra „iubitei din Ipoteşti".

Din 1935 apar studii critice: „Contribuții la filosofia lui Eminescu" de I. Petrovici; „Colaborarea lui M. Eminescu la „Timpul" de G. Bogdan – Duică; „Geneza sonetului „Veneția" de L. Gäldi; „Două intervenții polemice expun principiile şi tehnica editării operei poetului: Pentru adevăratele ediții Eminescu şi Pentru viitoarele ediții Eminescu (fascicolul 20).

Din studiile despre Eminescu: „În anul 1869 Eminescu e trimis de părinți la universitatea din Viena, unde a urmat cursurile ca student auditor, fiindcă nu avea certificat de absolvire a liceului. În Viena a audiat cursuri de filozofie, drept, economie politică şi medicină, preferând prelegerile ce-l interesau şi consultând serios cărți în bibliotecile publice din Viena. S-a amestecat în viața studenților români de acolo şi a avut rol în organizarea marii serbări panromâneşti de la Putna (27 august 1871, când s-au comemorat 400 de ani de la sfințirea mănăstirii."

Victor Morariu, D. Murăraşu, G. Băiculescu, Vasile Bumbac, Lucian Predescu semnează studii privind portretul uman şi artistic, personalitatea poetului Mihai Eminescu. I.E. Torouțiu face recenzia volumului „Opera lui Mihai Eminescu” de G. Călinescu.

*

În descendența Buletinului „Mihai Eminescu” (1930-1944) apar la Bucureşti, în perioada 1972-1983, Caietele „Mihai Eminescu” sub conducerea şi realizarea lui Marin Bucur, în Editura Eminescu.

Sunt o continuare a scoaterii la iveală a materialelor legate de viața şi activitatea marelui nostru poet național.

O continuare a Buletinului „Mihai Eminescu” (1930-1944) este şi „Revista Mihai Eminescu”, revistă editată de Ministerul Culturii şi Cultelor din Moldova, Liga Culturală română şi Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, apărută la 15 iunie 1990 la Chişinău, lunar.

Ea îşi propune să încurajeze „noi descoperiri şi interpretări moderne ale creației eminesciene” – la ea colaborând şi: Grigore Vieru, Valeriu Matei, Mihai Cimpoi, Ana Blandiana, Dan Verona, Ion Vătămanu, Haralambie Țugui, Al. Piru, Vasile Levischi, Vlad Bâtcă, Horia Bădescu.

„Buletinul „Mihai Eminescu”, care de 14 ani publică documente, studii etc. în legătură cu lămurirea vieții şi operei marelui nostru poet, a apărut într-o nouă fasciculă la Râmnicul Vâlcea, sub direcția dl. Leca Morariu (Mihai Eminescu, anul XIV, 1943, fascicolul 21 şi anul XV, 1944, fasciculul 22 Râmnicul Vâlcea).

Numărul 21 se deschide cu o serie de idei din manuscriptele Eminescu adunate de regretatul G. Bogdan Duică.

Dl. G.T. Kirileanu îşi publică cuvântarea rostită la radio Bucureşti „Manuscrisele lui Eminescu” despre care face un scurt istoric şi din care dă la iveală probe de poezie necunoscută sau mai puțin cunoscută.

Mai departe, se dau fragmente din studiile „Pământul nostru în poezia lui Eminescu” de At. C. Bălăcescu şi „Eminescu” de Ion

Paul, în care se vorbeşte despre acela care a fost prietenul lui Eminescu, Miron Pompiliu.

Buletinul se încheie cu câteva note răzleţe în legătură cu Eminescu.

În fascicula 22, pe anul următor, graţie lui G. Bogdan – Duică, avem un articol a lui I. Slavici, publicat în 1892, prin care nuvelistul ardelean îşi apără prietenul de anumite învinuiri, mai ales de imputarea făcută de B. Petriceicu Haşdeu, că Eminescu n-ar fi fost sprijinit de „Junimea" şi de junimişti, care, cu toate acestea, după moartea aceluia, îşi fac un titlu de glorie cu numele lui Eminescu.

Printr-o fericită coincidenţă, se publică în acelaşi număr al Buletinului continuarea studiului despre Eminescu al lui Ion Paul, care vine să susţină teza lui Slavici. Autorul arată cât de mult datoreşte Eminescu „Junimii" şi cât de binefăcătoare a fost atmosfera critică de acolo asupra poeziilor lui Eminescu" …

(C.L. din Revista Bucovinei nr.9-10/1944.)

*

Buletinul Mihai Eminescu, lămuritor pentru viaţa şi opera lui Eminescu, redactat cu concursul lui Gh. Bogdan – Duică şi G. Ibrăileanu de Leca Morariu, Cernăuţi, Anul II, 1931, fascicula a 5-a.

Cuprinsul: Gh. Bogdan – Duică „Voluptate şi durere" (Note critice împotriva superficialităţii lui Tudor Vianu); Victor Morariu, „Luceafărul" în nemţeşte; D. Murăraşu, Eminescu despre N. Bălcescu (pagini uitate de Eminescu); Gh. Bogdan – Duică, Eminescu la Iorgu Caragiale (cu un clişeu); A. Ieşan, I. Petrovici, Contribuţii la filosofia lui Eminescu; Leca Morariu, Eminescu (Note pentru o monografie). Cap. VII Elev; Gh. Bogdan – Duică şi Leca Morariu, Multe şi mărunte…

Apare în 2-3 fascicole pe an. Se desface la abonaţi, nu se face schimb cu nici o publicaţie periodică.

(din Bibliografie la *Făt Frumos* nr. 1/1931)

*

Anul 1926 Ianuarie — Martie Numărul 1

Buletinul Oficial
al
Camerei de Comerț și de Industrie
Cernăuți

Buletinul oficial al Camerei de Comerț şi de Industrie, Cernăuți redacția şi administrația – Piața Vasile Alecsandri nr.6, realizat de Institutul de Arte Grafice şi Editură „Glasul Bucovinei” , strada Iancu Flondor nr.33 – apărea trimestrial, în anii 1926 şi 1927, apărând 8 numere, cu paginație individuală.

Camera de Comerț şi Industrie Cernăuți avea ca preşedinte pe Vihovici Iosif iar vicepreşedinți pe Fleminger Bernhard pentru secția comercială şi Anhauch Dionisie pentru secția industrială.

Consiliul de administrație era format din 25 membri aleşi pentru secția comercială şi alți 15 membri pentru secția industrială.

Încă trei membri de drept – Doboş Filaret şi Dr. Flondor Nicu – deputați de Cernăuți şi dr. Marcu Vasile, deputat şi preşedinte al Bursei de mărfuri şi efecte Cernăuți, completau consiliul de administrație.

Buletinul publica materiale cu caracter legislativ: Unificarea internațională a efectelor de comerț; Politica comercială a momentului; Dare de seamă asupra activității Camerei…; Tariful taxelor percepute de Cameră; Tabelul firmelor înregistrate, a celor intrate în lichidare, şterse, a mărcilor de fabrică înregistrate, prețurile de cereale negociate la bursa din Cernăuți; tarifele vamale, diferite legi de interes, procese verbale de la şedințele consiliului de administrație etc.

În 1927, Buletinul s-a tipărit la Tipografia *Mitropolitul Silvestru,* Cernăuți, Piața Unirii nr.3.

Vedere din Storojineț - Bucovina

Buletinul Spitalului

de boli mintale și nervoase Cernăuți

Apare odată pe an

Pavilionul Administrației

Buletinul Spitalului de boli mintale şi nervoase, având ca director pe medicul primar dr. Chr. Deculescu, apare la Cernăuți cu

nr. 1 în 1938, sub îngrijirea dr. Gh. G. Constantinescu, medic primar.

Tipografia *Glasul Bucovinei* – Cernăuți.

În „Cuvânt înainte” editorul speră ca lucrarea „să apară la sfârşitul fiecărui an, înfățişând mişcarea bolnavilor din anul respectiv”, să înfățişeze adevărata situație a Bucovinei din punct de vedere al morbidității neuro-mintale, atrăgând atenția autorităților asupra nevoilor în ceea ce priveşte profilaxia bolilor mintale şi nevoile tehnice şi materiale ale spitalului, să stabilească o legătură cu unitățile de aceeaşi specialitate.

În cuprins: un istoric al spitalului pe ultimii 5 ani (1933-1937) semnat de directorul spitalului dr. Chr. Deculescu; alt studiu statistic al mişcării bolnavilor în aceeaşi perioadă, semnat de editorul dr. Gh. Constantinescu şi dr. Vasile Eperieşi, o cronică şi informațiuni asupra spitalului.

Buletinul apare şi în 1939 cu contribuții aparținând specialiştilor: dr. Chr. Deculescu, dr. Gh. G. Constantinescu şi dr. Walter Ripper privind tratament, statistică sanitară specifică, un studiu privitor la pelagră în ținutul Sucevei.

*

Calendariu

Calendariu apare în anii 1809, 1811, 1812, 1813, 1814, 1816, 1820, 1824.

În 1812 îşi schimbă titlul în ***Calendarul pentru casă***, iar în 1824 în ***Calendariul a Bisericii Răsăritului*** (Vezi Ioan V. Cocuz – Anuarul Muzeului județean Suceava).

*

Calendariu...

Calendariu… întocmit pe gradurile şi clima Ungariei, Transilvaniei, Moldovei şi Ungrovlahiei. Apare la Buda în 1817-1818, 1825,

alcătuit şi editat de Z. Carcalechi, ferlegherul cărților româneşti în Crăiasca tipografie a Universității II, unde s-a imprimat şi Calendariul în chirilice şi nepaginat. Deosebit de partea calendaristică, cronologie, genealogie, poştă şi târguri la români, partea literară cuprinde istorioare, fabule, poveşti, pilde etc.

Calendariu pe anul 1917, în subtitlu, se arată că publicația este întocmită „cu toate ceale de lipsă, cu istorii foarte frumoase." Cel pe anul 1825 poartă titlul „Carte de mână împreună cu calendariul"

Cu întreruperi, între 1839-1850, calendariul se tipăreşte la Bucureşti.

Calendariu…editat de Consistoriul arhiepiscopia ort. orient. al Bucovinei. Apare la Cernăuți în anul 1896.

*

Calendar de casă 1811

Calendar de casă apare în 1811, ca cel dintâi calendar românesc din Bucovina şi este realizat de V. Țântilă sau V. Schintilă, după C. Morariu, un bucovinean care a terminat seminarul la Cernăuți, cunoscător al calendarelor româneşti tipărite la Viena sau Buda după 1794, pentru trebuințele Ardealului.

Calendarul lui Schintilă are nu numai partea calendaristică, ci şi diferite învățături pentru popor: „Cum pământul se mişcă şi nu soarele, după cum socotesc cei mai mulți; Adevărate mijlociri împotriva unor boli ale vitelor."

I. Nistor, în „Istoria bisericii din Bucovina, Bucureşti, Casa şcoalelor, 1916, susține că V. Tântilă a publicat un Tabelar vecinic calendar pentru 100 ani, „calendar în care se aflã toate sărbătorile cele mari ale bisericii răsăritului, alcătuit cu ajutorul lui Dumnezeu, după mâna lui Damaschin de un iubitor de această ştiință, nu pe un an, o sută sau o mie de ani, ci de la început şi până la sfârşitul lumii, numai iubitul cititor să ştie ce slovă a Păscăliei slujeşte pe anul acela ce vra să caute."

Calendarele au apărut timp de 10 ani (1811-1820) după care au încetat 21 de ani.

*

La 16 aprilie 2004, în România s-a sărbătorit Ziua Presei, „când se presupune că s-ar fi împlinit 175 de ani de la apariția primelor publicații în limba română: Albina românească şi Curierul Bucureştilor."

(Din ziarul *Adevărul*, 8 aprilie 2004)

Ştirii de mai sus puteam să-i invoc în controversă *Dicționarul Presei Literare Româneşti 1790 – 1990* de I Hangiu, Editura Fundației Culturale Române, Bucureşti, 1996. Vine însă Nicolae Manolescu, care în *Adevărul* din 10 aprilie 2004, spune clar: „Pe data de 16 aprilie 2004 nu se împlinesc 170 de ani de la apariția nici unui ziar românesc, şi cu atât mai puțin de la apariția presei." Curierul românesc şi Albina Românească au apărut în 1829, iar la Cernăuți, în 1820, Crestomaticul românesc, spune domnia sa.

Calendarul de casă – ca presă – apare în Bucovina la 1811, iar bucovineanul V. Schintilă cunoştea încă din 1794 calendarele româneşti tipărite la Viena sau la Buda. Deci nu 175 sau 170 de ani de presă românească, ci 193 ani, dacă nu 210 ani de la prima tipăritură românească.

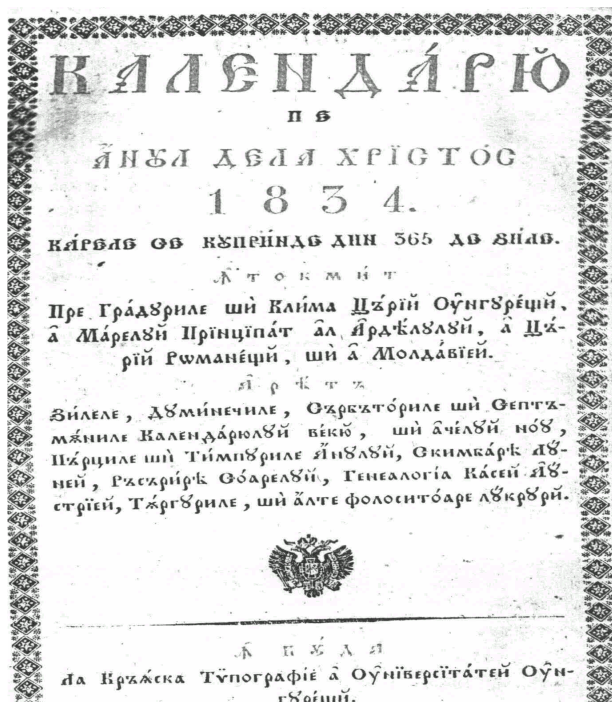
*

Calendariu românesc pentru Bucovina, tipărit la 1809 de învățatul Țintilă din Tereblecea, prin conținutul său are o mare importanță istorico-literară, susține Ioan V. Cocuz în „Suceava – Anuarul Muzeului Județean XVI – Presa românească în Bucovina 1809-1944, tipărit la Bacău, 1991.

Calendariu pe anul de la Hristos 1834

Calendariu pe anul de la Hristos 1834, întocmit după gradurile şi clima țării Ungaria, a Marelui principat al Ardealului, a Țării Româneşti şi a Moldovei, realizat la Buda, 21 cm., important prin conținut, dar mai ales prin titlu, oferindu-se cele necesare românilor din întreg teritoriul: Ardeal, Țara Românească şi Moldova.

Se folosea alfabetul chirilic.

КАЛЕНДАРІЮ

пе

Анѹл Делѧ Хрїстос

1834.

кареле се кѹпрїнде дин 365 де зиле.

Ѫтокмит

Пре Градѹриле ши Клима Цѣрїй Оунгѹрещий, а Марелѹй Прїнцїпат ал Ардѣлѹлѹй, а Цѣрїй Романещий, ши а Молдавїей.

Аратѫ

Зилеле, Дѹминечиле, Сѫрбѫторїле ши Септѫманиле Календарюлѹй векїю, ши ачелѹй нoѹ, Пѫрциле ши Тимпѹриле Анѹлѹй, Скимбарѣ Лѹней, Рѫсѫрирѣ Соарелѹй, Генеалогїа Касей Аѹстрїей, Тѫргѹриле, ши алте фолоситоаре лѹкрѹрй.

Ѫ Бѹда

ла Крѫѧска Тѵпографїе а Оунїверсїтатей Оунгѹрещий.

*

Calendarul pentru ducatul Bucovinei

Calendarul pentru ducatul Bucovinei, Cernăuţi, Tipografia la E. Viniardz, 1854, 15 cm.

Calendarul apare între anii 1841-1873 cu titlul : *Calendariu pentru Bucovina* la Cernăuţi şi Leov, imprimat de I. Ekhardt. Era întocmit de Porfirie Dimitrovici, dascăl la şcoala moldovenească din Chişinău şi ieromonah la Mânăstirea Putna între anii 1841-1847, de Samoil Morariu – Andrievici (1848-1873). Între anii 1874-1885 titlul: *Calendariu*. Între anii 1888-1913 titlul: *Calendariul Poporului Bucovinean*.

Între anii 1841 – 1859 a avut drept colaboratori, mai ales cu versuri, pe Morariu – Andrievici Silvestru. „Cocoşul curcănit” este o

fabulă cu aluzii la societatea timpului, din care rezultă că cei care imitându-şi stăpânii, se îndepărtează de ai lor şi-şi degradează, astfel, sufletul. De aici şi morala: Limba, postul şi obiceiurile trebuie păstrate!

„Calendarul vechi către cel nou” este o satiră publicată în *Calendarul pentru Bucovina* pe anul 1848 într-o limbă românească frumoasă şi care îi este atribuită lui Morariu Andrievici Silvestru, ea nefiind semnată.

Partea cultural-literară, în anul 1853 se intitula „Calendariu de petrecerea timpului”, iar din 1854 – „Calendariu de petrecere”. Din 1860 purta denumirea de „Almanach.”

Conţinea scrieri de: P. Ispirescu, T. Blajovic, Iracle Porumbescu, T. Vasilevici, S. Morariu – Andrievici.

În 1854 se tipărea la Tipografia Eduard Viniardz, iar în anii 1868-1873 la Rudolf Ekhardt.

*

Kalendariu pe anul de la Hristos 1869

Kalendariu pe anul de la Hristos 1869 întocmit după gradurile şi clima Ungariei, a Ardealului, Banatului, precum şi a

României şi a Moldovei, la Sibiu, la Tipografia Archidicezeană, 22 cm, cu litere chirilice.

КАЛЕНДАРІО

ПЕ

АНУЛЪ ДЕ ОБЩЕ ДЕЛА ХРІСТОСЪ

1869.

Ꙟнтокмітꙋ

дꙋпъ Градꙋріле ши Кліма Ꙋнгаріеі, а Ардѣлꙋлꙋі, Бънатꙋлꙋі, прекꙋм ши а Ромъніеі ши а Молдавіеі.

Анꙋлꙋ ал ꙋнспрезечелѣ.

Сибіꙋ,

Ꙟн Тіпографіа архідіечесанъ.

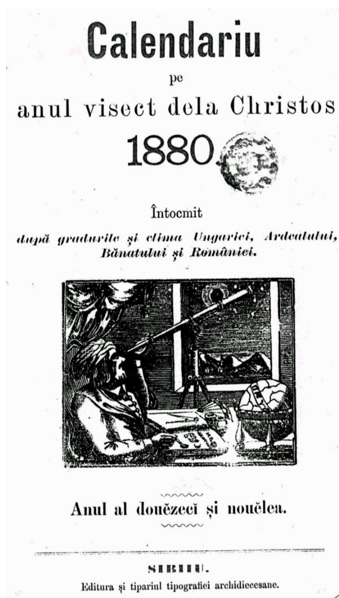
*

Calendariul pe anul visect de la Christos *1880*

Calendarul pe anul bisect de la Christos 1880, întocmit după gradurile şi clima Ungariei, Ardealului, Banatului şi României.

Anul al douăzeci şi nouălea, Sibiu, Editura şi tiparul Tipografia archidiecesană, strada Măcelarilor nr.47.

Deci provenea din anul 1851.

Calendariu

pe

anul visect dela Christos

1880

Întocmit

după gradurile și clima Ungariei, Ardealului, Bănatului și României.

Anul al douĕzeci și nouĕlea.

SIBIIU.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

În cronologia cuprinsului: anii de la facerea lumii, anii după naşterea lui Christos; date cronologice pe anul 1880; Sărbătorile şi alte zile schimbătoare de peste an; posturile în biserica greco-răsăriteană, dezlegarea postului, semnele cereşti şi caracterele lor.

După zilele calendarului anului, erau redate informaţii despre genealogia Casei domnitoare Austriece, taxele de timbru şi cele poştale, despre, Şemetismul bisericii ortodoxe-orientale române din Ungaria şi Transilvania; Mitropolia, Diacesele, Ierarhii mitropoliilor învecinate din Austro-Ungaria – inclusiv Mitropolia Bucovinei şi a Dalmaţiei -, „Domiţa Ruxandra" de N. Cahe, nuvelă istorică reprodusă din „Convorbiri literare", Calendarul economic pentru fiecare lună a anului, Însemnătatea târgurilor pentru fiecare lună, măsurile noi şi vechi (lungime, de suprafaţă, de volum şi greutate), catalogul cărţilor aflate de vânzare în Tipografia archidiecesană, printre care cărţile lui V. Petri: „Nou abecedar românesc", „Legendar sau cărţi de cetire", „Instrucţiune pentru învăţători", „Plan de învăţământ" şi „Şcoala română, cursul 1876, 1877.

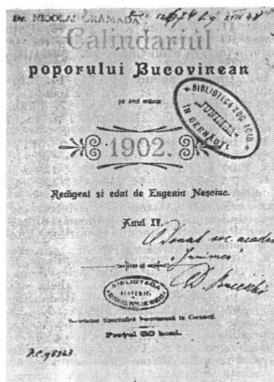
*

Calendariu pe anul comun de la Christos 1881

Calendariu pe anul comun de la Christos 1881 întocmit după gradurile şi clima Ungariei şi a României, Anul al treizecilea, Sibiu.

Editura şi Tipografia archidiecesană, întocmit cu aceleaşi coordonate ca şi cel din 1880.

*

Calendariul Poporului Bucovinean

Calendarul Poporului Bucovinean, Cernăuţi, 1888-1913 în editura *Biblioteca poporului bucovinean* (1888), editor Librăria Romald Schally (1891-1896), editura Gazeta poporului „Deşteptarea” (1897-1900)

Întocmit de S. Morariu-Andrievici între anii 1888 – 1894, E. Neşciuc între 1895-1913. Imprimat la Tipo şi litografia concesională Arh. Silvestru – Morariu-Andrievici în 1891, Tipografia G.Czopp în 1897, iar din 1888 la Societatea tipografică bucovineană.

Scriau: S. Fl.Marian, I.G. Sbiera, E. Neşciuc, Th.D.Speranţia, V. Bumbac, V. Alecsandri, I. Creangă, D. Zamfirescu, St. O. Iosif, V.A.Urechia, E.D.O. Sevastos, I. Pop-Reteganul, Tr. Demetrescu, G. Coşbuc, C. Bălăcescu, Z. Bârsan, C. Morariu, C. Dulfu, V. Pop, C. Scrob, N. Rădulescu-Niger, Al. Vlahuţă, S. Teodorescu-Kirileanu, C. Negruzzi, A. Basarabescu, A. Cuza, Al. Depărăţeanu, G. Tutoveanu, I.I. Nistor, M. Bălan ş.a.

*

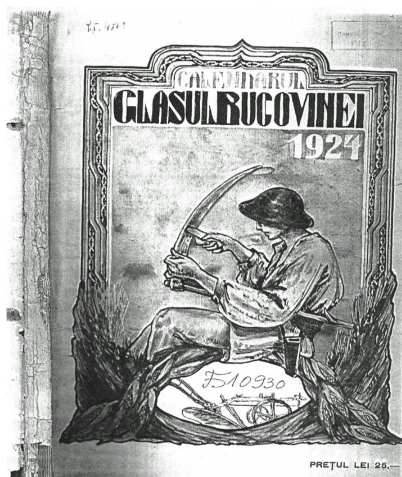
Calendariul pe anul ordinariu 1886-1895

Calendariul pe anul ordinariu 1886, Cernăuți, 1886-1895

*

Calendariul pe anii 1896-1924

Calendariul pe anii 1896-1924

Calendariul familiar pe anul 1898

Calendariul familiar pe anul 1898, realizat de I.Paşcanu. Apare şi în anul 1899 la Editura C. Levițchi, întocmit de acelaşi autor, cu texte literare.

*

Calendariul de pe anul 1892

Calendariul de pe anul 1892, editat de Societatea Studenților Teologi „Academia ortodoxă”, Cernăuți, cu un articol, Epaminonda Bucevschi, 1843-1891.”

*

Calendarul poporului bucovinean, 1906

Calendarul poporului bucovinean, 1906. A apărut la Cernăuți şi în anii 1902,1903.

*

Kalendar „Zorja”

Kalendar „Zorja”, Cernăuți, Tipografia „Astra”, 1924

*

Kalendar „Vatra” , Cernăuți,1925

Kalendar „Vatra” , Cernăuți,1925

*

Calendar creştin pe anii 1938-1944

Calendar creştin pe anii 1938-1944, tipărit de Mitropolia Bucovinei la Tipografia Mitropolit Silvestru, proprietatea Societății pentru cultură, Cernăuți, Piața Unirii nr.3.

Cuprindea: Pascalia anului, întunecimi de soare şi de lumină, sărbătorile mutabile, posturile anului, date despre familia regală a României, sărbători naționale şi dinastice.

După calendarul propriu-zis urma partea literară a publicației referitoare la înfăptuiri bisericeşti, lăcaşuri de cult (Biserica neamului din Rădăuți), despre bisericile străine din România, cinstirea eroilor neamului, despre ortodoxism în Orientul apropiat, prigoana creştinismului în veacul al XX-lea, semnate de R. Cândea, Antim Nica, Ion Negură, I. Agârbiceanu, Adrian Lupăştianu, Ion Zugrav ş.a.

Publicau versuri, cu semnătură: A. Cotruş, Teofil Leanu, Vasile Alecsandri (Dulce Bucovină), Mihai Eminescu (Doina), preot

Gh. Antonovici, Mircea Streinul, Vasile I. Posteucă, George Drumur, E. Ar. Zaharia, G. Coşbuc (Sus inima români!), Octavian Goga (Părăsiții), George Tutoveanu (Fii gata!), Şt. O. Iosif (Rugăciune), Nichifor Crainic (Cântecul pământului), Vasile Voiculescu (Sântem ai mântuirii…), Radu Gyr (Crucea din stepă), Al. Mateevici (Limba noastră) ş.a.

Iată cât de frumoasă şi măeastră era şi este poezia *Limba noastră* a lui Mateevici şi a noastră:

„Limba noastră-i o comoară
În adâncuri înfundată,
Un şirag de piatră rară
Pe moşie revărsată.

Limba noastră-i numai cântec,
Doina dorurilor noastre,
Roiu de fulgere ce spintec'
Nouri negri, zări albastre.

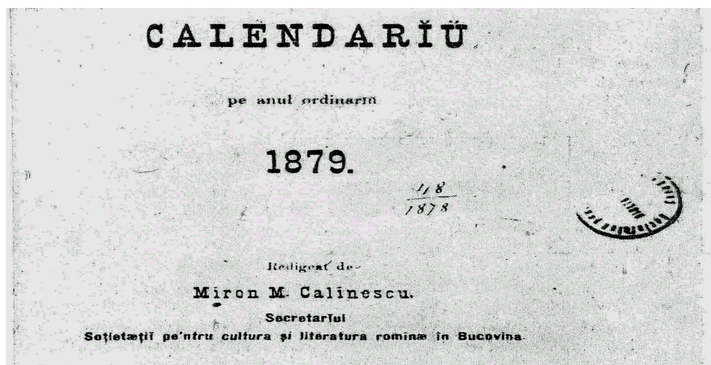
Limba noastră-s vechi izvoade.
Povestiri din alte vremuri;
Şi,citindu-le 'nşirate
Te'nfiori adânc şi tremuri.

Limba noastră îi aleasă
Să ridice slavă 'n ceruri,
Să ne spuie 'n hram ş'acasă
Veşnicele adevăruri.

Limba noastră-i limbă sfântă,
Limba vechilor cazanii,
Care-o plâng şi care-o cântă
Pe la vatra lor țăranii.

Fiecare volum al calendarului se încheia cu sfaturi gospodăreşti sau pentru păstrarea sănătății oamenilor şi a animalelor.

*

Calendariu Soțietății pentru cultura şi literatura română în Bucovina apare în 1874.

Până atunci, spun ziarele, calendarul era redactat de consistoriul arhiepiscopesc. De la 1874 şi până la 1931 calendarul este redactat de Societatea pentru cultură, iar Fondul bisericesc se obligase să dea anual o subvenție. Cu aceasta, calendarul are pe lângă partea pur calendaristică şi o parte literară şi culturală şi avea o mare importanță în educația populației, mai ales pentru că era mai în fiecare casă.

Calendarul cuprindea şi multe poezii populare, sfaturi practice pentru țărani, hrană sufletească pentru țărănimea dar şi intelectualitatea satelor bucovinene.

Realizat de Miron M. Călinescu, (1874-1881), Ion I. Bumbac (1882-1883), Calistrat Coca (1884-1885) secretari succesivi ai Soțietății pentru cultură şi literatură română în Bucovina, Cernăuți, editare şi tiparul lui R. Eckhardt, apoi Tip. Arhiepiscopală şi editură (1884-1885).

Din 1875 partea literară poartă numele de Almanach.

Promovează limba română literară cu scrieri de: M.M. Călinescu, I.G. Sbiera, T.V. Stefanelli, S. Fl. Marian, I. Bumbac, V. Bumbac, S.V. Isopescu, V. Alecsandri, T. Bocancea, C. Morariu, A. Berariu, L.C. Rotopanu.

Traduceri din: V. Funk, Lorenz de Stein, H.G. Bertrand.

Cuprinde informații despre: „Genealogia dinastiei împărăteşti domnitoare în Austria", Despre calendar şi originea lui",

despre „Societatea academică România Jună” din Viena, „Despre istoricul fondului religionar gr.or. în Bucovina”, un „Episod din năvălirea turcilor şi tătarilor în timpul lui Vasile Lupu în Moldova.”

*

Calendariul... Societatea „Academia ortodoxă pentru literatură retorică şi muzică bisericească

Calendariul… Societatea „Academia ortodoxă pentru literatură retorică şi muzică bisericească apare la Cernăuți între anii1886-1895.

Imprimat la Tipografia Arhiepiscopiei.

Unele texte apăreau în limba rusă.

Partea culturală se intitula Almanach.

Publica ştiri şi informații de tot felul: politice, juridice, administrație, financiare, şcolare, sanitare, apicole, maxime, morală, maxime şi cugetări, anecdote, studii, povețe, economice, evocări istorice, versuri şi proză. Semnau: P. Ispirescu, C. Moroşan, A. Macovei, Matilda Poni, C. Morariu, D. Mlaki, P.U. Brăboiu, D. Bolintineanu, I. Bugnariu, E. Vaslovschi, I. Porumbescu, V. Simiganovschi, N. Petra Petrescu ş.a.

Apăreau traduceri din Ghoethe, Fr. Schiller ş.a.

*

Calendarul Societății pentru cultură şi limbă română din Bucovina...

Calendarul Societății pentru cultură şi limbă română din Bucovina Apare la Cernăuți în anul 1914, editat de Comitetul Societății şi întocmit de I. Nistor.

Imprimat la Societatea Tipografia bucovineană.

Semnau: I.I.Nistor, T.V. Stefanelli, N. Iorga, Al. Vlahuță, C. Rădulescu-Codin, M. Sadoveanu, S. Dragomir, G. Coşbuc, D. Marmeliuc, M. Schiopul, G. Micu, L. Morariu, I.A. Brătescu-

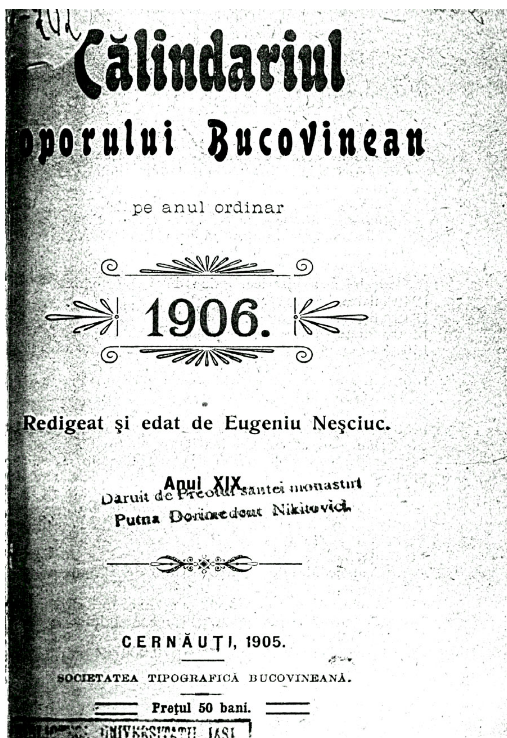
Voineşti, O. Goga, N. Tcaciuc-Albu, N. Drachinschi, G. Rotică, V. Huţan, P. Cerna.

*

Călindariu poporului bucovinean pe anul ordinar 1906

Călindariu poporului bucovinean pe anul ordinar 1906, realizat şi editat de Eugeniu Neşciuc, anul XIX, Cernăuţi, 1905, Societatea Tipografică Bucovineană.

Fondat, deci, în 1887.

Călindariul

poporului Bucovinean

pe anul ordinar

1906.

Redigeat şi edat de Eugeniu Neşciuc.

Anul XIX.

Daruit de Preotul săntei monastiri

Putna Dorimedont Nikitovici.

CERNĂUŢI, 1905.

SOCIETATEA TIPOGRAFICĂ BUCOVINEANĂ.

Preţul 50 bani.

În cronologia pe anul 1906 sunt de reținut următoarele: răpirea Ierusalimului (Anul 70), descălecarea romanilor în Dacia sub Traian (105) dezbinarea bisericii latine de cea ortodoxă (1054), aflarea hârtiei (1240), aflarea prafului de puşcă (1342) înfiinţarea Mitropoliei Moldovei prin Iuga Vodă (1400), suirea pe tron a neuitatului Domnitor al Moldovei Alexandru cel Bun (1401), înfiinţarea Episcopiei Rădăuţiului (acum a Cernăuţiului) prin domnitorul Moldovei Alexandru cel Bun (1402), moartea domnitorului moldovean Alexandru cel Bun şi depunerea rămăşiţelor lui în biserica catedrală din Rădăuţi (1433), aflarea tiparului (1441), suirea pe tron a fericitului şi neuitatului Domn al Moldovei Ştefan Vodă cel Bun şi Mare (1457), zidirea mânăstirii Putna prin Ştefan Vodă cel Bun şi Mare (1466), bătălia cea mare la Codrul Cosminului (acum Ceahor, Molodia), între 80.000 de poloni sub regele Albert şi 40.000 de români sub Ştefan cel Mare (1497), moartea neuitatului Domnitor al Moldovei Ştefan Vodă cel Bun şi Mare şi depunerea oaselor lui la Mănăstirea Putna (2 iulie 1504), zidirea capitalei Viena (1505), introducerea tutunului în Europa (1560), mutarea reşedinţei domneşti de la Suceava la Iaşi de către Alexandru Vodă Lăpuşneanu (1564), aducerea moaştelor Sfântului Ioan cel Nou din Suceava la Iaşi (1564), zidirea Mănăstirii Suceviţa prin Mitropolitul Moldovei George Movilă cu fratele său Iremia (1578), introducerea calendarului grigorian (nou latin) prin papa Grigoriu XIII (1582), aducerea barabulelor la Europa prin Franz Drake (1585), zidirea mănăstirii Dragomirna prin mitropolitul Moldav Anastasiu Crimca (1602), desrobirea limbei române de cea rusească în biserică prin întâia carte bisericească scrisă româneşte (1631), răpirea moaştelor S. Ioan cel Nou prin Ioan Sobieski, regele Polonilor şi aducerea lor la Zolkwa în Galiţia, dimpreună cu odoarele Mitropoliei (1686), venirea Ardealului sub Austria (1699), ridicarea oraşului Cernăuţi (1722), venirea unei părţi a Moldovei, numită de atunci de către poloni şi ruşi „Bucovina” (buc=fag) sub împărăţia Austria, în urma învoirii între împărăteasa Maria Teresia şi împăratul turcesc Abdul Hamid (1777), întoarcerea moaştelor S. Ioan cel Nou de la Zolkwa la Suceava, la porunca împăratului Iosif II (1783), răscoala românilor din Ardeal sub Horia, Cloşca şi Crişan în contra ungurilor şi dărâmarea a 264 de curţi ungureşti (1784), formarea „fondului religionar” din moşiile mănăstirilor şi a

Episcopiei din Bucovina (1786), întâia unire a Bucovinei cu Galiția (1788), revoluția cea mare a francezilor (1789), proclamarea Bucovinei de țară autonomă (1790), a doua unire a Bucovinei cu Galiția (1807), înființarea gimnaziului superior în Cernăuți (1809), înființarea Institutului teologic şi a Seminarului clerical în Cernăuți (1826), răscoala românilor din Ardeal în contra ungurilor sub Avram Iancu (1848), desrădicarea boerescului sub împăratul Ferdinand I (1848), suirea pe tron a M.S. Împăratul Francisc Iosif I, 19 nov. – 2 decembrie (1848), proclamarea Bucovinei de țară autonomă şi ridicarea ei la rangul de „Ducat" (1849), venirea lui Aron Pumnul, redeşteptătorul şi luminătorul românilor în Bucovina (1849), înființarea gimnaziului gr. ort. din Suceava (1860), proclamarea unirii Principatelor Moldova şi Muntenia sub numele „România" (1861), înființarea „Reuniunei rumâne de leptură (de la 1864, Societatea pentru Cultură şi literatură română) în Cernăuți (1862), moartea neuitatului Aron Pumnul (1865), ridicarea căii ferate Lemberg-Cernăuți (1866), ridicarea Episcopiei Bucovinei la treapta de Mitropolie a Bucovinei şi Dalmației (1873), înființarea la 1875 a Universității Francisco – Iosefine şi cu dânsa a facultății teologice în Cernăuți (1864-1878), proclamarea neatârnării Principatelor Române (1877), proclamarea Principatului România în regat şi de când domnitorul României poartă titlul „Regele României" 1882), înființarea Societății „Şcoala Română" în Suceava (1883), înființarea Societății Doamnele Române în Cernăuți (1890), înființarea internatului pentru studenții români în Cernăuți (1896)

Prima parte cuprindea calendarul propriu-zis, cu zilele şi lunile anului, Pascalia, sărbătorile mutabile, posturile, întunecimele de peste an, iar partea a doua, cea literară, începea cu dr. Aurel cavaler de Onciul şi Vasile Marcu, text şi foto, urări la nunțile țărăneşti în Bucovina – culese de Valerian Dugan Opaiț, proză, semnată de Andreiu Rădulescu, M. Stroescu, Nicolai Corabaşiu, Ioan S. Ionescu, Maria Cioban, I. Popa, I. Igel.

Urmau: vorbe înțelepte, ghicitori, glume, sfaturi, mersul trenurilor, sfatul medicului şi a …bunicii, reclamă comercială.

Călindariul pe anul ordinar 1906 era redactat şi editat de Eugeniu Neşciuc, anul XIX, Cernăuți, 1905, la Societatea Tipografică Bucovineană.

*

Calendarul şcoalei Române 1905-1906

Calendarul şcoalei Române 1905-1906

*

Calendarul Societăţii pentru Cultură şi Literatură română din Bucovina 1914

Calendarul Societăţii pentru Cultură şi Literatură română din Bucovina 1914 , redactor I. Nistor.

*

Calendarul copiilor 1909-1921

Calendarul copiilor 1909-1921, era editat de Societatea Culturală „Dacia" (Biblioteca populară „Dacia"), cu sediul la Palatul Naţional. Imprimat la Tipografia Kameski (1909,1911), la Societatea tipografică bucovineană (1910), la Tipografia Societăţii „Şcoala română", Suceava (în 1912 şi 1913) la Tipografia „Austria" din Cernăuţi (1914).

Publică proză şi versuri, literatură patriotică, cu semnăturile: G. Coşbuc, S.Fl.Marian, Mihai Eminescu, D.N. Ciotori, V.Priglea, A. Mureşanu, G. Săpunaru, V. Bolintescu, Dem. Constantinescu-Circa, Elena Voronca, F. Doboş, V. Ungureanu, G. A. Efrem, Octavian Goga, A. Cuza, St. S. Blegeanu, Şt. O. Iosif, Elena Farago, A. Bârseanu, St. Domnişoru.

Se putea citi: „Ce trebuie să ştie şcolarul român", „Sărac dar cinstit", „Îndemn pentru a citi Calendarul şi de a aduna folclor" etc.

Erau puse la dispoziţia cititorilor reproduceri din „Amicul tinerimii", „Bucovina", „Revista copiilor şi a tinerimii", „Sămănătorul", „Flueraşul" ş.a.

*

Calendarul copiilor pe anul 1922

Calendarul copiilor pe anul 1922 editat de Societatea Academică română „Dacia”. Deosebit de partea calendaristică, conținea diferite poezii, cântece, chiuituri şi cimilituri, precum şi bucăți de proză ca poveşti şi legende scurte, selecționate şi redate anume pe înțelesul copiilor.

Este precedat de un cuvânt introductiv adresat elevilor şcoalelor noastre poporale, îndemnându-i să învețe, să respecte părinții şi să lupte pentru țara noastră mărită.

Adresa: Hotel Paris, strada Regele Ferdinand nr. 2 Cernăuți.

Se transmitea gratuit şi copiilor şcolari din Basarabia.

*

Calendarul „Glasul Bucovinei” pe anii 1919-1940

Calendarul „Glasul Bucovinei” pe anii 1919-1940, realizat la Institutul de arte grafice şi edituri „Glasul Bucovinei” – Cernăuți, strada Domnească nr.33.

Purta pe copertă mențiunea: fondat în 1919.

Fiecare număr purta ca preambul la partea literară un cuvânt din partea omului de cultură Ion I. Nistor care era pe plan local şi conducătorul partidului de nuanță liberală ce avea ca oficios ziarul „Glasul Bucovinei”

Calendarul pe anul 1924, de exemplu, în afara părții calendaristice, cu sfaturi pentru plugari în fiecare lună a anului, Pashalia anului Iulian 1924, mersul trenurilor, bâlciurile din România Mare şi alte informații uzuale, cuprindea o bogată paletă literară, în fruntea căreia stătea cuvântul lui Ion I. Nistor – „Pe drumul cel drept”, care se referea la dorințele românilor şi a guvernanților pentru anul căruia îi era destinată cartea.

Tot Ion I. Nistor semna un medalion „Dimitrie Cantemir”, iar R. Cântea pe cele dedicate lui „Dimitrie Onciul”, mitropolitului Andrei Şaguna” şi „Gheorghe Lazăr”. „Pagini uitate „ – despre

Alexandru şi George Hurmuzachi, ca îndrumători politici şi culturali, semna Victor Morariu, iar D. Mameliuc – „Un ceas la George Coşbuc”. Leca Morariu iscălea „Robie” (din carnetul unui român ofițer în armata austriacă), iar V.G. (Vasile Grecu) medalionul „Dionisie cav. de Bejan”.

Mai semnau poezie: C. Berariu (La şcoala mânăstirească), C. Morariu (Mărirea lui Dumnezeu), G. Rotică (Paharul blestemat), iar proză: M.T. Popescu (Înmormântarea Eroului necunoscut), V. Plăvan (Împroprietăririle din Bucovina), traduceri de V. Grecu din Gh. Drosinis.

Erau cuprinse date despre circulația financiară a principalelor state, tarifele poştale, telegrafice şi telefonice, cronica evenimentelor anului 1922, multă reclamă comercială.

În anii următori (1925-1937) de exemplu, au mai semnat proză şi poezie în Calendarul „Glasul Bucovinei”: Oltea I. Nistor, Maria Popovici, Maria Cerna Popovici, George Voievidca, T. Croitoriu, Ştefan Cacorianu, Axentie Biletchi-Oprişeni, Ion Scutaru, Aurel Dorofteiu, Nicu Flondor, I. Mandriuc, Mia Cerna, C.V. Şesan, I. Văleanu, C. Ardeleanu, Hij Simion, dr. Piticariu, Em. Iliuț, Areta Vitencu, Mircea Strteinul, Ion Roşca, Neculai Roşca, Iulian Vespar, George Drumur, Ghedeon Coca, Aurel Putneanu. E.Ar. Zaharia, Dragoş Vitencu, Traian Chelariu, D. Florea Rarişte, Ilie Corfus, Octavia Lupu-Morariu, C. Enescu-Bughea, Elena Şesan, Milan Şesan, Anca Țurcanu, A. Ieşan, N. Tcaciuc, V. Bogrea ş.a.

*

Calendarul Poporului pe anul 1930

Calendarul Poporului pe anul 1930, redactat de către Societatea pentru Cultură şi Literatură Română din Bucovina de sub conducerea dlui Gr. Nandriş.

În peste 100 de pagini cuprinzând articole scrise pentru intelectuali şi popor, lucrarea, în afară de partea calendaristică, cuprinde articole semnate de domnii: Al. Procopovici, Gr. Nandriş, V. Gheorghiu, Tarnovietchi, P. Jitaru, C. Loghin, dr. Strejac, doamnele A. Şandru, V. Procopovici etc. Bucățile literare sunt scrise de dnii.: Tr. Chelariu, Dragoş Titencu, Barbu Sluşanschi etc.

Mai cuprinde: poveşti, poezii populare, sfaturi pentru plugari, glume etc. O serie de clişee ce împodobesc acest calendar îl fac o podoabă pentru orice casă românească.

Aproape fiecare stare socială găseşte în el ce-i trebuie: preoţii Apostolul şi evangheliile duminicale de peste an, intelectualii şi ţăranii tarifele poştale şi telefonice, noul mers al trenurilor, adresele tuturor ministerelor şi autorităţilor din Bucureşti, iarmaroacele de peste an.

Partea distractivă începe cu un omagiu adus acelui care a fost G. Buzdugan, un articol despre noul consiliu al Regenţei; există şi o contribuţie de prezentare a lui Eus. Mandicovschi, compozitorul atât de apreciat aiurea şi atât de puţin cunoscut la noi, inclusiv în Bucovina.

A apărut la Tipografia Mitropolitul Silvestru, Cernăuţi.

(Din *Tribuna*, 3 noiembrie 1929)

*

Calendarul poporului

Calendarul poporului este foaia pentru ţărani editată de către Societatea pentru Cultură din Bucovina şi-şi începe activitatea de la Crăciun 1932, redactor fiind Constantin Loghin, asistat mai târziu de către studentul Ujică.

Apare de două ori pe lună, în câte patru pagini, format de ziar, iar de Crăciun şi de Paşti cu suplimente.

Foaia cuprindea un articol de îndrumare generală, pasagii din Evaghelia Duminicii respective, sfaturi gospodăreşti, despre sănătatea omului, agriculturii, creşterea vitelor, întreţinerea locuinţei, materiale distractive şi instructive, informaţii din ţară şi străinătate.

Calendarul poporului a apărut în 3.500 de exemplare care se expediau intelectualilor de la sate pentru a le distribui sătenilor în mod gratuit şi ajungea în toate judeţele Bucovinei dar şi în judeţele Hotin, Bălţi, Botoşani, Dorohoi, Năsăud şi Baia.

Foaia a apărut cu regularitate până la 21 iulie 1935, la al 68-lea număr de apariţii – deci doi ani şi jumătate, de la 25 decembrie 1932 – 21 iulie 1935.

*

Calendarul poporului, Anul III, nr.57/1935

Calendarul poporului, Anul III, nr.57/1935, periodic publicat de Societatea pentru cultură din Bucovina a ajuns în anul III la nr.57. Prin ceea ce vrea să fie, foaia aceasta frumos numită şi-ar putea îndeplini cu prisosinţă rolul dacă redactarea ei s-ar face cu mai mult simţ critic. Model i-ar putea fi „Albina" publicată sub auspiciul Fundaţiilor Regale. E doară îndeobşte cunoscut că ţăranul nostru a trecut de mult de acea mentalitate minoră care-l îndreptăţea odinioară pe scriitor să-i debiteze fabule fără miez şi glume submediocre.

(Din *Junimea literară* nr.2/1935)

*

Calendarul Poporului pe anul 1937

Calendarul Poporului pe anul 1937, editat de Asociaţia învăţătorilor din Bucovina cuprindea: date calendaristice pe anul 1937, dar şi materiale despre „Regele nostru" de N. Simionovici; „Înalt prea Sfinţia Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru Visarion" de Eusebie Braha; „Şcoala poporului „ de Ghedeon Buzneanu; „ Românii bucovineni în războiul pentru întregirea neamului"; „Mândria de neam" de Vasile Olinici; „Învăţături împotriva comunismului"; „Arcaşii" de F. Doboş; „Societatea pentru cultura şi literatura română din Bucovina" de Ion Negură; „Semănătorul" (poezie) de Alexandru Vlahuţă; „Biruinţa agricultorilor din insula Jerséy" de Apostol D. Culea; „Ce trebuie să ştie fiecare român despre „Liga antirevizionistă română" de prof. univ. D. Marmeliuc; „Eroilor" (poezie) de Mircea Dem. Rădulescu; „Prisaca Măriei Sale Mihai, Mare Voievod de Alba-Iulia" „Români, îmbrăţişaţi negoţul şi meseriile" de N. Simionovici; „Strigături" din colecţia Procopie Jitariu; „Cele zece porunci ale mamelor", „Urături" (Hăit) din colecţia P. Jitariu; „Vifor" (poezie) de Al. Vlahuţă; „ Creştine,

ferește-te de stiliști" de Moș Nicolae; „Cântece" din colecția P. Jitariu; „Însemnătatea laptelui pentru hrana gospodarului"; Chiot către cei cu plugul (Poezie) de Vasile Militaru; „Mărțișor" din colecția P. Jitariu; „Ion Creangă"; „Amintiri din copilărie" de I. Creangă; „Mărgărit bețivul" de Jean Bart; „Cântec" (poezie populară); „Cleşte ține-l, ciocan dă-i" de Leca Morariu; Ghicitori; „Frunză verde peliniță (melodie populară) din colecția Alexandru Voevidca; „Se-mpacă doi dușmani" de I. Agârbiceanu; „Însemnări relative la comuna Sucevița, județul Rădăuți" de T. Sireteanu; „De-ale lui Nastratin Hogea" culegeri de Emil Boca; „Cea mai bună vacă de lapte din România"; „Sfaturi"; „Numărul deputaților și senatorilor"; „Tabloul medicilor români din Bucovina"; „Cât poartă animalele de casă"; „Mersul trenurilor"; „Harta drumurilor din regiunea Bucovinei".

Calendarul mai cuprindea numeroase ilustrații, dintre care patru erau tipărite pe hârtie velină și se puteau pune în rame. Un exemplar costa 20 de lei iar veniturile erau destinate fondului pentru clădirea unei Case învățătorești în Cernăuți.

Era realizat la Tipografia Mitropolitul Silvestru din Cernăuți, popularizat în presa învățătorească și alte publicații dar și prin „fluturași".

*

Am redat întreg cuprinsul Calendarului pentru a se înțelege că aceste lucrări erau un fel de Almanah literar și științific, o bună călăuză în culturalizarea poporanilor.

Gama acestor lucrări este deosebit de largă în Bucovina, majoritatea publicațiilor editâmd propriile calendare, noi oprindu-ne doar asupra câtorva cu titlul de exemplificare, ele, ca și Anuarele, putând constitui obiect de studiu distinct.

*

ANUL I.

CALENDARUL DE SERVICIU

AL

FUNCŢIONARULUI COMUNAL

(NOTAR, SECRETAR, CASIER etc.)

PE ANUL

1934

Redactat și Editat

de

O. E. CRATCHI

Doctor în drept

Primpretor

Seletin, jud. Rădăuți

Aprobat şi recomandat cu ordinul Prefecturei Rădăuţi No. 12563|1933.

Tipografia Universităţii, Cernăuţi, Piaţa Grigore Ghica Vodă No. 3.

Calendarul de serviciu al funcționarului comunal (notar, secretar, casier etc) pe anul 1934, redactat şi editat de O.E. Cratchi, doctor în drept, prim pretor Seletin, județul Rădăuți, aprobat şi recomandat cu Ordinul Prefecturii Rădăuți nr.12565/1933. Toate drepturile de autor rezervate.(Legea publicată în Monitorul Oficial Nr.68 din 28 iunie 1923). Tipografia Universității Cernăuți, Piața Grigore Ghica Vodă nr. 3.

În prefață, autorul îşi exprimă părerea că va fi „o lucrare folositoare şi indispensabilă funcționarului comunal”, care „întemeind şi completând carnetul cu atenție îşi creează el însuşi un manual practic” care să-l intereseze (avea spații albe pentru adnotări personale).

Calendarul cuprindea tabloul sărbătorilor legale, sărbătorile şi vacanțele judecătoreşti, legi şi regulamente de ordin general, tabloul lucrărilor periodice care se înaintează autorităților în mod obligatoriu şi la date fixe, tabloul taxelor de timbru şi de calcul asupra timbrului şi impozitului proporțional, statistica comunală (denumirea comunei, a satelor şi cătunelor, distanța de la un punct la altul, suprafața, păduri, numărul locuitorilor etc), tabloul şoselelor naționale, populația României pe județe (Cernăuți: 301.937 locuitori, Rădăuți: 161.865, Suceava: 121.010, Dorohoi: 209.230) şi oraşe (Cernăuți:111.122 locuitori, Rădăuți: 16.808, Suceava: 17.101, Dorohoi:15.375, Siret: 10.025, Gura Humorului: 5.977, Vatra Dornei: 9.878, Câmpulung: 10.124)etc.

*

Calendarul Mitropolia Bucovinei pe anii 1925, 1931-1940

Calendarul Mitropolia Bucovinei pe anii 1925, 1931-1940

*

Calendarul poporului, Cernăuți, nr.1,1993

Calendarul poporului, Cernăuți, nr.1, 1993, editat de cerul „Arboroasa”

*

ANUL IV.

CALENDARUL și AGENDA

PE ANUL

1937

pentru toate categoriile de profesioniști intelectuali (Funcționari publici, îndeosebi funcționari administrativi, jandarmi, învățători, medici sanitari și veterinari, avocați, funcționari C. F. R. ș. a.)

Redactat și editat

de

O. E. CRATCHI

Doctor în drept

Pretor

Seletin, jud. Rădăuți

Aprobat și recomandat cu ord. Prefecturei Rădăuți No. 10995|1936.

Tipografia Universității, Cernăuți, Piața Gr Ghica Vodă No. 3.

*

Calendarul creştin ortodox al românilor bucovineni pe anul 1994-1995

Calendarul creştin ortodox al românilor bucovineni pe anul 1994-1995 apărea sub egida Societăţii pentru Cultură Românească Mihai Eminescu şi a Societăţii pentru Cultură Română în Bucovina la Editura Institutului Biblic şi de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 1994.

Este alcătuit de protoereul Achim Achiostăchioae şi scriitorul Dumitru Cavalciuc. Coordonator: George Muntean.

„Cuvânt de binecuvântare şi mângâiere” poartă semnătura – Teoctist Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Prefaţa aparţine: Onufrie, Episcopul Cernăuţilor şi al Bucovinei.

În cuprins: „Cronologie bucovineană” – un calendar cu cele mai importante evenimente petrecute în Bucovina, începând din cele mai vechi timpuri până în epoca modernă, redactat de George Muntean.

*

Călăuza agricultorilor moldoveni

Călăuza agricultorilor moldoveni, revistă agricolă şi economică, apare la Cernăuţi în ianuarie 1920. Bulunară. Era organul Societăţii în comandită ”Călăuza agricultorilor moldoveni”.

Director şi redactor responsabil ing. agronom Constantin I. Ciulei. Redacţia şi administraţia în Cernăuţi, Piaţa Unirii nr. 10.

De la 1 ianuarie 1922 îşi schimbă titlul în *Călăuza agricultorilor şi viticultorilor Moldovei.*

*

Călăuza agricultorilor şi viticultorilor Moldovei

Călăuza agricultorilor şi viticultorilor Moldovei. Apare la Cernăuţi începând cu 1 ianuarie 1922. Nimeni nu-i poate

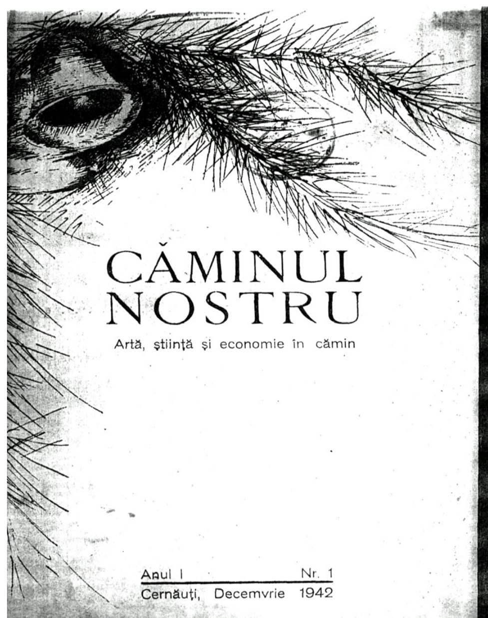
contesta însemnătatea, mai ales acum când problema reformei agrare a fost realizată şi proprietarii pământurilor au atâta nevoie de îndrumări favorabile atât cu privire la selecţionarea instrumentelor agricole cât şi cu privire la alegerea plantelor şi creşterea vitelor.

Totodată această revistă se va ocupa şi de felul cum s-a înfăptuit reforma agrară, atât în vechiul Regat cât şi în provinciile alipite, pentru ca fiecare să fie orientat în această privinţă.

Redacţia şi administraţia Cernăuţi, Piaţa Unirii nr. 10.

(Din *Dreptatea* nr. 283/1922)

*

Căminul nostru, revistă de îndrumări artistice, ştiinţifice şi economice în cămin, editată de Şcoala de gospodărire urbană. Apare la Cernăuţi în decembrie 1942 sub conducerea dnei directoare Cornelia Vântu, redactoare responsabilă prof. Areta Bâcu.

Apare trimestrial; Tipografia Mitropolitul Silvestru,Cernăuţi, Piaţa Unirii nr.3. Era înregistrată la Tribunalul din Cernăuţi în registrul publicaţiilor periodice sub nr.13/1942.

„Cuvânt înainte” „Făcând aprecieri asupra activității femeii în gospodărie şi îndeletnicirile casnice, fără a se îndepărta de lumea artei, culturii şi a ştiinței, o vedea „menajeră perfectă şi mamă duioasă în cămin, slujbaşă conştiincioasă în îndatoririle ei din afară, femeie spirituală în viața socială, ajutor prețios al bărbatului în realizarea adevăratei renaşteri româneşti.

În cuprinsul la numărul 1 întâlnim proză variată – pentru sfârşit de decembrie un „Hristos se naşte, măriți-l popoare”, „Viața socială şi familială” de prof. U. Gavrilescu, Alimentația rațională – de prof. V. Popescu, Sfaturi practice pentru sătence dar şi pentru orăşence – de Cornelia Vântu; Realizarea de jucării din restul de stofă – de prof. M. Botescu, dar şi versuri, colinde culese din diferite localități de elevi, până şi de cei din clasa I.

Utile pentru gospodine sunt diferitele preparate realizate din carne de porc, mâncăruri de post, o listă de bucate pentru cele trei zile ale Crăciunului şi noaptea Anului Nou, aperitive, sfaturi practice pentru făcutul săpunului în casă, curățarea ştergarelor de borangic, curățirea cojoacelor etc.

Revista din aprilie 1943 prezintă interes pentru că vorbeşte despre ouăle de Paşti, alimentația săteanului, încondeierea ouălor, înrebuințarea plantelor medicinale, preparate în casă, rețete pentru prepararea cozonacilor, a plăcintelor, borşurilor, a preparatelor din urzici şi alte verdețuri, din carne de miel, sfaturi pentru păstrarea şi curățirea blănurilor, a hainelor de astrahan.

Publicația are cuvinte de mulțumire pentru unii din sponsorii săi, exprimându-le recunoştință.

*

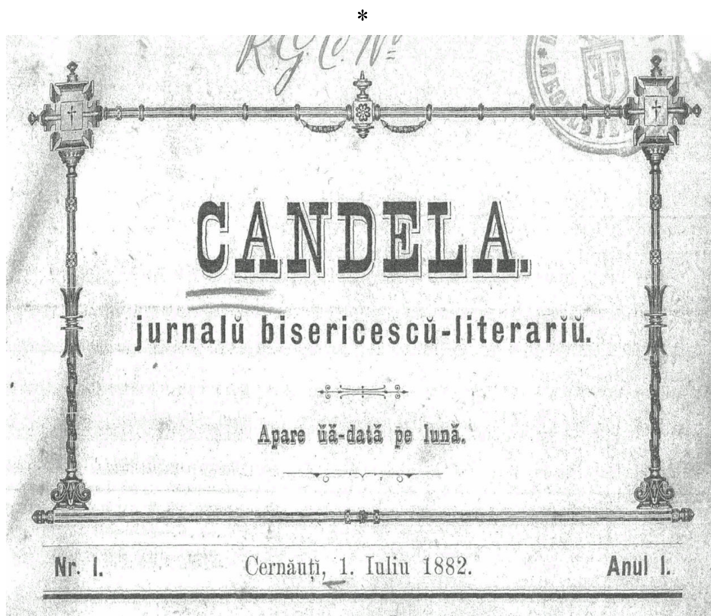
… Pe lângă ceea ce e tipărit în condiții grafice fără cusur, această nouă solie a scrisului bucovinean, „lucrarea aduce un material ales şi bine pus la punct. Frumos redactată şi cu mult gust artistic, revista *Căminul nostru* aduce un aport real femeii române din Bucovina.

E o revistă utilă care-şi înțelege rolul în aceste vremuri de tulburare a neamurilor şi păşeşte pe drumul practic al vieții, fapt ce are o mare însemnătate pentru zilele de astăzi. Nu se poticneşte în visări romantice, ci intră de-a dreptul în realitatea cotidiană.

Şi aceasta ne trebuie acum.

(G.D. Cărţi şi reviste din „Revista Bucovinei” nr.2/1943)

*

CANDELA.

jurnalŭ bisericescŭ-literariŭ.

Apare ŭă-dată pe lună.

Nr. I. Cernăuţi, 1. Iuliu 1882. Anul I.

Candela, Jurnalŭ bisericescŭ-literariŭ apare o dată pe lună nr. 1 în Cernăuţi, la 1 iulie 1882, cu o precuvântare a redactorului – primar dr. V. Mitrofani, care „aduce mulţumiri preoţimii bucovinene, I.P.S.S. părintelui Arhiepiscop şi Mitropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei – Silvestru care „a dus la împlinire o dorinţă de mult simţită şi adesea discutată de cler şi credincioşi”

Adresându-se „către toţi amatorii literaturii bisericeşti, îi cheamă să binevoiască a sprijini această întreprindere”, rugându-i să-şi trimită lucrările la administraţia *Candelei,* în reşedinţa Arhiepiscopiei.”

Deci, redactor primar-responsabil al revistei *Candela* era în 1882, la înfiinţare, dr. Vasiliu Mitrofanovie, profesor universitar la Facultatea teologică, redactor II pentru textul slavo-rus – Isidoriu Voroschievici, profesor de cântare corală; administrator şi edituri Arcadiu Ciupercovici. Tipografia – W. Kerek Jarto, Cernăuţi, strada Capitală.

Fondatorul ei însă este Morariu Andrievici Silvestru, arhimandrit diecezan şi vicar general, arhiepiscop al Cernăuților, mitropolit al Bucovinei şi al Dalmației, membru al Dietei din Bucovina şi deputat în Parlamentul de la Viena.

Se publica Regulamentul pentru jurnalul bisericesc - literar din Cernăuți care prevedea şi modul de remunerare a personalului redacțional şi colaboratorilor.

În *Candela* însă au semnat mai mult susnominalizații.

Textele erau redactate şi publicate, după cum s-a înțeles, în limba română şi slavono-rusă.

În 1882 *Candela* a apărut în fiecare lună, în total 300 de pagini de carte, referitoare la probleme specifice: misiunea preotului, taina sfântului botez, despre luminarea poporului, predici pentru duminica de după Rusalii, pentru proorocul Ilie, de ziua Naşterii Maicii Domnului, cronici despre sfințirea Bisericii noi din Baniza pe Ceremuş etc.

Următoarele pagini, aproape 700 în 1883, au referire la Catacombele romane, la mersul culturii teologice şi clericale în Bucovina, cuvântări în diferite împrejurări (tăierea împrejur a Domnului nostru Iisus Hristos, duminica vameşului şi a fariseului, la înmormântarea unor personalități, la Înălțarea Domnului, cuvântări ale unor preoți profesori în biserica seminarială a Mitropoliei Cernăuți, cum a fost cea a lui Euseviu Popovici, de ziua celor trei ierarhi Vasile cel Mare, Grigore teologul şi Ioan Gură de Aur, predica ținută de preotul C. Morariu cu ocazia primei celebrări a sfintei liturghii în biserica locului lui natal.

S-a mai scris despre convietuirea frățească a preoților şi conlucrarea armonioasă în chemarea lor; funcționarea organismelor ierarhilor în biserica ortodoxă, disciplina penitențială în biserica ortodoxă din timpurile cele mai vechi până în ziua de astăzi.

În noiembrie 1883, în numărul 11 din *Candela*, dr. Vasiliu Mitrofanovici, „fiind determinat să ia parte la petractările delegației

şi apoi şi la cele ale Senatului imperial de la Viena" cerea „dispensarea de la însărcinarea de redactor primar al *Candelei,* punând-o în mâinile venerabilităţii Sale părinte paroh şi protopresbiter Artemiu Berariu" – şi exprima călduroase mulţumiri „onorabililor colaboratori" care l-au sprijinit şi i-au înlesnit rezultatele.

*

Candela din decembrie 1906 (Anul XXV) apare ca foaie bisericească-literară redactată cu concursul a mai multor preoţi din archidiecesa Bucovinei, prim-redactor şi responsabil pentru textul român este prof. dr. Emilian Voiutschi, iar redactor al doilea, responsabil pentru textul rusesc, consilierul Consist Artemon A. Manastyrski- Cernăuţi.

Editor şi administrator prof. dr. Teodor Tarnavschi, Cernăuţi.

Profesor dr. Vasile Tarnovschi semna în revistă „Introducere şi comentar la Geneza," iar dr. E Voiutschi – articolul „Istoria şi literatura moralei creştine."

În *Candela* nr.6 – iunie 1907 Nicolai Cotos, student în teologie, semna documentarul „Regulile pe larg ale celui întru sfânt Părintelui nostru Vasile, arhiepiscopul Cesariei Capadociei, după întrebări şi răspunsuri."

*

Candela reapare în ianuarie-februarie 1923 (nr.1-2) ca revistă teologică şi bisericească, publicată de profesorii de la Facultatea de teologie din Cernăuţi: dr. Vasile Tarnavschi, dr. Vasile Gheorghiu, Dionis Jeremiyiw, dr. Nicolae Cotcarciuc, dr. Valerian Şesan, dr. Romul Cândea şi dr. Nicolae Cotos.

Director şi redactor dr. Vasile Tarnavschi;

Administrator dr.Valeiu Şesan.

În articolul „Drumul nostru…" Romul Cândea indica coordonatele publicaţiei: „Revista Candela, pe care o continuăm acum, se va pune în slujba cercetărilor ştiinţifice în domeniul bisericii creştine…"

Redacţia şi administraţia – Cernăuţi. La Facultatea de teologie. Realizată la Editura Facultăţii de teologie Cernăuţi.

Candela 1923 a avut 472 de pagini, 1924 – 524 pagini, 1925- 478 pagini, 1926 -364 pagini.

La *Candela* nr.9-12/1923 se adăuga suplimentul de 50 de pagini cu „Grija cea mai mare trebuie s-o avem de viața cea veşnică”, scriere poporală, de preotul Constantin Morariu, redactată la Cernăuți 1923, la Institutul de Arte Grafice „Glasul Bucovinei”.

Candela pe anii 1931 şi 1932 nu mai nominalizează persoana directorului şi administratorului.

Începând cu anul 1934, *Candela* are conducător şi redactor pe prof. univ. dr. V. Gheorghiu, iar administrator pe acelaşi dr. Valerian Şesan.

*

Omagiul Revistei *Candela.*

Candela vechea revistă teologică şi bisericească, publicată de profesorii Facultății de Teologie de la Universitatea „Regele Carol al II-lea din Cernăuți a apărut pe anul al 59-lea de la ființare ca volum omagial închinat domnului dr. Vasile Gheorghiu, profesor la Facultatea de Teologie din Cernăuți şi membru onorariu al Academiei Române.

… Colaboratori la acest volum omagial al Candelei, profesorii facultății noastre de teologie şi cei mai distinşi muncitori în via Domnului: V. Loichiță, N. Cotos, I. Zugravu, V. Şesan, S. Reli, M. Şesan, V. Prelipcean, O. Bucevschi, P. Procopoviciu, Oreste Tarangul şi Şt. Slevoacă.

(Din *Junimea Literară* nr.1-12/1939)

*

Candela, în numărul închinat savantului profesor Vasile Tarnavschi, una dintre somitățile ştiinței ortodoxe, prof. univ. V. Gheorghiu, cunoscutul magistru al disciplinelor noului testament, publică un vast studiu asupra lui Irod Agrippa I. Astăzi când viețile romanțate în stil St. Zweig şi E. Ludwig fac ravagii în pofida superficialității lor condamnabile, studiul domnului profesor V. Gheorghiu vine să dea exemplu cum trebuie prezentat, ştiințific şi, totuşi, palpitant, ca un roman, genul biografic. Citind articolul

domnului profesor V. Gheorghiu, ne întrebăm dacă n-ar fi util ca Dsa să prezinte, astfel şi alte figuri importante din antichitatea creştină. Ne închipuim cât de magnific ar fi Sf. apostol Pavel în interpretarea dlui profesor Gheorghiu!

(Din *Iconar* nr.1.4. 1935, cronică de Mircea Streinul)

*

„*Candela*, revistă teologică a Facultății de Teologie, Cernăuți, pentru anii de restanță I-III 1939-1941, dedicată memoriei canonistului bucovinean dr. Valerian Şesan, apărea în primăvara 1943,într-un volum pe cât de respectabil în pagini, pe atât de cuprinzător în colaboratori şi conținutul ştiințific."

(M.S. Cărți şi Reviste din Revista Bucovinei nr.9/1943)

*

„La Rîmnicul Vâlcea apare vechea Candela, anul 53-54, 1942-1943, volum comemorativ (256 pagini) sărbătorind vârsta de 60 de ani împliniți la 1iulie 1942."

(Revista Bucovinei nr.7/1944)

*

Dr. Silvestru Morariu – Andrievici, fiu de preot născut în comuna Mitocul Dragomirnei la 14 noiembrie 1818, cu numele de botez Samuil. Părintele său s-a chemat Gherasim, iar mama sa Zamfira, fiica preotului Grigorovici din Mitocul Dragomirnei.

A făcut studiile la Şcoala normală din Suceava, iar gimnaziul şi teologia la Cernăuți. După terminarea anului al treilea s-a căsătorit cu Elena, fiica preotesei văduve Cehovschi din Ceahor. În anul 1843 a terminat studiile şi la 29 iunie 1843 a fost sfințit în preot şi repartizat spre păstoria comunei Ceahor în care a stat 20 de ani.

De la 1862 a fost chemat să lucreze în Consistoriu, în anul 1865 a fost înaintat la treapta de consilier consistorial, în 1874 se călugăreşte cu numele de Silvestru şi a fost numit arhimandrit. După ce urcă treptele ierarhiei ecleziastice – arhimandrit diecezan şi vicar general, devine arhiepiscopul Cernăuților, mitropolit al Bucovinei şi al Dalmației în anul 1880, în care calitate este membru al Dietei din Bucovina şi deputat în parlamentul din Viena.

A fost totodată o personalitate culturală a Bucovinei, preocupat de viața culturală a românilor. A scris şi a editat manuale pentru şcolile săteşti, cărți de cult în limba română şi germană, a înființat tipografia care i-a purtat numele, a scos şi sprijinit revista Candela (1882), s-a ocupat de editarea de calendare în limba română.

Mitropolitul Silvestru Morariu

Din 1841 până în 1859 a colaborat cu versuri la „Calendarul pentru Bucovina".

A încetat din viață în dimineața zilei de luni, 15 aprilie 1895.

*

Artemie Berariu – Ieremievici (1834-1922) îndrumător al vieții național-culturale din Bucovina. Paroh, profesor la Institutul Teologic din Cernăuți, cancelar mitropolitan şi sinodal (din 1894-1895), protopop la Cernăuți (1892), arhipresbiter (din 1895) a desfăşurat şi activitate publicistică. A fost redactorul textului românesc din publicația *Candela* în perioada noiembrie 1883-aprilie 1895.

Artemiu Berariu

La 1862 a participat la fondarea „Reuniunii române de leptură din Cernăuți", devenită Societatea pentru cultură şi literatură română în Bucovina.

A tipărit la Cernăuți istorioare morale care reflectă aspecte sociale ale lumii satelor: Terminul sfântului Nicolai (1886), Norocul unui satulmărean (1888) şi Din cătânia mea (1892).

În 1870 a publicat în broşură, la Pesta, dar mai întâi în *Albina*, „Recugetările politice ale unui muntean”, lucrare menită să mențină vie conştiința națională a românilor

În broşurile de popularizare preotul A. Berariu duce o crâncenă cruciadă împotriva beției, care dă pe țăran în mâna cârciumarului şi cămătarului. Învățăturile sale le ilustrează îndeosebi prin pilde vii, pe care le-a cules în timpul serviciului militar făcut în Boemia.

CANDELA
ANUAR TEOLOGIC ŞI BISERICESC
Publicat de profesorii Facultății de Teologie din Suceava
— Universitatea „CUZA VODĂ" din Iaşi —
ANUL LV-LVI 1944-1945

Candela, anuar teologic şi bisericesc, înființat la 1882, director prof. dr. V. Gheorghiu, redactor prof. dr.Milan Şesan, administrator prof. dr. Vl. Prelipceanu, redacția şi administrația Suceava, facultatea de teologie, Universitatea „Cuza Vodă” din Iaşi, anul LV – LVI, 1944-1945, apare la Râmnicul Vâlcea, 1945, Tipografia „Unirea” aducea vestea „trecerii la cele eterne a doi profesori iluştri ai facultății – profesor onorariu Arhipresv. Mitrop. dr. Vasile Tarnovschi, titular al Catedrei de Testamentul Vechi şi prof. activ dr. Nicolae Popescu – Prahova, titular al Catedrei de drept bisericesc” cinstirea lor şi ai ştiințelor teologice, urmând a fi făcută în numărul următor al revistei *Candela,* pe anul 1946.

Numărul din *Candela* pe anul 1946 avea 600 de pagini, s-a executat în Tipografia „Al. Terek” din Iaşi cu o largă înțelegere şi bunăvoință pecuniară a mai multor susținători ai Bisericii străbune, cărora redacția şi administrația revistei le adresa mulțumiri într-o notă specială.

*

„La 4 februarie 1945 a adormit în Domnul… mult veneratul şi iubitul senior, părintele profesor onorariu dr. Vasile Tarnovschi. Departe de căminul cald al bătrâneţilor sale, în dureroasă şi amară pribegie, a închis ochii în Bucureşti senin şi împăcat cu sine, ca unul care şi-a împlinit cu prisosinţă datoria vieţii sale pământeşti.” – scrie pr. dr. Vl.Prelipcean în ***Candela***, anul LVI, 1946.

S-a născut la 16 decembrie 1859 în comuna Mihoveni, judeţul Suceava, coborâtor din alese familii preoţeşti. Şi-a făcut studiile secundare la Liceul clasic din Suceava între anii 1870-1878. În toamna anului 1878 s-a înscris la Facultatea de teologie de pe lângă Universitatea din Cernăuţi. În anul 1886 a fost promovat la rangul de doctor în teologie.

Şi-a început cariera preoţească la parohia sătească Stroeşti (1887-1889), după care, până în 1896 e preot în oraşul Suceava, dar şi profesor de limba română în localitate.

În 1897 e preot în Cernăuţi. Cu concediu de studii şi o bursă de la Fondul religionar al Bucovinei, timp de mai bine de doi ani pleacă în străinătate, în Viena, Breslau şi Berlin unde frecventează cursuri şi cercetează bibliotecile universităţilor, specializându-se pentru catedra de Exegeza Vechiului Testament, studiul Bibliei şi limbile semitice (ebraica, aramaica, araba, siriaca, dar şi latina, greaca, germana şi rusa).

În 1900 a fost numit docent la Catedra pentru care s-a specializat, iar în 1903, profesor extraordinar şi în 1906 profesor ordinar (titular). În 1932 profesor onorariu.

Este autorul a numeroase lucrări de specialitate, de înaltă ţinută ştiinţifică şi doctrinară.

La înmormântarea sa a vorbit profesorul universitar de la facultatea de teologie din Bucureşti, scriitorul Gala Galaction.

*

Nicolae Popescu – Prahova s-a născut la 25 martie 1886 în comuna Tătărăni, judeţul Prahova, ca al patrulea copil al preotului Grigorie şi al presviterei Steliana, născută Ionescu – spune pr. dr. Haralambie Cojocaru în ***Candela*** 1946.

Şi-a făcut studiile în localitatea natală, iar în 1898 este înscris la Seminarul din Curtea de Argeş, apoi la cel din Bucureşti. Tot la Bucureşti, în toamna anului 1906, se înscrie la facultatea de teologie. În iunie 1910 îşi termină studiile la Facultatea de teologie şi obţine licenţa cu „Magna cum laude", cu bile albe.

În noiembrie 1910 pleacă la Paris, se înscrie la Facultatea de drept de la Sorbona, unde, în 1913 obţine diploma de licenţă în drept.

Cantor la Capela română din strada Jean de Beauvais, îşi continuă studiile de drept şi filozofie, se preocupă sistematic de limba şi cultura franceză şi râvneşte la titlul academic de doctor în drept, titlu pe care, datorită războiului, îl obţine în aprilie 1925.

Întors în ţară, după alte activităţi, devine sfetnicul cel mai apropiat şi devotat al Patriarhului Miron Cristea, întâi secretar patriarhal, apoi director al Sf. Arhiepiscopii a Bucureştilor. Devine profesor agregat al facultăţii de teologie a Universităţii Mihăilene din Iaşi, cu sediul la Chişinău, iar la 1 ianuarie 1931 profesor titular.

După desfiinţarea facultăţii de teologie din Cernăuţi, în 1942 este încadrat la Facultatea de teologie din Chişinău, iar în octombrie 1944 este numit secretar general al Cultelor.

Lasă o operă bogată în specialităţile pentru care s-a pregătit şi le-a slujit.

*

Candela, revistă de teologie şi cultură a Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor, reapare în 1990, redactor responsabil prof. dr. Nicolae Cojocaru; redactori: prof. Constantin Hrehor şi Ioan Nistoroaia.

Revista are şi un supliment: *Trepte spre lumină* – periodic cultural-religios, anul I, numărul 1, 1995 cu o „Predoslovie" semnată de I.P.S. Pimen, Arhiepiscop al Sucevei şi Rădăuţilor. Responsabil

de număr: preot Ioan Danalache; secretar de redacţie prof. Maria Ciobotaru.

Candela, anul III, nr.1, ianuarie 1997, cuprinde un „Calendar teologic”, semnat de N. Moscaliuc, un articol despre Tudor Arghezi, semnat de Alfred Reiner, articole de profil semnate de I.P.S Pimen, Arhiepiscop al Sucevei şi Rădăuţilor, Gherasim Putneanu, episcop vicar al Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor, preot Mihai Valică, ierodiacon Cobâcă Teofilat, pr. prof. Adrian Iftimiu.

„Libertate şi toleranţă în educaţia religioasă” de pr. prof. Gh. Hoştiuc şi „Despre traducerea şi tipărirea Sfintei Scripturi” de pr. Macar Ilie sunt două articole din *Candela* nr.6/mai 1997.

Continuare a vechii *Candela* a Mitropoliei Bucovina, *Candela* 2002, anul XII, nr.3-4, apare lunar, însă, cu mari întârzieri…

*

Cârligaşul

Cârligaşul, revistă satirică scrisă de mână şi desenată, apoi multiplicată tipografic. Apărea la Cernăuţi în 1927 (decembrie). Se împărţea gratuit la cei săraci… cu Duhul. Ctitor: Cijic. Redactori: Gugu şi Toniniuliucu. Conducător: dr. Cravată. Redactor responsabil: Petcu.

*

Anul II Cernăuţi, 29 Octombrie 1927 No. 19

CREDINŢA

Revistă de cultură religioasă şi naţională pe înţelesul tuturora

Apare de două ori pe lună

REDACŢIA: Cernăuţi, Palatul Metropolitan

ADMINISTRAŢIA: Diac. N. Lazariuc, Cernăuţi, str. Mărăşeşti 29

Redactor responsabil: Pr. O. Sorocean

Credința, revistă de cultură religioasă şi națională, publicată de Societatea Preoților Ortodocşi din Bucovina, apare de două ori pe lună, în 16 pagini, sub conducerea unui comitet, la 15 aprilie 1922.

Redacția şi administrația: profesorul N. Cotos, str. Flondor nr.45 Cernăuți.

Primele trei numere – unul în aprilie şi două în mai – sunt „numere de probă trimise gratuit, şi în ele semnează nume prestigioase: C. Morariu „Ce este pacea creştinească", C.M. Ionescu (Rugăciunea zilnică), N. Cotos (Dați Cezarului), Dim. Dan (Un autor român – bucovinean din anul 1826), A. Tăutu (Îngrijirea vieții trupeşti), preot I. Doliscinschi, P. Jitariu (Autoritatea morală a preotului) I. Zugravu (Cugetările la patimile lui Hristos ale Sfântului Dimitrie, mitropolitul Rostovului – o traducere în manuscris de la 1837), P. Popescu, D. Spânu (Femeismul - ca mişcare socială pentru drepturi civile şi politice), Aurelian Ionescu, M. Mihăiceanu-Piteşti.

Numerele 8-11 (august-septembrie 1922) apăreau deabia în martie 1923 – întrevăzând schimbarea programului tematic ca urmare a reapariției, tot la Cernăuți, a revistei *Candela* – „*Credința* fiind în încercarea de acoperire a golului din publicistica religioasă datorată încetării apariției revistei *Candela*, din timpul războiului încoace"…

Reapărând *Candela*, „cu un program de ordin mai mult teologic, ştiințific, *Credința* va trebui să se restrângă la o activitate de popularizare, de edificare şi de propagandă religioasă practică" – spunea redacția.

Se pare că după 1922 *Credința* îşi întrerupe activitatea şi revine la 20 februarie 1927 în al doilea an de muncă.

*

Facultatea de teologie şi seminarul clerical din Cernăuți.

Credința, ***revistă de cultură religioasă şi națională pe înțelesul tuturora,*** apare de două ori pe lună, la 20 februarie 1927, cu numărul 1, fiind în al doilea an de activitate.

Redacția: profesor N. Cotos, Cernăuți, Palatul Mitropolitan; administrația: Diac N. Lazariuc, strada Mărăşeşti 29; redactor responsabil: pr. O. Sorocean, realizată tipografic la Institutul de arte grafice şi editură „*Glasul Bucovinei”* strada Iancu Flondor nr.33 Cernăuți.

Avea în cuprins: I.P.S.M. Nectarie: „Iată stau la uşă şi bat”; pr. Iosif Trifa: „Multă izbândă secerătorilor”; Olivian Sorocean: „Evanghelia din Duminica fiului pierdut”, Pr.Gh. Negură „Primejdiile lumii”; pr. O. Tarangul: „Evanghelia din Duminica județului înfricoşat (a lăsatului de carne); Rubrici „Feriți-vă de beție” şi „Poşta redacției”.

„Iată stau la uşă şi bat. De va auzi cineva glasul meu şi va deschide uşa, voi intra la el” erau cuvintele lui Iisus Hristos care mereu stă la uşa fiecăruia şi bate, cuvinte care veneau reeditate de Cel mai înalt ierarh al Bucovinei Române – Î. P.S.M Nectarie, ca o binecuvântare atât asupra revistei *Credința* lansată către cititori în „Duminica fiului rătăcitor”, dar chiar către aceştia, îndemnându-i să lase larg deschise porțile minții şi sufletelor lor Domnului: primiți-l deci cu toții pe Hristos care bate, primiți-l…”

Credința apare sub conducerea unui comitet de inițiativă şi provizoriu, compus din domnii N. Cotos şi V. Loichița , părintele

consilier Constantin Morariu, păr. Inspectori diecezani D. Topa, dr. O. Tarangul, dr. I. Paiu, părinții prot. Bucevschi, A. Tăutul, I. Petruc, Gh. Velenorschi, Gh. Negură, S. Reli, O. Sorocean, N. Lazariuc.

Redacția își informa P.P.C.C. Părinți și Prea onorații credincioși și cititori că „începând publicarea acestei reviste cu scop de luminare, îndemnare și zidire religioasă și morală ortodoxă”, să binevoiască a o sprijini „în această grea întreprindere, dar absolut necesară pentru vremurile de față…” Cerându-le părerea despre publicație și ceea ce s-ar vrea ea să fie, cititorii erau avertizați că „redacția își rezervă dreptul de a scurta, completa și modifica articolele trimise spre publicare, după necesitățile impuse de tehnica, programa și limba revistei.” Cât despre clișeele publicate, redacția le avea de la părintele Trifa, redactorul revistei „Lumina satelor” din Sibiu.

De ce pornim gazeta azi? Este unul din titluri. De ce în Duminica fiului rătăcit”? Pentru că, spune Olivian Sorocean – „poate s-ar îndura Dumnezeu și le-ar da gând bun și creștinilor adevărați și celor rătăciți ca atunci când vor citi în ea să-și aducă aminte de rătăcirea lor și de mulțimea păcatelor lor și să facă și ei ca și fiul rătăcit, să înceapă a se îndrepta și a se întoarce spre calea cea adevărată a legii creștinești, care duce la biserica lui Hristos și prin biserică la Dumnezeu…”

Numerele apăreau de regulă în 8 și 12 pagini, dar exceptând regula, *Credința* avea și 16-18 ori 20 de pagini, prețul ei rămânând neschimbat, cum a fost în cazul cu numărul 2 din 6 martie 1927, când au publicat articole nume noi – (Pr. I.Bucevski – „Răutatea desfrânării”; Pr. I. Coclici – „Din isprăvile sectarilor”; rubrici inovatoare: întoarcerea rătăciților; nenorocirea alcoolului; De toate; Un dar…, Cărți folositoare pentru popor, dar și un titlu în chenar negru, prilejuit de trecerea la cele veșnice a părintelui Gavril Boca din Straja.

Pagini cu titluri încadrate în negru a oferit Credința și la moartea părintelui Dimitrie Dan (25 mai 1927), a M.S. Regelui Ferdinand I (marți 19/7, noaptea la ceasurile 12 și un sfert în castelul Peleș de la Sinaia), a doctorului Constantin Simotta (joi 10 octombrie 1935, de o boală neiertătoare), I.P.S.S. Mitropolit Nectarie (4 iulie 1935, la numai vârsta de 60 de ani)…

Alături de articole ca cele amintite, se publicau și alte materiale de interes: „Plantați pomi” de C. Tașcă, șeful pepenierei

Merişani – Argeş şi avea alăturat titlului următoarele: … „şi nu uitați de grădinița de flori”„ înnobilate de ilustrata unor trandafiri. Lor li se adăuga cele „12 porunci de răsădire a pomilor roditori”, emise de M. Mitrafanovici de la Horticola Bucovina: „rătează venele rădăcinilor cu un cuțit ascuțit; unge rădăcinile cu un cir făcut din lut galben şi baligă de vacă; sapă gropile mari şi late; nu pune în gropi unde vin pomii răsădiți gunoi proaspăt din grajd” etc.

Apăreau şi „Sfaturi de gospodărire” cu ceea ce e de făcut pe lângă casă, în grădina de legume, la câmp şi în pomăt, cu recomandări exprese: „vitele trebuie lăsate în fiecare zi la plimbare; „Cloştile trebuie ferite de cuiburi umede şi reci”. Când se mergea la amintirea (pomenirea) morților, se dădea iarăşi un sfat: „rugați-vă pentru cei morți şi îngrijiți de mormintele lor, ca şi urmaşii noştri să facă la fel pentru noi”.

La „De-ale gospodăriei” se adăugau alte îndemnuri cu deviza „de ținut minte”: nu ucideți cârtițele!; nu stricați cuibul păsărilor; nu omorâți aricii; cruțați liliecii; nu omorâți şopârla, nici năpârca, dar omorâți cărăbuşii; grăpați iarba în fiecare primăvară şi detalia foloasele ce le aduce o singură pereche de rândunele…

Apăreau şi „Gânduri răzlețe”: viața e un timp de pregătire pentru veşnicie; numai un om păcătos se teme de moarte. Din cugetări, doar acestea: „Lucrul cel mai scump e cinstea; dar ce folos. Unii o vând prea ieftin”; „Setea de mărire este întocmai ca râia, cu cât o scarpini mai tare, cu atât de mănâncă mai amarnic;” „Nu zgârcitul are avere, ci averea îl are pe zgârcit!”

Pagina sănătății cuprindea sfaturi privitoare la tuberculoză, periculozitatea fumatului, a consumului de alcool, urzica pentru leac, farmacia din casă etc.

Erau încrustate în pagină şi fotografii ca cea a „gospodarului Ion a lui Toader Ursachi”. Un creştin care slujeşte Domnului din avutul său.”; ori: „Scrisoarea unei «pocăite» rugându-se să fie primită iarăşi în sfânta biserică ortodoxă”.

Revista în 5 exemplarea ajungea în mod gratuit şi la închisoarea Tribunalului Storojineț, iar George Popovici, doctorand în drept, directorul închisorii, mulțumea redacției *Credința* (nr.8/29 mai 1927).

Din decembrie 1927 redacția are la conducere pe prof. dr. D. Spânu. În 1927 *Credința* a avut puse la dispoziția cititorilor săi 278 de pagini.

Ianuarie 1930, *Credința* începe cu un număr de probă şi gratuit – de administrația revistei răspunzând preotul dr. Simotta, iar ca redactor responsabil N.Lazariuc.

În anul respectiv *Credința* a tipărit 148 de pagini.

*

Credința nr.1 din 1 mai 1935 îşi reîncepe activitatea după 4 ani de întrerupere, la conducere fiind acelaşi prof. N.Cotos, str. Vladimir Repta nr.9, iar la administrația ei preotul dr. C. Simotta, Cernăuți, Palatul Mitropolitan. Revista apărea în 8 pagini, doar lunar, în 1935 un total de 68 pagini, dar cu autori noi: Vasile Usec, Cassian Buceac, Ioan Țugui, Gh. Huțu, Axente B. Oprişan, Orest Malcinschi, Oreste Gherasim, Const. Goran, V. Măgureanu, urcă la administrația revistei Pr. D. Onciulescu, pentru că, „înăuntrul celor patru ani" multe, multe s-au mai schimbat", cum spunea redacția la reluarea activității. Chiar şi la Arhiepiscopia Cernăuților şi Mitropolia Bucovinei şi Hotinului urcase, prin voia Domnului, I.P.S. Visarion Puiu…

*

După ce în 1936, *Credința* a totalizat 128 de pagini, începând cu nr.3 din 1 martie 1937, *Credința* devine revistă lunară a Consiliului Eparhial din Cernăuți, în 12 pagini, treburile ei fiind conduse de consilierul Tarangul, iar ca secretar C. Tomescu, redacția şi administrația revenind secției culturale a Consiliului Eparhial, înscriindu-se pe ea numele de fondator al preotului N. Cotos.

De la 1 aprilie, redactor al revistei este părintele Gh. Antonovici; Tipografia la Mitropolitul Silvestru. De la 1 iulie 1937, *Credința* devine bilunară, în 1937 totalizând 236 pagini iar în 1938 alte 328 pagini.

În decembrie 1939 *Credința* împlinea 10 ani de apostolat, cum zicea preotul Visarion Puiu din Negreşti-Neamț, iar redacția era mulțumită că revista ajungea şi în America, Bulgaria ori Germania, iar despre cititorii din țară, edificator era că „ credincioşii din parohia Vicov de Sus – Laura păstoriți de părintele paroh M.

Tănăsescu, distribuiau 150 de exemplare „care ajungeau de la un enoriaş la altul”…

În 1940, *Credinţa*, revistă religioasă-culturală a Mitropoliei Bucovinei, cu G. Antonescu redactor şef şi preotul P. Birău la Administraţie, îşi păstrează ţinuta păstorească, dar, parcă din premoniţie, citim şi avertismentul: „Fii gata, Române”, semnat de Vasile Militaru:

„Fii gata, Române, să-ţi aperi hotarul
Moşia străbună, fii gata să-ţi aperi!...
Vrăjmaşului ţării, de-i scapără-amnarul –
Spre pieptu-i, fii gata, din flintă să-i scaperi!”…

Viaţa merge înainte. În 1939, 332 pagini, în 1940 alte 240 de pagini..

*

Credinţa, foaie de zidire sufletească a Mitropoliei Bucovinei de sud, anul XVI, numărul 1, ianuarie 1947, cu apariţie lunară, în redacţia şi administrarea Consiliului Eparhial Suceava, redactor Pr. C. Antonescu, îşi relua activitatea cu articolul intitulat „Cum putem dobândi pacea?” Cel ce întreba, oferea şi răspunsul: „singura cale care duce către pace – spunea C. Antonescu – pacea mult dorită este credinţa în Dumnezeu şi dragostea către aproapele”…

Despre toate acestea, publicaţia cuprindea articole: „Chipul lui Dumnezeu” de preot I. Ilisei; „Gropniţa voievodală” versuri de D. Loghin; „Păstorului ce apără turma” versuri de parohul Tr. Bodnariu; „Despre valoarea timpului” de pr. Gh. Negură.

În 1947 au apărut 12 numere, unele contopite, cum a fost cel cu nr. 10-12, pe octombrie-decembrie, fiecare cu paginaţie distinctă, fără însă a uita să înştiinţeze apariţia calendarului creştin-ortodox pe anul 1948, dar nici îndemnul: „Citeşte Biblia!”

Anul 1948 a însemnat alte 12 numere în care *Credinţa* a totalizat 136 de pagini, cu acelaşi redactor – C. Antonescu, dar şi cu noi nume de autori: preot I. Gh. Ivanciuc, preot Enache Tocilă Sibianu, Gavril Mihai, Pr. Florea Chişcan, dar şi cu rubrici noi: Ştiri din ţară şi străinătate.

Foaia de zidire sufletească a Arhiepiscopiei Suceava, *Credinţa*, tipărită tot la Suceava, a creat şi în 1949 alte 130 de

pagini, cu adaosul din frontispiciu: Apare cu binecuvântarea I.P.S. Arhiepiscop Sebastian, sub îngrijirea uni comitet de redacţie. Nu mai era nominalizat expres. Dr. pr. C. Antonescu continua să scrie şi să semneze „Întru apărarea păcii" în nr. 8-9 din august-septembrie 1949, de exemplu.

„Cu mult succes lucrează pentru evanghelizarea satelor şi târgurilor noastre bucovinene *Credinţa,* revistă ilustrată de cultură religioasă şi naţională, cu patru ani de existenţă şi muncă misionară direcţionată de părintele mitropolit Nectarie şi realizată de profesorul N. Cotos cu colaborarea harnicilor preoţi ai mitropoliei."

(Recenzie din *Candela* nr. 1-3/1930).

*

Credinţa, revistă de cultură religioasă şi naţională pe înţelesul tuturor, apare la Cernăuţi la 20 februarie 1927. Este redactată de un colectiv de redacţie şi îşi propune să se ocupe de educarea poporului în sens religios şi moral, umplând un gol important în educarea maselor, contribuind la înălţarea prestigiului preoţimii. În numărul unu al revistei sunt articole semnate de I.P.S.S. Mitropolitul Nectarie, preot G. Negură, pr. O. Tarangul. Redacţia profesor N. Cotoi, Palatul Mitropolitan, administraţia N. Lazariuc, strada Mărăşeşti nr.29, Cernăuţi.

*

Credinţa revistă pentru cultură religioasă şi naţională, Cernăuţi, strada Flondor 49, numerele 4-5/1922 are următorul conţinut: N. Cotos „Să vă fie obiceiurile fără iubire de argint"; C. Morariu – „Lasă alături ce este a lui şi vei avea pace; N. Cotos: „Oglinda sufletelor"; A. Tăutu: „Îngrijirea vieţii trupeşti"; Dim. Dan : „Un autor român bucovinean". De la 15 aprilie 1922 – bilunar.

(*Dreptatea* 369/1922)

*

Credinţa, gazetă săptămânală pentru sate a Mitropoliei Bucovinei a reapărut sub îngrijirea plină de bun simţ a părintelui scriitor George Z. Antonescu. Pe lângă hrana creştinească a sufletului, dozată înţelepţeşte, *Credinţa* cuprinde ştirile trebuincioase despre întâmplările săptămânii şi sfaturile potrivite şi mai ales scrise potrivit.

Chemarea vremei

Chemarea Vremei, revistă lunară economi-că şi culturală, nr.1 şi 2, apare în ianuarie-februarie 1932, redacţia şi adminis. Cernăuţi, str. Marcu Zotta nr.17, redactor ing.Aurel Răşcanu.

Semnau: Aurel Răşcanu N. Costache, dr. Aurel Morariu, George Ioaniţiu, George Lazăr, prof. I. Râşcanu, Mihail Manoilescu, Alexandru Topliceanu, Victor Slăvescu, N. Arcadian, Gh. Enescu, dr. Herva Stoica.

Revista se vroia „ o tribună în cuprinsul căreia să se discute, în mod cu totul obiectiv, diferite probleme care frământă aceste domenii, fără o tendinţă politică”,

Revista a fost mai mult economică decât culturală, deşi avea rubrici cuprinzând recenzii, conferinţe, articole despre şcoală.

S-a scris despre rolul cooperaţiei, noul regim industrial, conversiunea datoriilor agricole, controlul aprovizionărilor şi lucrărilor publice, revalorizarea cerealelor, comerţul statelor dunărene, puterea banului, taxele anti-duping şi clauza naţiunii celei mai favorizate etc.

La rubrica „Însemnări” se făceau referiri şi analize privind sistemul contingentărilor în Franţa, Turnul Babel economic, spre economia dirijată – Agricultura colectivizată – URSS cauza crizei mondiale, impozitul pe capital ş.a.

Notele informative făceau referiri la fapte din ţară şi străinătate, la diferite conferinţe. Revista cuprindea şi trimiteri la legi, decizii, regulamente.

Prezintă interes, credem, statistica economică cu privire la producţie, consum, nivelul de trai, situaţia salarizării.

*

Chemarea vremei .E o publicaţie ţărănească scrisă pentru ţărani şi nu pentru redactorii ei, aşa cum există destule în arena culturalizatorilor noştri de profesie.
(D.V. Cărţi şi reviste din Revista Bucovinei, septembrie 1943)

*

Crai nou

Crai nou, literatură, critică, informaţie. Apare la Plaiul Cosminului, Cernăuţi, în perioada iunie-iulie 1933, lunar.

Redacţia: Teofil Lianu şi Leon Şandru.

Tipografia *Mercur*, Cernăuţi.

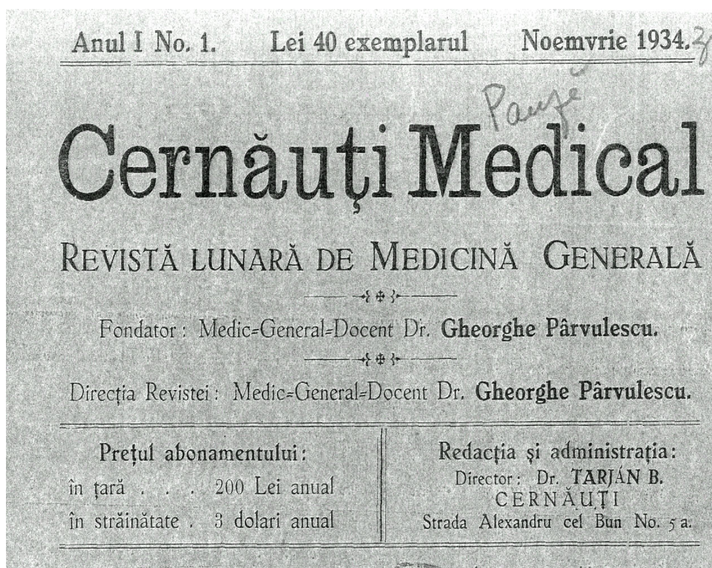
Crai nou îşi propunea să aducă „cultul frumosului în poezie şi proză”

Avea formatul: 23x32 cm.

Semnau versurile: Traian Chelaru, Mircea Streinul, Teofil Liciu, Aspazia Munte, E. Ar. Zaharia, Ghedeon Coca.

Mai colaborau: Neculai Roşca, N. Răpceanu, Gh. Antonovici, George Nemigean, Jean Pahonţu, Victor Margină, Cristofor Vitencu.

*

Anul I No. 1. Lei 40 exemplarul Noemvrie 1934.

Cernăuţi Medical

REVISTĂ LUNARĂ DE MEDICINĂ GENERALĂ

Fondator: Medic-General-Docent Dr. **Gheorghe Pârvulescu.**

Direcţia Revistei: Medic-General-Docent Dr. **Gheorghe Pârvulescu.**

Preţul abonamentului:	Redacţia şi administraţia:
în ţară . . . 200 Lei anual	Director: Dr. TARJÁN B.
în străinătate . 3 dolari anual	CERNĂUŢI
	Strada Alexandru cel Bun No. 5 a.

Cernăuţi Medical, revistă lunară de medicină generală, apare în noiembrie 1934, redacţia şi administraţia în Cernăuţi, strada Alexandru cel Bun nr.5 a – director Dr. Tarjan B.

Fondator al revistei, Medic General Docent Dr.Gheorghe Pârvulescu.

În cuvânt înainte, medic general docent Gheorghe Pârvulescu, din partea direcției revistei, făcând aprecierea că „oricâte publicații de știință medicală ar fi, nu sunt de prisos” – se declară mulțumit că la un „mic congres medical, ținut la Cernăuți” a propus înființarea acestei reviste” care a dobândit încurajare de la numeroşi şi de mare valoare colaboratori”, chiar dacă nu există o facultate de medicină la Cernăuți.

Dr. I. Holban, preşedintele Colegiului medicilor din municipiul şi județul Cernăuți aduce „mulțumiri şi recunoştință domnului General docent dr. Pârvulescu din a cărei fericită inițiativă *Cernăuți Medical* devine o realitate”, iar General dr. Vicol vede publicația ca pe o „Grădină veselă” a lui Alecsandri.

Într-adevăr, în rândul colaboratorilor, îndeosebi dr. Costinescu, ministrul Sănătății Publice şi Ocrotirilor Sociale, prof. dr. Anghelescu, ministrul Instrucțiunii Publice, profesor dr. Gane, secretar general, se numără multe cadre didactice din Cernăuți, Bucureşti, Iaşi, Cluj, din străinătate dar şi profesionişti din Suceava, Roman, Braşov, Hotin, Cetatea Albă etc.

În anul următor, în 1935, revista a apărut cu regularitate în fiecare lună şi a publicat articole în limba română, franceză şi germană.

Deosebit de specialitățile medicale se publicau scrisori colegiale în chestiuni profesionale, fapte diverse, rezumatul unor comunicări, cronica medicală ori a numirii de medici, poşta redacției, note şi informații etc., făcând ca revista să fie utilă şi accesibilă.

Tipografia realizată la unitatea Emil Canarschi – Cernăuți.

*

UNIVERSITATEA DIN CERNĂUŢI

Codrul Cosminului

Buletinul „Institutului de Istorie şi Limbă"

cu 2 hărţi şi 9 planşe

Director
Ion I. Nistor
Membru al Academiei Române
Profesor universitar

Secretar
Vasile Grecu
Profesor universitar

ANUL I
1924

Codrul Cosminului era un buletin al Institutului de Istorie şi Limbă al Universităţii din Cernăuţi, care a apărut în 1924, cu publicarea a o parte din lucrarea – disertaţie de doctorat, o monografie aparţinând lui Leca Morariu, binecunoscut bucovinenilor.

Institutul care şi-a asumat răspunderea publicării Morfologia verbului predicativ român, realizată la Cluj, dar publicată la Cernăuţi, avea directoratul format din:

- preşedinte: Ion I. Nistor, prof. universitar, membru al Academiei Române;
- secretar: Vasile Grecu, prof. univ. Cernăuţi;
- membri: Romul Cândea, Leca Morariu, Alexie Procopovici, prof. la Universitatea din Cernăuţi;
- Membrii activi ai Institutului: prof. univ. Ilie Bacinschi, Const. Brătescu, Alex. Bocăneţu, Eugen Herzog, Dimitrie Marmeliuc, Dragoş Protopopescu, Teofil Sauciuc-Săveanu, Relu Sbiera, Valerian Şesan.
- membrii corespondenţi ai Institutului: domnii profesori Toader Balan, Nicolae Grămadă, Grigore Nandriş, Simion Reli.

Cărţile şi publicaţiile trimise Institutului trebuiau semnate şi discutate în Buletinul institutului.

În 1924, în cele peste 600 de pagini ale Buletinului, în afară de Leca Morariu, cu morfologia verbului predicativ român au mai contribuit la discuţii cu materiale proprii: Nicolae Iorga, Vasile Grecu, Gr. Nandriş, Oreste Luţia, E. Herzog şi V. Gherasim, Al. Bocăneţu, N. Grămadă, Ion I. Nistor.

Toate lucrările au importanța lor, dar lucrarea „Românii Transnistreni” aparținând prof. univ. Ion I. Nistor este de mare actualitate şi astăzi. Iată cele 13 subcapitole ale lucrării, care merită aprofundate de orice român:

I. Aşezările româneşti în regiunile Tranistriene;

II. Datele statistice ruseşti privitoare la Românii Transnistrieni

III. Pribegirea elementului românesc în Galiția, Silezia, Moravia şi Croația;

IV. Răspândirea elementului românesc până la Nistru şi dincolo de această apă;

V. Relațiile românilor Transnistrieni cu cazacii;

VI. Raporturile Transnistrienilor cu polonii;

VII. Românii Transnistrieni sub hatmania lui Duca Vodă;

VIII. Planurile ruseşti de expansiune şi colonizare;

IX. Colonizările româneşti în Ucraina Hanului;

X. Organizația bisericească la Românii Transnistrieni;

XI. Viața economică şi culturală;

XII. Deşteptarea Românilor Transnistrieni;

XIII. Republica Moldovenească.

Codrul Cosminului 1924 mai cuprindea recenzii, cronici, bibliografie, indice, erată.

Lucrare de profunzime, realizată grafic în 1925 la Institutul de Arte Grafice ş Editură „Glasul Bucovinei” – Cernăuți.

*

Din prefața la Buletin rezultă că o dată cu „transformarea Universității din Cernăuți în aşezământ de înaltă învățătură românească” s-a creat şi o fundație cu scopuri ştiințifice denumită „Fundațiunea Regele Ferdinand” înființată în 1920, în scopul promovării studiului istoriei şi limbii române la Universitatea din Cernăuți.

La 4 decembrie 1922 se hotărăşte înființarea pe lângă Universitatea din Cernăuți a unui Institut de Istorie şi Limbă care-şi prevede în Statut şi editarea unui Buletin al Institutului şi a altor lucrări de valoare.

La 5 februarie 1924 s-a aprobat înființarea Institutului, an în care s-a început şi publicarea Buletinului numit *Codrul Cosminului*.

A apărut la Cernăuți în perioada 1924-1939 realizând în total 10 volume. Director Ion. I. Nistor, secretar Vasile Grecu.

Au colaborat cu studii diverse: N. Iorga, Leca Morariu, Vasile Grecu, N. Grămadă, Gr. Nandriş, T. Balan, D. Marmeliuc, V. Bogrea, Ion I. Nistor. Recenzii scriau: Ilie Corfus, Al. Grigorovici. Istorie literară şi lingvistică semnau: Victor Morariu (Începuturile nuvelei germane), Claudiu Isopescu (Contribuții la istoria calendarului), Ion I. Nistor (Opt scrisori primite de la Tadeu Hasdeu), Radu I. Sbiera (Q. Horatius Flaccus. Persoana lui în oglinda propriilor sale scrieri), D. Marmeliuc (Sofocles, Aias, Trachinii, Antigona: Studiu istoric literar), M. Gaster (Întocmirea spătăriei).

La rubrica de recenzii volumul cuprindea prezentări de cărți şi reviste, române şi străine. Colaboratorii mai semnau cronici şi dări de seamă privind activitatea Institutului, necrologurile pentru: I. Bianu, V. Bogrea, Vasile Pârvan.

Format tipografic 17x24 cm.

Au mai semnat materiale: A. Ieşan, Simion Reli, Vasile Gherasim, C. Brătescu, Al Bocănețu, R. Cândea, Dragoş Protopopescu ş.a.

*

Buletinul Institutului de istorie şi limbă a Universității din Cernăuți a apărut şi în anul 1939.

*

„De la 1922 încoace, de când Universitatea românească a început să-şi dea roadele, s-a simțit nevoia de a completa publicațiile româneşti din Cernăuți cu o tipăritură periodică nouă în care cercetătorii bucovineni în domeniul limbii şi istoriei române să-şi poată publica rezultatele muncii lor ştiințifice. În scopul acesta

Prof. Dr. S. RELI

s-a creat Buletinul Institutului de Istorie şi limbă: *Codrul Cosminului*, „din care până în prezent au apărut 9 volume, fiecare cu mai multe sute de pagini…”

(**Ion I. Nistor** – „Publicaţiile româneşti din Bucovina” în *Junimea literară* nr. 1-3 -1936).

*

CODRUL COSMINULUI

Anul II
Nr. 5
DECEMBRIE
1994
12 pagini

Publicaţie trimestrială a cercului „Arboroasa" şi a institutului obştesc de istorie, restituiri literare şi folclorice „D. Onciul"

DEMOGRAFIE

Ne-am împuţinat? Sau ne-au împuţinat?

În urma odiosului pact Ribbentrop-Molotov, în vara anului 1940 sovieticii înaintează României pretenţii şi la un teritoriu bucovinean, pe care se aflau, conform datelor recensământului general al populaţiei din 29 decembrie 1930, 188 localităţi rurale, oraşele Cernăuţi (cu 8 suburbii) şi Storojineţ, 5 comune urbane (Vaşcăuţi, Vijniţa, Cozmeni, Zastavna şi Sadagura (cu 3 suburbii). Dacă ceva mai înainte sovieticii îşi reclamau dreptul de a stăpâni judeţele nordice ale Bucovinei - Cernăuţi şi Storojineţ (305.097 şi, respectiv, 169.518 locuitori în 1930), atunci în dramatica vară a anului 1940 poftele lor anexioniste sunt ceva mai mari. Conducându-se după harta pe care Molotov a trasat o linie de demarcaţie deosebit de groasă cu un creion de tâmplărie, militarii sovietici depăşesc hotarele acestor judeţe, pătrund în alt judeţ bucovinean - Rădăuţi, anexând 14 sate din plasa Siret (17.743 locuitori) şi 37 sate şi cătune din plasa Putilei (21.581 locuitori). Astfel, numărul populaţiei bucovinene nimerite în 1940 sub jugul bolşevic s-a ridicat, conform datelor recensământului general al populaţiei de la sfârşitul anului 1930, la 513.934 locuitori.

De invazia bolşevică n-a fost cruţată nici zona Herţei, zonă învecinată cu Cernăuţii, căci şi aici sovieticii, pun stăpânire, pretextând că au „rătăcit", pe 27 localităţi cu o populaţie de 29.640 locuitori. La 7 august 1940 este formată, pe baza acestor teritorii, precum şi a unor părţi considerabile a judeţului Hotin din nordul Basarabiei (109 localităţi din plasele Briceni, Hotin, Lipcani şi Secureni, cu un număr de 267.221 locuitori).

Victoria COVALCIUC,
arhivistă la Arhivele statului
din Cernăuţi

(Continuare în pagina 2)

Codrul Cosminului, publicaţie trimestrială a cercului „Arboroasa” şi a Institutului obştesc de istorie, restituiri literare şi folclorice „D. Onciul” Cernăuţi, apare cu sprijinul revistei „Vatra” şi al Editurii „Tipomur” din Târgu Mureş – redactor şef Dumitru Covalciuc.

Colegiul de redacţie: Grigore Bostan, Nicolae Băciuţ, Cornel Moraru, Grigore Ploeşteanu, Rodica Puia, Florica Şapcă.

Au fost scrise, cu mari greutăţi, nr.1 decembrie 1993; nr.2, martie 1994; nr.3, iulie 1994; nr.4 septembrie 1994; nr.5, decembrie 1994; nr. 6,7 şi 8 – 1995.

În nr.6: „Eminescu”, „Privilegii ale locuitorilor de margine”, „Pagini din lupta românilor bucovineni pentru emanciparea lor naţională (1775-1849)”, „Din istoria luptei pentru revenirea la toponimia tradiţională” şi poezii cu semnătura Teodor Robeanu, Grigore Bostan, Nicolae Dabija, Simion Gociu, Mircea Lutic, Vasile Tărâţeanu, Vasile Leviţchi, Arcadie Suceveanu, Ilie T. Zegrea ş.a.

Anul IV, nr.9, decembrie 1996, cuprinde editorialul care pledează pentru unitatea naţională a românilor nord bucovineni (autor D. Covalciuc), Calvarul deportărilor, rememorări cu Vladimir Şova, momente din rezistenţa antisovietică evocate de Ştefan Petru şi medalionul „Un prieten drag Traian Straton”, semnat de D. Covalciuc.

Anul I. Cernăuţi, în 15 Decemvrie 1919. No. 3.

Cugetări

Editor şi redactor responsabil: Traian Brăileanu.

ondiţiile de abonare: numere de câte 16 pagini: 10 lei.

număr de 16 pagini: u 50 b = 3 cor. = 1 rublă 50 c.

erile de abonament vor fi însoţite de cost.

Apare cel puţin de doue ori pe lună.

Redacţia şi administraţia: Cernăuţi, str. Stefan cel Mare 48 (în curte).

Inserate: 1 pagină: 100 lei, 1/2 pagină 50 lei, 1/4 pag. 25 lei (1 leu = 2 cor.). Venitul realizat din inserări se va da pentru scopuri umanitare scăzându-se numai costul tiparului şi hârtiei. Chitanţele de primire se vor publica.

Cugetări, editor şi redactor responsabil Traian Brăileanu. Apare în noiembrie 1919, redacţia şi administraţia în Cernăuţi, strada Ştefan cel Mare nr. 48, propunându-şi să fie la cititori „cel puţin de două ori pe lună.” Avea pagina de mărimea foii de carte şi se plia corespunzător.

Tipografia Universităţii R. Eckhardt (Robert Brüli), Cernăuţi, piaţa Ghica Vodă nr.3

Cugetări nr.3, din 15 decembrie 1919, avea în cuprins: un articol „Preoţii şi învăţătorii”; un serial după Montesquieu: „Consideraţiuni asupra cauzei măreţiei Romanilor şi căderii lor” (traducere de T.B; articolele: „Jidanii şi războiul”; „Probleme actuale”; urmează o cronică „Evenimente politice şi culturale”, din partea redacţiei o înştiinţare, „Am primit la redacţie”, enumerând câteva reviste primite de la Bucureşti dar şi o explicaţie pentru materialele nepublicate şi lăsate în aşteptarea altui număr al publicaţiei.

După cum s-a văzut, în *Cugetări* nr.3 n-a semnat nimeni materialele.

În 1920, până în iulie inclusiv, apar alte 10 numere, articolele dezbătând: criza financiară, reforma electorală, cursuri pentru cultivarea poporului, prezentarea de cărţi, spectacole de teatru, reviste şi ziare, reforma în universităţi şi în învăţământul superior, măsuri sanitare, politică internă, comentarii despre oligarhie şi democraţie.

Au semnat: T.B., dr. V. Gherasim, T. Balan, C. Berariu, Nicolai Grămadă (însemnări).

*

Crestomaticul Românesku sau Adunarea a tot felul de istorii şi alte făptorii scoase din autorii di pe osebite limbi,

Crestomaticul Românesku sau Adunarea a tot felul de istorii şi alte făptorii scoase din autorii di pe osebite limbi este cea dintâi gazetă românească şi apare la Cernăuţi, în 195 de pagini, în 1820, sub redacţia lui Teodor Racoce, translator al guberniei Galiţia (C.C. Talmaciu a Gubernâi de Galiţiea, Cernăuţi. S-au tipărit şi se află la Petru Ekart tipograf Craisului Bucovinei).

Tălmăcitorul bucovinean (1770-1822) încă de la 1817 făcuse „o înştiinţare pentru gazete româneşti", în sensul că o să publice „novele sau gazete româneşti." El intenţiona deci să editeze o revistă pentru român „trăind sub deosebite stăpâniri, dar având aceeaşi limbă, aceeaşi lege şi aceleaşi obiceiuri."

Ziarele fiind „istorie împreună vieţuitoare cu noi", Racoce afirmă că românii „socotiţi împreună fac o naţiune de mai multe milioane", şi deci, ar trebui să aibă un ziar prin care să poată primi toate acele procopsiri de care au avut parte alte noroade" şi că va publica nu numai „vestiri despre întâmplări din diferite ţări, ci şi învăţăturile tălmăcite pe românie, începând cu gramatică până la teologie"(Biblioteca Semănătorul, Arad: „Din trecutul ziaristicii româneşti" de I. Lupaş, 1916).

Ziarul proiectat la 1817 n-a apărut dar avem *Chrestomaticul Românesku.*

Chrestomaticul Românesku nu-i decât prima parte a unei culegeri de istorioare traduse din literaturile antice (greacă, latină) şi moderne (germană, franceză) între care enumerăm: Dialoghii a lui Diogen, de la Sinope de Gh. M.Wieland, Craiul solului tătărăsc către Alexabdru din Machĕdon de Quintus Curtius Rufus. Mai existau traduceri din Lacerţiu, Plutarh, Lucreţiu.

Lucrarea redactată (format 15x22 cm) se încheia cu pasajul: „Sfârşitul mănunchiului întâi. Istoriile ceale în lucrare vin în tomul următor.”

Nu se ştie dacă au mai venit!

„Un fel de almanah-magazin” este considerat Chrestomatikul românesc de către Ion Hangiu în „Reviste şi curente în evoluția literaturii române”, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1978.

Ion Hangiu spune că la 1817, Kaiserlich Königlich, translator românesc la Lemberg, publică prospectul unei foi periodice ce era să iasă pentru întâia dată în limba română.

La 1821, Zaharie Carcalechi, ferlegeru de cărți al Crăieştii şi mai marii tipografii din Buda a Universității Ungariei, încearcă pentru a doua oară o asemenea lucrare, dând viață celei dintâi reviste româneşti, purtând titlul: Biblioteca Românească întocmită în 12 părți, după numărul lunilor anului.

Editorul revistei o motivează astfel: „De vreme ce dovedit lucru este că românii sunt viță a romanilor vechi, pre vrednic lucru este ca românii să aibă cunoştințe despre acei preastrăluciți ai săi strămoşi şi să ştie minunatele lor fapte, începutul şi lățirea împărăției lor. Întru aceasta eu vreau să slujesc neamului mieu şi să dau la lumină istoria romanilor cea veche, pre limba românească, de la facerea Romei. Şi fiindcă Roma e făcută în țara care s-a numit Lațium, înainte de a ajunge cu vorova la facerea Romei, voiu să găsesc despre Lațium, întru care voiu urma izvodul Istoriei lui Eutropius cel în Veneția la anul de la întruparea Domnului 1521 prin Aldus tipărit.”

El publica chipul lui Romulus, „strămoşul românilor” şi viața acestuia, promițând că „De voi pricepe că românii noştri au voe, după cum se cade să aibă, şi sunt bucuroşi a ceti istoria romanilor celor vechi strămoşilor săi, voi mâna înainte această istorie, arătând cumplitele lor războaie şi biruinți asupra altor neamuri, până ce ajunseră a stăpâni preste toată lumea şi alte a lor minunate fapte.”

După ce publicarea revistei a fost întreruptă încă din 1821, vroind o Bibliotecă Românească în 12 părți, tipăreşte, totuşi, la Buda, o „Carte de mână pentru nația românească, la 1825, care cuprinde o „Înştiințare pentru „Biblioteca Românească” către românii din Prințipaturile Valahiei şi Moldovei”, solicitându-le, totodată, sprijin pentru tipărirea cărților româneşti.

În această înştiinţare Carcalechi spunea că această carte „va fi împărţită în 12 părţi şi fieşte care parte va fi de 7 coli de mare şi cu o icoană. Toate 12 părţi vor fi de 84 coli, împărţite în 12 materii. În I[a] parte istoria pe scurt a romanilor, năravurile, religia, legile politiceşti, îmbrăcămintea, mâncările, ţeremoniile şi îngropăciunea lor; în a 2-a din Istoria Ardealului, Ţeara Românească şi Moldova; în a 3-a parte, Literatura Românească, arătând care au fost lucrat şi care lucră şi acum pentru literatura românească; în a 4-a din iconomia de câmp şi a tot felul de lucrări; pentru toate minunile ce s-au întâmplat în lume, de la facerea lumii până acum; în a 6-a din Istoria lumii; în a 7-a tot felul de poveşti; în a 8-a istorii minunate; în a 9-a pentru creşterea pruncilor; în a 10-a fiarele cele sălbatice, buruienile cele folositoare şi florile cele minunate; în a 11-a starea lumii subt câte stăpâniri şi câte neamuri şi religii sunt pe lume; în a 12-a Întâmplările Ţării Româneşti şi a Moldovei, arătând care au fost patrioţii ţării cei adevăraţi.”

*

Biblioteca românească a lui Carcalechi (ed. a II-a în 1829-1830) şi Christomaticul românesc al lui Teodor Racocea au avut însă un caracter efemer şi o circulaţie restrânsă, precizează Ion. Hangiu în materialul citat. (pp 10-11).

БІБЛІОТЕК
РОМАНѢСКЪ
САУ
АДУНЪРЙ ДЕ МУЛТЕ ЛУКРУРЙ ФОЛОСИТО
ѦТОКМИТЪ
Ѧ 12. ПЪРЦЙ
ШИ ТИПЪРИТЪ
ПЕНТРУ НѢМУЛ РОМАНЕСК
ПРИН
ЗАХАРІЕ КАРКАЛЕКИ
ИЗВОДИТОРЮЛ АЧЕСТЕЙ БІБЛІОТЕЧИ.
ПАРТѢ II.
6. AUG. 1950.
КУ ...ПРІНЦІПУЛУЙ РАДУ ШЕРБАН.
ЛА БУДА
Ѧ Кръіаска Тупографіе а Універсітатей Унгарієй. 182

Iar Marian Petcu în „Istoria presei române”, Editura Tritonic, 2002, Bucureşti, adaugă: „Deşi Carcalechi era – după cum spune însuşi – cu totul hotărât a sluji neamului în toată viaţa sa, se va fi convins curând că înfăptuirea acestui vast program enciclopedic depăşea puterile lui şi ale puţinilor oameni de carte, pe care ar fi fost în stare să-i câştige ca tovarăşi sau colaboratori la întreprinderea sa literară.”

*

După încă trei ani , la începutul anului 1829, apărea întâia parte a revistei *Biblioteca Românească*, cu o dedicație la adresa mitropolitului Dionisie Lupu, un cuvânt „Către cetitori”, o prefață la Istoria românilor scrisă de Damaschin Th. Bojâncă, planul de tipărituri, lista abonaților.

Venind în ajutorul lui Zaharia Carcalechi, avocatul român din Pesta – Emanoil Gojdu, publica un apel către „străluciții boieri ai Țării Româneşti şi ai Moldovei” pe care îi ruga „să spijinească literatura şi să iubească limba națională.”

Biblioteca Românească din anii 1821 şi 1829-1834 îşi datora rezultatele colaborării dintre Damaschin Bojâncă, Ioan Trifu-Maiorescu şi Emanoil Gojdu – ceea ce însuma o contribuție la dezvoltarea şi afirmarea ziaristicei române din prima jumătate a veacului trecut, apreciază cu temei Marian Petcu.

*

EMANUIL GOJDU *(1802-1870)*, s-a născut în Oradea. Era de origine macedoromână. După cursurile făcute la liceul premonstratens din Oradea, în *1820-1821* a fost student la Academia de drept din Oradea, apoi a frecventat dreptul la Pojon (Bratislava) şi Budapesta. După absolvirea studiilor de drept se stabileşte la Budapesta unde este numit practicant la ***"Tabla Regeasca"***.În 1832 se căsătoreşte cu Anastasia Pometa, o macedoromâncă. În timpul revoluției de la 1848-1849 Emanuil Gojdu a manifestat o atitudine moderată ridicându-se, alături de ***Nicolae Jiga, Ioan Fonai şi alții*** pentru despărțirea bisericii ortodoxe române de ierarhia sârbească.

În 1861 este numit comite suprem în comitatul Caras, unde a luat măsuri ca *"limba oficială peste tot în afacerile din lăuntru să fie cea română"*. În 1866 a fost ales deputat de Tinca. Ceva mai târziu, dezamăgit de neputința de a-şi realiza planurile în favoarea egalei îndreptățiri a românilor transilvaneni s-a retras din viata publică. ***Testamentul lui Emanuil Gojdu*** a fost redactat în *4 noiembrie 1869*

şi a fost publicat în ziua morții sale (*3 februarie 1870*). Acesta conținea următoarele clauze principale: în răstimp de 50 de ani (*1871-1921*) două treimi din venitul ***Fundației*** se capitalizează, iar o treime se distribuie ca burse *"acelor tineri români de religiunea răsăriteană ortodoxă, distinşi prin purtare bună şi talent, născuți în Ungaria (şi Transilvania încorporată atunci Ungariei), ai căror părinți nu sunt în stare cu averea lor proprie să ducă în împlinire creşterea şi cultivarea copiilor lor"* ***(paragraf 5, pag 1*** După realizarea unirii Transilvaniei cu România, cea mai mare parte a averii fundației a rămas în Ungaria. La *27 octombrie 1937* s-a încheiat un acord definitiv intre guvernul român şi cel ungar în această chestiune. Mitropolia din Sibiu a rămas legatara în continuare a findației, însă reprezentanții ei au găsit de cuviință să lase o parte din fondurile ei pentru românii din Ungaria.

După 1918, o dată cu Unirea Transilvaniei cu România, **Fundația Gojdu a rămas aproape în exclusivitate în Ungaria**. Deşi prin Tratatul de pace de la Trianon, Ungaria era obligată să restituie fundația (90 la sută din beneficii trebuiau date românilor ortodocşi din România, 6 la sută celor din Iugoslavia şi Cehoslovacia şi 4 la sută celor din Ungaria), statul maghiar a amânat strategic protocolul restituirii, Parlamentul maghiar ratificând acordul de restituire doar în 20 iunie 1940, pentru ca pe 30 august acelaşi an, Dictatul de la Viena să-i anuleze efectul prin ocuparea unei mari părți a Transilvaniei. În 1952 fundația a intrat cu toate averile imobile şi mobile, prin naționalizare, în patrimoniul statului maghiar.

(Ziarul Crişana şi „Dicționarul enciclopedic român,
Editura Politică, Bucureşti,1964).

*

Croitorul

Croitorul, revista croitorilor din Bucovina, Cernăuți, 1933. Tempo Cernăuți.

*

Cronica

Cronica, Cernăuți (Din revista *Făt-Frumos* nr.3/1931, bibliografie).

*

Cronicar

Cronicar, îndreptar pentru cultură şi artă, având ca prim-redactor pe scriitorul Gh. Noveanu. Cuprinde şi articole ştiințifice semnate de: Sac D.- Elemente de viziune integrale: Vasiliu A. – Criticism Lovinescian; M. Şesan – Metoda psihologică în istorie; Gh. Noveanu – Vasile Pârvan.

*

Cronicar este numele unei noi reviste cernăuțene, pe care o prezintă dl. Gh. Noveanu, într-o aleasă haină grafică. Din conținutul primului număr înțelegem intenția de a sluji scrisul de calitate, îndreptându-l pe drumurile spirituale ale neamului, - intenție pe care o dorim realizată până la sfârşit. În afară de semnăturile obişnuite din revistele bucovinene, remarcăm: Radu Cyr, E. Secla, dr. I. Wolf, precum şi câteva nume noi: V. Bradu, O. Cireşu, S. Ghinea.

(D.V. din *Revista Bucovinei* nr.1 (1944

Cronicar, îndreptar pentru cultură, literatură şi artă, revistă, format 19x28 cm, apare lunar la Cernăuți din decembrie 1943 – 1 ianuarie 1944.

Prim redactor: Gh. Noveanu.

Versurile sunt semnate de: Ghedeon Coca, C. Bivolaru, N. Tăutu, Gr. Bugarin; proza de : D. Isac şi E. Ar. Zaharia. E. Ar. Zaharia are un studiu de literatură comparată (Dorul portughez – o saudade portughuéza), iar Gh. Noveanu o evocare Vasile Pârvan.

C. Noica semnează un articol cu titlul „Formă, formare, informare”, iar Aurel Vasiliu face aprecierea că lucrările lui Eugen Lovinescu, Titu Maiorescu şi contemporanii lui şi Posteritatea critică a lui Maiorescu, sunt „lipsite de obiectivitate în interpretare”.

Aspectul grafic al publicației este înviorat de vignetele şi frontispiciile desenate de Mac Constantinescu.

Au mai semnat: Emil Zegreanu, Const. Loghin ş.a.

*

14 FEB. 1936

Curierul Surdo-Muților
Taubstummen-Bote

ABONAMENTUL:
Pe an . . . . Lei 80·—
Pentru membrii societăților de surdo-muți din țară . . . Lei 60·—
Pentru străinătate . . . . . Lei 120.—
Un număr Lei 20·—
Apare trimestrial.

Organul Surdo-Muților din Moldova de Sus
Organ der Taubstummen der Oberen Moldau
(Romania)
Redacția și Administrația:
T. Cernăuțean, str. M. Cogălniceanu 19 Cernăuți-Bucovina

ABONNEMENT:
Jährlich . . . . Lei 80·—
Für Mitglieder der inländischen Taubstummen-Vereine . . Lei 60·—
Ausland . . . . Lei 120·—
Einzelexemplar Lei 20·—
Erscheint vierteljährig.

No. 1. Cernăuți, Aprilie-Mai-Iunie 1927. Anul I.

Curierul Surdo-Muților, Taubstummen-Bote, organul Surdo-Muților din Moldova de Sus, apare la Cernăuți cu numărul pentru aprilie-mai-iunie 1927, venit ca „o necesitate a împrejurărilor timpului ce ne impune să ținem seama de progresul general al surdo-muților.”

Redactor, editor, proprietar şi redactor responsabil Teodof Cernăuțean, tipograf, îşi propunea „să îndrume, lămurească şi să apere drepturile culturale, sociale şi politice, atât pe terenul şcolar cât şi pe cel profesional-individual” al celor cărora se adresa, ajutându-i să se poată măsura şi înrola în funcțiile obşteşti alături de semenii lor normali.

Revista declară că este deschisă „tuturor fraților de suferință, profesorilor şi institutorilor precum şi prietenilor acestora care vor să-şi expună părerile şi îndrumările lor pentru îmbunătățirea stării consorților noştri.”

Era o revistă ce-şi planifica să apară trimestrial.

Redacția şi administrația în strada Kogălniceanu 19, Cernăuți, Bucovina.

Periodicul era rezultatul înființării la 30 ianuarie 1927 a Societății Culturale şi de ajutorare a surdo-muților din Cernăuți, prilej cu care preşedinte al Comitetului constituit era tipograful Teodof Cernăuțean.

Tot datorită înființării societății, din corpul didactic al Institutului de orbi şi surdo-muți „Regina Maria” din Cernăuți s-au

înscris ca membri susținători o seamă de profesori, contribuind cu diferite sume de bani, inițiativă extinsă şi în rândul populației.

Populația din Cernăuți păstra în memorie gestul profesorului Ioan Boşniag care a constituit prima societate pentru ocrotirea orbilor şi surdo-muților din Bucovina, a inițiat şi contribuit la ridicarea în anul 1908 a clădirii destinată ca „adăpost, lumină şi vindecare de grai a peste 120 de copii”, el devenind primul director al acestui institut. Revista a revenit des, evidențiind faptele acestui dascăl..

După cum, revista n-a uitat să evidențieze personalitatea „marelui om în lumea celor care nu aud şi nu vorbesc” – Samuel Hainicke, „primul însărcinat cu încercarea şi înzestrarea unui institut public pentru surdo-muți”, cel care „a pus temelia scrisului şi articulației…

Îmbărbătându-şi cititorii, revista publica la Foița materialul „Un predecesor surdo-mut al regelui Italiei”, evidențiind că „principele Emanuel Filibert de Carignan, care descindea din familia ce a domnit din anul 1831 şi până la urcarea pe tron a lui Carol Albert – a fost surdo-mut.” Dar această infirmitate, spunea articolul, nu l-a împiedecat „să joace un rol politic foarte însemnat şi să se distingă prin o vie inteligență şi o înțelepciune adâncă.”

Semnau articole Teodof Cernăuțean, Eugen Karst, prof. C. Jemna, prof. I. Guga, Dora Annuş ş.a.

Ilustrată, revista încerca să aibă şi rubrici corespunzătoare: informații, sport, din lumea celor fără auz, foileton, atenționări, aniversări, reclamă comercială.

Apărea în limba română şi în limba germană, la Tipografia „Mercur”, Cernăuți, strada Regina Maria nr.27.

*

Curierul comercial şi industrial

Curierul comercial şi industrial, revistă economică pentru orientarea consumatorului român asupra pieței polone. A apărut la Cernăuți între 1 noiembrie- 1923- 1 februarie 1924, trimestrial.

Director şi proprietar: Edward Fryderik Sotz. Prim redactor S. Griseanu – Sigma. Redactor responsabil Teodor Bujor. Tipografia I. Balan, Cernăuți.

Curierul
Industrial şi Comercial
Organ pentru consolidarea şi progresul industriei şi comerţului din România-Mare.

Anul II. No. 8—9	Apare bilunar.	10-25 Dec. 1920
Redacţia şi Administraţia Cernăuţi str. Regele Ferdinand 25.	Sub Direcţia unui Comitet. Director-Proprietar: Puiu Livianu-Criticus.	Abonamentul: Pe un an . . . Lei 75.— Pe 6 luni . . . „ 40.— Pe 3 „ . . . „ 20.— Anunciuri după tarif.

Curierul industrial şi comercial, organ pentru consolidarea legăturilor şi progresul industriei şi comerţului din teritoriile alipite şi vechiul regat, apare bilunar la Cernăuţi la 1 mai 1920 până la 25 mai 1921. Redacţia şi administraţia Cernăuţi, str. Regele Ferdinand 25, sub direcţia unui Comitet, Director – Proprietar Puiu Livianu – Criticus.

Începând cu numărul 6-7 noiembrie 1920 poartă subtitlul „Organ pentru consolidarea şi progresul industriei şi comerţului din România Mare.

Începea cu patru pagini destinate reclamei comerciale, apoi 10 pagini text în limba română şi germană, după care încă 6 pagini-reclamă.

Articolele tratau probleme de ordin general, specifice industriei şi comerţului, dar mai ales probleme legislative şi regulamente specifice, necesare de ştiut atât pentru import cât şi pentru export.

Nu apare cu regularitate. Numărul 10-11 apare la 10-25 februarie 1921. În mai 1921 ajunsese la al 16-17-lea număr, devenind *Curierul*, organ industrial, comercial şi financiar, directori proprietari: Puiu L. Criticus şi Marcel Romanescu. Avea reprezentanţă în oraşele Brăila şi Galaţi, încredinţată lui Const. Arsene „care este în drept a primi anunţuri şi abonamente după tariful orginal."

*

Cuvinte Nouă

Cuvinte Nouă, revista Liceului „Dimitrie Cantemir" din Cozmeni – Cernăuți. Apare sub conducerea profesorului Ioan Gh. Niculescu.

Prin publicarea lucrărilor bune ale elevilor, revista țintește să infuzeze mai adânc și mai departe gândul și simțirea îmbrăcată în haina românească, cum atât de bine definește rostul acestei publicații directorul liceului dl. Leon Maiereanu.

În mediul unde funcționează acest liceu românesc revista are un rol bine definit.

(Din *Viața Școalei*, 20 ianuarie, 1936)

*

Cuvinte Nouă, revistă literară , științifică și folclor a Liceului „Dimitrie Cantemir", Cozmeni, județul Cernăuți. Apare în perioada noiembrie-decembrie 1935 – septembrie-octombrie 1937.

Apărea o dată pe lună. Tipografia Kramer Selzman, Cozmeni.

Începând cu numărul 2/septembrie-octombrie 1937, devine organul Societății pentru Cultură și Literatură română, București, secția Cozmeni, Cernăuți. Serie nouă.

Anul I. Cernăuț, 15 Noemvre 1907. No. 1.

DEȘTEPTAREA

Gazetă pentru popor.

Redactată de un comitet.

Apare la 1 și 15 st. n. ale fiecărei luni.

Prețul foii pe an în țară 3 coroane.
» » » » » străinătate 5 franci.
Un număr : 20 bani.
Epistolele nefrancate nu se primesc.
Manuscriptele nu se înapoiază.

Editor și proprietar:
Societatea academică „Junimea".
Redacția și administrația:
Cernăuț, piața principală No. 3.

Deşteptarea, gazetă pentru popor, redactată de un comitet, apare la Cernăuţi la 15 noiembrie 1907, bilunar.

Editor şi proprietar: Societatea academică „Junimea”; redacţia şi administraţia, Cernăuţi, Piaţa principală nr.3.

„O mână de tineri ne-am hotărât să scoatem o gazetă scrisă pe înţelesul ţăranilor şi să aducem lumină celor din întunericul de la sate.” Spunând cele de mai sus în „Un cuvânt către cititori” redacţia cheamă preoţii şi învăţătorii să le dea ţăranilor mângâiere sufletească, pe avocaţi să-i înveţe pe cei înşelaţi de străini cum să-şi caute drepturile, doctorilor trupului – să-i mântuie de boala sufletelor lor.

„Neţărmuita sa iubire pentru ţărani l-a făcut pe Ion Grămadă, ca imediat după întoarcerea sa la Universitate să reînvie revista pentru popor „Deşteptarea” al cărui prim-număr, redactat de Grămadă, apare la 15 noiembrie 1907” (din „Ion Grămadă – scriitorul şi luptătorul” de D. Marmeliuc în „Junimea Literară” nr.1-3/1936).

Adresată mai ales ţăranilor „Deşteptarea” cuprindea materiale în consens cu aşteptările cititorilor: „Întoarce-ţi inima spre Dumnezeu” sau „Sfântul Ioan Gură de Aur”, dar mai ales articole care însemnau sfaturi pentru ei. Astfel, se aflau publicate sfaturi referitoare la ce este un testament, cine îl poate face,, despre judecăţi, sfaturi judecătoreşti – încercarea de învoială, pâra, adeverinţa de sărăcie, pârâtorul, pârâtul, martorul, preţuitorul sau ispaşnicul, mărturia părţilor împricinate, despre stingherirea în stăpânire, despre restituţia în starea de-nainte etc.

Erau şi articole de un interes mai larg: vorbiţi şi scrieţi româneşte!; să nu ne dezbinăm! etc.

Ion Grămadă.

Legat de porunca „vorbiţi şi scrieţi româneşte” se publica chiar un decalog: „Cele 10 porunci ale limbii române”, în totalitate valabile şi astăzi dintre care am selecţionat câteva: „La orice petrecere ca şi în saloane vorbiţi numai în limba voastră, dar vorbiţi-o frumos” sau „Daţi mărfurilor numiri numai în limba voastră!”, urmate de

sfatul următor:”Toate inscripţiile prăvăliilor, cât şi cele de pe mărfuri, faceţi-le numai în limba voastră, căci numai atunci îi veţi birui pe străini.”

Şi gospodarii aveau rubrici cu sfaturi adecvate: corasla; mulgeţi bine vacile; cum se dezgheaţă legumele şi poamele; cum vindecăm arsurile de pe corp. Ce să facem ca să se ouă găinile mai mult în timpul iernii.

Unele articole aveau o destinaţie pentru un cerc mai larg de cititori: alcoolul, foloasele treziei; ce face beţia?; cum se vindecă albeaţa; feriţi-vă de aer stricat!; neîncrederea în doctori şi groaza de spital; ce trebuie să citească oamenii, cum trebuie întocmite şi în ce fel purtate cărţile comunale; despre registrul fonciar (cartea birului) şi tabula; un emigrant (adică un pribeag ce şi-a părăsit ţara) etc.

Scriau şi semnau şi ţăranii: Un ţăran despre călătoria la Iaşi, de bădiţa Nicuţă.

Semnau: Iorgu G. Toma, Constantin Morariu, George Coşbuc, Ioan Bucevschi, Mihail Sadoveanu, Ioan Al. Brătescu-Voineşti, dr. Emilian Sluşanschi, Mihai Vicol, Nicolai Cotos, Ilie Piticariu, Aurelian Voronca, Alexandru Vlahuţă, Aurel Morariu, Iraclie Porumbescu, C. Urechie, I. Ionaşcu, Mihai Teliman, Dr. Ermis, dr. O. Isopescul, dr. P. Tacu ş.a.

Nu lipseau din paginile de la „Deşteptarea” evocarea lui Ciprian Porumbescu, întoarcerea la 1877, în timpul luptelor de la Plevna, când tocmai se împlineau 100 de ani de la luarea Bucovinei de către Austria, când stăpânirea sărbătorea cu tot fastul evenimentul, românii bucovineni, tinerii, s-au abţinut ostentativ serbării, şi punându-şi sufletul alături de ieşeni, care răspunseseră actului provocator austriac printr-o mare demonstraţie de doliu în amintirea decapitării domnitorului Grigore Ghica, făcându-se mesagerii sufleteşti ai românilor bucovineni, Comitetul Societăţii studenţeşti „Arboroasa” a trimis o telegramă primarului Iaşilor cu condoleanţele membrilor săi pentru apărătorul decapitat.

*

Cei cinci întemnițați ai „Arboroasei" (De la stânga: C. Morariu, Or. Popescu, C. Porumbescu, Eug. Siretean și Z. Voronca).

Suficient ca Guvernul austriac să arunce în temniță pe membrii din comitet: C. Morariu, Or. Popescu, Ciprian Porumbescu, Eugen Siretean şi Z. Voronca.

Cele 11 săptămâni de închisoare preventivă, începând cu 3 februarie 1878, pentru Ciprian Porumbescu, cu o constituție fizică plăpândă, l-au dat în oftică şi i-a adus purtarea pe crucea de la cap, la mormânt, a stihurilor:

„Iar când fraților, m-oi duce
De la voi şi-o fi să mor,
Pe mormânt atunci să-mi puneți
Mândrul nostru tricolor!"

În *Deşteptarea* nr.16/17 din 1-15 iulie 1908, dar şi în numărul următor, cititorii erau încunoştiințați că, fiind timp de vacanță, să-şi trimită scrisorile pe adresa domnului Ion Grămadă, student la Zahareşti, poşta Liteni, Bucovina.

La 1 noiembrie 1908, în numerele 20 şi 21 ale revistei *Deşteptarea*, după o muncă de un an, în editorialul „Cel din urmă cuvânt către cititorii noştri", se putea citi: *Deşteptarea* anunță că neprimind nici măcar o încurajare de la cei de la „Luceafărul Bucovinei", „cu toate că ne-am îndreptat cu toată omenia către ei, n-au vrut să ştie nimic de gazetă, de care ei singuri spuneau că lucrul bun e şi chibzuit, şi-au hotărât să scoată altă gazetă pentru popor", față de care „ne dăm la o parte, le dorim spor şi ispravă iar noi punem jos această sarcină."

Aşa s-a terminat cu gazeta scoasă de Ion Grămadă.

Casa în care s-a născut Iracle Porumbescu la 1823 – tatăl lui Ciprian Porumbescu.
(Din colecția iconografică a Bibliotecii Bucovinei „I.G.Sbiera")

*

În anul 1908, Societatea academică „Junimea" a editat o revistă populară foarte bună şi foarte potrivită pentru nevoile culturale ale țărănimii. Conducătorul acestei reviste populare a fost regretatul Ion Grămadă, fecior de țărani din Zahareşti, care în marele război de unire a poporului românesc a murit moarte de erou, scria *Glasul Bucovinei* în numărul său 606 din 7 ianuarie 1921.

Deşteptarea, gazetă pentru popor, reapare în ianuarie 1921. În ea semnau: D. Marmeliuc, Livescu, Simeon Reli, econ. D. Furtună ş.a.

Redacţia şi administraţia în Cernăuţi, strada Piaţa Unirii nr.3

*

„Gazetarii sunt zilierii condeiului."

D.I. Lupaş

„Literele sunt o republică neţărmuită…"

„Pana ce ţine în mână (gazetarul n.n.) nu este a sa, ci a publicului pentru care scrie…"

„Limba este cartea neamului, titlul în puterea căruia un popor are dreptul la viaţă şi independenţă…"

D. Bolintineanu

Dimitrie Bolintineanu (1819-1872)

Publicist, scriitor şi poet, tipograf, editor şi om politic. A condus publicaţia revoluţiei muntene „Poporul suveran", apărută la 19 iunie 1848 sub deviza: „Libertate, egalitate, fraternitate", dar şi „Gazeta politică şi literară" (1848) la care colaborau: Cezar Boliac, Grigore Alexandrescu, Al. Zanne, P.Teulescu, Nicolae Bălcescu.

A publicat în „Propăşirea", „Curierul de ambe sexe", „Zimbrul", „România viitoare", „Foaie pentru minte, inimă şi literatură", „România literară", „Bucovina", „Revista română pentru ştiinţe, litere şi arte".

A susţinut reformele domnitorului Al. Ioan Cuza, iar după detronarea acestuia s-a retras din viaţa politică, dedicându-se scrisului şi făcând din el un instrument al luptei politice.

*

De la Nistru pân' la Tisa

De la Nistru pân' la Tisa, revistă de istorie, literatură şi folclor, apare la Cernăuţi-Biserica Albă, în mai 1993, sub egida cercului „Arboroasa” şi a Institutului Obştesc de Istorie şi Restituiri Literare şi Folclorice, „Dimitrie Onciul”.

Colectivul de redacţie: Dumitru Covalciuc, redactor şef, Vasile Izvoran-Cernăuţeanu, Ion Mihalca, Gheorghe Moiş (redactor şef adjunct), Florea Şapcă.

Coperta realizată de Al. Timciuc. Tehnoredactare şi multiplicare: An. Vâsoţchi şi Theodor Cosma. Multiplicată la şapirograf. Tiraj: 525 exemplare.

„Apariţia primului număr al revistei semestriale „De la Nistru pân' la Tisa” este rodul unor oameni tineri din nordul Bucovinei şi nordul Maramureşului istoric, care, împărţind acelaşi destin, vor să-şi aducă contribuţia la propăşirea culturală a românilor din Ucraina. Scopul nostru comun – aflăm din Precuvântare – constă în valorificarea trecutului istoric, tezaurului folcloric şi moştenirii literare dintr-o vastă regiune intracarpatică. Aşezând această modestă punte între Nordul Bucovinei şi nordul Maramureşului istoric, pornim, cu icoana lui Eminescu în Inimă, la un drum, încă anevoios, ce duce spre realizarea unităţii spirituale a românilor din Ucraina.”

În cuprins, date despre Gh. Hurmuzache, despre lagărul de ofiţeri români de la Vadul Siretului (1940), despre primele biserici maramureşene din dreapta Tisei, descălecători maramureşeni în Moldova, Ţinutul Herţei etc.

Redactor al săptămânalului „Gazeta de Herţa”, Simion Gociu, scriitor, anunţă închiderea redacţiei de carte românească la Cernăuţi, în perioada statalităţii ucrainene: „Pe neobservate ne-am pomenit cu muzele arestate pentru o perioadă nedefinită…”

Publică şi versuri, folclor bucovinean şi maramureşan. Poezia este semnată de Ion Zubaşcu şi Ileana Zubaşcu-Cristescu (Sighetul Marmaţiei), Maria Cindrici şi Ana Opriş (Apşa de Jos), Gh.Gramar, Gh. Moiş, Carolina Moiş (Biserica Albă), Ecaterina Popescu şi Ion Mihali (Slatina).

Die Brücke

Die Brücke, revistă literară germană de propagandă românească, organul cenaclului literar „Puntea”, înfiinţat şi condus de scriitorul George Voevidca. Numărul 4 din iunie 1922 cuprinde poezii şi proză de G. Topârceanu, Lucian Blaga, Gh. Voevidca, A.D. Herz, Ranetti-Roman etc., în traducerea reuşită semnată de E. Marghita, B. Kahane, F. Klar, fragmente din „Manasse” şi „Paianjenul”, eseuri literare, precum şi felurite cronici.

(Din *Dreptatea* nr.363/21 iunie 1922)

ANUL I. — Nr. 1. Maiu 1936.

Doina Nistrului

Revistă de cultură generală şi propagandă naţională.
Organ al Soc. „Doina Nistrului“. — Apare sub cond. unui comitet.
Redacţia: Cernăuţi, str. Lascar Luţia No. 2.

Doina Nistrului, revistă de cultură generală şi propagandă naţională, organ al Societăţii „Doina Nistrului”, apare sub conducerea unui comitet, redacţia Cernăuţi, strada Lacăr Luţia nr.2.

Anul I, nr. 1, apare în luna mai 1936.

În Cuvânt introductiv, comitetul arată că Societatea, cu sediul în prezent în colonia „I.G. Duca”, ce sprijină revista, urmăreşte în primul rând un plan naţional din care va răsări, desigur, şi unul cultural: pedagogic, literar-ştiinţific, artistic etc.

Doina Nistrului este un răsunet al Doinei Oltului. Doina Oltului a bătut recordul în doină şi aceasta se datoreşte faptului că suferinţa trăită intens de români a putut fi cristalizată în cele mai sublime accente muzicale redate prin Doina românească, în genere şi „Doina Oltului”, în special.

… Nistrul îşi revindecă dreptul de a-şi spune prin „Doina” sa: dorul, păsul, idealul, gândul cu un cuvânt, care constituie

ansamblul de doruri româneşti, ce-s mult mai mari decât dorurile cristalizate în „Doina Oltului" – se argumentează în materialul citat.

Revista trata probleme importante pentru cultura generală a cititorilor săi: „Fundamentul pedagogic al literaturii pentru copii", „Problema denatalităţii, aiurea şi la noi", „Sectele religioase, mijloc de subminare a statului", „Învăţătorul român în regimurile eteroglote", „Învăţătorul ca factor cultural, social şi politic în stat" ş.a.

Se publicau versuri, dar şi Statutul Societăţii Naţional-Culturale „Doina Nistrului", rubrici ca: Reviste, Cărţi, Poşta redacţiei, Informaţii, Dări de seamă.

Semnau articole: Ion Georgescu, Zoe Georgescu, Dim. D. Scorpan, Filaret Doboş, Gh. Cotor, Alexandru Dănicescu, V. Drafia, iar poezii: Mărăşel Georgescu, Gh. I. Tudor, Gh. Stănculescu.

Mai semnau cronici de cărţi şi reviste: I. Marţocea, Emilia Fărâmatu, Mărăşel Georgescu semna şi Rubrica gospodarului.

*

A se vedea şi articolele: „Naţionalism discutabil?" şi „Pe marginea unui articol… de Epaminonda Rodinciuc din ziarul „Viaţa şcoalei" din 10 şi, respectiv, 25 decembrie 1936.

*

Revista *Doina Nistrului*, organ al Societăţii „Doina Nistrului". Semnează articole, studii şi poezii: subrevizor I.I. Georgescu Celer -…. Mărăşel Georgescu Mărăşeşti şi Zoe I. Georgescu. Aţi înţeles cred că e vorba de familia domnului Celaru. Pe copertă versuri pe note muzicale, semnate de dnii Georgescu tatăl şi fiul şi un ciobănaş care cântă din fluier. Nu se ştie bine, Doina Nistrului sau Doina Oltului. În orice caz, deoarece dl. Georgescu este din judeţul Romanaţi (deşi marea majoritate a membrilor societăţii sunt din alte părţi, în special moldoveni), Doina Nistrului nu poate fi decât un răsunet al Doinei Oltului. La urma urmei, caracterul revistei nu interesează. Este de ajuns că dl. (CELER-is et Comp) ne asigură că deabia azi spiritualitatea de aici „se întâlneşte cu spiritualitatea mamă, cu care chibzuieşte vindecarea rănii şi un nou impuls de viaţă la înălţimea chemării latine. Alegoria este prea frumoasă, mai ales când observăm cum spiritualitatea mamă (CELER-is et Comp.) chibzuieşte cu spiritualitatea de aici, spre înălţimea chemării latine, ne-a făcut să strănutăm cu entuziasm."

Pretenția asta își găsește însă justificarea în dezinvoltura cu care dl. Georgescu Celaru se mișcă pe toate terenurile: știință, literatură, critică, eseu, poezie și pedagogie – oriunde e în elementul său.

(Din *Țara Șipenițului* nr.1/1936)

*

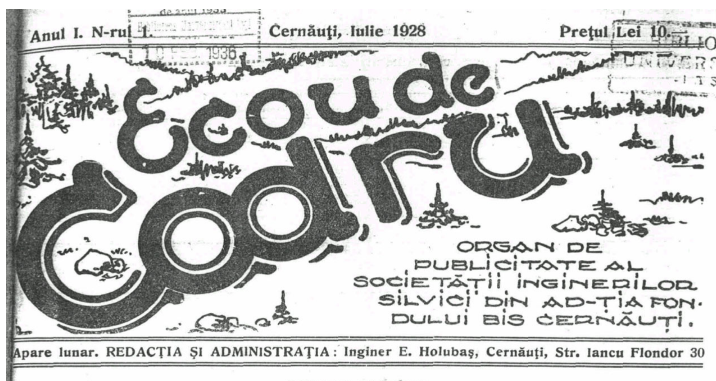
Drumul drept

Drumul drept, revistă politică, economică și socială, Cernăuți, 28 mai 1936 – 17 decembrie 1937. Apare bilunar. Redactor șef: dr.Siegfried Rozenzweig. Redactor responsabil – Martin Pașec. Tipografia „Lynotip", Cernăuți.

Începând cu numărul 10/31 ianuarie 1937 nu mai apare dr.Siegfried Rosenzweig redactor șef. Revista continuă activitatea sub conducerea unui comitet de redacție.

Începând cu nr.3/6iulie 1936, tiparul se execută la Tipografia „Arta", Cernăuți.

*

Anul I. N-rul 1. Cernăuţi, Iulie 1928 Preţul Lei 10.—

Ecou de Codru

ORGAN DE PUBLICITATE AL SOCIETĂŢII INGINERILOR SILVICI DIN AD-ŢIA FONDULUI BIS CERNĂUŢI.

Apare lunar. REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: Inginer E. Holubaş, Cernăuţi, Str. Iancu Flondor 30

Ecou de Codru, organ de publicitate al Societății inginerilor silvici din Administrația Fondului Bisericesc, Cernăuți, apare lunar în iulie 1928, redacția și administrația: inginer E. Hulubaș, Cernăuți, strada Iancu Flondor nr.30.

Se publicau materiale de specialitate din domeniul silvic – împăduririle, vânatul şi pescuitul, răspunzându-se preocupărilor Societăţii create la 23 aprilie 1928, la Cernăuţi.

„Revista va trata şi diferite probleme cu caracter enciclopedic şi de specialitate şi vom căuta să publicăm, şi să ţinem la curent, atât pe inginerul silvic, cât şi pe toţi ceilalţi cititori cu tot ce-i poate interesa” – spunea ing. E. Holubaş, redactorul responsabil al publicaţiei.

S-au publicat articole: „Consideraţii generale asupra vânătoarei”, „Distrugătorii pădurilor bucovinene”, „Istoricul construirii fondului bisericesc…”, „Din durerile vânatului şi ale vânătorilor”, „Piscicultura în Bucovina” ş.a.

Semnau în revistă profesionişti de la locul de muncă (ing. E. Holubaş, ing. Pichlmayer Enric, ing. St. Gârbu, ing. I.P. Florescu, cercetători de la Institutul de zoologie din Cernăuţi (dr. O. Marcu), istorici şi literaţi (dr. I. Nistor, prof. univ. Gral Franz Czech, ing. inspector).

Cititorii au beneficiat şi de informaţii din viaţa politică, dar mai ales din silvicultură, diferite comunicări, publicaţiuni, o poştă a redacţiei. Se puteau citi foiletoane, scrisori deschise, poezie – Eminescu fiind prezent şi aici: - „Codrule, codruţule / Ce mai faci drăguţule; / Că de când nu ne-am văzut / Multă vreme a trecut…

Începând cu nr.5-9/1930, redactor responsabil al revistei este ing. N. Paşcovici. Se tipărea la Tipografia „Glasul Bucovinei”, Cernăuţi.

*

Evenimentul literar

Evenimentul literar apare la Cernăuţi cu numărul 2 la 22 decembrie 1929, în format 36x44 cm.

Director: Eugen Liteanu.

Directorul Evenimentului Literar, Eugen Liteanu, semnează textul „Christ”, iar Traian Chelaru schiţa literară „Vasile Duminică”

Versurile aparţin lui Dragoş Vitencu.

Publicaţia pune la dispoziţia cititorilor şi câteva informaţii.

Făgurel, revistă pentru copii români din Ucraina, fondată în anul 1995 de către Prezidiul Asociației „Aron Pumnul” din Ucraina, împreună cu scriitorul şi publicistul Simion Gociu, redactor şef al săptămânalului *Concordia*, supliment în limba română al gazetei Radei Supreme a Ucrainei „Colos Ucraini”.

Revista este înregistrată la Ministerul Presei şi Informației la Kiev, până la 6 noiembrie 1995, apăruseră patru numere din Făgurel (vezi „La cinci ani de activitate”, a Asociației ştiințifico-pedagogice „Aron Pumnul” din Ucraina de dr. docent Aurel Constantinovici, în *Concordia*/4 noiembrie 1995).

Editori: Asociația Ştiințifico-Pedagogică „Aron Pumnul”, Cernăuți, Editura Tipomur şi revista Vatra, Târgu-Mureş. Directorul revistei la primele două numere: Simion Gociu, redactor şef – Nicolae Băciuț, redactori: Cornel Moraru, Mariana Ploeşteanu, Ioan Suciu, Dumitru Covalciuc, Aurel Constantinovici.

Format mic. Are în jur de 12-16 pagini, capsate.

Din ianuarie 1997, apare la Cerenăuți. Editori: Asociația „Aron Pumnul” şi scriitorul Simion Gociu.

Publicația cuprinde texte, proză şi poezie. Semnează versuri: Pandelia Radeş, Arcadie Suceveanu, Simion Gociu, Nicolae Băciuț, Vasile Bâcu, Mircea Lutic, Ion Horea, Domnica Jireadă, iar proză: Dumitru Covalciuc, Gheorghe Malarciuc, Ion Ghivireac, Nicolae Dabija, Mihai Prepeliță, Simion Gociu.

Reținem şi versurile unor elevi: Cristina Sandu, Tatiana Spătaru, Dorina Ciobanu, membri ai cenaclului literar din Pilipăuți-Herța.

*

Făgurel, publicație periodică pentru copii. Editori: Asociația Republicană Ştiințifico-Pedagogică „Aron Pumnul” din Cernăuți, Editura „Tipomur” şi revista *Vatra* din Târgu-Mureş.

Director Simion Gociu, redactor şef Nicolae Băcuiţ, Anul I, nr. 1-3, 1995, Târgu-Mureş, 25 cm.

Se ocupă de educarea tinerilor în spiritul dragostei faţă de istoria neamului românesc: „Burebista”, „Cum se nasc cântecele de neam”, „Vodă Cuza şi sentinela”, „Teţina” etc.

*

Făt-Frumos

Făt-Frumos, revistă de literatură şi folclor, apare în 1926, când „departe de vertiginosul colcăit metropolitan”, directorul ei, Leca Morariu, „în idilicul Pavilion II al Spitalului” de la Suceava tresălta la apariţia plăpândului nr.1 din primul an al noului Făt bucovinean…” (format 16x23 cm).

După ce „redactorul Fătului se descongestiona la 1927 de *Junimea literară*, *Fătul frumos* intră în anul III (1928) de existenţă” devenea revista destinată literaturii, artei, ştiinţei, vieţii sociale, deziderate atât de dorite în întreaga Bucovină şi România.

Deşi o revistă de provincie avea strânse în paginile ei condeie de pretutindeni: Leca Morariu, G. Voevidca, N. Drăganu, Dragoş Vitencu, Victor Morariu, Gh. Maxim ş.a. din Bucovina, D. Furtună, A. Gorovei, Al. Lascarov-Moldoveanu, Pimen Constantinscu,A.C. Cuza, Tiberiu Crudu, M.Gr.Posluşnicu, Lucian Predescu, M. Sadoveanu, V. Tempeanu, I. Şiadbei, Al. I. Zirra, N.N. Răutu, I. Simionescu din Moldova; Constanţa Bogdan – Duică, Gh. Braşoveanul, Gh. Bogdan-Duică, N. Drăgan, R. Cândea, Ioan Muslea, Aurel A. Mureşianu, Şt. Paşca din Ardeal; Lucian Costin şi V. Loichiţă din Banat; C. Albescu, Mihail Straje din Dobrogea; Al. Brateş, Valeriu Grecu, Radu Cyr, Perpesicius din Muntenia; Ion N. Popescu din Oltenia.

Aromânii T. Capidan, P. Papahagi, Nuşi Tulliu, Cristea Geagea au fost şi ei găzduiţi la *Făt-Frumos*. Dar au scris la această revistă şi Virginia Zoe Giorgi-Alberti din Italia, Milan P. Sesan din Cehoslovacia, Emil Briedzycki din Polonia.

Paginile din *Făt-Frumos* cuprind inedite din: I. Agârbiceanu, Valeriu Branişte, V. Alecsandri, Ion Creangă, Delavrancea, Octavian Goga, Şt. O. Iosif, Petre Ispirescu, Titu Maiorescu, S. Fl. Marian,

Constantin Morariu, Ciprian Porumbescu, S. Puşcariu, Al. Odobescu, Dem. Teodorescu, C. Sandu Aldea, Gr. Tocilescu, Al. Vlahuţă etc.

Revista *Făt-Frumos* de la Suceava devenită cu nr.1/1934 cernăuţeană (strada Arhim Epopvici nr.4, apoi strada Munteniei nr.14 ”şi-a colindat străbunii” la ei acasă, cultivându-le tradiţia istorică, a cultivat cultura şi arta, făcând operă, s-a războit cu cei ce promovau regionalismul, devenind un încercat organizator al acţiunilor de cultură, ştiinţă şi artă, publicând broşuri, buletine şi fascicole ale acestora, cărţi de rugăciune, colecţii muzicale, făcând muzeistică şi artă monumentală.

Cea de a doua revistă literară, de artă şi de ştiinţă în Bucovina a fost o necesitate care şi-a menţinut încrederea românilor două decenii…

*

Al. Stejaru, exprimând altruismul dar şi nostalgia locuitorilor, scria în cronica din *Făt-frumos* nr.4/1935: „În afară de regretul sufletesc-estetic după Suceava voievodală şi pitorească (a dangătelor de clopote şi a ţârâitului de greieri, printre negre, vechi zidiri şi a vastelor privelişti peste nespuse nemărginiri de ţară), revistei Făt-Frumos, mutându-şi scaunul de la Suceava la Cernăuţi, nu prea încearcă alt regret, văzând cât de cu vrednicie o înlocuieşte, publicaţia domnului Gh. Maxim-Burdujanu *Crainicul Cetăţii*. Ajunsă acum la capătul anului II (1934) *Crainicul* dlui Gh. Maxin Burdujanu se prezintă cu serioase lucrări monografice de literatură bucovineană (P. Iroaie, „Pseudo kynegeticos-ul lui Al. Odobescu; Valeriu Cudla, T.V. Ştefanelli (18 VIII 1849-23 VI 1920) viaţa şi opera; Gavril Ionescu, Simion Florea Marian, Viaţa şi opera), cu eseul distinsului explorator al Istro-Românilor Traian Cantemir asupra numelui Cici şi cu notele redacţionale ale directorului Gh. Maxim-Burdujanu, distins elev al Şcoalei române de la Paris şi autor al monografiei „O piatră pentru adevăratul monument a lui Ştefan O. Iosif, Braşov 1933. Iar tuscinci amintiţii Tr. Cantemir, V. Cudla, G. Ionescu, P.Iroaia şi Gh. Maxim-Burdujanu, se întâmplă a fi tot elevi ai acelui seminar român de literatură modernă şi folclor de la Universitatea Cernăuţi, despre care tot revista noastră (1935, 99) a mai avut ocazia să vorbească!...”

*

Făt-Frumos nr.2-3/1944 ca şi nr.4-6/1944, director Leca Morariu, secretar de redacţie Octavia Lupu-Morariu, apare la Râmnicul Vâlcii, Bul. Tudor Vladimirescu nr.33, oraş unde se şi tipărea.

Numerele 2-3 purtau pe copertă fotografia bisericii Sf. Dumitru (Suceava, ctitorie a lui Petru Rareş, zidită în 1534-1535 şi se deschidea cu „Victoriei noastre – închinare":

„În cumplita răzbubuire a vremuirii care, cu trupul, ne-a dislocat până la sute de kilometri, în aceste ceasuri ale răstignirii, când duioasa emblemă „Bu-co-vi-na" se nimbează cu urcarea unei noi Golgote şi când până şi Candela veşnic de la Putna, înfiorată, îşi tremură sfântul ei sâmbure de lumină – primul nostru gând fie rugăciunea de profundă recunoştinţă, aşternută pe ţărâna dar şi pe cuvântul celor ce se dăruiesc Supremului Sacrificiu, acolo unde noi stăruim a fi cu spiritul.

Aşadar, crâncenei jertfe din marea Vale a Plângerii, dar şi din sfânta biserică a vredniciei străbune, care-i astăzi Moldova – o clipă de creştinească şi românească cucernicie"

Urma poezia „Ne vom întoarce înapoi!" – semnată Geordrumur, din care redăm prima şi ultima strofă:

„Ne vom întoarce înapoi
Spre ţara visului domnesc,
Pe unde azi tristeţi doinesc
Fără ciobani şi fără oi.
……………………………….
Spre ţara unde numai noi
Mai creştem, fără să se vadă:
În Bucovina de baladă
Ne vom întoarce înapoi!"

*

Despre Octavia Lupu-Morariu citesc în *Moldova Literară* de la Mihăileni-Dorohoi în nr.3-4/1933 următoarele scrise de I. Pană:

…"Dincolo de rândul cântăreţilor de meserie chiar meritul adevăratei arte pe care nimeni n-o poate plăti, doamna Octavia

Lupu-Morariu, soția maestrului Leca Morariu, profesor universitar şi mare muzician, descinde dintr-o veche familie cu tradiție muzicală.

… În 1932, doamna Octavia Lupu-Morariu se produce la Ateneul Român şi la microfonul Bucureşti. Conştiincioasa noastră presă din Capitală şi din alte județe îi înregistrează succesele.

„Întâiul concurs internațional pentru canto şi violină din Viena, la care au luat parte 600 cântăreți din 40 de state, consfințeşte şi el gloria cântăreței. Doamna Octavia Lupu-Morariu face parte din cei 27 premiați ai acestui concurs ținut în 11 iunie 1932…”

*

Făt-Frumos (Anul x 1935. Numărul 1-2, director Leca Morariu)

Numărul e jubiliar şi ca atare se prezintă excepțional de bine. De 10 ani de când vânjosul *Făt-Frumos* a domnului profesor Leca Morariu îşi avântă buzduganul şi adulmecă zările basmelor, rolul lui în Bucovina este acela al revistei prin excelență critice şi româneşti. De altfel, în editorialul „Zece ani” semnat cu Constantin I. Popescu”, dl. Director(!?) îşi spune dârz şi de la inimă crezul. Noi îl înțelegem întru toate şi iscălim alături de dsa până şi notele cu privire la Iconar (Informăm însă *Fătul-Frumos* că Glasul Bucovinei -şi cu atât mai puțin *Junimea Literară*) nu stă şi nu va sta sub influența, pe dreptate acuzată, a nici unui iconarism. A fost o neînțelegere la mijloc: respectivii iconari abuzând la un momentdat de ospitalitatea *Glasului Bucovinei* şi a *Junimii Literare* şi mai ales de atenția, prea părintească, dacă nu interesată a celor pe care dl. Const. I. Popescu îi califică drept „regionalişti ai capitalei” s-au pretins a fi nadirul şi zenitul spiritualității noii bucovinene şi s-au prezentat tuturor ca făcând parte dintr-o grupare, bine închegată, de tineri dornici să-şi

spună în mod cinstit şi discret numai ceea ce trebuie să fie avânt şi cuvânt tineresc. Cum însă anumite veleităţi şi erezii au produs explicabile tensiuni între cei ce trebuiau să rămână grupaţi în jurul *Junimii Literare*, reacţiunea sănătoasă s-a semnalat fără întârziere.

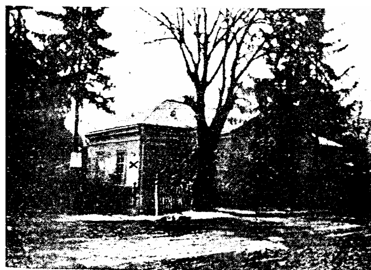
Junimea Literară totuşi, conciliantă şi experimentatoare, graţie spiritului superior al dlui prof. I. Nistor, directorul ei, (precum şi adevăratul şi singurul nestor al mişcărilor culturale, politice şi economice al Bucovinei româneşti) a înţeles să canalizeze astfel aceste ape ale primăverii, ca prin jocul lor, colaboratorii să evolueze, fiecare în virtutea elanului său creator, înspre acele realizări şi convingeri care îi sunt mai caracteristice. Astfel, *Junimea Literară* nu a împietat asupra libertăţii artistice a nimănui şi, ceea ce constituie într-adevăr o etapă decisivă în scrisul românesc din Bucovina, a oferit tineretului literar terenul cel mai propice pentru o experienţă şi necesară şi cu valoare de document pentru ziua de mâine!...

(Din *Junimea Literară* nr.5-7/1935)

*

Făt-Frumos, anul X, nr.4, redacţia şi administraţia strada Munteniei nr.14, Cernăuţi. Apare sub direcţia dlui prof. univ. Leca Morariu. Prin 10 ani de apariţie, această revistă a tras pe ogorul folclorului nostru şi pe cel al literaturii bucovinene brazde de o mult grăitoare seriozitate, care vor rămâne pentru semănătorii slovei creatoare pildă de sănătoasă îndrumare intelectuală.

(Din *Voinţa Şcoalei*, 10 noiembrie 1935)

Pavilionul II de la Spitalul Suceava, adăpost al lui *Făt-Frumos,* An.1/1926 – An IV -1929.

(Din *Făt-Frumos* nr.1-2/1935

CERNĂUŢI IANUARIE–FAUR 1934

FĂT-FRUMOS

An IX 1934

Nr. 1

Director: LECA MORARIU

Pictorul Epaminonda Bucevschi
(după rev. „Familia" Nr. 1 din 1880 şi Nr. 6 din 1891)

LITERATURĂ – ARTĂ – ŞTIINŢĂ – VIAŢĂ SOCIALĂ

Golgota revistei *Făt-Frumos* a făcut ca în anii 1940-1941 ea să-şi aibă redacţia şi administraţia în Bucureşti VI, strada Hegel nr.53. Aşa că în anul XV de la înfiinţare, numerele 4-6, pentru lunile iulie-decembrie 1940, apar la Bucureşti.

Revista *Făt-Frumos* nr.1 pe ianuarie şi februarie 1941, numărînchinat semicentenarului marelui pictor Epaminonda-Bucevschi, a apărut în două coli de tipar, cu patru ilustraţii şi-n aceeaşi sobră şi vioaie ţinută publicistică, scriau ziarele.

*

Din august 1941-iunie 1944, se pare că şi-a mutat sediul la Râmnicul Vâlcea (nr.2-6/1944 apărea precis la Râmnicul Vâlcea).

*

…"Ne-a pricinuit mare bucurie noua revistă de literatură şi folclor a dlui Leca Morariu, intitulată *Făt-Frumos*. Vrednica şi inimoasa soră se tipăreşte la Suceava, unde trăiesc cele mai alese amintiri despre munca lui S. Fl.Marian şi unde, în fiecare an, miile de săteni de pretutindeni se întâlnesc în jurul Sfântului. Fiind cea dintâi revistă de folclor din Bucovina – şi ţinând apoi seama de hărnicia şi priceperea dlui Leca Morariu sunt de mare preţ pe acest tărâm - urăm *Făt-Frumosului* bucovinean viaţă lungă şi rodnică…"

(Din revista *Tudor Pamfile* nr.1-4/1926)

*

Filatelia, revistă şi club internaţional de schimb şi de corespondenţă; redacţia şi administraţia, director proprietar şi redactor responsabil dr. Anton Iosefovici, Cernăuţi (România), strada Eminescu nr.6, numărul 1 apare în noiembrie 1938.

În „De-ale redacţiei" se face cunoscut cititorilor că „autorizaţia pentru editarea revistei a fost limitată pentru un termen scurt." Textul numărului a fost scris aproape telegrafic, traducerea nu a fost făcută în celelalte limbi prevăzute de editor, numărul respectiv fiind unul de … propagandă, lipsind ilustraţiile.

„Scopul revistei a) în general era:1. Înlesnirea şi întinderea relaţiilor între colecţionarii de mărci poştale, cărţi poştale, ilustrate şi tot felul de alte obiecte din lumea întreagă pentru a-şi putea completa colecţiile cât mai economic posibil; 2. Crearea relaţiilor pentru corespondenţă şi perfecţionarea în limbi moderne; 3. Informarea filateliştilor şi comercianţilor despre tot ceea ce i-ar putea interesa; 4. Apărarea intereselor acestora faţă de răufăcători, falsificatori şi trimiţători de timbre falsificate. b) în special: de a lega relaţii printre colecţionarii şi comercianţii de mărci din Balcani, Europa de sud şi est cu cei din restul lumii, şi aşa, de a arunca un pod peste obstacolele care se opun întinderii acestor relaţii, datorită faptului că timbrele din Balcani nu sunt atât de cunoscute, din care cauză şi filatelia la noi nu este încă în deplină dezvoltare.

Făcând un apel către filateliştii din România, revista îi ruga „ să se debaraseze de obiceiurile puţin elegante şi să se comporte cât mai mult într-un mod cinstit în relaţiile cu străinătatea, să se organizeze în societăţi şi cluburi filatelice naţionale şi internaţionale,

să facă în propriul lor interes o educație a tineretului român, dând astfel un puternic avânt filateliei din România."

Se arătau drepturile abonaților la revistă care constau în a primi: o carte de membru, un cod în limba sa, regulamentul, ultimul număr al revistei Filatelia, lista abonaților.

Ca obligații, filateliştii abonați trebuiau să plătească anticipat cotizațiile şi să răspundă la corespondența primită la timp, conform promisiunilor şi cerințelor.

„Colecționați mărci poştale!" – era îndemnul revistei, cu argumentele: cea mai sigură metodă de a-,i păstra economiile este colecționarea de mărci poştale; mii de oameni au pierdut în timpul inflației avutul lor la Casa de economii, la bancă la titluri de valoare şi la împrumuturi, la ipotecă, la asigurări şi a.m.d. Mărcile poştale însă au păstrat valoarea lor. Cine a plasat economiile sale în mărci şi-a păstrat avutul său."

Abonații la *Filatelia* aveau avantajul că îşi puteau da mâna cu prietenii filatelişti peste țări şi mări.

Era redactată în limbile română, franceză, germană şi engleză.

*

Fişier

Fişier, revistă scoasă la Cernăuți în anul 1934 de E. Ar. Zaharia şi care anticipa „Iconarul" cernăuțean.

Fiecare număr din *Fişier* cuprindea un singur articol. În numărul 2, Liviu Rusu publica „Mascarada de la Conservator", iar Ion Ştefan în numărul 3, „Scriitori şi reviste de la Braşov".

*

Foaia Guvernului Țării pentru Ducatul Bucovinei.

Foaia Guvernului Țării pentru Ducatul Bucovinei

Landes Regierungsblatt fur das Hersogtum Bukowina

Foaia Guvernului Țării pentru Ducatul Bucovinei.

Landes Regierungsblatt fur das Hersogtum Bukowina

Cernăuți, 31 ianuarie 1853-1860.

*

Foaea Legilor şi a Guvernului Țării. Țara de coroană a Bucovinei, Cernăuți, 1850

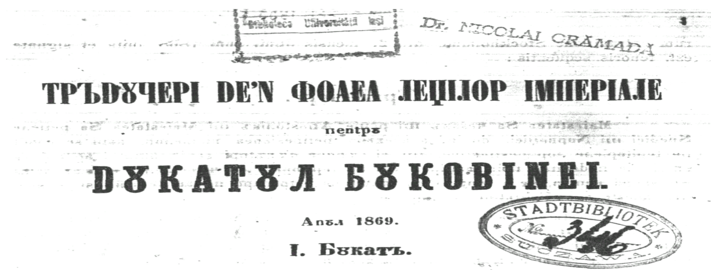
Foaea Legilor şi a Guvernului Țării. Țara de coroană a Bucovinei, Cernăuți, 1850

*

Foaea legilor Imperiale pentru Rigatul Galiției şi pentru Bucovina

Foaea legilor Imperiale pentru Rigatul Galiției şi pentru Bucovina, Cernăuți, 11 martie, 1861.

*

ТРЪDȢЧЕРІ DЕ'N ФОАѢА ЛЕЦІЛОР ІМПЕРІАЛЕ

пentpȢ

DȢКАТȢЛ БȢКОВІNЕІ.

Апȣл 1869.

І. Бȣкатъ.

Foaea Legilor Imperiale se păstrează ca „traduceri din Foaea Legilor Imperiale pentru Ducatul Bucovinei anul 1869."

Începe cu „Tratatul de stat din 2 iunie 1868 dintre monarhia austro-ungară şi regatul Suedia şi Norvegia pentru extrădarea reciprocă a indivizilor care au comis o crimă."

Foaea era redactată în limba română dar cu litere chirilice şi era destinată cetățenilor celor opt ținuturi oficiale politice (Capitanaturi ținutale districtuale: Cernăuți, Coțman, Vijnîtu, Storojineț, Rădăuți, Suceava, Câmpulung, Siret).

În 1898 redactor al „Foilor legilor imperiale” era George Popovici (T. Robeanu).

*

T. Robeanu, George Popovici – adevăratul său nume (20 XI 1863 – 12 VII 1905) după ce în 1897 fusese ales deputat în Camera de la Viena, în 1898 devine redactor al „Foilor legilor imperiale”.

Deputat şi în Dieta Bucovinei, T. Robeanu activează şi participă la organizarea Partidului Național Român din Bucovina.

Deosebit de preocupările politice, administrative şi ştiințifice, colaborează la diferite periodice cum ar fi „Gazeta Bucovinei” şi „Candela”

Cochetând discret dar şi manifest cu poezia, în majoritatea lor lasă în prim plan sentimentul morții şi al durerilor, față de care se resemnează până la… „noaptea veşnicei uitări”.

La T. Robeanu, chiar şi poezia erotică este un bun prilej de comunicare cu lumea umbrelor, dacă nu, în cel mai bun caz, o erotică a romantismului fără robustețe.

Punând în versuri concluzii aducătoare şi susținătoare de gânduri negre, dorul de moarte devenindu-i o necesitate, omul politic, publicistul şi poetul George Popovici, pe neaşteptate se sinucide, la puțin timp după ce fusese ales membru corespondent al Academiei Române…

*

Foae de Legi şi ordinæciuni pentru Ducatul Bucovinei

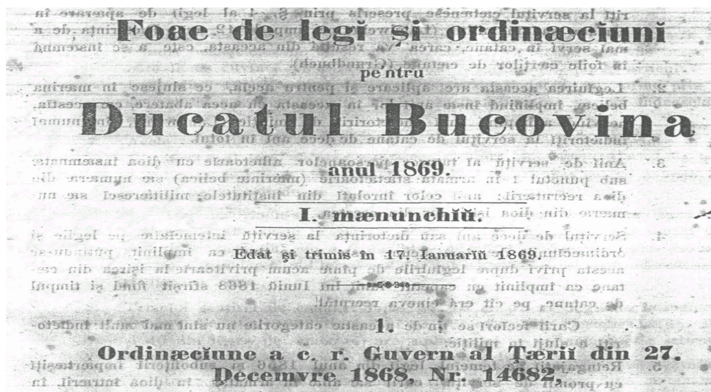
Foae de Legi şi ordinæciuni pentru Ducatul Bucovinei Cernăuţi, 20 martie 1863-1869.

*

Foaea Legilor şi ordinæciunilor pentru Ducatul Bucovina

Foaea Legilor şi ordinæciunilor pentru Ducatul Bucovina Cernăuţi, 12 ianuarie 1870-1872.

*

Foae de legi şi ordinæciuni
pentru
Ducatul Bucovina
anul 1869.
I. mænunchiŭ.
Edat şi trimis în 17. Ianuariŭ 1869.
1.
Ordinæciune a c. r. Guvern al Ţerii din 27. Decemvre 1868, Nr. 14682.

Foae de Legi şi ordinæciuni pentru Ducatul Bucovinei, anul 1869

Ordinæciunea nr. 14682 a Guvernului Ţării din 27 decembrie 1869 se referea la legiuirea trecerii la legea de apărare în vigoare în privinţa celor ce stau în armată şi în privinţa persoanelor militare în pensiune, apoi celor aflate în întreţinere ca invalizi. Primirea de voluntari anual pentru 1869 şi despre Libera intrare în armată în genere.

Spre deosebire de *Foaea Legilor*, *Foaea comună legilor şi ordinæciunilor* era redactată în limba română, alfabetul latin.

În *Foae* apăreau şi diferite publicaţiuni cum ar fi aceea din partea Comitetului ţării din Ducatul Bucovinei din 2 iunie 1869, nr.1189, către primarii comunali pentru aplicarea Regulamentului pentru servitori din 25 noiembrie 1857 şi asupra lucrătorilor cu ziua şi a ajutoarelor lor la economia rurală.

Aplicarea dispoziţiilor legii venea ca „urmare a faptului că adesea lucrătorii cu ziua şi a ajutoarele lor pentru lucrarea pământului nu-şi împliniseră datoriile faţă de năimitorii lor şi se retrag de la împlinirea lucrărilor luate asupra-şi, spre cea mai mare daună a economiei rurale…" Se face trimitere la dispoziţiile legale şi se cerea aplicarea lor severă…

*

Foaea ordinæciunilor Consistoriului Episcopal în trebile bisericeşti ale Diacesei Bucovinei.

Foaea ordinæciunilor Consistoriului Episcopal în trebile bisericeşti ale Diacesei Bucovinei, Cernăuţi, martie 1868-1927*.* *Tipografia Rudolf Echardt.*

*

Foaea Soţietæţii

pe'ntru

literatura şi cultura romînæ în Bucovina.

№ 8. Cernæuţĭ în 1. August 1865. Anul I.

În causa unificærii ortogræfiilor romîne.

(Urmare.)

Foaea Soţietæţii pentru literatură şi cultură română în Bucovina (Foaea Soţietăţii pe'ntru literatura şi cultura românæ în Bucovina), revistă lunară, de cultură, literatură şi folclor, apare la

Cernăuți la 1 martie 1865, cu numerele 1,2,3, - pentru perioada ianuarie-martie (format 16/24 cm.).

Redactor responsabil al foii şi editor dr. Ambrosiu Dimitrovțæ (Dimitrovici), cu tiparul lui Rudolf Echardt, Cernăuți.

Comitetul de redacție al foii adresându-se „Către cetitori” le spune că „națiunea română din Austria, punând în aplicare spusa poetului transilvan „cu neuitatul său imn poporal «Deşteaptă-te române» a dat viață în anii din urmă „Reuniunii române de lepturăˮ care, dezvoltându-se, acum s-a transformat în „Soțietate pentru literatură şi cultură în Bucovina.”

Scopul acesteia este de a concentra puterile spirituale naționale din patria noastră spre a sprijini, a dezvolta… cultura poporului în țara noastră.”

„Foaea este chemată a servi Soțietății în Bucovina de organ, de expresie a lucrurilor, a stăruințelor şi a cugetărilor ei, de a conlucra la reînvierea noastră spirituală, a întruni inteligențele din țară şi de peste meleagurile ei spre a înlesni pe osebite căi ale literaturii, împlinirea scopului Soțietății: a deştepta simțămintele amorțite…”

Revista îşi propunea să cultive interesul pentru literatura națională, pentru limba vie şi frumoasă a poporului, să promoveze talentele, să practice o critică nepărtinitoare.

În primele numere s-au publicat „Protocolul Adunării Generale a Soțietății”… ținute la Cernăuți în 11/23 ianuarie 1865, „Despre însemnătatea refrenului de „o lero Doamne” din colindele române”… de Ion a lui G. Sbiera, „Trei umbre” de A. Hurmuzachi, „Bucovina”, poezie de Vasile Alecsandri, „Am spus florilor” şi „Invocare” versuri de Demetriu Petrino, „Scurtă privire asupra gramaticii de A. Pumnul” de P. Paicu , „Țânțarii” – un studiu etnografic de F. Căniță „Teatrul Național din Cernăuți” de A. Hurmuzachi, bibliografie, redacționale.

Din protocoalele şedințelor Comitetului Soțietății aflăm că erau persoane care sponsorizau Soțietatea, donând bani, oferind cărți, documente. Redactorii foii erau distribuiți în teritoriu: D. Mihai Pitei în ținutul Rădăuților; D. Constant. Andrievici – Suceava; D.D. Dimitrie Cozub şi Dimitrie Vasilico-Cotmani, Zastavna şi Sadagura; D.D. Eugeniu Stârcea şi Demetriu Popovici – Storojineț; D. Artemiu Ieremievici – Cernăuți; D.D. Iorgu de Cerneschi, Ion Levicki şi Alesandru Costin pentru ținutul Siretului.

Pentru cercetarea socotelilor fostei Reuniuni se alege un Comitet format din: D.D. Nicolai Vasilco, Artemeiu Ieremievici şi Paul Paicu.

Cele 12 numere din *Foae*, apărute în 1865, totalizau 296 de pagini, iar în anul II, 1866, încă 211 pagini, în numerele 1-7, la sfârşitul lor, cititorii luau cunoştinţă că dr. Ambroziu Dimitrovici, secretarul Soţietăţii şi redactorul *Foaei* „nu mai este între cei vii”, locul său ca redactor responsabil şi editor luându-i-l Ion a lui G.Sbiera. Pentru următoarele 8-12 numere, în 1866, se adaugă alte 85 de pagini.

În cuvântul „Către cetitori” Ion a lui G. Sbiera spunea că”scopul foii va fi cel de mai înainte, şi încheia: ”să ne apucăm dar de lucru cu ajutorul lui Dumnezeu!”

Şi publica Kera Nastasia sau Mania pensiilor de V. Alecsandri, poezii – Defira de S.G. Vârgolici – dedicate poetului V. Alecsandri, un necrolog dlui Ambroziu Dimitrovici, un studiu „Mişcări în cestiunea unificării ortografiei române”, Cântece poporale, bibliografie, extrase din protocoalele şedinţelor Comitetului Societăţii.

Foaea aduce mărturii şi despre ceea ce făcea biserica în vremea aceasta. Ziarul Albina din Viena consemna că deşi primele încercări făcute în 1865 de către teologii din Cernăuţi au fost paralizate, „cu ocazia serbării îndoitei nunţi în casa preotului Ţurcan din Fundul Moldovei s-au pus bazele fundaţiei preoţimii gr. răsăritene din Bucovina pentru ajutorarea tinerilor lipsiţi şi talentaţi, alegându-se un comitet din şapte membri (părinţii M. Constantinovici, N. Pleşca, V. Cocorean, D. şi I. Ţurcan, T. Ianoviciu şi A. Boca) cu însărcinarea de a lucra statutul şi a se îngriji de înmulţirea capitalului fundaţiei.” Ceea ce proba „nimic mai adevărat că preoţimea ortodoxă a Bucovinei mai cu seamă, de un timp în coace, nu numai că a început a se interesa cu tot dinadinsul de cultura morală şi intelectuală a poporului, încredinţat păstoriei sale sufleteşti, ci încă sprijină şi prin contribuţiuni băneşti instituţii care tind la răspândirea culturii naţionale” (*Foaea*… nr.9,10 şi 11, Anul III, 1867, p.312).

Dar presa, ziare ale vremii, existau?

În *Foaea*… nr.1 şi 2 pe ianuarie şi februarie 1868, făcând o „ochire peste anul 1867” se reţinea că „numai la românii din Austria au existat în anul 1867 cinci ziare politice şi şase literare şi anume:

în Braşov *Gazeta Transilvaniei*, în Sibiu *Telegraful Român*, în Blaj *Archiv pe'ntru filologieşi istorie, în Năsăud Magazinul pedagogic,* în *Pesta Concordia, Familia, Amicul Poporului, Gura satului,* în Viena *Albina, Sionul românesc*, în Cernăuți *Foaea Soțietății literare din Bucovina*, toate trecându-şi existența şi în anul următor, anunțându-se şi apariția altora…"

…"Acesta e un semn bun, se dovedeşte că românii austrieci nu-s sfâşiați de partide politice pasionale, ci, recunoscând că numai în cultura adevărată se face dovada prosperității unui popor" şi care, alături de „reuniunile de lectură înființate de țărănimea română, aduc mărturia că românii austrieci păşesc înainte, duşi încet, dar sigur!"

Cât priveşte ziaristica din Principate, aici au existat în decursul anului 1867 40 de ziare - 25 în Bucureşti, 7 la Iaşi, 3 la Galați, 1 în Focşani, 2 în Botoşani, 1 la Craiova şi 1 la Bacău….

Ca fiică a Bisericii, şcoala rămâne şi ea în atenția *Foaei* … „Carele e caracterul şi tendința învățământului public la noi?" era documentarul semnat de A. Hurmuzachi în numărul 3/martie 1868, care spunea „Şcoala adevărată pe'ntru onoarea umanității e patriotismul, precum şcoala patriotismului e spiritul familiei."

Exista instituția cenzurii?

După cum se ştie, în ziarul *Dâmbovița* din 3 ianuarie 1859. Dimitrie Bolintineanu spunea că multă vreme la români n-a existat cenzură atâta vreme cât n-a existat presă, scriitori şi nici cititori. Regulamentul Organic însă, însuşi generalul Kiseleff statornicise să nu se tipărească în țară nimic împotriva moralului public, religiei şi guvernului, dispoziția dând naştere arbitrariului. De un astfel de incident vorbea şi Vasile Alecsandri în *Foaea* nr.5 din mai 1868: „La 1846 Russo compuse pentru Teatrul românesc din Iaşi o mică piesă intitulată „Jicniceriul Vadrae", în care un țăran cântă următoarele două versuri:

„Din Focşani la Dorohoi,
Țara-i plină de ciocoi."

Îndrăzneala îi fu mare de a emite o asemenea idee într-o epocă de aristocrație, precum era sub domnia lui Mihail Sturdza! Autorul dramatic a plătit cu un exil de două luni la Mânăstirea Soveja.

Fost-a însă el condamnat de vreun tribunal? „Nicidecum! Pe atunci… Domnul era legea!" (p.149)

„Revista română” din Bucureşti a tipărit în coloanele sale „Jurnalul unui prisonier „ scris de A. Russo la Mânăstirea Soveja, unde fusese exilat sub domnia lui Mihail Sturdza”, scrie Vasile Alecsandri amicului său „A” în *Foaea Societății…* nr.5/mai, 1868, pg. 125-126.

Revista s-a editat până în decembrie 1869. Dacă facem abstracție de ortografia revistei, influențată de sistemul propus de Aron Pumnul şi criticat de Titu Maiorescu, după cum spune Ion Hangiu „publicația bucovineană a îndeplinit un rol important în popularizarea literaturii române în partea de nord a țării, aflată sub stăpânire austriacă.”

„Cel mai fecund colaborator bucovinean al *Foaiei* a fost poporul cu producțiunile sale artistice, spune Const. Loghin în „Istoria literaturii române din Bucovina 1775-1918”. Editura Alexandru cel Bun, Cernăuți – 1996. Acestora li se dă cuvenita atenție. Se publică legende poporale, una despre imigrarea lui Bogdan Dragoş în Moldova de L.G.B. (Gherasim Buliga), Cimilituri române poporale de Ion B. (Bumbac?), dar mai ales un număr foarte mare de poezii poporale, culese din toate părțile Bucovinei. Şi ceea ce e mai important, poeziile acestea, probabil la îndemnul lui Gh. Hurmuzachi, care are şi o notă în sensul acesta, se publică aşa cum circulau în popor, fără a fi atinse de mania îndreptării, pe atunci la moda zilei.”

Foaea Societății … a lansat doi poeți bucovineni – pe D. Petrino şi V. Bumbac. Fragmentul de epopee „Descălecarea lui Dragoş în Moldova” (în două cânturi) îi aparține şi este cea mai reuşită operă a sa şi, totuşi, puțin cunoscută în Literatura română.

În *Foaea* au mai publicat: V. Mitrofanoviță, V. Burlă, dar cel mai larg spațiu l-a avut Vasile Alecsandri. În această *Foae* şi-a publicat un fragment din Jurnalul de călătorie în Maroc – Africa, vodevilul „Florin şi Florica”, comedia „Arvinte şi Pepelea”, „Cânticele comice”, „Barbu Lăutaru”, „Surugiul” etc. Lucrări ale lui Alexandru Russo, C. Negruzzi, C. Negri au fost publicate aici de V. Alecsandri, însoțite de note bibliografice întocmite de poet.

Poezii de M. Pompiliu, Gh. Tăutu, V. Gr.Pop, Maria Rosetti, L.S. Bădescu, doine în stil popular semnate de V. Ranta-Buticescu şi fabule de Gh. Sion, au apărut tot în *Foaea Soțietății* …

T.V. Stefanelli se ocupă în revistă de muzica ce însoțeşte unele obiceiuri – Drăgăița şi Papaluga. Tot el tălmăceşte povestirea

„Menia” scrisă în limba germană de K.E. Franzos, fost coleg de gimnaziu al lui Mihai Eminescu.

Mai ales în perioada fraţilor Hurmuzachi, *Foaea* era scrisă într-o limbă curat românească şi era larg răspândită în toate provinciile româneşti.

*

Opresiunea imperiului habsburgic i-a făcut pe românii din Bucovina să se organizeze şi în 1862 alcătuiesc „Uniunea română de leptură din Cernăuţi” prezidată de M. Zotta. În Comitetul de conducere mai făceau parte: Al. Hurmuzachi, Aron Pumnul,, I. Calinciuc, Al. Costin, I.G. Sbiera, N. Vasilico, Leon Popescu.

După 3 ani se constituie noua societate – Societatea pentru Cultură şi Literatură Română din Bucovina (1865), având ca preşedinte pe Gh. Hurmuzachi, care a deţinut această funcţie până la moarte, în 1882. I-au urmat: Iancu Zotta, Eudoxiu Hurmuzachi, Dionisie Bejan ş.a. Vicepreşedinţi au fost: I. Calinciuc (1865-1874), Silvestru Morariu-Andreievici (1874-1879), Miron Călineascu (1880-1887), Vladimir de Repta (1889).

Societatea a vieţuit până către 1940.

A avut două organe de presă: *Foaea Soţietăţii pentru Literatură şi Cultură Română în Bucovina* (1865-1869) şi revista *Aurora Română*. (1881-1884).

Scopul societăţii era susţinerea şi răspândirea culturii româneşti. În acest sens a iniţiat în 1886 colecţia „Biblioteca pentru tinerimea română”, iar din 1890 „Biblioteca pentru tinerimea adultă”. Datorită intervenţiei societăţii a luat fiinţă o catedră de limbă română la Universitatea din Cernăuţi, titularul ei fiind prof. univ. I.G. Sbiera, care era şi secretarul Societăţii…

Societăţii i se datorează şi înfiinţarea tipografiei româneşti „Mitropolitul Silvestru”, ca şi răspândirea scrierilor cunoscuţilor Vasile Alecsandri, C. Negruzzi, C. Negri, Ion Creangă, Petre Ispirescu, Mihai Eminescu, închegării unei largi şi elevate mişcări artistice şi muzicale în Bucovina.

*

Foaea Societăţii apărută în 5 volume, pe anii 1865-1869, prima revistă a Bucovinei, după Christomaticul românesc de la 1820, apărută cu trei luni mai devreme decât „Familia” lui Iosif Vulcan, la care, ca şi la Bucovina lui Hurmuzachi, a colaborat intens Vasile Alecsandri şi cu a sa *Dulce Bucovină, veselă grădină…*

*

Alexandru Hurmuzachi (1823-1871), împreună cu fratele său Gheorge, au făcut parte din redacția ziarului *Bucovina* în perioada octombrie 1848-1850 şi după. Ei au militat pentru apărarea culturii, limbii şi literaturii naționale, pentru poziția sa politică Alexandru a fost şi arestat. El susținea că „poporul român este dator să-şi dezvolte pe orice cale individualitatea, pentru a se putea opune cosmopolitismului imperiului austriac."

Conducător, chiar de la înființare, în 1862, al Reuniunii române de leptură din Cernăuți, pe care a propus să fie transformată în Societate pentru cultură şi literatură română în Bucovina, membru al Societății Academice Române, deputat în Dieta Bucovinei, dar şi în Camera de la Viena, Alex. Hurmuzachi a avut ca obiectiv dezvoltarea relațiilor culturale cu românii din Regat, ziarul *Bucovina* fiind „un puternic focar al unității româneşti."

De fapt, cel dintâi periodic al românilor din Bucovina a avut ca redactor responsabil, de la 4 octombrie 1848, la 21 octombrie 1849 pe Gheorghe Hurmuzachi care a obținut permisiunea autorităților să scoată un ziar în limba română. El a organizat campania publicistică care avea ca direcție înființarea unei catedre de limbă română la Universitatea din Cernăuți, el devenind cel dintâi preşedinte al Societății pentru cultură şi literatură română din Bucovina în 1865, care îşi avusese obârşia în „Reuniunea română de leptură din Cernăuți."

Remarcat de frații Hurmuzachi, Iracle Porumbescu (Golembrovschi) este numit şi funcționează secretar al redacției ziarului *Bucovina*. Aici a scris şi a publicat versuri şi proză, a valorificat literatura populară, fiind socotit „unul din primii prozatori români din Bucovina". (este tatăl compozitorului Ciprian Porumbescu).

*

Foaia Societății pentru literatură şi cultură populară română din Bucovina (1865-1869) – cea dintâi revistă literară scoasă de această înaltă instituție publică.

Foaia … apare trei ani după înființarea instituției al cărei organ era. Limba ei e cea croită după principiile lui „Arune" Pumnul. Cuvintele şi frazele, epurate de străinisme şi clocită în laboratoarele lingvistice – structura limbii germane era luată de

model, au fost dezaprobate chiar din capul locului. Totuşi, având sprijin şi-un naţionalism rău înţeles, au străbătut în graiul celor ce veneau în contact cu societatea şi, după mortalele ridiculizări înveninate ale lui Alecsandri şi Petrino, unele şi-au prelungit agonia în Bucovina până-n ziua de azi. Unii scriitori însă, cu conştient simţ literar, scriau chiar pe atunci nu: limbă mămească, respepta, miezicul, năciunălitate, probavăr, carăpter etc., ci, limbă modernă, respecta, mediul, naţionalitate, probabil, caracter…

Între aceştia se distingeau George şi Alecu Hurmuzachi în chiar corpul revistei. Ei îşi dădeau seama până şi de menirea neologismului…

(Victor Morariu –
cronică în *Junimea Literară* nr.1-3/1933,
cu ocazia sărbătoririi al 70-lea an
de existenţă a Societăţii pentru cultură…)

*

Ion Gh. Sbiera (1 XI 1836-22 X 1916) este unul dintre intelectualii bucovineni care, în 1862, s-a aflat în fruntea organizatorilor „Reuniunea română de leptură din Cernăuţi”, după numai trei ani, în 1865, devenită „Societatea pentru cultură şi literatură română în Bucovina”.

Se numără, de asemenea, printre întemeietorii şi principalii colaboratori ai revistei „Foaia Soţietăţii pentru literatură şi cultură română în Bucovina”, publicaţie pe care a condus-o din iulie 1866 până în decembrie 1869.

Ioan Gh. Sbiera

Sub semnătura sa, în această revistă, dar şi în *Candela,* tot din Cernăuţi, precum şi în altele – *Arhiva, Familia, Vatra* au fost publicate articole, studii de istorie, de lingvistică şi istorie literară, studii şi culegeri de folclor, necroloage, cronici.

Adept al sistemului fonetic promovat de Aron Pumnul, pe care l-a înlocuit la

catedră, aplicat şi în paginile „Foii Soțietății… pe care o coordona i-a adus multe critici…

Unele neînțelegeri cu comitetul de redacție de la revista pe care o conducea l-au făcut să părăsească redacția, iar doi ani mai târziu, în 1871, să-şi dea demisia şi de la catedră.

În 1875 a fost numit profesor de limbă şi literatură română la Universitatea din Cernăuți, unde a funcționat până în 1906.

*

Reuniunea română de leptură din Cernăuți (1862) a fost prezidată de M. Zotta, iar din comitetul de conducere făceau parte ca membri: Al. Hurmuzache, Al. Costin, Aron Pumnul, I. Calinciuc, I.G. Sbiera, N. Vasilco, Leon Popescu.

M. Zotta,
primul preşedinte al Reuniunii (1862—1863)

Societate pentru cultură şi literatură română din Bucovina, provenind din prima, constituită în ianuarie 1865, a avut ca preşedinte ales pe Gh. Hurmuzachi – care a deținut calitatea până la moartea sa în 1882, fiind urmat de Iancu Zotta, Eudoxiu Hurmuzachi, Dionisie Bejan ş.a. iar ca vicepreşedinți: I. Calinciuc, Silvestru Morariu-Andrievici, Miron Călinescu, Vladimir de Repta.

*

Dimitrie Petrino, datorită scrierii sale „Răpirea Bucovinei" (1877) va intra în conflict cu procurorul austriac din Cernăuți, fiind obligat să părăsească Bucovina.

La Iaşi, Petrino devine director al Bibliotecii statului, înlocuindu-l pe Eminescu şi va ține un curs universitar de limbă şi literatură română.

Dimitrie Petrino (Desen în peniță
De V. Cosmovici, din *Revista Nouă*

Despre opera sa poetică se

scrie: „Că a fost un poet român nu numai de importanță regională, că a fost un veritabil animator al vieții național-culturale dintr-o provincie românească anexată de habsburgi vădește și faptul că unele din poemele sale, adunate într-o culegere prefațată de G.Sion, au văzut lumina tiparului în 1894 la Editura Șaraga din Iași. În 1908 la Vălenii de Munte marele bărbat al neamului românesc Nicolae Iorga îi va edita și prefața culegerea „Poezii alese"

Moare la București în cea mai neagră mizerie la 29 aprilie 1878 (Din lucrarea „Țara Fagilor")

„Domnul Petrino este poate poetul cel mai talentat din Bucovina și cu toate acestea el e în prezent poate scriitorul cel mai necunoscut în țară.

(*Gazeta Bucovina*, 22 septembrie, 1895)

*

„Cenzura, plantă necunoscută în pământul românesc și impusă prin o cârmuire străină din zi în zi se făcea tot mai aspră…

…Eliade, Murgu, Maiorescu, C.Roset, Brătianu, Bălcescu, frații Hurumuzăchești și alții… au onorat jurnalismul românesc…

„…Gazeta Transilvaniei, realizată de dl. Iacob Murășeanu, este în mare decadență. Renumele ei a fost mare numai până la 1848, când a dirijat-o pana lui Bariț. Cele mai bune articole despre drepturile și interesele românilor ieșeau odinioară în acest jurnal în care publiciștii cei mai însemnați își dăduseră randez-vous…"

Mihail Kogălniceanu (1817-1890), jurnalist, istoric, scriitor, om politic, profesor universitar, academician, președinte al Academiei Române în perioada 1887-1890 a fost fondatorul publicațiilor *Dacia Literară, Steaua Dunării* și *Propășirea*, dar și colaborator la multe alte ziare și reviste din vremea sa.

*

George Barițiu (24 mai 1812, Jucul de Jos, județul Cluj – 2 mai, 1893, Sibiu)

Activitatea ziaristică a lui Geoge Barițiu, „glas de aspră mustrare pentru cei în trândăvie şi puțintică chemare spre cărările îndreptării", era privită „cu ochi duşmănoşi" de acei „ care aveau îndestulător motive de a se teme, că prin ridicarea românilor la o stare mai omenească se surpă temelia bunăstării lor materiale şi li se prăbuşeşte cetățuia privilegiilor politice."

Dr. I. Lupaş, 1916. ne spune că „un consilier din Cluj, Somlai, care era suprarevizor de ziare, nu s-a sfiit a-i spune lui Barițiu, că prin foile lui propagă comunismul, căci, legile țării nu permit ca valahii să aibă şi ei proprietăți de pământ."

Împotriva acestei învinuiri în „Note" la articolul lui Lupaş, Marin Petcu aduce în prim plan protestele lui Barițiu în apărare: „Românii nu sunt comunişti" – scria el în *Foaia pentru minte* 1848, nr.49, iar în Părți alese din istoria Transilvaniei (vol.II, p.60) zicea: „Românii nici din nume nu cunoşteau ce este comunismul."

*

Foaia oficială a Mitropoliei Bucovinei

Foaia oficială a Mitropoliei Bucovinei era un fel de îndrumar legislativ pus la dispoziția personalului din teritoriu.

În revista *Lumina*, organul profesional al cantorilor bisericeşti din eparhia Bucovinei, se fac referiri la mai multe dispoziții legale publicate în *Foaia Mitropolitană*, pe care n-am găsit-o în arhivele consultate.

Astfel *Foaia*, în nr.16 din 17 august 1938, publica o circulară referitoare la cultivarea cântăreților bisericeşti şi chema p.c. preoți să recomande din bibliotecile parohiale, cărți corespunzătoare acestora, pentru a le da posibilitatea să se cultive în cele spirituale şi să-şi sporească cunoştințele…

În numărul 17 din 20 septembrie 1938 se publica o circulară în care se arăta că între obligațiile cântăreților bisericești este și pregătirea și conducerea corului bisericesc. „Cine nu se achită de această datorie, fie personal, fie îndemnând pe alți intelectuali din localitate, dacă personal nu are calități de dirijor, nu poate fi calificat cu media foarte bine și nici nu poate aspira la un post mai bun” se spunea în dispoziția mitropolitană.

Foaia oficială a Mitropoliei publica în numărul 20 o circulară privind prezentarea la viza livretelor militare a cantorilor, iar în nr.21 altă circulară prin care se arată că preotul și cântărețul bisericesc trebuie să aibă un stat de serviciu la protoerie și altul la consiliul eparhial și ce acte cuprindea – dintre care nu lipsea declarația asupra averii și foaia de jurământ.

*

Foaia poporului

Foaia poporului, organul românilor din Bucovina, a apărut la Cernăuți în perioada 1909-1914.

*

Foița Centralei însoțirii economice române din Bucovina

Foița Centralei însoțirii economice române din Bucovina, este supliment la Foaia poporului.

*

Foaia săteanului

Foaia săteanului, supliment literar, cu caracter independent, aparținea ziarului *Gazeta Bucovinei* și apărea la Cernăuți în perioada 5 mai -29 decembrie 1891 (format 23/31 cm). Ca și *Gazeta Bucovinei* era redactată de Pompiliu Pipoș, în calitate de director, adus de la *Tribuna*-Sibiu și de Vasile Marco – redactor responsabil.

S-au tipărit 8 numere, la intervale diferite de timp, foaia fiind destinată sătenilor și avea o problematică diversă: rubrici cu povețe economice, mărunțișuri și ghicitori, Calendarul perioadei, Literatură cultă și populară – parte din ea selectată din periodicele transilvaniene, de la Iași sau de la București. Erau prezenți autorii:

Ion Creangă, I. Slavici, N. Gane, I.Pop Reteganul, George Coşbuc, D. Stăncescu, Th.D. Speranția, dar venea şi C. Morariu cu traduceri din literatura germană, Elena Sevastos, care publica cântece populare şi basme.

În ea publicau Vasile Bumbac, C. Berariu (C.Verdi), C. Morariu, T. Robeanu, Elena Niculiță – Voronca, I. Popovici, I.G. Sbiera, I.V. Paşcan, Elena Sevastos, Mihai Teliman, Dimitrie Dan, T. Stamati – Ciurea.

*

CERNĂUȚI An. I 1938
1 FOND ȘI FORMĂ 1
CRITICĂ GENERALĂ ȘI SPECIALĂ
DIRECTOR: LECA MORARIU
SPECIFICUL ȘI PITORESCUL LIMBII

Fond şi formă, revistă de critică generală şi specială, urmărind respectarea specificului şi pitorescului limbii, apare la Cernăuți în 1938, Anul I de activitate (format 16x24 cm).

Directorul ei – Leca Morariu.

Redacția şi administrația, Cernăuți strada Munteniei nr.14, unde a fost tipărită şi *Făt-Frumos* de către acelaşi Leca Morariu.

Propunându-şi să pună stavilă mistificărilor, revista îşi lua ca sarcină, după cum spune directorul ei în editorialul „Pornind la drum, să înfrunte superficialul, impostura, improvizația care, toate „pălmuiesc opinia publică în domeniul limbii." Învrednicindu-se să lămurească şi… limita neologismului.

Revista *Fond şi formă* îşi mai adaugă şi rostul „de-a ilustra într-o sistematică bibliografie bucovineană şi a Moldovei limitrofe distinsa Culturalitate a Bucovinei şi a celorlalte meleaguri…"

Pornind la drum, Leca Moraiu a avut bucuria pe care a avut-o, mai înainte, Constantin Morariu la *Deşteptarea:* a scris şi a publicat mai singur totul. El scria cuvântul de început, ca director, el „Legenda" „Spațiului mioritic", „Din caracteristica şi pitorescul limbii româneşti", „Germanismomania junimistă", „Bucovina bibliografică: Iracle Porumbescu", el… „Multe şi mărunte" plus Cronică…

Şi alături de el, în primul număr din *Fond şi formă*: Petru Iroaie cu „Alecsandrismul lui Odobescu” şi Bob Bărgăuan cu „Creangă în italieneşte”

În 1944 revista apare la Râmnicul Vâlcea (se pare, un număr)

*

Într-adevăr, revista Fond şi formă nr.2, Anul II, 1944, apare la Râmnicul Vâlcea, str, Bulevardul Tudor Vladimirescu nr.33, Tipografia Gutenberg.

Iată cuvântul de început:

„În atâta vitregie a vremuirii, revista *Fond şi formă*, şi dânsa destul de vânzolită, a izbutit totuşi să se reorganizeze în aşa fel, cât să-şi poată continua drumul. Fie chiar cu riscul unei devieri din programul ei propriu. Deviere impusă de aceeaşi bântuire a vremii, în care mai întâi se cer salvate documente unice, ca cele publicate azi (cu privire la Ciprian Porumbescu, C. Morariu şi C. Negri).Oricum, înalta culturalitate bucovineană nu ne iartă să stăm locului!”

*

Fond şi formă, critică generală şi specială. Specificul şi pitorescul limbii – director Leca Morariu. Redacţia şi administraţia Cernăuţi, strada Munteniei nr.14 e o publicaţie program şi ca atare, urmăreşte stăvilirea mistificărilor.

După lămurirea cuprinsă în „Pornind la drum …” neobositul director atacă legenda spaţiului mioritic, publică o primă serie de documente şi precizări din caracteristica şi pitorescul limbii româneşti şi prezintă germanismomaşina junimistă”

(Din *Junimea Literară* nr.1-12, 1939)

*

Fond şi formă a II, 1944, fascic.2, Râmnicul Vâlcea.

Incontestabil, domnul Leca Morariu este un incorigibil. După ce, în aceste vremuri *grele, a făcut să apară, în pribegie, revista Făt-Frumos şi Buletinul Mihai Eminescu,* acum se încăpăţânează să ducă mai departe şi revista Fond şi formă, menită, pe de o parte, pentru critică generală şi specială, iar pe de altă parte pentru specificul şi pitorescul limbii.

De astă dată revista apare, după cum recunoaşte, cu o deviere de program, impusă de „vitregia vremuirii”, întrucât se cer salvate de cine ştie ce alte bântuiri anumite documente unice ale vremii.

Din seria acestor documente dl. Leca Morariu publică în continuare scrisori ale lui Ciprian Porumbescu către părinții săi, ale lui C. Negre (nu Negri) către Iracle Porumbescu, dar şi studiul său de stilistică.

(C.L. din *Revista Bucovinei* nr.11/12 – 1944)

*

Fulgerul

Fulgerul, revistă independentă. Apare la Cernăuți între 19 ianuarie 1924 – 31 martie 1924, bilunar; proprietar şi editor Pavel Vacariuc; redactor responsabil Nistor a lui Ion Fetilă.

Tipografia „Luceafărul”, Cernăuți.

Apare în limba germană: Der Blitz – Unablängige zertschrift.

DIN COLECȚIA ICONOGRAFICĂ A BIBLIOTECII BUCOVINEI „I.G. SBIERA”

Casa din Suceava de pe strada Şipotului nr.9, azi strada Prunului nr.6, unde a stat în gazdă elevul Ciprian Porumbescu între anii 1860-1863.

Iracle Porumbescu, (tatăl compozitorului Ciprian Porumbescu), născut la 21 martie, stil nou, 1823 – mort la 13 februarie, stil nou,1896.

*

*

Gazeta Bucovinenilor

Gazeta Bucovinenilor, organ de informaţii şi cultură naţională (anul II, nr.21, Bucureşti, str. Iulia Haşdeu nr.1) a reuşit în mai puţin de doi ani de apariţie să-ţi asigure nu numai întreaga simpatie a intelectualilor bucovineni de pretutindeni, ca şi numeroşi colaboratori.

Acest număr este închinat Jubileului de 75 de ani al Liceului din Suceava. Publică partea I al unui foarte documentat articol despre istoricul liceului sucevean datorat dlui prof. Victor Morariu, precum şi articole semnate de domnii G.D. Grecul, C. Vicol şi F. Tanige.

Are bogate şi variate informaţii din toate colţurile Bucovinei.

(Din *Voinţa Şcoalei,* 15 oct.1935)

*

Numărul 40-41 din 10 noiembrie 1936 – *Gazeta Bucovinenilor* a fost număr festiv, în 8 pagini şi semnau: Ion I. Nistor, Grig. D. Grecul, Const. Vicol, Victor Morariu, Corneliu Gheorghian, Ilie Tabrea, Const. şi G.Turtureanu, Filimon Taniac, Tudose Dracea.

*

Gazeta Bucovinenilor nr.42 din 22 noiembrie 1936, părintele Gh. Ignătescu publică sub titlul „Cuvântul preoțesc şi Mitropolitul Bucovinei" o pătimaşă răstălmăcire a articolului nostru din numărul trecut: „Cereri îndreptățite".

(Din *Cuvântul preoțesc*, anul III, nr.22/23 1 decembrie 1936)

*

Gazeta Bucovinenilor, organ de informație şi cultură, apare la Bucureşti între 1 noiembrie 1934 – 30 septembrie 1938.

Director Grigore D. Grecul.

Colaborau condeie din Bucureşti şi din toate provinciile României.

*

Gazeta Gospodarilor

Gazeta Gospodarilor apare la Cernăuți: 1931-1932. Este o publicație lunară. Redactor responsabil Iakob Rosenstok. Tipografia „Eminescu", Cernăuți.

Începând din 1 aprilie 1932 îşi ia subtitlul: revistă lunară independentă.

Un număr din 1931 poartă mențiunea: Ediție de propagandă. Nu are data apariției.

*

Gazeta industriei şi comerțului din Bucovina

Gazeta industriei şi comerțului din Bucovina publicație oficială a Asociației Generale a Industriaşilor şi comercianților din Bucovina, apare la Cernăuți şi ființează între 1 mai 1943 – 25 decembrie 1943.

Se redacta sub îngrijirea unui comitet de redacție, de trei ori pe lună, şi se tipărea la Tipografia Societății de Editură şi Arte Grafice „Dacia Traiană", Cernăuți.

De la 30 mai 1943, director era dr. N. Noveanu, iar secretar de redacție ing. D. Popescu.

Anul I. Cernăuți, 20 Iulie 1911. Nr. 15

GAZETA

MAZILILOR și RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară:	Abonamentul în România și străinătate:
Pe an . . . . 6 cor.—	Pe an . . . . 7 lei.—
Pe șese luni . . . . . . 3 cor.—	Pe șese luni . . . . 4 lei.—
Un număr 25 bani.	

Redacția și Administrația: Cernăuți, Str. Francisc 42.

Gazeta mazililor şi răzeşilor bucovineni, apare de două ori pe lună, începând din toamna anului 1900, cu sediul redacției şi al administrației în Cernăuți, strada Francisc nr.42. Proprietar şi editor – prof. dr. Iancu, cav. de Cuparencu, redactor responsabil Teofil cav. de Manescul, realizată la Tipografia bucovineană din Cernăuți.

Revista venea ca „un organ de publicitate care să informeze lumea despre starea chestiei răzăşeşti şi, prin puterea ce reprezintă presa, să influențeze şi asupra procedurii guvernului în chestii naționale pe teritoriul răzăşesc."

Revista i-a ajutat pe mazilii şi răzeşii din toată Bucovina să se afirme ca români, „un drept care le aparținea pe temeiul legilor fundamentale", luptând să li „se dea înapoi limba românească, care singură ne asigură propăşirea noastră culturală şi care ni s-a răpit fără de nici un drept din şcoalele noastre."

„Noi respectăm drepturile naționale ale altor neamuri, dar cerem să fie respectate şi drepturile noastre" – spune rezoluția votată în adunarea generală din 10 decembrie 1911 a mazililor şi răzeşilor,

În gazetă au apărut articole „Trezirea românismului pe plaiuri înstrăinate", „Apel către răzeşii de peste Prut", „Cât timp a fost întrebuințată în Bucovina limba românească în viața publică?", „Armele vieții: munca, cinstea şi economia – sfaturile unui bătrân către consătenii săi", „Partidele", „Trecutul «Junimii»", „Redeşteptarea mazililor şi răzeşilor la conştiința națională" ş.a.

Fiecare număr, aproape, era completat cu grupaje de „Ştiri mărunte, sfaturi către abonați, bibliografie, informații despre prețul pâinii.

Pentru că aveau dreptul să voteze doar cei care plăteau biruri, deci şi răzeşii şi mazilii, mişcarea de redeşteptare națională era mai mult decât necesară.

„Mult timp, noi românii văzând pericolul slavismului ne-am mărginit la văitări şi am avut slăbiciunea de a face fel de fel de concesii” – se spunea într-un articol la 23 aprilie 1911. Articolul exemplifica slăbiciunile: … în Mihalcea sunt 617 alegători români,în Turenisi, în Banila moldovenească 508, în Comăneşti 188, în Costeşti 218, în Vilancea 88… numai Banila şi Țureni au şcoală românească, pe lângă una rusească”…

Cum puțini dintre cititori ştiu cine şi ce sunt mazilii şi răzeşii din Bucovina, revista publică câteva date informative din *Românul*.

…”După închegarea Moldovei în principat de sine stătător s-a simțit necesitatea să i se apere hotarele… Drept aceea voievozii români au colonizat de-a lungul acestor hotare pe cei mai buni şi mai viteji purtători de arme din Principatul Moldovei. … Acestora li s-au dat ranguri de boierie şi moşii întinse dintre care, însă, durere, numai pe cele dintâi le-au păstrat. Aşa erau mazilii şi răzeşii pe vremurile acelea… În mâna slavismului cotropitor şi-au uitat limba strămoşilor iar factorii competenți nu s-au ocupat de soarta lor…”

Aceasta o face acum gazeta de față.

„Să lăsăm ca în oceanul cotropitor al slavismului să se înece, fără a mişca un deget măcar, comune mari româneşti, ca Cuciurul-mare, unde s-au constatat la ultimul recensământ aproximativ 10.000 de suflete româneşti, dintre care 3200 sunt alegători, şi ca Mihalcea, acest sat conştient de menirea sa națională, care a închis cu puterea şcoala ruteană de acolo, fiindcă i se refuzase în curs de mai mulți ani deschiderea unei şcoli româneşti, apoi Chicera, Camenca, Corceşti, Sadova Abia şi câştigatele comune Broscăuții-noi, Volcineț ş.a. – se întreba *Gazeta mazililor şi răzeşilor* în apelul său adresat poporului român în 13 iunie 1911, în preajma alegerilor de atunci.

Gazeta mazililor şi răzeşilor bucovineni nr.12 din 25 mai 1911 informa despre apariția broşurii „Apel către răzeşii din satele înstrăinate”, broşura fiind o încercare de a schița istoria răzăşimii cu arătarea pericolului slavismului, chemând la deşteptarea națională a răzăşimii.

Despre slăbirea solidarității satului românesc de către stăpânirea austriacă vorbeşte pe larg prof. Constantin Loghin: „… constatând că unii țărani purtau încă din era moldovenească, ca descendenți din țărani liberi sau boieri scăpătați, numirea de „răzeşi” sau „mazili”, stăpânirea străină a căutat să şi-i apropie, întrebuințând acelaşi sistem ca şi la boieri: permițând adică acestor țărani să-şi anine înainte de numele de familie un – de sau cavaler de. Posesorii acestor titluri deşarte, mândri de această distincție, voiau să se diferențieze de restul masei țărăneşti şi au adoptat „haina nemțească” în locul costumului țărănesc. Astfel, până astăzi, întâlnim, mai ales în nordul Bucovinei, curiosul fenomen al țăranului îmbrăcat nemțeşte, al răzeşului şi mazilului devenit castă, care ține la titlu şi nu se amestecă cu țăranul.”

Schimbându-i haina, sufletul răzeşului nu s-a schimbat: „Dimpotrivă, răzeşul bucovinean, urmaş vrednic al plăieşilor, a rămas mai departe credincios limbii şi credinței străbune, rezistând mai mult valului cotropitor de înstrăinare. Chiar atunci când unii răzeşi, forțați de împrejurări vitrege, şi-au pierdut limba, totuşi şi-au păstrat conştiința românească, mărturisind-o mereu cu dârzenie. Tocmai neamestecul lor instinctual cu țărănimea venetică din jurul lor i-a păstrat mai mult în limba, legea şi datinile româneşti”(Constantin Loghin: „Societatea pentru cultură şi literatură română în Bucovina” la 80 de ani – istorie şi realizări, Cernăuți 1943, Editura „Mitropolitul Silvestru”, Piața Unirii nr.3, pagina 171).

*

Societatea mazililor şi răzeşilor din Bucovina, dar şi filialele sale, organizau chete pentru colectarea de fonduri necesare activității,dar şi ajutorării unor persoane aflate în nevoi.

Gazeta, în numărul 15 din 20 iulie 1911, evidenția numele donatorilor, dintre care îi amintim pe: Isopescul- Grecul, Eudoxie Ursachi, Leon cav. de Vlaico, Aurora Daşchievici, Ştefan Ştefanovici, Leon Baloşescul.

Nunțile, petrecerile populare, serbările, ieşirile la iarbă verde erau ocazii de colectare a coroanelor…

Preocupată de românitate, *Gazeta mazililor şi răzeşilor*, în cinci numere ale sale, în 1911, sub titlul „Apel către răzeşii de peste Prut” a publicat textul broşurii „Apel către răzeşii din satele înstrăinate”, cu lămuriri asupra originii răzeşilor şi îndemnuri de a se

emancipa de influența ruteană, pentru că: „satele din nordul Bucovinei, dincolo de Prut, sufăr cel mai rău de influența ruteană.

Pentru înlesnire luptei revistei acolo, unde limba română e uitată aproape cu desăvârşire, vom publica cărticica de față şi în traducere ruteană. Deşi sunt sate răzăşeşti cu populație curat românească ca Ropcea, Igeşti, Broscăuții-vechi, Budeniț, altele mixte Mihalcea, Tureni, Gogolin şi Călineştii lui Cuparencu, broşura a folosit şi celor aproape total înstrăinați – de la Nord –ei ştiind, prin tradiție că sunt români şi primind cu bucurie lucrarea care, mai apoi, a fost difuzată şi în limba rusă.Cu numărul 5/iunie 1912, redactor responsabil al revistei a devenit Teodor Andoni.

*

După 30 de ani, devenită Revista mazililor şi răzeşilor, tribună tradițională pentru apărarea mult năpăstuitelor drepturi româneşti, condusă de dr. Alex. Vitencu a căutat să lămurească şi să apere drepturile românilor asupra Bucovinei de-a pururea româneşti.

*

Revista apărea şi în 1944. Secretar de redacție: Vasile Vitencu.

*

ANUL I. MARTIE 1935 No. 1.

Gândirea Economică

Economie — Finanțe — Critică

Director: LEON PROCA.

Abonamentul 1 an: pentru particulari Lei 150, pentru instituții Lei 500.
Apare lunar. — Redacția şi Adm.: Cernăuți, str. Arh. Eus. Popovici Nr. 16 a.
Cont curent la Banca de Credit Român, sucursala Cernăuți.

Incotro mergem?!

Gândirea economică, revistă de economie, finanţe şi critică, apare în martie 1935, în fiecare lună, redacţia şi administraţia – Cernăuţi, strada Arh. Eus. Popovici nr.16 a.

„Era cea dintâi publicaţie periodică scoasă de un funcţionar al Băncii Naţionale” – citim la … „profesionale”. Director Leon Proca.

Din „Încotro mergem?” aflăm că deviza *Gândirii economice* este „de a difuza prin paginile ei adevărul şi să cultive noţiunea de obligaţie”…

Revista pretindea „să pună sub ochii cititorilor situaţia reală şi cunoscând-o vom dezbate mijloacele pentru a o schimba în spre mai bine.”

„Vom critica de la această tribună, cu competenţă şi fără patimă ori menajamente, tot ceea ce este menit să aducă vreun prejudiciu situaţiei noastre economice şi să influenţeze în sens negativ mersul economiei şi finanţelor.”…

În ce priveşte literatura „ne-am făcut o datorie să mânuim bisturiul literar…”

Apar articolele: „Criza economică în declin”, de Leon Proca, „Reîntoarcerea la etalonul aur” de Lascăr Gane, „Nevoia unei şcoli critice în literatură” de Epicadus.

Mai semnau: Adrian Ion Popa, Petre Vornic, dr. Valentin Al. Georgescu, Mathias Rolh, ing. Gh.Brânduş.

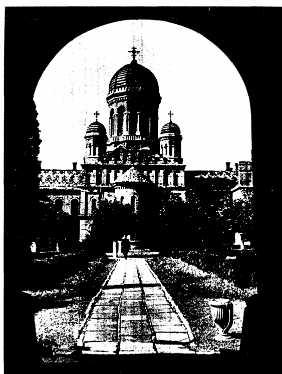
Rubrici: Gânduri patriotice, Gânduri corecte, Gândiri utopice, Gândiri reale, cronică economică externă, recenzii-cărţi şi reviste, profesionale etc...

Tipografia Mitropolitul Silvestru, Piaţa Unirii nr.3, Cernăuţi.

*

Glasul Bucovinei, Cernăuţi – Bucureşti

Glasul Bucovinei, revistă trimestrială de istorie şi cultură, apărută la Cernăuţi-Bucureşti. Fundaţia Culturală Română, Aleea Alecsandri nr.38 Bucureşti – România, redacţia – Cernăuţi, redactor şef Alexandrina Cernov, str.Kamarova nr.30, apart.38 Cernăuţi, cod 274013 Ucraina.

Din redacție mai fac parte: prof. dr. Alexandrina Cernov, Ştefan Hoştiug, Ilie Luceac, Vasile Tărâțeanu redactor şef – adjunct.

Colegiul de redacție format din: prof. dr. Petru Ciobanu (Braşov), prof. dr. Mihai Iordache (Suceava), prof, dr. Ştefan Munteanu (Timişoara), prof. dr. Ion Popescu-Sireteanu (Iaşi), Z. Ornea (Bucureşti), acad. Vladimir Trebiş (Bucureşti)prof. dr. D. Vatamaniuc (Bucureşti).

În *Glasul Bucovinei* nr.1/1994, în cuvântul „La început de drum”, Alexandrina Cernov ne dezvăluie gândurile redacției: „Ne preocupă istoria Bucovinei, perspectiva ei. Stăpâniți de sentimentul haosului total ce domneşte în noi şi în afara noastră, de procesul anevoios de redresare economică, care este mai mult o dorință de a-l considera proces progresiv, decât o realizare evidentă a lui, acestea şi multe altele, ne obligă să ne oprim şi să ne gândim la ceea ce am fost şi suntem, la ceea ce este necesar şi ceea ce e inutil, la adevăratele valori umane care să mențină şi să consolideze tot ce, într-un cuvânt, numim ideal. Dar, mai întâi, se profilează necesitatea de a recupera adevărul istoric, de a revalorifica istoria culturii româneşti pe acest picior de plai mioritic.”

Făcând istorie, prefațatoarea revistei stabileşte coordonatele istorice ale celei ce fusese, mult timp, numită Țara de Sus:

„Istoria Bucovinei, ca un colț de țară, cu destinul ei specific, începe cu 330 de ani în urmă – la 1774, când trupele imperiale austriece au ocupat nordul Moldovei, numită ulterior Bucovina. Până la această dată istoria ei nu se deosebeşte cu nimic de istoria Țării Moldovei.

Situația istorică a Bucovinei, de la 1774 şi până astăzi a fost următoarea:

1. 1359-1774 (415 ani) face parte din Moldova;

2. 1775 – 1918 (143 de ani) Bucovina s-a aflat sub stăpânirea Austriei habsburgic;

3. 1918 – 1940 şi 1941-1944 (aproape 25 de ani) Bucovina este parte componentă a statului român;

4. 1940-1941 şi 1944-1991 (aproape 48 de ani) nordul Bucovinei este încorporat Uniunii Sovietice;

5. 1991 – nordul Bucovinei (regiunea Cernăuți care include şi ținutul Herței şi fostul județ Hotin), face parte din Ucraina, ca şi sudul Basarabiei, înglobat în regiunea Odesa."

Argumentând că mentalitatea bucovineană de toleranță şi respect între reprezentanții diferitelor naționalități, creată în urma unei politici naționale, susținută de imperiul Austro-Ungariei, autoarea preia ideea la care istoricul bucovinean I. Nistor a reacționat cu temperamentu-i caracteristic şi-i redă spusele publicate în Glasul Bucovinei din 11 decembrie 1918: „Bucovina, spune Ion Nistor, în articolul *Homo bucovinensis,* a fost şi a rămas o țară românească, atât prin tradițiile ei istorice, cât şi prin caracterul ei etnografic, faptul acesta, indiscutabil, a fost totdeauna ca un goz în ochii foştilor guvernanți şi pentru aceea ei au căutat chip şi fel de a şterge urmele trecutului şi de a înăbuşi conştiința națională la populația băştinaşă. În năzuința aceasta fostul regim a găsit sprijin şi la concetățenii noştri de altă limbă şi lege care venind din alte părți de noi, aveau un vădit interes de a sprijini o doctrină care tindea să şteargă deosebirea între străini şi băştinaşi. Cum unii din aceştia nu aveau patrie, iar alții o aveau în altă parte, ei începură să propovăduiască doctrina „Bucovinismului" (Buowinacthum) aşa de favorită guvernului de la Viena şi a celui de la Cernăuți. Conform principiilor acestei doctrine, toate neamurile din Bucovina şi în special românii, trebuiau să se desfacă de convingerile lor naționale, să rupă orice legătură cu conaționalii lor de peste hotare, să-şi abandoneze limba şi să uite de datinile şi obiceiurile lor strămoşeşti

pentru a se contopi cu celelalte neamuri şi într-o specie exotică bucovineană cu limba de conversaţie germană. Şi era sprijinită această doctrină de întreg aparatul administrativ şi de şcoală, de la universitate până la şcoala primară…”

De la afirmaţiile lui Ion Iancu Nistor, făcute în 1918, s-a scurs aproape un secol iar românii bucovineni au rezistat atât perioadei „Homo sovieticus”, cât şi astăzi, când naţionaliştii ucraineni exacerbează exclusivitatea intereselor ucrainene…

Când conştiinţa apartenenţei naţionale a românilor bucovineni continuă să fie pusă încă la grea încercare, revista de faţă, crede Alexandrina Cernov, are menirea să „recupereze adevărul istoric, ”cronologia istorică şi politică, activitatea partidelor politice, mărturii istorice, aspecte de viaţă spirituală religioasă, dicţionare bibliografice, portretele reprezentanţilor ştiinţei şi culturii româneşti din Bucovina, memorialistică, demografie, creaţie literară, artă, etnografie şi folclor.”

Glasul Bucovinei, revista – se declară urmaşa şi continuatoarea a ceea ce a fost *Glasul Bucovinei*, fondat în 1918 la Cernăuţi de Sextil Puşcariu şi Ion I. Nistor, concluzionând că „românii din Bucovina, aidoma fagilor şi stejarilor din Codrii Cosminului, au rădăcini împlântate în adâncul secolelor”, iar recuperarea valorilor culturale este o datorie a generaţiei noastre pentru a le lăsa moştenire urmaşilor – urmaşilor noştri.

Cel de al V-lea număr al său, anul II 1995, are în sumar, sub titlul „Bucovina – procese istorice şi sociale”, articolele: „Plaiule, plai răstignit” de Vasile Tărâţeanu – Cernăuţi; „Academia duhovnicească de la Mănăstirea Putna din secolul al XVIII-lea” de Mircea Pahomi.

În documentarul scris de Vasile Tărâţeanu, este vorba despre naşterea la 7 noiembrie 1990 a ziarului *Plaiul Românesc* – devenit revistă -, conţinutul primelor sale numere, paşii făcuţi în promovarea adevărului istoric şi de trezire a conştiinţei naţionale, nesfârşitele greutăţi întâmpinate, inclusiv încercarea de a-i pune capăt existenţei în justiţie…

Luându-şi rămas bun şi zicându-i „Să-ţi dea Domnul Plaiule, Românesc, şi la propriu şi la figurat, viaţă lungă şi fără firul sau gardul de sârmă ghimpată ce te sfâşie” am înţeles că Vasile Tărâţeanu, fostul lui redactor şef, rămâne un optimist…

Optimism pe care l-am întâlnit în tot ceea ce se face la revista *Glasul Bucovinei*. Ca în versurile „Din una în alta” de Marcel Mureşanu.

„La miezul nopții / nu se mai poate scrie nimic / ce să nu fie contestat / trec pe furiş granița / dintre azi şi mâine / dorm paznicii / numai gâştele şi cocoşii / îmi descoperă urmele / dorm paznicii / vin vremuri de glorie / era geografiei a apus / deşi eu dintr-o țară în alta trec / nu mă mai mişc / ci doar calota craniană / luminează brusc de-a lungul fâşiei…”

În paginile de „teorie, critică şi istorie literară semnează: Ştefan Hoştiuc, „Gaston Bachelard: între instinctul imaginii şi reveria anagogică II”; Lora Bostan, Brânduşa Grigorco „Proza bucovineană din secolul al XIX-lea , începutul secolului XX”.

La „Colaborări din celălalt veac” – Mihai Teliman cu „Ce sufăr redactorii”, iar la poezie Marcel Mureşanu cu mai multe titluri care interesează.

Urmează „Aniversări cernăuțene”, „Documente” de Eugen Pertraş, referitoare la „Minoritățile naționale în atenția Consiliului Europei, Convenția cadru pentru protecția minorităților naționale”; artă, folclor, etnografie”, un documentar „Satul nostru Mahala din Bucovina. Înregistrări pentru mai târziu, Bucureşti 1965” de Ionică Nandriş – în arhivele Bucovinei.

Utilă rubrica Cărți-reviste susținută de Ştefan Purici şi Teodor Andrieş.

În alte numere ale revistei: „Un moment din istoricul luptei românilor din oraşul Siret pentru învățământul național” de Ştefan Purici în *Glasul Bucovinei* nr.2; „În legătură cu aşa-zisa „răscoala de la Hotin (7-21 ianuarie 1919)” de Tatiana Duțu, Florin Anghel şi „Unele considerații cu privire la originea familiei pictorului Epaminonda A. Bucevschi” de Ilie Luceac în nr.3; Ocuparea treptată a nordului Moldovei şi numele Bucovina” de Ion Popescu – Sireteanu şi „Vasile Plăvan, gazetar şi publicist bucovinean” de Georgeta Plăvan – Ştefănescu în *Glasul Bucovinei* nr.4.

În revista *Glasul Bucovinei* (Cernăuți-Bucureşti) a publicat şi Dumitru Vatamaniuc articolele „Eminescu şi Bucovina” (nr.2/1994) şi „Eminescu şi Foaia Societății pentru Cultură şi Literatură Română în Bucovina” (nr.3/1994).

Se poate afirma că redacția revistei *Glasul Bucovinei* îşi face corect datoria, susținând număr de număr temele propuse: Bucovina

– procese istorice şi sociale; personalități istorice şi culturale bucovinene; critică şi istorie literară; poezie-proză, artă, folclor, etnografie, arhiva Bucovinei, aniversări cernăuțene, restituiri, conferințe şi recenzii, memorii, evenimente din istoria neamului, cărți-reviste-bibliografie.

Scriu la revistă multe condeie încercate şi pricepute, competente.

Tiparul executat la Tipografia „ARC" – SRL Bulevardul Preciziei nr.9-11, sector 6, Bucureşti.

*

După erorile în serie comise de publicația *Septentrion* (Rădăuți, anul II, nr.6-7, 1992-1993, p.5 / şi *Glasul Bucovinei* (Bucureşti-Cernăuți nr.3/1994, p.173 şi nr.1 (5/1995, p.139 / cum că Ion (Ionică) Nandriş ar fi fost ultimul preşedinte de până la 1994 al Societății pentru cultură şi literatură română din Bucovina, revista *Iconar* nr.4/1995 probează şi clarifică problema ridicată: Maximilian Hacman a fost ultimul preşedinte al Societății.

*

Cu numărul 1/1996 Glasul Bucovinei inaugurează o nouă rubrică „Dialoguri cu bucovinenii" cititorul întâlnindu-se direct, prin intermediul unor personalități – Radu Grigorovici, Vladimir Trebici, Rodica Scruba, Nicolae Corlățeanu, Pavel Țugui, Vasile Tărâțeanu, Arcadie Suceveanu ş.a. cu ceea ce a reprezentat cândva cultura şi civilizația Bucovinei interbelice.

*

Hacu

Hacu, revistă de umor, Cernăuți: 1921-1931. Apare când poate. Prețul – după învoială. Pentru idioți – gratis.

Redactor şef – Mombo; Fondator – Sol.

Redacția şi administrația „Junimea" Cernăuți.

*

Hacu, revistă umoristică, editată de Societatea academică Junimea. „Vechea revistă umoristică condusă acum din nou de însăşi fondatorii ei, se prezintă bine ca creație tehnică" îşi spunea părerea Glasul Bucovinei din 27 martie 1921. „Desenele sunt foarte bune. Ar fi dorit ca chestiunile aduse în coloanele ei să fie de cuprins mai

general. tratând lucruri care să fie cunoscute cu fapte şi persoane unui cerc mai larg de cititori”, comentează ziarul.

„Hacu este chemată să umple un gol mult simţit în publicistica noastră.”

*

Hiena

Hiena, revistă săptămânală politico-literară, publicaţie antiguvernamenală, apare la Bucureşti (ianuarie-martie 1919 şi Cernăuţi, cu subtitlul schimbat în revistă de polemică politico-literară, în perioada aprilie 1919 – 5 ianuarie 1921; 15 octombrie 1922 – 8 aprilie 1923; 28 noiembrie 1923 – februarie 1924. Sediul în Cernăuţi, Palatul Naţional, Piaţa Unirii nr.3, administraţia, Bucureşti, str.Sfântu Ionică nr.6. Se tipărea la Societatea tipografică bucovineană (D. Bucevschi) Cernăuţi, format 16x24 cm. în 1919; 22x31 cm în 1922; 20x25 cm în 1923; 19x25 cm în 1924.

Redactată de Pamfil Şeicaru şi Cezar Petrescu, apărea în fiecare sâmbătă, în 24 de pagini, cu numeroase ilustraţii în text.

Se încheia cu reclamă publicitară: „Bucovina” ziarul românilor bucovineni de sub şefia domnului dr. Iancu Flondor, director Pamfil Şeicaru şi Cezar Petrescu, publică zilnic veşti din Varşovia, Lemberg, Praga şi Petrograd unde au corespondenţi speciali”.

În anul II, revista cu nr.27, 28 şi 29/19 martie 1921 menţiona ca director numai pe Pamfil Şeicaru şi are adresa: Bucureşti, str. Vici nr.7 bis. Numerele erau dedicate lui Tudor Vladimirescu pentru că se împlineau 100 de ani de la mişcările sociale de la 1821. Conţinea articole: „Tudor Vladimirescu” de Pamfil Şeicaru, „Biografia lui Tudor Vladimirescu” – redacţional; „Revoluţia lui Tudor –

însemnări pe dosul apelului lansat pentru sărbătorirea centenarului" de Raul Anastasiu, „Cu prilejul unui centenar", de Eugen Titeanu, „Tudor Vladimirescu – fragment din lucrarea dramatică cu acelaşi nume de N. Iorga, „Dumitru Gârbea – apropiat tovarăş şi prieten a lui Tudor" de P Gîrboviceanu, „Tudor Vladimirescu" de D.Karnabatt, „Scrisoare către Pamfil Şeicaru" de Ion Luca Caragiale, „Pe vremea lui Tudor (Din Istoria Tîrgu-Jiului)" de Alex. Ştefulescu.

La 15 octombrie 1922, revista politico-socială, publica: „Un profet al armoniei: Tagore" de Nichifor Crainic, iar Cezar Petrescu: „Flori de hârtie". În numărul următor, Ion Corbu „Musafirul regelui", Dragoş Protopopescu – Pagini de afară, noi şi duşmani de-ai noştri în străinătate"; Ion Slavici - „Un uitat: Aurel Popovici". Un duel în versuri naşte Al.O. Teodoreanu căruia îi răspunde G. Topârceanu.

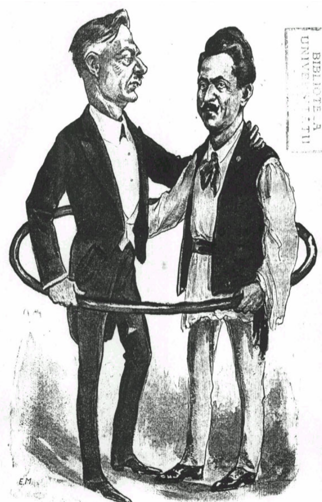
Numărul 7 al revistei, din 26 noiembrie 1922, este dedicat în întregime Partidului Țărănesc şi … țărănismului, iar nr. 8, din 3 decembrie, aproape în întregime, Parlamentului, „ca fabrică de produs legi", cu referire la modificarea Constituției". N. Dunăreanu semna articolul „Pan Halipa, dascăl suplinitor" iar redacția o anchetăreferitoare la pedeapsa cu moartea.

*

Cernăuți - vedere generală

Iuliu Maniu şi Ion Mihalache, prinşi în inelul partidului, pun ţara la cale.

*

În Pro Domo din *Hiena* nr.15/21 ianuarie 1923, Pamfil Şeicaru răspundea celor care acuzau revista de lipsa unui program: „Program? Revista *Hiena* rezumă spiritul unei generaţii. Cei care s-au întors din război, generaţia sacrificată, nu au program, căci ar trebui să mai creadă într-una din mincinoasele miragii ale idealurilor. Stăm la o răspântie; pe nici unul din drumurile ce se desfăşoară în faţa noastră noi nu putem păşi cu acea pasionată încredere; singură creatoare, căci pe rând am încercat amarul dezamăgirilor.

Am crezut în revoluţie şi am văzut atâţi madgeari transformând ideea purificării prin distrugere într-o simplă acţiune ce se cotează la bursa politică.

Am crezut în frumuseţea jertfei noastre făcută cu tot elanul, pentru neamul acesta din care facem parte, şi a trebuit să suportăm insultă…

Am înlesnit dărâmarea latifundiarilor pentru a întrona domnia finanţei şi a paiaţei simbriaşe ei – demagogia democratică.

Am crezut într-o lume nouă şi a venit într-adevăr una oribilă, a cărei sensibilitate s-a coborât în pântece. Înfloresc lăcaşurile de noapte, bodegile, restaurantele de lux, se închid şcolile, bisericile au rămas fără credincioşi, iar bibliotecile sunt vizitate arareori…

Am străbătut adesea țara şi inimile noastre s-au strâns îndurerate când am trecut pe lângă vechile lăcaşuri ce se dărâmă încet în ploaie şi uitare…

…Vreți un program? Nu avem!

Vreți o energie morală? Avem!”

Alături, răspund celor de mai sus, Cezar Petrescu semna: „România Mare, Românie tristă.”

La „Puncte pe I”, un cititor, Em. Tuluca, se întreba: de ce „Punctul pe I” şi de ce nu) mai bine: din Țara Măgarilor?, iar mai jos era redat pamfletul: „De dragul lui Adolf din closet”, cu cugetări menite să servească şi altora ca întâmplări ale vieții.

La „Pro domo” i-au răspuns N.D. Cocea şi Mircea Eliade în *Facla*, iar Tudor Teodorescu- Branişte chiar în *Hiena.* Branişte îi cerea lui Pamfil Şeicaru să fie „indulgent căci, vai! madame democrația e jună – jună de tot – o minoră; mica democrație are încă mult timp voie să-şi vâre degetele mărunte în năsuciorul impertinent şi din când în când, să-şi ridice rochița mai sus de buric. E micuță, „săraca…” N.D. Cocea găsea dimpotrivă, că democrația este foarte serioasă şi matură, dar e virgină, n-a fost pusă la încercare…”

Mircea Eliade

Mircea Eliade, fostul coleg de şcoală al lui Şeicaru, era ambiguu, se scălda în lirismul … vorbelor.

Democrația fiind minoră, i se impunea, probabil, tutoratul unei dictaturi, încheia sarcastic, dar, parcă, văitându-se Pamfil Şeicaru.

Hiena nr.18-19, de joi 14-21 februarie 1923 cuprindea „O anchetă în lumea intelectualilor la care răspundeau: Nicolae Iorga, C.C. Arion, Istrate Micescu, dr. Ştefan Bogdan, Simion Mehedinți, Al. Ottelişanu, Gala Galaction, dr. W. Filderman, Aurel Weiss, referitor la „Numerus Clausus”, reprimarea frământărilor şi mişcărilor studențeşti de către guvern.

Ancheta continuă în numărul următor cu alte răspunsuri:Ermil A. Pangrati, Jean Cantacuzino, prof.Plastara, prof. dr. Emil Racoviță, S. Mandrescu, prof. Hurmuzescu, Rădulescu-Pogoneanu, M. Goldştein, cu scrisori şi de la studenți:… D. Budu, M. Goruneanu, A. Mihăileanu, Const. I. Ciolac, Carol S. Singer, Avram Sin Leiba, cu rezumatul anchetei semnat P.S.

Urmare a scumpirii hârtiei, revista nr.20 din 15 martie 1923 anunță apariția ei de două ori pe lună, la 1 şi 15.

Numărul 21, anunțat pentru 1 aprilie, apare la 8 aprilie 1923 cu articolele: „Fascism românesc”, „Parlamentul a murit”, „Țară veche şi Țară nouă”.

Se pare că murea şi revista… antiguvernamentală.

*

20 octombrie 1923. Anul IV, numărul 1 venea cu vestea, pusă în prima pagină: REAPĂREM!.

„Ne venea aşa de greu să ne despărțim sau mai exact să ne împăcăm cu gândul dispariției acestei reviste, care fărâmițase atâta energie într-o luptă deznădăjduită cu neînduratele cerințe ale tiparului.”

În aceste nevoi şi a restrânselor mijloace ale celor de la *Hiena*, le-a „întins „o mână de ajutor” editându-le revista, cine? – cei de la Editura *Ramuri*, care îşi pun amprenta pe coperta editoriatei: LITO RAMURI, Craiova, dându-le posibilitatea reapariției regulate a reviste „care bravează ipocriziile democrației, care este duşmană neîmpăcată a omului politic, sinteză de ignoranță şi incorectitudine”, *Ramuri* înlesnindu-i „o nouă luptă pe care o începe”…

„Începem” concluziona preambulul: „Semănăm uri ca să culegem bucuria adevărului spus fără nici o reticiență.”

Aşa că, de la 20 octombrie 1923, cu subtitlul schimbat în”revistă politico-socială”, *Hiena*, cu reşedința în Bucureşti, strada Izvor nr.44, Administrația la *Ramuri*, Craiova, strada Bibescu Vodă nr.6, având ca director pe Pamfil Şeicaru, apare bilunar, la 5 şi 20 ale fiecărei luni, pornea bătăioasă. Pamfil Şeicaru semna „Impresarul unei legende”; pamflet la adresa generalului Averescu al cărui impresar era nimeni altul decât I.C. Argentoianu. Ion Darie prindea în condei timpul „Când s-a cutremurat pământu, ”Din Rusia Sovietică” se intitula articolul semnat de G.M. Ivanov, care punea în pagină lauda lui Lenin: ”Nu am făcut decât să confiscăm, să devastăm şi să sfărâmăm…” Georgescu Vig încondeia „Viziuni provinciale – francmasonerie liberală” iar articolul cu titlul „Toamnă politică”,”Anchetă la Teatrul Național” dar şi cel care vestea că „Dl. Nicolae Iorga s-a vândut…” cu sufletul cărții şi gândului, era lăsat pe seama redacției, adică erau publicate fără semnătură.

Desenul generalului Averescu inclavat în foiletonul „Impresarul unei legende" („care trebuia să fie eroică" şi care se lăţi „ca un fum de tămâie... pornit din sloaia tranşeelor, din negura satelor devastate şi din aspra mizerie a oraşelor"...

Numărul 4 din decembrie 1923, ca şi numărul 5 din ianuarie 1924, apăreau cu aceleaşi nume de autori: Pamfil Şeicaru, Ion Darie, Al. O. Teodoreanu, Octav Livezeanu, Petre Dragomirescu, G. Stegaru, G.M. Ivanov, de data aceasta generalul Averescu devenit Gonococ, îşi găsise un chitarist: era Octavian Goga, de altfel „un mare poet", spunea *Hiena*.

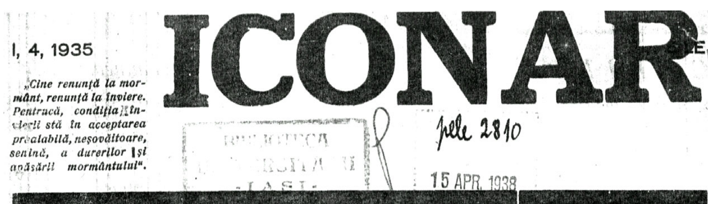
CHITARISTUL GENERALULUI GONOCOC

Numerele 5-7/ianuarie, februarie 1924 nu mai spuneau nimic nici despre locul de editare al revistei, nici sediul administraţiei sau redacţiei, nici chiar numele directorului, păstrându-i-se în mănuşă ilustraţia de pe prima şi ultima pagină, care viza lipsa de identitate.

*

Hiena a fost o revistă de frondă. A promovat pamfletul politico-social, gen Tudor Arghezi ori N.D.Cocea. Au mai scris în revistă: Tudor Arghezi, I. Minulescu, Adrian Maniu, Zaharia Bârsan, I. Barbu (Driada), Al.A. Phillippide, Demostene Botez (Magio), Lucian Blaga (Amurg de toamnă), Perpesicius, Ion Pilat, D. Karnabatt, Cezar Petrescu, Ionel Teodoreanu, C. Sandu Aldea, Gala Galaction, Gib I. Mihăescu, Nichifor Crainic, Ion Slavici, N.N.

Tonitza ş.a. „Cronica literară” este semnată de Andrei Branişte iar cea „artistico-tetrală” de Victor Ion Popa.

I, 4, 1935

„Cine renunță la mormânt, renunță la înviere. Pentrucă, condiția învierii stă în acceptarea prealabilă, nesovăitoare, senină, a durerilor şi apăsării mormântului".

ICONAR

Iconar apare la Cernăuți, lunar, începând cu iulie 1935 până în ianuarie 1938.

Primele trei numere lipsesc la Biblioteca Universității Mihai Eminescu din Iaşi. Publicația are orientare ideologică de dreapta, ea rezultând atât din articolul semnat în nr.4/1935 de Liviu Rusu, director, care spunea că „începutul a pus semn de moarte” iar Nae Ionescu, mai direct, vorbea despre „Primejdia celor de pe urmă”, apreciind că „raționalismul românesc a trecut de faza inițială, devenind o formulă de viață în toată Bucovina” pentru că „raționalul e un sentiment şi nu o doctrină”.

Iconar – având în timp mai mulți secretari de redacție: Ion Negură, G. Drumur, Mircea Străinul, care de la nr.7/1937 devine director – a publicat versuri şi proză, cronică literară şi teatrală, de teologie, ştiință, muzicală, plastice, eseuri, însemnări, revista revistelor.

Parte din articolele publicate făceau apologia doctrinei fasciste, iar unele expresii din texte spuneau tocmai aceasta când întâlneai cuvântul ”camarad”, de exemplu.

Încercând să surprindă atmosfera încărcată de miasme şi sfâşiată de contradicții, Lucian Blaga nota: „După frământarea individualistă urmează integrarea unei noi spiritualități colective. Personalitatea creatoare va deveni din nou o forță impersonală în slujba unui cuget colectiv.”

Sextil Puşcariu într-un interviu despre poezie face aprecieri la obiect în legătură cu producția poeților bucovineni.

Iconar a fost prezentă cu regularitate, adică lunar, la cititori; purta alături de titlu câte un citat biblic, nu-şi dezvăluia cui aparține

şi ce program are, dar în paginile sale semnau condeie cunoscute: Traian Brăileanu, Mihai Cazacu, Gabriel Bălănescu, Paul Constantinescu, George Chlopina. Aron Cotruş, V.G.Cosma, George Drumar, Pavel Costin Deleanu, Radu Gyr, Nae Ionescu, George Macrin, Aurel Marin, Stere Mihalexe, Andrei Martinescu, Teofil Lianu, Teodor Murăşanu, I. Posteucă, Ion Roşca, Liviu Rusu, Sever Al. Slătinescu, Liviu Stan, Barbu Sluşanschi, Mircea Streinul, Vasile I. Ungureanu, Ion Ţurcan, Leon Ţopa ş.a.

Unii dintre ei, directori, editori sau redactori de ziare, ori reviste proprii sau doar colaboratori prezenţi frecvent în ziarul *Glasul Bucovinei* ori în revista *Junimea Literară*.

Unii scriau cu predilecţie poezie – Aron Cotruş, V. Posteucă, Radu Gyr, Teofil Lianu, G. Drumar,Th. Mureşanu, Aurel Marin, alţii ca Mircea Străinul mai ales proză, Liviu Rusu şi Barbu Sluşanschi scriau eseuri, Paul Constantinescu dezvolta problema Specificului naţional în muzică.

Grupul bucovinean, în *Iconar*, cultiva o lirică „sumbră, întemeiată pe ideea morţii, complement al filosofiei disperării" (nr.7/1936).

Publicaţia avea şi articole de atitudine directă, aniversări, comemorări, cursive despre credinţă ca: „Maglavitul şi alte semne şi minuni", însoţit tot de un citat biblic: „Dacă voi veţi tăcea, pietrele vor striga". Se adaugă o bogată bibliografie din domeniul cărţilor şi revsitelor.

Titluri „Ritmul generaţiilor în evoluţia artelor" de Traian Brăileanu, „O noapte furtunoasă de Paul Constantinescu" de Liviu Rusu, „Generaţiile revoluţionare" de Pavel Costin Deleanu, „Critica oficială şi drumul românismului" de George Macrin, păreau materiale de adâncime, unele cuminţi, neofensive, dar doctrinare.

Cititorul neavizat păstra un semn de întrebare chiar de la nr.1.5. 1936, când la rubrica redacţională, i se spusese: „cărţile, revistele şi manuscrisele se vor trimite pe adresa *camaradului* prof. Liviu Rusu" şi că „secretariatul revistei e făcut de *camaradul* Mircea Streinul"…

Se dumireşte pe deplin când, ulterior, citeşte articolele: „Poezia legionară, de Mircea Streinul „Ce este cântecul legionar" de Liviu Rusu, „Cranii de lemn" de Ion I. Moţa, „Disponibilitatea legionară" de Stere Mihalexe.

În numărul 1.12.1936 se citeşte: „La înmormântarea *camaradului* Gheorghe Grigor” cu redarea cuvântărilor rostite la înhumare de prof. univ. dr. Traian Brăileanu, prof. dr. Constantin Zoppa, articolul „Iarăşi o jertfă: Gheorghe Grigor” de Mircea Steinul, în care legionarismul şi Căpitanul „care vrea o ţară nouă, românească şi creştină”, sunt glorificaţi, iar lumea asmuţită împotriva evreilor…Barbu Sluşanschi semna un articol cu titlul: „Conspiraţia jidanilor”

Infatuaţi, iconarii afirmau cu superioritate şi acuzator: „Noi nu suntem diletanţi. Ne-a fost întotdeauna scârbă de lichele, de proştii şi de ahtiaţii după parvenire, pentru care literatura e un pretext ca, de pildă, căsătoria din convenienţă”. Şi mai departe: „… ţinând în dreaptă cumpănă condeiul cu paloşul legionar, am tăiat un drum larg prin granitul indiferenţei generale.”

Iconar s-a voit a fi purtătorul unei noi arte literare, desprinsă de îmbătrânirea din jur, fără a mai ţine seama de un George Voevidca, de profesorii Al. Ieşan, V. Grecu, Sauciuc-Săveanu, Procopovici, Botezat, Guşuleac, Geagea, Păunec, Balan, Bănăţeanu, de Ion. I Nistor chiar, acuza pe Mircea Străinul, Traian Chelariu în articolul „Bucovina în libertate – restituiri şi completări necesare” din *Glasul Bucovinei* nr.5321 din 24 aprilie 1938.

Ascunzându-şi până şi numele administratorului pe care îl numeau convenţional Pană Verde, de teamă să nu le fie răpit, iconarii au scos „cu o regularitate puţin obişnuită” la timp nu numai revista, dar editura a dat şi alte lucrări. A tipărit „Tarot” sau „Călătoria omului”, de Mircea Străinul, „Costea” cor bărbătesc de Paul Constantinescu, „Intrare în pădure” de Aurel Marin, „Solstiţii” de George Drumar, „Divertisment” de Mircea Streinul.

Când intră în al doilea an de apariţie, *Iconar* privea nu numai în urmă, dar mai ales înainte: „Vom continua să luptăm cu îndârjire, căci cauza noastră e o cauză dreaptă. Nimic nu ne sperie. Ştim ce avem de făcut.”

Au rezistat totuşi până în 1938, ianuarie…

Au folosit tipografia „Mitropolitul Silvestru”, Palatul Naţional,Cernăuţi. Primele numere însă au fost tipărite la Rădăuţi.

După 1 septembrie 1936 redacţia şi administraţia *Iconarului* au funcţionat în strada Dragoş Vodă nr.9, în Cernăuţi, acasă la camaradul, dl. prof. Liviu Rusu. (Formatul 24x32 cm).

*

„… o vorbire încâlcită, pestriță, o goană după neologisme, pe de o parte, şi după arhaisme, pe de altă parte, o gândire abtrusă, o sentimentalitate tulbure, un misticism bizar, un amestec de folclorism şi modernism, ducând nu rareori la grotesc. Nicăieri ce e mai rău din Blaga, din Barbu, din Arghezi, din poezia modernă, în general, n-a rodit mai viguros."

(G. Călinescu, Poeți tineri bucovineni, în *Viața românească*, XXX, nr.5, mai 1938, pp 69-74).

„Nici o altă confrerie literară nici chiar dintre acelea ale constructiviştilor şi suprarealiştilor n-a acționat şi n-a respectat orientarea prestabilită cu aceeaşi strictețe"

(D. Mincu, „Iconarii", în „Gândirea" şi gândirismul", Bucureşti 1975, p.635).

*

… Puzderia de reviste cu nume pitoreşti şi juvenil-romantice", „Îndrumarea", „Orion", „Pana literară", „Plai", „Izvodiri", „Crai nou", „Alfa", „Fişier","Argonaut", „Flanc", „În preajma gândului", „Iconar", „Freamătul literar", „Țara Sepnițului", scoase cu grele sacrificii şi având, cele mai multe, o existență efemeră, întăreşte convingerea că viața literară a provinciei noastre traversează acum cea mai intensă şi mai animată perioadă din existența ei." (1931-1936).

Gheorghe Hrimiuc, cercetător, Institutul de filologie Română „A. Phillippide" Iaşi în „Gruparea poetică „Iconar" din „Iconar" nr.1/1995, Rădăuți.

*

Vasile Posteucă (1912-1972), încă din perioada „Iconar" de la Cernăuți (1935-1938) a avut relații prieteneşti şi de opinii cu mai cunoscutul Mircea Eliade (1907-1986).

În perioada celui de al doilea război mondial şi după ocuparea României de către sovietici, amândoi au avut destinul unui azil în America.

Deferit justiției şi condamnat în contumacie la 15 ani de închisoare pe motive politice, Vasile Posteucă părăseşte Bucovina şi familia – soția şi doi copii la 11 octombrie 1941 pentru Occident, unde este internat în lagărul de concentrare de la Buchenwald (1942-1944), trăieşte apoi prin Austria, Germania şi Franța, iar în vara anului 1950 traversează atlanticul pentru Canada. Aici predă germana şi franceza la diferite colegii şi după obținerea titlului de doctor în filozofie la Universitatea din Toronto, se stabileşte în U.S.A.

La 12 iulie 1968, la aproape trei decenii de despărțire, îşi va întâlni şi îmbrățişa soția, Zamfira, sosită din România, cu paşaportul obținut ca urmare a intervenției senatorilor americani Walter Mondale şi Eugene Anderson.

La 17 noiembrie 1972, în spitalul Columbus din Chicago, Vasile Posteucă, aflat pe patul de moarte, primeşte vizita prietenului său Mircea Eliade…

*

Iconar, reapare sub egida Institutului Internațional privat de studii şi cercetări ştiințifice privind Bucovina şi Basarabia, Rădăuți, strada Grănicerului nr.1A, la 1 aprilie 1995, director Mihai Pânzaru – Bucovina.

*

Încercări literare

Încercări literare este apreciată ca fiind „fătul unui entuziasm studențesc” din perioada 1/13 februarie 1892 – 1/13 ianuarie 1893, când la aproape un deceniu după apusul *Aurorei române* apare la Cernăuți această revistă literară lunară (format 23x31 cm).

Coordonată de studentul Constantin Berariu din Societatea *Junimea de* la Universitatea Cernăuți.

La această revistă au debutat Const. Berariu, I.G. Toma, Const, Verdi (C. Isopescu-Grecul), Temistocle Bocancea, Şt. Bodnărescu, C. Stamati-Ciurba.

Revista n-a născut un ecou în lumea literară, dar a fost o încercare tinerească din care şi-au luat zborul unele talente literare de mai târziu.

Prin program, revista răspundea liniei tradiționale a gazetăriei locului; ea îşi propunea să lupte pentru apărarea drepturilor naționale ale românilor, să dezvolte literatura şi să valorifice folclorul.

Versurile publicate duceau la lirica eminesciană, alte ori la lecturile din Al. Macedonschi. Poezia populară purta indicații de culegere de către T. Balcan, Romul Răuț, T. Bocancea. Iorgu de la Vama publica traduceri din W. Hauff.

Redactor responsabil la *Încercări literare* a fost St. Bodnărescu.

Revista este o continuare a ceea ce fusese în ianuarie 1892 publicația litografiată „Tinerimea română" care i-a şi reluat unele materiale pentru publicare.

Deşteptarea din 1903 spunea: „Revista *Încercări literare* a apus acum 10 ani din cauza lipsei materialelor literare"

*

Temistocle Bocancea (1873-1916), care mai semna şi B. Lucescu a colaborat la *Încercări literare* (1892-1893, *Gazeta Bucovinei* (1893, 1895), la *Deşteptarea* (1901-1904) dar şi la alte periodice. El redacta *Buciumul* de la Câmpulung, o revistă politico-literară, unde era avocat.

Era prezent mai ales prin versuri cu tematică erotică, meditativă sau patriotică.

Alături de Tudor Flondor şi C. Berariu este coautorul lui „Moş Ciocârlan" – libret de operetă.

Poemul său „Zile negre" (1892) este o încercare de a înțelege traiul la sate, dar se încurcă în construcția justificărilor a ceea ce e fericirea…

Anul II. No. 2. 2 lei exemplarul. 30 lei ab. anual. Februarie 1933.

In preajma gândului

Revistă de cultură

Apare lunar sub conducerea unui comitet

Redacția și Administrația : Cernăuți. str. Bolintineanu No. 10 A.

În preajma gândului, revistă de cultură generală, apare la Cernăuți în noiembrie 1932 – mai/iunie 1933. Apărea lunar, sub îngrijirea unui comitet. Tiparul la Tipografia „Bernnard Leischer”, Siret. Începând cu numărul 13, decembrie 1932- februarie 1933 foloseşte subtitlul „revistă de cultură”.

În numărul 2, februarie 1933, cu titlul „Iarăşi tinerii” revista reînnoadă discuția competiției dintre tineri şi vârstnici în literatură, G. Moldoveanu – Şah. T. Măgurele comentând astfel un articol al lui M. Polihroniade, publicat în revista *Azi*:

… „Se ştie de către oricine că actualmente, numele dlor P. Comarnescu, Romulus Dianu, M. Polihroniade, I.V.Vojen, Mircea Eliade, C. Noica, Zaharia Stancu, Alexandru Sahia, Lucian Boz şi alții contează, poate ceva mai mult decât numele dlor I. Minulescu, M. Sadoveanu, Cezar Petrescu, Damian Stănoiu şi alții, a căror activitate, mai ales în ultimul timp, a ajuns a se numi „aiuristicărie”.

Din 3-4 martie-aprilie 1933 are subtitlul: revistă de studii, ştiință şi literatură. Director Jean Pohonțu. Redactori: C.V.Ticaliuc, G.Crep, V. Popovici-Spad. Redactor responsabil: Aurel Fortuna.

Cu numărul 7-8, iulie-august 1933, îşi ia titlul de *Orizon*t, cu subtitlul: literatură, critică, ştiință.

*

În preajma gândului, revista nr.1, anul II, redacția Cernăuți, str. Bolintineanu nr.10A.

Th.Paun, I.T. (despre Spiru C. Haret), E. Ar. Zaharia (o traducere din Baudelaire), Ioan Goanță („Mărturisire”), Dumitru Crăescu, V.I. Posteucă, Demetrus, V.Popovici-Spad.

Dl. Aurel Putneanu semnează această „Întoarcere-n copilărie”:

„Pe bănci de şcoală, vechi şi ruginii
mi-a încolțit în suflet ca o floare
nădejdea că voi creşte mare
şi-oi fi de sprijin mamei,
când va îmbătrâni.

Atâția ani trecut-au iute-n şir,
că mi-am văzut nădejdea realitate;
acum aş vrea să fiu din nou copil, uitate
poveşti să le ascult iar şi-al caerului fir

să-l rup, să nu mai toarcă ani pe fus febril,
Iar fusul tot l-aş deşira;
cu fire, caerul l-aş înnoda,
ca să rămână-n veci netors, iar eu-copil.”

(Din *Junimea literară* nr.7-12 (iulie-decembrie)1932).

*

În preajma gândului (revistă de cultură!). Redacția Cernăuți.

De mărimea unei batiste, noua „revistă” se crede o necesitate imperioasă. Colaborările? Scrise anapoda şi certate cu talentul. E. Ar. Zaharia, emanator de scrieri cu amenințări muşchetăreşti, semnează rânduri de critică aiurită. (Ce caută pe acolo Aurel Putneanu?).

(Din *Junimea Literară* nr.1-3/1933)

*

„Iconoclaşilor”, „invaziei mucoşilor”, luptei „Lupilor tineri” a „imberbilor mâzgâlitori de hârtie”, în majoritatea lor elevi sau studenți, din rândul cărora făceau parte P. Comarnescu şi C. Noica, absolvenți ai liceului „Sfântul Sava” din Capitală, cărora li se alăturau Al. Sahia, Ionel Jianu, Victor Stoe şi foarte mulți tineri din Moldova de Sus, din Bucovina, le-a răspuns G. Călinescu, pe atunci profesor de italiană la Liceul „Gh. Şincai”:

Constantin Noica

„A scrie însă la 20 de ani fără nici un trecut şi nici o gerare „asta e bine”, „asta e just”, este o copilărie. O asemenea decizie sumară, fără corp delict, o poate da, în anumite împrejurări, numai un critic bătrân, pe care trecutul îl apără de suspiciune. În practică e greu să aştepți ceva temeinic de la ființe în mintea cărora e proaspătă bătălia uneori penibilă a bacalaureatului şi pentru care universul artistic se compune din amintirea manualelor dlui M. Dragomirescu sau din 200 – să exagerăm! – de cărți facile sau nepricepute… O dată tinerii aşteptau Poşta redacției. Azi pătrund în reviste pe calea lăturalnică a cronicii goale dar vehemenți” – lua el apărarea bătrânilor în articolul

„Fronda copiilor” din *Viața literară* nr.102 din 2-16 februarie 1939 – pag. 1-2.

„Noua literatură” a „copiilor” îşi găseşte apărători în cele susținute de Perpessicius sau Paul Papadopol, ultimul apare în „Gazeta Literară” apărătoare a tinerilor:

- „Că se poate vorbi despre talentul literar al elevilor e neîndoios; nu din sânul acestora, deveniți oameni mari, se vor alege oare viitori scriitori?”

*

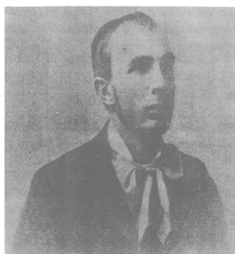
Însemnări Sociologice

Însemnări Sociologice (Anul I, nr.2,3,4 pe lunile mai, iunie, iulie 1935), revistă lunară condusă de T. Brăileanu, profesor de sociologie la Universitatea din Cernăuți.

Alături de revista de Pedagogie, *Însemnări* înseamnă mult pentru Cernăuți, mai ales că este apologeta unui drum nou.

Cum s-ar putea înlocui dovada experimentată în sociologie, problema muncitorească în lumina doctrinei naționaliste, considerațiuni sociologice asupra muzicii româneşti, funcția socială a scriitorului sunt probleme la care meditează şi dau soluții cadre competente: T. Brăileanu, C. Narly, Barbu Sluşanschi, Leon Țopa.

Însemnările Sociologice sunt şcoală, mai ales pentru Cernăuți. (Joussain).

*

Traian Brăileanu

*

În numărul 3 al revistei, André Joussain profesor de filozofie la Périgueux, laureat al Institutului, semna un articol despre alegerile din Franța. Din caracterizarea partidelor de stânga pe care o făcea profesorul rezultau izbitoare analogii cu Partidul țărănesc din România.

În revistă au mai semnat: Const. Zappa, Gh. Brăileanu (Feminizare şi efeminizare) Ion Țurcan (Problema Arcăşiilor), George Macrin, Teodor Fecioru.

*

Însemnări sociologice, august 1936. Ca întotdeauna, interesantul articol al dlui prof. univ. dr. T. Brăileanu. În zilele noastre când atâția semidocți pretențioşi ne amărăsc cu incursiunile lor „filosofico-sociologice”, confuze şi ridicole, bătând câmpii pe coli întregi, fără să atingă esențialul unei probleme, articolele şi studiile domnului prof. Brăileanu sunt adevărate revelații de logică, concizie şi claritate, cu toată bogata lor informație întrebuințată doar să documenteze un punct de vedere nou şi original. Interesante articole semnează şi domnii Gheorghe Macrin şi Vasile Niță.

(Din *Țara Şipenițului* nr.2/1936)

*

Izvodiri

Izvodiri, revistă periodică de literatură, muzică şi folclor, scoasă la Cernăuți în 1934. Din colectivul redacțional făceau parte: Teofil Lianu, George Strătoiu şi Mihai Verboschi.

Se pare că a fost vorba doar de un singur număr al periodicului proiectat, cel din septembrie – octombrie 1934, la care au colaborat Traian Chelariu, E. Ar. Zaharia, Liviu Rusu, Teofil Lianu.

*

Izvodiri, revistă literară, anul I nr.1 apare în septembrie-octombrie 1934, la Cernăuți. Redacția şi administrația Plaiul Cosminului.

Din interior: Trăian Chelaru, *Păcat* (versuri); T. Lianu, *Curcubeu peste țară* (versuri), Nicolae Albu, *Mâna lui Vulpe*; E. Ar. Zaharia, *Sătească* (versuri); Adrian Berariu, *Cântec sfânt* (muzică); Mihai Verbovschi, *De la dial de Rădăuți*” (muz-volk); E. Sfeclă, versuri folclor; T. Lianu, versuri-folclor, George Strătoiu, *Fălcile lui Toloacă* (fantastică); Liviu Rusu, *Muzica noastră bisericească* şi *Cronică.*

(din Viața Şcoalei, 30 noiembrie 1934)

*

Legiuitorul român

Legiuitorul român, revistă săptămânală. Conține legile, regulamentele, diciziunile ministeriale de interes general şi apare în perioada 19 martie 1932 – 26 martie 1932.

Apare săptămânal. redactor Kupferschmiedl. Tipografia: „Arta" Cernăuți.

*

referindu-se, în partea generală, la istoricul societății semnat de Dragoş Vitencu, preşedintele societății,, iar în partea specială, date referitoare la conducerea societății, bugetul, baza materială, secții şi activitatea lor, tabele cu membrii activi ai societății, definitivi şi provizorii.

*

…"Desprindem câteva date mai semnificative:

Societatea scriitorilor bucovineni şi-a continuat activitatea, ținând aproape în fiecare sâmbătă seara câte o şedință de cenaclu. Şezători externe – prima la 14 XII 1941 – la Cernăuți, Storojineț, Rădăuți, Suceava, Câmpulung, Vatra Dornei, Gura Humorului, Coțmani.

Comitete alese între 1941-1944:

1.Preşedinte: Constantin Loghin; vicepreşedinte: Al. Vasilian, secretar: Augustin Z.N.Pop. Membri fără funcții: Gh.Noveanu şi G. Drumur, cenzor: Dragoş Vitencu, supleanți: Gh. Todoran şi Ion Cârdei.

2.Preşedinte: Dr. Maximilian Hacman; vicepreşedinte: Constantin Loghin şi dr. Orest Bucevschi. Membrii: Cornel Tarnovschi, dr. I. Câmpan, Claudiu Usatiuc, Dragoş Vitencu, Marian Pavel Şesan, dr.Octavian Scarlat, Traian Brăileanu, dr. Slega Piersic, Filaret Doboş şi Vasile Olinici"…

DRAGOŞ VITENCU
(ultima fotografie)

*

Ceva şi din creaţia: Dragoş Vitencu;
„...Dar când se lasă noaptea, citeşti ca vracii-n stele
Şi simţi cum vin spre tine iar vremuri dintr-acele
Când codri nasc din sânge, aşa cum la Cosmin...
Atunci tu te cutremuri, iar eu tăcut mă-nchin”.

(Din „Pădure tăiată”, *Gazeta Bucovinei* nr.2,1942 sau *Calendar creştin*, 1943, p.71, Cernăuţi)

*

Junimea

Junimea, revistă pentru literatură şi artă, editată de Societatea Academică, apare la Cernăuţi, ca urmare a strămutării din Botoşani a *Junimii Moldovei de nord,* prima publicaţie literară periodică în Bucovina României reîntregite, pusă sub conducerea poetului George Voevidca şi a publicistului C. Iordănescu.

Gh. Voevidca

*

Gh. Voevidca, considerat poet modernist (n.1893 în Sinăuţi, jud. Rădăuţi, profesor, semnează volumele: Sonete, Epigrame, Turnuri, 101 Epigrame, Cântece pentru Lu.)

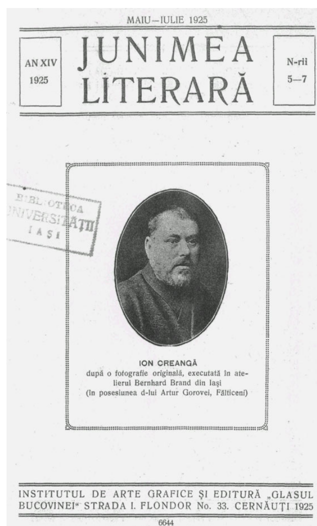
*

Junimea, apărută în iunie 1921, la primul său număr, publică un material bogat. Ea ne aduce o interesantă scrisoare a marelui dispărut Macedonschi, două poezii cizelate, ale dlui G. Voevidca, un judicios articol „Răzvrătiţii”, de C. Iordăchescu, care pe lângă o recenzie a poeziilor lui Dominic – mai semnează un poem greoi „Bestia”. Relevăm şi versurile reuşite ale dlui Ionescu – Olt.

Restul însemnări încrustate cu nerv.

Junimea e un început viguros, asupra căruia clădim nădejdi frumoase.

(Din *Dreptatea* nr. 120/24 iunie 1921).

MAIU—IULIE 1925

AN XIV 1925

JUNIMEA LITERARĂ

N-rii 5—7

ION CREANGĂ
după o fotografie originală, executată în atelierul Bernhard Brand din Iaşi
(în posesiunea d-lui Artur Gorovei, Fălticeni)

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE ŞI EDITURĂ „GLASUL BUCOVINEI" STRADA I. FLONDOR No. 33. CERNĂUŢI 1925

6644

Junimea literară apare la Cernăuţi începând cu ianuarie 1904, literară şi ştiinţifică, sub direcţia unui comitet de redacţie care îl avea în frunte ca „editor şi redactor responsabil, pe I. Nistor, căruia i se asociază, încă de la început, un neobosit şi credincios colaborator, iar din cel de al V-lea an, ca editor şi redactor responsabil G. Tofan. Format 16x24 cm.

Ca şi *Semănătorul* de la Bucureşti (1901-1910) îşi propunea să dezvolte „gustul pentru lucrări literare româneşti de valoare", să facă astfel „ca ideile întrupate în ele să pătrundă în toate păturile sociale" pentru emanciparea de înrâuriri străine care pot înăbuşi orice dezvoltare liberă a particularităţilor noastre naţionale" (I.I. Nistor).

Este un periodic ce apare lunar, nu este în mod oficial o revistă a societăţii studenţeşti „Junimea", dar a fost înfiinţată din mijlocul şi din iniţiativa membrilor ei activi, care s-au ocupat de ea până când, la 5 septembrie 1904, şi până în noiembrie 1907, revista a fost nevoită să apară la Suceava.

Cu mici întârzieri, revista este la cititori în fiecare lună, până la izbucnirea războiului, în august 1914, dar după război îşi reia apariţia programată.

Născută din nevoia unei reviste literare la Cernăuţi, pentru că luptele politice fratricide din Bucovina se aflau în toi şi luaseră un caracter prea personal, cu o notă puţin obişnuită, cu tabere constituite nu pe bază de principii ideologice, ci pe simpatii personale, cu trădarea intereselor româneşti, şi apeluri la intervenţia străinilor, neglijarea problemelor majore ale românilor, dar cu înjghebarea unor partide de clasă, erau fenomene pe care publicaţia trebuia să le clarifice. Mai ales că tinerimea bucovineană, formată la şcoala românească, îndrumată de unii profesori cu vederi mai largi, treziţi la conştiinţa naţională şi încălziţi de mândria naţională, acumulate din vechiul regat,refuza înregimentarea lor în partidele

existente, cu simpatie la ideea statului austriac, şi doreau altceva: românismul.

Dacă dincolo de politică, tinerii făceau fie şi numai literatură, ei nu aveau unde să o publice, iar cuprinderea ei în publicațiile existente, de obicei presă de partid, ar fi fost bănuiți de simpatie şi aderență la cei care patronau foaia.

Iar în vremea aceea, în foiletonul multor ziare, iscăleau totuşi nume multe, insuficient cunoscute: G. Rotariu – Rotică Codrean (G. Tofan), V. Vitescu (V. Vitencu), Leandru, S. Beuca-Costineanu, Taniu şi N. Dracinschi, V. Huțan.

Lipsea generalul, spune Const. Loghin. Anunțată încă de pe la 1900, *Junimea literară* sosise din tipografie pe toneta vânzătorilor, la abonați, la cei care solicitau schimbul de publicații.

Ea nu venea din partea unei formații politice, nu inaugura şi nici nu continua un curent literar, nu vorbea în numele unui cenaclu literar, ea dădea putința unor intelectuali români să se exprime în scris şi să facă literatură.

În articolul – program ea saluta progresele culturale făcute până atunci de români şi regreta „indiferența față de Literatura română a românilor bucovineni." Îşi propunea în general să trezească populația locală la viața culturală şi să pătrundă „în publicul românesc gustul pentru lucrări literare româneşti de valoare; emanciparea de sub influențele străine."

În *Junimea literară* nr.2, G. Tofan, fie şi ca simplu colaborator atunci, spunea: „noi nu reprezentăm numai arta, frumosul menit a înnobila sufletul omenesc şi în a ne ridica în sferele luminoase, noi reprezentăm şi ideea națională. Noi tindem ca fiecare român să fie conştient de bunurile ideale ale națiunii sale, să le stimeze – fără a dispreţui pe cele străine, căci ca să nu dispărem în valurile popoarelor ce ne înconjoară, trebuie să avem o cultură a noastră proprie, care să fie produsul firesc al nostru, trebuie să fim însuflețiți de o dragoste nemărginită pentru tot ce e al nostru, care dragoste să ne servească drept zid de apărare contra mulțimii de influențe străine."(…)

„Ca direcție literară credem a fi ținuți să urmăm pe aceea care e unica posibilă după cele schițate mai sus, pe aceea care corespunde mai mult idealului nostru de înălțare națională."

*

Junimea literară, revistă literară, ştiinţifică anul VII, nr.10, editori şi redactori responsabili dr. Iancu I. Nistor şi George Tofan, începe cu poezia „Bucovinei”, semnată Natalia Negru-Iosif:

„Nouri te-au cuprins întreagă.
Nu văd „pomi” nu văd „grădină”,
Ţară scumpă, ţară dragă,
Bucovină, Bucovină!...

Iarnă-i, şi de dimineaţă,
Soarele nu se arată.
Toată te ascunzi în ceaţă,
Când eu plec îngândurată!...

Însă pân' ce vremea – drumul
Şi-a schimba – şi prin poiene
Şi-or împrăştia parfumul
Toporaşi şi sânziene.

Până când ca o regină,
Cuceri-vei iarăşi slova,
Şi vor creşte în lumină,
Putna, Câmpul lung, Suceava…

Cântecele din cea ţară,
Toate, toate ţi se 'nchină;
Pentru cântec nu-s hotare,
Bucovină, Bucovină!…

Poezia mi-a adus pe ecranul minţii întâlnirea din 1959 evocată de C.D. Zeletin în „O vizită la Natalia Negru” publicată în volumul „Bârladul odinioară şi astăzi, 1984.”

…”Bătrâna Natalia Negru locuia acum într-o casă veche a Tecuciului de altădată, care se mai păstrează şi astăzi, pe strada Uzinei nr.5, actualmente George Coşbuc. Grădina largă aduna câţiva butuci de vie neîngropaţi şi gutui cărora aveam să le văd îndată la geam crâmpeiele de lună. Casa fusese a familiei pictorului Gheorghe Petraşcu şi mai în urmă, a nepotului său, filosoful Ion Petrovici. În odaia nu prea încălzită, plină de obiecte, cărora o lungă aşteptare le

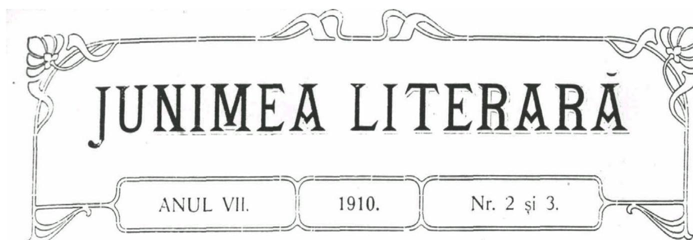
răpise vârsta, de cărți, reviste şi fotografii, se intra printr-un paravan lateral în care era instalată bucătăria de vară.

… Mi-a povestit aequo animo cum l-a înscris ea pe Iosif la facultatea pe care n-a mai terminat-o din cauza vieții grele de funcționar pe care o ducea. Comparând cultura celor doi, mi-a spus că Iosif era evident mai cultivat decât Anghel, ale cărui studii se opreau la liceu. Făcea însă impresie… Cunoştea într-adevăr literatura franceză, dar într-o modalitate de cafenea şi oarecum diletantă, câtă vreme Iosif cunoştea bine, în afara celor romanice, literaturile germană, engleză şi maghiară. Foarte interesantă mi s-a părut informația după care Iosif îi retuşa lui Anghel poeziile; în perioada în care au fost prieteni, Anghel nu tipărea o poezie până nu i-o vedea Iosif…

*

„După moartea lor tragică, unul la un an după celălalt, Iosif nemaiputându-şi trăi decât sinucigaş clipele, Anghel descărcându-şi revolverul în piept, ea a mai trăit o jumătate de veac, întreținându-şi existența discutabilă şi nenorocită la urma urmei în amintirea umbrelor cărora le-a fost fatală…"

*

JUNIMEA LITERARĂ

ANUL VII. | 1910. | Nr. 2 și 3.

În numărul 2 şi 3 ***din Junimea Literară, 1910***, publica „Titu Maiorescu" discurs rostit la Festivalul aranjat de Societatea pentru cultură şi literatură română în Bucovina, împreună cu studențimea română, cu prilejul aniversării a 70 de ani a dlui Titu Maiorescu, semnat Sextil Puşcariu.

În fotografie: *Titu Maiorescu*

*

Împrumutându-se de la *Semănătorul* în construcţia programului, *Junimea Literară* a cultivat permanent ideea naţională şi democratică în tot ceea ce a publicat.

Desluşiri despre drumul făcut de revistă ne oferă însăşi revista şi mentorul său prof. universitar I. Nistor care i-a fost şi director.

Când reapărea, în nr. 1-2 ianuarie-februarie 1923, în editorialul „După nouă ani de zile", întorcându-se cu 20 de ani în urmă, „când într-un cerc intim de prieteni luaseră hotărârea de a înfiinţa în Cernăuţi *Junimea Literară*, revistă literară, ştiinţifică, la început în 1904, editor şi redactor responsabil **Iancu I. Nistor (în fotografie)** Societatea Tipografică Bucovina, în jurul ei grupându-se „toţi cei ce simţeau româneşte şi ştiau să poarte condeiul: I.G. Sbiera, S.Fl. Marian, V. Bumbac, T.V. Stefanelli, C. Morariu, D. Dan, Sextil Puşcariu, care ajunsese chiar atunci urmaşul lui Sbiera la Universitatea din Cernăuţi, Constantin Berariu şi Iorgu G. Toma", cărora li se „raliază şi alţii mai tineri ca Nicu Dracea, Taniu Dracinschi, Victor Morariu, G. Rotică, Vasile Vitescu, Filaret Doboş, Al. Procopovici, I. Grămadă, Tr. Brăileanu, D. Marmeliuc, Vasile Huţan, Ion Cocârlă, Vasile Grecu, Ion Biletchi, Lascăr Luţia şi alţii."

În *Junimea Literară* de la 1904 au publicat T.V. Stefanelli: „Amintiri despre Eminescu", Constantin Berariu feeria „Făt-Frumos în grădina Sfintei Vineri", dr. Sextil Puşcariu – documentarul „Poeţii noi", Iancu I. Nistor – fragmente de istorie românească, cum ar fi: „Dragoş şi Bogdan", „Ştefan cel Mare la aniversarea a 400 de ani de la moarte", dar şi multe bucăţi folclorice, versuri de literatură cultă şi populară, cronici ale unor evenimente culturale la care George Tofan rămânea exemplu de imitat.

Activităţii de la redacţie i se alăturau propaganda prin viu grai cu conferinţe la sate şi la oraşe, congrese culturale, serbări

comemorative, ținându-se, astfel, trează conştiința națională a sufletelor pentru evenimentele care urmau să vină, cum spune prof. I. Nistor.

„În 1914, Junimea Literară intrase în al XI-lea an al apariției sale”, iar numărul dublu din vară, în care se insista asupra legăturilor Bucovinei cu Ardealul avea să fie ultimul al revistei” – îşi amintea în 1923 editorul.

În fotografie: **George Tofan.** El nu se sfia să scrie despre România că este: „un rai pământesc pustiit, o grădină minunată din poveşti fără îngrijire, fără căutare, peste tot numai ruine, peste care păşesc ca nişte umbre de morți figuri moarte fără curaj, care jălesc pe întinsul țării trecutul frumos, prezentul dezolant şi viitorul în care nu au încredere.”
(*Junimea Literară*, Anul I, nr.7şi 8)

În ianuarie 1923, în al cincilea an de la Marea Unire, reapărea *Junimea Literară*, dar între timp, unii din mânuitorii condeiului trecuseră „la cele veşnice: S. Fl. Marian, I.G. Sbiera, Vasile Bumbac, T.V. Stefanelli, George Tofan, Ion Grămadă, Lascăr Lutia – revista închinându-le vorbe de recunoştință sub titlul „Morții noştri”

După cum spunea I. Nistor, revista îşi relua activitatea „la vechiul program, având puțin de adăugat”: „voim să fim organul de legătură sufletească şi intelectuală” între periferie şi centru, deşi, se ştie, ea a pendulat cu sediul redacțional şi de administrare de la Cernăuți la Suceava (chiar de la nr.9/1904).

În perioada 1923-1939 în *Junimea Literară* s-au adăugat nume noi: Nicolae Iorga, Al. Brătescu – Voineşti, G. Voevidca, V. Loichiță, Nuşi Tulliu, Ilie Mărin, N. Tcaciuc, Al. Brateş, Gr. Nandriş, Ir. Porumbescu, V. Calmuțcai, Leca Morariu, Mărioara Rațiu, V. Hălip, P. Henry, G, Ponetti, Alex. Ieşan, D. Onciul, M. Ştefănescu, V. Temperanu, Gr. Vâja, Arc.Avercenco, N. Grigoraş, G. Murnu, T. Crudu, L. Bodnărescu, G. Tutoveanu, I.A.Candrea, V. Gherasim, N.N. Tăutu ş.a.

În ea a publicat I.E. Torouțiu: „Carmen Sylva în literatura română (1843-1916) – Generalități – poezie, proză, romane, teatru, cugetări, studii critice, dări de seamă, concluzii” nr. 3-4, 1924; Nelly Simionovici: „Covorul – icoană din muzeul industrial din Cernăuți”; de la Bârlad trimit şi li se publică poezie George Tutoveanu (Celor aleşi nr. 10-11/1923), G. Ponetti (Zi de vară, nr.6-7/1923), iar G. Voevidca, localnic, pentru un sportmen… publică:

„Ce bine l-a-nzestrat natura:
Se scaldă-n râu şi-n februar'!
Şi nici nu-i clănțăne dantura:
Şiret, o poartă-n buzunar!”

Materiale literare, artă şi ştiință sunt dozate în pagini – care au însumat 472 în 1923, 536 în 1924, 430 în 1925, 288 în 1926, 368 în 1927, 288 în 1928, 400 în 1929, 480 în 1930 ş.a.m.d. – fie distinct, fie în rubrici: răbojul cărților, plivind, cronică, poşta redacției, poşta administrației, bibliografie…

*

Supliment la *Junimea Literară* din mai – iunie 1924 este Buletinul Bibliografic care însoțeşte revista până în 1928, de când revista nu-şi mai scrie pe frontispiciu numele Leca Morariu, secretar de redacție.

Despre Buletinul Bibliografic, Leca Morariu explică în numărul unu al acestuia în „Rostul Nostru”, publicat, fireşte, în *Junimea Literară* ce este cu „catalogul public al uitatelor noastre rafturi cu cărți, care va semnala unde ar fi ea – cartea rară, cartea veche”.

Din ianuarie 1925, *Junimea Literară* are subtitlul: revistă de literatură,artă, ştiință, modificat în 1935, în „revistă de literatură, critică şi artă.

Din ianuarie 1935, funcția de secretar de redacție revine lui Traian Chelaru, Leca Morariu „descongestionându-se la 1927 de *Junimea Literară,* ”cum spune el în *Făt-Frumos* la împlinirea a 10 ani ai acestuia.

*

„Spre o activitate mai intensă” este editorialul semnat în numărul 1/1935 de Ion I. Nistor, directorul *Junimii Literare*, care crede că în anii din urmă revista a apărut în volume compacte, uneori chiar pentru 6 luni, deşi trebuia să apară lună de lună, şi cum e firesc, pentru a putea prezenta la timp cititorilor publicațiile literare din țară, lucru pe care îl realiza ziarul *Glasul Bucovinei.* Idee respectată, de a apărea lunar, doar în ianuarie şi februarie 1935, după care s-a revenit la aparițiile… compacte.

Ridicându-se împotriva criticilor din *Curentul* şi *Adevărul*, *Junimea Literară* nr. 4-6/aprilie – iunie 1928, afirmă că „de douăzeci şi patru de ani” susține vie flacăra dragostei de artă românească în grădina Moldovei şi face aceasta încă de la 1904”, dintr-o vreme când, „a face artă şi literatură în Bucovina înstrăinată însemna curaj şi jertfă, dacă nu chiar îndrăzneală”.

În numărul 1-3/1936, Ion. I. Nistor adaugă în acest sens: „Numai la 1904 *Junimea Literară* a putut rezista tuturor piedicilor şi greutăților, îndurând până şi o confiscare pentru frumoasa poezie a lui Sever Beucă Costineanul „La coasă fii ca-n vremile străbune” pe care am găsit-o republicată în ediția a doua de după confiscare în *Junimea Literară* nr.2/1904 sub titlul: „Marş festiv, dedicat Societății academice „Junimea” cu ocazia jubileului de 25 de ani” pe care o redăm integral nu numai pentru idei şi frumusețea versurilor dar şi pentru a se înțelege mai bine ce însemna în fața cenzurii ultima strofă a poetului:

„Păşiți feciori mereu cu fala-n frunte,
Cu paşi voioşi şi pieptul oțelit,
Căci din noianul vremilor cărunte
În pulsul vostru Roma s-a trezit!

Uniți păşiți pe-a veacurilor punte
Şi apărați cu brațul moştenit
Tot ce iubiți din vremile cărunte
Că-n pulsul vostru Roma s-a trezit.

Al vostru neam în lupte mari şi crunte
De mii de ori cu falã-a biruit;
Luptați ca ei în zilele cărunte,
Că-n pulsul vostru Roma s-a trezit.

Neghina rea a gintelor mărunte
Din zi în zi mereu a odrăslit;
La coase, fii, ca-n vremile cărunte
Că-n pulsul vostru Roma s-a trezit.

Confiscată pentru şi din cauza ultimelor patru versuri – gintele mărunte nu suportau să li se spună lucrurile de-a dreptul! – revista, se vede, îşi face datoria întocmai, cum spune directorul ei Iancu I. Nistor încă de la numărul 1 a pornitei la drum: „Dorința noastră cea mai vie, de care suntem însuflețiți la editarea acestei reviste, este ca să deşteptăm în publicul român gustul pentru lucrări literare româneşti de valoare şi ca să facem ca ideile întrupate în ele să pătrundă în toate păturile sociale româneşti. Căci numai astfel pot propăşi orice dezvoltare literară a particularităților noastre naționale."

Privind în urmă cu mândrie, Traian Chelariu scria în *Junimea Literară* nr.1-9/1937: … „În jurul Junimii noastre literare, revistă înființată cu doisprezece ani înainte de izbucnirea la Predeal a groazei româneşti de atac, se grupează scriitori unul şi unul: I. Nistor, Tofan, Grămadă, marele Constantin Morariu, preotul şi apostolul neamului, Victor Morariu, Leca Morariu, Aurel Morariu, I.E. Torouțiu, G. Rotică, dr. Gheorghiu, Emilian Sluşanschi şi câți alții"…

Scrutând viitorul redacția *Junimei Literare* nota în nr. 1-12/1939:

…"Cu acest număr Junimea Literară, care nu e nici cenaclu, nici revistă pentru câțiva inițiați, ci mânăstire voievodală, cu slujitori de elită, dar cu uşile deschise larg pentru toți care îi respectă cultura şi iubesc frumusețile cugetului şi graiului românesc."…

*

Junimea Literară, revistă de literatură, artă, ştiință, sub conducerea unui comitet de redacție. Director I. Nistor. Secretar de redacție: Leca Morariu. Anul XIII (1924). Nr.11-12, Cernăuți, noiembrie-decembrie 1924.

Semnalăm din conținut: D.Dan, Un felon din 1761 aflător în Muzeul Palatului Metropolitan din Cernăuți; Al. Lupu, Un portret al lui C. Porumbescu şi al pictorului Ep. Bucevschi, cu informații noi asupra acestor doi mari artişti ai Bucovinei; Chr. Geagea, Maia Zora,

schiță în dialect aromân importantă pentru dialectologi; dr. V. Paschivschi, O ediție necunoscută a istoriei lui Arghir şi Elena de Bărac – este vorba de o ediție, a II-a neştiută până acum, care să fi apărut nu mult după 1802 şi din care dl. Vl.P. a descoperit un exemplar în Biblioteca Universității din Cernăuți. În sfârşit mai trebuie semnalate documentele publicate de dnii C. Zoppa şi L. Morariu: unul slavon şi două româneşti privitoare la judecăți de moşie din 1608 de la Constantin Movilă şi din vremea lui şi o carte de judecată dela Toader Kallimaki din 1759. Dl. C. Gheorghian semnalează Documente Tăutuleşti, aflătoare în tabula Tribunalului din Cernăuți".

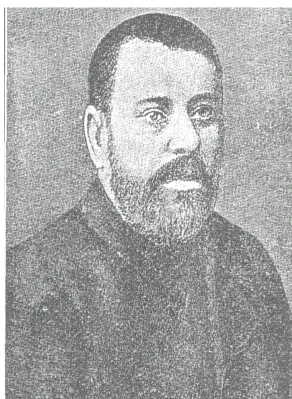
(Din *Codrul Cosminului* – Buletinul „Institutului de istorie şi limbă" – Universitatea din Cernăuți, Anul I, 1924, Institutul de arte grafice şi editură, *Glasul Bucovinei*, 1925, Bibliografie, pp 623-624).

*

Junimea Literară, aşa cum se spune şi în „De-ale administrației" (nr.5-6/1924 a fost şi o „revistă a jertfei, singulară în felul ei" şi fără a avea un tiraj prea mare:

- la 2 noiembrie 1923 se expedia în 353 exemplare; 225 abonamente, plus exemplarele gratuite: 50 la colaboratori, 47 pentru reviste la schimb şi 1 exemplar Institutului cultural „Şcoala română" din Paris;

- la 15 februarie 1924 se expediau 506 exemplare: 409 abonamente, plus 43 în condiții de schimb, 2 gratuite – Şcoalei Române din Paris şi cercetaşilor de la Hotin, iar 52 de exemplare – colaboratorilor, tot gratuit;

- la 1 iulie 1924 se expediau 597 exemplare: 477 la abonați, 56 exemplare în condiții de schimb şi 64 gratuități

Fotografia de pe coperta *Junimea Literară* nr.5-7/1925 era însoțită, în acelaşi număr de rectificarea „Coperta noastră" (Rectificarea unui portret al lui Creangă), semnată de Leca Morariu la pp 215-216: „Aducem cu coperta fascicolei de față o rectificare în

portretele lui Creangă, dând după însăşi fotografia originală a lui Creangă (executată în atelierul Bernhard Brand din Iaşi şi astăzi în posesia dlui Artur Gorovei, Fălticeni) înfăţişarea autentică şi atât de expresivă a povestitorului (mai înaintat în vârstă). În scrisoarea comitivă (din 10 martie 1925) cu care dl Gorovei ne trimite fotografia (Vezi şi articolul *Pentru istoriografia lui Creangă* în *Glasul Bucovinei* An. VIII 1925, No1876) D-Sa subliniază: „Mie aşa-mi stă în minte chipul lui Creangă."

N-avem decât să facem o comparaţie între chipul lui Creeangă publicat acum de noi şi între acestălalt chip – chipurile: acelaşi chip!... – pe care superficialul Octav Minar ni-l dădea în Albumul Eminescu comemorativ, Iaşi (1909) pentru a ne da seama cât de rău se viciază înfăţişarea primordială a cutărei fotografii (cf. şi cazul Eminescu în fotografie şi ilustraţie) prin procedeul eternelor retuşuri şi eternelor reproduceri ale cutărui meşter-strică de zincograf sau fotograf".

Alături de aceste precizări, Leca Morariu continua a publica serialul „Drumuri moldovene (pe urmele lui Ion Creangă).

Şi tot în *Junimea Literară* la p.296 era redată fotografia cu „Contimporanul lui Creangă, Gavril Dandu, lângă pridvorul bisericii din Broşteni." (foto stânga)

Ileana Creangă – un portret inedit, aflat la 4 iulie 1925 în casa din Humuleşti – al surorii cea mică a lui Creangă, (foto dreapta) despre care scrie Leca Morariu la pp 322-324.

Dar interesantă mi s-a părut şi fotografia „Răspopitului Ion Creangă din josul articolului „Manifestaţiunile Românilor la 1848" semnat de Ion I. Nistor, directorul *Junimii Literare*, Cernăuţi.(pe care o redăm mai jos).

Răspopitul Ion Creangă

*

Încă de pe când era student, în 1903, în calitatea sa de „referent" al comisiei literare a Societăţii Academice „Junimea", Gh. Tofan propune înfiinţarea unei reviste literare. Revista a luat fiinţă abia în anul 1904 sub conducerea dlui I.I. Nistor, iar Gh. Tofan a fost chiar de la început factorul principal. Deoarece dl. I.I. Nistor trebuia, în primii ani ai apariţiei revistei, să petreacă mai lungă vreme la studii, în Viena şi Bucureşti, Gh. Tofan a rămas de multe ori singur să conducă revista…

… *Junimea Literară* a însemnat o epocă, cea mai glorioasă epocă a literaturii bucovinene, a fost un steag literar şi cultural, în jurul căruia s-a grupat tot ce a avut mai bun Bucovina în domeniul literelor, a fost un crez literar şi apoi politic, a fost mobilizarea generală a tuturor forţelor româneşti conştiente în vederea marelui act care s-a înfăptuit în 1918"…

(**C. Loghin**: Gheorghe Tofan (1880-1920)
în *Revista Bucovinei* nr.1/1944).

*

Gheorghe Tofan a scris în ziarele locale *Patria* (1910)şi *Foaia poporului* nu pentru a face o anumită politică – deşi făcea şi politică militantă – ci pentru a transmite cititorilor din cunoştinţele sale vaste şi din plinul sufletului său".

Dar scria şi în publicaţiile din afara Bucovinei: „în revistele din Bucovina înregistrează evenimentele petrecute în celelalte provincii româneşti, iar în cele din afara Bucovinei trata problemele bucovinene. N-a fost problemă mai importantă de natură culturală, socială, economică etc. în Bucovina, care să nu fi fost discutată de Tofan într-o revistă din afară, iar pe de altă parte eveniment mai important petrecut la ceilalţi români care să nu fi găsit răsunet în cronicile sale publicate în Bucovina.

(C. Loghin: „Gheorghe Tofan" (1880-1920) în Revista Bucovinei nr.1/1944).

*

Fiu de lucrător C.F.R., **Traian Chelariu** (1906-1966), licenţiat al Facultăţii de filozofie şi litere din Cernăuţi, cu studii profunde de specializare, mai întâi ca bursier al Şcolii Române, rezervat Universităţii Cernăuţene, la Fontgnay – aux – Rose (Paris), (1931-1933), dirijat, acolo, de Nicolae Iorga, apoi, tot ca bursier, şi la Şcoala Română din Roma (1933-1934), cadru didactic în învăţământul românesc, lucrător de primă mână în presa română (*Glasul Bucovinei* şi *Junimea Literară*, dar nu numai) ajunge, după 1944, în România eliberată, să nu-şi găsească un loc de muncă, corespunzător pregătirii sale profesionale…

Exclus din partidul muncitorilor, şters de pe listele Uniunii Scriitorilor – unde se afirmase cu mari merite – ne mai acceptat în presa timpului (Nici la *Viaţa românească*, nici la *Gazeta literară* şi nici la *Pogonici* ori aiurea), ocolit şi de prieteni, scos şi din învăţământ, avea ca îndeletnicire de bază… confecţionarea de memorii către autorităţi pentru a-şi întreţine familia: „Peste 120 cereri însoţite de tot atâtea biografii", majoritatea fără răspuns, îşi amintea el.

După trei ani şi jumătate de la scoaterea sa din învăţământ, dintre care un an şi patru luni fără salariu, cu o familie de întreţinut, din care fetiţa mai mare bolnavă în casă, accidentată, ajunge „după o

prelungă şi disperată căutare de plasare în câmpul muncii, muncitor de teren la Întreprinderea Ecarisajul – Bucureşti” unde funcționa şi în luna mai 1956.

…”Într-o seară, întorcându-mă pe jos de la Ecarisaj, prost îmbrăcat, murdar din cauza muncii voluntare pe care o prestam la curățirea sălii de autopsie a hingheriei, flămând şi trist, mai miroseam pe deasupra şi a cadavru”, aşa l-a întâlnit pe Eusebiu Camilar căruia i-a destăinuit neputințele.

Nici sfaturile şi ajutorul de la fostul său coregionar nu l-au ajutat. Şi era la vârsta împlinirii a cincizeci de ani!...

(Vezi Mircea A. Diaconu, în *Bucovina Literară*, Suceava, 2004).

*

Junimea literară

Junimea literară „Reînvie Junimea literară. *Junimea literară* apusă cu numerele 4-5, Anul XI 1914, stă să reapară sub conducerea fostului ei colectiv de redacție, urmând să continue cu nr.6, Anul XI (1914-1923) care va apare în preajma Paştelui.

Cititorii şi colaboratorii de odinioară ai singurei reviste literare din Bucovina, vor primi cu siguranță şi de astă dată, cu aceeaşi dragoste ca în trecut primăvăratica solie propovăduitoare şi alinătoare de suflet românesc.

(Din *Deşteaptă-te române*, nr.5/18 martie 1923).

*

Lumea noastră

Revistă editată de profesorii Institutului de orbi şi surdo-muţi „Regina Maria“ din Cernăuţi şi Comitetul şcolar de pe lângă această şcoală.

Redactor responsabil: Dimitrie Rusceac.

Administraţia şi Redacţia: Cernăuţi, strada Aviator Gagea No. 4.

Imprimeria Institutului de orbi şi surdo-muţi din Cernăuţi.

Abonamentul 60 lei pe un an. Preţul unui exemplar: 5 lei.

Apare lunar, cu excepţia lunilor Iulie şi August.

Anul I Cernăuţi, Maiu 1931 No. 1

Lumea noastră, revistă editată de profesorii Institutului de orbi şi surdomuţi „Regina Maria” din Cernăuţi şi Comitetul şcolar de pe lângă această şcoală. Redactor responsabil Dimitrie Rusceac. Administraţia şi redacţia: Cernăuţi, strada Aviator Gagea No.4. Imprimeria Institutului de orbi şi surdo-muţi din Cernăuţi.
O publicaţie care apare lunar, cu excepţia lunilor iulie şi august şi este destinată elevilor surdo-muţi care frecventează şcoala, părinţilor care au asemenea copii, foştilor elevi ai institutului, cât şi amicilor copiilor cu asemenea deficienţe fizice.

Este prima revistă românească pentru surdo-muţi (format 16x23) care apare începând cu luna mai 1931. În ea erau popularizate unele realizări de la instituţii asemănătoare – şcoala de băieţi din Bucureşti, Institutul din Focşani, institutele din Transilvania şi din Pilzen – Cehoslovacia, dar cuprindea şi veşti din lumea celor ce nu văd şi nu cuvântă….

Se tipăreau lecţii destinate pregătirii şcolare, educaţiei intelectuale, profesionale şi religioase ale elevilor, dar în special pentru învăţarea limbii române.

Se publicau articole:”Ce trebuie să facem pentru copiii surdo-muţi?” de Dimitrie Rusceac; „Vacanţa mare de vară – cum să petreacă timpul liber elevii şi elevele” de Teodot Cernăuţeanu, un studiu „Lumea celor ce nu văd şi nu cuvântă: de Nicu Vlădulescu, lecţii-dialog cu elevii în clasă de prof. F.M. Marcinovschi.

Unele lecţii priveau istoria neamului românesc.

Lumea noastră era o revistă destinată şi orientării şi apărării intereselor elevilor surdo-muţi care făcea schimb de publicaţii cu altele asemănătoare: „Răsăritul nostru” din Focşani, de exemplu. Erau popularizate cărţile şcolare pentru elevii surdo-muţi aflate în librării ori direct la autorii lor. Redacţia era în corespondenţă cu cititorii din Canada, Siret, Târgu Ocna, Ploieşti, Vama (Bucovina), Timişoara, Focşani.

„Limbajul mimic al surdo-muţilor” era titlul broşurii scrise de prof. Dimitrie Rusceac şi realizată la Editura autorului, cu numeroase figuri în text, deosebit de utilă celor interesaţi.

*

Anul I Nr. 1 Cernăuţi, 28 Octombrie 1938

Cânta-voi Dumnezeului meu cât voi trăi Psalm. 145

LUMINA

Director şi redactor responsabil ONUFREI DOBREA

Organ profesional al cantorilor bisericeşti din eparhia Bucovinei

Lumina, organ profesional al cantorilor bisericeşti din eparhia Bucovinei, având înscris pe frontispiciu conţinutul psalm.145: „Cânta-voi Dumnezeului meu cât voi trăi", reapare la Cernăuţi la 28 octombrie 1938, director şi redactor responsabil Onufrei Dobrea, redacţia şi administraţia: strada C. Negruzzi nr.13 B, Cernăuţi. Tiparul la *Glasul Bucovinei.*

Lumina apărea ca o necesitate a apropierii ei de „cei pentru care e menită", pentru ca „fiecare să poată vedea lipsurile şi rănile care trebuie vindecate." – spunea redacţia.

Fiind o revistă profesională „trebuia să fie pentru cântăreţii bisericeşti ceea ce pentru soldat e arma", completa Onufrei Dobrea.

În „vesela grădină" a Bucovinei revista venise pentru că „existase în vremuri uitate o revistă intitulată tot „Lumina" şi care „contribuia şi ea în mare parte, la răspândirea învăţăturii sfintei noastre biserici; mijlocul prin care aceşti slujitori ai bisericii se puteau îndruma, manifesta, îndrepta şi cere din drepturile care li se cuvin" – completa cantorul Petru Şuhari. „Cantorul numit de popor şi „dascăl" nu este numai persoana care cântă tropare şi psalmi în strana bisericii, ci mai este un om a cărui profesie are un trecut destul de bogat… Scriitorul povestitor Ion Creangă şi-a primit primele învăţături de la un dascăl. Primii oameni de cultură ai satelor noastre au fost preotul şi dascălul."

Astăzi, alături de învăţător şi medic, de preot, dascălul se alătură intelectualilor satelor, argumenta Petru Suhari şi susţinea că revista *Lumina* îşi va avea rostul…

Lumina apărea lunar, avea articole şi rubrici adecvate, cu autori din rândul dascălilor şi în care se mai publicau şi redacţionale, informaţii, decese, poşta redacţiei etc.

Dimitrie Sidoriuc, redactor responsabil la *Glasul Bucovinei,* semna şi el în *Lumina* ceva despre „Primejdia sectarismului"

Lumina era comparată cu apariţia unui luceafăr şi mai existau şi titlurile: „Însemnătatea cântărilor bisericeşti bizantine",

„Unde ne sunt «lucrătorii viei»”?, „Pensionarea cantorilor bisericeşti”, „Cântărețul bisericesc în viața culturală a satului.”

Doar două numere ale noii ediții din *Lumina* de la Cernăuți au ajuns şi s-au păstrat în fondul arhivistic a Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu” din Iaşi.

*

La rubrica informațiuni, *Lumina* nr.2 aducea la cunoştința cantorilor bisericeşti prevederile Legii controlului averilor, în vigoare atunci, care prevedea că nici un funcționar al statului, județului, comunei sau al instituțiilor publice să nu poată intra în exercițiul funcției înainte de a da o declarație scrisă asupra averii ce posedă şi mijlocul prin care a dobândit-o, precum şi situația generală a debitului şi creditului.

Aceste declarații – spunea revista – sunt obligatorii şi pentru cantorii bisericeşti. Ele trebuiau încredințate organelor în drept până cel târziu la 30 decembrie 1938.

*

„Bucurați-vă că iarăşi a apărut, pentru a treia oară, gazeta noastră *Lumina* – scria Teofan Barbiel la rubrica „Îndemn” din nr.1, februarie 1939, care cuprindea materiale cu titlurile: „Nădejdi noi” de Onufrei Dobrea, redactorul responsabil, „Din durerile cantorilor”, redacțional, „Datorii şi drepturi” de Carp Pântea, toate reflectând lupta pentru drepturile breslei căreia îi era destinată publicația.

Planificată să apară lunar, numărul 2 apărea în aprilie 1939, de ziua Învierii Domnului, cu un editorial dedicat „Sărbătoririi I.P.S. mitropolit Visarion la 60 de de ani de viață, cu detalii de la Adunarea generală a cântăreților bisericeşti din Bucovina şi cu vestea morții Patriarhului Miron Cristea al României.

*

Mesager bucovinean

Mesager bucovinean, publicație trimestrială a Societății pentru Cultură şi Literatură Română în Bucovina, filiala Bucureşti, apare cu nr.1 în ianuarie-martie 2003.

Directorul revistei: George Gălan. Din redacție fac parte: din Bucureşti: Radu Grigorovici, Dimitrie Vatamaniuc, Pavel Țugui,

George Muntean, Nicolae Pomohaci, Viorica Panaitescu, iar din Cernăuți – Maria Toacă şi Ştefan Hoştiuc.

Din cuprins: Anul jubiliar 2002 în oglinda retrovizoare, cu trei subcapitole: evocări, jubilee, vernisaje, simpozionul „Bucovina – file de istorie", „Luna Bucovinei (articolul este inserat în rubrica Hronicul Filialei).

Citim din revistă interviul luat de Ştefan Hoştiuc directorului Centrului de Studii „Bucovina" al Academiei Române, Dimitrie Vatamaniuc şi portretul realizat de Mina Cionca pictorului bucovinean Epaminanda Bucevschi.

La agenda culturală 2003 – programul de activități ştiințifice şi cultural artistice ale Societății.

La rubrica Revista presei – prezentarea ziarelor şi revistelor cernăuțene.

George Galan semnează recenzia la cartea lui Vitalie Văratic: Şase zile din istoria Bucovinei (28 iunie-3 iulie 1940) „Invazia şi anexarea nordului Bucovinei de către URSS"

Mai semnează rubrici şi materiale: George Muntean, Radu Grigorovici, Natalia Talmacec.

Miorița, revistă literară a străjerilor din Cernăuți, apare la 15 octombrie 1939, bilunar, sub conducerea unui comitet compus din: T. Bănățeanu, conducerea revistei; F.Deculescu, rubrica jocurilor; N. Neagu, proza literară, N. Tăutu, poezie; elevi din centura clasei a 8-a, a stolurilor Liceului „Mitropolitul Silvestru" şi „Aron Pumnul" din Cernăuți.

Cuvânt înainte este semnat de Vlad Bănățeanu, comandantul Ținutului străjăresc Suceava, care explică cum s-a ajuns la editarea revistei: au venit tinerii cu cerere să le aprobăm o revistă cu caracter educativ străjăresc şi literar şi răspunzându-le, li s-a pus la dispoziție şi tiparnița „Viața străjărească",

T. Bănățeanu, conducătorul revistei, semna şi el un … Drept cuvânt înainte: povestea revistei noastre care „scosese o altă revistă prin clasa a III-a – a IV-a de Liceu. Şi acum pentru că „prin şcolile noastre se găsesc o mulțime de talente „vrem să le dăm posibilitatea să se evidențieze şi să poată da la lumina zilei rodul talentului lor"…

S-a publicat proză şi versuri, pagina jocurilor, ilustrații, cronică ştiințifică şi literară, actualități din viața şcolărească a Cernăuților, lunar poşta jocurilor şi poşta redacției…

Semnau cadre didactice, elevi, dar şi membrii colectivului de redacție.

Materialul de publicat se cerea a fi trimis pe adresa T. Bănățeanu, Cernăuți, str. Vasilco nr.3.

Miorița nr. 3-4 din 1 martie 1940, la poşta redacției informa că întrucât „interesul cititorilor este prea mare pentru revistă" – adică „este foarte mare când o primesc gratuit, însă mic când cititorul trebuie s-o plătească" – numărul acesta nu mai apare într-un tiraj de 1000 exemplare, ci de 500.

Şi de data aceasta *Miorița* publică proză: „Un centenar - o sută de ani de la naşterea lui Titu Maiorescu, de N. Neagu; „Examenul „ de Ştefan C. Cosmin, „Prietenia" de Gh. Ionaşcu, „Mama" de Lidia C. Puiu, „Ne cheamă Țara", de Emilian I. Franchievici, şi poezie:C.I. Eşanu, Dragoş Vicol, Petre Bucşa, Radu Scraba, Mircea Larionescu.

Continuă a se publica: actualități literare, şarade, enigme, carte de vizită magică, privelişti din Bucovina, Valea Bistriței aurii.

*

Miorița este numele unei publicații străjăreşti scoasă de elevii centurei a VIII-a a Liceelor „Mitropolit Silvestru" şi „Aron Pumnul". Pornită sub părintească oblăduire a dlui comandant de ținut prof. Vlad Bănățeanu, revista conține lăudabile încercări literare, ucenicia necesară scriitorilor de mâine. Toate laudele inițiatorilor: V. Bănățeanu, N. Neagu, N. Tăutu, F. Deculscu.

(Din *Orizont* nr. 4/1939)

*

Miorița, revistă literară a străjerilor din Cernăuți. Editată de un grup de elevi de la Liceele „Aron Pumnul" şi „Mitropolitul Silvestru", tânăra publicație cernăuțeană a strâns în jurul ei câteva

dintre cele mai promițătoare condeie tinere arborosene: N. Tăutu, V. Săhleanu, Mircea Răpceanu, N. Neagu, Z. Rădăşanu, R. Ignătescu, L. Lylli cât şi din alte părți: L. Negură, Ion Rotar, Dragoş Vicol etc.

Îi dorim un viitor foarte bogat în roade.

(Din *Muguri* nr.1/1940)

*

În colecția revistei *Miorița* a fost publicată placheta de versuri „Tăceri pentru apă vie” de Nicolae Tăutu.

*

Miorița, revistă de istorie literară şi folclor, organ al Institutului Obştesc de Istorie, Restituiri literare şi Folclor „Dimitrie Onciul”, apare, fără a-şi preciza periodicitatea, în martie 1992, dar îşi încetează activitatea în 1993, cu numărul 4.

„Ideea editării acestei reviste a apărut la 26 ianuarie1992, la mormântul lui Aron Pumnul” – se spune în „Drumul nostru” cuvânt de început. Iar la 7 februarie, când în Grădina Arboroasei, pe locul unde s-a aflat odinioară monumentul lui Mihai Eminescu, a avut loc şedința de constituire a Institutului Obştesc de Istorie, Restituiri Literare şi Folclor „Dimitrie Onciul” s-a decis ca această revistă să fie organ de presă al grupării noastre.”

Primul număr al Mioriței este scris de mână şi şapirografiat, ceea ce justifică deviza revistei: „Prin noi înşine”

Semnificative devin versurile lui G. Coşbuc de pe pagina a doua a copertei:

„Trăiesc acei ce vreau să lupte
Iar cei fricoşi se plâng şi mor.
De-i vezi murind, să-i laşi să moară
Căci moartea e menirea lor.”

Din numărul doi, iunie-iulie 1992, editat în colaborare cu Editura „Licurici” din Suceava, am reținut tableta „Românul se trezeşte”, de Dimitrie Covalciuc, din care cităm: „Sentimentul fricii l-a părăsit cu desăvârşire şi în sufletul lui s-a sădit demnitatea… S-ar putea, cu adevărat, ca descălecătorul întregirii să fie şi el, românul din nordul peste care mai bântuie crivățul înstrăinării. Căci în el s-a descolăcit voința, s-a descătuşat memoria. Căci în venele sale gâlgâie năvalnic sângele mazililor şi răzeşilor de odinioară. Sol al Bucovinei vestiri este el, românul nord-bucovinean.”

Când asemenea semnale sunt emise şi receptate de copii şi tineret, mesajul, neîndoios, încolţeşte, rodeşte.

Pe ansamblu, *Mioriţa* marchează un început de renaştere la Cernăuţi a freamătului publicistic de altădată. O continuitate…

*

Mărăşti

Mărăşti, revistă culturală, literară şi economică. Anul I, nr.1, cu materiale în proză şi versuri.

Redacţia şi administraţia în Cernăuţi, strada Regina Maria nr.18.

„E a doua revistă literară la Cernăuţi, apărută la interval destul de scurt după „Junimea" dlor Voevidca şi Iordăchescu. Şi cu toate că aceste publicaţii nu constituie valori impecabile, asemenea eforturi în domeniul cultural sunt semne îmbucurătoare, începuturi făgăduitoare.

Revista *Mărăşti* se prezintă bine, îndeosebi ca execuţie tehnică. Hârtia fină şi tiparul ireproşabil nu sunt lucruri comune în ziua de azi. Acest prim număr aduce, după un „Cuvânt înainte" cam nepieptănat şi searbăd, un material literar destul de onorabil, dar de valoare inegală. Nuvela dlui Const Cehan-Racoviţă, fără a fi pe deplin închegată, fără a spune ceva nou, are totuşi calităţi reale care lasă să se întrevadă că autorul, cu ceva mai mult control, ar putea da lucrări bune.

Dl. G. Rotică publică o poezie, îngrijit scrisă: „Scrisoarea duşmanilor" care însă ar fi câştigat mult prin eliminarea unor versuri ca:

„Eu văd cu scârbă scrisul: sunt
slove de la fiara
ce puii îşi aşteaptă cu prada de
la noi
Că inima duşmană nu-i inimă de om!"

Mai mult ne oprim asupra poemului „In memoriam… lui Petre Liciu", datorit domnului George Voievidca care mai publică în acest număr versuri de o remarcabilă fineţe şi gingăşie. Pagina din trecutul nostru ar fi putut lipsi fără pagubă. De un deosebit interes sunt informaţiile şi însemnările despre mişcarea artistică literară."

(Din *Dreptatea*, Revista-revistelor, nr.150/31 VII 1921)

*

Monitorul oficial al Bucovinei

Monitorul oficial al Bucovinei îşi ia denumirea la 1 octombrie 1941 de la Buletinul administraţiei provinciale a Bucovinei ce apăruse la 1 septembrie 1941.

Se tipărea la Tipografia *Bucovina*. De la 8 ianuarie 1942 se tipăreşte la Tipografia „Glasul Bucovinei". De la 15 martie până la 15 iunie 1942, cât s-a difuzat, a avut şi suplimentul la Monitorul Oficial al Bucovinei.

*

Monitorul Ţinutului Suceava

Monitorul Ţinutului Suceava apare la Cernăuţi între 15 septembrie 1938 – 15 septembrie 1940. Bilunar, Tiparul la Monitorul oficial şi Imprimeriile statului – Imprimeria Cernăuţi.

Începând cu nr. 13 din 1 septembrie 1940 redacţia şi administraţia se mută la Vatra Dornei, iar publicaţia se tipăreşte la „Şcoala Română" Câmpulung.

*

Munca Intelectuală

Munca Intelectuală, Soliea Moldovei de Sus, ziar literar şi artistic, condus de Eugen Liteanu, apare în luna februarie 1930 şi nu are la Cernăuţi o primire prea afectivă.

Redactor Valerian D. Cudlă, secretar de redacţie Julius Plumbeanu.

În ziarul *Tribuna* nr.81 din 9 februarie 1930,mai întâi Traian Chelariu, apoi A. Velicu-Adam, Dragoş Vitencu, Sigy Bejan şi Nicolae Roşca fac publică poziţia lor că „nu fac parte din aşa zisa grupare a revistei *Munca Intelectuală"*.

La rubrica Revista revistelor, din acelaşi ziar, Neculai Roşca scrie o recenzie despre noul periodic, acuzând agramatisme, inexactităţi de ordin grafic, declarându-se „profund deprimat" şi

adăugând că ”ceilalți cititori au întâmpinat nu numai o decepție de pe urma curiozității momentului, ci au suferit şi o deziluzie.”

Cu o „Punere la punct” la apariția numărului 2, publicată în *Tribuna* nr.93/23 februarie 1930, dar şi o împunsătură la „Redacționale”, în acelaşi număr şi cotidian, *Munca Intelectuală* a rămas să-şi dovedească utilitatea…

Îşi încetează activitatea la 16 martie 1930.

Avea formatul tipografic 32x46 cm.

*

Munca literară

Munca literară (27,IV) realizată de poetul Ioan Georgescu, despre care am avut prilejul plăcut să vorbim de multe ori,, aduce poeții: Nuşi Tullin, Radu Boureanu, George Gregorian, Al. Bibescu, Dem. Pässărescu (cu doi de „s”), Gabriel Drăgan şi George Şoimu. Poezii, nici bune, nici proaste. Unde e, oare, viața acestor, poeți? Proză de: Octav Desila, V. Hâim şi , Victor Brătulescu (un minunat subiect ratat şi vrednic de Damian Stănoiu de odinioară). Documentare, critice, note: A. Davidescu, Caterina Popovici, Iulian Giurgea, Paul I. Papadopol (bine intenționat, însă…), Nec. Răduleanu, A. Nour, C. Bradu, V.Odobeşteanu şi C.D. Pantazescu”.

(Din *Iconar* nr.1.6.1936, Cernăuți,
reeditat şi în *Iconar* nr.6/1997, p.24, Rădăuți)

*

Muguri (1924-1926), scrisă şi editată inițial la şapilograf, de un grup de elevi de la Liceul „Eudoxiu Hurmuzchi” din Rădăuți, sub îndrumarea profesorilor şi cărturarilor Ilie Vişan şi Emanoil Isopescu. În fruntea ei un adolescent precoce şi foarte promițător, mişcându-se cu har în poezie, proză, teatru şi creația critică. Mort înecat la 19 ani, Mihai Horodnic avea să rămână în memoria tuturor, precum Nicolae Labiş mai târziu, simbolul geniului fulgerat de destin, vestitorul generației poetice arborosene. Editat postum, prin grija lui V.I. Posteucă, la 10 ani de la dispariție (1936), comemorat periodic,

invocat ca un reper tutelar, Mihai Horodnic va constitui nucleul în jurul căruia se cristalizează treptat o variantă locală a mitului poetului tânăr, chemat să întemeieze o nouă tradiție.

Alături de miraculosul „luceafăr” (Iulian Vespar), „primul poet modern al Bucovinei” (Mircea Streinul), la *Muguri* şi-au început ucenicia literară Ion Roşca, răpus şi el la 25 de ani de o boală necruțătoare, Ionel Negură, Constantin Rotariu şi Iulian Vesper. (Toader C. Grosu).

Continuarea publicării revistei, chiar dacă la intervale foarte distante (în 1927, la Botoşani, de către I. Cojocaru, în 1929 şi 1934 din nou la Rădăuți) precum şi reluarea ei în 1940, la acelaşi Liceu „Eudoxiu Hurmuzachi”, de către o altă promoție (adevărată generație de schimb), de aspiranți la gloria literară (dintre ei Dragoş Vicol, al cărui volum de debut se chema „Muguri” şi Nicolae Tăutu) sunt dovezi ale valorii simbolico – efective cu care fusese investită şi ale faptului că tradiția se înfiripase. Asemenea lui Mihai Horodnic, numele modestei publicații şcolare va fi învestit cu venerația cuvenită începuturilor absolut exemplare.”

(Din *Iconar* nr.1/1995, Rădăuți, „Gruparea poetică „*Iconar*” de Gheorghe Hrimiuc, cercetător, Institutul de Filologie Română „A. Philippide Iaşi).

*

Muguri a apărut la Rădăuți, lunar (februarie 1924- septembrie – octombrie 1926; 1934-1940) Întemeietorii revistei Mihai Horodnic, I. Galan şi Tit Cârstean. Numerele nu-i erau datate şi purtau pe copertă desene în peniță, cu peisaje bucovinene. Din editorialul „Către cetitorii şi sprijinitorii noştri” publicat în numerele 1-2 februarie, 1924, aflăm că revista a purtat titlul „Mugurul” care apărea în 1922 şi avea caracter intern. Era scrisă de elevi şi pentru elevi şi îşi propunea să „stimuleze activitatea literară a acestora.”

Au colaborat: Teodor Grosu (Iulian Vespar), Ion Negură, Eugen Prelipceanu, I. Galan, Emil Giurgiucă, Ion Roşca, Constantin Rotariu.

*

APARE LUNAR

MUGURI

REVISTA SOCIETĂŢII LITERARO-ŞTIINŢIFICE „BOGDAN-DRAGOŞ"

REDACTORI: D. VICOL ŞI A. CUCU

COLABOREAZĂ: PROF. I. D. GRĂMADĂ, M. HORODNIC, LIDIA NEGURĂ, V. SĂHLEANU, NECULAI TĂUTU, MIHAI SOLCANU, ION FĂDOR, ION ROTAR, D. VICOL, CIORNEI ANTON, A. CUCU

Muguri, revista Societății literare-științifice „Bogdan Dragoş", Anul I, nr.1, februarie 1940, redactori – D. Vicol şi A.Cucu.

Apare la Rădăuți, Liceul de băieți „Eudoxiu Hurmuzachi"; Tiparul „Mitropolitul Silvestru", Cernăuți.

Colaborau: prof. I.D.Grămadă, M. Horodnic, Lidia Negură, V. Săhleanu, Nicolai Tăutu, Mihai Solcanu, Ion Fădor, Ion Rotar, D. Vicol, Anton Ciornei, A.Cucu.

Profesor responsabil al Societății literare-științifice Bogdan Vodă: I.D. Grămadă.

Din „Cuvânt înainte", semnat prof. I.D. Grămadă, se înțelege că *Muguri* nu se vrea numaidecât o revistă cât un organ al Societății literare şi Științifice, epoca sa de înflorire fiind una anterioară, sub directivele profesorului I. Vişan, strădaniile actuale fiind acelea nu să întreacă, dar să ajungă la nivelul de altădată…

Societatea literară şi redacția revistei dădeau tuturor elevilor putința de a se manifesta în scris, public, pe tărâm literar şi științific.

Revista apărea lunar şi servea profesorilor şi elevilor, dar şi colaboratorilor din afara localității. Se publicau proză şi versuri, cronică literară, recenzii la reviste şi ziare, se difuzau informații redacționale şi ale conducerii societății, funcționa o poştă a redacției.

Mai semnau în revistă: - proză: Simion Jitariu, Cuchi Lidia Puiu, Ştefan C. Cosmin, E. Mintici, I.D. Sandru; poezie – Radu Pinten, Lia Rugă, Augustin Padea, Ion Georgescu.

Pentru a se manifesta în alte domenii decât cele pur literare şi ştiințifice, revista face apel către profesori, preoți, învățători etc. de a-i trimite articole şi îşi propunea să dea atenție folclorului, comoară neprețuită a neamului nostru.

Se cerea ca toată corespondența, cărți şi reviste la schimb, să se trimită pe adresa D. Vicol – A. Cucu, str. Episcopiei 6, Rădăuți.

*

Muguri, mult aşteptata revistă rădăuţeană, a apărut, aducându-ne un colţ din cerul curat al literaturii bucovinene.

Această revistă are rolul să primenească arena literară din nordul ţării, atât de viu disputată de certuri şi vrăjbi inutile. Lupta prietenilor mei pentru această revistă îmi este cunoscută şi n-am să uit niciodată bucuria care însoţea rândurile de bună vestire ale prietenului meu Dragoş Vicol. Numărul 1 este de o eleganţă occidentală, aducând în paginile sale tot ce are Bucovina mai promiţător: Dragoş Vicol, A. Cucu, Lidia Negură, I. Rotaru, V. Săhleanu, Neculai Tăutu etc. Mioriţei i se deschide un orizont mai larg cu *Muguri*: căci această colaborare va însemna promovarea literaturii bucovinene (Actualităţile literare n.t. sau la poşta redacţiei: Aşteptăm …Muguri", le vom face o primire triumfală). Această revistă, prietena *Mioriţei*, va însemna o legătură strânsă cu Rădăuţii. Numai să ne ferim, ca *Mioriţa* să nu roadă *Muguri*, căci şi până acum *Mioriţa* se hrănea cu mulţi „Muguri" (n.t.)

(Din revista *Mioriţa* nr.3/4/1940)

*

Muguri, revistă şcolară a elevilor de la Liceul teoretic „Eudoxiu Hurmuzachi, Rădăuţi, seria III, anul IV, nr.4, 1994, în 44 pagini, cuprinde: articole referitoare la istoria liceului („Liceul Eudoxiu Hurmuzachi" – vârste ale culturii), la fosta revistă *Muguri,*creaţiile literare ale unor foşti elevi ca: Mihai Horodnic, Iulian Vespar, Ghedeon Coca, E. Ar. Zaharia, Dragoş Vicol, Arcadie Cerneanu ş.a. dar şi ale celor în activitate, atunci.

Revista are ilustraţii după opera plasticienilor Rudolf Rybiczka şi George Cotos.

Muguri nr.5/1998 este redactată sub îndrumarea prof. Luca Bejenaru şi Vasile I. Schipor.

Din preambulul numărului aflăm că „în urma mutaţiilor inerente din perioada de criză culturală, revista continuă efortul de a descoperi şi promova valorile culturale, încurajându-i pe tineri în devenirea lor firească, sub presiunea sacrificiului istoric ce ni se impune mereu şi fără a face concesii gustului comun, supus unor influenţe de suprafaţă, efemere şi nesemnificative", „Muguri de odinioară", rubrică a revistei, face să ne întâlnim cu creaţii ale cunoscuţilor Dragoş Vicol şi Clement Antonovici, iar la „Muguri de

azi”, pe Alina Popescu cu versuri de început. În cele 56 de pagini sunt prezenți, cu proză şi versuri, şi alți elevi.

Preotul Vasile Juravle este prezent cu un documentar despre Capela ortodoxă de la Colegiul Național „Eudoxiu Hurmuzachi” Pentru ilustrarea revistei – reproduceri după Gh. Ioanid, Emanoil Bardasare, Ion Teodorescu Sion, Sabin Balaşa, Sava Henția ş.a.

*

„… O istorie mai agitată şi o tradiție mai îndelungată între revistele moldovene o are publicația Muguri a Liceului „Eudoxiu Hurmuzachi” din Rădăuți, cea mai bună revistă bucovineană interbelică apărută în trei serii (1924-1928; 1934; 1940). Aici debutează un mare talent fulgerat în adolescență ca şi Labiş – M. Horodnic – şi se afirmă nume cu reputație literară ca oaspeții Mircea Ciobanu (din Cernăuți) şi Emil Giurgiuca (din Gherla), ca şi localnicii Ion Negură, Iulian Vespar (Tudor Grosu), Dragoş Vicol, Nicolae Tăutu precum şi viitorii profesori universitari Ion Şandru şi Victor Săhleanu.

„Literatura Mugurilor dintre cele două războaie mondiale – notează I. Negură – exprimă dragostea curată pentru folclor şi tradiții, pentru istoria glorioasă a Moldovei, pentru frumusețea peisajului din Valea Sucevei, din pădurile bucovinene. Ea a constituit şi seva vitalității revistei. Mugurii au însemnat o tribună de afirmare a tinerelor talente, o şcoală a exprimării româneşti limpezi şi muzicale, o emblemă de mândrie şi demnitate în modestul Rădăuți.”

(Din Reviste Literare ale elevilor (1834-1974) de Tudor Opriş, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1971, pag.123.

*

„În momentul când prin înființarea străjeriei şi introducerea ei obligatorie în şcoli (1938) revistele şcolare au fost nevoite să devină organe de propagandă politică activă…, s-a produs o contrareacție. Multe reviste şcolare au refuzat să introducă titulatura şi rubricile străjereşti obligatorii, riscând să fie desființate. Astfel, revista *Muguri* din Rădăuți, cu o frumoasă tradiție – ne relatează scriitorul Dragoş Vicol, redactorul de pe atunci al ei – refuzând această grefă politică, n-a mai primit aprobare de tipărire.

(Tudor Opriş din „Reviste literare ale elevilor 1834-1974”, pag. 86).

*

Inreg. la Trib. Cernăuţi,
Pub. No. 2 din 20 Feb. 1939

Lei 5

An. I No. 1

orizont

Orizont, revistă lunară de literatură, artă, cultură naţională, director şi proprietar – Octav Rusu; apare la Cernăuţi în martie 1939, redacţia şi administraţia – Piaţa Unirii nr.3 (format 18x26 cm.)

În „Început" – Octav Rusu spunea că „va fi o revistă de obiective informaţii şi critică bucovineană" şi că îşi va „ face un titlu de glorie din a releva tot ce este talent necunoscut."

Luând tinereţea drept un păcat îi releva şi meritele: credinţa în propriile puteri. „Dacă biruinţa se măsoară cu stăruinţa, iar talentul printr-o încredere de mari realizări, atunci, sub aceste auspicii, speranţele noastre nu pot fi decât de bun augur" – se îmbărbăta iniţiatorul publicaţiei.

Din programul revistei citām: „Din nevoia de a închina începătorilor o tribună care să fie cât mai aproape de inima lor şi exclusiv pentru a lansa adevărata literatură nouă, apărem."

Se cerea ca toată corespondenţa redacţională, cărţile şi revistele să fie trimise dlui Octav Rusu, în Cernăuţi, iar pe timpul vacanţelor la Câmpulung… Publicau autori cu experienţă, dar şi mai tineri, Şt. Liveanu, Octav Rusu, George Ionaşcu, Traian Chelaru, M. Pânzaru, Al. Plăeşu, Valentin Al.-Georgescu, Leon Ţopa ş.a – şi poezie: Neculai Tăutu, Em. Văraru, Dragoş Vicol, Viorica Doboş Boca, Neculai Roşca, George Fonea, G. Săteanu, Ion Stelaru ş.a.

Întreţinea o bogată cronică literară, filosofică, artistică, universitară, cinematografică, însemnări bibliografice pentru cărţile şi revistele primite, prezentarea unor volume de beletristică şi poezie, ale unor societăţi culturale sau literare, evocări literare şi ale unor personalităţi etc.

Rubrici mai frecvente: Note, Gânduri, Sugestii. Au mai colaborat: G. Fonea, Victor Săhleanu, E. Ar.Zaharia, Neculai Tăutu ş.a. Acţiunile organizatorice şi de cultură ale revistei *Orizont* erau descrise pe larg şi cu obiectivitate.

Ilustrată şi lucrată tipografic cu gust, chiar dacă era de dimensiuni reduse şi în puţine pagini (6), *Orizont* se prezenta cititorilor într-o ţinută aleasă, deşi îşi schimbase destul de des sediul.

Era înregistrată la Tribunalul Cernăuţi sub nr.2 din 20 februarie 1939.

*

A fiinţat până în martie 1940. Folosea tipografia „Şteiner", Cernăuţi. Apoi de la numărul 2/iulie 1939 – Tipografia „Credinţa ortodoxă", Cernăuţi.

De la nr.3 octombrie 1939 secretar de redacţie este Virgiliu Ioan Ionaşcu, dar de la nr.4/1939 acesta nu mai figurează în calitatea respectivă.

*

Orizont, revistă condusă de dl. Octav Rusu a ajuns la al 5-lea număr de realizări. Semnează domnii: Mircea Străinul, Octav Rusu, Al. Plăeşu, N. Roşca, Cristofor Vitencu, Mircea Grumichievici, Mircea Ropceanu, Victor Săhleanu, N. Tăutu, Radu Graur, Dragoş Vicol etc. Admirăm puterea de muncă a domnului Octav Rusu pe terenul literaturii bucovinene şi-i transmitem cele mai sincere urări pentru izbânda idealurilor *Orizontului*."

(Din *Muguri*, nr.1/1940)

*

Orizont, revistă literară, apare la Cernăuţi în iunie 1939. Necunoscându-i cuprinsul nu ne putem pronunţa. Îi anunţăm doar apariţia.

(Din O*bservatorul* nr.74/18 iunie 1939
– rubrica Idei şi cărţi, de G.D. Rc.)

*

Anul I. — No. 1 Un număr: 30 lei Duminică, 1 Mai 1932.

Pagini-Juridice

REVISTA LUNARĂ

DOCTRINA - JURISPRUDENŢA ŞI LEGISLAŢIE

Pagini juridice, revistă lunară, doctrină-jurisprudenţă şi legislaţie, apare la 1 mai 1932, redacţia şi administraţia la Palatul de Justiţie (Camera 229/Cernăuţi, Tipografia „Mercur" Cernăuţi, strada Regina Maria nr.27.

Direcțiunea: Dr. D.C. Tuşinschi, prim-preşedinte, Dim. Ariton, preşedinte secția a II-a, Th. Alexandru, procuror general.

Comitetul de redacție: Cam. Ionescu, prim-preşedinte, Anton Iliese, preşedinte Secția a III-a, dr. Nicu Popescu, preşedinte Secția I – Tribunalul Cernăuți; secretari de redacție: P. Laufer, avocat, dr. At. Antoniu, jude - supleant.

Cu concursul magistraților – asistenți de la Înalta Curte de Casație: dr., Ilie Țabrea, Al. Popârlan, prim-preşedinte de Tribunal.

Administrator şi redactor – responsabil P. Laufer, avocat.

Revista *Pagini juridice* pune coloanele sale la dispoziția tuturor juriştilor din țară, rolul ei nefiind pur local cum s-ar putea crede, „căci scopul imediat ce-l urmăreşte este de a servi ca tribună publică pentru orice problemă de drept care interesează lumea juridică de pe întreg cuprinsul țării, iar în viitor va da o deosebită atenție problemei unificării legislative ce va veni” – spunea comitetul.

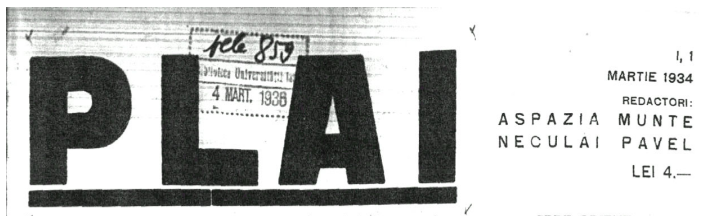
Iar dr. Dimitrie C. Tuşinschi, prim-preşedintele Curții de Apel din Cernăuți în „Cuvânt înainte” explica şi mai la obiect necesitatea publicației: „o atare revistă corespunde de fapt unei vădite necesități , căci în circumscripția Curții de Cernăuți se aplică în Bucovina vechea legislație bucovineană, iar în județele Hotin şi Dorohoi legislația din Vechiul Regat, deci două legislațiuni diferite.

Câte ocazii deci ne sunt date pentru studiile practice comparate asupra ambelor acestor legislații şi la cât material valoros şi necesar dau naştere pentru studiu, pentru pregătirea unificării legislative ce se pierde în necunoscut fără o revistă…”

Pagini de doctrină, jurisprudență şi legislație au scris D. Ştefănescu, Anton Iliese, dr. Iulius Pariser, dr. Constantin D. Tuşinschi, P. Laufer; se publicau decizii în materie de jurisprudență civilă, penală, comercială şi fiscală, legi şi regulamente, „Informațiuni”, „Index alfabetic” al numerelor, reclamă comercială etc. cuprindeau unele numere.

Era o publicație utilă mai ales profesioniştilor.

*

Plai, revistă lunară, apare în martie 1934, redacţia şi administraţia în Plaiul Cosminului, jud. Cernăuţi şi realizată tipografic la Institutul de arte grafice şi editură „Glasul Bucovinei".

Redactori ai revistei: Aspazia Munte şi Neculai Pavel.

De regulă, o revistă în patru pagini, cu articole diferite: „Jurnal de poet", un eseu „Vizită la Pascal", „Manifest pentru săptămâna cărţii", „Interviu cu Mircea Streinul" de E. Ar. Zaharia – în care se pun multe întrebări, dar se dau puţine răspunsuri clare, iar atunci când acestea vin n-au rezonanţă în timp, ca în cazul acesta: „Pe cine-l preferaţi? Emil Cioran sau Petre Manoliu?" Răspuns: „Răspunsul e categoric – Manoliu…"

Publica multă poezie: Iuliu Vespar, George Drumur, Al. Raicu, Neculai Roşca, Aurel Manu, Gh. Antonovici, Teodor Dragomirescu, Aspazia Munte, E.Ar. Zaharia, M. Ropceanu, George Nimiceanu, Mircea Streinul, Theodor Constantin ş.a.

Cărţi şi reviste prezentate în cronică fără indicarea localităţii ori editurii, rubrici care reţin: „Reviste care trebuie citite", „Recunoaştere", „La zi", „Redacţionale", „Notăm" etc.

Revista realiza un fond de carte „Colecţia Plai"

„O revistă gândiristă" – spune Ion Mangiu.

*

Plaiul fagilor

Plaiul fagilor (1926-1929) apare la Cernăuţi, la Şcoala normală, iniţiator Arcadie Cerneanu, cel care trecuse şi pe la *Muguri* - revistă de la Rădăuţi (1924-1926) a elevilor de la Liceul „Eudoxiu Hurmuzachi – unde îndrumători ai revistei fuseseră prof. Ilie Vişan şi Emanoil Isopescu.

„La Cernăuți, oraş universitar, unde se va decide în fapt soarta tinerei literaturi bucovinene, cu aceeaşi atmosferă fabricitantă,” cum spunea Gheorghe Hrimiuc în *Iconar* nr. 1/1995, reapărut la Rădăuți.

*

Plaiul fagilor apare la şcoala normală din Cernăuți între anii 1926-1929, scos de Arcadie Cernovschi (A. Cerneanu) – originar din comuna Volovăț, județul Rădăuți.

*

Piperuşa

Piperuşa, publicație umoristică, studențească, litografiată. Inițiatorul ei – Ciprian Porumbescu. Apare la Viena: 1878-1879.

*

scicola I. Aprilie 1935

Pregătirea profesională
a ofițerilor și agenților de poliție
din
Inspectoratul Regional Cernăuți.
Sub direcțiunea Inspectorului Regiunii

Apare lunar într'un număr limitat de exemplare,
numai pentru uzul funcționarilor Regiunii.

Pregătirea profesională a ofițerilor şi agenților de poliție din Inspectoratul Regional Cernăuți apare lunar sub direcțiunea Inspectoratului Regiunii, într-un număr limitat de exemplare, la Cernăuți, începând cu aprilie 1935.

Era folosită Tipografia „Bucur Orendovici” din Suceava.

Se publica legislația necesară serviciilor polițieneşti cărora, într-un fel de prefață, extras dintr-o cuvântare a ministrului I. Inculeț,

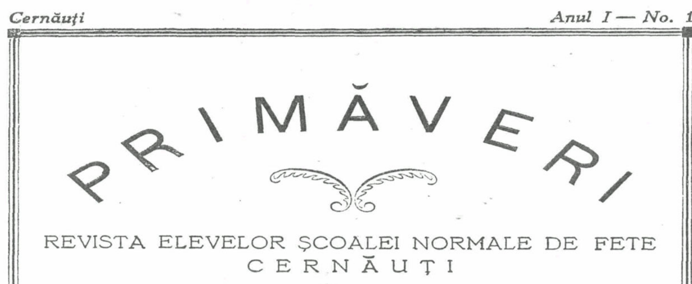
li se spunea: „Aveți instrucțiunile potrivite, însă toate îmbunătățirile depind de inimă, de râvna Dvoastră, pe care ați ştiut să le arătați peste tot locul şi întotdeauna.”

Cuvinte care se completează cu altele din Ordinul Direcțiunii Generale a Poliției nr.22185 din 28 martie 1935 referitor la cercetările polițieneşti publicate în revista care, adesea, păcătuise prin lipsă de perspicacitate, de bunăvoință şi interes profesional pentru descoperirea adevărului: întrebuințare de mijloace barbare, ca bătaie, schingiuiri etc. nu numai că nu duc la vreun rezultat în descoperirea adevărului, dar dezonorează şi pe funcționarul ce le aplică şi atrage şi oprobriul public asupra instituțiunii din care face parte.

În cuprins figurau teme specifice timpului când apărea fascicula: Superioritatea probelor științifice asupra celorlalte categorii de probe; Luarea şi utilizarea amprentelor digitale. Căutarea, conservarea şi utilizarea urmelor de picioare, Curentele sociale de stânga, Curente sociale de extremă dreaptă.

Ultima temă descria pe larg şi pe bază de planşă – Liga Apărării Naționale Creştine (L.A.N.C.), cu un scurt istoric asupra felului cum a luat naştere această organizație, doctrina şi programul ei, semnul ei fiind crucea arică „Svastica”, argumentând că ar fi semnul străvechii dăinuiri a românilor, ea găsindu-se pe cusăturile naționale şi pe picturile unor biserici.

Programul primului ciclu de conferințe şi ofițeri de poliție delegați a le ține încheia cuprinsul primului număr al broşurii.

Primăveri, revista elevelor Şcoalei normale de fete, Cernăuți, apărea cu nr.1 sub îndrumarea profesoarei Stela Popescu, preşedintă de onoare şi era redactată de un comitet de eleve: Lucreția

Clocotici, Aglaia Lateş, Aurora Cuciuranu, Cornelia Tegzeşiu, Elena Manoliu, Aurelia Sireteanu şi Natalia Cojocaru.

Lipsea data apariţiei, dar se pare că e vorba de anul 1942, data tipăririi primului număr.

În Cuvânt introductiv, profesoara Stela Popescu spunea că revista îşi are rădăcinile în şedinţele Societăţii Literare, unde le-a urmărit cu drag primele începuturi ale elevelor, în şedinţele literare, strădaniile clevelor, iar în revistă le va supraveghea creşterea lor literară – fiice ale satelor, în mare parte, prin însăşi viitoarea lor carieră fiind destinate să ducă lumină în întunericul neştiinţei în care se zbate încă majoritatea ţăranilor noştri.

Revista cuprindea „Partea literară" – cu poezie (*Ardealul* de Lucreţia Clocotici, *Rugăciune* şi *Fulgii* de Natalia Cojocaru), proză (Trecutul istoric în opera lui Eminescu, de Alexandrina Cuciureanu, Legenda Mărţişorului, de Olga Jucan, Spre luminile altei vieţi: G. Topârceanu, de L. Clocotici), recenzii (Întoarcerea în timp, de Ionel Teodoreanu (E. Manoliu), Catarge de de Papatanasiu (L. Clocotici), Folclor din Bucovina (Cântec de dor, Cântec de înstrăinare, Cîntec bătrânesc, strigături, bocete), Folklor din Moldova (Doină de dor, Încheieri de scrisori), obiceiuri etc.

Mai cuprindea: jocuri şi şarade, cuvinte de dezlegat, silabe amestecate.

Numărul următor se înscrie pe aceleaşi coordonate ale seriozităţii scrisului; deosebit de poezie şi proză, publica o scenetă „Dor de sat, dor de ţară" de Aurelia Sireteanu, proverbe şi poezii populare, melodii, cântece şi jocuri populare, parte din versurile popularer (Trandafirul şi Bradanaş) fiind puse pe note muzicale şi cu explicaţiile necesare.

Profesoara Stela Popescu se ocupa îndeaproape de îndrumarea celor ce colaborau la revista şcolii, de creşterea viitoarelor învăţătoare.

Tipografia „Mitropolitul Silvestru", Cernăuţi, Piaţa Unirii nr.3.

*

…"În revista *Primăveri* se impune din ce în ce mai mult un talent, care se ridică deasupra nivelului şcolar: Lucreţia Clocotici. Ar merita să reproducem în întregime poezia: „Mai du-te, Iancule, o dată la 'mpăratu'", dar ne limităm la ultimele două strofe:

…”Dar vreme e de-atunci, feciorii tatii,
Şi ia ascultă… Iar e jale-n ţară…
Ce-i asta, Iancule, de gem din greu stejarii?
Ascultă!... Parcă Morţii buciumară!
Hei, grea-i ţărâna ce ne-astupă gura
Şi grea-i durerea ce străbate leatu!
Ascultă! Te aşteaptă iarăşi Morţii
…Mai du-te, Iancule, o dată la 'mpăratu'
(C.L. Cărţi şi reviste, din *Revista Bucovina* nr.4/1943)

*

„…Singura revistă străjerească deschisă exclusiv preocupărilor de creaţie literară a fost *Primăvara*, sub îndrumarea lui C. Angelescu, la care colaborează elevi talentaţi din şcoli primare şi licee. În cele două numere, apărute între martie-aprilie 1939, se evidenţiază colaborarea lui Dragoş Vicol, elev al liceului Eudoxiu Hurmuzachi din Rădăuţi, care debutează cu „Cer bucovinean”, cea mai frumoasă poezie cu caracter patriotic întâlnită din zecile de reviste străjereşti pe care le-am parcurs.”

(Tudor Opriş din *Reviste literare ale elevilor 1834-1974*, p.86)

Anul I — Cernăuţi, în Martie 1927. — No. 1

PROGRESUL

Revistă economică, socială şi statistică.

Editor şi Redactor: Profesor FILARET DOBOŞ

Director administrativ: Avocat VASILE UNGUREANU

Apare lunar

Ce voim.

Progresul, revistă economică, socială şi statistică, apare la Cernăuţi în martie 1927, editor şi redactor profesor Filaret Doboş, director administrativ, avocat Vasile Ungureanu.

Apare lunar, redacţia şi administraţia Cernăuţi, str. Mircea Vodă 10, etajul III, realizată la Institutul de arte grafice şi editură „Glasul Bucovinei”, strada I. Flondor nr.33.

Este elogios prezentată în ziarul „Glasul Bucovinei” din 18 martie 1927.

„Am numit-o *Progresul* pentru că voim să popularizăm în masele poporului nostru ideile sănătoase, dătătoare de viață mai bună, câştigată prin muncă luminată” – spune redacția în Cuvântul de început, explicându-se: „Ce voim. A sprijini agricultura în trecerea ei de la extensiv la intensiv, a-i înlesni desfacerea uşoară a produselor, a-i organiza creditul ieftin şi a o educa spre economii, iată un vast program pentru realizarea grabnică, căreia trebuie să ne unim eforturile cu toții.”

În „Sfaturi şi îndrumări”, Ion I. Nistor, pe lângă sporirea producției agricole se gândea la „împiedecarea fărâmițării prea mare a loturilor agricole”, la îndrumarea tinerilor către şcoli pentru pregătirea lor pentru agricultură, industrie, comerț, asigurându-se o bună colaborare între pătura țărănească şi intelectualitate.

Mai erau publicate articole despre: Curmarea speculei, lupta împotriva alcoolului, fenomenele economice ale fascismului, Banca în ordinea socială, experiența cooperatistă, chestiunea dobânzilor, creditul agricol, cultivatorii de sfeclă de zahăr, gospodărirea pădurilor, metalele prețioase şi exploatarea lor etc.

Semnau în revistă: F. Doboş, Iorgu G. Toma, V. Ungureanu, Ion I. Nistor, V. Lovinescu-Rădăşeni, V.F. Doboş, dr. N. Daniil, Nuțu Longhin, Simion Hîj, Neagoe I. Flondor, dr. D. Spânu, Prezici Temistocle ş.a.

Cu o copertă ilustrată, publicația avea şi rubrici permanente: Informațiuni, prospecte, haz, ştiri, statistică, aniversări, reclamă comercială. Revista însemnând un adevărat progres în viața economică a Bucovinei, era recomandată de *Glasul Bucovinei* tuturor conducerilor şcolilor şi bisericilor, întreprinderilor economice româneşti.

*

Regulament pentru legea reformei agrare

Regulament pentru legea reformei agrare, se intitulează broşura tipărită de Institutul de arte grafice şi edituri „Glasul Bucovinei”. Textul este redactat în limba română, cu traducere în germană, „făcută de unul dintre cei mai distinşi jurnalişti de la noi”, apreciază ziarul *Glasul Bucovinei*.

Cartea este de mare folos pentru toți câți au interes pentru înfăptuirea reformei agrare (e vorba de reforma agreară din 1922 n.n.).

*

Locotenentul erou Liviu Blându

Revista Aron Pumnul a elevilor Liceului teoretic de băieți „Aron Pumnul" din Cernăuți, apare cu numărul 1 în 1942, la sfârşitul lunii mai. Coperta revistei are fotografia locotenentului erou Liviu Blându, născut în comuna Iordăneşti la 26 august 1906, căzut rănit în dimineața zilei de 16 septembrie 1941 în luptele de la Vacarjani, decedat două zile mai târziu în spitalul din Salz.

Revista nu are nici colectiv de redacție, nici profesor îndrumător, iar calitatea ori lipsurile ei aparțin conducerii şcolii.

Într-adevăr, pe lângă bucăți bune, cum ar fi proza „Moş Anton" de T. Gh. Lauric, „Hoțul" de Dobrea Liviu, se publicau destule naivități.

Semnau proză: Soiciuc Gh. ,Lupu Aurel, Ganea Nicolae, T.Gh. Lauric, Roştaru Ştefan, Pangratiu Aurel, S.R. Băitan, Himinciu Radu, Dobre Liviu, Zubcov Alex., Victor Lăzărescu, iar versuri: Gherman Eugen, Boicu B., Cosmaciuc Roman, Drăguşan Mihai, Breabău Dtru, Rațiu Ovidiu, Marinescu Ştefan, Neamțu Constantin.

Publica şi folclor: strigături, descântece, conăcărie.

Redacția şi administrația, Cernăuți, str.Alba-Iulia nr.1 (adresa liceului).

*

… „Numai în revista Liceului „Aron Pumnul" dl. prof N. Tcaciuc-Albu, continuându-şi cercetările despre influența literaturii germane asupra lui Eminescu, publică un amplu şi conştiincios studiu asupra lui „Schiller şi Eminescu".

(C.L., Cărți şi reviste din *Revista Bucovinei* nr.4/1943)

*

…”Material mai selecţionat aduce primul număr din al doilea an al revistei „Aron Pumnul” (Cernăuţi). Duioasă şi plină de pitoresc e comemorarea pe care o face dl. profesor N. Tcaciuc-Albu, pictorului Eugen Maximovici, de la a cărei moarte s-au împlinit 15 ani. Reţinem apoi „Rondelul” semnat de Th. Gh. Lauric şi o schiţă umoristică de M. Bendeschi.

(D.V. Cărţi şi reviste, din *Revista Bucovinei* nr 6/1943)

*

ANUL I CERNĂUŢI, SEPTEMVRIE 1931 No. 1

REVISTA
ASOCIAŢIEI CORPULUI DIDACTIC
MEDICO-PEDAGOGIC DIN ROMÂNIA

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA : CERNĂUŢI, Str. AVIATOR GAGEA Nr. 4

Revista Asociaţiei Corpului Didactic Medico-Pedagogic din România apărea la Cernăuţi în septembrie 1931 şi avea ca redactor pe Dimitrie Rusceac.

Redacţia şi administraţia şi-au avut sediul în Cernăuţi la Institutul de orbi şi surdomuţi „Regina Maria” str.Aviator Gagea nr.4, România.

Revista se tipărea la Tipografia Institutului de orbi şi surdo-muţi din Cernăuţi, ceea ce explică menţiunea de pe coperta ultimului număr (7) din septembrie-decembrie 1936: „Pentru orice greşeală de tipar rugăm a fi scuzaţi, căci micii culegători sunt copii surdo-muţi de la Institutul de surdo-muţi „Regina Maria” din Cernăuţi. Revista de faţă e opera elevilor ce învaţă tipografia sub conducerea dlui maistru T. Cernăţean” (p.3).

Publicaţia apărea din iniţiativa Asociaţiei Corpului Didactic medico-pedagogic din România şi era destinată autorităţilor şcolare, oficiilor de asistenţă, surdo-muţilor, orbilor, debililor mintali, vicioşi şi defectivi în vorbire dar şi amicilor lor.

Din sumarul primului număr, citâm temele: „Gândirea şi vorbirea” de Dimitrie Rusceac, „Surdo-muţii” de Ion Cioronescu; Câteva cuvinte despre ocrotirea şi îndrumarea profesională a orbilor, de George Halarevici; Boalele de ochi, orbirile la copii, cauzele lor,

profilaxia şi combaterea lor, de dr. Alfred Dechner; Din trecutul educației anormalilor mintali, de Ioan Guga; Însemnătatea educației anormalilor morali, de Ioan Guga; Problema educabilității anormalilor, de D. Scorpan.

În chiar primul număr al revistei se înfățişa rostul revistei: „Dorim ca în această revistă să se reoglindească întreaga operă de învățământ ce se face în favoarea copilului cu defecte în vorbire, celui lipsit de simțurile auzului sau văzului, celui cu apucături vițioase şi celui atins de slăbiciuni mintale. Mai dorim ca în această revistă să se reoglindească şi opera de ocrotire de care nu poate fi lipsit orbul, surdo-mutul, anormalul mintal, anormalul moral şi deficientul în vorbire."

În 1933, în articolul „Către cititori" se spunea: „Revista Asociației Corpului Didactic, Medico-Pedagogic România este singura revistă de specialitate din țară, care şi-a propus să trateze problemele de educație şi instrucție ale copiilor orbi, surdo-muți, debili mintali şi anormali moral" (nr.3-6, martie – iunie 1934, p.31-32).

În urma adunării generale extraordinare a Asociației, la 25 martie 1935, ca urmare a modificării statutelor, toți profesorii universitari de pedagogie au fost considerați ca membri activi ai asociației, iar cunoscutul profesor de pedagogie Constantin Narly a devenit preşedinte al Asociației, vicepreşedinte fiind Francisc Marcinovschi – profesor la Institutul de orbi şi surdo-muți din Cernăuți.

Pedagogul Dimitrie Rusceac (Rusticeanu) a fost un stâlp în activitatea defectologiei române. El a fost redactorul revistei din septembrie până în decembrie 1931, apoi Ion Guga, Francisc Marcinoschi, Napoleon Scalat, D.D. Scorpan.

Au colaborat: Dimitrie Rusceac, Ion Ciorănescu, dr. Alfred Dechner, Ioan Guga, Dimitrie D. Scorpan, Gheorghe Atanasiu, Aglaia Mandiuc, Francisc Marcinovschi, dr. Ioan Nandriş, Theodor Cernăuțean, Ioan Coşurba, dr. Grigore Tăbăcaru, Florea Căprariu, Const. Meissner (Iaşi), Corneliu Simionescu (Gherla), Valeriu Mardare, Adolf Lunz (Focşani), George Halarevici (Cluj), C.M. Jemna (Iaşi) ş.a.

În paginile revistei erau prezente articole despre învățământul pentru handicapați, informații de la Congresul de specialitate, despre Societatea culturală şi de ajutorare a

surdomuților din Moldova de Sus, comemorări, serbări şcolare, legislația şcolară, statistici referitoare la asistați, alte teme privind educația copiilor surdo-muți, educația deviaților morali, prezentarea personalităților, a unor îndrumători şi cercetători în domeniu.

Existau şi alte rubrici de interes: informațiuni, cărți şi reviste, Buletinul Asociației, poşta redacției şi administrației.

O mare atenție s-a dat traducerilor.

Revista apărea lunar, cu excepția lunilor iulie şi august, cu sumarul scris în limbile română, franceză şi germană.

*

Virginia Sorescu scrie despre Dimitrie Rusticianu, înaintaş de frunte al defectologiei româneşti: …”S-a născut la 16 octombrie 1884, în comuna Ostrița, județul Cernăuți. A studiat la Şcoala normală din Cernăuți, examenul de absolvire din 1904 dându-i dreptul de a preda în limba germană şi română. Pentru specializare a urmat cursuri la Viena, la Institutul de stat pentru educarea orbilor şi la Institutul de stat pentru educarea surdo-muților. A publicat atât în timpul dominației austriece, cât şi după revenirea Bucovinei la patria mamă, foarte multe studii şi articole, el rămânând o pildă de devotament, abnegație, hărnicie, conştiinciozitate şi cinste ştiințifică. Exemplul muncii sale trebuie să fie un îndemn pentru generațiile tinere dedicate învățământului special.”

*

Revista Birtaşilor

Revista birtaşilor apare la Cernăuți, la 25 februarie 1930 – februarie 1931, ca organ oficial al corporațiilor birtaşilor bucovineni.

Apărea în limbile română şi germană, cu neregularități în apariție. Numărul 1-2 din 12 februarie 1931, probabil ultimul, se tipărea la Tipografia „Mercur” Cernăuți.

Director şi redactor responsabil: Hermann Ruff. Tipografia „A.Hornik”.

*

ANUL I. No. 1. BUCUREŞTI Vineri, 1 April 1916

REVISTA BUCOVINEI

Culturală — Politică — Economică — Literară

Redacţia şi Administraţia BUCUREŞTI 14, Pasajul Român, 14	Apare de două ori pe lună Sub ingrijirea unui comitet	ABONAMENTUL: Pe an . . 8 lei 6 luni . . 4 „ 1 exemplar 25 bani

Revista Bucovinei, culturală, politică, economică, literară, apare la Bucureşti, cu numărul unu la 1 aprilie 1916, vineri; redacţia şi administraţia: Pasajul Român, nr.14, de 2 ori pe lună, sub îngrijirea unui comitet, la Tipografia „Bucovina", I.E. Torouţiu.

În editorialul „Rostul nostru", Iorgu G. Toma – Corduneanu afirmă că „veniţi ca soli ai fraţilor la fraţi, noi suntem purtătorii sfintei misiuni a pregătirii sufletelor unui neam pentru unul din cele mai mari şi înălţătoare momente din câte cunoaşte istoria", locul „nostru e cât se poate mai în fruntea celor ce vor să frângă lanţurile ruginite ale sclaviei seculare, în care zace Bucovina de 142 ani, iar chemarea noastră-i să le luminăm calea spre această ţintă întrezărită de mult"…

…"Dând românilor de pretutindeni această publicaţie, pe care am numit-o simplu şi modest *Revista Bucovinei*, desfăşurăm cutele unui nou drapel sub care ne-am adunat cu toţii, uniţi într-un singur gând şi într-o singură simţire… lupta pentru dezrobirea fraţilor şi lărgirea moşiei româneşti până la hotarele ei naturale."

Periodicul apare în perioada 1 aprilie-1 august 1916 şi era editat de refugiaţii români bucovineni la Bucureşti.

Revista Bucovinei cuprindea proză: „O. Goga: Cântece fără ţară", de D. Marmeliuc, „Un profesor austriac (dr.Raimund Friedrich Kainell) despre etnografia Bucovinei" de A.C. Condrea,"Supuşi şi subjugaţi –austro-maghiarii în Bucovina şi Serbia" , de I.E. Torouţiu, „Justiţia austriacă", de Iorgu G. Toma – Corduneanu, „De la noi de acasă" – un fel de cronică literară la revistele şi evenimentele zilei, „Penetraţia germană în România", de Iorgu G. Toma- Corduneanu, „Noi academicieni: G. Coşbuc şi I. Lupeş" de D. Marmeliuc, „Introducerea limbii româneşti ca obiect obligatoriu în şcolile secundare din Bucovina", de V. Oprea, „Emigranţii de la

1848-1849 şi refugiaţii de la 1914-1916", de I.E. Torouţiu – publicat în numărul din 15 iulie 1916 erau alte teme de interes la vremea aceea.

„Bărbaţi ca Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, fraţii Rosetti, Costachi Negri, M. Epureanu, A. Cuza, I. Cuza, N. Catargiu, D. Filipescu, G. Sion şi alţii erau emigranţii politici din Moldova de la 1848-1849, dintre care unii, după ce vizitaseră cele mai de seamă centre de cultură românească din Ardeal şi se întâlniseră cu fruntaşii neamului nostru de dincolo şi după ce luaseră parte la marea adunare de pe Câmpia Libertăţii de la Blaj, trecură în Bucovina şi se stabiliră la Cernăuţi pentru a fi aproape de graniţa Moldovei şi pentru a se putea pune în legătură cu prietenii rămaşi aici.

La Cernăuţi Kogălniceanu publică „Dorinţele partidei Naţionale" şi tot acolo emigranţii Moldovei fac cunoştinţa fraţilor Hurmuzachi…" spune I.E. Torouţiu".

„Din trecutul Cernăuţilor" este alt documentar pe care îl semnează I.E. Torouţiu în *Revista Bucovinei* în iunie 1916: „Stăpânirea domnească în Moldova de Sus, Bucovina de astăzi„ cuprindea pe vremea domniei lui Petru al Muşatei, ca 1378 – ca 1393, ţinuturile de către Prut şi Nistru şi mai spre miază-noapte ţinutul Halici, primit ca zălog de la regele polon pentru suma de 3.000 bani de argint. Mai târziu, Petru primi şi ţinutul numit Pocuţia, care cuprindea Ţara Sepenicului şi cetatea Ţeţinei, ale cărei dărmături din preajma Cernăuţilor vorbesc şi astăzi de vremurile de restrişte şi frământări prin care au trecut. Cernăuţii erau pe atunci un sat mai întins lângă vadul Prutului"…

I. E. Torouţiu

I.E.Torouţiu

…Dezvoltarea naţiunilor mai de seamă din Cernăuţi de la 1857 până la 1910:

Naţionalitatea	Anul 1857	Anul 1890	Anul 1910
Români	4.800	7.624	13.440
Germani	7.612	9.897	12.747
Ruteni	3.500	10.387	15.254
Poloni	810	7.610	14.893
Evrei	4.678	17.359	28.613

În revistă se publica şi poezie de către: M. Oltescu (Bucovinei),V. Huțu (Copii răzleți), G. Rotică (Ciungul), I. Dragoslav (Sărăcie), Ion Ojoc (Captus filii).

Mai publicau: Maria Dragu, M. Baciu, Em. Sluşanschi, dr. Ovid Țopa, dr. Aurel Morariu, Grigore Lazăr, Vasile Greiciuc.

Dr. Marmeliuc mai semna: „Petre Liciu şi Bucovina – cu prilejul dezvelirii bustului din Focşani."

În memoriam erau destinați: Minodora Ştefanelli, dr.Epifanie Gramatovici, Teodor Tabarcea, Vichenție Pentiuc ş.a.

Spicuiri din limba germană – bibliografia era altă rubrică a revistei. Bibliografia cuprindea însă şi nominalizarea revistelor şi ziarelor din România primite la redacție. „Nu uitați de orfelinatul românilor din Bucovina!" era îndemnul care apărea în revistă şi însoțea listele detaliate ale celor care făceau oferte pentru instituția respectivă.

Revista mai cuprindea: dări de seamă, studii, note asupra războiului, traduceri.

*

Anul I, No. 2. Cernăuți, Februarie 1942

Revista Bucovinei

Proprietar: Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina

Secretari de redacție: Traian Cantemir, Dragoş Vitencu

Inreg. la Trib. C-ți în reg. publ. period. sub No. 1/1942.

Apare lunar în cel puțin 32 pagini. Redacția și Administrația: Cernăuți, Piața Unirii 3 (Palatul Național), Tel. 1512. Abonamentul: anual 250 lei, pe 6 luni 130 lei.

Revista Bucovinei este editată de către Societatea pentru cultură şi literatura română în Bucovina, împreună cu Societatea scriitorilor bucovineni, pentru a satisface setea de cultură şi izvora cum se spune în Cuvânt înainte, „dintr-o îndelungată tradiție culturală".

Deşi poartă numele de *Revista Bucovinei*, publicația nu are caracter regionalist şi va îmbrățişa talentul literar oriunde ar apărea, punându-se în slujba talentelor tinere de aici şi de pretutindeni, spunea C. Loghin, vicepreşedintele Societății pentru cultură.

Dar, parcă drept un avertisment, iată ce scria în chiar primul număr din Revista Bucovinei N. Tcaciuc – Albu despre valoarea poeziilor:

Mă-ntrebi ce preț au poeziile, nepoate,
Ți-o spun pe scurt: La început frumoase-s toate,
Cu timpul cele bune în valoare cresc,
Iar restul, ca şi florile, se veştejesc!

Numărul 1 al revistei apare în ianuarie 1942, redacția şi administrația – Cernăuți, Piața Unirii nr.3, Palatul Național. Secretari de redacție: Traian Cantemir şi Dragoş Vitencu. Îşi propunea o apariție lunară, în cel puțin 32 de pagini.

S-au publicat: Studii-Reflexe folclorice în poezia lui Şt. O. Iosif, de Cantemir Traian, Lepturarele lui Aron Pumnul – Mihai Eminescu şi A. Pumnul, de Loghin Constantin, Pe urmele lui F.X. Knapp de Luța Petre, Astra Bucovinei – Veronica Micle, de Marian Leca, Din Eminescu inedit – Din Eminescu necunoscut; despre scriitorul soldat; Casa lui Pumnul, Panait Istrati, de Pop Augustin, Goethe şi Eminescu de Tcaciuc-Albu N.; Pe urmele vremii – Patria în literatura germană; Rusia bolşevică văzută de un scriitor german, de Antonescu George; Din realizările Societății pentru cultură; Teatrul Național; Bucovina Culturală cere şi Ministerul Culturii Naționale promite; Turneele teatrelor româneşti, de Loghin Constantin, Eminescu şi „Arboroasa Bucovinei”, G. Sion şi Bucovina, de Morariu Leca, recenzii – cărți şi reviste, clişee, diverse, proză beletristică – Străinul Mircea (Întoarcere), Sânger Aurel (Ochii), Drumar George (Şi nebeletele pot fi câteodată adevărate), Bogaci Aurel (Larva), Tcaciuc-Albu M. (Acasă; Matematica superioară – comedie), N. Vlădescu (Garmisch), dar mai ales poezie.

Au semnat versuri: Chelaru Traian, Gherasim Vasile, Forgaci Adrian, Frunte B., Drumar George, Cârdei Adelina, Bontaş N.I., Bolohan Apolo, A. Bogaci, Const. Bivolaru, George Antonescu, Voevidca George, Vitencu Dragoş, Vicol Dragoş, Tăutu Neculai, Marian Liviu, Lianu Teofil, Loghin D., Pătrăuceanu George, Popovici Sebastian, Plop Teodor ş.a.

Revista Bucovinei a apărut lună de lună, avea 480 de pagini în anul 1942.

O publicaţie de ţinută, bine dozată, agreabilă la citit, realizată impecabil şi din punct de vedere tipografic la Tipografia „Mitropolitul Silvestru”, Cernăuţi, Piaţa Unirii nr.3.

Ilustraţiile bine alese, puse la locuri potrivite în corpul revistei, nelipsită rubrica „Primite la redacţie” (ziare şi reviste).

O publicaţie care apărea în condiţii speciale, când nu mai erau alte reviste de acelaşi profil, când, cel puţin temporar, Universitatea cernăuţeană nu mai exista, eram în plin război şi profesorul C. Loghin – în cuvântul de drum visa, ca toţi românii de altfel, că ne îndreptăm către o eră nouă în viaţa ţării noastre.

Dar iată câteva din preocupările publicaţiei. Numărul 4 din aprilie 1942, sub iniţialele I.M. la rubrica „Pe urmele vremii„ se ocupa de „Primele conferinţe publice ale Societăţii pentru cultură”

„Cel dintâi ciclu de conferinţe publice ce s-au ţinut sub auspiciile Societăţii pentru cultură din Cernăuţi a fost început în iarna anului 1870 spre 1871. Cea dintâi conferinţă a ţinut-o Ion a lui G. Zbiera la 20 decembrie 1870 vorbind despre „Teritoriul de astăzi ce-l locuiesc românii, poate singuri, poate în majoritate sau în minoritate cu alte seminţii” Această conferinţă a fost apoi publicată în anul 1877 în Calendarul editat de Societate şi redactat de M. Călinescu.

A doua conferinţă a ţinut-o Samuil Morariu Andrievici, Mitropolitul Bucovinei de mai târziu, vorbind despre „Istoria fondului religionar gr – or din Bucovina”, publicată în „Calendarul Bucovinei” pe anul 1874. Al treilea conferenţiar a fost Ion Drogli, care a vorbit despre „Chipul cum poate învăţătorul deştepta şi înainta dragostea către naţiune”. Miron Călineascu conferenţiază despre „Încreştinarea românilor”, conferinţă publicată în „Calendar” pe anul 1875. Ion Gh. Sbiera mai ţine a doua conferinţă despre „Originea românilor”, publicată tot în Calendarul anului 1878. Prof. Ion G. Sbiera îşi propusese ca într-o serie de prelegeri să trateze întreaga istorie a românilor.

Ultimele două conferinţe au fost ţinute de domnişoara Constanţa Dunca, care a vorbit despre „Femeia de rasă latină” şi despre „Femeia în familie”. De la acest ciclu a pornit tradiţia „Universităţii libere” care continuă şi astăzi.”

Tot în „Pe urmele vremii” (Nr.10, octombrie 1942) George Antonescu prezintă „Rusia bolşevică văzută de un scriitor german” E vorba despre Edwin Erich Dwinger, autor al mai multor romane, şi

care, în „Und Gott Schweigt?”, apărut în 1936, un amplu reportaj asupra celor văzute şi trăite ca emigrant în 1933, în Rusia sovietică, parcă îl completează pe Panait Istrati al nostru.

„Comunist simpatizant, recunoscut de ruşi ca fiind de-al lor, tânărul acesta are posibilitatea să colinde întinsul Rusiei, din oraşele mari, până în satele depărtate, în care oamenii trăiesc ca troglodiții, în bordeie săpate în pământ.

Pretutindeni caută urmele Rusiei îmbelşugate de odinioară, când, ca prizonier de război, a trăit şase ani în mijlocul poporului rus. Dar nu găseşte decât spoiala unei false civilizații… Sate pustii, oameni vârstnici, femei şi copii murind de foame după ce şi-au amăgit stomacul cu frunze şi rădăcini de copaci… Zeci de mii de lucrători pierind în muncile istovitoare la zidiri de uzine uriaşe şi la săparea de canaluri… Drumuri pavate cu oasele morților, schingiuiri şi temnițe, iată peisajele noii Rusii, în care acest tânăr zvăpăiat a căutat fericirea… Până şi caii de rasă, coborâtori din hergheliile din vremea țaristă, sunt împuşcați de credincioşii slujitori ai lui Stalin…

Căminuri de copii? Plată dreaptă a muncitorilor? Beneficiile colhozurilor? Toate sunt minciuni ticluite frumos pentru urechile celor din străinătate, Căminele de copii sunt grajduri goale în care mai stă gunoiul de vite… Plata muncitorilor întârzie cu săptămânile, ca pe urmă să le dea abia o rată neînsemnată, cu care nu pot să-şi procure cele necesare vieții…

Colhozurile, imense întreprinderi de exploatare a țărănimii de către stat… Iar pentru cei ce nu aderă la colhoz, glonțul e prea scump… Ei sunt sortiți să piară, undeva, în stepă, unde i-au mânat în pahod nagaicile tovarăşilor din G.P.U.”…

În Revista Bucovinei din august 1942, la rubrica Cărți şi reviste D.V. publică recenzia la cartea „Drepturi româneşti în Transnistria” de N.P. Vaidomir – Mediaş 1942:

„S-a făcut atâta caz în trecutul nostru de marea şi în bună parte nefasta influență pe care a exercitat-o etnicul masei slave asupra ființei noastre naționale. Totuşi, în măsura proporțiilor, noi nu am dat mai puțin slavilor. În broşura domnului prof. Vaidomir se arată, pe lângă acest aport adus slavilor de la nord de sângele românesc, prioritatea acestui sânge față de slavi în ținuturile de dincolo de Nistru. O carte cu multe date inedite, riguros ştiințifice, ce trec peste necesitățile de circumstanță.”

În numărul 9 din septembrie 1942, D.V., la rubrica „Pe urmele vremii” scrie ceva despre… cifre statistice:

„Din Anuarul Camerei de Comerț pe anul 1861, semnat de preşedintele acestei camere Wilhelm von Alth şi de secretarul ei, Andreas Mikulitsch, ambii germani, extrăgeau următoarele pasagii, în traducere românească.

Locuitori (ai Bucovinei, N.T.) au fost aici, în secolul XVI numai români; rutenii au venit din învecinata Galiție ca fugari în părțile Nistrului şi ale Ceremuşului şi s-au aşezat pe rând, între români…” şi mai departe: „După anul 1774, ca să scape de obligații militare, au venit şi mai mulți ruteni în Bucovina, deoarece recrutările au început abia în anul 1831”.

…”În acelaşi anuar găsim o statistică din anul 1861 a populației Cernăuțiului tuturor „Hausmeisterilor” şi ”lusnicilor” de astăzi, care statistică după neamuri zice aşa: români 9177, germani 6944, evrei 4678, ruteni 4113, armeni 171, alte neamuri 1262. Iar pentru districtul Cernăuților aceeaşi statistică dă următoarele date: din totalul de 29.619 locuitori, 21.068 români şi 6.645 ruteni; alții 1906. Aceasta după 87 de ani de dominație străină şi de infiltrații galițiene. Iată, deci, cât de recentă a fost înstrăinarea Bucovinei de Nord.”

Revista Bucovinei a apărut şi în primele luni ale anului 1945. Alături de vechi condeie apăreau nume noi – la proză: Victor Morariu, Liviu Marian, Oreste Gherasim, Areta Bâcu, Petru Rezuş, Ion Negură, Silvia Bălan-Brătianu, G.Maxim-Burdujanu, Melania Livadă, V. Țigănescu, G. Nimigeanu, Maximilian Hacman, George Sidorovici, Claudiu Usatiuc, Procopie Jitariuc, Emanoil Iliuț, Dominic Cerna, A.G. Stino, L. Bodnărescu; la versuri: Ion Cârdei, Liviu Marian, Gh. Noveanu, George Tudoran, V. Arimaru,, Leon Humoveanu, Pimen Constant., Zorica H. Brânduş, Tudor P. Stoica.

Revista a prețuit creatorii de spiritualitate şi le-a dedicat numere comemorative pentru: Liviu Marian, Vasile Gherasim, Gh. Tofan, Epaminonda Bucevschi, Iracle Porumbescu, T. Robescu, Ciprian Porumbescu, Alecu Hurmuzachi, Tudor Flondor, Iancu Flondor, Leon Goian, Mihai Teliman, Dim. Petrino, Ion Roşu, Pompiliu Piposiu.

„Când zăngăne armele trebuie să tacă muzele”, repeta revista Bucovina spusa latinului, dar nu se supunea ei, publiciştii fiind la postul de comandă, scriind când din sentiment precum Dragoş

Vitencu în cazul versurilor Portret: „Trupul ei e vrabie,/ Ochii îi sunt sabie / Cui îi ştie zâmbetele,/ Numărate-s sâmbetele…”, când reproducând versuri încrezătoare ca în cazul fragmentului inedit din „Prietenii” de Liviu Marian, din care redăm următoarele:

„…În bojdeucă-s numai eu
Singur cuc, lipit de hornu-mi, căutând să mă mai ieu
Când cu torsul motănimii, când cu scârțâitul penii;
Răsfoiesc prin tărfăloage doar opri-voi zborul vremii,
Ce ferice-aş fi când vremea s-ar întoarce înapoi
Să fim iarăşi împreună, c-altădată amândoi!”

Versuri încrezătoare? Revista *Făt-Frumos* nr.2 din 1942 dezvăluie că expediindu-i poezia, Marian mărturiseşte că fragmentul… din poem „se potriveşte mult la situația mea actuală”.

Cum fragmentul versurilor se termina astfel:

„Mi-amintesc ce-a fost odată şi mă năpădeşte jalea,
Vărs pe-ascuns lacrimi amare şi aştept să scap din
„Valea Plângerii”, care - altă dată răsuna a voioşie,
Iar azi a ajuns săraca: mută, tristă şi pustie”

Iar el deceda în noiembrie 1942, poezia numai încrezătoare în ceea ce avea să urmeze, nu putea fi…

Pe anul 1943, *Revista Bucovinei* a totalizat 632 de pagini, iar în 1944, 399 pagini.

Cu numărul 4/1944 secretari de redacție sunt Constantin Loghin şi Dragoş Vitencu, iar din noiembrie 1944 numai Const. Loghin. În aprilie 1944, Revista Bucovinei scria: „Când Bucovina noastră scumpă, alături de Basarabia şi de o parte a Moldovei noastre dragi, geme din nou sub călcâiul moscovit, de am ajuns să ne socotim istoria după cotropirile duşmane”, revista se tipărea la Timişoara, apărând precum „balaurul din poveste”: – îi tai un cap şi răsar alte două şi mai multe în loc.” Sau cum spunea Dragoş Vicol în a sa poezie „L-am întâlnit pe tata, pribeag….:

- Ce faci, tată bun, tată drag ca lumina?
- Îmi mut lângă Dumnezeu bătrânețea şi Bucovina…”

Revigorată, redacția spunea: „*Revista Bucovinei* este un făt al războiului. Născută sub bubuitul de tun în ianuarie 1942, ea îşi continua activitatea din refugiul de la Timişoara şi cu nr.1-2 pe ianuarie şi februarie 1945 „pentru că, spunea ea, sunt glasuri care ne îndeamnă cu stăruință să continuăm.”

În revista, refugiată la Timişoara, în nr. 1-2/1942, Dimitrie Vatamaniuc, care iscălea de obicei D. Vatamanu, publica rondelul „În poarta de la Drum”:

„În poarta de la drum, tata a dăltuit o cruce mare,
Şi palmele aspre i-au sângerat adânc şi greu.
Purta sub pleoape ude şi-amorțite, destrămare.
Plângea. Îşi întoarse ochii să nu-l văd şi eu.
I se împietrise în colțul gurii deznădejdi amare,
Iar obrajii i se scăldau în ape tulburi de curcubeu.
În poarta de la drum – tata a dăltuit o cruce mare
Şi palmele aspre i-au sângerat adânc şi greu
Dus pe gânduri am stat lângă el privind mereu:
- De ce faci, tată, crucea asta când ne urci în care?
- Plecăm în pribegie şi lăsăm stăpân pe Dumnezeu!
Lacrimi mi-au căzut în aşchiile de lemn, mustrare.
În poarta de la drum, tata a dăltuit o cruce mare.”

Şi revista se ocupa chiar şi de probleme de agricultură, de analiză economică. În documentarul „Proprietatea pământului şi problema agrară în Bucovina de Sud”, semnat N. Făgățeanu, era relatată, comparativ cu alte țări, producția medie în 1938 obținută în chintale la ha la unele culturi:

Statul	Grâu	Porumb	Orz
Danemarca	-	-	34,2
Germania	27,4	-	25,3
Anglia	25,6	-	22,9
Franța	18,6	-	16,7
Ungaria	16,6	22,6	-
Bulgaria	15,4	-	-
Jugoslavia	14,2	17,3	-
România	12,5	10,4	6,6
Polonia	12,4	-	11,6
Turcia	11,0	-	12,2

Autorul comenta: Datele dezvăluie un randament extrem de scăzut la producția noastră cerealieră; adică un hectar însămânțat cu grâu în Anglia produce cât 2 ha în România, unul cu porumb în Ungaria produce mai mult decât 2 în România, iar în Danemarca se

scoate de pe un ha de orz o recoltă mai bogată decât de pe 5 ha de la noi. „Explicația trebuie căutată în exploatarea irațională pe suprafețe extrem de fărâmițate şi prelucrarea extensivă a pământlui.”

Privind şi judecând cifrele, comentariile au semnificații şi în anul 2004.

*

Liviu Marian a decedat la vârsta de 59 de ani, la 25 noiembrie 1942, la Craiova, unde-l dusese odiseea acelor ani, „departe de pământul sfânt al Sucevei sale, de cripta părintelui său Simeon Florea Marian”, cum scria Victor Morariu „În amintirea lui Liviu Marian, publicat în *Revista Bucovinei* nr.1 /1943.

„Parcă-l văd… Atât la Universitatea din Cernăuți până-n vara anului 1905, când şi-a terminat studiile şi a fost membru al Societății studențeşti „Junimea” până la începutul aceluiaşi an”, scrie N. Tcaciuc-Albu…. În anul şcolar 1904/05 fierberea devenise atât de puternică, încât un grup … a ieşit din „Junimea” cu gândul ca să formeze o societate nouă. Între aceştia a fost şi Liviu Marian.

Din aceste frământări s-a născut încă în primăvara anului 1905 societatea „Dacia” şi primul ei preşedinte a fost Liviu Marian, adaugă acelaşi autor N. Tcaciuc-Albu.

„Liviu Marian a stat în Basarabia din vara anului 1917, până în vara 1940, adică 23 de ani.

… „A fost profesor, educator, director de liceu, scriitor, conferențiar, propagandist, autor de lucrări didactice şi deputat” – susține D. Moldovanu în aceeaşi *Revista Bucovinei* nr.1/1943. „Acest suflet delicat de scriitor s-a legat de viața Basarabiei, s-a împletit cu ea şi n-a părăsit-o decât în iunie 1940, în fața forței oarbe. El a suferit de o boală grea şi chinuitoare” – zice Moldovanu. Iar Liviu Marian dezvăluie: „Cândva am avut peste 70 de kilograme; azi am aproape cu jumătate mai puțin: un pumn de oase şi piele, uscate, veştede, dar grele, foarte grele, cât de grele! Ca nişte uriaşe obezi de ocnaş!”

Profesorul de română şi de limbile clasice de la liceul din Suceava şi-a legat debutul ca prozator de înființarea „Junimii literare” în 1904, de o seamă de volume – „Suflete stinghere (1910),”Printre stropi” (1912), „Prozatorii noştri”, studii „B.P.

Haşdeu şi Eminescu (1927), „Haşdeu şi Rusia” (1925), schiţă biografică, Bucureşti 1928, ”De la Haşdeu citire” (1932).

A colaborat nu numai la *Junimea literară* şi Făt-Frumos, ci şi la *Convorbiri literare, Adevărul literar, România nouă, Floarea soarelui.*

A fost un apreciat şi fecund traducător de literatură din limba germană, un harnic membru al Societăţii Scriitorilor români.

În 1927 a promovat doctoratul în litere la Universitatea din Cernăuţi. La Chişinău şi Bălţi a fost un stâlp al românismului pe care l-a promovat ca intelectual şi purtător al steagului tricolor…

*

Liviu Marian, împreună cu Gh. Tofan, alături de A. de Herz, S. Puşcariu, Ion Minulescu, D Anghel, C. Pavelescu, Sadoveanu şi Caton Theodorian, în 1910, cu prilejul celui de al doilea turneu al Societăţii scriitorilor români” la şezătorile bucovinene – fotografie din *Junimea literară*, 1910.

*

REVISTA

„DOMNIȚA ILEANA"

Revista culturală

a societăţii „Domniţa Ileana" de la liceul ortodox

cl. 8 A

apărută cu ocazia serbării de fine de an

Revista Domnița Ileana, revistă culturală a societății „Domința Ileana" de la Liceul ortodox cl. 8 A, apărută cu ocazia serbării de fine de an, Cernăuți, 15 iunie, 1938, la Editura Societății cu acelaşi nume, Institutul de arte grafice „Mercur", Cernăuți.

Ocazională, revista începe cu o dare de seamă asupra activității societății de lectură „Domnița Ileana", înființată la 14 decembrie 1930, cu un comitet de conducere ales pe o durată de patru ani.

În revistă publicau elevele ajunse la capătul a 8 ani de şcoală materiale cu titluri semnificative: „Colegele mele" de Sanda Stroja, „Creatori de suflete", de Getta Ştefănescu, „Privind în urmă", de Silvia Rotar, „Oglinda clasei" de Tica Percep dar şi poezii: „Cântec de zefir" şi „Gazel" de Claudia Ostafi.

E vorba de o revistă de aduceri aminte, de prietenie şi nostalgie către drumul în viață: „Nu aşteptați prea multe de la viitor…Nu disperați la prima înfrângere. Nu vă plecați genunchii, nici sufletul în durerea loviturilor soartei. Cele mai multe dintre voi, vor avea poate, de dus lupte dure cu viața, pentru că azi dreptul la viață şi la pâine, chiar pentru o fată, e plătit cu trudă şi sudoare" – spunea Sanda Stroja, care avea şi ea, în față… viața.

*

Revista economică bucovineană

Revista economică bucovineană , organ economic, apare în februarie 1909. Proprietar, editor şi redactor şef: Nicolae Iancu. Redactor responsabil: Nicolae Panteiciuc.

*

***Revista Elena Doamna publicată de elevele Liceului Ortodox de Fete „Elena Doamna*”, cu acelaşi nume din Cernăuţi apare în ianuarie 1942.

Cernăuţi Anul I 1942

REVISTA

2 „ELENA DOAMNA“ 2

publicată de elevele Liceului Ortodox de Fete „Elena Doamna”

Apare trimestrial

ELENA DOAMNA

Redacţia şi Adm.ţia: Liceul ort. de fete „Elena Doamna”, Cernăuţi

Redacţia şi administraţia la sediul Liceului; Tipografia „Glasul Bucovinei”.

Apărută în condiţiile când „tunul bubuie în diferite colţuri ale lumii”, revista *Elena Doamna* voia să dea ocazie şi posibilitate elevelor liceului să cultive, să dezvolte şi să-şi afirme iniţierea în domeniul publicisticii… cu toate că publicarea unei reviste este atât de anevoioasă.” – scrie în Cuvânt introductiv E. Tarangul, directoarea liceului.

Primită drept o luminiţă care, cu entuziasmul şi talentul elevelor, trebuia ţinută aprinsă, să crească şi să încălzească sufletele şi inimile, elevele au reuşit să o folosească, împărtăşind în frumosul grai românesc gândurile şi sentimentele lor deschise, curate şi sincere, cu bucurie netulburată, cititorilor. Mai ales că primul număr nu-şi anunţă nici periodicitatea, nici colectivul de redacţie, nici profesorul coordonator.

Cu numărul 2 revista se anunţă a avea apariţie trimestrială, iar în al doilea an de la înfiinţare, tot în numărul 2, face cunoscut redactorul responsabil – prof. C Botez şi înregistrarea la Tribunalul Cernăuţi în registrul publicaţiilor periodice sub nr.9/1942.

Se publicau proză şi versuri, dar şi probleme de matematică distractivă, jocuri în figuri geometrice, trimiteri de ordin istoric asupra primelor preocupări matematice, anecdote matematice şi fantezii culese, refăcute şi publicate, rebus, enigme etc.

„Descrierea Moldovei de Dimitrie Cantemir”, „Domni români apărători ai bisericii şi credinţei”, „Un ideal al femeii creştine”, „Creştinism şi caracter – perfecţionarea caracterului propriu în lumina principiilor religiei creştine”, „Valoarea umană a moralei creştine” erau teme care stăteau alături de cele privind ştiinţa: „Scurt istoric al chimiei vechi”, „Substanţele coloidale”,

„Contribuții chimice la valorificarea cărbunilor de pământ", „J.R. Mayer şi principiul consumării energiei", „Maşinile de calculat" etc.

Se publicau recenziile unor cărți: „Sarn" de Mary Webb – Cartea țăranului de pretutindeni", „Oamenii Măriei Sale" de Mihail Sadoveanu, Lumea cosmică de Robert Heuseling.

„Femeia română scriitoare" se intitulează tema semnată de Strungariu Dorina, care îşi începe relatarea cu Carmen Sylva, venită de departe, aducând cu ea poezia vechilor balade şi a lăsat să răsară pe pământul României duioase poezii de dor şi de bucurie, de suferință şi de izbândă; Regina Maria, suflet nostalgic şi plin de duioşie, care în «Povestea vieții mele» reînvie lumea vieții de la curțile europene dar şi de la curtea noastră regală; Iulia Haşdeu, întruparea unei inteligențe sclipitoare; Veronica Micle, temperament aprins, dar cu duioase scăpărări ale sufletului împletite în poezie…

Erau prezente şi teme referitoare la plantele medicinale dar şi la cele carnivore.

Comemorarea unor Gheorghe Țițeica, Newton, Blaise Pascal a fost prilej de încrustare în literă de tipar a biografiilor acestora.

Având vie în conştiință teritoriile Daciei lui Buerebista, Decebal şi Traian se vorbea despre „Frații noştri transistreni", despre Odesa clădită după planul arhitectului moldovean Manole şi locuită în majoritate de români, despre alte oraşe însemnate, cu populație românească": Bălți, Movilău, Ananiev, Dubăsari.

Nu erau uitați românii din Peninsula Balcanică, oraşul Moscopole din Albania cu 60.000 de locuitori, atunci, numai români şi care ajunsese la o apreciată dezvoltare economică.

Dar pentru că se mai auzeau tunurile, iar avioanele zburau tot mai des, revista *Elena Doamna* reflecta situația publicând proză şi versuri cu titluri semnificative: „Ziua eroilor", „Copiii eroului","Mormântul unui erou", „Jertfa", „Cimitir de eroi", „Răvaş celui de pe front", „Lacrimi".

Printre publiciste: Raisa Tukovschi, Aspazia Rădăşanu, Fel. Căilean, Tat Vlad, Oltea Bălăceanu Dabor, E.D. Spânu, E. Vasilescu, P. Roşu ş.a.

*

REVISTA FILOLOGICĂ

Anul I — N-rele 1—2

Februarie—Iunie 1927

Organ al Cercului de Studii filologice de pe lângă Facultatea de Filosofie și Litere din Cernăuți.

Director: Al. Procopovici.

Număr omagial pentru Sextil Pușcariu.

***Revista Filologică*, organ al Cercului de studii de pe lângă Facultatea de Filozofie şi litere din Cernăuți apare cu numerele 1-2 în februarie-iunie 1927**, Anul I, număr omagial pentru Sextil Puşcariu.

Director: Al. Procopovici.

Cercul de studii filologice de pe lângă Facultatea de filozofie şi litere din Cernăuți s-a constituit în ziua de 13 mai 1926 – se spune în „Închinare" care deschide numărul omagial.

„Bucuroşi de rezultatele lucrărilor noastre de un an de zile am vrea să facem din revista aceasta un instrument de cooperare şi solidarizare intelectuală în domeniul filologiei.

Revista Filologică legitimându-şi existența înainte de toate prin contribuția ştiințifică a colaboratorilor ei,, vrea să fie deci un organ de legătură între Cercul nostru şi filologii din celelalte centre universitare româneşti…să stabilim un contact cât se poate de intim şi viu cu fruntaşii studiilor lingvistice din străinătate."

Volumul închinat lui Sextil Puşcariu „nu însemnează un popas în viața lui, ci doar o închinare adusă maestrului în calea pilduitoare-i şi viguroasei sale ascensiuni." – spune cercul de studii filologice, care la 1 iunie 1927 semna închinarea către magistru.

Volumul cuprinde articole şi studii de specialitate scrise de savanți români şi străini în limbile romanice şi germană; în acest sens cităm nume ale celor care semnează: Meyer – Lübke, J.Leite de

Vasconcellos, P. Skok, L. Spitzer, M. Friedwagner, C. Lacea, G. Serra, E. Herzog, N. Drăganu, I. Iordan, Th. Capidan, C.Tagliavini, Gr.Nandriş, N. Cartojan, L. Morariu, I. Şiadbei, Al. Procopovici, Ad. Getzler ş.a.

Presa vremii scria la apariţia volumului citat: „Această revistă, singura de felul ei în toată România, vine să se înşiruie cu demnitate alături de celelalte buletine ale Universităţii cernăuţene, cum sunt: *Codrul Cosminului*, *Buletinul Facultăţii de ştiinţe* din Cernăuţi, *Bucovina,* revistă lunară de drept, sociologie şi criminologie sub direcţia dlui C. Rădulescu."

Lucrarea se încheia cu „Rapoarte de la al II-lea Congres al filologilor români", „Al treilea Congres al filologilor români" iar în anexă: N. Georgescu – Tistu: organizarea bibliografiei filologice, raport anual asupra activităţii Cercului de Studii filologice.

Mai cuprindea: Bibliografie, Indice, Erată şi Adenda.

*

Revista Mazililor şi Răzeşilor

Revista Mazililor şi Răzeşilor organ de luptă şi afirmare românească, Cernăuţi, anul I, numărul 1, ianuarie 1944.

Apare lunar; proprietar: Societatea mazililor şi răzeşilor.

Secretar de redacţie: Vasile Vitencu. Tipografia „Mitropolitul Silvestru", Cernăuţi.

„Poate că niciodată apariţia unei publicaţii n-a fost mai adecvată vremurilor şi mai utilă în împrejurările prin care trecem, ca această ctitorie a „Societăţii Mazililor şi Răzeşilor" instituţie a cărei activitate se înscrie cu rezultate atât de meritorii în cartea luptelor de defensiune naţională a românismului bucovinean.

Continuatoare a *Gazetei Mazililor şi Răzeşilor* de acum 30 de ani (1911-1914) noul periodic cernăuţean înseamnă nu numai un îndemn de îndârjire în apărarea unor drepte moşteniri strămoşeşti, ci şi unul de înseninare în atmosfera vânzolită de viscolul ce bate în părţile noastre. Societatea Mazililor şi Răzeşilor, editând această publicaţie – organ de luptă „şi afirmare românească" – îşi dovedeşte încă o dată şi rosturile ei de permanentă actualitate şi necesitate românească.

Cine răsfoieşte azi colecțiile *Gazetei Mazililor şi Răzeşilor* din preajma întâiului război mondial şi deschide această nouă publicație citind primul articol semnat V.V. – desigur vechiul luptător Vasile Vitencu – îşi dă seama câtă pagubă națională au pricinuit românismului de la Nord-Estul Țării cei 25 de ani de târguială politică internă”.

„După Unire, ar fi fost logic şi necesar ca – G.M. şi R. – să reapară pentru a contribui la desăvârşirea unirii fiilor înstrăinați ai țării cu frații dezrobitori.

Dar chestia națională a răzeşilor nu mai avea în cale organizarea ucrainenilor bătăioşi favorizată de o autoritate de stat şi şcoala românească introdusă peste tot urma să arate chiar celor conştient înstrăinați drumul cel bun de urmat. Apoi regimul nostru politic era – „democrat” – erau abolite titlurile deosebitoare de clase sociale, iar răzeşii, sau mai bine zis unii din ei, mazilii, aveau titluri şi încă titluri (de noblețe), străine, din timpul dominației austriece, care acordase mazililor din Bucovina un gaj corespunzător clasei respective din Austria.

Deci, cine se prezenta în calitatea de răzeş, trebuia să înțeleagă numaidecât, că e un indezirabil.”

… Pornind la drum cu afirmarea că „pământul Moldovei în aceste margini de nord numite Bucovina, a fost şi trebuie să rămână parte integrantă a patrimoniului nostru național, ca o moştenire scumpă nu numai de la Ştefan cel Mare, dară de la cei dintâi voievozi ai Moldovei, începând cu Bogdan, care au stăpânit aici în mod statornic şi necontestat de mare” articolele revistei prezintă dovezile acestor adevăruri”…

(I.Negură, „Cărți şi reviste”
în *Revista Bucovinei* nr.2,
februarie 1944, p.103)

*

Revista „Pagini juridice”

Revista „Pagini juridice” din septembrie 1935 era în al patrulea an de activitate şi avea ca supliment Buletinul asociațiunii „Cercul de studii de drept public” (15 septembrie 1935 – 15 mai 1936).

*

Revista pădurilor

Revista Pădurilor, organ de publicitate al Societății inginerilor silvici din Administrația fondului bisericesc ortodox-român, Cernăuți, Rădăuți.

Apărea lunar în perioada 1931-1934 sub îngrijirea unui comitet de redacție, redactor responsabil: N. Paşcovici, inginer silvic.

Tipografia „Arta” Rădăuți.

La 6 martie 1931 îşi schimbă numele în „Codrii Bucovinei”.

În ianuarie 1932 i se adaugă un supliment: Darea de seamă asupra adunării generale extraordinare a Societății de administrare a fondului…

Se tipăreşte la Institutul de Arte Grafice „Glasul Bucovinei”, Cernăuți.

Începând cu cel de al III-lea an apare o dată pe an.

*

Bucovina turistică

Bucovina turistică, Cernăuți, anul VI, realizată în 1943 de Institutul „Cernăuți”, director Leca Morariu, redactor Traian Cantemir, secretar Octavia Lupu – Morariu, reprezintă textul Conferinței rostite la Universitatea Radio-Bucureşti în 4 septembrie 1942, exprimând ceea ce „distinşii exploratori din Universitatea cernăuțeană – dr. Anton Mühldorf, M. Guşuleac, Emilian Țopa, I.T. Tarnovschi, Traian I. Ştefureac îi închinase naturii virgine”, pagini care-şi aveau „binemeritată faimă şi-n lumea ştiințifică a străinătății”: la vremea respectivă, în 1942-1943, 45% din pământul Bucovinei e pădure; la 1899 din 10.441 km^2 peste ½ (5325 km^2) era pădure, pădurea seculară de la Slătioara – unde „molidul şi bradul e de 300-400 de ani şi mai bine”, unde monumentele naturale devin monumente naționale…

La 22 august 1942 – spune „Bucovina turistică” a lui Leca Morariu – în registrul Fondului religionar Cernăuți erau declarate monumente ale naturii 274,24 ha din pădurea Slătioara şi 290,62 ha din pădurea Valea Giumălău – devenite şi monumente naționale.

*

ANUL IV 1934 CAETUL III—IV

REVISTA

DE

PEDAGOGIE

ORGAN AL INSTITUTULUI ŞI SEMINARULUI
PEDAGOGIC UNIVERSITAR CERNĂUŢI.

DIRECTOR: C. NARLY
PROFESOR UNIVERSITAR.

Revista de pedagogie apare în 1931, în patru „caete” anual, ca organ al Institutului şi Seminarului Pedagogic Universitar, Cernăuţi, iar din 1939, ca organ al Institutului şi Seminarului de Pedagogie al Universităţii din Cernăuţi şi al Serviciului social, Regionala Suceava.

Datorită împrejurărilor social-istorice, dar şi de conjunctură, numerele 3-4/1939 şi numerele din 1940 ale revistei apar la Bucureşti, ca organ al Seminarului de Pedagogie de la Facultatea de Litere şi Filozofie din Bucureşti,unde mai apare încă 3 ani.

În cei 13 ani de activitate revista a avut ca director şi permanent mentor pe profesorul Constantin Narly, om de ştiinţă şi pedagog.

Caietul III-IV, anul IV, 1934, Revistă de pedagogie are în cuprins: studii – „Pregătirea practică a corpului didactic în Anglia” de Irina Balmoş, profesoară; „Sociologia în învăţământul superior şi secundar” de Tr. Brăileanu, profesor universitar; „Programe şi metode” de Ion F. Buricescu, profesor; „Polaritatea din punct de vedere educativ” de E. Kallos, profesor; „Şcoala secundară şi învăţământul filosofic” de C. Narly, profesor universitar; „Un călugăr bucovinean, reformator al învăţământului teologic din Moldova (1835-1864)” de S. Rely, profesor universitar.

Mai semnau la rubricile: „Politica şcolară” şi „Revista documentară”: Alex. I. Bogdan, profesor, Anina Rădulescu – Pogoneanu, profesor, Emilia Bogdan, profesoară, E. Ţopa, profesor, Atanasiu Const., maior, Leon Ţopa.

Foarte bogată partea referitoare la cărţi şi reviste, unde semnau cronici: Gr. Raţiu, S. Găină, Leon Ţopa, Traian Chelaru,

Amalia Kallos, Ioan I. Georgescu, Traian Brăileanu, N. Roşca, K.Urbanski.

De altfel, colaboratorii la revista de pedagogie erau profesori, conferențiari, lectori, asistenți universitari, profesori secundari, învățători, compozitori, ingineri, medici, preoți etc.: Iosif Antohi, E. Abramovici, P.N. Apolozan, Mihai Bejenariu, Gerda Barbilian, Lucian Bologa, Ilie Grămadă, Vasile Netea, D. Papadopol, C. Rădulescu-Motru, Vasile Sauciuc – Săveanu, Ipolit Tarnavschi ş.a.

Revista avea o mare varietate tematică şi se referea la toate treptele învățământului: grădinițe de copii, şcoala primară, gimnaziu, liceu, şcoli speciale, învățământ superior. În revistă s-au înfățişat cititorilor personalități ale culturii române: Gheorghe Asachi, Ion Creangă, Vasile Conta, Vasile Gherasim, Ion Găvănescul, Nicolae Iorga, Claudiu Iosipescu, Dimitrie Gusti, Gheorghe Lazăr, Titu Maiorescu, Ion Petrovici, C. Rădulescu, Mitropolitul Silvestru – Morariu, Isidor Onciul, Eufrom Poteca, Ilinca Hurmuzachi, dar şi personalități străine, figuri proeminente ale culturii şi ştiinței: Sigmund Freud, Antonio Bamfi, J. Brunschwicg, Basedow, Erasmus, Bergson, Augusto Guzzo, Immanuel Kant, Herbart, Heder, John Kocke, J. Huizinga, Tomas Massaryk, Jean Paul, Gaston Richard, Carol Siegal ş.a.

Aşa se şi explică de ce revista era nu doar o publicație pedagogică şi didactică, ci şi filosofică, sociologică, psihologică, istorică.

Referindu-se la calitățile ei, Onisifor Ghibu într-o scrisoare adresată în 1937 lui Const. Narly, scria: „Profit de această ocazie pentru a vă exprima sincera mea apreciere şi pentru admirabila Revistă de pedagogie pe care o redactați şi pe care am urmărit-o cu toată atenția de la începuturile ei. Prin această revistă ați creat la Cernăuți un centru remarcabil, căruia ei îi aduc din toată inima omagiile mele"

Ceea ce s-a scris în Revista de pedagogie rămâne de o mare actualitate…

Redacția şi administrația revistei la Cernăuți: Institutul şi seminarul pedagogic universitar, strada Spiru Haret nr.2.

Tipografia „Mitropolit Silvestru", Cernăuți, Piața Unirii nr.3, proprietatea Societății pentru cultură şi literatură română în Bucovina.

*

Revista de pedagogie, Anul IV, 1934, Caietul III-IV, Director C. Narly.

Ceea ce a înțeles şi a putut să creeze în foarte scurt timp titularul caietului de pedagogie de la Universitatea cernăuțeană iese din obişnuitul ritm bucovinean. De fapt, dl. profesor C. Narly, e un remarcabil organizator dublat de asiduitatea savantului netemător de obstacole. Revista de Pedagogie, ca organ al Institutului şi Seminarului pedagogic universitar din Cernăuți, a reuşit să adune în jurul său hărnicia nu numai a unor profesori universitari ca Al. Ieşan, Tr. Brăileanu, S. Reli, S. Găină, ci, pe lângă străduințele unor colaboratori cunoscuți (Gr. Rațiu, E. Kallos, I. Balmoş, O. Papadopol etc) a oferit terenul şi dorul tineresc de muncă al elevilor dlui profesor C. Narly precum: Traian Chelariu, N. Roşca, Leon Țopa etc.

(Din *junimea literară* nr.1/1935)

*

Anul I. Suceava 15 Maiu 1886 st. n. Nr. 1
REVISTA POLITICĂ.

Revista politică de la Suceava, a doua gazetă politică a Bucovinei, iese de două ori pe lună din 15 mai 1886 până la 1 aprilie 1891, în 16 pagini şi se tipărea la Cernăuți.

Ziar cu caracter administrativ, cultural şi literar, el dorea „să conlucreze la o reformă a societății româneşti din Bucovina, să-i învețe pe români să cugete „asupra drepturilor şi obligațiilor lor politice spre a-şi putea apăra viitorul" (Format 24x33 cm).

Era un ziar fără vreo legătură cu vreo grupare politică şi avea ca editor pe avocatul Matei Lupu, iar ca administrator pe Simion Florea Marian. În jurul publicației erau grupați: T.V Ştefanelli, membru corespondent al Academiei Române, istoric şi beletrist, deputat dietal, profesorul Ştefan Ştefureac şi prof. Const. Cosovici. În afară de ei, care inițiaseră şi conduceau revista, au mai contribuit

la viața ei Artemie Berariu, Dimitrie Dan, Const. Morariu. Editorul şi redactorul era dr. M. Lupu. Articolele cu conținut politic şi juridic erau scrise de T.V. Şefanelli; problemele şcolare, didactice şi pedagogice de Ştefan Ştefureac Simion Fl. Marian răspundea de întreaga ei ființă, la care îşi aduceau contribuția: V. Bumbac, Olimpia Iliuț, A. Macovei, A. Last, Adela şi A. Xenopol, dr. A. Daşchievici.

Revista politică nu era organul vreounui partid, dar iată ce răspundea ea la 15 iulie 1889 la întrebarea dacă în Bucovina există un partid național: Avem, aşa ne spun gazetele străine, când se apropie alegerile pentru Dieta țării ori pentru Camera Imperială. Dar noi, românii, vorbind la dreptul, de asta nu ştim, nici nu o să simțim… La aşa anumita partidă națională nu vedem nici program, nici organe care să-l dezvolte".

Şi din această cauză a fost nevoie de o organizare politică a românilor şi s-a ajuns la… *Concordia*

Nefiind organul unui partid politic românesc, Revista ataca, cu vehemență, deopotrivă administrația austriacă cât şi pe românii, care în fața alegerilor spuneau că alcătuiesc partidul național, dar nu erau decât nişte asociați la exploatarea drepturilor românilor în folosul personal.

La 15 ianuarie 1887 în *Revista politică* se scria: „Revista politică" are meritul de a fi deschis ochii lumii asupra adevăratei stări de lucruri din Bucovina şi de a fi trezit pe românii bucovineni la o nouă viață politică. Ea are meritul de a fi predicat cu succes organizarea românilor într-un partid național şi de a fi pregătit „drumul pentru acea foaie pe care cu tot dreptul o aşteptăm să fie înființată de acea parte a bărbaților noştri politici, în a căror posesiune se află capitalul material şi moral al țării. Şi atunci, cu cea mai dulce mângâiere, *Revista politică* va închina steagul şi va depune armele în mâini mai tari şi mai pline de experiență."

Pe lângă crezul politic – susținând ideea unității naționale, apărarea intereselor româneşti în complexul multinațional al Imperiului austro-ungar – revista se ocupa de inițiativele culturale, grija pentru limba română şi aspectul ei literar, interesul pentru viața socială în România, promovarea scriitorilor locali, creşterea şi îndrumarea lor, valorificarea artistică şi documentară a folclorului.

În paginile ei întâlnim republicate poezii de M. Eminescu, amintiri şi articole dedicate poetului, versuri ale Veronicăi Micle,

Matildei Cugler – Poni, Adelei Xenopol, A.C. Cuza, Gheorghe din Moldova, nuvele şi schițe de T.V. Ştefanelli şi Averchi Macovei, reproduceri din T. Robeanu, balade din Transilvania – din colecția lui I. Pop-Reteganul.

În Foița *Revistei politice* au mai colaborat cu versuri: V. Bumbac, C. Morariu; cu proză populară: Simion Florea Marian (Poiana Negrii – legendă, în nr. 1/1886; Ştefan Vodă, nuvelă din popor în nr.2/1886). În nr.14/1886, la rubrica Ştiri mărunte se anunța înrăutățirea stării de sănătate a lui Eminescu, internat la Mânăstirea Neamț. Din *Convorbiri literare* (1867-1944) sunt republicate: poeziile scrise de Eminescu „De ce nu-mi vii" (nr.21/1887) „La steaua" (nr.22/1887), „Ce e amorul „ (nr.12/1887), „Atât de fragedă" (nr.1/1888), „Somnoroase păsărele" (nr.13/1887), „Dorința" (nr11/1887).

Cu prilejul morții lui Eminescu, *Revista politică* reproduce fragmente din articolele publicate în *Tribuna, Democrația, Lupta*, dar şi necrologul Veronica Micle (nr.17/1889).

Prin *Revista politică* se anunță apariția în februarie 1888 a Almanahului Societății Academice social-literare *România jună* din Viena, volumul II din *Familia* (1865-1945), se reproduc anecdote versificate de Th.D. Sperantia, se publică articolele: Documente privitoare la istoria răzeşilor şi moşnenilor din Bucovina (nr.1/1888 ş.u), în traducere proza „Pietrele Doamnei" de Carmen Syilva (nr.2/1887), „Biblioteci şcolare" de Andrei Bârsan etc.

În notele „Un patron în Viena (Amintiri din viața de student), T.V. Stefanelli evocă momente din viața studențească vieneză, mai ales legate de Eminescu, fostul său coleg de şcoală şi studenție.

Nu lipsesc note bibliografice, ştiri literare, teatrale, muzicale, cronici dramatice, varietăți.

Ideile politice ale revistei prind a da roade. Dezinteresului şi dezbinării, bărbații cu răspundere în viața politică se grupează în Societatea politică „Concordia" (1890) şi încearcă să reconstruiască încrederea, sinceritatea şi frăția în sânul populației şi bisericii bucovinene.

În aprilie 1891, revista respectându-şi ceea ce spusese anterior, se dădea la o parte, încetându-şi activitatea, făcând loc noului periodic „Gazeta Bucovinei", scos la Cernăuți, la care trec şi colaboratorii săi, mulți dintre ei, de mult cernăuțeni.

*

La 18 octombrie 1910 în condiţiile când taberele româneşti îşi dăduseră mâinile sub egida Partidului Creştin Social Român (1908-1910) de sub conducerea lui Iancu Flondor, „Revista politică” de la Suceava reapare.

Îşi trăieşte viaţa de luptă politică şi culturală, dar şi informaţională până la 16 aprilie 1911.

*

Vasile Bumbac (1837-1918), scriitor şi gazetar a făcut parte din liceu la Cernăuţi, ca elev al lui Aron Pumnul la care a şi locuit împreună cu Mihai Eminescu.

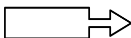

Vasile Bumbac în uniformă de funcţionar) şi soţia sa Frosina.

În 1871 a participat la organizarea serbărilor de la Putna.

Ca scriitor, versuri, proză, literatură populară şi traduceri din literatura clasică şi din cea germană, dar şi prin studiile filologice, a contribuit la pregătirea realizării unităţii naţionale a românilor.

Multe publicaţii i-au găzduit

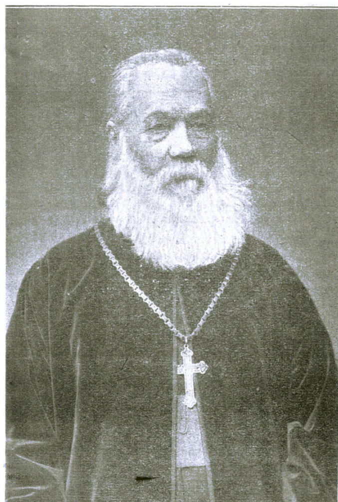

scrierile: *Aurora română* de la Pesta, dar şi cea de la Cernăuţi*, Foaia Soţietăţii pentru literatură şi cultura română în Bucovina, Junimea literară, Revista politică* ş.a.

Inspirate din istoria naţională, sub influenţa lui Vasile Alecsandri şi a tradiţiei populare, multe din lucrările lui se aflau tipărite în manualele şcolare şi aveau mare circulaţie în popor pentru că erau pătrunse de un adânc sentiment patriotic şi naţional.

În *Revista politică* de la Suceava a tipărit în anii 1888-1889 „Schiţe de excursiuni”, note scrise în urma călătoriilor sale la Bucureşti şi în munţii Moldovei.

*

Deputatul **I. Ţurcanu** în discursul său în Camera Imperială din Viena, la 5 ianuarie 1897, îl acuza pe inspectorul Omelian Popowiez, încredinţat cu substituirea inspectoratului şcolar al Ţării (Bucovina ***n.n.)*** că „necunoscător de limbile ţării – printr-un fanatic naţionalist şi agitator politic, lipsit de orice pregătire academică, şi de orice cultură mai înaltă" aduce prejudicii şcolii româneşti.

*

I. Ţurcanu, preotul deputat în Parlamentul de la Viena, care s-a ridicat împotriva măsurii de condamnare a celor care încercau în Bucovina să stârpească patima beţiei la români…

*

La şcoala din Şipot – unde a fost în inspecţie – „băieţii au fost siliţi să stea nemâncaţi de la ora opt dimineaţa până la ora şase seara, până s-a sfârşit inspecţia, mulţi copii s-au îmbolnăvit, între aceştia şi băiatul preotului local Toustiuc".

Iar învăţătorul Pâşlea care l-a primit, „acest învăţător de specialitate, care a dovedit cele mai frumoase rezultate în învăţământ, care a fost un puternic sprijin al şcolii şi care prin ajutorarea elevilor sărmani a sporit numărul şcolarilor, ajutând el însuşi pe vreo şase elevi sărmani cu locuinţă şi cu încălzitul, acestui învăţător care a fost un ajutor şi pentru ceilalţi învăţători necunoscători de limba română, dându-le în gură termenii şi expresiile româneşti necesare, care a fost cel mai ocupat în şcoală, acest învăţător, angajat cu contract , la finele anului a fost îndepărtat din postul său şi i s-a denunţat serviciul de la şcoala aceea…"

(*Gazeta Bucovinei*, 17 ianuarie, 1897).

*

Satirul, revistă umoristică, ilustrată, apare lunar la Cernăuți, începând cu iunie 1928, redacția și administrația în str. Poincaré nr.3, Tipografia Mitropolitul Silvestru, director dr. E. Hotinceanu, redactor responsabil până la numărul 5 din noiembrie 1928 – Erast Carabăț, iar după aceea – Const.Tarnavschi.

Cuprinde caricaturi, epigrame, versuri cu țintă către oameni politici cărora le erau destinate „cugetări celebre”, dialoguri „din auzite și nevăzute”, știri diverse, diferite „sfaturi” culese și redate din volumul „Mustul fiert” al doctorului Hotinceanu, telegrame cifrate, înțelese de oricine cunoștea mersul vremurilor, poșta redacției – adesea închipuită și tot cu iz pilduitor, uneori câte un apel către cititori, în românește, dar și în limba germană.

„Lumea zice, eu nu zic!” este o satiră cam în genul celei promovate în Regat de celebrul nostru Constantin Tanase:

Că se fură și se pradă
Ca și-n codru și pe stradă
Și jandarmii tac chitic…
Lumea zice, eu nu zic!

Că pe căile ferate
Pleci cu zile numărate
Și că e calabalîc…
Lumea zice, eu nu zic!

Că de treci vama română
Vameșii te trag de mână,
Dacă nu le dai nimic…
Lumea zice, eu nu zic!

Că la primăria noastră
E gospodăria proastă
Și primaru-i un panglic…

Lumea zice, eu nu zic!

Că duduia Elenuța
Toată noaptea se dă …huța
Şi ca-aceasta nu-i nimic…
Lumea zice, eu nu zic!

Că în România Mare
Vom avea stabilizare:
Leul drept un firfilic…
Lumea zice, eu nu zic!...

Dar Echo, autorul versurilor, zicea, încă, mai multe…

Ministrului Ion Nistor pentru ținutul Bucovinei ziarele dădeau ocazia ca *Satirul* să-i ofere următoarea epigramă:

Strigi mereu că faci şosele,
Dar de fapt îți dai doar 'fumuri!...
Banu-l strângi, ca-n zile grele…
Nu cumva s-ajungi pe drumuri!

Ştanță lui „Echo" este epigrama lui Gross dedicată colaboratorului revistei:

Sac fără fund, spiritul tău,
Talentu-ți este rar;
Mă rog să-ți puie Dumnezeu
Şi-un fund la buzunar.

Şi răspunsul colaboratorului Echo adresat lui Gross:

Un fund la buzunar, un fleac,
De-l am sau n-am e tot un drac!
Mai bine, sfat îți dau, te roagă
La Dumnezeu să-ți puie-o doagă!

Dl. Gros îi dedică o epigramă şi caricaturistului de la *Satirul* care nu-i decât tot… Echo:

Desenul tău, o spun deschis,
Mă face-a fi pansiv
Noroc că dedesupt ai scris

Şi un text… explicativ.

La care Echo răspunde lui Gross:

La stanța ta răspuns ți-ar da
De ți-ar cunoaşte mutra ta:
Un măgăruş… ar desena
Şi lumea „Gross e „ …ar striga.

Parlamentarilor… le oferă patru versuri Fanius:

Voi sunteți jerbă de flori!
Comparația-i frumoasă;
Dar în jerbe – adeseori
Sunt şi flori ce rău miroasă!

Lui Mişu Fotino, directorul Teatrului Național din Cernăuți, cu ocazia reprezentării a suta oară a piesei „Fracul”, în care personajul principal, un croitor, jucat de dl. Mişu, devine ministru, Cehan Racoviță, editorul ziarului *Timpul* îi dedică – lui Mişu Cepeleagă – catrenul:

Te-am văzut în fine-n „Fracul”
Şi mi-am zis pe loc: „Săracu,
Fosta-ai când ai fost actor,
Astăzi eşti chiar croitor!”

Echo revine şi lui X… om bătrân, care face curte unei fetițe, îi spune:

Văd că-i juri şi-i spui în şoapte,
C-ai da luna pentru-o noapte!
Eşti naiv de crezi că fata
Mulțumită - a fi cu plata!

… iar lui B…bătrân bogat, care s-a însurat cu o fată tânără:

Tu bătrân, ea tinerică,
Nu te teme, nu-i nimică!
Nu ți-a număra ea anii,
Fii pe pace, numai … banii!

Celor ce-au trăit timpul anilor 1927-1934 multe din cele scrise de *Satirul* vor fi fost gustate cu plăcere aparte, mai ales că vorbele se adresau direct unor personalități ale vremurilor, unii oameni politici, conducători administrativi, alții oameni de cultură, din învățământ…

Caricaturile, ca nişte icoane care lasă interpretări în timp, ele devin mereu actuale. Una cu trasul sforilor, prin interpolare, poate fi actuală şi astăzi.

Alta cu „Domnilor, declar Congresul deschis!" poate fi proprie desfăşurării adunărilor noastre parlamentare de astăzi, tot cu sălile fără auditoriu. Sau, cum spunea ziarul *Adevărul* din 23 decembrie 2003, redând ecouri la premiile naționale pentru teatru, luând ca moto spusele regizorului Felix Alexa „Ne-am simțit umiliți şi jigniți", a cărui spectacol „Vis al unei nopți de vară" de la Teatrul Național din Bucureşti s-a desfăşurat în prezența doar a vreo 40 de spectatori – tot atâția cât numărul premianților care aşteptau la coadă

să-şi ridice banii pentru… Crăciun/2003.

*

Satirul. „Nişte confrați întru greaua muncă gazetărească, spre a şi-o înveseli, au scos, începând cu ziua de 10 iunie a.c. o revistă umoristică ilustrată. Nimic de zis şi nu ne putem decât bucura, dacă va înflori şi spori în oraşul nostru şi acest gen de gazetărie românească.

Ceea ce ne surprinde însă, este titlul de mai sus ce au hotărât să-l dea noii lor reviste umoristice. Cititorii noştri citindu-l, de bună seamă, au crezut că e vorba aici despre vreo informație culeasă de la prefectura de poliție, din secția de supraveghere a moravurilor publice, despre isprava imorală şi oprită de lege a vreounui satir bătrân care nu-şi poate stăpâni pornirea erotică."

*

Titlul *Satirul* ce s-a dat revistei nu se poate explica decât sau din necunoştința limbii româneşti de către editorii revistei sau din malițioasa lor intenție de a viza deja prin titlul revistei vreo faptă din trecutul eroului Dan căruia i-au dat o atât de largă atenție în acest dintâi număr şi pe care se vede că voiesc să i-o rezerve şi în cele următoare.

(Din *Glasul Bucovinei*, 13 iunie 1928)

Prof. Lunguleac:După cap seamănă cu Caius, trebuie să fi fost un jurist roman

Prof. Decker: Ich glaube es ist ein Marsmensch!

Prof. Măru: Scheletul acesta seamănă să fie a unui ichtiosaur!

Prof. Botezat: Ba eu cred că a unui brontosaur!

Prof. S. Săveanu: Ha, ha, Domnilor, vă înşelaţi, este funcţionarul tip 1931 în urma aplicării curbei de sacrificiu!

În ce priveşte caricatura aceasta reprodusă din *Satirul* nr.9/1931 scheletul de pe masa de „studiu" îl poate reprezenta şi pe pensionarul din România anului 2004 supus ultimelor indexări şi reaşezări ale pensiei de … subzistenţă.

A fost o revistă bună *Satirul* de care nu scăpau nici liberalii, nici ţărăniştii, nici iorghiştii, nici averiscanii, dar nici bucovinenii locului. Şi omul de pe stradă ori de la stat avea de ce zâmbi, măcar din când în când.

*

Satyrul s-a numit şi gazeta săptămânală a lui B.P. Haşdeu, care a apărut în Bucureşti între 6 februarie şi 5 iunie 1866, iar

redactorul ei, în nici un caz, nu poate fi suspectat de necunoaştere a limbii române.

Cât despre Dori Popovici, care în 1828 edita *Dreptatea* de Cernăuți, alții erau subiecții de satiră ai gazetei unde colaborau I.C. Fundescu, Şt. Vellescu şi N. Nicoleanu în zilele debarcării lui Al. I. Cuza şi ale înscăunării principelui Carol…

*

Sănătatea satelor

Sănătatea satelor, revistă pentru răspândirea cunoştințelor folositoare, apare la Cernăuți între 25 iunie 1942 şi 25 decembrie 1943, şi se tipărea la Tipografia Societății Naționale de Editură şi Arte Grafice *Dacia Traiană,* sucursala Cernăuți, în format 31x24 cm.

Era o revistă a Directoratului Sănătății a Guvernământului Bucovinei, cu apariție lunară, în total 11 numere, pentru numerele 6-7 şi 9-10-11 au fost numere comune, cu număr sporit de pagini.

La început a fost folosită Tipografia *Bucovina*. Cu numărul 5/25 octombrie 1942, este condusă de medicul Octavian Lupu (1898 Cernăuți 1988 Bucureşti), pe atunci director al sănătății în Guvernământul Bucovinei (format din cele 5 județe bucovinene, plus județele Dorohoi şi Hotin).

Inițial a avut un tiraj de 30.000 exemplare, iar ultimele trei numere au apărut în câte 40.000 exemplare. Se distribuia cititorilor în mod gratuit, fiind difuzată de personalul medical al provinciei, de alți intelectuali şi la dorința solicitatorilor.

Articolele publicate prezentau viața satului în realitatea ei: cu aspectele negative, chiar tragice. Se publicau şi materiale care vizau asistență medicală la sate, din casele de ocrotire de la Cernăuți, pagini din istoria medicinii bucovinene; Hrisovul episcopului Dosoftei Herescul din 1787 îndreptat contra babelor şi a descântecelor, alt hrisov din 1793 al episcopului Daniil Vlahovici privitor la îngroparea morților.

Materialele erau semnate de dr. Octavian Lupu, dr. Iosif Bulbucă, dr. Maria Maxim, dr. Iacob Câmpeanu, dr. Gh. Borcănescu, dr. Alex. Halchini, dr. Radu Josan, dr. Gh. Constantinescu, dr. Ioan Minulescu, dr. Maria Cardaş, dr. G. Posticescu, prof. univ. Orest Bucevschi, dr. Grigore Tăbăcaru, dr.

Ioan Nandriş, dr. Vasile Blându, dr. Iulia Găină, dr. M. Teliman, dr.Casian Țopa ş.a.

Aron Cotruş semna versuri.

Revista era ilustrată de graficianul Constantin Tarnovschi.

*

Secera

Secera, revistă de ordine şi doctrină politică a Partidului Național – Țărănesc, are în primul său număr lozincile: „Numai atunci este asigurat poporul unei țări când cei mai mulți, cei mai harnici şi cei mai necăjiți au toate şansele valorificării muncii lor" şi „Țărănimea îi dă țării hrana, munca şi apărarea", lozinci care „îi trasează perfect de bine linia ideologică" spune revista *Viața Bucovinei* nr.3/1935, care-i anunța apariția.

Printre colaboratorii noii reviste erau citați: dr. T. Cristureanu, dr. Pavel Pavel, V. Potârcă, dr. Ernest Ene, M.M. Priboianu, Petre Pandrea, D. Moldoveanu, N. Tăutu, O. Udrea, prof. G.K. Constantinescu, Vasilescu Nottara ş.a.

*

Septentrion Literar

Septentrion Literar, redactor şef al revistei Ilie T. Zegrea, preşedintele Uniunii Scriitorilor Români din Cernăuți, membru al Uniunii Scriitorilor din Ucraina, România şi Republica Moldova.

§§§§§

Vedere din Storojoneț – Bucovina

Sfetnicul Plugarului

Sfetnicul Plugarului, revistă lunară, independentă. Apare la Cernăuți, iulie 1933 – octombrie-noiembrie 1933.

Director şi redactor responsabil: D.C. Petzi

SPECTATORUL

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ

PENTRU PROPAGANDĂ ARTISTICĂ ŞI LITERARĂ

Spectatorul, revistă săptămânală pentru propagandă artistică şi literară, apare la Cernăuți cu numărul 1 la 29 octombrie 1927, sub conducerea unui comitet (Format 17x24 cm).

Cu atâtea instituții culturale care urmăresc crearea unei căi netede culturii româneşti în Bucovina, Teatrul Național din Cernăuți, pentru care statul aduce considerabile jertfe materiale, nu trebuie să rămână numai o instituție publică pentru necesități teatrale, ci, spunea *Spectatorul* în Cuvânt înainte, trebuie să se transforme într-un centru, într-un focar care să radieze în toate părțile razele binefacerilor culturale.

În acest sens, *Spectatorul* îşi impunea greaua sarcină a educării cetățenilor, lămurindu-le pe larg toate problemele în legătură cu trecutul românesc.

Plecând de la aceste deziderate, redacția a pus la dispoziția specialiştilor şi cititorilor coloanele sale, realizând ceea ce îşi propusese.

Au fost prezentate piesele din programul stagiunii (Viforul de Barbu Ştefănescu, *Pygmalion*, de Bernhard Shaw, *Avarul* de Mollère, *Unchiul Vanea* de Cehov, *Amfora,* de Luigi Pirandello, *Leul Ghimpat* de Bernhard Shaw etc, note biografice asupra autorilor, explicarea subiectului, aproape la fiecare spectacol, distribuția cu prezentarea în foto a actorilor, popularizarea direcțiunii de scenă, a regizorilor, decorurile etc.

Adesea, directorul de scenă, pictorul scenografic, principalii interpreți, iar uneori şi autorul, erau intervievați asupra „felului cum se va înscena, monta şi juca… piesa", spectatorul pătrunzând, astfel, în intimitatea creației.

Era prezentă rubrica: „Ce spune presa despre reprezentația de la deschidere" subiect la care se dădeau spicuiri nu numai din ziarele locale (îndeosebi „Glasul Bucovinei") dar şi din cele centrale: *Universul, Dimineața, Rampa* etc.

Din „Însemnări", rubrică foarte bogată, spectatorul se informa asupra spectacolelor de la Teatrul Național din Cernăuți, dar şi de la celelalte teatre: Bucureşti, Iaşi, Cluj, Chişinău, Craiova etc. precum şi despre „mişcarea artistică în străinătate", „noutăți şi evenimente artistice", turneele şi concertele din Cernăuți.

Era desfăşurată ordinea spectacolelor la Teatrul Național din Cernăuți, în stagiune.

Nu lipseau paginile literare, poeziile, epigramele. Una e Cântec de trubadur de Dragoş Vitencu:

Zice lumea că-s sărac
Şi pribeag prin vânturi,

C-altceva nu ştiu să fac
Decât să-ngân cânturi…

Toate-s bune, dar sărac
Nu mă facă nime:
Am o cobză, am un sac,
Şi te am pe tine!

Mai semnau: Constantin Loghin, Gh. Voevidca, V. Gherasim, Em. Kososchi, I. Allaci, Th.D. Păunescu, Al. Mitric, Tr. Chelariu. Gr. Nandriş, I. Petronius, Valeriu I. Grecu, A. Pop Marţian, Ernest Kallos, Gina Sandri, Iosif Nădejde, Tr. Chelariu.

Bogată era şi reclama comercială.

Redacţia, administraţia şi Tipografia „Mitropolitul Silvestru", Cernăuţi, Piaţa Unirii nr.3.Moment fericit pentru începutul de activitate al revistei dar şi a stagiunii 1927-1928 este faptul că la conducerea Teatrului Naţional din Cernăuţi păstorea Victor Ion Popa; că la 29 aprilie 1928 a avut loc primul spectacol al Teatrului de păpuşi, director Th. Nastasi, secţiune a Teatrului Naţional din Cernăuţi.

În anii 1929-1930 revista apare la fiecare premieră cu subtitlul Revistă program administrată şi redactată de Teatrul Naţional din Cernăuţi, iar în Program citim: „Liberi de orice angajament, n-avem de satisfăcut ambiţiuni sau de apărat vreun anumit curent de idei… Ne vom strădui să croim o cale mai netedă culturii româneşti."

Au mai colaborat: Cristofor Vitencu, Otilia Cazimir, Eugen Liteanu, N. Roşca, Mircea Streinul, Radu Boureanu, G.M. Zamfirescu.

*

Spectatorul, Cernăuţi, 1927, o fericită invenţie a Teatrului Naţional din Cernăuţi de a lărgi cadrul obişnuitelor programe ale spectacolelor de dimensiunile unei Reviste de propagandă artistică şi literară. Decât vorba dlui I.E. Torouţiu (În „Floarea-soarelui"), „propaganda" aceasta n-ar trebui să se limiteze la deşănţata reclamă a unui Em. Koţoschi!

(Din „Cronică" de Leca Morariu
în *Junimea literară* nr.11-12/1927, Cernăuţi).

*

Speranțe

Speranțe, revistă scoasă sub îngrijirea unui comitet de profesori şi elevi de la Şcoala reală superioară ortodoxă din Cernăuți. Este un fapt îmbucurător că elevii acestei şcoli s-au gândit şi la această muncă frumoasă în afară de şcoală, scriind o revistă cultural-literară care prin felul cum se înfățişează primul ei număr, făgăduieşte mult.

Este de datoria fiecărui bun român şi iubitor de şcoală de a sprijini acest îndrăzneț, dar frumos şi plin de avânt, început al tineretului şcolar.

Revista se găseşte de vânzare în redacția ei din Şcoala din Cernăuți, dar şi la librăria Marca Țării, tot în Cernăuți.

(Din *Deşteaptă-te române* nr.32/16 XII 1923)

*

Speranțe, revistă de fapte şi îndemnuri şcolare, scrisă de elevi – 15 noiembrie 1923-1924. Apărea lunar, sub conducerea unui comitet de elevi şi profesori. Din redacție: Dim. Sofroniuc – Liceul „Aron Pumnul" şi Dragoş Vitencu – Şcoala reală (Ioan V. Cocuz)

*

„Speranțe e titlul unei reviste scoasă de elevii şcoalei reale superioare ortodoxe din Cernăuți, care propagă fapte şi îndemnuri şcolare şi stă sub conducerea unui comitet de profesori şi elevi."

(*Viața şcoalei* – 23 decembrie 1923)

Anul I. — No. 1. PREȚUL 3 LEI. Cernăuți, 1. Ianuarie 1922.

SPORT

Organ oficial al Federațiunei Societăților de Sport din România, Comitetul Regional Cernăuți.
Apare în 1 şi 15 al fiecărei luni.

Offizielles Organ der Federațiunea Societăților de Sport din România, Regional-Komitee Cernăuți.
Erscheint am 1. und 15. jeden Monates.

Sport, revistă sportivă, organul oficial al Comitetului regional al Federației Societăților de sport bucovinean din România, apare la 1 ianuarie 1922, la 1 şi 15 ale fiecărei luni.

Apare în Cernăuți, redactor responsabil V. Mitchievici, tipografia Hornik Birnbaum, Cernăuți.

Glasul Bucovinei, ziarul care-i face popularizarea – 17 martie 1922 – crede că „ în cel mai scurt timp va apare în format larg şi ilustrat.” „De vânzare în toate librăriile şi localurile de regie „ zicea… *Glasul*.

În editorialul „Drumul nostru” se arată scopul constituirii structurii sportului, membrii comitetului regional bucovinean, a Federației, preşedinte Victor Mitchievici, dar şi despre apariția revistei de sport care trebuie „bine informată şi scrisă”.

Conducerea revistei a fost încredințată dlor dr. Egon Patac, dr. Christof, Rligler şi Aurel Avram.

Apărut în limbile română şi germană, periodicul îndemna: „Citiți şi răspândiți „Sportul”, unica revistă sportivă din Bucovina”, oferea informații – cum ar fi aceea că, „adresa revistei este „Sportul” str. Albertinei nr.5 unde se vor adresa toate scrisorile, revistele şi ziarele”, cine face parte din comitetul de onoare al Comitetului regional F.S.S.R. Cernăuți (dl general Mircescu, comandantul Diviziei a 8-a, fiind desemnat preşedinte).

În afara informațiilor specifice sportului, revista avea şi un început de Poştă a redacției, reclamă comercială.

*

Steluța

Steluța, revistă a Liceului „Aron Pumnul” din Cernăuți, apare în perioada 1927-1931 şi era animată de elevul Apolo Bolohan, care era „un fel de secretar de redacție” (Dan Mănucă – „Apolo Bolohan – file de dicționar bucovinean” în *Bucovina literară* 60, Suceava 2002).

*

Străjerul

Străjerul, revistă pentru educația națională a străjerilor de la şcoalele primare, redacția Gura Humorului, administrația Câmpulung.

Apare la 15 noiembrie 1936, sub conducerea unui comitet de învățători format din: C. Comiuc, Gh. Popescu, P. Stelescu şi Leon Şandru, ultimul fiind şi autorul articolului „O revistă pentru tineretul şcolar” din ziarul *Voința şcoalei* din 10 noiembrie 1936.

„Dată fiind marea importanță ce i se dă copilului în această epocă, credem că prin scoaterea acestei reviste aducem o contribuție sănătoasă în educarea tineretului țării" – crede Leon Sandru.

*

Surâsul

Surâsul, revistă satirică, întemeiată la Cernăuți de Apolo Bolohan, după informațiile lui Dan Mănucă în *Bucovina literară* 60, p.33, Suceava, 2003.

*

Tinerimea română

Tinerimea română, revistă apărută în luna ianuarie 1892 la Cernăuți din inițiativa studentului Constantin Berariu la care au contribuit și colegii săi St. Bodnărescu și I.G. Toma.

Publicația era litografiată.

O lună mai târziu, la 1 februarie 1892, ei editară *Încercări literare* în care publică o parte din materialul literar și politic din revista litografiată.

O viață scurtă, deci.

*

Țara Fagilor, almanah cultural literar, al românilor nord-bucovineni, Cernăuți – Tg. Mureș, este realizat inițial cu sprijinul Uniunii Vatra Românească – Filiala Târgu-Mureș, iar apoi de Biblioteca județeană Mureș și Fundația culturală „Vasile Netcă", „inițiatorul și ziditorul" fiind Dumitru Covalciuc, din 1992, și apare sub egida Societății Culturale „Arboroasa" din Cernăuți.

Cuprinde: file de istorie, restituiri, articole despre Golgota neamului românesc, scriitori nord-bucovineni contemporani, folclor bucovinean, documente bucovinene, istorie literară, oameni și locuri etc.

Din file de istorie am desprins „Detrunchierea Bucovinei”, de Florea Şapcă, „Situaţia politică a teritoriului actualei Bucovine în secolele XII-XIV, de Ştefan Purice, „Şcoala românească din Bucovina: istorie şi realitate.”, de Dumitru Covalciuc, „Răzeşi, răzăşie în nordul Bucovinei”, de Ştefan Bucevschi, „Problema Bucovinei în relaţiile sovieto-germane” de Serghei Hacman, „Cum a fost decapitat Grigore Ghica”, de Florea Şapcă, „Ciprian Porumbescu la procesul «Arboroasei»”, de Dumitru Covalciuc, „Testamentul politic al boierului bucovinean Doxachi Hurmuzachi” ş.a.

Capitolul Restituiri oferă documentare şi operă ale poeţilor din perioada interbelică: Gheorghe Antonescu, Traian Chelariu, George Drumur, Aurel Fediuc, Vasile Gherasim, Mihai Horodnic, Teofil Lianu, Aspazia Munte, Vasile Posteucă, Ion Roşca, Nicolae Roşca, Mircea Streinul, Iulian Vesper, Gheorghe Voevidca, E. Ar. Zaharia, iar despre scriitorii bucovineni contemporani scriu pagini interesante Nicolae Şapcă, Ion Beldeanu, Mircea Aonei, Vasile Pânzariu, Zinaida Smochină-Rotaru, Dumitru Covalciuc, Grigore Crigan, ei înşăşi creatori de literatură şi artă.

La capitolul Golgota neamului românesc atrag atenţia studii şi articole ca acestea: „32 de ani ascuns de frica bolşevicilor” de Dragoş Tochiţă, „Ne-au dus păgânii la moarte”, de Aurora Bejan, „Păgâni au fost şi de-ai noştri, nu numai veneticii” de Procopie Meglei, „Am fost suspectaţi în 1941, nu suntem crezuţi nici acum” de Vasile Plăvan, „Amintiri din lagărul de la Vadul Siretului” de Dragoş Hahon.

După fiecare material citit din „Golgota neamului românesc” ai parcă chemarea să te întorci şi să repeţi ceea ce spunea într-o tabletă a sa Dumitru Covalciuc: „apa trece, pietrele rămân”.

Fiecare volum străbătut din *Ţara Fagilor* te face să repeţi ceea ce înscriau editorii pe o copertă a valoroasei lor reviste: „Mai suntem şi noi o fiinţă / un codru, o doină, un plai / Ne ţine aceeaşi credinţă / sădită în datini, în grai”…

Paginile de demografie, cu tabele şi statistici care explică „de ce s-au împuţinat românii” prin moarte, măcel, arestare şi împuşcare, deportare şi neîntorşi la baştină, puşi la munci silnice, desconsideraţi fizic şi moral, cu sute şi mii de nume, de la copii la bătrâni, fete şi femei, fără deosebire de pregătire intelectuală, nu demobilizează ci încrâncenează şi îndeamnă la neuitare şi continuă documentare…

Ridicați în miez de noapte de la căminele lor, românii din satele bucovinene sunt astăzi istorie. E meritul celor care nu-i uită şi ştiu să vorbească, să scrie, să păstreze şi să valorifice trecutul istorie, dăruindu-ni-l.

Aceasta fac cu succes în *Țara Fagilor* Dumitru Covalciuc, Simion Gociu, Grigore Bostan, Vasile Dumitrescu, Vasile Izvoran, Mircea Lutic, Elena Marița, Vasile Tărâțeanu, Tudor Zegrea, Vasile Levitchi, Iurie Moiş, Nicolae Şapcă şi nu numai ei.

Material ca cel intitulat „Ne-au scos şi morții din morminte" – reportaj din cimitirul central din Cernăuți, din *Țara Fagilor*/1994, pagina 161-176, nu pot să nu te sensibilizeze şi să te invite nu atât la reflecție cât mai ales la acțiune.

La cinci ani de la apariție *Țara Fagilor,* avându-l ca purtător de condei pe Dimitrie Poptămaş, spunea în almanah pe 1996 că „având ca puncte cardinale „localități ca Potma, Vorcuta, Kolâma, Djezcazgan, Iuta… adevărate fabrici ale morții" nord-bucovinenii au aşteptat ora mărturisirilor: „Din acestea s-a născut Țara Fagilor", memorialul celor care au răzbit terorii comuniste o jumătate de veac."

Deci, am înțeles, *Țara Fagilor* este pentru Bucovina şi pentru întreaga Moldovă străbună memorialul durerilor şi speranțelor noastre.

Rostind că „Almanahului i s-au alăturat alte publicații la fel de valoroase, cu apariție mai deasă, între care: *Glasul Bucovinei, Codrul Cosminului, Plai Românesc şi Făgurel"* Dimitrie Poptămaş exclamă entuziast: „Renaşte Țara de Sus!" Şi o dată cu el facem şi noi acelaşi lucru: „Renaşte Țara de Sus, renasc oamenii ei!

Cel de al cincilea volum apărut în 1997, redactorul lui fiind Mihail Artimon Mircea, publică studii despre: „Populația Bucovinei în preajma anexării ei de către Austria" de Constantin Ungureanu, „Unele aspecte ale situației etno-demografice din Bucovina în perioada habsburgică" de Ştefan Purici, „Un memoriu din 1780 al iluministului Vasile Balaş despre situația din Bucovina şi necesitatea unor reforme" de Mihai Iacobescu, „Populația şi clasele sociale din Bucovina, fragment din lucrarea lui I.E. Torouțiu, „Diplomația americană şi problema Bucovinei" de Florea Şapcă, „Testamentul politic al lui Doxachi Hurmuzachi, din 1857 şi Diploma împărătească din 9 decembrie 1862."

În cea de a doua secțiune, între altele, studiul „Un veac de luptă pentru păstrarea caracterului ortodox şi românesc al bisericii din Bucovina" de Dumitru Covalciuc, dar şi cel despre"Starea eparhiei Cernăuților şi Bucovinei în anul 1995" semnat de Adrian Acostăcheoaiei.

Materiale valoroase şi în celelalte secțiuni ale lucrării: A treia etnie din Ucraina, Oameni şi locuri, Creația literară, istorie şi cultură, profiluri ale unor personalități.

*

Țara Fagilor, revistă de literatură şi folclor, apare la Solonet, Todireşti, Suceava, lucrarea apare lunar (1931), în total patru numere, ultimul dublu, format 16x24 cm. Redactor Eusebiu Camilar (nr.1)

Revista dorea să scoată la lumina zilei, pe lângă producții culte şi acele minunate producții ale poporului, adevărate comori de simțire, de credință şi datini." Semna versuri: Eusebiu Camilar (Grădina pustie, nr.1/1933).

În numărul 5-12/1931-1932 apare articolul: S.Fl. Marian, Amintiri cu prilejul împlinirii unui sfert de veac de la moartea lui. O carte necunoscută de S.Fl. Marian „Poezii poporale" din Bucovina.

*

Țara Fagilor, revista dlui Const. Milici îşi continuă – desigur cu sacrificii – apariția.

Pentru Bucovina, o nouă revistă literară nu poate fi decât îmbucurătoare. Totuşi *Țara Fagilor* a deziluzionat pe cititorii de literatură bucovineni. Contribuțiile originale ale colaboratorilor acestei reviste nu prezintă nici un interes.

Credem că *Țara Fagilor* nu şi-ar putea justifica apariția dacă n-ar da atenția cuvenită cântului popular.

(Din cercul *Junimii literare*, Galantar literar, în *Glasul Bucovinei* nr.3817 din 26 iunie 1932).

*

ANUL I — No. 1 IULIE 1936.

ȚARA ȘIPENIȚULUI

ORGAN AL SOCIETAȚII CULTURAL-NAȚIONALE „ȚARA ȘIPENIȚULUI"

Țara Șipenițului, organ al societății cultural-naționale „Țara Șipenițului" revistă de cultură şi luptă națională, apare cu nr.1 în iulie 1936 sub conducerea dlor Constantin Iacob şi Pompei Atanasiu, redacția şi administrația: Cuciurul Mare – Hadilău, Tipografia „Mitropolitul Silvestru", Cernăuți, Piața Unirii nr.3.

Apărea de două ori pe lună.

Preşedinte de onoare al Societății culturale-naționale „Țara Şipenițului" era dl. C. Angelescu, ministrul Instrucțiunii.

Din comitetul societății făceau parte: Pompei Atanasiu, preşedinte; Nicu Prisăcăreanu, vicepreşedinte, Constantin Iacob, secretar, Ionescu Vasile, casier, Gâză Gheorghe, bibliotecar, Rugină Ioan, Hâncu Dumitru, Vasilică I. membrii.

În Cuvânt înainte redacția îşi propunea să dezbată, în primul rând, în revistă problemele locale, prin datele experienței membrilor ei.

„Este timpul să ne convingem că numai prin activitate tenace şi ordonată, de cunoaştere a vieții româneşti, de ridicare şi organizare a satelor, de lărgire a conştiinței naționale până în păturile adânci ale poporului, facem operă de românism şi de afirmare a lui."

„Fiți români! Români şi iar români!" spuneau cu notă de program editorial redactorii care erau împotriva „vorbelor mari şi frazelor sforăitoare."

Prof. Teodor Bălan făcea o elevată prezentare a ceea ce era *Țara Şipenițului*, nume atât de scump tuturor românilor.

Cine au fost creatorii *Țării Sepencului*? se întreba prof. şi îşi răspundea sie şi cititorilor cu argumente istorice: „Țara Şipenițului a fost creată pe la începutul secolului al XIV-lea. Istoricul Diugosz, care a trăit în Polonia, un secol mai târziu, , ne-o spune: au fost românii."

„Din Țara Sepenicului s-a scoborât Petru Mușat pentru a clădi cetatea Sucevei, şi din castelul Sucevei, incomparabilul Ştefan cu mână puternică şi dibace stăpânea Țara Moldovei, ferind-o de duşmani şi asigurându-i prin sforțări supraomeneşti independența politică” – scrie profesorul.

Şi tot dânsul vorbeşte de invazia lentă a unui stăpân nesocotitor al trecutului provinciei, acaparată prin rutină şi intimidare, făcând ca graiul românesc să înceapă a dispărea de pe plaiurile unde răsunase secole de-a rândul, dându-se uitării că de acolo, din Țara Sepenicului, s-au ridicat bărbați ca Miron Costin, Ioan Neculce, familia Hurmuzachi…

În revistă s-au publicat şi alte articole de cultivare a românismului: „Românismul din nordul județului Cernăuți”, „Noi şi Ucraina Mare” de Dragoş Vitencu, „O problemă de educație muzicală neglijată”, de Liviu Rusu, „Schitul Zamostea (1722-1783) de prof. Erast Hostiuc, „Bucovinism şi românism”, de Mihail Cungrea, „Secolul unității naționale”, de L.Tară, „Pe marginea şcoalei primare din Bucovina” de Pompei Atanasiu.

Era publicată şi proză literară: *Mitul* de Cicerone Mucenic, *Singurătate*, de Mircea Străinul, dar şi multă poezie semnată de George Drumar, Teofil Lianu, Octav Sargețiu, Marin Dogaru, George Chlopină, Neculai Pavel ş.a. Apăreau portrete ale unor luptători pentru cauza românilor, cum era Dionisie Bejan, preşedintele Societății pentru cultură şi literatura poporului român din Bucovina.”

Se publicau recenzii la cărțile şi revistele primite, comentarii lirice asupra unor poeme, documentare „Din trecutul satului Răpujineț”, „Sate şi biserici din Bucovina de peste Prut –Lujeni”, „Românismul din nordul Bucovinei”, o rubrică „Note mărunte” despre tot ceea ce se cuvenea să ştie cititorul bine informat, redacționale, cărți şi reviste primite la redacție etc.

Documentarele demonstrau pas cu pas procesul de desromânizare: înlocuirea numelor de persoane şi obiecte din română în graiul celor interesați…

…”La 4 kilometri de Rapujineț, pe Nistru, în fața Zalescicului, e schitul Crisceatic, monument istoric important clădit în anul 1765 de răzeşul Toader Preda Hagiul din Răpujineț. Satul care era aşezat mai jos lângă Nistru, altădată era locuit de răzeşi români şi stăpânit între timp de boierii Balmoş, Marculian, Vasile de

Marco , Kozmiza Ben cav. de Tabora, Emanoil cav. de Tabora şi Ioan cav de Tabora…

Şi-n Răpujineț, sat vechi, care în 1784 avea 130 de case, au venit ca slugi, porcari, păzitori, destui ruteni asupriți de poloni pentru a găsi pământ şi apă.

Azi moşia lui Ioan cav de Tabora este în mâna domnului Gustav Bauman, iar satul încă mai crede că trebuie să asculte de cei câțiva ucraineni care pescuiesc în ape tulbure. De fapt, întreaga regiune dintre Prut şi Nistru prezintă acelaşi fenomen.” – scrie I. Vasilică în articolul „Din trecutul satului Răpujineț”.

*

În *Glasul Bucovinei* din perioada 18 noiembrie-26 noiembrie 1926, în documentarul „Țara Şipenițului, Teodor Balan scrie printre altele: „În urma Tratatului de pace, România este obligată să cedeze Poloniei o bucată de pământ situată în N.E. Bucovinei. O dată cu această fâşie de pământ ce ar urma să treacă în proprietatea polonilor se vor înstrăina satele Babin, Prelipce şi Zvineace. Ar mai trebui să se ia teren şi de la comunele Ştefaniuca şi Criceatec.

… Țara Sepenicului a fost situată la nord de Țara Moldovei. S-ar putea crede că ea a fost întemeiată atunci când Bogdan a descălecat din Maramureş.

Hotarele Țării Sepenicului înspre sud şi est nu sunt bine cunoscute.. S-ar putea crede că în sud Prutul făcea granița. Dar cum cetatea Ceciun sau Cecin era la sud de Prut este posibil ca localitățile (comunele) situate la malul drept al Prutului, care se aflau între Văscăuți şi Cernăuți, aparțineau acestei țări şi erau guvernate de Sepenic. În est Țara Sepenicului se întindea până la Hotin, cuprinzând şi acest oraş. Astfel, cea mai mare parte din teritoriul moldovean, care ulterior formează raiaua Hotinului, aparținuse întâi Țării Sepenicului. În vest ni se comunică existența unei cetăți Chumilov, care acum nu există şi până astăzi încă nu a putut fi identificată.

… Care a fost deci hotarul între Polonia şi Țara Sepenicului? Nu se indică precis la anul 1433 când regele polon Vladislav confirmă pe voievodul Ştefan în domnia Moldovei: „Iar granițele vor rămâne veşnice între Sniatin care rămâne al Poloniei şi Sipeniț curge apa Colocin, iar de la Colocin tot drept în sus peste câmpia Bolochov până la marele râu Nistru deasupra satului Potoc, care sat rămâne al Moldovei.

(Până la Ştefan cel Mare Țara Sepenicului a fost sortită sacrificării în schimbul unei prietenii cu Polonia).

…Țara Sepenicului este o veche țară românească, curățită de pădure de mâini harnice de români. Din timpuri imemoriale hotarul către Polonia este fixat şi a rămas tot timpul neschimbat. În granițele ei istorice Țara Sepenicului a fost stăpânită şi apărată timp de multe secole de români. Din Țara Sepenicului au pornit rând pe rând elemente de seamă. De aici şi-a luat zborul familia Muşatinilor. care a dat neamului nostru pe omul genial care a fost Ştefan cel Mare….

Nu ştiu dacă ruperea unității teritoriale a Țării Sepenicului va avea loc sau nu". Dar continuă a argumenta autorul: „În noiembrie 1918 Adunarea Națională de la Cernăuți a hotărât trecerea la statul român a Bucovinei integrale, cum este ea încercuită de hotarele ei istorice. Se poate ca o altă autoritate să vină şi să strice ceea ce o adunare suverană a hotărât? Dacă este astfel, atunci se zdruncină însăşi baza Unirii de la 1918"…

*

Deşi prof. Teodor Balan invocă norme de drept internațional în apărarea opiniilor sale şi a pământului românesc – Țara Sepenicului – date fiind împrejurările istorice, care îi diminuează optimismul, el încheie scriind: „Dacă momentele naționale şi drepturile istorice comunicate aici nu vor fi considerate atunci să ni se permită nouă, pe care trecutul îi interesează în aceeaşi măsură ca prezentul, să vărsăm o lacrimă în momentul când fâşia de pământ românesc descrisă mai sus se va înstrăina."

De cel puțin 60 de ani, după 1940, românilor din Țara Sepenicului, dar şi celor din România-mamă, încorsetați de diplomația timpului, nu le-au rămas decât… să tot verse lacrimi.

*

„… Cernăuți, capitala Bucovinei, al doilea oraş al țării, e situat pe dealul de lângă Prut…

… Centru e acaparat de către străini, oameni de afaceri. Elementul românesc se refugiază spre periferie. Nu-i de mirare că şi-n instituții se vorbeşte nemțeşte. În ce priveşte publicistica, nu există presă locală românească. La scoaterea de sub tipar a edițiilor, din gurile a sute de vânzători nu se aude decât „Alemaigner". Pe stradă, la magazine, în tramvai, în restaurant eşti întâmpinat în nemțeşte…

… Vizităm puțin orașul… Un grup de doamne şi domni distribuie insigne treiculore… Alții au găsit un minunat prilej de a plasa o revistă locală *„Țara Sipenițului”*...

(*Excursia noastră* de Petru Vieru, din revista „Învățătorimea vasluiană” nr.1/1937, p.35-43).

*

…”Revista *Țara Sipenițului* apărută în iulie 1936 la Cernăuți, sub conducerea acestor tineri entuziaşti învățători şi sub patronajul domnului dr. C.Angelescu, ministrul Instrucțiunii, va fi de-acum înainte un caleidoscop în care vom vedea întreg lanțul mişcării româneşti din nordul Bucovinei.

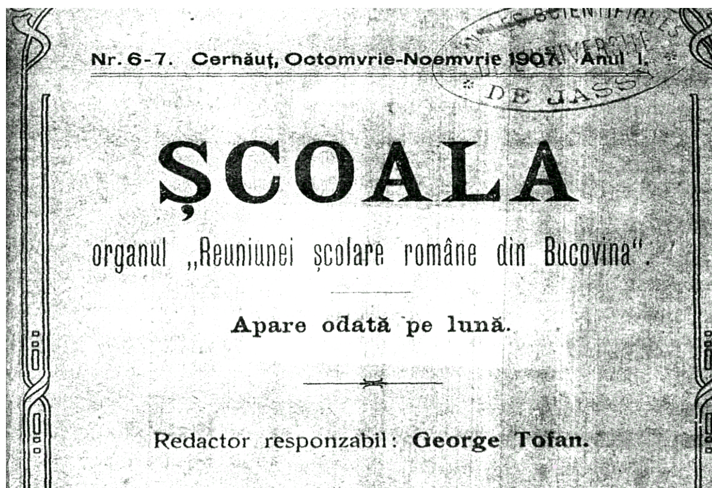
Primul număr al revistei îl semnează un mănunchi de suflete româneşti, dintre cele mai hotărâte la luptă. După un frumos cuvânt înainte, semnează dl. prof. Teodor Balan un articol despre Țara Şipenițului. Dl. Ovidiu Țopa împrospătează amintirea moşneagului Dionisie Bejan, care timp de 30 de ani a luptat pentru învierea românismului din nordul Bucovinei”…

(de Marin Dogaru, învățător, Cernăuți, în *Voința Şcoalei,* 30 octombrie 1936)

*

A se vedea şi articolele: „Naționalism discutabil? şi „Pe marginea unui articol”… de Epaminonda Rodinciuc din *Viața Şcoalei* din 10 şi respectiv 25 decembrie 1936.

*

Nr. 6-7. Cernăuţ, Octomvrie-Noemvrie 1907. Anul I.

ŞCOALA

organul „Reuniunei şcolare române din Bucovina“.

Apare odată pe lună.

Redactor responzabil: George Tofan.

Şcoala organul „Reuniunei şcolare române din Bucovina”, apare la Cernăuţi o dată pe lună,, redactor responsabil George Tofan.

A apărut la începutul anului 1907.

Proprietar şi editor: Reuniunea şcolară română din Bucovina; tiparul la Societatea Tipografică Bucovineană.

Sumarul nr.6 şi 7, octombrie-noiembrie 1907: Istoria Bucovinei în şcolile noastre secundare de Iancu I. Nistor, Înfiinţarea unui cor permanent, unui,orfelinat şi a unei trupe de teatru, de Eusebie Marcheş; Evoluţionismul ca sistem filozofic şi aplicarea sa pentru teoria pedagogiei, de dr. Eugen Botezat, De prin Ardeal, de Dimitrie Rusceac, Idei filozofice la Brătescu Voineşti, de A Ieşan, Câteva cuvinte despre lectura copiilor, de Vasile Balintescul; Ana Conta – Kernbach: Elemente de pedagogie de Trăian Brăileanu.

Există şi o „Revistă a revistelor”, în nr. 6 şi 7 fiind recenzate „Răvaşul poporului”, editată la Fălticeni, de A. Gorovei şi M. Sadoveanu; Amicul tinerimii, revistă care apărea la Bucureşti.

*

„… La Măriţei recomandăm să fie vizitată clădirea Şcolii Generale, înfiinţată de Societatea pentru Cultură şi Literatură Română din Bucovina, din iniţiativa cărturarului George Tofan. În timpul stăpânirii austriece, în localităţile cu populaţie mixtă s-au înfiinţat şcoli cu limba de predare a altor naţionalităţi decât cea română (germană, ruteană). În această situaţie, unele personalităţi

culturale române – spune Dragoş Cuzic şi Dragoş Luchian în Mic Îndreptar Turistic – Siret – Editura Sport-Turism Bucureşti 1984 – au luat iniţiativa deschiderii unor şcoli particulare, cu limba de predare română. În condiţii deosebit de grele, în mai multe sate au luat fiinţă asemenea şcoli, printre care şi cea din Măriţei, Călneşti, Enache, Colneşti-Cuparencu, Şerbăuţi ş.a. La anul 1912 şcoala din Măriţei (deschisă în 1910) avea patru clase cu peste 300 de elevi şi trei învăţători; în 1930 aproape 300 de elevi între care vreo 50 din Hatna (Dărmăneşti) şi trei învăţători români" scrie revista *Şcoala* nr.4 şi 5, pp 36-38, 1913.

*

Revista *Şcoala* a fost înfiinţată de Gh. Tofan în anul 1907 şi condusă de dânsul cu multă pricepere până la izbucnirea celuilalt război.

Atât revista *Voinţa Şcoalei* – numele de astăzi a fostei *Şcoala,* cât şi Asociaţia învăţătorilor bucovineni mai păstrează până astăzi caracterul profund naţional ce le-a fost însufleţit de iniţiatorul şi conducătorul lor.

(**C.Loghin:** „Gheorghe Tofan (1880-1920) în *Revista Bucovinei* nr.1/1944)

*

Şcoala, organul Asociaţiei Corpului Didactic Primar Român din Bucovina, apare la Cernăuţi în 1915, de două ori pe lună, sub conducerea unui comitet, redactor responsabil Nicolae Simionovici. În 1922 numerele 21 şi 22, luna noiembrie, *Şcoala* ajunsese în anul VII de apariţie.

Redacţia şi administraţia: Cernăuţi, str. Olarilor nr.11, Tipografia Universitară (Robert Brüil) Cernăuţi, Piaţa Grigore Ghica Vodă nr.3.

Nr. 21 şi 22. Cernăuţi, 1 şi 15 Noemvrie 1922. – Anul VII.

ŞCOALA

ORGANUL „ASOCIAŢIEI CORPULUI DIDACTIC PRIMAR ROMÂN DIN BUCOVINA"

Redactor responsabil: Niculae Simionovici.

Apare de două ori pe lună sub conducerea unui comitet de redacţie.

Sumarul:

N. Simionovici: Drumul nostru.
Ap. D. Culea: Discuţii în jurul reformei învăţământului.
C. Istrati: Pedagogie naţională.
Ep. Tocariu: Cercuri culturale.
T. Benchea: Lucrul manual în şcoala primară.
N. Damienescu: Învăţătorul în raport material cu alţi funcţionari inferiori mult culturii lui.
F. Rusu: Incalzitul în şcoalele noastre.
E. Scalat şi D. Şindilariu: Proiect pentru înfiinţarea unei societăţi culturale.
N. Damienescu: Gratuitatea învăţământului şi a manualelor şcolare.
Cronica.
Buletinul Asociaţiei.
Activitatea secţiilor judeţene.
Cărţi.
Gh. V., N. S.: Revista revistelor.

Redacţia şi administraţia: Cernăuţi, Strada Olarilor 11.
Abonamentul: 90 lei pe an. Număr dublu 7 lei 50 b.

Tipografia Universitară (Robert Brüll), Cernăuţi, Piaţa Grigori Ghica Vodă No. 3.

Şcoala din noiembrie 1922, anul VII de apariţie, se edita cu câteva luni înainte de data ţinerii Congresului general al învăţătorimii, iar Nicolae Simionovici explica în editorialul „Drumul nostru" de ce e e necesară unificarea şi întărirea organizaţiilor

profesionale, care-i rostul Asociației corpului didactic: „să ne întărim organizația noastră în toate direcțiile posibile – profesională, culturală, economică etc. şi să ne creăm în asociații un mijloc pentru apărarea şi susținerea intereselor noastre, un scut de apărare contra arbitrariului şi favoritismului şi un ajutor material pentru noi şi familiile noastre în caz de boală, infirmitate sau deces."

Au apărut multe articole în acest sens în Şcoala: „Discuții în jurul reformei învățământului" de Ap. D. Culea; „Proiect pentru înființarea unei societăți culturale", de E. Scarlat şi D. Şindilariu; „Gratuitatea învățământului şi a manualelor şcolare" de N.Damienescu; „Rolul şcoalei în democrație" de Trăian Brăileanu; „Reflexii la dezideratele Congresului al XIII-lea învățătoresc", de Iustin Cârdei; „Stilistica în şcoalele primare", de I.V. Viorescu; „Congresul de la Cernăuți al geografilor României" de O.Tranavschi şi T. Balan ş.a.

Cinstind memoria unor înaintaşi, revista publica in memoriam cursive interesante despre: Dimitrie Onciul, Eusebie Ioanețiu.

Cronica, Buletinul Asociației, Activitatea secțiilor județene, Cărți, Revista revistelor, Abonamente încasate, Poşta administrației şi a redacției, Librăria şi Papetăria „Ostaşul român" Cernăuți, Cursuri de pregătire, Curs pentru învățătorii neromâni ş.a. erau rubrici aproape permanente ale bilunarului care se ocupa de şcoala românească din Bucovina.

Au mai colaborat: C. Istrati, Ep. Tocariu, T. Benchea, F. Rusu, Clain Corneliu, Teofil Şandru, dr. V.Gherasim, Dascăl Silvestru, Fr.Marcinovschi, Aurel Nichitovici, Dimitrie Ruşceac, Claudia Nastasi, Mihai Vicol, I. Gramatovici, N.C. Enescu, V. Olinici, I.Țigâră ş.a.

Folosea şi reclamă comercială.

*

Şcoala, revistă pedagogică literară, editată de Asociația Corpului didactic din Bucovina, din mai 1907 până la izbucnirea primului război mondial.

La cel de al doilea Congres al învățătorilor bucovineni din februarie 1919, o manifestare solemnă de solidaritate a acestora, s-a pus o bază solidă viitoarei lor organizări, printre care şi editării organului lor de publicitate.

Viitoarea revistă se anunță, din capul locului, că are de gând să excludă amestecul politic în tratarea chestiunilor de ordin cultural ce privesc şcoala.

Revista apare în martie 1920, la început doar o dată pe lună, inițiatorii fiind Corneliu Clain, preşedinte şi Niculae Simionescu, secretar ai Asociației inițiatoare.

(*Glasul Bucovinei* nr.461/4 VII 1920)

*

„*Şcoala*, folositoarea noastră revistă de îndrumare pedagogică şi de cultură generală, dispare fuzionând cu ziarul *Voința*. Ne pomenirăm deci cu *Voința Şcoalei*." Dar voința acestei fuziuni, fost-a ea oare şi voința celor ce cu drag urmăreau scrisul şcoalei? Şi adormi-va oare nădejdea ca buna tradiție inaugurată de un George Tofan ar putea, totuşi, să învie?"

(„Apunerea unei reviste" din *Junimea literară* nr.12/1923, Cronică –Cernăuți).

*

Unirea

Unirea, revistă săptămânală pentru consolidarea politică şi culturală a tuturor cetățenilor bucovineni, apare la Cernăuți la 6 noiembrie 1919, în 16 pagini, cu acelaşi text în româneşte şi nemțeşte, având ideea fericită de a da pe ultimele două pagini dialoguri româno-germane care înlesnesc deprinderea limbei româneşti.

Din articolul programatic al revistei reținem: „Poporul românesc, blândul şi bunul popor românesc, a lăsat să se mai ştie că România Mare va fi pentru toți cetățenii ei, fără deosebire de naționalitate şi credință religioasă, o patrie bună, dreaptă şi egală"…

„Pornind cu astfel de gânduri la muncă pentru consolidarea unirii şi întărirea patriei noastre întregite şi iubite, urându-i spor şi izbândă" – se spune în Glasul Bucovinei nr.284 din 8 noiembrie 1919.

Numărul 4 al revistei *Unirea* are următorul cuprins: În chestiunea minorităților, Galeria oamenilor politici, Curente şi atitudini în noul parlament, Bolşevicii din punct de vedere social-politic, Critică literară, Cronica săptămânii. Foiță: Războiul nostru pentru neatârnare.

*

Urzica

Urzica, revistă umoristică, satirică şi de… spirit, Cernăuţi, Anul I, nr.1 -1927, (splendid ilustrată; cu realizări umoristice, de durată, nu numai efemere).

(Din bibliografie la *Făt-Frumos* nr.2-3 şi 7-8, 1927, Revista de literatură şi folclor Suceava, director Leca Morariu.

A apărut revista *Urzica*!! îşi atenţiona cititorii Glasul Bucovinei din 4 martie 1927.

Revista umoristică Urzica cuprinde un bogat şi splendid material de literatură umoristică, actualităţi, glume, năzbâtii, cugetări etc.

Numeroase clişee în trei şi patru culori împodobesc coloanele acestei prea interesante reviste.

Apare de două ori pe lună.

Redacţia şi administraţia Cernăuţi, str. Trăian nr.7.

Viaţa Bucovinei, revistă de analiză şi cronică economică, socială, culturală şi politică apare la Cernăuţi la 15 aprilie 1933 – cu 16 numere în total -,ultimul în ianuarie 1935.Director dr, T. Cristureanu, redactor Erast Cărăbăţ iar de la numele 5-6/1X1933 Em. Kososchi; redacţia şi administraţia în Piaţa Ghica Vodă nr.3, Tipografia Universităţii iar de la 1 X 1933 la Atelierele „Adevărul” S.A. str. Const Mille nr.5 Cernăuţi. Apare lunar.

Revista îşi definea astfel programul: „Problemele Bucovinei sunt multiple şi variate. Terenul de cercetare e fecund şi importanţa unora din probleme prea acută ca să nu fie supuse unor cercetări şi analize serioase şi obiective. Spre a cunoaşte ca aspect şi ca structură

provincia noastră prin analiza critică şi cronică, fără ca să ignorăm problemele de anvergură naţională sau internaţională, spre a pune la dispoziţia celor interesaţi în colaborare aceste pagini, iată pe scurt, rostul acestei reviste." (*Viaţa Bucovinei* nr.1 din 15 aprilie 1933).

Chiar din primul număr *Viaţa Bucovinei* se dovedeşte ca o publicaţie antifascistă, în ea iau atitudine împotriva expansiunii Germane, demască activitatea organizaţiilor de dreapta, militează pentru dezvoltarea colaborării cu alte state şi pentru întărirea securităţii ţării, condee ca: Titus Cristureanu, Pavel Pavel, Nicolae Tăutu, Petre Pandrea, Oct. Nicoară, G. Jeleriu, I.H. Cozachievici, Em. Kososchi, Siona Dora, Fr.Flinker, T. Munteanu, Al. Mitric, R.I. Pîslea, dr.Caius Bardoşi, Mia Licea ş.a.

„Problema generaţiei tinere" ocupă un loc central în toate discuţiile publice" iniţiate de revistă (nr.5-6 octombrie 1933).

„Hitlerismul, o eroare şi o ruşine" se intitulează articolul semnat de Pavel Pavel, la numai câteva luni după instaurarea hitlerismului în Germania şi în care se spune: „Mişcarea hitleristă este o diversiune a marelui capital, după cum fascismul a fost o contrarevoluţie a clasei burgheze în plină degringoladă…

… În mişcarea hitleristă şi-au dat întâlnire burghezi declasaţi, financiari faliţi, foşti ofiţeri imperiali, lumpen-proletari, preoţi, toate epavele sociale aruncaţi la suprafaţă de război, de revoluţie şi de inflaţie" (*Viaţa Bucovinei* nr.2 /15 mai 1933).

Autorul atenţiona opinia publică românească: „fascismul şi-a avut maimuţoi şi la noi, dar mişcarea a eşuat. A urmat apoi maimuţăreala frumosului Adolf pe care pleava societăţii româneşti gardistă-cuzistă s-a şi grăbit să-l aplaude"…

În articolul „Opriţi-l!" acelaşi Pavel Pavel scoţând în evidenţă esenţa fascismului german explica ceea ce reprezenta hitlerismul: „ asasinate, jaf, agresiune, violenţă" (nr.4/1933.

În articolul „Tinerimea – disponibilă", N Tăutu zicea: „Cum ar putea sta tinerimea aceasta cu braţele încrucişate înaintea evenimentelor care decid viitorul destinului ei? Curentul e prea puternic şi furtuna prea violentă. Atitudinea se impune" (nr.3/1933).

Iar T. Cristureanu în „Bucovina de azi – Bucovina de mâine" trăgea acelaşi semnal: „Paiaţe ale Platformei, cu capete seci, creaturi vagiale unui nicăieri şi niciunde, au continuat să ne zbiere în urechi, mie, dtale şi celuilalt, că reprezentăm „generaţia tânără" şi că „dezordinea în stradă, sub semnul crucii încârligate, sau supunerea

de miel – după cum era interesul – ne încadrează perfect de bine, în rolul, rostul şi chemarea noastră."(nr.4-5/1934).

Autorul chema „ca fiecare din noi să păşim pe calea vremii, fără sfinxi şi fără mandarini, să nu ne ferim de munca grea" pentru că „Bucovina de mâine nu trebuie să fie ce-a fost Bucovina de ieri şi ce e Bucovina de azi!!!"(*Viața Bucovinei* nr.4-5/1934).

Adesea cititorii revistei erau chemați, prin paginile ei, să sprijine apariția ei cu mai multă regularitate: „Revista – se spune într-un Apel – nu e subvenționată de nimeni. Ea nu trăieşte din fonduri publice şi nici „nepublice". Ea se susține prin munca gratuită şi dezinteresată a colaboratorilor ei. Şi ea are dreptul să trăiască fiindcă în Bucovina ea este cea mai răspândită revistă lunară…" (*Viața Bucovinei* nr.4-5/1934).

Cititorii mai aveau şi alt sfat de la revista lor: „Păstrați revista *Viața Bucovinei* care, colecționată număr cu număr, va oglindi odată viața spirituală a Bucovinei, ale cărei multiple probleme vor fi tratate în aceste rânduri din perspectiva unui tineret activ şi hotărât."

Revista a publicat probleme de ştiință regională, de ordin general, analize artistice, schițe literare, traduceri, date statistice, cronici externe, interne, culturale, sportive şi sociale, reproducea clişee interesante, publica un dicționar politico-economic, un caleidoscop internațional etc.

Iată care era populația oraşelor din statistica *Vieții Bucovinei* din mai-iunie 1935: Cernăuți – 111.138 locuitori; Rădăuți – 16.855; Câmpulung – 10.342; Suceava – 9.994; Vatra-Dornei – 8.060; Siret – 7.358; Gura Humorului – 6.123 locuitori.

Mai colaborau: Victor Ion Popa, T. Tudor, Sterian Dumbravă, Ana T.Cristureanu, dr. V. Negru, Th. Handoca, Şerban I. Flondor, Neculai Pavel, Eusebiu Vicol, Leon Proca, iar la poezie: Mircea Streinul, Theodor Constantin, George Drumur, E. Ar. Zaharia, Dionise Basarab, Gh. Strătoiu, Sorin Culme, T. Ulmean ş.a.

Numele dr. T. Cristureanu, ca director al revistei, apare deabia cu numărul 4/15 VII 1933.

*

Viața Bucovinei (1933-1935) revistă redactată de dr. Emil Kososchi. Între colaboratori: Mircea Streinul, George Drumur, E. Ar. Zaharia, Teofil Lianu, Theodor Constantin.

(Din revista *Plai* nr.2/1934)

*

În articolul „Salvați Bucovina” din *Viața Bucovinei III*, mai-iunie 1935, p.323, T. Cristureanu spunea:”De la apariție am pledat pentru aceeaşi cauză: refacerea, reînvierea, renaşterea Bucovinei. Până astăzi însă nu s-a pornit la acțiunea de ansamblu care singura ne poate salva. Se străduiesc doar izolat, ici şi acolo, primari, prefecți, profesori, studenți, fără ca să ne creeze însă acel curent de dezmorțire pe care-l aşteaptă de atâta vreme provincia.”

Cele afirmate erau valabile nu numai pentru Bucovina ci şi pentru Basarabia şi Transilvania. Intervievat într-o anchetă literară asupra „spiritualității provinciei” de către *Noua gazetă de Vest* (nr.545/1938) din Oradea, Mircea Streinul afirma: „Cunosc din experiență cazul unui ziar care cât timp a stat sub conducerea mea şi a poetului Iulian Vespar, a fost citat şi cunoscut în întreaga presă românească. Astăzi nu e decât o biată fițuică”. (E vorba de revista Iconar – 1935-1938; n.n.).

*

E. Ar. Zaharia (Zaharia Macovei) s-a născut la 24 ianuarie 1911 în Horodnicul de Sus, județul Suceava. În perioada 1930-1935, scrie presa, a frecventat cursurile Facultății de litere şi filozofie din Cernăuți. În 1938 a avut o bursă de specializare în limba franceză la Universitatea din Sorbona-Paris. În 1941 părăseşte Parisul şi este profesor la Cernăuți – la Liceul „Aron Pumnul.”

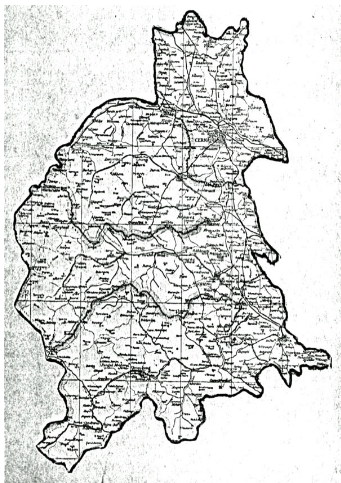
Nu există publicație în Bucovina, dar mai ales la Cernăuți, care să nu-i poarte semnătura.

În 1944 se stabileşte la Braşov, la Lugoj, iar din 1946 la Oradea – unde a funcționat 27 de ani, dintre care 10 ani la Universitate, de unde a ieşit la pensie.

Este doctor *Honoris causa* al Universității din Oradea şi Cetățean de Onoare al Municipiului Sibiu, iar de mai bine de 10 ani asistat social al Azilului de bătrâni din Sibiu, cu o pensie de 2,5 milioane lei, din care 1,7 milioane lei plăteşte cheltuielile de întreținere, diferența folosind-o pentru corespondență cu cunoscuții şi cititorii.

În 1996 şi-a pierdut soția, iar în 1980, fiul, fost cercetător la Institutul de Energie Atomică Turnu-Măgurele. Fiul, înmormântat la Bucureşti, a reuşit să-l deshumeze şi să-l aducă la Sibiu, alături de soția sa, unde se va odihni şi autorul celor 10 volume de poezie publicate până în 1944, antologii şi ediții de autor, eseuri istorice,

literare şi piese de teatru, când Dumnezeu îl va chema (dacă nu l-o fi şi chemat **n.n.).**

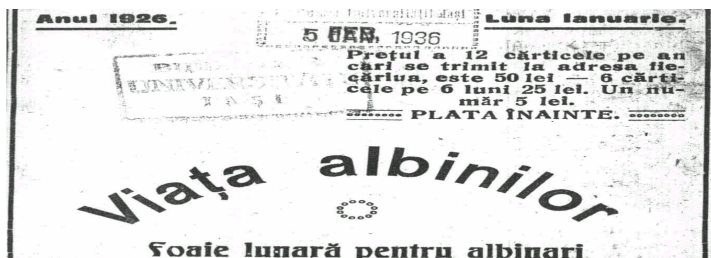
Conform Legii pentru unificarea şi descentralizarea administrativă promulgată în 1925, modificată în 1936, noua organizare administrativă dată în februarie 1938 încadra România în ținuturi, ținutul Suceava, cu capitala la Cernăuți, cuprindea şapte județe: Cernăuți, Cîmpulung, Dorohoi, Hotin, Rădăuți, Storojineț, Suceava.

*

Viața străjerească

Viața străjerească, strada Vasilco nr.3, Cernăuți, apare în perioada 1939-1941 (publicația este cuprinsă la „Indicator de adrese importante" a ziarelor şi revistelor consultate pentru realizarea lucrării „Ghidul turistic, istoric şi balnear al Bucovinei" de Vlad Bănățeanu şi Eitel Knittel, Cernăuți, 1940).

*

Anul 1926. Luna Ianuarie.

Prețul a 12 cărticele pe an cări se trimit la adresa fiecăriua, este 50 lei — 6 cărticele pe 6 luni 25 lei. Un număr 5 lei.

PLATA ÎNAINTE.

Viața albinilor

Foaie lunară pentru albinari

Viaţa albinelor, Foaie lunară pentru albinari, tipărită de Asociaţia albinarilor Cernăuţi, strada Miron Costin nr.2, la Tipografia „Mercur” str. Regina Maria nr.27.

Cuprinsul era redactat în trei limbi.

Conducerea administrativă, tehnică, proprietar şi girant responsabil era Temistocles Predici, preşedintele asociaţiei, str. Iancu Flondor nr.45. Acelaşi avea răspunderea redacţională pentru textul român, iar pentru partea germană şi ruteană responsabil era Filip Fedorowicz.

Se publicau materiale folositoare albinarilor: despre iernatul albinelor, foloasele albinăritului, despre roiul natural şi lucrările ce se execută în prisacă în anumite luni ale anului, ce pot învăţa stuparii de la albine, despre mana albinelor, roiul artificial, Dimitrie Cantemir despre albinăritul din Moldova, despre albine în timpul iernii, sfaturi vechi pentru apicultori noi etc.

Publicaţia avea şi nelipsitele rubrici: Poşta redacţiei, târgul cerealelor, preţul vitelor, dar mai ales reclamă comercială.

Avea un cerc de colaboratori destul de numeros.

Viaţa albinelor a apărut în ianuarie 1926.

Anul IV. Cernăuţi, 15 Ianuarie 1926. Nr. 1.

Voinţa Şcoalei

Revistă învăţătorească regională

Director: Niculae Simionovici.

Abonamentul pe 1 an:	Redacţia şi Administraţia:	Apare, sub conducerea unui comitet, de două ori pe lună, cu excepţia lunilor Iulie şi August.
Plătit înainte . . . . . . 70 lei Pentru restanţieri . . . . . 100 „	Cernăuţi, Piaţa Unirii Nr. 3.	Manuscrisele nu se înapoiază.

Voinţa Şcoalei, revistă învăţătorească regională, director Niculae Simionovici, redacţia şi administraţia Piaţa Unirii nr.3, Cernăuţi. Apărea sub conducerea unui comitet de două ori pe lună, cu excepţia lunilor iulie şi august.

Numărul 1 din 15 ianuarie 1926 (Anul IV) avea ca editorial un titlu cu întrebarea: „Spre normalizare?” iar în cuprins alte întrebări: Ce se spune? Că sporul la salarii ar acoperi în mod simţitor situaţia materială a funcţionarilor; Ce-i adevărat? Salariile sunt de mizerie, că de-abia ţin câteva zile din lună, după care învăţătorii se

înfometează, atât ei, cât şi soţiile şi copilaşii lor… S-au întâmplat cazuri că ţăranul din sat nemaiputând suferi goliciunea învăţătorului, l-a luat şi l-a dus la oraş, unde l-a îmbrăcat din cap până în picioare. După ce l-a îmbrăcat, l-a dus în sat şi s-a înţeles cu ceilalţi săteni să-l ospăteze pe rând… În altă parte a ţării un pensionar a murit de foame pentru că nu se gândise la aceea că ar putea solicita o diplomă de cerşetor; Ce ni se mai dă? Sporul cel nou de 40%, dar în raport cu salariul ce l-am avut până acum, astfel că şi de data aceasta s-au ales cu prea puţin; Ce se mai întâmplă? În acelaşi timp în care ni s-au întins câteva sute fără multă valoare s-au scumpit toate…; Ce voim? Voim să avem cu ce trăi!

Revista învăţătorească era în realitate tot un jurnal, termenul de revistă fiind atribuit când uneia dintre publicaţii când alteia.

Mai ales că revista, ca şi jurnalul aveau aceeaşi conducere, aceeaşi oameni care le scriau: N. Simionovici, Dimitrie Bordicu şi Filimon Rusu (care erau şi cenzorii revistei), Cicerone Mucenic, M. Vicol, Arcadie St. Borşanu…

Articolele „Controlori şi controlaţi", „Rolul presei învăţătoreşti", „Luptă"… „Starea actuală a şcolilor de cătune", „Programa analitică", „Fondul pentru înmormântare şi fondul pentru cei bolnavi", „Beţia un pericol naţional" apăreau în revistă când puteau foarte bine să aibă loc în ziarul cu acelaşi nume şi aceeaşi proprietari.

Partea culturală, de artă a revistei era mai anemică şi slab reprezentată, inferioară calitativ şi calitativ celei care apărea în ziarul *Voinţa Şcoalei.*

Explicabil de ce cititorii confundau cele două publicaţii şi le încurcau când era vorba să se aboneze.

Tipografia „Mitropolit Silvestru", Cernăuţi, Piaţa Unirii nr.3

*

Voinţa Şcoalei, anul VI, apare lunar în Cernăuţi.

Titlul ne spune că revista urmăreşte interesele şi propăşirea şcoalei de la care atârnă viitorul unei ţări. Citind articol cu articol vezi că ele cuprind observaţii judicioase şi propuneri foarte bune. Merită să fie citită de oricine se ocupă şi urmăreşte: binele, ridicarea şcolii şi îmbogăţirea minţii cu cunoştinţele folositoare celor ce fac sau vor fi chemaţi să facă educaţie.

(Din *Cuvântul nostru* – Dorohoi, Ioan T. Athanasiu, institutor)

*

În *Voința Școalei* din Cernăuți sub titlul „Cum trăiesc învățătorii" este publicată și scrisoarea doamnei Alice A. Șerban, distinsă învățătoare din Vatra Dornei:

„Dacă statul însuși admite ca pâinea, carnea, laptele, zahărul etc., precum și îmbrăcămintea, călătoria pe calea ferată etc., etc. să fie scumpite de 30, 40 și chiar de o sută de ori față de trecut, de ce să nu ni se dea și nouă, funcționarilor, astăzi un salariu mărit în aceeași proporție?

Vatra Dornei, 12 decembrie 1924, Alice A. Șerban, învățătoare.

(Din „*Cuvântul țăranilor*", Dorohoi, 13 ianuarie 1925).

*

Asociația învățătorilor din Câmpulung ridicându-se împotriva revistei *Voința Școalei* comenta:

„…dorința noastră era ca *Voința Școalei* să fie soldatul care să ne apere cu vitejie și credință interesele profesionale ale tuturora și fără deosebire de culoarea politică pe care o avem personal, acest organ de publicitate și-a însușit, prin dl Simionovici, o conduită politică unilaterală care nu are asentimentul nostru.

După ce dl. director de la *Voința Școalei* și-a făcut pentru redacție un coș enorm, cu care se mândrește, apelează fără încetare la sprijinul nostru ca să i-l umplem, iar la revistă, pe lângă articolele de polemică personală nu uită să ne dea și chiar informații personale ridicole, ca și când ar fi cine știe ce eveniment important faptul că dsa și-a dat demisia din cutare partid, pentru ca pe de altă parte și în alt organ să dezmintă „evenimentul"!

(Scrisoare în *Glasul Bucovinei*, 12 decembrie 1926).

*

„O inimoasă foaie pentru învățători este *Voința Școalei* din Cernăuți, condusă de dl. N. Simionovici, un adevărat și vajnic luptător. În numărul din 31 ianuarie a.c. această foaie tipărește povestioara „Puiul de urs, elev" – scrisă de prietenul nostru N. Mateescu, și apoi, subtitlul: „2 reviste de folklor" zice: „Tudor Pamfile" din Dorohoi și „Comoara satelor" din Blaj. Ambele au împlinit trei ani de existență și merită sprijinul colegilor noștri, căci dau la iveală comorile de gândire și simțire artistică, precum și diferitele datini și credințe ale țăranului nostru. Cea mai bună propagandă pentru scrisul și cartea românească se poate face printre

sătenii noştri cu ajutorul acestei publicaţii. Iar colegii pot avea o plăcută ocupaţie intelectuală, îndeletnicindu-se cu culegerea şi publicarea de cântece, doine, chiuituri, colinde, cântece de stea, oraţii, bocete, descântece, proverbe, snoave, ghicitori, cântece, basme, tradiţii, jocuri de copii, datini, obiceiuri, credinţe precum şi orice se referă la viaţa săteanului. Întrucât ne permite spaţiul restrâns al revistei noastre, putem publica şi noi în „Foiţa" material folcloric original, care nu a fost redat după scrieri publicate în gazete, reviste, calendare sau cărţi. Mai ales am publica *legendele în legătură cu vecinătatea comunei,* prevăzute în programa analitică.

Colaboratorul nostru dl. Filiomon Rusu – un harnic învăţător şi iubitor al literaturii populare, în cercul dlui Simionovici – în numărul din 15 martie a.c. al aceleaşi foi învăţătoreşti, adaugă dreapta observaţie:"Tot aşa ar fi bine, dacă în orele de română (la cursurile de adulţi) Ministerul ar încuviinţa ca o revistă folclorică să fie citită de elevi. Revista *Tudor Pamfile* de la Dorohoi sau altele cred că ar putea fi o lectură recomandabilă."…

(Din revista *Tudor Pamfile* nr.5-8/1926)

*

Voinţa Şcoalei, revistă cultural-pedagogică a învăţătorilor din Bucovina, apare cu numărul 1 în aprilie 1942 la Cernăuţi, fiind o reîncepere de activitate, după doi ani de pauză, a vechiului organ de luptă şi de năzuinţi al învăţătorilor bucovineni.

Apărută după pauza dictată de evenimentele politice ale războiului, revista nu mai seamănă cu paginile unui ziar de luptă şi de revendicări profesionale, ci o publicaţie dedicată formării literare a cititorilor şi a celor care publicau.

Nu lipseau însă studiile din domeniul şcolar semnate de prof. N.C. Enescu, V. Herghelegiu, I.V. Goraş, dar şi bucăţi literare; Grija dintâi: satul, de E. Boca, Parabola Talanţilor, de Gh. Buzdugan. Mai semnau: T. Lianiu, A. Dragu, I. Creţeanu, Şt. Lazăr, ultimii prezenţi mai ales prin poezie.

Erau şi lucrări de evocare caldă a eroilor-învăţători: M. Galan şi C. Hulea, realizate de H. Poştariu.

Revista venea cu sugestia alcătuirii unei cărţi de aur a învăţătorilor căzuţi pe front pentru apărarea patriei.

Voinţa Şcoalei, an XIX, 1942, Cernăuţi, Piaţa Unirii nr.3.

*

Voința Școalei, foaia învățătorilor din Bucovina, Anul XIII nr.13,14,11,12 şi nr.16 din iunie 1935.

Ultimul număr e consacrat exclusiv Congresului anual care a avut loc în ziua de 16 iunie a.c. la care preşedintele secției noastre, neputând lua parte, reținut fiind de interese pur profesionale, a adresat colegilor bucovineni, cu această ocazie, următoarea telegramă:

„Urăm camarazilor bucovineni izbândă pentru a se arăta vrednici de înaintaşii pe care, spre recunoştința, îndemnul şi mândria învățătorimii din România Mare, îi comemorează astăzi."

Gh. Vierescu

(Din revista *Învățătorimea vasluiană,* anul I, nr.6, iunie 1935)

Volkswille (Voința poporului)

Volkswille (Voința poporului), organ al Partidului popular evreiesc independent din Bucovina, apare la Cernăuți, la 7 ianuarie 1927, în fruntea sa fiind publicat articolul: Ce vrem noi, un fel de program manifest al noului partid, în care se exprimă deziderатele acceptate şi de alte formații politice şi organe de presă: o apropiere de poporul român a evreimii bucovinene, mijlocul prin care noul partid înțelege să realizeze această apropiere fiind: prin însuşirea de către evrei a culturii şi limbii române care va trebui să înlocuiască pe cea germană de până acum sub a cărei influență se află.

Acest punct de vedere ca singurul just şi indicat a contribui la o schimbare a atitudinii de până acum a evreimii bucovinene față de ideea de stat român şi de poporul român, apreciau cei de la Cuvântul Țărănimii, de pildă.

*

În Bucovina publicistica naționalităților a fost deosebit de bogată şi divers exprimată, lucrarea noastră neocupându-se decât de presa română.

*

PRINCIPALELE PARTIDE POLITICE DIN BUCOVINA

PARTIDUL NAȚIONAL ROMÂN DIN BUCOVNA

Înființat la 7 martie 1892

Preşedinte: Iancu Zota (1893-1896); Vartereş Prunal (1896 – 1897); Iancu Lupu (1897-1899); G. Popovici (1900); Iancu Flondor (1900-1902); Eudoxiu Hurmuzachi (1902-1904); Iancu Flondor (1908-1910).

Organe de presă: *Gazeta Bucovinei* (14 mai 1891 – 6 aprilie 1897); *Patria* (14 iulie 1897 – 12 aprilie 1900); *Deşteptarea* (2 septembrie 1900 – noiembrie 1904); *Apărarea Națională* (17 octombrie 1906 – 29 septembrie 1908); *Românul* (16 octombrie 1908 – 4 februarie 1909); *Patria* (7 februarie 1909 – 27 noiembrie 1910); *Viața nouă* (6 ianuarie 1912 – august 1914).

PARTIDUL CONSERVATOR ROMÂN DIN BUCOVINA

Creat la 16 martie 1900 – preşedinte Ioan Volcinschi; organ de presă: *Timpul.*

La 20 iunie 1902 se creează o conducere unică cu Partidul Poporal Național Român din Bucovina iar în iulie 1902 se unesc.

PARTIDUL DEMOCRATIC AL UNIRII DIN BUCOVINA

Este fondat la 15 septembrie 1919, preşedinte prof. Ion Nistor; membrii marcanți în conducere: Iancu Flondor, Doru Popovici, Vasile Bodnărescu, Dimitrie Marmeliuc.

Organ de presă: *Glasul Bucovinei*

PARTIDUL ȚĂRĂNESC DEMOCRAT DIN BUCOVINA

A luat ființă în anul 1902 sub conducerea lui Aurel Onciul.

Organ de presă, succesiv: *Privitoriul, Voința poporului, Foaia poporului.*

După februarie 1903 P.Ț.D. colaborează cu autoritățile austriace şi celelalte naționalități din Bucovina, în 1904 încheie o

înțelegere cu ucrainenii, germanii şi evreii împotriva Partidului Poporal Național Român şi a Partidului Conservator Român, iese victorios în alegerile din iulie, dar în interiorul tovărăşiei realizate se ivesc neînțelegeri în ce priveşte împărțirea funcțiilor, diferende în urma cărora P.Ț.D rupe colaborarea şi creează împreună cu Partidul Conservator, la 17 iulie 1905, Partidul Național Român, sub preşedinția lui Modest Grigorcea.

Partidul îşi încetează activitatea la 10 octombrie 1908 când o parte a lui fuzionează cu Partidul Apărărist, formând Partidul Creştin Social Român din Bucovina.

PARTIDUL ȚĂRĂNESC DIN BUCOVINA

Întemeiat la 11 iunie 1922, preşedinte Vasile Bodnărescu; organ de presă: *Cuvântul țărănimii.*

Şi-a încetat activitatea la 12 decembrie 1926, integrându-se organizatoric în Partidul Național Țărănesc.

***

POSTFAȚĂ

Bucovina o priveşte fiecare în felul său. Unii îi admiră „Piciorul de deal”, „crestele împădurite ori golaşe”, „buza pădurii”, „verdele crud”, „aerul blând, visător, mereu proaspăt”; ordinea „chezaro-crăiască”, „mobilele şi detaliile din case”,”bucătăria cu ingredientele culese chiar de la Cernăuți”,”apa cristalină, mereu proaspătă”, „laptele cu miros de floare rară”, „schitul ori biserica voievodală vizitate”, „copiii, fetele, bărbații şi nevestele lor – mereu proaspete şi frumoase, ca şi odraslele şi însoțitorii lor.”

Bucovina e interesantă şi ispititoare din multe puncte de vedere. Pe mine, spuneam în prefață, m-a îmbogățit presa bucovineană, cea din Cernăuți mai întâi.

Unele ziare, astăzi, pentru divertisment, strecoară în pagină ştiri de acum 50-60 de ani, dăruindu-ne parcă parfumul vremurilor trecute.

Începuturile presei române rămâne încă în incertitudine. Nu se ştie exact care a fost începutul. Cu atât mai puțin se ştie despre presa din Cernăuți, care, curios lucru, adesea a fost uitată cercetătorilor de antologii. Aceasta, deşi primii creatori de ziare le-au văzut ca publicații aparținând tuturor românilor, nu destinate unei provincii sau alteia. Însuşi Theodor Racoce, la 1817, în proiectele sale, pleca de la ideea că „Românii, socotiți împreună, fac o națiune de mai multe milioane” şi pot avea … un ziar potrivit „cu dispensă de taxă poştală, în Transilvania, Banat şi Bucovina.”

„Curierul Bucureştilor” din martie 1829 avea în vedere la stabilirea abonamentelor şi …:”dătătorii gazetelor” în Bucovina şi …Basarabia.

„Albina românească” a lui Gheorghe Asachi de la Iaşi, redactată şi difuzată în 1829, ca şi „Gazeta Transilvaniei” a lui Gheorghe Barițiu de la 1838 nu numai că au fost destinate şi bucovinenilor, dar se pare că au avut surpriza să apară pe un teren bătătorit în Bucovina, La 1811 apărea la Cernăuți „Calendarul de casă”, care în 1809 purtase titlul de „Calendariul”.

De altfel, un ziarist, Ioan Lupeş, referindu-se la Cristomaticul de la 1820 şi chiar la ziarul lui Racoce de la 1789 ori revista lui Carcalechi de la 1822 îşi punea mare încredere că „în bibliotecile fraților din Bucovina” s-ar putea „să se mai păstreze undeva vreun exemplar a lor îngropat în pulberea uitării…” Şi îşi punea, mai ales, mari nădejdi de izbândă în cercetarea viitorimii…

„Bucovina”, gazetă bilingvă, tipărită pe două coloane, una în româneşte şi alta în germană, cu coaractere semichirilice, servind moldovenilor, ca şi valahilor, dar tratând probleme şi din mediul austriac şi german, cu interese în Principate, se declara preocupată, în aceeaşi măsură „şi de soarta fraților noştri români – în număr de mai mult de trei milioane din Ungaria şi Transilvania.”

Dacă frații Hurmuzachi acordau interes Principatelor şi tuturor românilor în ziarul lor de la 1848-1850, iar scriitorii moldoveni, valahi şi transilvăneni aveau să se exprime mereu în presa din Bucovina, devine întrucâtva de neînțeles, că ulterior nu se acordă suficient interes fenomenului literar din nordul Moldovei.

Cititorul încearcă frustrări şi astăzi în privința aceasta. O lucrare referitoare la „Revistele literare la sfârşitul secolului al 19-lea, realizată la Editura Minerva, Bucureşti, 1972, nu se opreşte nici asupra unui periodic din Bucovina Moldovei noastre. În Tabelul alfabetic al publicațiilor literare, literar ştiințifice sau enciclopedice din perioada respectivă nu este enumerată nici o publicație din zona Bucovinei, iar volumul „Din presa literară românească a secolului al XIX-lea, antologie de Aurel Petrescu, prefațată de prof. Romul Munteanu, Editura Albatros, 1970, cuprinde doar câteva texte de subsol referitoare la periodicul „Bucovina” şi „Foaia” Societății pentru literatură şi cultură română în Bucovina”, fără adâncirea necesară. Aceleaşi cuvinte despre volumul „Reviste literare româneşti din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea” apărut sub îngrijirea ştiințifică a lui Ovidiu Papadima, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1974.

Devine într-un fel explicabil faptul că în lucrarea „Românii 1774 – 1866” ediția a II-a, Editura Humanitas – 2004, Bucureşti profesorul american Kerth Hitchins pune concluzii severe publicisticii bucovinene, noi justificând aceasta şi prin puținătatea textului oferit mai mult acuzațiilor decât argumentelor – din 400 de pagini, doar 6 „soluționează” fondul (pp 278-284).

„În Bucovina nu a apărut o mişcare națională puternică”, iar „biserica ortodoxă, ca instituție, nu a fost o bază solidă pentru autonomia politică sau culturală”, „intelectualii erau puțini la număr şi lipsiți de unitate”, „nu existau nici ziare româneşti” iar „activitatea literară şi ştiințifică era modestă şi lipsită de originalitate, importul de publicații din Principate era descurajat şi lipsea o mişcare națională românească „ – spune profesorul.

Dar care a fost, în concret, situația Bucovinei, a bucovinenilor şi a presei în perioada de referință?

Odată cu răpirea Bucovinei de către Austria la 1775, legăturile de familie ale fiilor aceluiaşi neam încetează. După un deceniu de la răpire, Bucovina era complet izolată de Moldova. Boierimea română, în parte, ținea să se încuscrească cu nobilimea polonă din Galiția. Un curent străin, deznaționalizator, îşi făcea drum în Moldova de Sus, deşi prezența refugiaților moldoveni în Bucovina la 1821 şi 1848, dar şi mai înainte (Teodor Mustață şi familia Petrino) exercită o influență binefăcătoare asupra populației cu dor de primenire sufletească şi cărturărească.

Întâlnim printre refugiații moldoveni în Bucovina nu numai familia Hurmuzachi, ci şi pe vornicul Ioan Neculce, boier Ioan Mauromfii, Iordache Başotă, Constantin Demianov, Gh. Papazoglu, Scarlat Miclescu din Botoşani, Anastasie Scorțescul din Iaşi, Mitropolitul Veniamin şi arhimandritul Daniil, profesorul de muzică Iohann Kraus, farmacistul Iohann Lochmann, foarte mulți preoți, adăpostiți în podurile chiliilor mitropoliei de la Suceava.

Supravegheați şi spionați de autoritățile austriece , cu apărători devotați şi sinceri tot din partea românilor (bunul şi jovialul Doxachi Hurmuzachi şi mitropolitul Veniamin, de exemplu, ei nedorind să se publice în presă ştiri despre ajutorul dat pentru că, după părerea lor, prietenia şi dragostea „cresc în umbra vieții private mult mai bine decât în arşița soarelui public”), începând cu 1823 drumul refugiaților către casă devenise ordin: „să se depărteze ori la patria lor înapoi, ori în țările nemțeşti în lăuntrul împărăției.”

Seria refugiaților dintr-o parte în alta însă a continuat. Chiar şi după ce domnitorul Moldovei Mihai Sturza şi-a ținut sfatul la otelul Petersburg din Iaşi, la 27 martie 1848; ferindu-se de represalii şi arestări, sosesc în Bucovina: frații Petru şi Vasile Cazimir, Toader Ralet, Dimitrie Conta, Costache Negri, Alexandru Cuza, frații Vasile şi Iancu Alecsandri, frații Rosetti, frații Toader şi Gh. Sion, A.

Moruzi, Ionescu, Epureanu, Romala Moldoveanul…, episcopul Iustin Crivăț, Mihai Kogălniceanu.

Când în mai 1849 Mihail Sturza a fost detronat din scaunul Moldovei, ştirea a produs mare bucurie în rândul refugiaților moldoveni din Cernăuți: „Un act de dreptate s-au săvârşit, omenirea violată în popolul Moldovei au primit în sfârşit satisfacție. În foile istoriei, acelei nouă a Moldovei ce era scrise cu sânge şi lacrimi, ziua de astăzi va fi însemnată cu litere luminoase" – scrie *Bucovina* nr.15 din 20 mai (1 iunie) 1849.

Iar la 17 iunie (29 iunie)1849 *Bucovina* îşi lua „rămas bun" de la Mihail Sturza scriindu-i:

…"Mihai Vodă cel vestit
La prăpăd şi la răpit
Care-au scurs țara de bani
Domnind 15 ani
În sfârşit, e alungat
De popor şi de'mpărat,
Plângă curtea cât va vrea
Eu voi râde şi-oi giuca…"

După *Curierul românesc, Albina românească, Gazeta Transilvaniei* şi *Bucovina* fraților Hurmuzachi de la 1848, presa românească, în ciuda cenzurii, tot mai prezentă, s-a dezvoltat, apărând ziar după ziar, şi atunci când unele îşi încetau apariția. Am avut ziare nu numai la Cernăuți şi Suceava, ci şi la Câmpulung, Gura Humorului, Storojineț, Hotin, Alba, Soroca, la Rădăuți, Dorohoi şi Siret.

Cu puternic suflu românesc, publicistica din nordul Moldovei a beneficiat şi de ceea ce a putut prelua de la presa austriacă, germană, ruteană, rusă, dar a fost puternic influențată, mai cu seamă de cultura franceză, Intervenția Franței la Conferința de la Versailles pentru transferul Transilvaniei, Basarabiei şi Bucovinei către România, în virtutea principiului wilsonian de autodeterminare a popoarelor, a fost favorabil comentat de presa românească, inclusiv în Bucovina. Anii următori au făcut „epocă franceză" şi în Bucovina. Elena Văcărescu, Anna de Noailles şi Prințesa Bibescu au făcut să strălucească cultura română nu numai în saloanele pariziene, ci şi scriind în presa din Bucovina, în cea din Cernăuți îndeosebi. Regina Elisabeta, sub pseudonimul Carmen Sylva, traducea în franceză

legendele populare româneşti şi le publica şi la Cernăuţi, iar regina Maria publica „Istoria vieţii mele" la o editură franceză, iar fragmente şi în publicaţiile din Cernăuţi,

Bucovina, gazetă românească pentru politică, religie şi literatură de la 1848, scoasă de fraţii Gheorghe şi Alexandru Hurmuzachi, cu concursul lui Iracle Porumbescu şi a altor intelectuali români, cu suplimentul său, nu numai că a găzduit scrieri şi nume ca Aron Pumnul, Vasile Alecsandri, D. Bolintineanu, Vasile Cârlova, Vasile Pogor, Grigore Alexandrescu, cu ştiri şi materiale din Transilvania, Valahia şi Moldova, multe purtătoare ale culturii europene, număr de număr, dar a difuzat şi proiectul drepturilor fundamentale ale românilor înfăţişate Parlamentului Austriei de Comitetul Constituţional Român.

Anul 1848, mai mult ca la 1821, şi mişcările politice, mai ales cele din Moldova, au adus în Bucovina alte personalităţi care au găsit în casele din Cernăuţi şi Cernauca a familiei Elena şi Doxachi Hurmuzachi ospitalitate deplină: Aron Pumnul, Andrei Şaguna, Gheorghe Bariţiu, Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu ş.a.

Aici s-au promovat proiectele de creare a unui stat românesc, începând cu dobândirea Statutului de autonomie naţională pentru Bucovina, urmată de unificarea cu Moldova şi tot aici s-a avansat denumirea de „România", ca una din variantele propuse pentru a defini statul tuturor românilor, independent şi de Austro-Ungaria dar şi de Rusia.

Anul 1848, anul revoluţiei europene, nu a ocolit nici Bucovina. La Cernăuţi, la 22 martie 1848 a avut loc Marea adunare populară revendicativă, cu care ocazie s-a format un comitet condus de Doxachi Hurmuzachi, cu misiunea de a redacta un program de revendicări pentru întreaga populaţie; se devansa astfel reacţia faţă de „Apelul către românii de pretutindeni" lansat de tinerimea română aflată la studii la Buda, care spunea că „fraţii noştri bucovineni se îngrijesc destul de puţin de naţionalitate" pentru că „jugul balaurului de Metternich i-a apăsat cu totul"; tot în martie 1848 preoţii şi călugării din Bucovina – după ce prin ordonanţa împăratului Iosif al II-lea din 29 aprilie 1786 le desfiinţase lăcaşurile de cult, reducându-le la 3 mânăstiri – Putna, Suceviţa şi Dragomirna, dar şi ele expropriate de pământuri, odoare şi alte bogăţii – nemulţumiţi de componenţa şi corupţia Consistoriului ortodox din Cernăuţi, fac o întrunire în cadrul căreea cer: autonomia bisericii ortodoxe,

democratizarea sistemului de conducere, înlăturarea funcționarilor străini din structurile de conducere bisericeşti, formarea unei Mitropolii ortodoxe a tuturor românilor din Imperiu…

Tot la Cernăuți, la 20 mai 1848, s-a organizat o Adunare Națională care a stabilit „Dorințele Țării" ce urmau a fi predate Împăratului şi Adunării Constituante, unde, între cele 12 revendicări, erau nominalizate cererea de separare a Bucovinei de Galiția, apărarea etniei române, acordarea pentru ea a unei autonomii în administrație.

Copiii familiei Doxachi şi Elena Hurmuzachi, educați şi crescuți în spirit românesc, alături de alți intelectuali, au continuat şi aprofundat opera părinților şi înaintaşilor lor.

În toamna anului 1848, gazetarul şi omul politic Gheorghe Barițiu, cu „casa jefuită, nevastă-sa cu un copil la piept, cu altul de mână, pribeag prin Țara Românească, fără adăpost şi în mângâiere, el însuşi în prinsoare muscălească, purtat de la Câmpina la Cernăuți şi aici aruncat în fiare, de unde abia intervenția familiei Hurmuzachi îl putu elibera…" lucrează şi la scoaterea ziarului Bucovina. Mediul torționar exista în Bucovina ocupată. Românii din Bucovina, dar mai ales intelectualii, învățătorii şi preoții au fost vulturii cărora adesea li se stricau cuiburile, nevoiți să emigreze fie în Moldova, fie în Polonia, fie chiar la unguri, iar când au rămas locului au fost zăvorâți în cuştile Imperiului, cum s-a întâmplat cu grupul studențesc Ciprian Porumbescu, Constantin Morariu, ori să"colaboreze", fără a fi consultați ori întrebați pentru că „orice formă de viață colectivă este o cooperare" (T. Cristureanu în *Viața Bucovinei* nr.3/iunie 1933, p.7).

Întreaga populație românească a suportat catolicizarea, germanizarea şcolii în Bucovina, rutienismul, bucovinismul, invocat de prof. Ion Nistor în *Glasul Bucovinei* din 11 decembrie 1918: „Conform principiilor acestei doctrine – a bucovinismului -, toate neamurile din Bucovina şi în special românii, trebuiau să se desfacă de convingerile lor naționale, să rupă orice legătură cu conaționalii lor de peste hotare, să-şi abandoneze limba şi să uite de datinile şi obiceiurile lor strămoşeşti, pentru a se contopi cu celelalte neamuri într-o specie exotică bucovineană, cu limba de conversație germană. Şi era sprijinită această doctrină de întreg aparatul administrativ şi de şcoală, de la Universitate până la şcoala primară."

Împotriva unor asemenea încercări românii au rezistat prin intelectualii lor, prin presa care şi-a făcut datoria, prin societățile culturale şi ştiințifice, ori sociale de tipul celei a răzeşilor şi mazililor, a preoților care, alăturându-se intelectualilor laici, au promovat împreună românismul şi ideea națională, împotrivindu-se administrației militare a Austriei de până la 1786, şi pentru desprinderea administrativă a Bucovinei de Galiția, iar mai târziu şi de Austria, iar la 1821 şi 1848 au ştiut să colaboreze cu fruntaşii mişcărilor din Principate şi Transilvania, nu numai pentru apărarea intereselor naționale ale românilor, fiind preocupați, deopotrivă, de soarta Țărilor lor, la Olmütz, în februarie 1849, revendicându-şi împreună drepturile, pentru ca în 1855 Bucovina să primească Statutul de Ducat, cu autonomie administrativă.

Cititorii au descifrat corect, socotesc, cauzele timorării românilor aflați sub administrație străină, despre care vorbeşte şi Keilh Hitchins (p.279). Stând sub ocupație, uneori ei s-au prefăcut că acceptă, am mimat loialitatea față de „bunul Împărat", au acționat în cadrul legilor care veneau de la Dieta din Viena, le-au suportat, dar nu cu pasivitate. Germanizarea şi catolicismul, bucovinismul, imigrările, deportările, focul de armă, prădăciunile, deposedările, alcoolismul au fost respinse de publicistica timpului care i-a ajutat pe români la acțiuni care, în timp, i-au călăuzit către independență.

Intelectualitatea bucovineană, profesorii, învățătorii, preoții şi avocații, juriştii în general, medicii, dar nu numai ei, au făcut ziaristică militantă, manifestându-se fructuos şi în politică, în cultură, din amvonul bisericilor şi chiar în Parlamentul de la Viena.

Este drept, Transilvania cu Sibiul, Blajul şi Alba-Iulia a fost un pas înainte. Din Transilvania au venit profesioniştii care au creat şi au stabilit platforma politică a jurnalelor *Deşteptarea, Glasul Bucovinei* de la Cernăuți; tot din Ardeal au coborât la Bârlad, în Țara de Jos, un Ion Popescu şi a creat în 1870 ziarul *Semănătorul,* Ştefan Neagoe – *Paloda,* - Haliță, *Bârladul*, dar şi în Transilvania au mers un Alecsandri, un Eminescu dar mai ales în Bucovina, la Cernăuți…

Eminescu la Cernăuți s-a format la Şcoala lui Aron Pumnul, apoi la Viena. Şi a revenit des la locul de odihnă veşnică a profesorului său: în 1870 la Putna, cu ocazia aniversării împlinirii a 400 de ani de la sfințirea altarului mânăstirii, în 1875 când se aniversa centenarul răpirii Bucovinei, împrăştiind mai multe

exemplare din broşura „Răpirea Bucovinei” scrisă de Mihail Kogălniceanu, în 1885 într-o vizită prietenească…

Cernăuţiul este locul unde s-a lansat literar poetul ardelean Lucian Blaga – talentul acestuia fiind semnalat de Nicolae Iorga care confirma descoperirea lui Sextil Puşcariu – a tânărului care publica în *Glasul Bucovinei*, unde profesoral era directorul ziarului.

Tot la Cernăuţi, în afara marilor condeie locale, publicau românii din Moldova G. Tutoveanu, G. Palady, Otilia Cazimir, Ionel Teodoreanu, Osvald Teodoreanu, Mihai Codreanu, Tudor Pamfile, George Lesnea, părintele Petre Savin şi atâţia alţii.

De la Bucureşti au mers şi au făcut ziaristică şi literatură la Cernăuţi Pamfil Şeicaru, Cezar Petrescu.

La Cernăuţi îşi făcea prezenţa literatura promovată de Tristan Tzara (Dadaismul), de Emil Cioran (Existenţialismul), Mircea Eliade, Eugen Ionescu.

Presa din Cernăuţi a avut spontanietate, instinct patriotic, determinare naţională, chemare a opiniei publice alături de ea, dar mai ales greutăţi, nenorociri, sacrificii de tot felul, purtători de excese în exprimare şi luptă.

Condusă de personalităţi cu însuşiri şi simţăminte alese, publicistica şi-a adus din plin contribuţia la crearea şi consolidarea statului român, la soliditatea bazelor sale instituţionale, la imprimarea valorilor politice, economice, literare şi sociale, detaşându-se *Glasul Bucovinei, Bucovina* şi *Deşteptarea, Junimea literară, Făt-Frumos, Fond şi formă*, iar mai recent tânăra revistă Glasul Bucovinei cu contribuţie cernăuţeano-bucureşteană, dar şi jurnalişti cu dăruire în luptă.

Păstrând vie amintirea unor vechi lucrători în presă – Artemie Berariu, Constantin Morariu, Iracle Porumbescu, Hurmuzăcheştii, Andrievici Morariu Silvestru, T. Robeanu, I.G. Sbiera, Mihai Teleman, ziarul *Glasul Bucovinei*, la aniversarea celui de al 5000 lea număr al său, se „lăuda cu o păduroasă coloană de somităţi” care a făcut presă de mare calitate la Cernăuţi: Ion Nistor, Sextil Puşcariu, Lucian Blaga, Gh. Tofan, fraţii Aurel, Victor şi Leca Morariu, Constantin Berariu, Maximilian Hacman, G. Rotică, Const. Loghin, Luţia, V. Gherasim, D. Marmeliuc, E. Diti Tarangul, N. Tcaciuc – Albu etc., de la care, ne permitem a adăuga, alte condeie care au făcut cultură şi ziaristică de profesie: V. Grecu, V. Loichiţă, R. Cântea, G. Voividca, C.V. Şesan, A. Dorofteiu, Al. Ieşan, D.

Torouțiu, N. Simionescu, T. Cernăuțeanu, I. Nichitovici, Gr.N.Nandriş, N. Cartojan, Al. Procopovici, Emilian Sluşanschi, Traian Brăileanu, Nicolai Cotos, Aurelian Voronca, Em. Grigorovitze,Ion Grămadă, pentru ca să nu-i uităm şi să-i menționăm pe mai tinerii Dimitrie Vatamaniuc, Mircea Streinul, Traian Chelariu, Ar. D. Racheru, George Antonescu, Mircea Diaconu, Dragoş Vitencu, George Drmur, E.Ar. Zaharia. Neculai Tăutu, Augustin Z.Pop şi foarte, foarte mulți alții.

Presa din Cernăuți a format nu numai ziarişti care s-au ocupat de problemele politice, economice, culturale şi sociale, dar a dat aripi celor cu preocupări literare, pedagogice, filosofice, medicale, publicațiilor de profil (silvicultură, albinărit, filatelie ş.a.), periodicilor şcolăreşti.

Fiecare din cei citați au reprezentat o personalitate în viața politică şi culturală a timpului.

Ion N. Nistor era profesor universitar, cu doctorat în filozofie la Universitățile din Viena, München şi Leipzig. Profesor universitar la Viena în 1913, dar şi la Universitatea din Cernăuți între anii 1913-1933, rector al Universității din Cernăuți între 1920-1921, dar şi a Universității din Bucureşti între 1933-1936; membru al Academiei Române şi Doctor *Honoris causa* al Academiei cehe din Praga. Ministru al Bucovinei în anii 1919-1921, 1922-1926, ministru al lucrărilor publice în 1927-1928, ministru al muncii, sănătății şi binelui public în guvernul PNL Tătărăscu. Preşedinte al organizațiilor județene PNL Cernăuți, Storojineț, Rădăuți, Suceava, Câmpulung. Din 1918 deputat şi senator în toate legislaturile. Senator de drept, dar şi un nelipsit creator de presă românească.

Alt gazetar, alt lider PNL, de data aceasta georgist: Alecu Procopovici, profesor universitar, membru corespondent al Academiei Române, fost membru al Consiliului Național al Adunării Constituante care a hotărât unirea Bucovinei cu România; director general al învățământului în Bucovina. Şef al organizației PNL din județul Câmpulung, deputat din 1933 până în 1937.

Din partea Partidului Național Țărănesc era prezent în presa timpului Teofil Sauciuc-Săveanu; absolvent al Facultății de filozofie din Viena şi Cernăuți (1902-1909), cu studii în Grecia şi Italia, profesor universitar la Cernăuți în 1913, membru corespondent al Institutului austriac de arheologie, dar şi membru al Institutului de

arheologie din Germania, decan al Facultății de filologie de la Universitatea din Cernăuți în 1924.

Presa cernăuțeană, încă puțin cunoscută, subzistă. Ea continuă a fi prezentă la Cernăuți prin renăscutele *Glasul Bucovinei, Țara de Sus, Concordia*, dar şi la Suceava, Rădăuți şi în alte localități din Bucovina. *Analele Bucovinei* de la Rădăuți (redactor şef Dimitrie Vatamaniuc, secretar de redacție Vasile Schipor), *Septentrion,* foaia Societății pentru cultură şi literatură română, condusă de acelaşi D. Vatamaniuc, *Candela,* revistă de teologie şi cultură a Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuțului, *Renaşterea Bucovinei* – director Victor Cozariuc şi *Exod,* suplimentul ei literar, *Țara Fagilor*, realizată de Dumitru Covalciuc în cadrul Societății Culturale „Arboroasa” din Cernăuți, împreună cu Biblioteca municipală din Tg. Mureş, vin să revigoreze după 1990 publicistica noastră patriotică şi ştiințifică, politică şi culturală.

Renasc revistele şcolăreşti: *Freamătul literar, Muguri, Miorița* etc. Constatăm că, mai mult ca oriunde, presa actuală din Bucovina nu pregetă să ne spună clar care sunt hotarele României, cine ne sunt şi ce au făcut pentru România înaintaşii noştri.

Am încercat o mare satisfacție când, citind *Iconar* – Rădăuți, 1997, am aflat că redactorul şef Mihai Pânzaru – Bucovina, constatându-l deficitar în biblioteci şi la cititori pe Iconar 1935-1938, a ajuns la concluzia că e „o necesitate ştiințifică – retipărirea” ceea ce a şi făcut în publicația pe care o conduce.

Pe linia aceasta, a identificării şi scoaterii în planul care i se cuvine a presei timpului, este clădită şi lucrarea de față.

Modul de lucru a celor care au făcut presă în Cernăuți, ca în tot teritoriul românesc, cunoaşterea publicațiilor, dar mai ales înțelegerea momentelor vremii sunt esențiale.

„Gazetăria noastră trecută formează cele mai prețioase arhive ale regenerării vieții neamului” – spune prof. Ion Hangiu în prefață la Dicționarul Presei Literare Româneşti (1790-1990), apărut la Editura Fundației Culturale române, Bucureşti, 1996.

În lucrarea „Istoria presei româneşti” realizată de prof. Nicolae Iorga în anul 1922, istoricul subliniază contribuția presei la înfăptuirea idealului național. Într-adevăr, perioadele acelea, mai ales cea interbelică, a avut, după câte se ştie, scăderile inerente, față de care presa n-a rămas indiferentă. Corupția, arivismul, îmbogățirea rapidă, dezmoştenirea mulțimii etc. erau frecvente şi atunci, dar

ziarele s-au ridicat împotriva celor lipsiţi de onestitate şi dăruirea Patriotismul nu era un cuvânt de ocară.

Dezvăluind asemenea tare sociale, presa s-a ocupat şi de multe alte probleme, unele fiind reţinute de subsemnatul pentru a proba interesul pentru ştiinţă, folclor, clarviziunea ziariştilor. Astfel, cititorii se vor întâlni cu rânduri referitoare la tezaurul românesc depus spre păstrare la Moscova şi nerestituit nici în ziua de azi, cu opera literară şi ştiinţifică a repedeiuitate Carmen Sylva, regina Elisabeta a României, aflarea cauzelor adevărate ale morţii lui Lenin…

Se poate aprecia că, total dezinteresaţi material, fără gând la privilegii prezente ori viitoare, ziariştii au fluturat permanent tricolorul românesc, cu preţul suportării unor ani grei de temniţă şi alte privaţiuni şi cu eforturi majore pentru păstrarea limbii şi obiceiurilor naţionale, au promovat românismul chiar şi sub ocupaţie străină, înfăptuind apoi Marea Unire de la 1918 şi consolidarea statului român.

Punând în pagină datele esenţiale ale publicaţiilor (titluri şi subtitluri, ani de apariţie, întemeietori, susţinători, colaboratori, tipografii, rubrici mai importante, genuri gazetăreşti folosite) am redat şi conţinutul unor articole şi informaţii considerându-le utile cititorilor fie şi numai pentru a-i invita la răsfoirea colecţiilor.

Multe publicaţii nu s-au păstrat, ceea ce m-a determinat ca, având la îndemână bibliografia altora să înscriu ca într-un inventar titlul lipsă din arhivele bibliotecilor, conţinutul materialelor, fie şi succint, pentru ca publicul să cunoască şi să înţeleagă dorinţa bibliotecarilor şi a cititorilor de a le avea la raft.

Având un caracter mai mult bibliografic, lucrarea nu emite decât arareori judecăţi de valoare asupra publicaţiilor şi în măsura în care am socotit necesar pentru evidenţierea unor circumstanţe. Ca şi alte lucrări în domeniu, înregistrând şi redând materialul faptic, în conformitate cu oferta timpului, am realizat nu numai informaţii de ordin istoric, dar am reînodat invitaţia la lectură.

Este regretabil că se neglijează formarea colecţiilor presei de după 1989. Înseamnă că voit ori nu, unii conducători de publicaţii lucrează doar pentru prezent, omiţând condamnabil înscrierea titlurilor pentru eternitate.

Cândva conducătorii ziarelor şi revistelor din Bucovina aveau obiceiul ca în fiecare an să întocmească volume ale publicaţiilor lor,

cartonate şi legate, pe care le ofereau la vânzare. Un preot, Ion Ciocoiu, care a scris în presa vremii despre trecutul istoric al Cernăuţilor, Rădăuţilor, Siretului etc., către sfârşitul zilelor sale, a adunat scrierile, le-a legat în volume şi le-a dat moştenire la 8-10 instituţii de interes public iar astăzi sunt citite. O publicaţie chiar îndemna: „Nu aruncaţi revista după ce o citiţi, strângeţi-o, iar la finele anului legaţi-o cap la cap şi veţi avea o carte frumoasă şi de interes."…

Din retururile ori surplusul numerelor editate an de an. publicistica de astăzi, n-ar putea face acelaşi lucru, decât să fie trimise spre retopire fără nici o strângere de inimă?

Firmele de publicitate, în afara laturii comerciale, n-ar putea îmbrăţişa şi activitatea aceasta? Unde sunt unităţile de consignaţie gen Mircea Grumăzescu – Iaşi, specializate pe achiziţionarea şi oferirea colecţiilor de ziare şi reviste?

Clubul român de presă are o problemă importantă de rezolvat: dirijarea către cititori a ziarelor şi revistelor – către arhive şi biblioteci -, nu către topitorie!

„Avem datoria de a cunoaşte trecutul presei româneşti, căci ea ne legitimează drepturile, aspiraţiile"… spune prof. I. Hangiu.

Este imperioasă îndeplinirea acestei meniri pentru că producţia publicistică îşi păstrează perenitatea prin depozitare, păstrare şi lecturare şi indiferent care îi e epoca, ea oglindeşte o anumită atitudine într-un domeniu sau altul ce trebuie descifrat şi ştiut.

În excesul de mondializare şi globalizare, căutarea rădăcinilor devine o mişcare benefică şi pentru presa română. Când graniţile geografice îşi pierd din originea ancestrală, tratarea alături de publicitatea din regat şi a celei din provinciile desprinse vremelnic din trupul firesc poate deveni necesitate de nimeni pusă sub semnul întrebărilor, a interpretărilor străine identificării etnice. Pentru că originea este fluviul care, şi peste milenii, tot îşi adună apele…I-o cere istoria.

Realitatea zilelor noastre ne invită să preluăm cu răspundere şi să ducem mai departe zestrea noutăţilor timpului. Cred chiar în înţelegerea şi a celor care vor avea puterea să se desprindă de colecţiile personale, fie şi numere disparate de titluri scumpe inimilor lor, pe care să le ofere bibliotecilor de specialitate, unde lucrează profesioniştii…

Există ideea că tinerii citesc puțin în zilele noastre. Nu-i adevărat! Sălile bibliotecilor sunt asaltate de cititori, majoritatea tineri, în căutarea cărții dar şi a ziarelor. Să le oferim satisfacțiile aşteptate.

Aducând sincere şi calde mulțumiri celor care obosesc, păstrează şi pun la dispoziția noastră depozitele de presă şi carte, cât şi editurilor care promovează munca de sinteză, sper în sporirea spațiului de depozitare dar şi de îmbogățire continuă a fondului arhivistic şi cu publicistica actuală.

Cât priveşte cartea de față, toată gratitudinea domnului Constantin Huşanu de la Editura TipoMoldova Iaşi, care nu oboseşte în a distribui rândurile potrivit intențiilor realizatorului lor.

Autorul

ADENDA

P.S. După ce scrisorile adresate la timp periodicului CONCORDIA şi revistei GLASUL BUCOVINEI la Cernăuţi au rămas fără răspuns, în ultimă clipă, un binevoitor, călător în localitatea nominalizată, mi-a pus în braţe un mănunchi din ceea ce înseamnă presa de actualitate în Cernăuţiul de astăzi:

*

Arcaşul, fondator şi editor Vasile Tărâţeanu, publicaţie independentă românească, Cernăuţi, care poartă ca moto deasupra frontispiciului citatul: „Altarul de jertfă al naţiunii să fim şi sufletul neamului nostru!”

Numărul 11 (203) din noiembrie 2003, poartă în prima pagină, în chenar, un titlu eveniment: „ 1 Decembrie 2003 – 85 de ani de la Marea Unire”, iar dedesubt un titlu explicit: „Ca pe timpul fostului regim…”, iar în articolul care urmează T. Vasile îşi clarifică gândurile: „La începutul acestei luni, în ziua de 3 noiembrie, s-au împlinit 85 de ani de la aşa zisa Vece Bucovineană, la care câteva mii de ucraineni au cerut unirea Bucovinei cu Ucraina.

…cele câteva mitinguri organizate în perioada destrămării fostului imperiu austriac, la Cernăuţi, precum şi în alte localităţi, au căpătat, cu timpul, mai ales în cuvintele vorbitorilor de serviciu, valoarea unui simbol, a unei manifestări epocale, cum se spune. Pentru că atunci, la 3 noiembrie ar fi fost exprimate năzuinţele de veacuri ale ucrainenilor de a-şi readuce toate pământurile lor acasă.”

Cu privire la manifestările din 2003 editorialistul spune: „Caracterul pompos al acestor manifestări a cam venit în contradicție cu realitatea, mai bine zis cu luxul în care se lăfăiesc puținii căptușiți peste noapte cu averi de neînchipuit,cât şi cu mizeria în care se zbate majoritatea absolută a populației.

Dar contrastele sociale în asemenea cazuri festiviste nu contează. Principalul e că lumii i se oferă fericita ocazie de a se manifesta, de a-şi exprima bucuria, entuziasmul, dragostea şi, principalul, adeziunea la cursul politic promovat de actualii dregători ai destinelor noastre.

Slavă Ucrainei, zic ei cu mândrie căzăcească. Dar noi?”

La întrebare, răspunsul îl dă caseta în culoare din mai josul aceleaşi pagini unde citim: „Să lăsăm trecutul în seama istoricilor? Pretențiile ucrainenilor asupra Bucovinei” – pentru a putea aprecia atitudinea şi acțiunile românilor bucovineni în timpul primului război mondial se impune o explicație succintă a raporturilor dintre ucraineni şi români în Bucovina.

Atât românii cât şi ucrainenii şi-au dat seama că se află în fața unui moment hotărâtor.

Românii bucovineni aveau un punct de vedere extrem de clar: revenirea Bucovinei (nordul Moldovei rupt din trupul țării de către habsburgi la 1775), la patria mamă, România,” teză susținută documentar de Ioan Cocuz, cu referire la argumente economice, militare, religioase, politice etc., lor alăturându-li-se şi poezia lui Nicolae Iorga: „Nu ne uitați”

Ce s-a scris în România despre vizita preşedintelui Iliescu în Ucraina în iunie 2003, cititorii cunosc. Iată cum a fost reflectată ea în *Arcaşul* unde citim titlurile: „De râs ori de plâns? Vin ai noştri, pleacă-ai noştri, noi rămânem tot ca proştii” … cu subtitlurile: „Un spectacol tragi-comic de zile mari” – întâlnirea în localul Teatrului muzical dramatic ucrainean”, „Olga Kobyleanska” din Cernăuți a preşedinților Kucima-Iliescu, „Cu doi tați şi fără mamă”, „Ai noştri, ca brazii”, „O palmă dată istoriei” iar într-o pagină „Ecouri la vizită”, sună titlul „Măi vecine, măi cazace, poți dormi de-acum în pace!” fragmente din articole publicate de presa ucraineană din regiunea Cernăuți, şi nu numai, despre istorica vizită, cu titluri: „Au semnat tratatul, au recunoscut frontierele”, „Destinul Bucovinei a fost decis la Cernăuți”, „L. Kucima s-a simțit ca acasă, Ion Iliescu – aşişderea” , „De dragul NATO România a cedat Insula Şerpilor

Ucrainei”, „Fostul ginere a lui Kucima a primit Insula Şerpilor”, „Ucraina şi România va avea o frontieră care le uneşte”... (Arcaşul nr.6 (199) – iunie 2003).

În acelaşi număr, profesorul V. Precup semnează medalionul „Scriitorul E. Ar. Zaharia la 92 de ani”, iar E. Vântu aduce vestea că „Vasile Tărâţeanu este membru corespondent al Academiei Americano-Române de ştiinţă şi arte.”

Cu un tiraj de 3000 exemplare, revista *Arcaşul,* (oraşul Cernăuţi – Ucraina, strada Goethe nr.8) se difuzează gratuit (Format 30x42 cm).

*

Libertatea Cuvântului

Nr. 5 (78), 30 IANUARIE 2004

Adresa temporară: 58000, Cernăuţi, str. A. Mickiewicz, 5. Tel.: (0372) 55-05-32; 55-35-32; 585-556

E-mail: 2000@sacura.net
INDICELE: 01886

ZIAR INDEPENDENT DE LIMBĂ ROMÂNĂ DIN REGIUNEA CERNĂUŢI

Comentariul săptămânii

OARE SE VA ŢINE CONT ŞI DE OPINIA LOCUITORILOR ORAŞULUI STOROJINEŢ?

Libertatea cuvântului, ziar independent de limbă română din regiunea Cernăuţi, săptămânal, cu un tiraj total de 9735 exemplare se difuzează pe bază de abonament, cu o reducere de 30%, are sediul temporar în Cernăuţi, str.A. Mickiewicz nr.5, redactor şef adjunct pentru ediţia românească Romeo Crăciun.

În 16 pagini, în 30 ianuarie 2004, ajunsese la al 78-lea număr (Format 29x42 cm).

Cuprinde: comentariul săptămânii, actualităţi, evenimente, în ajutorul profesorului, criminalitatea, diverse, societate, radio-Tv, cateheză şi calendar, pagina sport, sănătate, Week-end, publicitate.

O publicaţie care se citeşte cu interes.

*

Junimea, apărută la 7 martie 1999 între paginile fratelui său mai mare *Arcaşul*, a avut sprijinul financiar al domnului Vasile Tărâțeanu (Format 30x42 cm).

Astăzi, după cinci ani de la primul număr, apare de sine stătător şi " a reuşit, după cum spune Liviu Rusu, redactorul şef, să reziste tuturor loviturilor soartei şi „îmbrățişărilor prieteneşti", ajungând în februarie-martie 2004 la al... 18-lea număr.

Din colegiul de redacție fac parte: Liviu Rusu, redactor şef, Vitalie Zâgrea, secretar responsabil de redacție, Marian Andronic – tehnoredactor, Iulian Andrieş – sport, Silvian Rusu, divertisment.

Fondatorul publicației: Vasile Tărâțeanu.

Adresa redacției: Cernăuți, str. Goethe nr.8, imprimare la Tipografia regională Cernăuți, str. Golovna, 200.

Tiraj: 3000 exemplare; apare... când redactorii găsesc... sponsori.

Este publicația Ligii Tineretului Român din regiunea Cernăuți.

Plai Românesc, publicaţie independentă a comunităţii româneşti din regiunea Cernăuţi, ajunsese în luna octombrie 2002, la al 156-lea număr (Format 30x42 cm).

Redactor şef: Ştefan Broască.

Fondatori: Societatea pentru cultură română „Mihai Eminescu” din regiunea Cernăuţi şi colectivul de redacţie.

Se difuzează gratuit.

Adresa redacţiei: Cernăuţi, str. Kobîleanska nr.13.

În cuprinsul nr.2, octombrie 2002, anul XI: „Declaraţie cu privire la situaţia învăţământului în limba română din Ucraina” semnat de dr. doc. Aurel Constantinovici, preşedintele Asociaţiei ştiinţific0-pedagogice „Aron Pumnul” din Ucraina; Ştefan Broască, vicepreşedinte al Societăţii pentru cultură română „Mihai Eminescu” din regiunea Cernăuţi, redactor şef al publicaţiei independente a comunităţii române „Plai românesc” din regiunea Cernăuţi, Dumitru Mintencu, preşedintele Ligii Tineretului Român „Junimea” din regiunea Cernăuţi, Ion Voronca, preşedintele Societăţii ecologice şi gospodăreşti „Stejarul” din Cernăuţi.

Un documentar „Şcoala românească din Ucraina – sub presiunea permanentă a deznaţionalizării” de Ştefan Broască, „Limba română la grele încercări”, articol semnat de Ion Bejenaru „Batem în ai noştri ca să tremure de frică străinii” – un drept la replică de Vlad Cătineanu; alt documentar de Vasile Pripor: „Românii nord-bucovineni în alegerile din 31 martie, 2002” etc.

Într-o casetă redacţională, colectivul publicaţiei îşi cere scuze de la cititorii din ţinut şi din ţară pentru apariţiile neregulate din

ultimii doi ani, dar explică care-i sunt obstacolele ce-i stau în calea editării şi tipăririi, partea tristă a lucrurilor constând că ele apar „acolo de unde mai înainte ne venea sprijinul principal - de la forurile abilitate ale statului român.”

Susținerea societății civile româneşti, mai ales a celor din oraşele Țării – Suceava, Timişoara, Deva, Alba-Iulia etc. „devine mai încurajatoare şi mai afecțioasă.”

„Numărul precedent al *Plaiului Românesc* a văzut lumina tiparului la Tipografia Arhiepiscopiei Alba-Iulia, prin strădania Înalt Prea Sfântului Arhiepiscop Andrei şi a ajuns la cititorii noştri datorită ostenelii domnului Ioan Străjan, preşedintele Fundației „Alba-Iulia”, în fața cărora ne închinăm cu recunoştință” – spune *Plaiul Românesc* de la Cernăuți.

*

Zorile Bucovinei

Nr. 4 (129465) (Apare de la 15.02.1941) | *Ziar social-politic, economic și cultural* | zorile@chv.ukrpack.net | MIERCURI, 14 IANUARIE 2004 Preț contractual

Sărbători creștine

SFÂNTUL VASILE CEL MARE

Arhiepiscop de Cezareea, Mare sfânt în Biserica Ortodoxă, unul din cei patru mari învățători, numit și ”Patriarhul călugărilor ortodocși“

din Egipt, Palestina, Siria și Mesopotamia între anii 360-361. După această călătorie Sf. Vasile împarte averea ce o avea săracilor și întemeiază, pe malul râului Iris, nu departe de Neocezareea, o mănăstire. Aici, trăind o viață de adevărat monah, scrie regulile după care să trăiască monahii. Aceste reguli aú fost introduse apoi în întreaga Biserică, iar călugării din Biserica răsăriteană se conduc până azi după ele.

Dar nu va sta mult în mănăstirea de pe malul râului Iris, căci după cinci ani este hirotonit diacon, iar ceva mai

Sfântul Vasile a lăsat în urma sa foarte multe scrieri. Ele au o importanță foarte mare pentru credință și, în primul rand, sunt îndrumătoare pentru învă-tătura ortodoxă.

Lucrarea pastorală și misionară dusă cu cuvântul, cu fapta și cu scrisul, a fost unul din capitolele cele mai strălucite ale vieții lui, căci prin această lucrare el a scăpat Biserica de primejdia împărțirii într-o mulțime de secte.

În ajunul Sfântului Vasile, cum numai amurgește, copiii umblă cu ”Plugușorul“, adolescenții — cu

”Dar tu ca un luceafăr departe strălucești...“

SĂ POT ÎNTINDE MÂNA
Să pot întinde mâna s-o pun pe fruntea ta
Încetul la o parte șuvițele le-aș da,
Senină să rămâie, curată ca un crin
Icoana de iubire la care să mă-nchin.

Dar tu ca un luceafăr departe strălucești,
Abia câte-o clipă în cale-mi te ivești.
Apoi dispari; și-n urmă rămâi în gândul meu
Vedenie iubită la care mă-nchin eu.

Veronica MICLE

Zorile Bucovinei, ziar social-politic, economic şi cultural, apare de la 15 februarie 1941 şi ajunge la 6 martie 2004, la nr. 418 (129.479), miercurea şi sâmbăta în limba română, redactor şef Nicolae Toma.

Tematica ziarului este compartimentată pe teme diverse: viața de stat, ştiință, învățământ, morală, renaştere națională şi spirituală, relații interetnice, religie, economie şi ecologie, probleme sociale, cultură, literatură, artă, scrisori, traduceri, informații, publicitate.

Adresa redacției: Cernăuți, strada O. Kobyleanska nr.5 (Format 42x59 cm.)

Sâmbăta, de regulă, ziarul apare în 4 pagini, din care două pagini sunt ocupate cu „Tele-săptămâna” şi …publicitate. Are o ilustraţie de calitate.

*

Septentrion Literar

Septentrion Literar, redactor şef al revistei Ilie T. Zegrea, preşedintele Uniunii Scriitorilor Români din Cernăuţi, membru al Uniunii Scriitorilor din Ucraina, România şi Republica Moldova.

§§§§§§§§§
§§§§

Vedere din Storojoneț – Bucovina

BIBLIOGRAFIE

- Ziarele şi revistele din Cernăuți: 1811-2004.
- Constantin Loghin: *Istoria literaturii române din Bucovina 1775 – 1918,* Editura Alexandru cel Bun, Cernăuți, 1996.
- Constantin Loghin: *Istoria literaturii române (de la început până în zilele noastre) ediția a X-a revăzută,* Cugetarea Georgescu Delafras, Bucureşti IV, strada Popa Nan nr.21, 1941.
- I.G. Sbiera: *O pagină din istoria Bucovinei din 1848-1850 dimpreună cu nişte Notițe despre familia Hurmuzachi,* Cernăuți, 1899.
- Constantin Loghin: *Societatea pentru cultură şi literatură română în Bucovina (1862-1942). La 80 de ani, istorie şi realizări,* Editura „Mitropolitul Silvestru", Piața Unirii nr.3, Cernăuți, 1943.
- I. Agrigoroaiei, V. Cristian, Gh. Iacob, Universitatea Al. I. Cuza Iaşi – *România de la Independență la Marea Unire, Iaşi 1989.*
- Botez Victor: *Conştiința de sine a românității,*Revistă de filozofie nr.1, ianuarie - februarie 1994, p 95-96.
- Bozgan Ovidiu, *Despre Ion I. Nistor, Preliminarii monografice,* Revista istoricilor, IV, nr.5-6, mai – iunie 1993,p.573-582, tom V, nr.3-4, mai-aprilie 1994, p.345-357.
- I. Hangiu, *Reviste şi curente în evoluția literaturii române*, Editura Didactică şi Pedagogică Bucureşti, 1978.
- I. Hangiu, Dicționarul *presei literare româneşti 1790 – 1990,* Editura Fundației Culturale Române, Bucureşti, 1996.
- *Dicționarul Literaturii române de la origini până la 1900*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1979.
- I. Nistor, Ethnographische Landkar der Bukowina nach der Volkszählung von 1910 – Madstab I: 350.000.
- Marian Petcu, *Istoria presei române, antologie,* Editura Tritonic, Bucureşti, 2002.
- Keith Hitchins, *Românii 1774-1866*, ediția a II-a revăzută. Traducere din engleză de George G. Potra şi Delia Răzdolescu, Humanitas, Bucureşti, 2004.

- G. Călinescu, *Poeți tineri bucovineni*, în Viața românească, XXX, nr.5, mai 1938, pp 69-74.
- D. Mincu, Iconarii, în *„Cândirea şi gândirismul"*, Bucureşti, 1975, p.635.
- I. Nistor, *Istoria fondului bisericesc,* Cernăuți, 1921.
- *Averile bisericeşti din Bucovina*, Editura Mitropoliei Bucovinene, Cernăuți, 1939.
- *Anuarul statistic al României 1937-1938.*
- Ioan V. Cocuz, Suceava – *Anuarul Muzeului Județean XVI – Presa românească în Bucovina,* 1809-1944, tipărit la Bacău, 1991.
- Suceava, *Anuarul Muzeului Județean 1975-2001.*
- *România ilustrată, organ de propagandă românească,* fondator I.Rusu Abrudianu, 1925-1928, Bucureşti, Institutul de arte grafice.
- I. Lupaş, *Din trecutul ziaristicii româneşti, 1916*, Biblioteca „Semănătorul", Arad.
- Georgeta Răduică şi Nicolin Răduică, *Calendare şi almanahuri româneşti 1731-1918 – dicționar bibliografic*, coordonare redacțională şi lexicografică Gabriela Danțiş şi Nicolae Gheran, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1981.
- *Din presa literară românească a secolului XIX,* prefață Romul Munteanu, Editura Albatros, 1970.
- Adriana Iliescu, *Revistele literare la sfârşitul secolului al XIX-lea,* Ed. Minerva, Bucureşti 1972.
- M. Muşat, *România în vâltoarea vitregiilor istorice*, din „Anale de istorie", nr.3/1978.
- Conf. dr.Constantin Cloşcă, *Tezaure cultural-istorice şi creştine româneşti înstrăinate,* în revista „Teologie şi viață", nr.7-12, Iaşi, 1999.
- Dragoş Cusic şi Dragoş Luchian, *Mic îndreptar turistic – Siret* – Editura Sport-Turism, Bucureşti 1989.
- Tudor Opriş, *Reviste literare ale elevilor*: 1834-1974, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1977.
- Valeriu Florin Dobrinescu, *Bătălia pentru Basarabia 1918-1940,* Editura Junimea Iaşi, 1991.

CUPRINS

Pagina nr.